

THESAURUS LINGVAE LATINAE

This file contains a part of the *Thesaurus Linguae Latinae* (ThLL), published in print in Leipzig *et al.* 1900—. Please check on our website (www.thesaurus.badw.de) whether you have the latest version of the file (the version is indicated in the last line on this page).

The **abbreviations** used in the ThLL are explained in the *Index librorum*, which has basic information on all Latin texts from Antiquity (incl. chronology and editions). It is regularly updated and can be consulted on our website: www.thesaurus.badw.de.

Navigating in this file

This file has a **bookmark for every headword**, including those in the *Addenda et Corrigenda* (in vols. VII/2, IX/2, X/1, X/2, *Onomasticon* C & D). You can use the list of bookmarks for fast navigation and to get an overview over the entries. Please note that the list of bookmarks=headwords may not (yet) be complete.

Searching in this file

You can search through the bookmarks/headwords in many pdf-readers after activating the option ‘include bookmarks’ (or similar) in the search menu.

The file includes an uncorrected OCR text, which may be useful for copying short phrases. **You can search through the text, but may not find what you are looking for – even if the information is contained in the printed volume.** Due to the complexity of the typeface and the age of the print the searchable text (*behind* the page on the screen) is only partially correct and thus may differ from the digital reproduction (= what you see on the screen). **The text of the print** (and its digital reproduction) **is the only authentic version of our dictionary.**

For full-text searches you can use the ThLL-database published by *De Gruyter*TM (available in research libraries).

License and limitations of use

This work is offered to you under a *Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs* CC BY-NC-ND license (explanation [here](#)). In addition, you are not allowed to print or modify (parts of) this file or to upload it to a public website (**no file-sharing**). We kindly ask you to respect these restrictions. Instead, please refer fellow researchers to our website. Continued access to this version of the ThLL depends on your acceptance of these conditions. Please also leave this page and the watermark in the file.

Further information

We are enthusiastic about cooperation with academic researchers anywhere in the world. Please include references to the ThLL in your publications where relevant. If you have a lexicographical question about the Latin of Antiquity which cannot be answered from the published volumes of the ThLL, please contact us; contact information is on our website: www.thesaurus.badw.de.

Enjoy working with the Thesaurus Linguae Latinae!

Josine Schrickx, General Editor and Project
Leader Munich, June 2025

p. 36, 13 si *pro nabal* legere volueris -l, mensurae nomen est sive psalterii. in Os. 3, 2 l. 104 (*ad p. 336, 72*) in -l vini, hoc est mensura plena atque profecta. EVCHER. instr. 2 l. 425 (*tit. de mensuris*) -l quidam putant modios tres. EPIPHAN. de mensur. 15 -l vini mensura est sextariorum XL.

2. nebel (vox hebr., v. p. 3, 6) *genus est instrumenti musici, v. interpr. HIER. l. 1.*

nebol- v. nebul-.

nebridae, -arum m. *referendum vid. ad nebris. significantur mystae Cereris nebridibus induti (sed confunduntur hi νεβριζόντες cum illo genere Coo, unde Hippocrates originem ducit, cf. Wüst, RE XVI 2156):* ARNOB. nat. 5, 39 p. 298, 25 (*de origine mysteriorum Eleusiniorum*) Ceres ... -arum familiam pellicula cohonestavit hinnulae (nebridantium Reifferscheid).

[**nebridio**, -āre e coni. dub. l. 12.]

nebrida, -a, -um adi. a νεβρός derivandum et significans i. q. cervinus coni. ARVALO DRAC. satisf. 272 -a membra (alii alia; membrida m. trad.)]

nebris, -idis et -idos f., νεβρίς (quod infra resp.). *formae exstant tam gr. quam lat., v. infra. de notione v. l. 24 sqq. 37. 40. 43 et GLOSS. -s: corium cervi.*

i. q. *pellis inulei*: **1** qua induuntur comites Bacchi, Bacchae (ipse Bacchus l. 27 sqq.): SEN. Oed. 438 maenas comes ... venit Iaccho, -e sacra praecincta latus (SIL. 3, 395 redimita ... s. -e ... maenas. cf. l. 47). STAT. Theb. 2, 664 -as et fragiles thyrsos portare (SCHOL. pelles dammarum, quae graece νεβριζόντες appellantur; ac per hoc Baccharum indumenta significat, quibus sacrificiorum tempore uti consueverunt [affertur Verg. Aen. 8, 282]). silv. 1, 2, 226 hic Apollo fert chelyn, hic Bacchus flavam maculoso -a tergo (-e induit ipse Bacchus ut: AVIEN. orb. terr. 1128 Liber subnectit -e pectus. CLAUD. 8, 606 Erythraeis intextus -a gemmis Liber. SIDON. carm. 10, 16 -e tum Bromius lusit [sc. in nuptiis Pelei et Thetidis]). Ach. 1, 609 Achilles orgiorum particeps e tereti demisit -a collo. 1, 716 vario ... aspersas -as auro. AVIEN. orb. terr. 889 Macaritae orgia ludentes et -e pectora cincti deduxere choros, Nysaei ludicra ritus. 1366 Maenades ... maculosae -is usum permutant clypeis (SIDON. carm. 11, 119 distincta latus m. -e Thyias. cf. l. 28 et SIDON. carm. 5, 497 Bassaris ... maculis Erythraeae -os horrens). SERV. Aen. 7, 396 'incinctae pellibus', -um scilicet (-as et -arum var. II.; 'expectatur -bus' Thilo in app. crit.).

2 cetera exempla: PLIN. nat. 37, 175 (v. l. 47). SERV. ecl. 2, 31 Pan in pectore -em habet stellatam ad stellarum imaginem. georg. 4, 341 ('Clio et Beroe pictis incinctae pellibus') -as habentes; sed hic venaticum est habitus eqs. CE 1624, 2 (saec. IV; contextu manco) (ne)bride cinctu(...) ('videtur ad sacra carmen pertinuisse mystica' Bücheler ad l.). GLOSS. -s Dianae: corium Dianae, quia (vel quae) cum cervo pingitur.

deriv.: cf. nebridae. cf. Onom.

nebritis, (-idis) f., *νεβριτίς (gr. exstat non nisi masc. -ίτης Orph. lith. 748 lith. cerygm. 24, 1). *nomen gemmae (cf. Schramm, RE XVI 2156 sq.):* PLIN. nat. 37, 175 -s, Libero patri sacra, nomen traxit a nebridum similitudine (inde 1, 37, 64 -s).

Spoth.

nebrundinēs, subst. plur. masc. vel fem. (fem. sec. Leumann, Gramm. 1977, 363, ut e. g. harundo, hirundo). [a basi *neg^{wh}-ro- (cf. gr. νεφροί et theod. vet. nioro 'renes') addito primum suffixo -on- (cf. praenest. nefrones 'renes'), deinde -don- ratione haud perspicua. cf. Walde-Hofmann II 156 sq.; de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 404 sq.; Leumann, Gramm. 1977, 166. Mei.]

i. q. *testiculi (fort. etiam renes, cf. nefrundines)*: PAVL. FEST. p. 163 sunt qui nefrendes testiculos dici putent, quos Lanuvini appellant -es eqs. (v. sub 2. nefrendes).

Ranieri.

nebrus, -ī m., νεβρός (cf. Gloss. VII 587 s. v.). i. q. *inuleus*: THEOD. PRISC. eup. faen. 95 coagulum -i, quem nos cervum lactantem, dicimus (l. cervi q. n. c. lactē cod. unus).

cf. Onom.

Spoth.

***nebulā**, -ae f. [a radice *neb^h- 'humere, nubilare' addito suffixo -elo/ae₂-, quo formantur adi. agentem significantia; cf. gr. νεφέλη, νέφος -ovs, hibern. vet. nēl (gen. niuil) 'nubes', theod. vet. nebul et ind. vet. nábhas 'nebulā'. v. Rix et al., Lex. der indogerm. Verben, 2001, 448; Walde-Hofmann II 151; de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 404; Leumann, Gramm. 1977, 311. Mei.]

de origine: ISID. orig. 13, 10, 10 -a inde dicta ... ab obnubendo ..., hoc est operiendo terram, sive quod nubes volans faciat. scribitur -bol- in cod. vet. Aa ORIBAS. syn. 6, 4, 7 p. 7, 25. al., -volibid. e. g. syn. 4, 33, 1 p. 36. NOT. Tir. 68, 70 -a. syllabas priores breves testatur DIOM. gramm. I 478, 29. *de notione (cf. p. 339, 57. 60; ad singulos locos v. infra)*: APVL. mund. 8 p. 306 -a ... est ... exhalatio vaporata et umore viduata, aëre crassior, nube subtilior, cui serenitas abolitionem infert (gr. 394a19 δμίχλη). HIL. in psalm. 134, 12 l. 15 nemo -am id ipsum existimavit esse quod nubem (item disting. l. 72; aliter:

PRISC. LYD. solut. 7 p. 84, 22 -am ..., hoc est n. infirmam. SYNON. Cic. p. 419, 31 caligo. nubes. -a. sublustrum. obscuritas. GLOSS. I II Abav. NE 2 -am: n. cava[tajm, caliginem). GLOSS. -a: δμίχλη, νεφέλη. ἀχλύς. sim. al.; v. etiam l. 21. p. 342, 49. legitur in poesi frequenter inde a PLAVTO (quinquies, non nisi sing.), Q. CIC., CATVLO, LVCR. (qui praefert sing. ut e. g. VERG., sed plur. imprimis OV., SEN. trag., PRVD.), in prosa orat. singulis locis in precatatione quadam l. 59, BELL. HISP., SALL., FESTO (ubique sing.; de Varrone v. p. 339, 34), saepius inde a LIV. (13^{ies}, non nisi sing.), VITR. (sing. 1 / plur. 3), SEN. philos. (3/2), COLVM. (3/3). [val. negurā et it. nebbia ex nē-, cuius productio explicari non potest; sard. centr. néula, raet. centr. néura, prov. nebula, neula, francog. vet. nieble, niule, cat. vet. neula, hisp. niebla, port. nevoa; i. q. robigo (cf. l. 73 sqq.): sard. centr. néula, venet. (Trienti) nibya, raet. occ. (Poschiavo) nibia, francog. neulle, cat. neula; i. q. panis rotundus tenuisque, azymus, eucharisticus (cf. p. 342, 48 sq.): sic. neula, abrut. névulā, dial. it. sept. nevla, névula etc., prov. neola, francog. vet. niule et dial. niule, nieble, leuno etc., wall. (Leodii) nül, cat. neula. cf. M.-L. 5865 sq. et Faré, Postille. Tiktin-Miron³ II 794. Battisti-Alessio IV 2558. Cortelazzo-Zolli² 1030. Wagner II 164 sq. Kramer V 52 sq. Wartburg VII 69 sqq. Coromines V 920 sqq. Corominas-Pascual IV 226. Machado³ IV 210. Schd.-Cr.] [nomen herbae corruptum latere vid. GLOSS. III 570, 69 omiclis (i. δμίχλη) id est regia nobola (vel nebula in marg.).]

i. q. *vapor aquae dispersus statusque aëris inde ortus, δμίχλη (quod gr. respondere solet, sed v. l. 26 et e. g. p. 342, 7; disting. saepe nubes, e. g. l. 41. p. 337, 73. 75. 339, 18 [vocibus coniunctis l. 61. p. 340, 45. 341, 49. 342, 26. al.], sed prope ad eius notionem accedit maxime p. 339, 36 [cf. voces alternantes p. 339, 56. 73. 341, 54] et in versione vocis gr. νεφέλη sub III et e. g. p. 339, 33. 340, 46. 342, 17). accedit gen. explic. p. 341, 5 sqq. 73. al. (cf. de p. 341, 15. 342, 2), poss. l. 72. p. 341, 44. al.; adi. potiores: atra p. 339, 13. 342, 9, crassa p. 339, 11. 341, 2, densa LIV. 10, 32, 6. al. SIL. 5, 35. al., matutina vol. VIII 505, 51, tenuis l. 48 et LVCR. 6, 104 PLIN. nat. 17, 25. al., umens l. 68. p. 340, 7 et LVCAN. 6, 369 STAT. Theb. 9, 454; iuxta ponitur subst. caligo l. 75. al. (-a caliginis p. 342, 12; cf. e. g. p. 339, 16. 61), fumus vol. VI 1, 1545, 20 sqq., nubes l. 24, ros l. 64. p. 339, 2. al. (-a roris p. 339, 50).*

I proprie: **A** usu sollemni: **1** respicitur origo -ae: **a** variis causis: PLAVT. Amph. 234 (hyperbolice) ex spiritu atque anhelitu pugnantium -a constat (item ex ore animantium: SIL. 6, 282 monstrum exhalavit ... liventem -am fugientis ab ore veneni [cf. 219 Stygios aestus ... exsibilat]. PRVD. apoth. 840 [839 vapores] rorantes -as udis de faucibus efflans calor). Q. CIC. carm. frg. 13 -as rorans liquor altus Aquari. PLIN. nat. 2, 114 aquis aëra expirantibus, qui neque in -am densetur nec crascescat in nubes (cf. APVL. mund. 8 p. 306 -a constat aut ex ortu nubeculae aut ex eius reliquiis [seq. p. 337, 72]. AVG. civ. 15, 27 p. 117, 14 in summo Olympo non est aer iste crassior, ubi ... -ae ... gignuntur. al.). SIDON. epist. 2, 2, 12 videbis in calicibus repente perfusis aqua perfrigida nivalium maculas et frusta -arum. **b** exhalatione terrae vel aquarum: LVCR. 5, 463 exhalant ... lacus -am fluviique perennes, ipsaque ut interdum tellus fumare videtur (VERG. georg. 2, 217 genus quoddam terrae tenuem exhalat -am fumosque volucris. OV. met. 4, 434 Styx -as exhalat. et saepius, v. vol. V 2, 1403, 50 sqq.). 6, 477 fluvii ex omnibus et simul ipsa surgere de terra -as aestumque videmus. OV. met. 13, 603 flumina, natas, exhalant -as ([l. proleptice, sed cf. app. crit.]. VITR. 8, 2, 3 vaporem ... et -as et umores ex terra nasci). LIV. 22, 4, 6 orta ex lacu -a campo quam montibus densior sederat (VITR. 1, 4, 1. SERV. Aen. 2, 604 de terris. cf. LIV. 29, 27, 10 exorta in mari). VITR. 5, 9, 6 ex terra per -as videntur exsugere umores. al., cf. e. g. p. 339, 61.

2 respiciuntur effectus ingrati, infesti -ae (sed ambigui in bello, v. p. 339, 10): **a** -a gravis est salubritati: **a** regionum, animantium: FEST. p. 210 (e precatatione, cum fundus lustratur) avertas morbum, mortem, labem, -am, impetiginem. LVCR. 6, 1121 ubi aer inimicus serpere coepit, ut -a ac nubes paulatim repit et omne, qua graditur, conturbat. HOR. carm. 1, 22, 19 quod latus mundi -ae malusque Iuppiter urget. 3, 3, 56 qua parte mundi non temperata debacchantur ignes, qua -ae pluviique rores. VITR. 1, 4, 1 cum spiritus ... bestiarum palustrium venenatos cum -a mixtos ... spargent aerae, efficient locum pestilentem. COLVM. 1, 5, 4 plerique amnes aestate vaporatis, hieme frigidis -is caligant, quae ... peditibus hominibusque conferunt pestem. PLIN. nat. 11, 65 apibus inimica ... -a. SIL. 8, 458 infestum -is umentibus olim Iguvium. 12, 131 caligantes ... et infernis pressas -is pallente sub umbra Cimmerias iacuisse domos. FRONTIN. strat. 2, 1, 15 hostem -a et imbribus ... verberari. al. salubris definitur locus, qui -a caret: IVST. 44, 1, 10 in Hispania aëris spiritus nulla paludum gravi -a inficitur. PALLAD. 1, 3 loca ... -arum noctibus absoluta. **β** plantarum, herbarum (at cf. p. 339, 44 sqq.): SEN. nat. 3, 27, 4 imminente diluvio triste nubilo caelum est -aque (nubi- codd. plerique) continua et ex umido spissa caligo ...; inde vitium satis est eqs.

[Marchionni]

COLVM. 3, 1, 5 quod *genus vitis* -as pruinamque sine noxa perfert (*inde* PALLAD. 3, 9, 2). 4, 19, 2 *venti* -am et rorem *uvis* pestiferum celeriter adsiccant. 5, 6, 36 *vitis parum putata* -as ... et rores diutius continet. arb. 12, 1 et a sole et a -a maxime uvam defendit (*sc. pulveratio ut*: PLIN. nat. 17, 189 contra soles -asque). 13 fumus -am et rubiginem removebit (*inde* PALLAD. 1, 35, 1. *cf.* PLIN. nat. 18, 293 *fumus* contra -as auxiliatur, ubi -ae nocent). PLIN. nat. 17, 24 l. 47. PALLAD. 1, 35, 2 ut neque gelu neque -a ... possit noceri. *al.*

b -a *obscurat, impedit visum, disiciter ad reddendam claritatem sim. (inclusimus -am opportunam insidias parantibus, e. g. l. 13. 20)*: BELL. Hisp. 6, 3 incidit, ut matutino tempore -a esset crassissima; ita illa obscuratone *eqs.* SALL. hist. frg. 3, 27 sublima -a caelum obscurabat. VERG. Aen. 2, 356 lupi ceu raptore astra in -a ... vadimus (360 nox atra. *cf.* SERV. -a ad noctem *pertinet*). LIV. 10, 32, 6 -a erat ... densa adeo, ut lucis usum eriperet (*cf.* AMM. 15, 4, 9 adimente matutina -a lucem). 22, 6, 9 (8 prae caligine) cum incalcescente sole dispulsa -a aperuisset diem *eqs.* (*item fere* 26, 17, 14). 29, 27, 6 a meridie -a occipit ...; noctem insequentem eadem caligo obtinuit. 37, 41, 2 -a matutina crescente die levata in nubes caliginem dedit (*cf.* FRONTIN. strat. 2, 5, 21 cum densiores -ae praestarent obscuritatem [24 *Hannibal* -a ... adiutus]). 41, 2, 4 -a matutina texerat inceptum *aggredientium*; qua dilabente *eqs.* (*item in bello*: FLOR. epit. 2, 6, 13 -a lacus ... tectus. *in describendo situ*: MART. 4, 64, 7 -a tegente valles solus *vertex* luce nitet). *al.* GERM. frg. 4, 29 spissatis (sicc- *sim. codd.*) caecus -is hebetatur aer. *al.*

3 vario respectu (exempla selecta inde a SEN. min.): LVCR. 2, 457 omnia ..., quae puncto tempore cernis diffugere, ut fumum, -as flammisque (*una cum f. exemplum est corporum levium, parum firmorum ut*: 3, 428 *animam* minoribus esse principiis factam quam ... -a aut f. *al.* LACT. inst. 3, 24, 9). 3, 383 nec -am noctu neque aranei tenuia fila obvia sentimus. VERG. georg. 1, 401 -ae ... ima petunt campoque recumbunt (*inter prognostica ut*: PLIN. nat. 18, 346 si circa occidentem solem ... erit ... -a. 18, 357 -ae montibus descendentes *eqs.* [*inde* 1, 18, 83]). AVIEN. Arat. 1685 summa -am se tendere rupe [-as var. l.; *gr.* 920 *νεφέλη*]. SERV. Aen. 1, 52 [*Varrone*] *Aeolus* ex ... -is *Aeoliarum insularum* ... praedicens futura flabra ventorum. *al.*) AETNA 311 *sub terra* umore ... -as (*se*) effundere largo *eqs.* OV. met. 2, 159 *Solis equi* pedibus ... per aëra motis obstantes scindunt -as. LIV. 29, 27, 10 ventus premente -a cecidit. SEN. Tro. 380 *cum morientis spiritus* ... immixtus -is cessit in aëra. nat. 5, 9, 5 calor omnis abigit -as. PLIN. nat. 2, 152 -as nec aestate nec maximo frigore existere. FRONTO p. 217, 9 (*iocose*) quae ... sunt fumo simillimae, -as nubesque putari deas (*cf. e. g. p. 342, 51*). PRVD. ham. 516 *daemonibus* pigris densus -is obtemperat aer (*item sec. Eph. 6, 12 respicitur daemonum regio* [*cf. p. 341, 59*]; AVG. serm. 222 p. 1091^{med.} *non in caelo superiore, sed in huius aëris infimi* ... habitaculo, ubi et -a conglobatur). *al.* -a *salubris est* (*cf. p. 338, 58sq.*): PLIN. nat. 14, 34 -is una *spionia* alitur (18, 128 *rapae* -is et pruinis ... aluntur. *cf.* 17, 29 quasdam pruinis ac -is pasci ... vites). 17, 24 *flumina et stagna* -is adurunt aut aestuantia refrigerant (*cf.* VET. LAT. Sirach 43, 24 medicina omnium, *quae uruntur*, in festinationem -ae [*var. l. gr.* 43, 22 *κατὰ σπουδὴν δμύχλης*]). VET. LAT. deut. 33, 28 (cod. 100. *al.*; *benedictio Moysis*) caelum tibi, *Israel*, cum -a roris (*gr. συννεφίς δρόσος*, *Vulg.* caligabunt rore).

B de -a numinibus auctoribus orta, inducta (arte magica l. 63. p. 340, 7): **1 occultandi, condendi causa (se ipsos vel alios)**: **a** in *carminibus fabulise gentilium*: VERG. georg. 4, 424 *Cyrene Aristaeum* in latebris ... conlocat, ipsa procul -is obscura resistit. Aen. 1, 412 Venus obscuro gradientis aëre saepsit et multo -ae circum dea fudit amictu (*cf.* 587 circumfusa ... nubes. SERV. 'obscurum aëre': -a, cuius definitio est). 1, 439 *Aeneas* it saeptus -a ... neque cernitur ulli. 10, 82 pro ... viro -am et ventos obtendere inanis (*spectat ad Hom. E 345 νεφέλη. cf.* SERV. 'ventos inanes': ... -ae definitio). OV. met. 1, 602 (599 *Iuppiter* inducta ... caligine terras occultuit) *Iuno* noctis faciem -as fecisse volucres sub nitido mirata die, non fluminis illas esse nec umenti sensit tellure remitti. 7, 424 effugit illa *Medea* necem -is per carmina motis. 12, 598 *Apollo* -a velatus in agmen pervenit. *al.* VAL. FL. 5, 465 -am ... erumpit *Iason* (*cf.* 400 aëre saeptus a *Iunone*). *al.* **b** in *sacr. script. et locis illo spectantibus -a est indicium praesentiae dei*: VET. LAT. exod. 20, 21 (Aug. quaest. hept. 2, 75. *al.*) *Moyses* ... intravit in -am, ubi erat deus (*LXX τὸν γνῶφον, Symm. δμύχλην, Vulg.* caliginem. *item in monte Sinai*: VVLG. exod. 24, 18 ingressus ... *Moses* medium -ae [*cf.* AVG. quaest. hept. 5, 9 p. 375, 18 eum intrasse in -am vel nimbium]. SALV. gub. 1, 43 ignes, caligines, -as deo plenae. *al.*) III reg. 8, 53 (cod. 91. *al.*; *in altera vers.*) *dominus dixit commorari* in -a edificationis domus (*gr.* 8, 53^a *γνῶφον*, VVLG. 8, 12 dixit, ut habitaret in -a [*sc. lev. 16, 2 in nube. item in sanctuario templi*: VVLG. III reg. 8, 10sq.]). HIER. hom. Orig. in Ezech. 1, 12 p. 337, 3 quae -a proxima est ei -ae, quam in euangelio legimus (*comparantur Ezech. 1, 4 et Matth.*

17, 5; *gr. utrobique νεφέλη*). VVLG. Nah. 1, 3 -ae *sunt* pulvis pedum eius (*explicat* EVCHER. form. 2 l. 162 -a: velamentum mysteriorum dei). *al.*

2 varia ratione: OV. met. 1, 54 illic, *in aëre*, et -as, illic consistere nubes iussit *deus*. 1, 267 *Noti* barba gravis nimbis ..., fronte sedent -ae. SEN. Herc. O. 1530 *Sol, sume nubes* et caput turpes -ae pererrent. Phaedr. 300 qui caelum -asque ducit *Iuppiter* (*sec. νεφέληγεῖτα? fecit var. l.*). LVCAN. 6, 468 *veneficae carminibus* umentis late -as nimbosque ... excusere. STAT. Theb. 1, 631 *Apollo* pestifera arma iacit, camposque et ... tecta superiecto -arum incendit amictu (*cf.* 646 nubibus atris, 664 mala nubila). VET. LAT. psalm. 147, 16 (cod. 300. *al.* = VVLG.) *deus* -am sicut cinerem spargit (*gr.* 147, 5 *δμύχλην. explicant e. g. PROSP. ad l.* per -am ... caligo ignorantiae ... indicatur. CASSIOD. *ad l.* -a ... significat omne peccatum). VVLG. Ier. 10, 13 qui facit terram ..., elevat -as ab extremitatibus terrae (*allegorice ad imbrem doctrinarum refert* HIER. in Ier. 2, 89, 4 una -a, *sc. apostolus*, loquebatur: '...' [*I Cor. 4, 9*]). CYPR. GALL. deut. 17 *deus* -as inter vosmet hostemque locavit (*inter Israel et Aegyptios; cf. exod. 14, 19sq.*). *al.*

II tropice: **A in compar. vel imag. (ad Irelegavimus p. 338, 61. p. 339, 28 et explic. allegoricas l. 11. 14)**: **1 secundum qualitates proprias (saepe in malam partem, cf. etiam p. 343, 15sq.) respiciuntur, quae sunt**: **a mollia, subtilia**: PLAVT. Cas. 847 -a haud est mollis aequae atque huius pectus est, (est p. *A*, est p. *P*; *corr. Geppert*). OV. met. 6, 21 *Arachne* longo vellera molliat -as aequantia tractu. **b minimi ponderis, inania, vilia** (*cf. p. 342, 40 et v. quae ad e monuimus*): PLAVT. Poen. 274 monstrum mulieris ..., quous ego -ai cyathos septem noctes non emam (*cf.* TAB. Sulis 100 m(o)dium -ae, modium ... fumi). FEST. p. 165 (v. *infra* p. 342, 70). PERS. 5, 7 *poetae* grande locuturi -as Helicone legunt velut *tragici* (SCHOL. spiritum dicendi). PRVD. apoth. 1014 virginis alvum aëre fallaci -isque et nube tumentem. -a picta (*sublucet simul usus p. 342, 39 illustratus*): AVSON. 19 praef. (324 S.) l. 1 en umquam vidisti (-am, p. in pariete? (l. 2 fucata ... pictura, *sc. qua somnium repraesentatur; trad.*, tabulam *Vinet coll. Plaut. Men. 143, sed v. Smolak, Wien. Stud. 114, 2001, 519sq.*). 27, 12 (407 S.) l. 10 hoc, *sc. blanditiae tuae*, me velut aerius bratteae fucus aut p. -a non longius quam dum videtur, oblectat (*opp. l. 9 testimonii pondus*). **c instabilia, diffugientia**: CATVLL. 30, 10 tua dicta omnia factaque ventos irrita ferre ac -as aerias sinis (*cf. Otto, Sprichw. n. 1864*). SEN. Oed. 598 *animae*, ut -ae leves, volitant (*cf. SIL. 13, 653 fumo ... volucris et -is similes animas appendere*). VET. LAT. sap. 2, 3 transiet vita nostra tamquam vestigium nubis et sicut -a dissolvetur (*gr. δμύχλη*). PS. PHILO antiq. 19, 13 celum (seculum *coni. Harrington*) ... hoc erit ... tamquam -a currens et tamquam dies transiens. AMBR. Cain et Ab. 2, 1, 5 *cogitationes* inutiles ... disperguntur ut fumus ac -ae. VVLG. Is. 44, 22 delevi ut nubem iniquitates tuas et quasi -am peccata tua. **d numerosa, coacervata**: LVCR. 6, 1099 (1096 multa volare *semina pestilentia*) extrinsecus ut nubes -aeque superne per caelum veniunt. VET. LAT. Is. 60, 8 (Ambr. epist. 7, 52, 6. *al.*) qui sunt isti, qui sicut -ae volitant et sicut columbae? (*gr. νεφέλαι, Vulg.* nubes. *de gentium turba Sion petente; aliter explicat* AMBR. fug. saec. 9, 58 ut -ae ... rorent iustitiam). **e parum dilucida, incerta (aegre disting. usus l. 23. p. 341, 3 illustrati; passim c. gen.)**: GELL. 8, 10 tit. cum grammatico ... remotarum ... quaestio-num -as et formidines capiendis imperitorum animis ostentante (VIGIL. THAPS. c. Eutych. 4, 23 inanium q. -as fulgido veritatis lumine effugavimus. *cf. p. 341, 15*). APVL. mund. 20 p. 335 dixit Heraclitus sententiarum suarum -is (mobilis *trad.*, *corr. Beaujeu coll. gr. 396b20 τῷ σκοτεινῷ*). AMM. 14, 1, 4 per suspicionum -as aestimati quidam noxii damnabantur (CASSIOD. Aug. epist. Divj. 11, 9, 2 propter inanissimam suspicionum -am. CASSIOD. hist. 7, 25, 3 -as ineptae s. [*sed gr. Socrat. 4, 12, 26 ζῶπυ-ρον*]). 26, 6, 17 sepulta iam dudum negotia et redivivas -as debitorum ... excitabat. PETR. CHRYS. serm. 156, 9 opinionum -as concidis. *al.*

2 secundum effectus -ae alia tegentis: **a obscurando, infestando**: **a respicitur perceptio, cognitio impedita, turbata**:

1 sensuum: **A aurium**: PLAVT. Capt. 1024 in memoriam regredior audisse me quasi per -am Hegionem meum patrem vocarier (*sim. Pseud. 463 quae quasi per -am nosmet scimus atque audivimus. cf. Otto, Sprichw. n. 1210*). VEREC. in cant. 7, 5 tubae *caelestis* clangor ... in medio claruit -ae saecularis. **B oculorum**: STAT. Theb. 4, 585 (*Tiresias filiae*) desiste canendo ...; inertes discedunt -ae ...; en video quaecumque audita. APVL. flor. 2, 7 *Homerus* dixit velut -am nobis ob oculos offusam (*ef- trad.*) nec cernere nos nisi intra lapidis iactum valere (*cf. Γ 10 δμύχλην*). VET. LAT. Is. 29, 18 (cod. 177. *sim. al.*) audient ... surdi ... et qui in tenebris et qui in -a oculi caecorum videbunt (*gr. οἱ ἐν τῇ δμύχλῃ, Vulg.* de ... caligine). PRVD. cath. 6, 80 *Iohannes* in *apoc.* signata quae latebant, -is videt remotis. CAEL. AVR. chron. 1, 2, 51 repentina visus tenebratio atque -a cum capitis vertigine. *al.* **C omnium sensuum, sc. dormientium**: APVL. met. 2, 30, 3 iniecta somni -a eoque in profundam quietem

sepulto custode (MACR. somn. 1, 3, 7 in ... prima s. -a). 6, 21, 1 crassa ... soporis -a cunctis eius *Psyches* membris perfunditur.

② *mentis* (v. iam PLAVT. p. 340, 64; apud AVG. *aliosve christ. saepe de argumentis fallacibus adversariorum, haereticorum*, e. g. l. 10sq. 33sq., vel de ipso vitio naturae humanae, e. g. l. 32. 35sq.): ① *c. gen. explic. (praepos. de l. 15)*: IVV. 10, 4 pauci dinoscere possunt vera bona ... remota erroris -a (AMBROSIAS. in Rom. 1, 21, 3 rec. β [obscuratum est ... cor infidelium] -a [e.] textit cor [sim. rec. γ, 1] om. α). BOETH. c. Eut. praef. l. 35 M. veritas ... omnes -as Eutychiani reclusit e. al.). LACT. inst. 1, 15, 14 *Graecorum levitas* quantas mendaciorum -as excitaverit (ENNOD. opusc. 2, 60 p. 306, 17 m. -is ... testimonium ... involvi). HIER. in Gal. lib. 3 praef. l. 25 quasi antiqui per -am somnii recordamur. AVG. epist. 93, 23 p. 468, 25 quaslibet *quisque* -as callidae falsitatis offundat (c. Faust. 23, 6 un. bapt. 9, 15. al.). c. Pelag. 3, 8, 24 *Pelagiani* inmittunt aliarum -as quaestionum, in quibus eorum ... inpietas delitiscat; hae sunt -ae de laude creaturae eqs. in psalm. 103, serm. 1, 2 l. 8 excussa -a carnalis cogitationis. QVODV. prom. 2, 6, 11 -as ... perversae doctrinae infundere. al. *respi-ciuntur arcana religionis* (cf. e. g. l. 39. p. 340, 2): TERT. adv. Marc. 4, 25, 1 *nulla praemisera deus Marcionis* argumenta per allegorias et figuras vel aenigmatum -as obumbrata. NOVATIAN. cib. Iud. 5, 2 quae sacramen-torum -is antiquitas texerat (nob- trad.; cf. 5, 1 umbrae vel figurae).

② *exempla cetera*: PS. MAR. VICTORIN. ad Iust. 2 violatur ... profanis sensus -is, nisi unum mundi auctorem putas. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 7 *Graecorum auctorum nomina* ... tamquam fumos et -as lectoribus spargit. PRVD. ham. 875 ignis *mentis* traiecit -ae vasti et penetrator aperti est. AVG. c. acad. 3, 7, 14 ne ... academicorum argumenta quasdam -as vide-antur offundere (c. Cresc. 3, 68, 78 p. 483, 2 imperitis. al., v. vol. IX 2, 532, 15sq.). conf. 2, 2, 2 exhalabantur -ae de limosa concupiscentia carnis ... et obnubilabant ... cor meum. cons. euang. 1, 4, 7 *Iohannem euangelistam* transcendisse -am, qua tegitur omnis terra, et pervenisse ad liquidum caelum (sec. l. 66 ut: 4, 10, 20 p. 416, 21 si *anima* ... excedit hanc -am, qua tegitur omnis terra, id est hanc carnalem caliginem. in euang. Ioh. 19, 5. al.). epist. 51, 5 unde iniciatis -as imperitis (c. Faust. 16, 26 lectori. CONC. Carth. a. 411, 3, 206). c. Faust. 17, 4 imperitis -am obten-dere (gest. Pelag. 17, 40. al.; cf. p. 339, 59). 32, 19 anima ... carnalibus -is involuta (sim. in psalm. 103, serm. 2, 11 l. 50 homo carnali -a praepeditus. cf. l. 28. 44). serm. 225, 2, 3 adhuc cogitatio humana erret per -as suas, deficiat. FAVST. REL. grat. 2, 5 p. 68, 10 obscuritas, quae in Esaiae testi-monio (sc. 6, 10) densiore paulo -as videtur obducere. al.

β *vario respectu*: ① *offuscantur quaecumque lucent, splen-dent*: HOR. carm. 3, 15, 6 desine, *anus*, ... inter ludere virgines et stellis -am spargere candidis (PORPH. ut decor stellarum nubilo infuscatur, sic eqs.). AMBR. incarn. 5, 44 non luci, sc. *naturae divinae*, -am humanae carnis offundas. AVG. serm. 164, 12 v. p. 343, 71sq. MART. CAP. 1, 67 peplum *Iunonis* fuerat caligosum, quod tamen ... inter obumbrantes -as sudae perspicuitatis gratia praeiteret. CONC. Carth. a. 525 p. 255 l. 28 tribulationum -is obscuratam lucem. al. ② *infestantur, oppri-muntur cetera*: VET. LAT. Soph. 1, 15 (cod. 176) dies tenebrarum et tem-pestatis, dies nubes (i. -bis) et -(a)e (gr. νεφέλης καὶ οὐμύχλης, VVLG. -ae et turbinis). VIGIL. TRID. ad Ioh. 11 l. 295 manifestam celare sub -a verita-tem. PS. AMBR. laps. virg. 6 *virgo deo devota*, nullum ventum, nullas belli -as pertimescebas ([tenebras var. l.]. OROS. hist. 5, 24, 12 socialis b. -as in ... malorum nubila coituras ... exhalabat Italia [cf. *antea*: de Cimbricus ... nubibus]). PRVD. c. Symm. 1, 419 -is propter volitantibus obsitis ... horret apex *urbis Romae* (412 nubibus obsessam). CLAVD. carm. min. app. 12, 12 relaxa mentis onus -asque fuga. ENNOD. opusc. 3, 47 p. 343, 1 ne ... iac-tantiae -is ... laederetur *sanctus ieiunans*. FVLG. RVSP. epist. 15, 2 quadam sumus -a maeroris affecti (*antea*: maestificavit *epistula tua*). al. *re-spi-ciuntur daemones* (cf. p. 339, 41): VET. LAT. II Petr. 2, 17 (Aug. fid. et op. 24, 45, sim. VVLG.) *pseudoprophetae* sunt ... -ae a turbine exagitatae, quibus caligo tenebrarum reservata est (gr. οὐμύχλαι). PETR. CHRYS. serm. 20, 2 persecutorum procellae, vulgi nubes, daemonum -ae ... ruerunt in *navem ecclesiae*. ARATOR act. 1, 479 *umbra Petri* -is larvalibus exuit artus (cf. act. 5, 16 vexatos a spiritibus immundis).

β *operiendo (de mero situ an c. respectu penetrandi, formandi?)*: VET. LAT. Sirach 24, 6 (5 ego *Sapientia* ex ore altissimi) sicut, -a texti omnem terram (1, om. e. g. Cypr. testim. 2, 1; gr. 24, 3 ὥς οὐμύχλη. *conferas* gen. 1, 2 spiritus dei ferebatur super aquas? aliter locum intellegit AVG. l. 30).

β *per similitudinem transfertur*: 1 *ad alias collectiones re-rum corp. minutarum (siderum p. 342, 23, animalium p. 342, 24)*: a *ad nubem pulveris excitati*: LVCR. 5, 253 *terra multa pulsata pedum vi, pulveris exhalat* -am nubescque volantis (GREG. TVR. glor. mart. 64 p. 532, 10). SEN. Phoen. 396 ut ... nubes pulvere abscondat diem fumoque similes campus in caelum erigat -as, equestri fracta quas tellus pede sum-

mittit. IVL. VAL. 2, 25 l. 657 ex pulvere -aque eius *exercitus* ... territi Per-sae. SIDON. epist. 4, 8, 3 -a de pulvere (GREG. TVR. glor. mart. 64 p. 532, 8). al. b *ad fumum ignis* (cf. p. 339, 40. 341, 74): LVCR. 3, 430 *anima dormientis* imaginibus fumi -aeque movetur ([432 vaporem]. *respi-ci vid. sacrificia fumantia, ut certe*: OV. trist. 5, 5, 31 sensus inest ... -is, quas exigit ignis. VET. LAT. lev. 16, 13 [cod. 100] -a odoraminis [gr. ἡ ἀτμῆς, VVLG. -a eorum *aromatum* et vapor]. VVLG. Ezech. 8, 11 vapor -ae de ture consurgebat). VERG. Aen. 8, 258 (252 *Cacus* fumum ... evomit) -ā ... specus aestuat atrā. SEN. Thy. 773 fumus ... -ā gravis ... penates nube deformi obsidet. Tro. 1054 Ilium est illic, ubi fumus alte serpit in caelum -aeque turpes. PERS. 5, 181 pinguem -am vomuere lucernae. SIL. 14, 313 implentur *omnia* fumo et -a caliginis atrae (14, 590 *fulmine accensus* fumabat crassus -is c. aer *afferens pestilentiam*). PLIN. epist. 6, 20, 18 tandem illa caligo *cineris Vesuvio effusi* tenuata quasi in fumum -amve discessit. APVL. met. 1, 21, 8 (*ironice*) in cuius *hominis sordidi* hospitio nec fumi nec nidoris -am vererer. AVIEN. Arat. 1778 rutilis ubi lumina prunis summa rubent errantque breves caligine crassa interius -ae (*si recte huc; brevi var. l. brevi ... crassae Grotius; gr. 1043 λεπτή ... νεφέλη*). al. c *ad id, quod oritur rebus effervescentibus*: OV. fast. 5, 270 vina ... in magnis ... condita cellis florent, et -ae dolia summa tegunt (*vulgo cogitatur de flore vini [cf. vol. VI 1, 933, 2sq.], dub. an recte*). PLIN. nat. 18, 262 exhalare matutino -am quandam metas *faeni male siccati*, mox sole accendi. d *ad agmen*: *siderum* (aliter l. 44): MANIL. 1, 727 or-bis *lacteae* aeriam in -am densa compagine versus. *piscium*: PLIN. nat. 9, 151 (*antea*: canicularum ... multitudo ... urinantes ... infestat) nubem ... et -am, cuius nomine id malum appellant. e *ad umorum concrectiones quasdam obscurantes*: *visum*: AMBR. in psalm. 118 serm. 3, 22, 2 (*l* acies eius *oculi* umoris suffusione praetextitur) velamen illud ... et -am quandam concreti humoris. *urinam (in falsa var. l. pro nubeculas CELS. 2, 4, 8)*: THEOD. PRISC. log. 6 *urina* habens naturaliter -as summa quam maxime appetentes. HIPPOCR. progn. 12 -ae ... circum-fusae urinis albae quidem optima, nigrae vero molestae (gr. νεφέλαι ... ἐναυωρούμεναι. cf. PS. SORAN. quaest. med. 192 urinae enaeorema id est -a. ORIBAS. syn. 6, 4, 7 Aa p. 7, 25sq. quae *urina* ... aut -am aliquam ... habeat aut aneurismata facta habeat, id est in medio -as a se suspendat [gr. ἡ νεφέλας ... ἡ ἐναυωρήματα]). al.

2 *ad res solidas tenuissimas*: *ad vestem*: PETRON. 55, 6 vers. 16 *nuptam* prostare nudam in -a linea (15 induere ... ventum texti-lem). *ad auri bratteam vel fila* (cf. p. 340, 29): MART. 8, 33, 3 (*con-temnitur donum phialae tenuissimae nulliusque usus*) hac fuerat nuper -a tibi pegma perunctum. ENNOD. carm. 2, 47, 1 (*laudatur catenula subtilis-sima, v. vol. VI 1, 860, 74sq.*) aurea per -as dissolvit fila *aurefix*.

3 *ad varia*: *ad stellam, quae -ae formam exhibet*: FIRM. math. 6, 30, 1 *fuit* luna in -a Cancri (6, 31, 88. 8, 4, 4. sine gen.: 8, 22, 4. cf. Plin. nat. 18, 353 nubecula). *ad carnem Christi putativam (sec. haeresim quandam; cf. p. 345, 64)*: ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 28, 4 (*respic. Ioh. 20, 25sq.*) per fallaces inanium -arum fraude praestigias illusos ... obtutus *apostolorum*. *ad genus operis pistorii* (cf. *infra* nephela et v. vol. III 1667, 59sq.): GLOSS. V 494, 73 colliridas (i. colly-): cibus, quem nos -am dicimus (sim. 566, 3).

III *in mythologia vertitur nomen gr. Νεφέλη*: HYG. fab. 1, 1 Athamas ... habuit ex -a uxore filium Phrixum et filiam Hellen (*de eadem* 2, 1. 3. 1; cf. e. g. OV. met. 11, 195 citra pontum Nephelidos Helles). PROB. Verg. georg. 3, 113 *primos equitasse eos*, qui in Nephelae castello morentur; ex qua causa Centauri -ae filii creduntur (*e Palaephat. incred. 1, qui ad nomen loci revocat nubem illam Ixioni pro Iunone suppositam; cf. e. g. Verg. Aen. 7, 674 nubigenae ... Centauri*).

deriv.: 1. et 2. nebulo, nebulosus, nebulum. Marchionni. 1. *nebulo, -ōnis m. [a nebula addito suffixo -o -ōnis < *-ἄον-/ -ἄν-, quo primum possessor rei cuiusdam (e. g. naso -ōnis), deinde quaelibet inter hominem et rem eum distinguente ratio significabatur. cf. Leumann, Gramm. 1977, 364. Mei.] de origine: a nebula variis modis derivatur in-fra; explic. modo ad inanitatem, vanitatem spectat, sc. ut sit -o is, qui non plus quam nebula valeat, e. g. l. 70. p. 343, 15sq., modo ad fallaciam, ut sit -o is, qui nebulas obiciat sim., e. g. l. 70sq. p. 343, 17. 45, semel ad obscurita-tem geniturae p. 343, 44. scribitur -bol- ANON. hist. Hadr. 1, 5 (*in pap. saec. IV*). genus commune testatur CHAR. gramm. p. 45, 7 hic et haec ... -o, εἰκαῖος. de notione (adde CHAR. antea. l. 68. p. 343, 14sq. 30sq. 43): FEST. p. 165 -o dictus est, ut ait Aelius STILO, qui non pluris est quam nebula aut qui non facile perspicui possit, qualis sit, nequam, nugator. NON. p. 18, 24 -es et tenebriones dicti sunt, qui mendaciis et astutiis suis ne-bulam quandam et tenebras obiciant aut quibus ad fugam ... et furta haec erant accommodata et utilia. GLOSS. -o: μάλθων, ὁ τὰ ἴδια λάθρα κατα-φρών, εἰκαῖος, λάθρα ἄσσωτος. inductor, fallax. latro vel mendax vel va-nus. tenebrosus, obscurus, impostor. circumventor. -em: vanum vel levem.

-es: κλέπτει. praestigiorum nebulis inludentes. aut obscure nocentes aut occulte malignantes. II 365, 20 μάταιος: inanis, cassus, vanus, -o (*affert* l. 20). GLOSS.¹ Corp. N 65 -is: scinlaecan (*anglosax.*). *al. legitur inde* a SCIP. mai., TER., LVCIL.

i. q. homo vanus, fallax. saepe non facile dixeris, utrum notio vanitatis an fallaciae praevaleat; de fallacia cogitaveris e. g. l. 24. 40. 54 et sub 2 (*iuxta pon. fur* l. 14. 17. 57), de vanitate e. g. l. 20. 37. 42. 48sq. (*iuxta pon. nugator* l. 13. 20 [*cf. l. 30. p. 342, 70*], vappa l. 28sq.; *accedit adi. e. g. magnus* l. 20, egregius l. 36).

1 de hominibus: **a exempla varia:** SCIP. mai. or. frg. Gell. 4, 18, 3 censo, relinquamus -em hunc (*sc. tribunum plebis, qui Scipionem ad populum accusat*), eamus hinc protinus Iovi ... gratulatum (*eadem oratio respic. LIV. 38, 56, 6 modo -em, modo nugatorem appellat*). TER. Eun. 269 -em hunc certumst ludere (DON. *ad l. 1 -em vel furem, quia nebulas obiciat, vel, mollem ut nebulam, vel inanem ac vanum, ut nebula est, [l. 1] sim. 785, 3*). EVGRAPH. -em vel vanum, ut nebula est - neque enim aliquod corpus vel ulla soliditas - vel -em furem, quoniam nebula semper utuntur. SCHOL. Ter. Bemb. -em: allucem [*obscurum*]. 717 actumst, si quidem tu me hic etiam, -o, ludificabere. 785 sane, quod tibi nunc vir videatur esse hic, -o magnus est (*cf. l. 2. 16*). CIC. Att. 6, 1, 25. *cf. LVCIL. 577 nugator, cui dem, ac -o sit maximus multo*). LVCIL. 468 *quidam* quaestor Hibera in terra fuit, lucifugus, -o, id genus sane. POMPON. Atell. 93 dedi -i, quem pertaesumst (*esse*) pauperem. CIC. S. Rosc. 128 nos ... ab isto -e facietus eludimur quam putamus. Phil. 2, 74 haerebat -o: quo se verteret non habebat. Att. 1, 12, 2, 9, 1 si erit -o iste, *i. Clodius*, cum his dynastis in gratia. 6, 3, 7. 15, 21, 1 (*de filio fratris*) ecquem tu illo certiore -em? LENAEO frg. Suet. gramm. 15, 2 -em (*iuxta alia probra, v. vol. VII 2, 1861, 23sq.*). HOR. sat. 1, 1, 104 non ego avarum cum veto te, fieri vappam iubeo ac -em. 1, 2, 12 Fufidius vappae famam timet ac -is (PORPH. *timet, ne ... vappa (ac) -o dicatur, id est vilis ac nugatorius. SCHOL. -o, quem egestas fecerit fraudulentum*). COLVM. 8, 16, 4 (*affertur Varro rust. 3, 3, 9 verbis paulo mutatis*) nullus est ... hoc saeculo -o ac mintho, qui non iam dicat eqs. (nebul(hus) *fere trad.*). GELL. 1, 2 tit. (*cf. l. 49*) volgus loquacium -um. 9, 2, 8 cum plerique dicerent *philosophum quandam* -em esse hominem malum et malitiosum et nulla re bona dignum. 13, 31, 13 ille egregius -o ... 'non', inquit, 'parvam rem quaeris; talia ego gratis non doceo'. 16, 12, 6 sive hoc ... ipse Cloatius sive nescio quis alius -o effutivit, nihil potest dici insulsius. 19, 1, 10 nequissim -is. *al. AMM. 26, 9, 5 (agitur de perfido) -i destituito iam et casuro. 29, 2, 1 asseveratione perdit -is. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 48 scedulas ... furto cuiusdam -is et fraude subtractas. al. b -o apponitur ad subst. fere tamquam adi. (eundem usum v. l. 59. 61sq.). HOR. epist. 1, 2, 28 nos ... sponsi Penelopae -es Alcinoie in cute curanda plus aequo operata iuventus (SCHOL. -es: perdit, luxuriosi, molles, inepti; Varro: obscuros, ignoto loco natos; aliter: -es sunt homines callidi et simulatores mendacesque dicti a nebula, quod obscuri sunt, [l. 1] secl. Keller). locum imitatur AVSON. 27, 3 [398 S.], 14 Penelopae -um mensa procorum). IVV. 14, 9 iuvenis, qui ... boletum condire et eodem iure natantis mergere ficedulas didicit -e parente et cana monstrante gula. GELL. 1, 2, 7 Epictetus ... divisit a vero atque sincero Stoico ... volgus aliud -um hominum, qui se Stoicos nuncuparent (16, 6, 12 facetias -is h. risi). AVG. coll. c. Don. 3, 21, 39 dicunt nullo modo se communicaturos antistiti ipsius -i ...; quem Constantini antistitem -em utique Caecilianum intellegi volebant. QVODV. symb. 1, 6, 3 date praemium pecuniae malo -i Iudae. SEV. MALAC. euang. 10, 46 (grammatici -es atque Pharisei. *al.**

2 de deis paganis vel diabolo, sc. usu christ.: LACT. inst. 1, 10, 7 fur ac -o Mercurius quid ad famam sui reliquit nisi memoriam fraudum suarum? PRVD. ham. 430 (*respic. diabolus*) iuga dura volentes addictis subeunt cervicibus et -um spirituum iussis servire ferocibus optant (nebulosum var. l.). c. Symm. 1, 82 -is, *i. Iovis puellas decipientis*, callida ... nequitia. AVG. civ. 3, 20 p. 130, 18 dii helluones atque -es, sacrificiorum adipibus inhiantes et fallacium divinationum caligine decipientes. PS. AVG. serm. dub. 366, 5 in qua via peccati -o pirataque diabolus recte gradientibus retia deceptionis expandit. OROS. hist. 4, 1, 7 Delphici illius vanissimi spiritus et mendacissimi -is ... responso circumventus Pyrrhus. *deriv.:* nebulor.

2. nebulo, -āvi, -āre. *a nebula. i. q. nebulae modo obscurare:* *corporaliter:* TERT. apol. 35, 11 *scelestorum partium socii* elatissimis et clarissimis lucernis vestibula -bant (nubil- var. l.; *cf. Pers. 5, 181 pinguem nebulam vomuere lucernae*). VICT. VIT. 3, 56 pulvereae tempestas ... omnem -verat locum. *incorporaliter:* AVG. serm. 164, 12 *accusatores* enervare ... vires veritatis conati sunt et inanum nebulis prosecutionum eius *Caecilian* serenitatem -are ... enisi sunt; adfuit dominus, vicit serenitas eius nebulas eorum. VICT. VIT. 3, 62 *barbari* cupiunt splendorem et genus Romani nominis -are.

ἀχρηστῶ: **nebulor** GLOSS. II 254, 39. *a 1. nebulo.*

nebulositās, -ātis f. *a nebulosus. i. q. status nebulosus:* ARNOB. nat. 7, 28 p. 378, 21 si *ture incenso* ... caelum ... hoc totum red-undantium vaporum -e cludatur. *Hajdú.*

nebulōsus, -a, -um. *a nebula. scribitur -bol- ORIBAS. syn. 1, 24, 2 La p. 76, 15. 4, 1, 5 Aa p. 3, -vol- ibid. 4, 1, 7 Aa p. 3. compar. -ior l. 22, superl. -issimus l. 67 et CASSIOD. in psalm. 134, 2 l. 35. GLOSS.¹ I Ansil. NE 16 (-us): tenebrosus, obscurus (21 -a: t. 22 -o: lubrico, t.). *legitur inde* a CATONE, ACC., CIC. [*a serm. docto haud aliena sunt val. neguros, it. nebbioso, francog. nébuleux, cat. nebulós, hisp. nebuloso, port. vet. nevooso. cf. M.-L. 5867. Tiktin-Miron³ II 794. Battisti-Alessio IV 2559. Cortelazzo-Zolli² 1030. Wartburg VII 71. Coromines V 921. Corominas-Pascual IV 226. Machado³ IV 210. Schd.-Cr.] [*loco vix integro* GLOSS. IV 454, 8 -a; in var. l. falsa p. 343, 60.]**

i. q. nebula plenus, obsitus sim. (e nebula constans sub 1c [cf. 2b]; iungitur, iuxta ponitur, variat in contextu caliginosus, caligo e. g. l. 33. 38. 59. p. 345, 7. 14. 39, opp. serenus, serenitas e. g. l. 36. p. 345, 3. 14; neutr. pro subst. l. 32. 46. p. 345, 3. 16): 1 proprie c. respectu vaporis aquae: a de locis terrestribus vel maritimis: CATO agr. 6, 1 ager si -us est, rapa ... seri ([*v. vol. XI 2, 126, 75sq.*]). PLIN. nat. 17, 187 iuga altiora ... roscido, -o minusque ventoso agro conveniunt). 6, 4 qui locus crassus erit aut -ior ([*inde* VARRO rust. 1, 25 crassior ... aut -us. PLIN. nat. 14, 46]). VITR. 1, 4, 1 is l. *moenium* excelsus et non -us. COLVM. 2, 10, 8 nec macrum nec -um l. [*sabul- Rodgers c. García-Armendariz*]). PROP. 4, 1^b, 123 -a cavo rorat Mevania campo. EPICED. Drusi 445 [-um litus, Averni (*v. app. crit.*)]. COLVM. 5, 6, 10 in solo roscido et -o. MELA 1, 102 *Pontus Euxinus* atrox, -us, raris stationibus (AMM. 22, 8, 46). LVCAN. 6, 91 *insula* Nesis emittit Stygium -is aëra saxis (SIL. 1, 586). PLIN. nat. 6, 204 Ninguariam ... -am (*de eadem, ut vid., insula v. l. 44sq.; cf. 37, 108 insulam quandam* ... -am et ideo quaesitam saepius navigantibus). *al., e. g. AMBR. vid. 3, 19 (respic. III reg. 17, 14 psalm. 71, 6) illa pluvia non terrarum humido, non -o concreta montium.*

b de caelo, aere, vento sim.: *exempla varia:* CIC. Tusc. 1, 60 hoc mundi -o et caliginoso caelo. SEN. Med. 583 hibernos -us imbres Auster advexit (GELL. 2, 22, 14 -us atque umectus. BOETH. cons. 2 carm. 3, 7). COLVM. 3, 1, 6 *qualitatem caeli* ... siccam vel roscidam, ... serenam vel -am (3, 1, 7 frigidae ... aut -ae). 11, 2, 57 VII Id. Aug. Aquarius occidit medius, -us aestus ([*cf. 53 VII Kal. Aug. ... caligo aestuosa*]). POL. SILV. fast. Aug. 6 [Inscr. Ital. XIII 2 p. 271]). AVIEN. ora 232 -a iuge his incolis convexa caeli sunt. AVG. c. mend. 9, 21 p. 494, 24 (*in imag.*) humani timoris -a tempestas (*opp. tranquilla serenitas*). aer -us (aeris -um l. 46): SEN. nat. 3, 14, 2 *Aegyptii* a. marem iudicant, qua ventus est, feminam, qua -us et iners. PLIN. nat. 21, 36 in *Aegypto* -us et roscidus a. est a multo flumine. SOL. 56, 17 Nivaria ... a. -o et coacto (*respic. eadem insula:* MART. CAP. 6, 702 -o et concreto. *cf. l. 29sq.*). AMBR. Abr. 2, 8, 58 (*de elementis*) aether, qui nec aquarum umidum nec aëris -um ... quicquam recipiat. hex. 2, 4, 16 subobscurus a. pressus atque -us colore ferrugineo. AVG. civ. 16, 4 p. 130, 21. gen. ad litt. 12, 16 p. 401, 16 caliginoso atque -o (*opp. puro*). ORIBAS. syn. 1, 24, 1 Aa p. 76, 10 a. mundus si fuerit et neque -us neque ex paludibus *ascendat* (*La et non sit in eo odor; gr. aliter*). 1, 24, 2 La p. 76, 15 *aeres* -i ... inutiles sunt (Aa malus ... et -us et non utilis; *gr. ὀμυχλώδης*).

al. c de ipso vapore aquae: VITR. 5, 9, 6 ex his aquis tectis nullus surgit umor -us. 8, 1, 5 si igne percalefacta terra ... vaporem -um ex se suscitaverit, is locus habebit aquam ([*inde* l. 58]). EVSTATIUS. Basil. hex. 6, 3, 7 aëre libero -isque carente v. spectare lunam [*gr. p. 124⁴ ἀχλύος*]. 6, 8, 3 -i v. conglomerati pluvias et nives glaciesque faciunt [*gr. p. 136⁴ τὰς ὕγρὰς ἀναδυνμιάσεις*]. CASSIOD. var. 2, 39, 2). PLIN. nat. 31, 44 -a exhalatione terrae. CET. Fav. 3, 5 umidum -umque fumum (nebularumque var. l.; *pendet e l. 53*). AVG. c. adv. leg. 1, 13, 17 -a caligine ([*tenebrosa var. l.; antea:* aerios vapores]). trin. 2, 16, 27 [*respic. exod. 20, 21, v. p. 339, 67*]. *cf. p. 345, 39sq.*). in psalm. 96, 8 vides ... nubem in caelo -am, obscuram (103, serm. 1, 11 [*in explic. allegorica*] viderit deus, quam -a n. sim [*antea:* esse 'nubes' adscensum caeli huius, id est divinarum scripturarum]. *cf. p. 345, 45*). *al. d de temporis spatio:* CELS. 2, 1, 3 meliores pluvii dies quam tantum -i nubilive (FLOR. epit. 3, 3, 15 *Marius* -um nanctus d., ut hosti inopinatus occurreret. CASSIOD. in psalm. 100, 8 l. 213 velut d. ... -issima). SEN. nat. 5, 3, 2 (*l. cum aer nubilo gravis est*) nullum tempus magis quam -um caret vento. AMM. 24, 1, 6 -a nocte. *de fronte hiemis* (*sc. per prosopop.*): SIL. 12, 2 austrifero -am vertice frontem ... condebat hiems. **e de sole:** AVIEN. Arat. 1590 coeunt radii -o (*sc. soli*) -cetera quippe pars solis ... rutilat -eqs. (*cf. e. g. 1596 vultum caligine condit; sed v. Soubiran, comm. 1981, 270*).

2 translate c. respectu: **a cuiuslibet obscuritatis, confusio-nis:** **a intellegendi** (*respic. homo p. 345, 17. 30*): **1 de qualibet re parum perspicua:** ACC. carm. frg. 25, 2 sicinnistas (*appellant hos*)

-o nomine (*explicat Gell. 20, 3, 3* propterea ‘-o’, quod, sicinnium cur dice-
retur, obscurum esset). CONSENT. Aug. epist. Divj. 12, 5, 1 (*antea*: arduas
quaestiones) qui ... -a dilucidet, ... qui ... serena consideret. ENNOD. epist.
1, 8, 2 p. 17, 18 scaber sermo ... -ae narrationis ambiguo quandam generat
... caecitatem. ⑩ *de opinione confusa, errore*: AMBR. Abr. 2, 1, 3
homo mortuus excussâ corporis et sensuum et vocis -â quadam imagine
corruptibilem caliginem deponat (*antea*: qui *sensus* saepe luduntur). PRVD.
c. Symm. 1, 155 ignaros -o errore nepotes. TRACT. de indur. cord. Phar. 20
sublata -a et impia suspicione (*sc. de libero arbitrio*) a cordibus ... omnia ...
cognoscimus. ⑪ *de re (homine l. 17) fallaci, eludente*: AMBR. hex.
5, 8, 21 *polypus* eius *petrae*, cui se adfixit, -o ingenio colorem subit (*antea*:
fraudulentum ... i.). in Luc. 5, 82 domus haec nostra ... non haereticorum
possit -is disputationibus commoveri (AVG. c. Iulian. 5, 9, 37 *offun-*
dere caligines -ae d. serenitati sincerissimae veritatis [*antea*: maligna cali-
luditate aut tenebrosa caecitate *confundere quaedam*]). off. 2, 17, 88 con-
siliarius, qui nihil -um habeat, nihil fallax, nihil simulatum. RVFIN. hist.
11, 7 cum ... *populos* ... -i doctoris taetra perfidiae caligo ... suffunderet.
PRVD. apoth. 952 -i dogmatis umbram (*enallagen intellegas coll. e. g. 953*
tenuēs atomi, 957 mendax phantasma, ut locus ad l. 64 vergat). EPIST.
pontif. 573 Thiel 3, 5 p. 182 (= AVELL. 56, 9) quae de scripturarum fonte ...
perspicua ... manarunt, nullis agitari -ae versutiae poterunt argumentis.
ALC. AVIT. carm. 5, 473 (*a parte Aegyptiorum*) praestigiae ... satis -â in
fraude peractae, *sc. Israelitarum fugientium. al.* ⑫ *de mente sim.*
caeca, obstructa: SEDVL. op. pasch. 1, 22 solem ... -is mentibus ob-
caecati rerum genitorem *censent* (*cf. carm. pasch. 1, 248 caecatis menti-*
bus). ORIBAS. syn. 5, 46, 8 La p. 82 (*in cap. de cerebri umidi cognitiones*)
sensibilitas -a est (Ab sensu(m) op(pressu(m) velut -um; *gr. ἀχλυνόδεις*).
DIONYS. EXIG. Conc.^s IV 2 p. 198, 33 crassum ... ac -um intuitum ...
mentis. GREG. M. moral. 18, 47 (*ad Iob 28, 3 lapidem ... caliginis Iudae-*
orum populus exstitit ... infidelitate -us (*antea*: auctorem vitae videre per
fidem noluit).

β *videndi*: ① *de re tenebrosa, fusca, parum perlucida sim. (in*
imag. l. 41. 44. 49): IVL. VAL. 3, 24 1.975 ut si conventu -o vera (*sc.*
formae verae?) ... occurrentium confundantur (*antea*: tenui quidem, sed
corusco sub lumine). AVIEN. Arat. 1549 *solis radii* -arum tractus piceos
tenebrarum ... dissiciunt (*gr. aliter*). AVSON. 19 (325 S.), 8 -o lumine (5
sub luce maligna. *c. respectu luminis parum clari ut l. 47*). CHIRON 70 la-
crimosum oculum ... {et} -um. AMBR. hex. 4, 1, 1 p. 110, 14 *si quis vult*
solem orientem videre, emundat oculos suos, ne ... aliqua caligo -a
visus ... obducat (SEDVL. op. pasch. 2, 7 p. 204, 1 [*regi Herodi*] mentem ...
-ae c. obscuritate damnata ... vultūs serenitate dissimulas [*cf. carm.*
pasch. 2, 81 nubila mentis]). HIER. epist. 49, 15, 3 si turbidae et -ae aquae
fluunt, non est alvei culpa, sed fontis (*cf. Otto, Sprichw. n. 686*). PRVD.
psych. 893 -o in pectore (906 nigrantis carcere cordis). AVG. c. Maximin.
1, 19 l. 32 (*spectat ad exod. 13, 21*) columna nubes -a per diem, luminosa
per noctem. PS. AVG. quaest. test. 127, 36 ad solis ... conparationem stel-
lae -ae sunt (*cf. l. 37*). ALC. AVIT. carm. 6, 470 inter picei -a volumina
fumi canescunt ... favillae. CASSIOD. var. 1, 18, 4 ne puri corporis iucunda
serenitas -is maculis polluat. PASCHAS. verba patr. 56, 3 *monachum*
nigrum et -um, habentem corpus (, *ibid. iterum de eodem [opp. candido*
corpore], *cf. Vitae patr. 5, 18, 20 [bis] n. et obscurum; gr. 18, 26 l. 13 et 31*
ζοφώδη). *al.* *in falsa versione vocis hebr. עֵפֶל ‘collis’ sim., sc. con-*
fusae c. אֶפֶל ‘obscuritas’ (v. Koehler-Baumgartner, Lex. in vet. test. libros,
1958, 77. 723): VVLG. Mich. 4, 8 tu turreis gregis -a filiae Sion (*Vet. Lat. cod.*
175 arida, Hier. ad loc. l. 246 caligosa, gr. ἀνχλωδης. explicat HIER. ibid.
l. 250 turrem gregis -am sive squalentem, quod hebraice dicitur
ophel). ② *de visu turbato*: PRVD. apoth. 21 dei patris est specimen
(*sc. Christus*) ..., quod quamvis hebes intuitus speculamine glauco umen-
tique acie potuit -us adire.

β *tenuitatis, inanitatis: de vestimentis*: AVSON. 27, 1 (392 S.),
5 quae *retia* vespertinis fluitant -a sub horis (v. Mondin, *comm. 1995, 227*).
FVLG. myth. 1 praef. p. 8, 8 *Pierides* adstiterant ... sirmate (*i. syr-*) -o
tralucidae. VITAE patr. Iurens. 55 reductis ... -i tegminis vestimentis fe-
minea pudenda monstravit. *de Christi corpore sec. haereticos pu-*
tativo (huc vergit l. 18; cf. p. 342, 45): ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 26, 1
asserentes quoddam -i corporis exstitisse figmentum.

deriv.: nebulositas. *cf. Onom.* Goldstein.

nebulum, -i n. [vox sec. nubilum a nebula formata (ab auctore?).
Mei.] *i. q. nebula (in imag.)*: FVLG. aet. mund. p. 150, 25 (*respic.*
Anna mater Mariae) pulchritudo sterilitatis fuscata -o (*cf. p. 143, 7 stulti-*
tiae nubilo). M. H.

nēbus v. naevus.

nec v. neque. **necamel** v. nechamel.

?**necāticius**, -a, -um. *a necare (necatus), si recte restit.* *i. q.*
necando, praeter naturam eveniens, violentus: PHILO vita contempl. 9

animalia subiecta morbis nec tantum naturali morti, sed etiam [-ae,
(Buchwald in schedis nostris [*cf. iam ed. Conybeare, 1895, 387 et Souter,*
Glossary, 1949, 263]; negatio [*quod recipiunt edd. rec.*] vel negotiatio *codd.*,
fortuitae *ed. Paris. a. 1520; gr. βιαίω*).

necātio, -ōnis f. *a necare.* [*in falsa var. l. ISID. orig. 5, 26, 17,*
v. vol. V 2, 564, 8.] *i. q. actio necandi, nex (accedit gen. obi.)*:
VET. LAT. sap. 12, 5 (cod. Θ^{II} Vulg. al.) *Chananaei* odibilia tibi, domine,
opera faciebant ... per filiorum -es (*gr. φονάς pro φονέας verti vid.*; *cf. infra*
l. 16). Spoth.

necātor, -ōris m. *a necare. scribitur -tur in codd. KT saec.*
VI/VII CONC. Aurel. a. 549 p. 153 l. 144. p. 154 l. 151 et hic illic in codd. rec.;
de scriptura neg- v. l. 14. GLOSS. II 217, 53 ἀγχονιστής: -r. 472, 45
φονεύς: homicida, iugulator, -r. [confunditur in codd. maxime cum
negator, e. g. l. 17. 33 sq.]

i. qui necat vel necavit (ubique accedit gen. obi.): 1 corpora-
liter: a exempla varia: VET. LAT. sap. 12, 5 filiorum -es sine
misericordia ... voluisti perdere, deus (*gr. φονέας, negatores, necationes*
var. II; huc spectat AVG. c. Iulian. op. imperf. 4, 128, 5 ita displicuisse deo
-es f., ut eqs.). HIST. AVG. Comm. 18, 13 (*verba senatus consulti*) -r civium
trahatur, parricida civium trahatur, *sc. Commodus. MACR. Sat. 1, 12, 9*
Marti ... deo plerumque hominum -i (cf. l. 43), ut Homerus ... ait (E 31):
Ἄρες Ἄρεος βροτολογὴν μαμφόνε. CONC.^s I 3 vers. Tur. p. 168, 19 Iudaeis
domini -bus (gr. I 1, 2 p. 70, 26 κυριοκτόνοις, neg- codd., nec- Rustic.). II 5
p. 29, 26 Timotheum ... homicidam patrisque -em (accusatur episcopum
suum occidisse). PS. FVLG. RVSP. serm. Festschr. Frede-Thiele II, 1993,
574 l. 10 Paulus factus de lupo agnus ..., de -e Christianorum fidelissimus
doctor populorum. b per hyperbolen: indicantur episcopi, qui
Athanasium damnaverunt: LVCIF. Athan. 1, 3 l. 13 quomodo gens sanc-
ta, si innocentium fuimus -es? *nominantur -es pauperum vel eis*
aequantur homines, qui ecclesiae debita retinent vel rapiunt (non nisi in
conc. Galliarum): CONC. Vas. a. 442 p. 97 l. 33 (*antea*: pauperes ... susten-
tatione fraudantur ab eis, qui oblationes defunctorum ecclesiae tradere de-
morantur) tales ... quasi egentium -es ... habendi sunt (*neg- var. l., ut*
locis sim. STAT. eccl. ant. p. 180, 213 CONC. Matisc. a. 581/583 p. 224 l. 30).

Agath. a. 506 p. 194 l. 44 ii, qui oblationes parentum ... retinere perstiterint
..., velut -es pauperum, quousque reddant, ab ecclesiis excludantur
(*item in compar.*: Aurel. a. 549 p. 152 l. 111. p. 153 l. 144. p. 154 l. 151 Arel.
a. 554 p. 172 l. 34 Valent. a. 583/585 p. 235 l. 26. *ceterum*: Paris. a. 556/573
p. 205 l. 28 [= Tur. a. 567 p. 193 l. 531] -es ... p. iudicandi sunt, qui eorum
taliter alimenta subtraxerint. Tur. a. 567 p. 192 l. 501 -i p., qui res pervadit
ecclesiae, psalmos [*nom.*] CVIII dicatur).

2 spiritaliter: PS. AVG. or. trin. 1.54 *da, domine*, malos non ho-
mines odire, sed malum, nec interire velle homines, sed hominum -es (*sc.*
daemones, ut vid.; -em scribere possis, ut ad diabolum pertineat).

f. necātrix, -īcis. *i. quae necat: laxius apponitur subst. rei,*
cui culpa necandi tribuitur: AVG. cons. euang. 3, 13, 42 p. 327, 2 magis
fuisse domini -em linguam Iudaeorum quam militum manus. *stric-*
tius: CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 202 *mulier filii* ... -x est animam demoliens
(Günther, moechatrix trad.; *gr. τεχνοντόνος*). Meusel.

[neccar olim falso allatum est in lexico Forcellini pro vaccar (i. bac-) v.
vol. II 1659, 57.]

necdum v. nequedum.

(ne)cerim: nec eum FEST. p. 162 (*suppl. e PAVLO*). *fort. concretum*
e nec is im (i. eum), cf. Leumann, Gramm. 1977, 467. Spoth.

necesi- v. necessari-. **necessariē, -ō, -um pro adv.** v. necessarius.
***necessarius**, -a, -um. *a necesse (cf. e. g. temerarius a teme-*
re). derivari vid. a ne et cessare aut nec et esse FEST. l. 71 sqq. scri-
bitur litteris gr. GLOSS. iurispr. ādet N 3 νεχασάριος. abbreviatur
necessa INSCR. Dessau 9004 (Thamugade; a. 202/5). NOT. Tir. 36, 11
-us. de gradibus conparationis: testimonia gramm.: CHAR.
gramm. p. 145, 16 (sim. p. 242, 9) ex his nominibus, quae ante ‘us’ ‘e’ aut ‘i’
habent, conparationes fieri non possunt; neque enim ab idoneo ‘idoneor’
fieri potest neque a -o ‘-ior’ (inde Exc. Bob. gramm. I 556, 20). p. 147, 34
excipimus ex conparationibus, quaecumque nomina ‘us’ pure (i. conso-
nante non praecedente) proferuntur, velut ... ‘-us’ et similia; comparativa
enim non possunt habere, superlativa vero habent. p. 148, 4 his ..., quae
non recipiunt comparativa, adicimus ‘magis quam ille’ et proferimus per
nominativum, velut ‘hic -us magis quam ille’. compar. exstat septies
apud TERT. (neutr. -ius carn. 7, 10 adv. Marc. 4, 19, 5) et singulis fere locis
apud VET. LAT., TYCON., AMBR. al., superl. omnino deest; cf. magis -us,
maxime -us et sim. al. p. 357, 41 sqq. de notione: FEST. p. 162 (ex Aur.
Opil.) ‘-um’ esse ..., in quo non sit cessandum, aut sine quo vivi non possit,
aut sine quo non bene vivatur, aut quod non possit prohiberi (-re cod.),
quin fiat. SYNON. Cic. p. 439, 5 potiora. maiora. ... -a. utiliora. tutiora. ...
certiora. providentiora. GLOSS. -us: ἀναγκαῖος. χρεώδης. desideratus. sim.

al.; v. etiam p. 348, 4. 6. 65. 353, 15sq. 354, 65sq. 355, 24sq. *legitur in versibus semel apud PLAVT., in prosa orat. per totam latinitatem inde a VARRONE, RHET. HER., CIC. (qui vocem frequentat). [a neutr. plur. pro subst. (cf. p. 357, 65): prov. vet. necieira 'paenuria', vasc. nessere, nēcere et beneam. nēcere 'indigentia'. cf. M.-L. 5870. Wartburg VII 77 sq. Schd.-Cr.] [trad. loco corrupto SEN. contr. 2, 6, 10, lacunoso FEST. p. 348 TAB. Vindol. II 292 ii 4.]*

fere i. q. necessitatem afferens eive subiectus, χρεώδης, ἀναγκαιός (quod passim gr. respondet et infra fere neglegitur).

exempla sic digerenda esse putavimus:

I vi necessitatis plena:

A de rebus: 1 *quae aliter esse, evitari sim. non possunt: l. 40 (de conclusionibus l. 65, de rebus naturalibus, fatalibus p. 348, 11).*

2 *sine quibus alia esse prohibere non possunt, quae opus sunt ad finem assequendum: p. 348, 61 (de argumentis, signis sim. p. 349, 56, instrumentis, apparatu sim. p. 350, 45, partibus corporis p. 350, 69, variis rebus vitam sustinentibus p. 351, 27).* 3 *quae aliquo modo cogendi circumscriptae sunt: p. 351, 71 (condicionibus adversis p. 351, 72, cogentibus legibus, praeceptis p. 352, 27, bonis moribus, opinione officii sim. p. 352, 43).* 4 *quae in discrimine versantur, remedia praesentia requirunt: p. 352, 66.*

B de hominibus: 1 *qui vinculo necessitudinis cum aliquo coniuncti sunt: p. 353, 12.* 2 *qui desiderantur ad ministeria, officia implenda: p. 354, 20.* 3 *qui hereditatem adire coguntur, sc. heredes -i: p. 354, 63.* 4 *qui in angustiis, inopia sim. versantur: p. 355, 19.*

II vi necessitatis attenuata vel deflexa de iis: **A** *quaecumque ad usum aliquem idonea, opportuna sim. sunt: p. 355, 24.* **B** *quae in aliqua re principalia, praecipua sim. sunt: p. 355, 45.* **C** *quae pretiosa sunt: p. 355, 55.*

appendix syntactica et stilistica: p. 355, 63.

abl. neutr. necessario pro adv.: p. 357, 67; acc. neutr. necessarium pro adv.: p. 362, 13.

adv. necessarie: p. 362, 25.

I vi necessitatis plena: **A de rebus** (sc. fere actionibus, eventibus sim., sed de condicione statuve saepius sub 1, animalibus p. 350, 59sq., partibus corporis p. 350, 69sq.), sc. potius: 1 *quae aliter esse, mutari, evitari, prohiberi non possunt (et ab alicuius arbitrio ac voluntate prorsus alienae sunt [aliter sub 3]; iuxta ponuntur e. g. certus p. 348, 1. 49. 56, fatalis l. 51. p. 348, 47, naturalis p. 348, 14. 40. 51. 55. al. [disting. p. 348, 26sq.]; opp. voluntarius l. 51. p. 348, 16. 23. al.): a respectu vario: PLAVT. Rud. 252 sicine hic cum uvida veste grassabimur? :: hoc quod est, id -um est perpeti. VARRO Men. 414 (ironice) doces historiam -am: semel unum singulum esse. CIC. prov. 6 constat nobilissimas virgines se in puteos abiecisce et morte voluntaria -am turpitudinem depulisse. Phil. 1, 15 quae ... est ista voluntaria servitus consularium? fuerit quaedam -a (sc. *Caesare dictatore ut*: 10, 19 omnis est misera s.; sed fuerit quaedam -a. cf. *ibid.* illum -um et fatalem paene casum [opp. voluntarium]). leg. 1, 34 cum hanc benivolentiam ... vir sapiens in aliquem pari virtute praeditum contulerit, tum illud effici, quod ... sit (sic) *codd.*) ... -um: uti nihilo sepe plus quam alterum diligit. fat. 13 (*Chrysippo*) si vere dicatur de futuro idque ita futurum sit, dicas esse -um. 14 si 'natus es oriente Canicula' -um est - omnia enim vera in praeteritis -a sunt (*item de protasi p. 348, 2*). Lael. 76 est ... quaedam calamitas in amicitiiis [dimittendis, non numquam -a (del. Meißner)]. al. Liv. 21, 13, 4 (*miles Hannibalis ad Saguntinos*) pacem adfero ad vos magis -am quam aequam (23, 42, 3 a quo *socio* relictis p. -am accepimus. 30, 30, 18 [*Hannibal Scipioni*] tibi ... speciosa danti est p., nobis petentibus magis -a quam honesta. al.). 40, 35, 6 quod (sc. *deportationem exercitus*) fieri, praeterquam quod ita deberet, etiam prope -um esse: ita enim obstinatos esse milites, ut non ultra retineri posse ... viderentur. al.*

b respiciuntur quae ex argumentis, propositionibus quibusdam certe demonstrantur, sc. in rhetorica vel dialectica (aliter p. 349, 56sq.): CIC. inv. 1, 45 ut ne confirmatio modum in se argumentationis habeat et quandam similitudinem -ae conclusionis [seq. p. 349, 65]. top. 60 cum ... erit talis causa, ut in ea non sit efficiendi necessitas, -a c. non sequitur [seq. l. 71]. MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 86. BOETH. cons. 4, 4, 11 collocacionem propositionum non esse efficacem -ae c.). top. 60 (*antea l. 68*) genus causarum, quod habet vim efficiendi -am errorem afferre non fere solet (61 *sine trabibus* Argo illa facta non esset, nec tamen fuit in his trabibus e. v. -a). ac. 2, 97 omne, quod ita disiunctum sit quasi 'aut etiam aut non', (non) modo verum esse, sed etiam -um (cf. fat. 21 si ... alterum utrum ex

aeternitate verum sit, esse id etiam certum et, si certum, etiam -um). fat. 14 [si ..., quod primum in conexo est, -um est., fit etiam, quod consequitur, -um (i. spectat ad p. 347, 55)]. al. CHALC. comm. 155 omne possibile vel dubium vel -um est; -um ... dicitur, quod necessitate constrictum est. *ibid.* -um est possibile, cuius contrarium est impossibile. MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 44 p. 110, 18 ('necessarie demonstrantur ea eqs.') -um est ..., quod aliter, ac dicitur, nec fieri nec probari potest. BOETH. cons. 3, 12, 11 si quo *adminiculo* egeat, plenam sufficientiam non habebit *deus*. :: id ... ita est -um. 5, 6, 29 eum *sua sponte gradientem* tum, cum graditur, incedere -um est. al.

c respiciuntur quae fiunt naturaliter (vel fataliter, divinitus):

a sec. naturam animantium, sc.: ① *de morte:* CIC. Mil. 16 eius *Scipionis necati* ne -am quidem exspectatam esse mortem (rep. 3, 34 nullus interitus est rei publicae naturalis ut hominis, in quo m. ... -a est. CALP. decl. 19. VEREC. in cant. 5, 3 l. 7 'ibo in portas inferni' [Vet. Lat. Is. 38, 10] tamquam voluntariam adsumens m., non -am. al.). SEN. dial. 1, 6, 7 (*deus hominibus*) ex omnibus rebus, quas esse vobis -as volui, nihil feci facilius quam mori. nat. 6, 2, 7 cum sit -um e vita exire et aliquando emittere animam (*postea: necesse est mori*). epist. 99, 22 aequo animo excipe -a (*neutr. pro subst. ut*: 117, 21 ultimum ac -um *profugere*). ARNOB. nat. 3, 12 -a ... extremitas. ② *de affectibus vel inclinationibus* (cf. l. 40; aliter p. 349, 28. 33): CIC. top. 64 *quaedam perturbationes animi* habent tantos motus, ut ea, quae voluntaria sunt, ... -a interdum ... videantur (cf. *Diog. Laert. 10, 149, ubi distinguunt επιθυμίας φρονισαί et ἀναγκαιάς*). fin. 1, 45 *Epicurus* unum genus posuit earum cupiditatum, quae essent et naturales et -ae, alterum, quae naturales essent nec tamen -ae, tertium, quae nec naturales nec -ae; quarum ea ratio est, ut -ae nec opera multa nec impensa expleantur; eqs. (sim. 2, 26 [paulo aliter *ibid.* duo genera cupiditatum: naturales et inanes; naturalium duo: -ae et non -ae]. Tusc. 5, 93. cf. SEN. epist. 21, 11 ista voluptas naturalis est, non -a). Tusc. 4, 60 ipsas *animi* perturbationes per se esse vitiosas nec habere quicquam aut naturale aut -um. SEN. contr. 10, 1, 6 inter -um ... interempti patris dolorem (*ibid.* inter -as super occisum patrem lacrimas). SEN. dial. 6, 7, 1 (*antea: 'naturale desiderium suorum est'*) discessu, non solum amissione carissimorum -us morsus est. al. ③ *cetera exempla* (*neutr. pro subst. l. 44*): CIC. div. 2, 50 conceptio *mulae* contra naturam fortasse, sed partus prope -us. PS. APVL. Ascl. 21 effectus ... huius tam blandi -ique mysterii (sc. *procreandi*) in occulto perpetratur (*antea: impossibile est ... infecundum esse*). MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 42 p. 108, 14 eventus interdum -us et naturalis est, (ut) 'parricidium furor necesse est consequatur', interdum varius et commutabilis. REGVLA mag. 32, 8 qui *fratres* forte [-ae causae corporis], occupantur (i. propter necessitatem corporis; de dat. cf. vol. IX 2, 387, 69sq.). per euphemian spectat ad purgationem corporis ut: BENED. reg. 8, 4 quo *vigiliarum* intervallo fratres ad -a naturae exeant. cf. p. 350, 43. 58, fort. etiam p. 349, 55).

β sec. naturam rerum (hucine p. 360, 50?): CIC. Tim. 43 *deus animis siderum* commonstravit ... leges [fatales ac -as, (gr. 41^F ἐμπαράνοους)]. nat. deor. 1, 69 si atomi ferrentur in locum inferiorem suoapte pondere, nihil fore in nostra potestate, quod esset earum motus certus et -us. 2, 81 naturam esse ... vim quandam sine ratione cientem motus in corporibus -os. fat. 23 si semper atomus gravitate ferretur naturali ac -a. SEN. nat. 7, 24, 2 cometes potest ... alium habere circulum ac *ceterae stellae* ...; quod fieri non est -um, sed potest. GELL. 7, 2, 7 (*verba Chrysippi*) ut ratione quadam -a et principali coacta atque conexa sint fato omnia. 7, 2, 9 naturalis illa et -a rerum consequentia ..., quae fatum vocatur (12, 5, 10 per obscuram quandam et -am ipsius naturae c.). 14, 1, 20 certo quodam et -o stellarum ordine. 14, 1, 23 *aliquid agere* non ex aliqua dispari variae animi agitatione, sed ex -a quadam errantium siderum reciprocatione. BOETH. cons. 5, 6, 22 cum pariter ambulare in terra hominem et oriri in caelo solem videtis, ... hoc voluntarium, illud esse -um iudicatis. al.

2 *sine quibus alia quaedam (sc. fere posteriora) esse, effici prohibere non possunt, quae opus sunt ad finem assequendum (quae certe inducunt alia imprimis p. 349, 41sq. 56sq., quae sufficiunt, quam minima sunt l. 70sq. p. 349, 12; opp. e. g. gratus p. 349, 31. 351, 52, superfluous p. 351, 43 [cf. HIER. epist. 52, 3, 7 hic illic 's.' quasi 'non -us' ponitur], supervacaneus p. 351, 65 [e con. dub. p. 350, 20], supervacuuus p. 349, 35. 350, 19. 21. al., voluptarius p. 349, 21. 351, 42; plus valet quam utilis p. 349, 15): a de variis rebus: α incorporeis et minus definitis:*

① *adi.:* ② *quaelibet exempla (inde a Cic. selecta):* RHET. Her. 4, 19, 27 v. p. 356, 28. 4, 54, 68 'brevitas' est res ipsis tantummodo verbis -is expedita (CIC. inv. 1, 32 [inde IVL. VICT. rhet. p. 65, 12] 'brevitas' est, cum nisi -um nullum assumitur v. QVINT. inst. 8, 2, 19 *quidam* breviteratem aemulati -a quoque orationi subtrahunt v. 9, 4, 58. al.). CIC. inv. 1, 28 in *narratione* vitanda est brevitatis imitatio et non minus rerum non -arum quam verborum multitudine supersedendum est (de orat. 3, 176 *oratio*

numerosa non est r. tam difficilis quam -a. fin. 4, 12 confectis r. -is, sc. in otio. al. CAES. Gall. 2, 21, 1 -is r. imperatis. VARRO rust. 2, 1, 21 quarta operis pars est de sanitate, r. multiplex ac -a. et saepe). 2, 135 locus ei, qui pro legis scripto (sc. nec pro eius sententia) dicet, maxime -us (2, 136. fin. 1, 65 restat l. huic disputationi vel maxime -us, de amicitia. off. 3, 8. al.). de orat. 1, 256 prope iam nimis duras leges imponere ..., sed tamen ad id, quod cupiunt, adipiscendum prope -as (leg. 3, 46 hae 1. sunt nobis non usitatae, rei publicae -ae. ASCON. Corn. p. 54, 16 -a l. visa est, ut in suae quisque civitatis ius redigeretur. QVINT. decl. 348, 2. al.). part. 84 in genere deliberativo, etsi aliud non -um videbitur, videndum tamen erit, quam sit magnum (seq. p. 350, 15; cf. p. 372, 8). Tusc. 1, 62 a -is artificii ad elegantiora defluximus. off. 2, 42 suppeditare sumptus ... non solum -os, sed etiam liberales (fam. 3, 8, 5 s. minime -i. al. CAES. civ. 3, 102, 4 pecunia ad -os s. conrogata. al.; aliter p. 355, 30). fam. 3, 8, 3 consilium totum legationis videri minime -um (Liv. 5, 4, 1 quam hoc c. ... non utile solum, sed etiam -um fuerit. CVRT. 8, 2, 29 c. praeceps magis quam -um. al.; potius de c. coacto v. p. 352, 4sq.). BRVT. Cic. ad Brut. 23, 7 decrevi ... imperium, quod ... erat exercitum habenti -um; quid enim est sine imperio exercitus? VARRO rust. 1, 3 (de agri cultura) non modo est ars, sed etiam -a ac magna (VEG. mil. 3, 10, 3 haec a. bellica dimicaturis est -a. AVG. civ. 22, 24 p. 612, 21 a. partim -ae, partim voluptariae [voluntar. l.]. al.). Liv. 4, 8, 6 tribuni ... magis -i (-um trad.) quam speciosi ministerii procuracionem intuentes (COLVM. 12, 4, 3 his coquis sim. -um esse pueri vel virginis m. LACT. opif. 8, 5 deus primorem capitis partem ... -is membrorum m. ... instruxit. HEGES. 1, 21, 1 Gabinius usus -is ad omnia m. Antipatri et Hyrcani [cf. gr. 1, 175 ἐπιτηδείους ... χρώμενος ... Ὑρκανῶ καὶ Ἄ.]. al.; aliter p. 352, 31). VITR. 1, 1, 10 iura quoque nota habeat architectus oportet ea, quae -a sunt aedificiis eqs. SEN. dial. 3, 9, 2 ira, inquit Aristoteles, -a est, nec quicquam sine illa expugnari potest, nisi illa ... spiritum accendit (cf. 3, 17, 3 in quibus actionibus ... opera iracundiae videtur -a). epist. 30, 12 ad requiem homini -am, lasso gratam perduci. COLVM. 12, 59, 5 ea, quae maxime videbantur -a, memoriae tradenda. QVINT. inst. 6, 1, 7 -os ... adfectus fatebuntur philosophi, si alter optineri vera et iusta ... non possint. PS. APVL. Ascl. 27 de qua morte corporis sollicitudo supervacua est; sed et alia -a, sc. de anima immortal. OPTAT. serm. 11 quidquid utile et -um ex aliis imitando captemus. CAEL. AVR. acut. 1, 1, 22 si futurae phreniticae passionis signa vera atque -a fuissent, oportebat ... omnes in iisdem constitutos necessario esse phreniticos (1, 1, 26 signorum quaedam ... esse -a ..., quaedam non -a, sed frequenter futura significantia [postea: necessitatem futurorum]. al.; cf. l. 75sq.). al. causa -a (exempla pauca selecta): RHET. Her. 2, 23, 36 (de vitiosis expositionibus, cf. p. 360, 9) infirma ratio est, quae non -am c. adfert expositionis (cf. CIC. top. 62 nihil horum, quae fiunt casu, voluntate al., sine causa ..., sed huiusmodi c. non -ae). CIC. inv. 2, 141 qui honesta aut -a de c. ... ab litteris legis recesserit. S. ROSC. 40 odio fuisse parenti filium sine c. multis et magnis et -is. Sull. 56 quidam profectus est non modo ob causam, sed etiam -am c. (om. codd. plerique). Phil. 8, 12 aliae c. iustae, haec -a est. Tusc. 2, 53 Marius et tulit dolorem ut vir et ut homo maiorem ferre sine c. -a noluit. CAES. Gall. 1, 39, 3 quam c. sibi ad proficiscendum -am esse diceret quidam. VARRO ling. 8, 3 declinatio inducta in sermones ... omnium hominum utili et -a de c. rust. 1, 34, 1 post brumam, nisi quae -a c. coegerit, non serere oportet. QVINT. inst. 11, 1, 57 non ... iusta ex c. vel -a videri potest postulasse um, sed quadam accusandi voluptate. SVET. Aug. 21, 2 nulli genti sine iustis et -is c. bellum intulit. Nero 23, 2 cantante eo ne -a quidem c. excedere theatro licitum est (fort. euphemistice sec. p. 348, 42). al. ② de argumentis sim. certam conclusionem demonstrantibus, sc. in rhetorica vel dialectica (aliter p. 347, 65sq.): CIC. inv. 1, 44 omnis ... argumentatio ... aut probabilis aut -a debet esse ([cf. p. 362, 40sq.]). 1, 83 quae ... sicuti -a dicentur, ea si forte imitabuntur modo -am a. neque erunt eiusmodi, sic reprehenduntur: eqs. MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 83 tribus modis fieri -am a.: per completionem, per enumerationem, per simplicem conclusionem. IVL. VICT. rhet. p. 48, 25 de -a a. [disting. p. 49, 13 de probabili a.; cf. infra l. 69]. al.). ibid. (antea p. 362, 40) hoc genus argumentandi, quod in -a demonstratione versatur. 1, 45 simplex ... conclusio ex -a consecutione conficitur. ibid. (sim. IVL. VICT. rhet. p. 49, 12; antea p. 347, 67) ut ipsa argumentatio ex -a ratione consistat (fin. 5, 9 non modo probabili argumentatione, sed etiam -a mathematicorum r. IVL. VICT. rhet. p. 48, 28 hoc genus argumentandi [v. l. 63], quod in -a r. versatur. RVFIN. Clement. 2, 67, 2 non fantasiam vanam, sed consequentem et -am r. redderem veritatis. CHROMAT. in Matth. 1, 3 l. 96 certa r. ac -a. al.; cf. p. 348, 53). 1, 75 quae propositio si quid habet probabile aut -um, ... commoveat auditorem necesse est. al. QVINT. inst. 5, 8, 6 aliae probationes sunt -ae, aliae credibiles, aliae non repugnantes (CASSIOD. inst. 1, 1, 4 [respic. Aug. quaest. hept.] quaestiones ... -a nimis et syllogistica p. declaravit). 5, 9, 3 alia signa sunt ..., quae -a

(sunt, alia, quae non -a) (5, 9, 8 alia sunt s. non -a, quae εἰκότα Graeci vocant. 5, 9, 12 quae s. sunt quidem, sed non -a. cf. p. 349, 37sq.). 5, 13, 34 (inter vitia) argumentum dubium pro -o (MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 44 p. 110, 19 -um a. ad fidem cogit ac trahit, probabile autem inreptit atque persuadet. ibid. 1.30 secundum Christianorum opinionem non est -um a.: ... 'si natus est, morietur'. al.). EMPOR. rhet. p. 571, 10 quidam nimia subtilitate in suadendo vel in dissuadendo duodecim ... στοιχεῖα consideranda esse dixerunt: legitimum, iustum, ... facile, possibile, -um (cf. ibid. 1.16 facultati subiacent possibile et -um). BOETH. herm. 22a3 sq. negatio eius, quae est '-um esse', non est, quae est '-um non esse', sed 'non -um esse'. in herm. comm. pr. 1, 9 p. 121, 20 quid sit -um temporale describit; ait enim: res omnis quando est, eam sine dubio esse necesse est. al.

② neut. pro subst. (imprimis plur.): CIC. part. 8 adhibebimus iudicium, ut ... communia praetermittamus et non -a. 84 (antea p. 349, 9) quod ... permagni interest, pro -o saepe habetur. top. 69 in argumentis ex comparatione anteponuntur -a non -is ..., voluntaria -is eqs. al. SEN. contr. 9 praef. 2 ut -a deserant, dum speciosa sectantur declamatores. VELL. 1, 16, 1 intellego mihi ... paene magis -a praetereunda quam supervacua (-vacanea Orelli) amplectenda esse. 2, 110, 3 -a gloriosis praeposita sunt. CELS. 7, 25, 3 (de curatione quadam) hoc ... saepius inter supervacua quam inter -a est. SEN. dial. 2, 19, 2 multa timore ... aut taedio -a omitemus publicisque et privatis officiis ... non occurreremus. PLIN. nat. 26, 20 haec est ... animorum condicio, ut a -is orsa primo cuncta pervenerint ad nimium. 35, 1 brevitatem sequemur ... nihil -um aut naturale omittentes. QVINT. inst. 12, 8, 7 non ... tam obest audire supervacua quam ignorare -a. VET. LAT. I Macc. 10, 37 (rec. B) ex his Iudaeis constituentur super -a regni, qui fuerint fideles (gr. χρεῖων, recc. L, V negotia). al.

β corporeis (per euphemian de receptaculo faecis urinaeve l. 43. 58 [cf. p. 348, 42sq.]): ① variis: CIC. de orat. 3, 180 quid tam in navigio -um quam latera, quam cavernae, ... quam vela, quam mali? (postea p. 384, 71). Att. 3, 7, 1 castellum munitum habitanti mihi prodesset, transeunti non est -um. VARRO ling. 5, 139 quibus comporta[n]tur fructus ac -ae res, de his fiscina a ferendo dicta. VITR. 6, 5, 1 is, qui communi sunt fortuna, non -a sunt magnifica vestibula eqs. VAL. MAX. 5, 4, 7 narrando progredior ad -um magis quam speciosum urbis locum, sc. carcerem. SEN. nat. 2, 4, 1 mundi pars est aër, et quidem -a; hic enim, qui caelum terramque connectit. CIL III 14195⁴³ (in porta Milesia; a. 100) viam -am (s)acris Apollinis Didyme. PLIN. epist. 10, 98, 2 ne desit ... pecunia operi tam magno quam -o, sc. cloacae (SVET. Claud. 20, 1 o. magna [potius, -a quam multa perfecit [l.] Kaster, p. ac, et sim. alii; p. quam trad.]). OPTAT. 3, 1, 2 schismatici dei populum diviserunt et basilicas fecerunt non -as. GREG. TVR. Mart. 1, 37 ut, cum necessitas commoverit, ... [loca -a], transferretur mulier dysenterica (l.] acc. direct.; ad vel in l. -a var. II.). al.

② de instrumentis, materiis, apparatu sim. (animalibus l. 59sq.; cf. p. 354, 20sq.): ③ quaelibet exempla: CIC. nat. deor. 2, 151 ferum ..., rem ad colendos agros -am. off. 2, 13 v. p. 356, 35. VITR. 2, 10, 3 de copiis, quae sunt -ae in aedificiorum comparationibus, ... exposui. 10, 1, 3 et organa et machinarum ratio ad usum sunt -a, sine quibus nulla res potest esse non impedita. CELS. 3, 21, 9 -ae sunt sine ferro cucurbitulae. 7, 26, 5^h linamenta ... super ulcus non sunt -a. al. PLIN. nat. 37, 147 atizoen gemmam ..., -am Magis regem constituentibus. 37, 164 glossopetra ..., selenomantiae -a. al. FRONTIN. strat. 4, 1, 1 parum -a expeditioni vasa (APVL. met. 10, 13, 4 quae v. ... variis uestibus erant -a. VVLG. num. 4, 9 quae v. olei ad concinnandas lucernas -a sunt. al.). FIRM. math. 3, 6, 19 fabricatio harum rerum, quae ad cultum sunt mulierum -ae. MARCELL. med. 18, 2 ad cervices et nervorum ... dolores ... medicamentum valde -um. HERMEN. Celtis coll. 69b adponite -um (gr. σταυρίων, cui voci resp. matellam Hermen. Montepess. coll. 20e). al. ④ de iumentis, pecoribus sim.: COLVM. 7, 1, 3 omne[m] rus tamquam maxime -um instrumentum desiderat asellum. VET. LAT. Luc. 19, 34 (cod. 15. 30 = VVLG., sim. cod. 27) dominus eum (eius cod. 27) pullum asinum -um habet (gr. αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει, cod. 3, sim. 10 domino suo -us est, 5 dominus huius opus habet, sim. al.; cf. p. 357, 30). HEGES. 5, 36, 1 mulum levando oneri -um. VVLG. exod. 10, 26 (Moses ad Pharaonem) cuncti greges pergunt nobiscum: non remanebit ex eis ungula, quae -a sunt in cultum domini. COD. Theod. 8, 5, 3 publicis utemini agminalibus, sed ... tantum ad usum proprium -is (cf. antea: cum usus necessitatis exegerit). al.

⑤ de partibus corporis animantis: CELS. 6, 2, 1 (de porrigine) non incommodum est summam cutem potius subinde corrumpi quam id, quod nocet, in aliam partem magis -am verti (7, 7, 4^e potius magis ... -a p. erit, quae tractabitur, hoc quoque maiori periculo subiecta est. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 15 corporis p. ... vit[ia]tae -as. 5, 1, 9. BOETH. arithm. 1, 19, 8 l. 39 si [naturaliter quadam -a p.] detracta ... nasceretur animans [l.] cf. Nicom. 1, 15, 1 τὸν κατὰ φύσιν ... μερῶν]. cf. p. 351, 15sq.). SEN. nat. 3,

15, 2 *sunt* in nobis ... multa genera umoris, alia -i, alia corrupti ac paulo pinguioris. PLIN. nat. 7, 70 *dentes* nec cibo tantum et alimentis -i. TERT. anim. 10, 6 [quod modicis, (quomodo dicis *cod. Agob.*) animalibus sine -is membris nihilominus vivere instruxerit *deus* ([*postea e. g.*: incedunt quaedam sine pedibus]. VET. LAT. I Cor. 12, 22 [cod. 75. *al.*, *sim. al.*; *antea l. 8*] multo magis, quae videntur m. corporis infirmiora esse, -a sunt [Ambrosiast. *al. et* VVLG. -iora; *gr. πολλῶν μᾶλλον ... ἀναγκαῖα*]. VET. LAT. I Cor. 12, 21 (cod. 75, *sim.* 76) non potest ... oculus dicere manui: non est mihi -a, (-o *cod. 76 errore*), aut iterum caput pedibus: non desidero operam vestram, (i. *gr. χρεῖαν σου οὐκ ἔχω et χ. ὑμῶν οὐκ ἔχω*, Ambrosiast., *sim. al. et* VVLG. opera tua non egeo *et* non estis mihi -i. *sequitur l. 5*). *al. de genitalibus, pudendis (per euphemian, cf. Adams, Latin Sex. Voc., 1982, 61 sq.; syn. absconsus l. 17, naturalis l. 19, virilis l. 25; neutr. pro subst. l. 19, 24 sq.)*: GAIVS inst. 3, 193 'licium' consuti genus esse, quo -ae partes tegerent(ur) (PAVL. dig. 21, 1, 7 *si quis ita spado est, ut tam -a p. corporis ei [et trad.] penitus absit*. FIRM. math. 5, 3, 48 dolores *habere* ... aut in extremis p. corporum aut in absconsis et -is. SORAN. p. 75, 13 p. illarum conceptui -arum. *al.*; *aliter p. 350, 71 sqq.*). FIRM. math. 4, 19, 19 *Venus stella* vitia facit circa naturalia et -a. 4, 24, 3 ex -is aut ex muliebribus locis (5, 3, 26 in -is corporis l. ... dolores *habere*. 8, 27, 7. CHIRON vol. VII 2, 1578, 84 sq. [*si recte secuti sumus Veg. mulom. 1, 7, 1 et Oder in indice p. 397, sed fort. potius quoslibet locos vitales intellegas*]). PHYSIOL. rec. Y 11, 2 (*de onagro*) si generaverit greges masculos, pater eorum confringit -a eorum, ut non faciant semen (*gr. 9 ὄλα τὰ αἰδοῖα*). 12, 7 (*de vipera*) si biberit semen eius, praecidet femina -a masculi, hoc est virilia (*gr. 10 τὰ ἀναγκαῖα*).

b *de alimentis et aliis rebus, quae sustineant vitam (tam corpoream quam civilem; de ipsa vita l. 38)*: CIC. inv. 2, 145 considerando, utra lex ad maiores, hoc est ad utiliores, ad honestiores ac magis -as res pertineat (part. 90 quam *voluptatem* immanissimus quisque ... non solum honestis r., sed etiam -is anteposit [cf. l. 38]. rep. 2, 10 r. ad victum cultumque maxime -as ... *per Tiberim* invectas. *al.* SALL. Iug. 23, 2 penuria r. -arum bellum trahi non posse. LIV. 2, 32, 4. PAVL. FEST. p. 211 'penora' dicuntur r. -ae ad victum cotidianum. *al.*) Quinct. 49 cuius non modo illae amplissimae fortunae, sed etiam victus vestitusque -us sub praecone ... subiectus est (CAES. civ. 1, 69, 1 *nostros* -i v. inopia coactos fugere. QVINT. decl. 260, 10. APVL. Plat. 1, 18 p. 217 modum -i v. ... excedere. *al.*) part. 86 bonorum ... partim -a sunt, ut vita pudicitia libertas ..., partim non -a (*sc. ut honos forma divitiarum* *al.*). *al.* VARRO rust. 1, 1, 5 horum *Cereri et Liberi* fructus maxime -i ad victum (LIV. 22, 15, 2 consita omnia magis amoenis quam -is f. AMBR. Noe 29, 109 -i ... f. sunt tritici et hordei, sine quibus non possumus vivere [*opp. voluptarium; superfluum*]). LIV. 3, 2, 1 quies -a morbo implicitum exercitum tenuit (25, 35, 1 vix -a q. data militibus. 28, 15, 12. CELS. 5, 27, 12^b q. ei *aegroto* -a est. *al.*; *aliter p. 352, 13*). 6, 36, 11 ut ... plebeio homini vix ad tectum -um ... suus pateret ager. 33, 2, 8 ad curationem -am corporis (CELS. 7, 7, 15^b [*opp. supervacua*]). 8, 4, 1 -am, sed difficilem c. esse. *al.* HIL. in Matth. 9, 2 [*cf. p. 354, 48*] eis *sanis* ... -am c. nullam esse [*cf. 9, 1 curatione aegrotos indigere*]. *al.*) VITR. 8, 1, 1 v. p. 356, 34. CELS. 1, 4, 4 huic *aegrotanti* modicus cibus -us est. 5, 23, 1^a antidota ... interdum -a sunt, quia gravissimis casibus opitulantur. *al.* PLIN. nat. 14, 150 duo sunt liquores humanis corporibus gratissimi, intus vini, foris olei ..., sed olei -us. 16, 1 -o alimento delicias miscere (AMBR. Noe 29, 109 -a ... a. vivendi. HEGES. 5, 36, 2 *Iudaei exclusi* a -o esurientibus a. *al.*) *al. neutr. pro subst.*: CIC. inv. 2, 76 honesti ... et utilis et -i vis et natura in deliberationis praeceptis cognoscetur. 2, 168 quaedam *res* sunt ..., quibus ... incolumitatem ... retinent civitates, aliae vero, quae iam quiddam magis amplum et minus -um conficiunt. SALL. Catil. 20, 11 nobis rem familiarem etiam ad -a deesse. Iug. 73, 6 uti opifices ... relictis operibus frequentarent Marium et sua -a post illius honorem ducerent. SEN. benef. 3, 22, 3 in praebendis ad victum -is (-a *var. l.*). epist. 9, 14 sapienti et manibus et oculis et multis ad cotidianum usum -is opus est, eget nulla re (*seq. p. 392, 13*). SCRIB. LARG. 84 -a ... ad conservandam vitam humanam. QVINT. decl. 260, 22 *divites* subito excussi ... -is ... ad victum spiritumque ultimum sustinendum. APVL. apol. 20, 1 neminem ... pauperem esse, qui supervacanea nolit, possit (poscit *cod. F in ras.*) -a, quae ... pauca sunt. VET. LAT. II Macc. 13, 20 (rec. V, *sim.* B, M) his *obsessis* ... Iudas -a mittebat (*gr. τὰ δέοντα*, rec. P quae -a erant, L, X utensilia). DICT. 1, 23 frumenta, vinum aliaque cibi -a. VVLG. prov. 27, 27 sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos, in -a domus tuae et ad victum ancillis tuis. *al.*

3 *quae aliquo modo cogendi circumscriptae, minus voluntariae sunt (sc. fere actiones), quas alicui imponunt: a* *condiciones adversae, restringentes compellentes*: CIC. inv. 2, 75 si illud, quod comparabitur, aut non honestum aut non utile aut non -um fuisse aut non tantopere utile aut non tantopere honestum aut non tantopere -um fuisse demonstrabitur. Q.

Rosc. 15 illa superior fuit oratio -a, haec erit voluntaria, ... illa pro reo, haec pro Roscio. Verr. I 34 (33 necesse est ... rationi *tuae, sc. actionis retardandae*, aliquo consilio obsistere) ita fiet, ut tua ista ratio existimetur astuta, meum hoc consilium, *sc. actionis maturandae*, -um (II 1, 140 *Siculi auxilium petentes et* reiecti ... capiunt c. -um, ut suscipiant ipsi negotium. LIV. 23, 2, 5 defectionis ... c. placitum nullo modo, nisi -um fuisset. VAL. MAX. 3, 2, 7. *al.*; *aliter p. 349, 14 sqq.*). Phil. 5, 2 aut honesta pax aut bellum -um (Att. 10, 4, 3 *Pompeius* b. ... comparat, non iniustum ... quidem, sed cum pium, tum etiam -um. CAES. civ. 1, 30, 5. LIV. 9, 1, 10 iustum est b. ..., quibus -um. *al.*; *aliter l. 47 sqq.*). off. 2, 26 exitus erant bellorum *nostrorum* aut mites aut -i. *al.* LIV. 21, 58, 6 effuso imbre, cum eo magis accensa vis venti esset, ipso illo ... loco (loca *cod. P*) castra ponere -um visum est. 32, 36, 7 dum bello -am quietem ipsa hiemps daret. *al.* SEN. dial. 4, 10, 4 in singulos severitas imperatoris distringitur (*destr. Madvig*), at -a venia est, ubi totus deseruit exercitus. 8, 8, 3 si non invenitur illa res publica, quam nobis fingimus, incipit omnibus esse otium -um, quia, quod unum praeferrere poterat otio, nusquam est. CVRT. 5, 9, 6 quid ruimus beluarum ritu in perniciem non -am? QVINT. inst. 3, 8, 22 partes suadendi quidam putaverunt honestum, utile, -um. SVET. Cal. 30, 2 *defensa est* ... Tiberi saevitia quasi -a. IAVOL. dig. 23, 5, 18 pr. *Labeo* negat quidquam praestandum esse a muliere, quia nec -a ea impensa esset *et eqs. (ibid.* non tantum -as, sed etiam utiles i. praestandas a muliere existimo. NERAT. dig. 25, 1, 15. *et saepius*, v. e. g. vol. VII 1, 551, 46 sqq. *et* PAVL. dig. 50, 16, 79 pr. 'i. -ae' sunt, quae si factae non sint, res aut peritura aut deterior futura sit [*disting. utiles et voluptariae*]). PS. APVL. Ascl. 25 *aliquando* omnis vox divina -a taciturnitate mutescet, fructus terrae corrumpentur *eqs. al.* **b** *leges, praecepta, regulae artis sim. (exempla potiora)*: CIC. inv. 2, 145 id, quod *lege* imperatur, -um, illud, quod permittitur, voluntarium est. CAEL. Cic. fam. 8, 15, 2 quod ob scelus iter, mihi -um retro ad Alpem versus incidit? (i. *sc. a Caesare iussum; aliter l. 52 sqq.*). SEN. contr. 10, 5, 16 si quis ... inter -a servilium officiorum ministeria percussit ..., iniuriarum accusabitur? (*aliter p. 349, 23 sqq.*). CELS. 1 prooem. 17 in quibus *novis morborum generibus* ... -um sit animadvertere, unde ea coeperi(n)t. 23 -um esse incidere corpora mortuorum eorumque ... intestina scrutari (*sim.* 74 incidere ... vivorum corpora ... supervacuum est, mortuorum discentibus -um). VEL. gramm. VII 59, 6 (*antea*: ratio ... duo, *sc. u vel v*, exigit in 'equus') cum sit genetivo casu 'equi' ..., -um est, ut 'equus' quoque salvam habeat consonantem. VLP. dig. 2, 8, 7, 1 si -a satisfatio fuerit et non facile possit reus ... eam praestare (lopp. voluntaria). PAVL. dig. 2, 8, 8, 4. *al.*) CASSIOD. gramm. VII 160, 2 cum *ψ* littera graeca nullo modo transferri potuerit in usum nostrum et vis eius per p et s litteras scribatur, -um est, ut ... apud nos ... per has litteras scribatur. *al.*

c *boni mores, opinio officii, religio, honestas, conscientia sim.*: CIC. Verr. II 3, 5 (*antea*: legem hanc mihi ... statuo vivendum ita esse, ut isti *Verri* ... dissimillimus esse ... videar) eam vitam, quae mihi sua sponte antea iucunda fuerit, nunc iam mea lege ... -am quoque futuram. Manil. 27 *explicavi*, quare esset hoc bellum genere ipso -um ([cf. 6 agitur populi Romani gloria ...; agitur salus sociorum ...; aguntur certissima populi Romani vectigalia *eqs.*, *sc. ut locus etiam ad p. 348, 69 sqq. pertineat*]). 49 cum ... b. sit ita -um, ut neglegi non possit. PLANC. Cic. fam. 10, 18, 2. *al.*; *aliter l. 8 sqq.*). p. red. ad Quir. 8 coniugis ... luctus atque ... filiae maeror ... itineribus -is ... continebantur (Mil. 27 i. sollemne, legitimum, -um ... Miloni esse Lanuvium ad flaminem prodendum. 52 huic *Milonis* i. -um, illius *Clodii* etiam potius alienum. *aliter l. 29*). de orat. 2, 199 etsi omnes molestae semper seditiones fuissent, iustas tamen fuisse nonnullas et prope -as. off. 1, 47 nullum ... officium referendā gratiā magis -um est (BRVT. Cic. ad Brut. 15, 1 voluntas *commendatoris* ... te movere debet ..., si modo ... pro o. -o suscipitur. PLIN. epist. 4, 1, 3 ut fungamur -o o. *al.*) ad Brut. 23, 7 huic *Octaviano* habiti a me honores nulli quidem, Brute, nisi debiti, nulli nisi -i. VARRO rust. 1, 2, 20 *capras* Athenis in arcem non inigi, praeterquam semel, ad -um sacrificium (VET. LAT. II Macc. 14, 31 [rec. B, *sim.* M] dum *sacerdotes* sacrificarent [s. -a, [*gr. τὰς καθηκούσας θυσίας, rec. L, X, V solitas hostias, P rite s.*]). LIV. 39, 18, 8 si quis tale sacrum sollemne et -um duceret ..., apud praetorem urbanum profiteretur (*spectat ad S. C. de Bacch., v. p. 382, 42*). *al.*

4 *quae in discrimine, angustiis versantur, remedia praesentia requirunt (cf. p. 355, 19 sqq.)*: CIC. Verr. II 3, 72 Sicules re -a coactos auxilium ... petivisse (VARRO fig. Non. p. 59, 4 'accensi' ita sunt dicti, quod ad -as r. saepius acciantur, velut accensiti. BRVT. Cic. ad Brut. 21, 2 in tanta re tamque -a. CAES. civ. 1, 40, 5 adventu *hostis* nuntiatio *legatus* ... -a re coactus locum capit superiorem. 2, 18, 7 Caesar ... multis -isque r. in Italia(m) revocabatur. *al.*) 5, 26 iterum ... laborem, qui vel maximus est in re militari ... et in Sicilia maxime -us (*opp. facilem ... et iucundum*). Att. 5, 18, 3 tua est opus adsiduitate, prudentia, gratia; tempus est -um (Phil. 7, 7 tum ... inlustratur consulatus, cum gubernat rem publicam, si

non optabili, at -o t.; magis autem -um ... nullum t. umquam fuit [*antea*: formidolosissimi t.]. CAES. Gall. 1, 16, 6 tam -o t., tam propinquis hostibus. 7, 32, 2 ut maxime -o t. civitati *Haeduum* subveniat *Caesar*. 7, 40, 4 adhortatus milites, ne -o t. itineris labore permoveantur. BELL. Afr. 54, 4 militibus t. -o res publica caret. *al.*). CAES. civ. 3, 112, 7 *Caesar* loca maxime -a complexus noctu praemuniit (HYG. mun. castr. 56 quae *castra* in l. -o [l. -um *cod.*] *constituuntur*, unde et (ne)cessaria castra dicuntur. MARCELL. med. 4, 64 *medicamentum* inponitur l. -is. GREG. Tyr. glor. mart. 36 *fons* deducebatur ... per l. -a, ut, ubi eum natura non dabat, studium provocaret. *al.*).

B de hominibus (de eorum partibus v. p. 350, 69sq.): 1 qui vinculo necessitudinis c. aliquo coniuncti sunt (sec. p. 354, 20sq. explic. GALL. l. 15sq.; fere pertinet ad familiaritatem cum singulis contractam, sed aliter imprimis l. 42. 52): **a exempla notionem illustrantia:**

a definitiones, explanationes: GALL. Fest. p. 162 '-i' sunt ..., qui aut cognati aut affines sunt, in quos -a officia conferuntur praeter c[la]eteros. GELL. 13, 3, 4 qui ob hoc ipsum ius adfinitatis familiaritatisve (-isque var. l.) coniuncti sunt, '-i' dicuntur (cf. p. 394, 52sq.). NON. p. 354, 8 necessitas: affinitas; unde et hoc iure coniuncti '-i' appellantur. SYNON. Cic. p. 413, 24 affinis. propincus. cognatus. ... coniunctus genere. -us. eqs. GLOSS. -us: amicus, affinis. οἰκεῖος, ἀναγκαῖος (ibid. οἱ ὁ συνγενής). **β iuxta ponuntur vel distinguuntur voces similes (opp. ignotus l. 44):** RHET. Her. 2, 31, 50 quid nostris parentibus, liberis, ceteris -is casurum sit (4, 44, 57 pro amicis et p. et ceteris -is adire periculum. Cic. inv. 2, 35 *infra*. Sull. 89 cum parente, cum liberis, cum fratre, cum his -is). Cic. inv. 2, 35 officia in parentes, cognatos, amicos, affines, -os (Quinct. 74 a., socius, -us. Cluent. 94 *Sullae* cognatis, a., -is, clientibus). Quinct. 21 ut res conveniat, dat iste *Naevius* amicum M. Trebellium, nos communem -um, ... propinquum nostrum, Sex. Alfenum (Verr. I 19 ipsi Hortensio ..., p. -isque eius. Cluent. 22 mulier ... omnis suos p. filique sui -os convocavit. *al.*, e. g. l. 68. MARCELL. Cic. fam. 4, 11, 1 in summa paucitate amicorum, p. ac -orum. CVRT. 5, 3, 14). Verr. II 2, 97 litterae complures a multis eius amicis ac -is adferuntur (Cluent. 78 T. Anni, ... -i et a. mei. Catil. 1, 16 ex tuis a. ac -is. *al.*, e. g. l. 72. p. 354, 13. MARCELL. l. 32. BELL. Alex. 66, 1 Sextum Caesarem, a. et -um suum. *al.*, cf. p. 354, 11; addas l. 24. 26). Sull. 2 L. Torquatus, meus familiaris ac -us (Rab. Post. 32 meus f. et -us. fam. 13, 12, 1 M. Caesi, mei maxime et f. et -i. *al.* CAES. civ. 3, 57, 1 *Caesar* mittit ad eum *Scipionem* Clodium, suum atque illius f., quem ... in suorum -orum numero habere instituerat. *al.* VITR. 6 praef. 2. *al.*). fam. 13, 71 (*antea*: T. Agusius et comes meus fuit ... et omnium ... periculorum meorum socius) sic tibi eum commendo ut unum de meis domesticis et maxime -is. *al.* CAES. Gall. 1, 11, 4 Ambarri, -i et consanguinei *Haeduum* (civ. 1, 74, 2 cum hominibus -is et c.). VARRO rust. 1, 1, 3 me ..., -is meis quod prosit, facere (*opp.* ignotissimis ... hominibus). *al.*

β exempla usum illustrantia (accedit tam gen., e. g. l. 50. 56. 68, quam dat., e. g. l. 74. 75. p. 354, 13 [cf. PRISC. gramm. III 286, 12], pron. poss. l. 55sq. 69sq. et saepe): **a pro subst.:** ① *masc. (exempla pauca selecta):* RHET. Her. 4, 23, 33 quidam nullam hereditatem adiit; etiam a -is omnibus exhereditatus est. Cic. Quinct. 86 procurator aequae utriusque, sc. *Quinctii* et *Naevii*, -us. Verr. II 3, 45 quanti conventus ad Cn. Pompeium ... ceterosque illius provinciae -os fieri soliti sint (fere pro syn. patronos). Mur. 73 officia -orum, commodata tenuiorum, munia candidatorum. fam. 6, 8, 3 T. Furfano Postumo, familiari meo, legatisque eius, item meis familiaribus, ... te commendabo ...; viri sunt optimi ... et mei -i. 13, 6, 1 ut, quoscumque tibi eius *P. Cuspii* -os commendarem, haberes eos in numero meorum -orum. BRVT. Cic. ad Brut. 14, 4 noli pati a -is tuis -o meo iniuriam fieri. q. Cic. pet. 56 quibus *comitiis* ... centuriae renuntiant suos magno opere -os. CAES. civ. 3, 109, 3 ut ex suis -is ... legatos ... mitteret rex. SEN. clem. 1, 26, 4 illa rationis expertia animalia rapacia abstinere suis ...; horum tyrannorum ne a -is quidem sibi rabies temperat. et *passim*, sed raro post saec. II. ironice de adversariis: HIER. adv. Rufin. 1, 3 docui me non esse, quod meus -us (adversarius var. l.) praedicavit (*de Rufino Aquileiensi* ut: 1, 8 ut meus -us criminatur). CLAVD. MAM. anim. 1, 4 p. 37, 15 iste -us meus discernendarum naturarum causas ingressus (*de Fausto Reienti* ut: 1, 13 p. 57, 11 iuxta huius -i mei tractatum. 2, 10 p. 140, 1 -us hic noster adiungit, quod eqs.). ② *fem.:* Cic. Mur. 73 virgo Vestalis, huius L. *Natae* propinqua et -a. fam. 13, 72, 1 Caerelliae, -ae meae, rem ... commendavi tibi. CIL VI 17775 (*saec. II*) d(īs) m(an)ibus Faustae ...; Livia Delphis -ae suae fecit.

β adi., quod ponitur: ① *attributive:* Cic. Verr. II 3, 153 *Metellus* pepercit homini amico et ... -o (Sull. 20 M. Messalae, h. -i, preces sustinere. Planc. 31. fam. 13, 8, 3 h. maxime -o satis facere. 13, 11, 3 M. Caesium, h. mihi maxime -um [cf. l. 37]. *al.* MAT. Cic. fam. 11, 28, 2 [bis]. CAES. civ. 1, 74, 2 v. l. 43. NEP. Paus. 2, 5 rex tot h. salute tam sibi -orum ...

gavisus. Dat. 6, 3. *aliter infra l. 51 sqq.*). Mur. 70 non postulandum est ... ab equitibus Romanis, ut suos -os (candidatos, adsectentur totos dies (l. 1 del. Kayser, ut locus ad p. 353, 48sq. pertineat). VAL. MAX. 2, 1, 8 (*antea*: cognatos et affines) si qua inter -as personas querella esset orta (GAIVS dig. 40, 12, 6 non solum -is p., sed etiam extraneis. PAPIR. dig. 2, 14, 60 [ex epist. imp. Ant. Pii] rationem habendam esse ... -arum p., si idoneae sint [opp. extraneo]. COD. Iust. 10, 36, 1 pr. [a. 443] ita ... -is sibi coniunctisque p. sub liberalitatis appellatione debitum naturale persolvitur. *al.*; *aliter l. 36sqq.*). PLIN. epist. 10, 6, 1 -ae mihi feminae. VET. LAT. act. 10, 24 (cod. 50, sim. *al.* et VVLG.) Cornelius centurio ... erat expectans eos *Petrum eiusque socios* convocatis cognatis suis et -is amicis (gr. τοὺς ἀναγκαῖους φίλους). ② *praedicative (ut de usu pro subst. cogitare possis):* Cic. Verr. II 3, 166 testis isti *Verri* ita et amicus et -us est, ut eqs. Sull. 6 etiam nocentes ..., si -i sunt, non deserendos esse. Lael. 74 eos habere -os, quos eqs. fam. 12, 30, 5 P. *Luceius* est ... nobis -us. 13, 27, 2 M. Aemilius unus est ex meis familiarissimis atque intimis maxime -us. 13, 64, 1 quos *Nysaeos* Nero in primis habet -os. 15, 4, 15 (*Catoni*) regem Deiotarum, qui uni tibi est maxime -us. BALB. Cic. Att. 9, 7^a, 2 cum utrique *Caesari* et *Pompeio* sis maxime -us. *al.*

2 qui desiderantur ad ministeria, officia implenda (cf. p. 350, 45 sqq.; fort. huc p. 360, 2): Cic. off. 2, 16 *Panaetius* utitur in re non dubia testibus non -is (LEX Sal. Merov. 49, 1 ille, qui eos t. -os habet (ad) satisfacere). ad Q. fr. 1, 1, 12 quos ... ex -is apparitionibus tecum esse voluisti. VARRO rust. 1, 16, 4 *divites* fabros parant, quos habeant in villa, sic ceteros -os artifices (FLOR. epit. 1, 8, 4 quid ille militiae artifex Tullus? bellatoribus viris quam -us, ut acueret ratione virtutem!). ARRVNT. hist. 6 onerarias naves leves praeter militem et -os nautarum. SEN. benef. 6, 16, 7 *praeceptor bonus* non, quae sciebat, maligne dispensavit, quo diutius esset -us. QVINT. decl. 255, 6 (*de transfugis*) inutile ... militum genus, nobis minime -um (TERT. apol. 37, 10 [*de Christianis*] non modo non molestum vobis g., verum etiam -um). PLIN. epist. 10, 27 procurator ... sibi ... confirmat -os esse milites sex (EVTR. 9, 17, 3 *Probus* pace parata dixit brevi m. -os non futuros [sim. HIST. AVG. Prob. 20, 3. 5]. VEN. FORT. vita Hil. 3, 7 *putes* Christum ... pro obtinenda victoria -um sibi iussisse m. propagari). SVET. Tit. 7, 2 amicos elegit, quibus etiam post eum principes ut et sibi et rei publicae -is ... sunt usi. POMPON. dig. 23, 4, 7 utriusque persona in paciscendo -a est (COD. Iust. 12, 51, 1 [a. 392] nulli ... cum -is sibi p. praebeantur. LEO M. epist. 153 Conc.^s II 4 p. 100, 1 quae scripta tam ... principi quam -is p. ... misimus). APVL. apol. 47, 7 an adiutorio multitudine eorum *servorum* -a fuit, qui ... hostias ... tenerent? PS. APVL. Ascl. 6 *homo* diis cognata divinitate coniunctus est; partem sui, qua terrenus est, intra se despicit; cetera omnia, quibus se -um (-a var. l.) esse caelesti dispositione cognoscit, nexu secum caritatis adstringit. TERT. nat. 1, 7, 23 sq. (*inter ea, quae ad mysteria christi. apportanda esse feruntur*) infans tibi ... -us, qui immoletur ...; (24) et mater aut soror tibi -a est (sim. apol. 8, 7). apol. 21, 24 *Caesares* credidissent super Christo, si aut *Caesares* non essent -i saeculo aut si et Christiani potuissent esse *Caesares*. adv. Marc. 4, 11, 1 (*respic. Luc. 5, 31*) medicum sanis non esse -um, sed male habentibus (AMBR. paenit. 1, 6, 29 m. non habemus -um [affertur Vet. Lat. Matth. 9, 12 non opus est sanis medicus]). VET. LAT. Sirach 15, 12 non ... -i sunt illi deo homines impii ([gr. οὐ ... χρεῖαν ἔχει ἀνδρὸς ἀμαρτωλοῦ]). HIST. AVG. Alex. 15, 2, 15, 3 h. non -os nec rei publicae utiles. *aliter* p. 353, 72 sqq.). EVTR. 3, 11, 1 Hannibal Romanis obtulit, ut captivos redimerent, responsumque est a senatu eos cives non -os, qui, cum armati essent, capi potuissent. OPTAT. app. 2 p. 204, 4 (*procos. loq.*) *Ingentius* scriba recipiatur in carcerem; est enim artiori interrogationi -us. HIER. epist. 22, 24, 3 (*ad Eustochium*) dominus te -am habet (*alluditur ad p. 350, 62*). AVG. serm. 360B, 23 coll. Dolbeau 1996 p. 264 *diabolus* quasi -um se facit, ut vos in servitute redigat. REGVLA mag. 30, 19 (*inde* EVGIPP. reg. 22, 13) frater ad fratrem -um vadat et, quod opus fuerit, ... ei lente loquatur. *al.* *aliquis* -us est c. inf. (cf. usum impers. p. 355, 64sq. illustratum): OPTAT. app. 2 p. 198, 6 (*duovir ad scribam*) -us es ire ad officium ... vicarii.

3 qui hereditatem adire coguntur nec ius abstinendi habent, sc. heredes -i (-us pro subst. masc. fort. p. 355, 11sq.; ad rem cf. e. g. Kaser, *Privatrecht* I² 714. II² 523 sq.): **a definitur:** IULIAN. dig. 28, 1, 12 servus heres scriptus ab eo, qui in hostium potestate decesserit, liber et heres erit, seu velit seu (sed *cod.*) nolit, licet minus proprie -us h. dicatur; nam et filius eius ... invitatus hereditati obligatur. GAIVS inst. 2, 152 sq. (sim. INST. Iust. 2, 19, 1) h. ... aut -i dicuntur aut sui et -i aut extranei; (153) -us h. est servus cum libertate heres institutus, ideo sic appellatus, quia sive velit sive nolit, omni modo post mortem testatoris protinus liber et heres est, 2, 157 (*restit. ex INST. Iust. 2, 19, 2*) *sui vel domestici heredes* -i ... ideo dicuntur, quia omni modo, [sive] velint [si]ve (nolint, tam) ab intestato quam ex testa(men)to heredes fiunt. **b illustratur usus (in compar. PLIN.):** PROC. dig. 28, 5, 70 ('Cornelius et Maevius, uter eorum

volet, heres esto') si hi ex numero -orum h. essent, tum *eqs.* PLIN. paneg. 7, 6 *tu* non ... servulis tuis dominum, ut possis esse contentus quasi -o h., sed principem civibus daturus, *sc. adoptando successorem.* IULIAN. dig. 28, 5, 43 (*antea: testator duos ... liberos heredesque esse iusserat*) defendi poterit *eum*, qui altero mortuo supererit, liberum et solum -um h. fore ...; *lex* amplius quam unum -um h. esse vetat. POMPON. dig. 13, 1, 2 conditione ex causa furtiva et furiosi et infantes obligantur, cum h. -i exstiterunt. 29, 2, 63 furiosus acquirere sibi commodum hereditatis ex testamento non potest, nisi si -us patri aut domino h. existat. GAIUS dig. 30, 68, 1 si suus h. aliquis aut -us domum ex eo testamento factus erit. SCAEV. dig. 28, 6, 48, 2 (*opp. voluntarius h.*) *et saepius apud iuris consultos.* -us *pro subst. masc.* (*nisi h. subaudiendum est*): AFRIC. dig. 12, 1, 41 quod forte ipsi *coheredes* quoque ex -is fuerint. SCAEV. dig. 28, 5, 84 pr. si non lex Aelia Sentia, sed alia lex ... servi libertatem impediatur, is -us fieri non potest. VLP. dig. 11, 7, 14, 8 ne vel miscuisse se -i vel ceteri pro herede gessisse videantur, *sc. testatore funerando.* 28, 5, 6, 3 si servum ... heredem scripserit et eum redemerit, -us efficitur; sed si ..., -us non efficitur, ut Iulianus scribit. *al.*

4 *qui in angustiiis, inopia sim. versantur* (*cf. p. 352, 66sq.*): PASCHAS. verba patr. 15, 2 (*de eo, qui panem furatus est*) puto, frater ille -us est (*necessitatus var. ll.*; *cf. gr. 16, 28 χρεῖαν ἔχει, Vitae patr. 5, 16, 19 opus habet*).

II *vi necessitatis attenuata vel deflexa de iis*: A *quaecumque ad usum aliquem idonea, apta, opportuna sim. sunt* (*cf. GLOSS.*¹ I Ansil. NE 61 -um est: convenit, congruit. 62 -um: conveniens, competens. SE 81 secunda: -a, prospera): 1 *de hominibus*: VET. LAT. I Macc. 10, 19 (*rec. B*) vir fortis es (*et*) -us es, ut sis amicus noster (*gr. ἐπιπρόειος, rec. L, V aptus*). VEN. FORT. vita Hil. 4, 12 Hilarius -us, ut alienas tenebras in lucem transferret. 2 *de rebus (neutr. pro subst. GENNAD.)*: VET. LAT. I Macc. 10, 39 (*rec. L, sim. B, V*) donum datum in -os sum(p)tus sanctis (*gr. καθήκονσαν*). II Macc. 14, 22 (*rec. B, sim. M*) disposuit Iudas armatos -is locis, ne forte de hostibus subitaneae insidiae insurgerent (*gr. ἐπικαίτοις, rec. L. al. oportunis; an ad p. 353, 5sq.*?). PALLAD. 3, 25, 19 *ne mela*, antequam usui -a videantur esse, contingas. HIER. adv. Iovin. 1, 40 p. 270^A (*et inde* epist. 49, 11, 2; *in imag. de bono Christiano*) vas honorabile et -um, in omne opus bonum praeparatum (*respic. II Tim. 2, 21, ubi gr. εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, Vulg. utile domino*). GENNAD. vir. ill. 43 Pelagius ..., antequam proderetur haereticus, scripsit studiosis -a (*disting. haeresi suae faventia*). *al.* 3 *de animalibus*: PALLAD. 8, 4, 3 *ovis* usque in quinquennium feturae -a est; anno septimo deficit (*cf. Colum. 7, 3, 6 iuvenis ... habetur quinquennis*). PELAGON. 1, 1 equos circo ... quinquennes ... idoneos, adseverant, usibus autem domesticis a bimo ... -os, esse ... certissimum est (I, Hippiatr. *gr. II p. 238, 1. 5 ἀναγκαῖοι*). VEN. FORT. vita Germ. 22 equum -um ad sellam.

B *quae in aliqua re principalia, praecipua sim. sunt*: TERT. carn. 5, 3 Marcion, destruis -um dedecus fidei, *sc. quod deus vere homo factus et passus est* (*cf. HIER. epist. 16, 2, 3 obtestor ... per crucem domini, per -um fidei nostrae decus, passionem*). OPTAT. 5, 4, 1 *in baptisate species* duas (*sc. trinitatem et fidem credentis*) ... video -as et unam (*sc. personam baptizantis*) quasi -am: principalem locum trinitas possidet, sine qua res ipsa non potest geri *eqs.* CONC.⁵ I 2 p. 62, 11 ex -is, quae sunt in operibus ([*affertur Ioh. 1, 14 verbum caro factum est*]). *gr. I 1, 2 p. 49, 22 ἐκ τῶν ἐν ἔργοις καυλίων*, I 3 p. 78, 28 ex -is in operibus, II 3, 1 p. 226, 8 ex maioribus operibus). *al.*

C *quae pretiosa sunt (neutr. pro subst. CASSIOD.)*: PALLAD. hist. mon. I 6, 9 p. 256^C lapides ... -i atque pretiosi, smaragdi et iacinthi (I, *gr. p. 23, 11 ἀναγκαῖοι, cf. Wellhausen p. 236 sq.*). CASSIOD. Ios. antiq. 15, 6 p. 427 siquid argenti aut auri vel aliud -um fuisset inventum *apud mortuos* (*cf. gr. τι χειμήλιον*). EPIPHAN. Avell. 244, 13 Nero quidam adinvenit [ad] hanc smaragdi ne(cessaria)m speciem Neronianam q. d. (*cf. Migne gr. 43, 296^C τὸ ἀναγκαῖότατον τοῦ σμαράγδου*). 244, 35 (*de hyacintho*) quanto ... quis invenitur colore profundior, tanto est aliis -ior.

appendix syntactica et stilistica: 1 *pendent structurae*: a *verbales, sc. e iuncturis* -um est, videtur *sim. vel* -um ducere, existimare *sim.* (*verbo esse sim. subaudiendo p. 356, 7 et e. g. Cic. de orat. 1, 32 PLIN. nat. 17, 86; struct. fin. pendentes ad ba relegavimus*):

a *inf.* (*cum pron. praeparativo l. 71. p. 356, 1; cf. usum pers. p. 354, 61*): PLAVT. Rud. 252 v. p. 347, 45. Cic. inv. 2, 44 non facile est neque -um est distinguere ..., quo pacto *eqs.* Verr. II 4, 135 longum est et non -um commemorare, quae *eqs.* Brut. 25 laudare ... eloquentiam ... neque propositum nobis est ... neque -um. off. 2, 30 id ... maxime -um, familiaritates habere fidat. *al.* NEP. Att. 11, 2 difficile est omnia persequi et non -um (*-a trad.*). LIV. 21, 58, 6 v. p. 352, 13, 29, 23, 10 sibi Hasdrubali -um fore ... pro terra Africa ... dimicare. VAL. MAX. 8, 15, 1 longum est *ea* referre ... et non -um. CELS. 3, 22, 8 inter initia protinus *pthisi* occurrere -um est. *et saepe,*

e. g. p. 352, 33sq. SEN. epist. 20, 13 -um ... iudico id, quod tibi scripsi ..., aliquos dies interponere. 94, 59 QVINT. inst. 2, 8, 9. *et saepe. inf. variat c. con.* ut: ALEX. TRALL. 2, 11, 1 quod vidi, -um existimavi non tacere, sed ut vobis exponam, quae vidi (*gr. II 153 ἀναγκαῖον ἐνόμωσα μὴ σιωπῆσαι, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἐκθέσθαι*). B *acc. c. inf.* (*c. pron. praepar. l. 7*): CIC. inv. 1, 50 inventam *argumentationem* (*inventam var. l.*) exornari ... et suavissimum est et summe -um. ad Brut. 23, 12 illud valde -um, Brute, te ... venire quam primum. LENT. Cic. fam. 12, 14, 3 improbitatem Rhodiorum ... retundi ... non solum utile est rei publicae nostrae, sed etiam -um. CAES. civ. 3, 11, 1 -um esse ... de ... adventu Caesaris Pompeium fieri certiore. LIV. 40, 35, 6 v. p. 347, 62. CELS. 1, 3, 39 aliquid densiori cibo ... -um est demi. *al.* SEN. nat. 7, 24, 2 quod fieri non est -um, sed potest. PLIN. nat. 17, 86. *al. γ enunt. secund.*: c. ut: CIC. part. 31 ut dilucide ... narremus, -um est. CELS. 5, 26, 30^A calida aqua eatenus -a est, ut sanies removeatur. QVINT. decl. 309, 2 non aliud ... -um magis est, quam ut ... gratias agam. OPTAT. 7, 1, 36 an illud erat magis -um, ut occideretur homo? HIER. hom. Orig. in Luc. 30 p. 173, 14. PLIN. med. praef. 2 -um mihi visum est, ut undique valitudinis auxilia ... colligerem (visum est undique ... colligere *var. l.*). PS. MAX. TAVR. 45, 2 dei filius non habebat -um, ut nasceretur, ut baptizaretur. *al., e. g. l. 3.* c. quod: CYPR. mortal. 16 quam pertinens, quam -um est, q. pestis ista et lues ... explorat iustitiam singulorum. RVFIN. Orig. in Rom. 5, 1 l. 22 *ubi dicitur 'sicut'*, -um videtur, q. addi debeat adimpletio quaedam, *sc. 'ita'*. POSSID. vita Aug. 30, 34 quantum -um fuerit ecclesiae quantumque profuerit, q. vir ille Athanasius mansit in carne.

b *variae, quibus indicatur*: a *finis, propositum sim. (inclusimus praepos. contra l. 51sq.)*: ① *praepos.*: ② ad: RHET. Her. 4, 19, 27 ad continuationis vim adeo frequentatio -a est, ut *eqs.* CIC. Brut. 322 ius civile ..., rem ad privatas causas ... maxime -am. orat. 68 hoc ... ad id, quod propositum est, non est -um. rep. 2, 10 res ad victum cultumque maxime -as (*parad. 27 rebus ad v. -is. fam. 14, 20 ea, quae sunt ad v. et ad valetudinem -a. al. VARRO rust. 1, 1, 5. al.*). 3, 3 res ... ad vitam -a (*leg. 1, 26, nat. deor. 2, 132 artes ... ad victum et ad v. -ae. al. VITR. 8, 1, 1 aqua est ... maxime -a et ad v. et ad delectationes et ad usum cotidianum. al.; cf. l. 73sq.*). off. 2, 13 lapides ... ad usum nostrum -i (*LIV. 22, 2, 3 -a ad usus. 36, 26, 5 ad usus belli. 45, 6, 3. VITR. 8, 1, 1 v. l. 34. 10, 1, 3 v. p. 350, 49. SEN. epist. 9, 14 ad cotidianum u. al.; cf. l. 60. 67. p. 357, 5sq.*). *al.* LIV. 22, 60, 7 -o ad rem militare exemplo. 38, 60, 10 quae -a ad cultum erant (*addas l. 30. al. et cf. l. 59sq.*). VITR. 1, 1, 16 eas *doctrinarum partes*, quae -ae sunt ad architecturam. 5, 12, 7 ad utilitatem ... publicorum locorum. CELS. 7, 30, 1^A quae *medicamenta* ad recentia eadem *ani* vitia -a esse ... proposui. *et saepe. c. gerund.*: RHET. Her. 3, 10, 18 *argumentationes* neque inutiles ad dicendum neque -as ad probandum. CIC. de orat. 1, 146 *artificium* minus -um ad bene dicendum (*part. 100 scientia iuris ... nobis ad d. -a videtur*). nat. deor. 2, 151 v. p. 350, 47. div. 2, 2 res ad beate vivendum maxime -as (*off. 1, 11 quae sint ad v. -a. 3, 31 LACT. opif. 6, 6. al. CAES. Gall. 1, 39, 3 causam* ad proficiscendum -am. BELL. Alex. 34, 2 ad explicandos sumptus ... pecuniam -am esse. LIV. 23, 48, 2 -o ad tuendam urbem praesidio. VITR. 5, 9, 8 *lignatio* maxime -a est ad cibum coquendum. *et saepe. c. inf.*: LEX Sal. Merov. 49, 1 ille, qui eos *testes* -os habet, ad satisfacere (I, *add. rec. C*). ③ contra: GARG. MART. med. 41, 28 compositio ... c. marcorem stomachi ac fastidium -a. AVG. serm. 283, 1 coll. Dolbeau 1996 p. 196 c. voluptates -a est continentia, c. dolores patientia. OP. imperf. in Matth. 49 p. 921^m. c. magnum periculum magna praeparatio est -a. PS. ORIG. hom. in Matth. 3, 2 p. 258, 30 c. delicias ... et luxurias fortitudo -a est (*cf. ibid. l. 22 ad omne ... fortitudo -a est*). *al.* ④ in c. acc.: HIER. in Tit. 3, 12 l. 340 Paulus -um habet Titum in evangelii ministerium. VVLG. exod. 10, 26 quae -a sunt in cultum domini (35, 21 quicquid in [*ad var. l.*] c. et ad vestes sanctas -um erat). 36, 1 operari, quae in usus sanctuarii -a sunt. AVG. epist. 20, 3 in quam rem si ... nostram operam -am existimas. EVCHER. instr. 2 l. 329 quae in sabbatum sunt -a. CLAVD. MAM. anim. 1, 22 p. 79, 13 esui aut potui -o in salutem corporis.

⑤ *supin.* (*cf. p. 357, 7*): RHET. Her. 3, 8, 15 ut *partes laudis et vituperationis quaedam* non sint -ae dictu (PLIN. nat. 11, 79 plura ... *araneorum* genera nec d. -a. MACR. somn. 1, 21, 36). CVRT. 5, 1, 8 non speciosa dictu, sed usu -a in rebus adversis sequenda esse (*vix ad p. 357, 7*). APVL. apol. 38, 4 de ... plurimis scitu ... -is (PS. AMBR. mans. 1 p. 12^B profectionum ordo mansionumque distinctio ... s. valde -a sunt). CLAVD. MAM. anim. 1, 1 p. 24, 6 hoc idem *opus* (*sc. Faust. Rei. epist. 3*) mihi acsi cognitum, -um ultro ingerentibus (I, -tu Engelbrecht in ed., sed v. *ibid. p. xlv*).

⑥ *dat. fin.*: CIC. fin. 5, 53 nullum -um vitae cultum aut paratum *requirere* (*off. 1, 25 expetuntur ... divitiae cum ad usus v. -os, tum ad perfrundas voluptates. VARRO frg. Non. p. 494, 12. COLVM. 11, 1, 10 ar-*

tium minus v. -arum. *al.*, e. g. *infra l. 14*). SALL. hist. frg. 3, 96 praeter speciem bello -am (FIRM. math. 8, 27, 5 instrumenta bellis ... -a. IVST. 31, 6, 4 copias, arma ceteraque b. -a. HEGES. 2, 15, 8 p. 177, 24 vasa, utensilia vel etiam b. -a. *al.*). LIV. 7, 26, 14 aqua etiam praeter cetera -a usui deficiente (24, 1, 2 frumentum lignaque et cetera -a usibus. APVL. met. 2, 24, 4 LACT. epit. 63, 6 AMM. 24, 1, 14. *al.*, e. g. p. 355, 34; *huc quoque trahi potest forma* usu, nisi pro supino accipienda: PAVL. FEST. p. 10 *aplustria* erant amplius, quam essent -a u. VELL. 2, 127, 2. *al.*). SEN. benef. 6, 38, 1 *quidam* -a funeribus venditabat (cf. GREG. TVR. Mart. 1, 32 de ... sepulturae -is). dial. 9, 17, 6 somnus refectio[n]i -us est. PLIN. nat. 7, 70 v. p. 354, 18. NEP. Paus. 2, 5 v. p. 353, 75. PLIN. nat. 36, 138 hi *pyritae sunt* exploratoribus castrorum maxime -i. QVINT. decl. 274, 1 *ultra lex* utilior et magis -a civitati sit. TERT. fug. 9, 2 quae *arma* fugituris non essent -a. MARCELL. med. 8, 127 *medicamen quoddam* multis -um est. *et saepius*.

β *indigens, desiderans*, sc. *dat.*: RHET. Her. 3, 12, 20 quae *mollitudo vocis* maxime -a est oratori. CIC. inv. 2, 135 v. p. 349, 3. fam. 13, 26, 2 pro homine tam mihi -o et tam familiari, ut *eqs. al.* BALB. Cic. Att. 9, 7^a, 2 v. p. 354, 18. NEP. Paus. 2, 5 v. p. 353, 75. PLIN. nat. 36, 138 hi *pyritae sunt* exploratoribus castrorum maxime -i. QVINT. decl. 274, 1 *ultra lex* utilior et magis -a civitati sit. TERT. fug. 9, 2 quae *arma* fugituris non essent -a. MARCELL. med. 8, 127 *medicamen quoddam* multis -um est. *et saepius*.

γ *res desiderata*: ① *gen.* (cf. gr. *ῥεῖαι ἐξείν* alicuius rei): VET. LAT. Luc. 19, 34 (cod. 27) dominus eius -um habet (*alias vers. v. p. 350, 61sq.*). REGVLA Paul. Steph. 2 cum imperandi -um fuerit.

② *abl.*: HIL. in psalm. 118 ain (= 16) 11 caelesti opus est magistro et plurimis fidei nostrae meritis -um est. zade (= 18) 1 indefessa et perseveranti fide -um est. trin. 11, 38 ut ad audiendum dominica admonitione fuerit -um. PACIAN. epist. 1, 2, 2 docili praesentia -um (opus *edd. vet.*) est. VVLG. IV reg. 12, 5 *sacerdotes* instaurent sarta tecta domus, si quid -um viderint, instauratione, (in i., (ad) instaurationem *var. ll.*). CONC.⁵ I 4 p. 63, 28 si ... -um fuerit pacto vel pace ecclesiastica (cf. I 3 p. 177, 4 si ... opus fuerit placito *eqs.*, gr. I 1, 3 p. 37, 23 *εἰ ... ῥεῖαι γένοιτο συμβιβασμοῦ* πτλ.). *al.*

2 *accedunt adverbia sim. gradum necessitatis indicantia*: admodum CVRT. 6, 6, 14 SCRIB. LARG. praef. 14 PLIN. nat. 2, 55 GELL. 1, 22, 10. *al.*, magis CIC. inv. 2, 75 Verr. II 3, 2 off. 1, 47. *al.* LIV. 21, 13, 4. 30, 30, 18. *et saepe*, magnopere Q. CIC. pet. 56 CELS. 3, 8, 2. 3, 27, 1^p, maxime RHET. Her. 3, 12, 20 CIC. inv. 2, 135 Verr. II 5, 26 Brut. 322 rep. 2, 10 fam. 2, 19, 2. *al.* CAES. Gall. 7, 32, 2 civ. 3, 112, 7. *et saepe*, minime CIC. Att. 1, 17, 5 fam. 3, 8, 3 fin. 5, 52. *al.* QVINT. decl. 255, 6, minus CIC. inv. 2, 168 Att. 16, 2, 6 CAES. civ. 3, 11, 1 COLVM. 11, 1, 10, nimis CASSIOD. inst. 1, 1, 4. *al. apud eundem*, non RHET. Her. 2, 13, 36 CIC. inv. 1, 28 Verr. II 4, 135. *et saepius*. CAES. civ. 1, 30, 5. *et saepe*, parum FRONTIN. strat. 4, 1, 1, perquam v. vol. X I, 1658, 74, plane v. vol. X I, 2342, 23 (*addas* AMBROSIAST. in Rom. 5, 20, 2a [recc. βγ]. IULIAN. in Am. 5, 13 l. 286. *al.*), plurimum CET. FAV. 27, 9 (*inde* ISID. orig. 19, 17, 19 [plurima v. l.]). AVG. c. acad. 3, 2, 2. *al. apud eundem*, praecipue v. vol. X 2, 481, 72 sq. (*addas* CELS. 1 prooem. 6. 4, 23, 2 QVINT. inst. 4, 1, 5. *al.*), prope CIC. de orat. 1, 256, 2, 199 div. 2, 50 LIV. 21, 14, 3. 35, 33, 3. 40, 35, 6, satis EVOD. Aug. epist. 158, 1, tam CIC. p. red. ad Quir. 22 (t. ... quam, ut *al.*). off. 3, 8. *al.* BRVT. Cic. ad Brut. 21, 2 PLANC. Cic. fam. 10, 18, 2 CAES. Gall. 1, 16, 6. *al.*, valde CIC. ad Brut. 23, 12. VET. LAT. Phil. 1, 24 (Ambrosiast.; gr. *ἀναγκαιότερον*). HIER. in Gal. 2, 21 l. 7 AVG. epist. 36, 26 MARCELL. med. 18, 2. *al. sim. al.*

3 *adhibetur in paronomasia*: RVRIC. epist. 1, 3 p. 355, 24 ex necessitudine -ae necessitati(s) (v. p. 395, 33).

usu pro subst.: *mascul.*: p. 353, 48sq. 355, 11sq. *neutr.*: p. 348, 20sq. 350, 14sq. 351, 13. 54sq. *al.* (acc. et *abl. fere pro adv. adhibitos v. infra*). Reineke.

abl. neutr. **necessariō* pro *adv.* *testimonia gramm.*: AVG. gramm. V 517, 11 auctores ... contra regulam pauca praesumpserunt; nam et 'falso' dixerunt pro 'false' et '-o' pro 'necessarie'. PRISC. gramm. III 69, 18 '-o' dicitur et 'necesse', sed 'necesse' eget verbo substantivo. *legitur inde* a CATONE (bis), TER. p. 358, 10 (*ceterum deest in versibus*), GRACCHO (bis), RHET. Her. (undecies), CIC. (fere 70^{ies}) per totam latinitatem.

i. q. *modo necessario, ex necessitate*, ἀναγκαιώς (quod gr. resp., nisi alia adnotavimus; fere de actionibus, sed de eventu, effectu imprimis sub 2b, statu, qualitate p. 361, 34sq.). magis minusve abundanter ponitur

iuxta gerund. l. 9. 21. 72. p. 359, 24. 361, 48. et saepe, e. g. CAES. Gall. 7, 56, 2, *verba cogendi l. 51. 66. 74. p. 359, 31. 62. 360, 16. al.*, iuxta adi. vel part., e. g. coactus l. 11. 22. *al.*, invitatus l. 20. 31. 35. 52. *al.*, ceterum variat c. *abl. subst. l. 17. 18. al.*; indicatur gradus necessitatis: minus -o p. 359, 5, non -o p. 360, 8. 21. 361, 47sq. *al.*, paene -o l. 69, prope -o l. 23, quam -o p. 361, 75.

1 *respicitur quod fieri cogitur, sc.*: a *qualibet causa (exempla pauca selecta inde a CIC.)*: CATO orat. 74 (*contextu manco; a. 184 a. Chr.?*) -o (fa)ciendum fuit. agr. 31, 2 vento austro caveto ne quam materiem ... tractes nisi -o. TER. Andr. 632 ubi tempus promissa iam perfici, tum coacti -o se aperiri *homines pessimi* (cf. DON. ad loc. 1 mire ait '-o', quia natura sunt tales; necessitas autem in natura est constituta). RHET. Her. 2, 16, 23 quae *suspiciones* significant id consulto factum esse, quod -o cecidisse (accid- *var. l.*) dicitur (*postea*: necessitudo). 2, 17, 25 deprecatione utemur, cum fatebimur nos peccasse neque id imprudentes (-ter *var. l.*) aut fortuito aut -o fecisse dicemus (cf. CIC. de orat. 3, 70 *aliquid* esse aut recte factum aut alterius culpa ... aut imprudentia aut -o aut *eqs.*). CIC. inv. 2, 98 (*antea p. 395, 54*) 'vi et -o sumus in portum coacti'. S. ROSC. 123 (*antea*: nolo plura de istorum scelere dicere, quam ... necessitas ipsa cogeret) quod invitatus ac -o facio. Rab. perd. 36 (cui *civium impetui* n(e)cessario cedendum est. dom. 93 quis umquam audivit, cum ego de me nisi coactus ac -o dicerem? prov. 38 homines ... ab huius *senatorii* ordinis coniunctione depulsi saepe ex hoc portu se in illos fluctus *populares* prope -o contulerunt. BRVT. Cic. fam. 11, 19, 1 -o me scripsisse ipse animadvertes (*postea*: cum sim cum tironibus egentissimis, valde ... timeam necesse est). CAES. civ. 1, 48, 3 neutrum horum *fluminum* transiri poterat -oque omnes his angustiis continebantur. ALF. dig. 19, 2, 30 pr. si vitiatum aedificium -o demolitus esset *dominus insulae* (*postea*: sin autem non fuisset necesse demoliri). NEP. Alc. 8, 3 *Lysandrum terra depulsum* -o aut classe conflictum *esse* aut bellum compositum. RVT. LVP. 2, 18 diligenter hoc (*sc. parrhesiā*) utendum et raro, ac simulandum, est invitos -o dicere (i., ass-, ads- *trad.*). SEN. dial. 9, 10, 6 multi ... sunt, quibus -o haerendum sit in fastigio suo, ex quo non possunt nisi cadendo descendere. QVINT. inst. 2, 17, 27 adfectus, si aliter ad aequitatem perduci iudex non poterit, -o movebit orator. 11, 1, 66 custodiendum est, ut inviti et -o et parce iudicemur dixisse. FRONTO p. 139, 8 si -o (-a *cod. a. corr., ut vid.*) sit altera res eligenda, Achillei potius pernicitatem eligam quam debilitatem Philoctetae. GELL. 16, 8, 4 in eo *Aelii libro* nihil ... explanate scriptum est ...; redimus igitur -o ad graecos libros. PORPH. Hor. sat. 1, 6, 12 ('contra Laevinum, Valeri genus') perfrasin ... -o fecit ..., quia scilicet nomen hoc (*sc. Vālērīūs*) ... non potest in (h)exametrum versum recipi. CHAR. gramm. p. 359, 14 catachresis est dictio alienae rei -o inposita. SCHOL. Cic. Bob. p. 125, 12 ut P. Sestius ... -o cogeretur ... armatorum manum ... adhibere, praesidii scilicet gratia. OROS. hist. 2, 3, 9 *pagani* recolant ... maiorum suorum tempora ... miseriis continuatissima, quae et merito possunt horrere, quia fuerunt, et -o debent rogare, ne sint. CASSIOD. hist. 3, 7, 9 ut *Athanasius* vobis praesentibus, quae passus est -o, posset suis gemitibus explanare. *et saepius*. b *inopia, egestate*: GRACCH. or. frg. Gell. 9, 14, 17 non est ea luxuries, quae -o parentur vitae causa. CIC. Verr. II 3, 101 *amicus Verris* aratores ita vexavit, ut illi ... triticum emere -o propter inopiam cogerentur. 5, 89 *nautae* inopes, relictis ab duce ..., eundem -o cursum tenere coeperunt. off. 1, 136 ad hoc genus castigandi raro invittique veniemus, nec unquam nisi -o, si nulla reperietur alia medicina (*antea*: obviagationes ... nonnumquam incidunt necessariae). CAES. Gall. 7, 14, 4 *anni tempore* pabulum secari non posse; -o dispersos hostes ex aedificiis petere (*item pabulando*: 7, 16, 3 cum *nostris* longius -o procederent). BELL. Hisp. 26, 6 nostro commeatu privati -o ad dimicandum descendunt *cohortes*. 41, 6 (5 materies ... non reperiebatur) -o deducebantur nostri, ut a Munda ... materiem ... deportarent. PLIN. epist. 8, 15, 2 sit modo, unde chartae emi possint; quae si scabrae ... sint, aut non scribendum aut -o, quidquid scripserimus ..., delebimus. SVET. Vesp. 4, 3 ex *Africa* rediit ... nihilo opulentior, ut qui ... omnia praedia fratri obligaret -oque ad mangonicos quaestus sustinendae dignitatis causa descenderit. APVL. met. 9, 30, 5 cum esset iam confectum omne frumentum ... -oque peti deberet aliud. HYG. astr. 2, 4, 7 (= *Frg. Gr. Hist. 464 Petellidas F 1*) Plutum ... nihil fratri suo (*sc. Philomelo*) de bonis concessisse; Philomelum autem -o adductum, quodcumque habuerit, ex eo boves duos emisse. SVLP. SEV. chron. 2, 19, 6 grave Romanis stipendium pensitans ipse immensis sumptibus paene -o cobeatur pecunias rapto quaerere *Antiochus IV Epiphanes. al.* c *legibus, iure, praeceptis, regulis artis*: GRACCH. or. frg. Char. gramm. p. 270, 14 si vobis probati essent homines adulescentes, tamen -o vobis tribuni militares veteres faciendi essent (*si recte referimus ad artem militare*). RHET. Her. 4, 32, 43 (*exemplum μετωννυίας*) Mars istuc te facere -o coegit. CIC. inv. 2, 59 poena *parricidii* si affici reum non oporteat, damnari quoque non oportere, quoniam ea poena damnationem

-o consequatur. Tusc. 4, 7 quibus *unius disciplinae legibus* in philosophia -o pareamus. LAVD. Turiae 1, 14 temptatae ... estis, ut testamen(tum *paris*) ... rup(tum diceretur) coemptione facta cum uxore; ita -o te ... (in) tutelam eorum, qui rem agitabant, reccidisse. TAB. cer. Herculan. 84 (ad?) Proculum disc(e)ptatorem paratus sum ire, si minus -o c(oa)ctus a te spo(n)sionem tecum faciam. FRONTO p. 125, 5 si *auctor haec* in formam epistulae contulisset -o brevius et expeditius ...-, scripsisset melius. APVL. met. 11, 22, 8 *sacerdos* mihi praedicat, quae forent ad usum teletae -o praeparanda. Plat. 2, 23 p. 254 *sapiens* (non) accerseret sibi ... eam *mortem*, nisi -o perpetiendum esse istud lex divina decreverit. TERT. monog. 7, 3 -o succedendum erat in matrimonium fratris sine liberis defuncti (*quod praeceptum revocatur ad gen. 1, 28. al.*). VLP. dig. 3, 1, 6 omnes, qui non sponte, sed -o officio funguntur. 5, 1, 15, 7 (*e Iuliano*) si alter ex litigatoribus iudicem ... heredem ... fecerit, alius iudex -o sumendus est, quia iniquum est aliquem suae rei iudicem fieri. PAVL. dig. 26, 7, 24 pr. si nondum fari pupillus potest ... aut absens sit, tunc actor -o constituendus est. FIRM. math. 2, 4, 6 hanc *arcanam* nos partem in isto institutionis libro -o (-e var. l.) praeterimus; nam et Graeci ... istum tractatum cum quodam dissimulationis fastidio reliquerunt. ATHAN. Lucif. epist. 6 l. 11 -o hortantibus sincerissimis fratribus scribere studui, ut ... non detis occasionem scandali fratribus. NICET. spir. 1 p. 18, 12 quia ... ratio a nobis inquiritur, -o reddenda est. *al.* **d** *opinionem officii, honestate, bonis moribus, conscientia sim.*: RHET. Her. 4, 1, 1 quoniam *aliter ac scriptores graeci* ... nostris exemplis usi sumus ..., -o faciendum est, ut paucis rationem nostri consilii demus. CIC. inv. 1, 4 ut -o ... propter iniurias civium resistere audacibus (*sc. caudicis*) et opitulari suis quisque (*sc. vir summus*) necessariis cogeretur. 1, 46 iis, qui -o profuerunt, haberi gratiam non oportet (*cf. Arist. rhet. 1397a15 ἀναγκασθείς*). SEN. benef. 6, 23, 8 quanta ... perversitas, ... continuationem ipsam seriemque beneficiorum argumentum vocare -o dantis. EPIST. decur. Forosempron. (CIL XI 6123) 8 (*patrono*) reverentia insignis -o nos compulsi, ut tandem parem tibi gratiam ... referamus. IOH. MAXENT. Conc. IV 2 p. 3, 1 -o credidimus (-um credimus *edd. vet.*) probabilitibus documentis hanc inconvenientem ... expurgare opinionem (*sim. GREG. M. epist. 1, 68 l. 6 -o duximus ... fallaciae aut -o obviare. 7, 32 l. 5 ea ... vobis -o providimus indicare. al.; expectes aut -um c. inf. aut -o c. gerund., ut e. g. GREG. M. epist. 1, 61 l. 9 feminam quandam -o duximus commendandam. 2, 39 l. 17. al.; cf. p. 362, 19 sqq.*). CASSIOD. var. 6, 2, 4 (*in formula patriciatus*) -o laudatam intellege dignitatem, ne aut nos parum dedisse videamur aut tu neglegentius tractes, si te aliquid mediocre suscepisse putaveris. *al.* **e** *angustiis temporis*: CIC. Verr. I 32 id ... consili mihi profecto taciti dabit, iudices, quod egomet mihi -o capiendum intellego (*cf. supra p. 352, 2 sqq.*). II 1, 42 mihi ... properandum -o est, ut omnia vobis ... possim exponere. 2, 1 multa mihi -o, iudices, praetermittenda sunt, ut possim ... de his rebus ... dicere. PANEG. 8, 2, 1 multa mihi ... -o transeunda sunt. VITA Hil. Arel. 2 l. 12 ubi virtutum exuberant margaritae, nonnullas -o praetermittam. **f** *natura loci, situ, tempestate*: CIC. Verr. II 4, 21 oportuno loco, quo saepe adeundum sit navibus, nonnumquam etiam -o, (*del. Schwabe; cf. enim p. 361, 6*). CAES. Gall. 3, 29, 2 eiusmodi tempestates sunt consecutae, uti opus -o intermitteretur. 4, 28, 3 *naves* cum fluctibus complerentur, -o adversa nocte in altum provectae continentem petiverunt. 7, 83, 2 *collem* opere circumplecti non potuerant nostri -oque paene iniquo loco ... castra fecerant. civ. 1, 68, 2 saxa ... praerupta iter *militum* impediabant, ut arma per manus -o traderentur. BELL. Alex. 5, 2 eā *Nili aqua* plebes *Alexandrina* ... contenta est -o, quod fons urbe tota nullus est. 15, 7 *in proelio navali* -o discessum ab arte *militari* est propter angustias loci. PLIN. nat. 17, 133 ubicumque imbres aestivi sunt ..., -o post haec autumno seruntur arbores. PAVL. dig. 14, 2, 2 (*respic. navis mercatoria*) tempestate gravi orta -o iactura facta erat. *al.* **g** *gestis hostilibus, sc. in re militari*: CIC. Font. 42 cum tot bella ... a nobis -o suscipiantur. CAES. Gall. 1, 51, 2 *Caesar* usque ad castra hostium accessit; tum demum -o Germani suas copias castris eduxerunt. civ. 3, 78, 3 obsesso Scipione -o illum *Pompeium* suis auxilium ferre cogeret *Caesar*. *al.* BELL. Hisp. 24, 2 Pompeius cum animadverteret castello se excludi ..., haec res -o devocabat, ut ad dimicandum descenderet. *ibid.* ut *Caesar* -o cogeretur iniquum locum subire. 32, 1 nostri ... cogeantur -o eos *Pompeianos* circumvallare. SALL. Iug. 21, 1 *Iugurtha* *Numidiae imperium petente* Adherbal ... -o copias parat. FRONTIN. strat. 2, 7, 8 *transfugae pressi* ab his, quos deserebant, -o ad iustum proelium conversi hostem invaserunt. SVET. Dom. 6, 1 expeditiones partim sponte suscepit, partim -o: sponte in Chattos, -o autem ... in Sarmatas legione ... caesa. *al.* **h** *aegritudine, infirmitate*: SEN. nat. 4, 13, 5 aliquid -o quaeritur, quo aestus ille *stomachi* frangatur. SVET. Aug. 81, 1 iocinare vitiatum ad desperationem redactus ... ancipitem rationem medendi -o subiit (*postea*: coactus). FRONTO p. 110, 6 (*ad Verum*) qua *abstinentia* -o in tempore usus es[t] (*cf. p. 109, 18 periculo inpendentis valetudinis*). AVR. Fronto p. 51, 14

pauculis te adhuc diebus, cum te -o confirmas, non videbo. HIST. AVG. Ael. 3, 1 quo *tempore* iam ... parum vigeat *Hadrianus* et de successore (-o) cogitabat (*nisi -o est adi.*). *al.*

2 respicitur quod aliter esse, mutari, evitari, prohiberi non potest (et ab alicuius arbitrio ac voluntate alienum est [aliter sub 1]): **a** *vario usu, sc. de iis, quae sunt*: **α** *sec. rationem*: ① *in rhetorica vel dialectica, sc. fere de conclusione*: RHET. Her. 2, 20, 32 expositio vitiosa est, cum ab aliqua ... parte ad omnes confertur id, quod non -o est omnibus adtributum. 2, 23, 35 infirma ratio est, quae non -o ostendit ita esse, quemadmodum expositum est. 4, 30, 41 conclusio est, quae ... ex iis (*his trad.*), quae ante dicta sunt aut facta, conficit, quod (*quid var. l.*) -o consequatur. CIC. inv. 1, 45 (*inde* IVL. VICT. rhet. p. 49, 2) enumeratio est, in qua pluribus rebus expositis et ceteris infirmatis una reliqua -o confirmatur, hoc pacto: '...' (*v. p. 375, 63*). 1, 53 *Socrates* aliquid conficere malebat, quod ille, *quicum disputabat*, ex eo, quod iam concessisset, -o adprobare deberet (*antea*: necesse). 1, 86 simplex ... conclusio reprehenditur, si hoc, quod sequitur, non videatur -o cum eo, quod antecessit, cohaerere (*cf. e. g. ibid.* 'si dies est, lucet' eiusmodi est, ut cum priore -o posterius cohaerere videatur). top. 53 ea ... dico consequentia, quae rem -o consequuntur. *al.* QUINT. inst. 5, 10, 80 (*respic. argumentatio ex causis*) haec interim -o fiunt, interim plerumque, sed non -o. GELL. 5, 18, 5 quod est homo, id -o animal esse (*est Hosius*); quod est animal, non id necesse est (*esse Hertz*) hominem esse. 15, 26, 2 syllogismus est oratio, in qua ... aliud quid, quam quae concessa sunt, per ea, quae concessa sunt, -o conficitur (*vertitur Arist. top. 100a26 ἐξ ἀνάγκης. sim. Ps. APVL. herm. 7 p. 272 oratio, in qua concessis aliquibus aliud quiddam praeter illa, quae concessa sunt, -o evenit, sed per illa ipsa concessa [vertitur Arist. anal. pr. 24b19 ἐξ ἀνάγκης, ut ibid. iterum]*). 16, 2, 6 qui facere non desinit, non id -o etiam fecit. LACT. opif. 4, 13 exclusa ... divina providentia -o sequebatur, ut omnia sua sponte sint nata. PS. MAR. VICTORIN. phys. 20 manifestata -o (-a *trad.*) ... incontaminata nativitate *Christi* per corporis formam *virginis*. AVG. dialect. 3 p. 6, 19 ex hac coniunctione sententiarum, quamvis singillatim enuntiarum et concessarum, illa summa sequitur, quae iam -o concedatur. *al.* ② *in arithmetica vel musica*: MART. CAP. 7, 747 omnis impar progressus a monade per singulas positiones -o (-os *fere trad.*) quadratos numeros efficit. BOETH. arithm. 1, 18, 2 l. 11 *reciproca diminutione fit aut unitas* aut aliquis numerus, impar -o, si utrique numeri impares proponantur. mus. 2, 29 si primi ad secundum proportio ... integri esse semitonii probaretur, duo dimidia iuncta unum -o efficerent tonum. *al.* *apud eundem*.

β sec. naturam: ① *hominum*: CIC. Mur. 26 (*allatis exemplis formularum iuris ineptis*) quae dum erant occulta, -o ab eis, qui ea tenebant, petebantur. Phil. 11, 22 rerum natura cogit te, *C. Pansa*, -o, referre animum ... ad Dolabellam persequendum (*del. Ernesti*). PS. APVL. Ascl. 22 quem *victum* -o habemus cum omnibus animalibus communem (*postea*: ordinem necessitatis lege conscriptum). AVG. lib. arb. 3, 157 si quis sic homo factus est, ut -o peccet. CASSIOD. var. 12, 15, 3 animae vigor oneratur, dum spiritu graviore comprimitur; subiaceamus enim -o talibus rebus, quando nubilo tristes effimur eqs. ② *rerum*: CIC. rep. 1, 25 certo illud (*sc. solis defectionem*) tempore fieri et (-o), cum tota se luna sub orbem solis subiecisset (*del. nisi est adi., ut locus ad p. 348, 46 sqq. pertineat*). Tim. 51 necesse est ... naturae primas causas conquirere, dein secundas earum rerum, quae -o movent alias, cum ipsae ab aliis moventur (*gr. 46^E ἐξ ἀνάγκης*). VITR. 7, 3, 11 v. p. 374, 34, 8, 3, 7 *fluvii* per salifodinas percurrentes -o salsi perficiuntur. SEN. nat. 2, 15 *aër* se movendo accendit et, cum densos ... nubium sinus dissipat, -o vastum ... reddit sonum (*sc. tonitrum*). 3, 9, 1 habere terram intra se ... multum spiritus, qui -o frigescit umbra gravi pressus. *al.* HYG. astr. 1, 8, 3 cum sol ab eo loco *temperato* discessit, hieme -o conflictamur, quod ventum exorientem non reverberat sol. *al.* *de morte*: AVG. civ. 1, 11 p. 21, 16 curandum est eis, qui -o morituri sunt, ... moriendo quo ire cogantur (*del. inde PROSP. sent. 50 -o morituris*). pecc. mer. 1, 7, 7 [*ad Rom. 8, 10*] *homines* -o m. s. corpore). 12, 21 p. 545, 18 quis non ... tepidius amet eum, quem se cogitat -o deserturum?

b de iis, quae quibusdam positae, praecedentibus certe consequuntur, occurrunt: **α** *iuxta verba q. s. sequi, consequi sim.*: RHET. Her. 3, 7, 13 principio *apte* tractato ... narratio non erit ulla, quae -o consequatur. CIC. orat. 220 formae ... quaedam sunt orationis, in quibus ea concinnitas est, ut sequatur numerus -o. top. 53 ea ... dico consequentia, quae rem -o consequuntur. Tusc. 3, 72 opinio mali, quo viso atque persuaso aegritudo insequitur -o. *al.* SEN. nat. 6, 21, 2 (*de terrae motus genere q. d. inclinatio*) nisi ... propterbit motus, qui inclinata restituat, ruina -o sequitur. ARNOB. nat. 2, 35 p. 107, 15 quod ... habet ... vitae incipientis exordium, -o sequitur, ut habere debeat et occasum (*cf. l. 13 necesse est habeant*). LACT. opif. 11, 1 *tractatis corporis membris sim.* sequitur -o, ut de internis quoque

visceribus dicere incipiam. *al.* **β cetera exempla:** RHET. Her. 4, 9, 13 cum se et opes suas ... -o norunt *socii rebelles*. 4, 16, 23 veneficii damnatam quid putabant *maiores*? in pudicam quoque -o. CIC. inv. 2, 16 omnem in causam non omnis argumentorum copia, sed eorum -o pars aliqua conveniet. Verr. II 4, 21 *urbs* ita proiecta in altum, ut et exeuntes e Cilicia praedones saepe ad eam -o devenirent. Brut. 244 ordinem *temporum* sequens in memoriam notam et aequalem -o incurro. *al.* CAES. Gall. 3, 14, 7 quibus *funibus* abscessis antemnae -o concidebant. VITR. 7, 1, 1 contignationibus arescentibus ... permanens structurae soliditate *paries* ... secundum se facit in pavimentis -o rimas. CELS. 7, 7, 15^b supervacua curatio est in is, qui ab infantibus id vitium habent, quia -o mansurum est usque mortis diem. 7, 27, 4 *quaedam* -o mortem maturant. *al.* SEN. epist. 120, 13 -o ... magnus apparuit, qui numquam malis ingemuit. GELL. 5, 11, 5 non esse ducendam uxorem propter ... incommodum, quod -o patendum erit ei, qui duxerit. APVL. Plat. 2, 6 p. 229 tertia pars mentis est cupidinum et desideriorum, cui -o abstinentia comes est. TERT. apol. 46, 7 *veritatem* Christiani et -o appetunt et integre praestant, ut qui saluti suae curant. PRISCILL. tract. 2, 50 *Hydatius* rescribunt contra ... Manichaeos petit et -o inepetrat, quia nemo non, qui ... Manichaeos audiret, odisset. PS. SEN. epist. Paul. 12 si mihi nominique meo ..., non dico fueris iunctus, sed -o mixtus (*sc. propter epistularum consuetudinem*), (optime) actum erit de Seneca tuo. AMM. 14, 7, 21 quas *orientales provincias* recensere puto nunc opportunum absque Mesopotamia iam digesta ... et Aegypto, quam -o aliud rei(emus) ad tempus. HIST. AVG. Gord. 8, 6 quod *periculum* a Maximiniani dubie, a fautoribus -o, imminerebat (i. *Peter*, M. -o, f. d. *trad.*). IND. capp. Lucr. 2, 730 non -o alba ex albis principiis fieri (*cf. Lucr. 2, 749 sqq.* omnis ... color omnino mutatur in omnis; quod facere haud ullo debent primordia pacto; immutabile enim quiddam superare necessest, ne *eqs.*). VINCENT. LER. exc. prol. 1. 20 *Nestorius Christum* in duos christos dividere conatus est: iam quasi ut consequenter et -o ... quaternitatem nobis colendam induceret. CAEL. AVR. acut. 1, 1, 26 frequenter ... hoc, non iugiter ac -o contingit. EPIPHAN. SCHOL. Didym. in I Ioh. 2, 3 p. 43, 28 qui dicit se ... habere participium eius *dei*, -o consequenter habebit, ut eius mandata custodiat (*gr. ἀναγκαῖως*). *al.* *de statu vel qualitate*: Mica. Sest. 106 erant illae contiones perditorum hominum -o turbulentae. SCRIB. LARG. 47 cum utraque obturata spisse -o sunt foramina narium, *sc. medicamento iniecto*. QVINT. inst. 1, 5, 24 *Atrei* doctissimi senes acuta prima dicere solebant, ut -o secunda gravis esset. decl. 265, 7 ignominiosum si quis occiderit, caedis lege tenebitur; quare? quoniam actio huius -o ad alium pertinet. PS. QVINT. decl. 13, 15 -o nobis pretiosa, quae sola sunt. TERT. paenit. 2, 2 ubi metus nullus, emendatio proinde nulla; ubi emendatio nulla, paenitentia -o (-a *cod. unus*) vana. PELAGON. 189 offas ... in os mitte; certissima medela est et -o probabilis.

3 respicitur quod opus est, ut ad finem perveniat, propositum peragatur sim.: **a vi necessitatis plena:** RHET. Her. 2, 10, 14 laudabimus scriptoris ... brevitem, quod tantum scripserit, quod necesse fuerit; illud, quod sine scripto intellegi potuerit, non -o (-um *fere trad.*) scribendum putarit. CIC. div. in Caec. 10 nunc ... dicendum -o est de contentione nostra, ut in constituendo accusatore, quid sequi possitis, habeatis. Verr. II 5, 157 multa mercatoribus sunt -o pericula subeunda fortunae. de orat. 1, 250 si de tabulis ... controversia est, contortas res et saepe difficiles -o perdiscimus. VITR. 4, 2, 3 -o propter stillicidia proclinati conlocantur *mutuli*. CELS. 7, 7, 14^f opus est quiete, abstinentia ...; quibus, ut aqua diutius bibatur, -o accedit. QVINT. inst. 8, 3, 27 *quaedam verba vetera* et -o interim sumuntur, ut 'nuncupare', et 'fari' (i. *enunc-trad.*). 12, 10, 63 si ex tribus his *dicendi* generibus -o sit eligendum unum, quis dubitet hoc *validissimum* praeferre omnibus? SVET. Aug. 6 in *sacrarium* introire nisi -o et caste religio est. EPIST. imp. Aur. dig. 25, 3, 5, 14 (*matri cuidam*) quibus *alimentis* -o filiam tuam exhibuisti (*disting.* exigente materno affectu). PAPIN. dig. 17, 1, 56, 4 sumptus bona fide -o (-os *var. l.*) factos. TERT. carn. 6, 6 Christus ... nasci ... -o habuit, ut mori posset. DON. Ter. Phorm. 165, 1 -o iurat *adulescens*, quia, quod dicturus est, solis amatoribus videtur esse credibile. CLAUD. DON. Aen. 1, 520 p. 104, 5 singula ... quae diximus, quae sint vel quomodo inlustriora reddantur, -o providendum est. CONC.^s I 5 p. 161, 16 (*respic. II Cor. 8, 9*) quomodo *filius dei* pauper est factus? age, -o attendamus (*cf. p. 277, 25 ut necessarium est*). p. 254, 25 quae ... decebat rite dici et -o, praetermittens ... ad aliam semitam pergit *adversarius* (*cf. p. 144, 35 quae ... necesse fuerat dicere, gr. I 1, 6 p. 112, 4 sq. 7 ā ... ἦν ... ἀναγκαῖον εἶπεῖν*). CASSIOD. inst. 1, 1, 6 haec (*sc. Hier. quaest. hebr. in gen.*) a catholicis -o perleguntur. PRAEC. canon. Ptol. 29 (*item 49*) -o ... discutiendum tibi erit mecos (*i. μῆχος*) urbis Rom(ae), si eius hora requiritur. *al.* *iuxta verba monendi, postulandi sim., ut vergat in notionem q. e. instant, urgenter sim.:* CYPR. domin. orat. 22 (*respic. Matth. 18, 32* omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me) quam -o ..., quam providenter et salubriter admonemur, quod

peccatores sumus, qui pro peccatis rogare compellimur. VVLG. act. 15, 28 visum est ... spiritui sancto et nobis nihil ultra inponere vobis oneris quam haec -o, ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum *eqs.* (*Vet. Lat. v. p. 386, 3 sqq.*). RVFIN. Orig. in num. 7, 1 p. 37, 13 (*respic. num. 12, 1 sqq.*) utiliter ac -o moneor ex hoc facto, ne detrahā fratri. PALLAD. hist. mon. I 37, 17 p. 308^a nuntia virgini, quia -o eam videre desidero; deus enim me ad conloquium ipsius misit. **b vi necessitatis attenuata fere i. q. opportune, apte sim.:** HYG. astr. 4, 14, 2 ad inceptum revertamur et, ut -o totidem verbis de luna ac sole dicere videamur, dicemus ita: *eqs.* DON. Ter. Andr. 51, 1 -o positum 'is' pronomen ...; nam si non posuisset hoc pronomen, Sosia erat intellegendus. 55, 1 ('plerique omnes ... adulescentuli') 'plerique' ex abundanti positum est, 'omnes' vero -o additum est. *al.*

acc. neutr. necessarium pro adv. i. q. modo necessario, ex necessitate: SCHOL. Cic. Gron. D p. 318, 8 -um ... Pompeius eligendus est, qui semper rei publicae necessitatibus militabat (*ed. confert difficile pro difficulter positum Gron. B p. 339, 1*). PETR. CHRYS. serm. 170, 2 (*respic. Marc. 6, 6 et I Petr. 5, 8*) quia diu circuierat ... inimicus (*i. diabolus*), nunc -um (-o *var. l.*) circuit ... Christus. *huc quoque trahi potest struct. contaminata (sc. in formula confunduntur struct. sollemnes -um est [vel ducitur sim.] c. inf. et adv. -o c. gerund. [v. Norberg, Critical and Exegetical Notes, 1982, 8 sq.], ut etiam versa vice p. 359, 32 sqq.)*: GREG. M. epist. 1, 26 l. 12 fraternitati vestrae ... -um (-o *edd. vet.*) fuerat indicandum, quod *eqs.* 1, 46 l. 17 gloriam vestram -um duximus adhortandam, ut *eqs.* (*sim. 6, 1 l. 21*).

*adv. *necessariē. scribitur -ae in codd. ant. PAPIN. dig. 16, 3, 8 CYPR. domin. orat. 25 COLLECT. Arian. serm. 7, 3, saepius in recc. adv. -e ad normam esse testatur AVG. p. 357, 69; desunt gradus compar., sed cf. -e maxime l. 45 (fort. etiam p. 363, 66), perquam -e VET. LAT. II Macc. 14, 8 (rec. M), tam -e l. 73. legitur in prosa orat. tantum, sc. apud CIC. inv. (ter), VAL. MAX., COLVM. (singulis locis), PAPIN. (ter) et saepius inde a TERT., sed multo rarius quam necessario (utramque vocem adhibent e. g. CIC., PAPIN., TERT., CYPR., IREN., DON., CASSIOD.). [confunditur in codd. imprimis c. necessario, sc. l. 50sq. p. 363, 68. al. (cf. l. 45. p. 363, 6); ceterum cf. l. 25sq.]*

i. q. modo necessario, ex necessitate, ἀναγκαῖως (quod gr. resp., nisi alia adnotavimus; ponitur iuxta verba cogendi sim. p. 363, 65. 72, iuxta gerund. l. 43. 45. p. 363, 47. al.): 1 respicitur quod opus est, ut ad finem perveniat, propositum peragatur sim. (saepe de actionibus, quae cum opus sunt, tum ad aliquid sufficiunt): a vi necessitatis plena: CIC. inv. 1, 44 argumentatio ... rem aliquam aut probabiliter ostendens aut -e demonstrans (*ibid.* -e demonstrantur ea, quae aliter, ac dicuntur, nec fieri nec probari possunt. *cf. l. 45 necessario p. 360, 13*). 2, 4 non unum aliquod proposuimus exemplum, cuius omnes partes ... exprimendae nobis -e videntur, sed ... ex variis ingeniis excellentissima quaeque libavimus.

COLVM. 4, 24, 20 modus ... -e (-o *edd. vet.*) maxime est adhibendus, ne procerioribus fructuariis oneretur *sarmentum*. TERT. anim. 34, 1 (-e, hanc quoque speciem *dementiae* (*sc. metempsychosin*) intulimus et exclusimus ut superioribus cohaerentem (i. *-ae cod. A, -o ed. tertia Rigaltii*). CYPR. epist. 1, 2, 2 (*l. quod episcopi ... religiose considerantes et salubriter providentes censuerunt*) sacerdotum decretum religiose et -e (-o *var. l.*) factum. IREN. 2, 14, 9 -e (-o, -a *var. ll.*) ... nominum istorum *Aeonum* meminimus, uti ex istis sit manifestum ... mendacium. PS. HIL. libell. 19 p. 91, 28 scio me excessum fecisse a proposito tractatu ..., sed -e, ut *eqs.* IULIAN. in Am. 9, 11 l. 269 opportune et -e prospera, quae essent futura, subiunxit *deus*, ut clementiae videlicet suae ... evidentiore etiam documenta congereret. CHROMAT. in Matth. prol. 6 l. 112 *cum euangelistae* ad perfectam instructionem ecclesiae de domino -e ac perfecte conscripserint. CHRYSOST. hom. I 655^d (*ad psalm. 103, 4*) *angeli* in eas se formas vertunt, quae prosint causis, ob quas diriguntur [-a]e. CASSIOD. Ios. antiq. 5, 337 haec ... (-e, ... explanavi ostendere volens dei potentiam (i. *-ae vel -a codd.*). PALLAD. hist. mon. II 6 p. 351^c -e ... enarravimus passionem hanc, ut non conturbemur *eqs.* (*cf. I 12, 6 p. 263^b necessarium ... existimavi referre ... passionem*). *al.* *iuxta verba monendi, postulandi sim., ut vergat in notionem q. e. instant, urgenter:* CYPR. domin. orat. 25

illud ... -e monet dominus, ut in oratione dicamus: '...' (*Matth. 6, 13*). CHROMAT. in Matth. 33, 6 (*respic. Luc. 11, 10* omnis ..., qui petit, accipit ..., et pulsanti aperietur) nocturnus ille pulsator, qui ... importune quidem, sed frequenter ac -e postulans id, quod petebat ..., accipit. LEO M. epist. 44 CONC.^s II 4 p. 21, 2 (*antea: supplicantes sacerdotes, ut ... generalem synodum iubeatis ... celebrari*) quam ... hoc -e postuletur, canonum Nicaeae habitorum decreta testantur. 92 *ibid.* p. 49, 22 -e fraternitati tuae, quod omni ecclesiae prosit, iniungimus, ut *eqs.* CASSIOD. var. 1, 2, 7 vide ..., si quis te patiatur minus implere, quod nos tam -e cognoscis expetere. *al.* **b vi necessitatis attenuata fere i. q. opportune, apte sim.:**

VET. LAT. II Macc. 15, 38 (rec. B, *sim. M*) si bene et -e obtinero in hac

dispositione, hoc et ego optavi; si autem breviter et mediocriter, hoc evenit mihi (gr. ἐπιβίβω, cf. e. g. rec. L accommodate, V ut ... conpetit). SERV. auct. Aen. 9, 236 ('qui locus patet in bivio') -e signa addidit. CLAVD. DON. Aen. 1, 645 p. 126, 10 'praemittit' (I, 644) proprie et -e positum est: urgebatur enim Aeneas pietatis ratione, ut videret maturius filium. 2, 550 p. 224, 7 ('nunc morere') ecce brevis -e (-o edd. vet.) posita; properare enim Pyrrhus ad ultionem debuit. COLLECT. Arian. serm. 7, 3 (respic. act. 2, 3) ut per ignis huius terreni similitudinem consideremus, quantum prosit ignis iste caelestis, dixit quidam non incongrue, sed -[a]e, quia saepe 'steriles incendere profuit agros eqs.' (Verg. georg. 1, 84 sqq.; postea: hoc ad utilitatem multam operatur ignis iste). SORAN. p. 103, 1 quae medicamina ... ab umbilico in iusum -e inducimus. DIOSC. 1, 26 p. 18, 13 crocus cataplasmatibus -e miscetur, matrici et ano utilis (cf. gr. 1, 26, 3 χορησίως). 4, 64 p. 36, 18 multis aliis cataplasmatibus -e miscetur hyoscyamus (gr. 4, 68, 4 ὁφελίως). al.

2 respicitur quod fieri cogitur: a qualibet causa: VAL. MAX. 7, 6, 3 (tit. de necessitate) quidam fame enectus care quidem, verum -e (-ae var. l.) comparato cibo vixit. TERT. adv. Marc. 4, 14, 14 (ironice) aut Christus ipse haec praedicavit aut -ridicule, sed -e dixerim - fortasse mandaverit Christo Marcionis. IREN. 2, 19, 9 alterum salvatorem, quem ... ab his, qui in deminoratione facti sunt, aeonibus collatum ... dicunt et -e propter deminorationem emissum. SERV. auct. Aen. 3, 692 sinus Syracusanus, in quo Ortygia; cuius hic (694) -e meminit: nondum enim erant conditae Syracusae. LEO M. epist. 160 Conc.⁵ II 4 p. 107, 35 quae fides sicuti -e praedicatur, ita voluntate percipitur. CONC.⁵ I 5 p. 267, 8 quod autem saepe dixi, hoc etiam nunc -e dico: eqs. (cf. p. 153, 33 necessario). THEOD. MOPS. in II Tim. 2, 8 p. 205, 14 Paulus non absolute ista (sc. 'ex semine') posuit, sed -e (postea: Simonitae tunc inchoaverant dicere, quoniam Christus non fuit in carne). EPIST. pontif. 937 Conc.⁵ IV 2 p. 164, 11 episcopum Hibam -e hanc ipsam Edessenorum epistolam ex ea parte, quae ab adversariis suppressa fuerat, relegi postulasse. al. **b opinione officii, honestate, bonis moribus, conscientia sim.:** PAPIN. dig. 5, 3, 51 pr. non restituentur impensae, quae circa eandem furiosi substantiam tam -e quam utiliter factae sunt. VET. LAT. II Macc. 14, 8 (rec. B, sim. M) ego pro necessariis rebus, quae ad regem pertinent, pro mea caritate et adfectione -e cogitans, (l. gr. γνησίως φρονών. cf. rec. L, X optima sentiens, V fidem servans). LEO M. epist. 147 Conc.⁵ II 4 p. 97, 11 miror ... eam te scribendi oportunitatem, qua frater Anatolius -e usus est, silentio praeterisse. CONC.⁵ I 2 p. 84, 41 (ad imp. Theod.) quae ... constituta sunt, nec[ess]arie ad vestram pietatem retulimus (cf. I 3 p. 111, 5 necessario). ENNOD. dict. 6, 1 p. 440, 23 idem ... est supervacue loqui quod -e (-ae var. l.) non locutum esse (antea: officium sermonis). CASSIOD. var. 2, 8 ne, quod -nos -e, (-o nos ed. Accurs.) transmisisse constat afflictis, superfluo tribuatur illaesis. EDICT. Theodor. 35 is, qui quasi sub specie utilitatis publicae, ut sic -e faciat, delator existit. al. **c lege, iure, praeceptis sim.:** TERT. adv. Marc. 2, 13, 5 plenitudo divinitatis exhibens deum patrem diligendum pie, dominum timendum -e, ... timendum, quia nolit peccatores sui iam non paenitentes. MARCIAN. dig. 50, 16, 214 'munus' proprie est, quod -e obimus lege, more imperiove (opp. nulla necessitate iuris, officiis et sponte). IREN. 2, 17, 1 inspiciamus et reliqua ..., -e ... hoc facientes, quoniam huius rei credita est nobis procuratio. CLAVD. DON. Aen. 2, 330 p. 192, 32 ad cuius Troiae interitum fovebat Sinon incendia hostis magis animo quam -e, faciens (l. -ae cod. alter, -a eius corr.). OROS. apol. 1, 3 (antea: mihi necessitas est iniuriam manifestare, quam passus sum) dei ... ordinatio est, ut malum ... -e proderetur. CASSIOD. var. 5, 3, 3 quaestor regi astabat, opportune tacitus, -e copiosus. al.

3 respicitur quod aliter esse, mutari, evitari, prohiberi non potest (et ab alicuius arbitrio ac voluntate alienum est [aliter sub 2]): a de iis, quae fiunt sec. naturam: TERT. praescr. 36, 7 de olivae nucleo mitis ... -e, asper oleaster oritur (l. cod. A, -ae ed. Mesnartii). EVSTATH. Basil. hex. 1, 10, 1 mediam ... regionem non fortuito vel sponte ... tenere tellurem, sed naturaliter -eque situi eius esse decretum (decretum var. l.; cf. gr. p. 24^c εἶναι ταύτην ... ἀναγκαῖαν τὴν θεῶν). **b de iis, quae quibusdam posititis, suppetentibus certe consequuntur:** TERT. ieun. 11, 3 adversarii aut et illa vetera sollemnia recusare debebunt (aut) exerta ista suscipere; -e (-o Vrsinus), maxime cum eqs. adv. Marc. 2, 27, 8 iudicem ... et illum deum tuum esse ..., et de iudice -e severum. VET. LAT. Hebr. 7, 12 (Cassiod. hist. 9, 38, 5) mutato ... sacerdotio -e (-o var. l.) legis mutatio fit (gr. ἐξ ἀνάγκης, cod. 82 ex necessitate, 75. al. et Vulg. necesse est, (ut) ... fiat). PS. CYPR. ad Novat. 12, 6 nullam spem pacis ... habere lapsos praedicat; unde pertinenter et -e ex persona eorundem lapsorum increpat vos spiritus sanctus, dum dicit: '...' (Mich. 7, 8 sqq.). IREN. 2, 3, 1 oportet ... illos Valentinianos -e vacuum aliquid et informe confiteri, in quo fabricatum est hoc, quod est universum, infra spiritale pleroma. EPIPHAN. SCHOL. Didym. in I Ioh. 5, 3 p. 76, 12 -e consequens est, ut, qui credidit Iesum

esse filium dei, victoriam habeat contra mundum. THEOD. MOPS. in Eph. 3, 2 p. 155, 8 (verba Pauli) -e aliqua ex parte audistis datam mihi in vobis gratiae dispensationem (gr. πάντως). al. de conclusione certa, sc. in rhetorica vel dialectica: BOETH. in herm. comm. sec. 3, 9 p. 206, 31 si res non est, affirmatio quoque de ea re -e, falsa est (l. -ae codd. duo [-o corr.]). p. 212, 20 qui bellum futurum praedixit, quasi necesse sit, id, quod contingenter eventurum erat, -e futurum praedixit (cf. ibid. l. I. al. ex necessitate). RVSTIC. c. aceph. p. 1180^D principio isto concessio ... usque ad fines Nestorii pervenitis. ... :: non -e conclusisti.

compos. : ad-, pernecessarius.

Rocchi.

***necesse, indecl. [a locut. *ne cessus est vel *ne cessis est 'deest evadendi facultas' (cf. nefas < *ne fas est), quae constat ex 3. ne, subst. verbali cēssus (cf. e. g. ac-, re-, successus) vel *cēssis (ut in adv. re-cessi-m, e. g. Plaut. Cas. 443 recessim cedam) 'fuga, effugium' et verbo substantivo est (cēssus, *cēssis < *ket*tu-, *ket*ti- < *kest*tu-, *kest*ti-; cf. de Lamberterie, Chronique d'étym. lat. 3, 2005, 332 sq.). ex necessus et necessis in iunctura c. copula pro adi. intellectis ortae sunt formae neutr. necessum et necesse; formas necessus (est) et necessum (est) sermo priscus conservat, forma necessis subest locutioni necesses, sc. < necesse (e)st < necessis (e)st (ut potest < pote (e)st < potis (e)st), cf. p. 381, 74 sqq. 383, 7 sqq. infra. v. Leo, Plaut. Forsch., 1912, 285 sqq., Fortson, Language and Rhythm in Plautus, 2008, 161 sqq., Hackstein, Hist. Sprachf. 125, 2012, 135 sqq.; (paulo) aliter Walde-Hofmann II 152 sq., Ernout-Meillet, Dict. 1959, 434 sq., de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 103 sq. Hackstein.] scribitur necese est CE 1934 (Pompeis; cf. Väänänen, Latin vulg. inscr. pomp., 1966, 60); -est (v. l. 19) in tit. CE 1021, 1 (e Gallia Narb., saec. I; in fine hexam.). LAVD. Turiae 2, 40, in codd. vet. PLAVT. Pseud. 995 (A), in fine hexam. VERG. Aen. 3, 478 (M, sed -e est GP). 4, 613 (M, -e est P). 6, 514 (F, sed -e est MPR, ut 6, 737 FMPR et pap.), -e est CE 1934 l. 24 (in fine hexam. ut: 1208, 3 [e Pann. inf.]). 216, 1 (e Germ. sup.); errore lapicidae -aque pro -eque DECRET. fabr. Sentin. (CIL XI 5748) 23. abbreviatur NOT. laterc. gramm. IV 297 net: -e est. NOT. Tir. 36, 6 sq. -e. -e est. de formis (affert VIRG. gramm. epit. 9, 2, 2 inter adverbia, quae putantur esse nomina neutralia, sed non sunt, ut longe, prope, -e, facile, deficiente): de gen. -is v. p. 383, 7; compar. magis -e: CIC. Tusc. 1, 42 nat. deor. 2, 15. 35 fat. 18 CELS. 2, 10, 12. al.; superl. maxime -e: RHET. Her. 3, 24, 40 CIC. off. 1, 59; cf. ita CIC. inv. 2, 170 (loco spurio). Tusc. 5, 23 fam. 10, 25, 3, quam CIC. fam. 6, 9, 2, sic QVEROL. p. 7, 23, tam CIC. fam. 9, 18, 2 (resp. quam). TERT. bapt. 18, 4, valde BRVT. Cic. fam. 11, 20, 4. de notione: SYNON. Cic. p. 413, 26 aequum erat. ... decuerat. oportuerat. fas erat. -e erat. SCHOL. Ter. p. 111, 27 (ad Eun. 998, ubi codd. praeter A -e) -e: inevitabile. GLOSS. II 133, 2 -e: ἀναγκαῖος, χρεῖωδες (l. item sine copula explic. per adv. : IV 367, 46 -e: opportun[a]e). 305, 34 ἐπ'ἀνάγκης: -e. V 121, 5 -e est: confirmantis adverbium est (item GLOSS.¹ I Ansil. NE 65). GLOSS.¹ III Abol. NE 40 -e (est): oportet (I Ansil. NE 63 -e est: o. adde l. 40). I Ansil. NE 64 -e est: fieri debet. legitur inde a NAEV. p. 366, 26, PLAVTO (decies), ENN. p. 373, 72 (vix p. 372, 29 sq.), TER. (sexies), TITIN. com. 12 per totam latinatam, e. g. CIC. 650^{ies}, corp. Caes. 18^{ies}, LIV. 42^{ies}, SEN. rhet. 37^{ies}, SEN. apocol. et philos. 161^{ies}, in poesi e. g. LVCR. 92^{ies} (fere -est in fine hexametri), TER. MAVR. 33^{ies}, ceterum raro, e. g. VERG. quater (v. l. 27 sq.), HOR. quater (-e est in fine versus), OV. quinquies (ter -e est in fine versus), SEN. trag. quater, LYCAN. sexies (quinquies -e est in fine versus), PRVD. 17^{ies} (octies -e est in fine versus). [a serm. docto haud aliena it. vet. necessu, necesso subst. (cf. p. 381, 67), fortasse et raet. or. nissime. cf. M.-L. 5871 et Faré, Postille. Battisti-Alessio IV 2560. Schd.-Cr.] [locos, ubi locut. -e est est var. l. vel trad. pro necessum (necessus) v. p. 382, 23 sqq.; ceterum confunditur c. neutr. necessarium LIV. 39, 5, 9, c. adv. necessario (sc. pro -e est) p. 368, 59. 381, 61; falso trad. in codd. LVCL. 662 (Non.). LVCR. 6, 815 p. 383, 9, in var. l. falsa pro nec se ALC. AVIT. c. Eutyech. 2 p. 23, 19; restit. pro nec CIC. rep. 6, 1 (Non. p. 256, 27). Att. 12, 39, 1, cf. Sest. 86 -e esset, (necesset pars codd.). SEN. benef. 6, 6, 1 leges -e est sequi (l. nec pars codd.).]**

i. quod fieri vel esse oportet, opus est aut evitari, non fieri vel esse vel se quodam modo habere non potest (sc. pertinet ad actiones vel status, habitus; de distinguendis notionibus p. 366, 21 sqq. et p. 373, 59 sqq. illustratis v. e. g. Bolkestein, Problems in the description of modal verbs, 1980, 104 sqq., Núñez, Semántica de la modalidad en latín, 1991).

exempla sic digerenda esse censuimus:

CAPVT PRIVS: usu communi:

I -e est:

A usu originario:

1 -e est id, quod ut fiat, peragatur, accipiatur vel quodam modo se habeat, ab animante aut re desideratur, exigitur,

[Ramminger -M.H.]

praescribitur sim.; quis vel quae res necessitate cogatur ad aliquid:

a *indicatur per enunt. sim. pendens aut e contextu intellegitur:*

α *usu impers.; quid -e sit vel ad quid necessitas cogat:*

① *indicatur per:* **Ⓐ** *acc. c. inf. praes.: p. 366, 22 (de necessitate fati, sortis p. 367, 10). Ⓑ inf. praes.: p. 367, 21 (quolibet contextu, sc. c. respectu agentium certorum quorundam, qui facile e contextu intelleguntur, p. 367, 26, in enunt. potius generalibus, praeceptis, exemplis artium, doctrinarum sim. p. 367, 73 [respic. mors p. 368, 33]; pass. impers. vel mediopass. p. 368, 38, verbi impers. p. 368, 49). Ⓒ coni. praes. solum: p. 368, 53 (respic. necessitas, qua quis confiteatur, concedat se argumentis, ratione sim. p. 369, 17). Ⓓ ut: p. 369, 29 (struct. contaminata '-e aliquem est, ut' p. 369, 55). Ⓔ adv.: p. 369, 63. Ⓕ indicativum, sc. in parataxi: p. 370, 3.*

② *non indicatur, sed inf. facile intellegitur: p. 370, 19 (in struct. qualibet p. 370, 21 [omittitur verbum dicendi aut esse p. 370, 44], comparativa p. 370, 53, in enunt. secund. inductum quolibet modo p. 370, 73, per acc. neutr. pron. p. 371, 28sq.).*

β *usu pers.: p. 371, 49.*

b *indicatur per dat., sc. in locut. 'alicui -e est': p. 372, 11 (de locutionis notione p. 372, 14sq.):*

α *usu impers.; quid -e sit:* ① *indicatur, sc. maxime per inf. praes. p. 372, 17 (pass. p. 373, 17; accedit praedic. c. dat. congruens p. 373, 7; respic. mors p. 372, 74), per aliud p. 373, 24sqq. ② non indicatur: p. 373, 34.*

β *usu pers.: p. 373, 46.*

2 *-e est id, quod vel verum esse, pro certo assumendum esse vel quibusdam positis, praecedentibus consequi concluditur, probatur, scitur sim. argumentis, iudiciis, experientia sim.:*

a *usu impers.; quid -e sit, indicatur per:* **α** *acc. c. inf., sc. praes. p. 373, 69 (qui pendet e -e est p. 373, 70 [struct. manca p. 374, 71], -e erit p. 375, 15, -e erat, fuit p. 375, 21), perf. p. 375, 43 (struct. manca p. 375, 59). β coni. solum, sc. praes. p. 375, 74 (in rerum natura describenda, explicanda p. 376, 46, in medicina p. 376, 67), perf. p. 377, 3. γ adv.: p. 377, 19. δ enunt. secund. c. ut p. 377, 34, quia p. 377, 64. ε indicativum, sc. in parataxi: p. 377, 66.*

b *usu pers., sc. in parenthesi: p. 378, 14.*

appendix ad 1A: de ordine verborum p. 378, 22; copula deest p. 378, 52; e locut. -e est semel posita pendent struct. inter se diversae sim. p. 379, 5; struct. e -e est pendens negatur p. 379, 17; indicatur, qua de causa aut quem ad finem aliquid -e sit p. 379, 21; de abundantia p. 379, 28.

B *usu sec. opus est novato: 1 usu impers., sc. quid -e sit, indicatur per casum: p. 379, 31. 2 usu pers., sc. pro subi. est subst. p. 379, 56, nom. c. inf. p. 379, 58.*

II *-e habere (de locutionis notione v. p. 379, 68):*

A *usu pers.; pro subi. est:*

1 *animans; obi., sc. quid -e habeat, indicatur per inf. praes. p. 379, 71 (habere significat i. q. putare p. 379, 73, i. q. cogi, debere sim. p. 380, 20; inf. (medio)pass. p. 380, 73), enunt. secund. c. ut p. 381, 2, casum p. 381, 13.*

2 *res: p. 381, 33.*

B *usu impers.: p. 381, 51.*

CAPVT ALTERVM: *usu peculiari: I pro adv.: p. 381, 58. II pro subst.: p. 381, 67.*

CAPVT PRIVS: *usu communi (gr. resp. ἀνάγκη [ἐστίν] p. 374, 65, 379, 3, ἀναγκαῖον [ἐστίν] p. 370, 16, 375, 14, 377, 44, ἐπ'ἀναγκῆς [ἐστίν] p. 373, 16, δεῖ p. 367, 2, 20, ἡ χρεῖα, χρεῖα [ἐστίν] sim. p. 379, 45, 52, 381, 28 [cf. p. 381, 70], ἀμείλει p. 377, 53): I -e est (sunt ORIBAS. syn. 7, 3, 1 Aa p. 134 [loco parum perspicuo]. de copula omissa v. p. 378, 52sqq., de aliis temporibus v. praecipue sub A2, sc. e. g. p. 375, 15, 21, 378, 15; sub A1a et b tempora non separavimus): A usu originario: 1 -e est maxime id, quod ut fiat, peragatur, accipiatur vel quodam modo se habeat, ab animante aut re desideratur, exigitur, praescribitur sim. (praevalet etiam sub II), rarius id, quo quis eget, quo cui opus est sim. (sc. p. 370, 58sq. 371, 55sq. 60 et plerumque sub B et haud raro sub II, sc. maxime p. 381, 13sqq.). respic. laxius ius, officium, debitum, mos, artes, doctrina sim. nec non egestas, usus sim., strictius id, quod evitari vel*

*prohiberi aut aliter vel non fieri non potest, cum agitur e. g. de fato, sc. p. 367, 10sq. 370, 5sq., de rebus naturalibus, sc. p. 368, 28, 371, 17, 56. al. (de morte v. p. 368, 33sq., cf. p. 372, 74sq.), de vi conclusionis, argumenti, sc. e. g. p. 369, 17sq. in explicatione veterum: CIC. inv. 2, 171 (disting. inter quasdam cum adiunctione necessitudines et quasdam simplices et absolutas. v. l. 8. 11sq.) aliter dicere solemus: '-e est Casilinenses se dedere Hannibali', aliter ...: '-e est Casilinum venire in Hannibalis potestatem'; illic, in superiore, adiunctio est haec: 'nisi si malunt fame perire'; si enim id malunt, non est -e. *ibid.* (explic. necessitas altera). 2, 172 (opp. simplex ... necessitudo). *ibid.* reperies nullam esse rem, quam facere -e sit, nisi propter aliquam causam, quam adiunctionem nominamus; pariter autem esse multas res [necessitatis], ad quas similis adiunctio non accedit; quod genus [ut] 'homines [mortales] -e est interire', sine adiunctione; ut cibo utantur, non -e est, nisi *eqs. al. in eodem opere.* part. 83 p. 372, 8. QVINT. inst. 3, 8, 23 ut si obsessi ... de faciunda ad hostem deditione deliberent et dicatur '-e est'; nempe sequitur ut hoc subiciatur: 'alioqui pereundum est': ita propter id ipsum non est -e, quia perire potius licet. AVG. civ. 5, 10 p. 208, 24 si ... illa definitur esse necessitas, secundum quam dicimus -e esse, ut ita sit aliquid vel ita fiat.*

a *quis vel quid necessitate cogatur, indicatur per enunt. sim. pendens aut e contextu intellegitur:* **α** *usu impers.:* ① *quid -e sit vel ad quid necessitas cogat, indicatur per:* **Ⓐ** *acc. c. inf. praes. (sed perf. p. 367, 9, meminisse l. 66; exempla, ubi acc. plus minusve facile e contextu suppleri potest, attulimus p. 367, 26sq.; pro acc. ponitur enunt. vel adv. ita l. 27, 44, 48sq. et e. g. CIC. leg. 2, 55 nat. deor. 1, 44):*

① *quolibet respectu:* NAEV. com. 106 pati -e est multa mortales mala. PLAVT. Asin. 217 -e est facere sumptum qui quaerit lucrum. Pseud. 995 -est hodie Sicyoni me esse aut cras mortem exsequi, ita erus meus est imperiosus. Truc. 222 si eget amator fraudatus, -est nos pati ...; piaculumst miserere nos hominum rei male gerentum. TER. Andr. 372 quasi -e sit, si huic non dat, te illam uxorem ducere, nisi *eqs.* Eun. 1075 -est multum accipere Thaidem quasi malam meretricem. RHET. Her. 2, 28, 45 p. 378, 55, 3, 8, 15 non -e esse nos omnes has partes in laudem sit in vituperationem transferre. CIC. inv. 2, 43 quaeritur, utrum id facinus sit, quod paenitere fuerit -e, quod spem celandi non haberet. 2, 170 (loco spurio) 'uri posse flamma ligneam materiam -e est', (*ad p. 374, 12*), corpus [animal] mortale aliquo tempore interire -e est; atque ita -e, ut vis postulat ea, quam modo describebamus, necessitudinis. S. Rosc. 2 (in appos.) si verbum de re publica fecisset, id quod in hac causa fieri -e est *eqs.* Verr. II 2, 27 quicquid ab horum comitum tuorum quopiam captum est, id non modo tibi datum, sed tua manu numeratum iudicari, -e est (*an ad p. 368, 38 sqq.?* *l.* n. sit var. l.). 2, 124 cum esset ex vetere numero civium quidam senator demortuus ..., veterem civem cooptari -e erat legibus. 4, 84 tamquam ita fieri non solum oporteret, sed etiam -e esset, tamquam hoc senatus mandasset *eqs.* Cluent. 62 quod si hoc videtis, quod ... patefactum est, illo iudicio reum condemnari ... -e fuisse, simul illud videatis -e est, nullam accusatori causam esse potuisse, cur iudicium vellet corrumpere (*ad p. 368, 53*). 63 multa dici possunt, qua re ita -e fuerit iudicari. orat. 190 quod ne accidat, observari nec potest nec -e est. fin. 5, 44 quod, sc. summum bonum, certe universum sua sponte ipsum expeti et propter se -e est (postea: eius partes esse per se expetendas). fat. 36 interesse ..., utrum eius modi quid sit, sine quo effici aliquid non possit, an eius modi, cum quo effici aliquid -e sit. Att. 7, 9, 2 cum sit -e aut haberi Caesaris rationem ..., aut *eqs.* fam. 1, 9, 25 legem ... curiatam consuli ferri opus esse, -e non esse. al. CAES. Gall. 5, 35, 2 eam partem nudari -e erat et ab latere aperto tela recipere (item iuxta acc. c. inf. pendet inf. [qui ad p. 367, 26sq. pertinet]: 7, 73, 1 erat eodem tempore et materiari et frumentari et ... munitiones fieri -e). civ. 3, 66, 7 quas causas commemorari -e non est. BELL. Afr. 50, 2 p. 378, 63, 69, 1 quae castra eum -e erat praetergredi. VARRO rust. 1, 35, 1 violaria in fundo facere non est utile ideo, quod -e est terra adruenda pulvinos fieri, quos ... pluviae tempestates abluunt. 2, 1, 15 quod ... alterius fuit, id ut fiat meum, -e est aliquid intercedere *eqs.* NEP. Con. 3, 3 venerari te regem. Eum. 1, 5 apud Graecos -e est omnium consiliorum eum scribam esse participem. LIV. 6, 37, 4 nisi alterum consulem utique ex plebe fieri -e sit, neminem fore. al. RVT. LVP. 2, 2 -e est aut legibus fretum meminisse libertatis aut unius potestati traditum commentari servitutem. VITR. 4, 3, 2 -e est triglyphos constitui contra medios tetrantes columnarum *eqs.* 4, 5, 1 quod aras omnes deorum -e esse videatur ad orientem spectare. 8, 6, 15 p. 368, 18. al. VAL. MAX. 2, 9, 6 l. 91 quia -e esset eas tribus ... crimine temeritatis aut periurii teneri; unam ... tribuum ... vacuum nota reliquit. CELS. 3, 5, 4 si continuatur febris ..., dari cibum -e est. al. SEN. dial. 11, 12, 2 quanto ..., tanto magis obistere te -e est communi malo. nat. 5, 1, 4 quid -e est adicere te in definiendo vento '...'? al. FRON-TIN. aq. 121, 4 ea, quae in ipso alveo fieri -e est. EPIST. de aedif. (CIL VI 1585^b, cf. CIL VI 8, 3 p. 4715 sq.) 35 quanti fisco constiterunt tigna, cum pon-

tem -e fuit compingi. VET. LAT. Luc. 22, 7 (cod. 4. *al.*, *sim.* VVLG.) venit ... dies paschae, in qua -e erat occidi pascha (gr. *ἔδει*, cod. 5. *al.* oportebat). I Thess. 1, 8 (cod. 86) p. 380, 48. TERT. bapt. 18, 4 quid enim -e, si non tam -e est, sponsores etiam periculo ingeri, qui *eqs.*? CYPR. epist. 58, 3, 2 cum mortalem mori -e sit. OROS. comm. 1 quoniam ... *alii non haerese* omnes significarunt, -e me fuit ... edere et coacervare in unum omnes perditionum arbores *eqs.* *al.* *pendet acc. c. inf. perf.* (sc. *per attractionem*, v. Hoppe, *Syntax u. Stil des Tert.*, 1903, 53 sq.): TERT. carn. 6, 12 si de materia -e fuit angelos sumpsisse carnem *Christi*, credibilis ... est *eqs.* ② *de necessitate fati, sortis cuiusdam* (huc vergit NAEV. p. 366, 26; cf. p. 368, 65. 369, 45. 370, 6sq. 373, 23 et fort. p. 368, 29): CIC. Catil. 3, 9 ex fati Sibyllinis haruspicumque responsis se, sc. *Lentulum*, esse tertium illum Cornelium, ad quem regnum huius urbis ... pervenire -e esset. fat. 13 tu, *Chrysippe*, ... non -e fuisse Cypselum regnare Corinthi, quamquam id ... oraculo editum esset. 33 nullis rerum natura causis praepositis, cur ab eo *Oedipode* patrem interfici -e esset. *al.* VERG. Aen. 4, 613 si tangere portus *Aenean* ... -e est et sic fata Iovis poscunt. LIV. 39, 46, 4 inter fatalia vates *cecinerant* ... -e esse tabernacula in foro statui. VET. LAT. Luc. 24, 44 (cod. 4. *al.*, *sim.* VVLG.) -e est suppleri omnia, quae scripta sunt in lege Moysi (gr. *ἔδει*, cod. 3. *al.* oport-).

③ *inf. praes.* ([cf. p. 372, 17]. *perf. metri causa* p. 368, 28; *haud raro de acc. c. inf. manco cogitaveris* [v. p. 366, 23sq. et cf. p. 374, 71sq. et v. e. g. Löfstedt, *Syntactica II*, 1933, 262 sq.; *ceterum v. usum* p. 370, 19sq. *illustratum*]): ① *usu vario (longe praevalent formae act. et depon., sed pass. pers. v. l. 34. 39sq. p. 368, 6. 17sq. 32; pass. impers. et medio-pass. v. p. 368, 38sq.; exempla selecta inde a VITR.)*: ② *quolibet contextu*, sc. *cum respectu agentium (patientium iuxta pass.)* certorum *quorundam facile e contextu intellegendorum*: ③ *de qualibet actione*: PLAUT. Cist. 46 -e est, quo tu me modo voles esse, ita esse, mater. CIC. Tull. 10 his temporibus ... -e putavit esse et in universam familiam iudicium dare ... et recuperatores dare *eqs.* Verr. II 2, 43 quid interest utrum praetor imperet vique cogat aliquem de suis bonis omnibus decedere, an huiusce modi iudicium det, quo iudicio indicta causa fortunis omnibus everti -e sit? Catil. 1, 16 quod eam *sicam* -e putas esse in consulis corpore defigere. Lig. 20 cum parēre senatui -e erat. rep. 1, 11 quod omnia essent ei *sapienti* praeparanda, quibus nesciret an aliquando uti -e esset. fin. 2, 12 quid enim -e est ... voluntatem in virtutum concilium adducere? off. 3, 67 quoniam id vitium *aedium* ignotum non fuisse *emptori*, qui illas aedes vendidisset, nihil fuisse -e dici, sc. *vitium*. Att. 16, 3, 4 audi, quod, etsi intellego scribi -e non esse, scribo tamen: *eqs.* fam. 5, 20, 7 *tribunos militum sim.* triginta diebus deferri -e esse. *al.* CAEL. Cic. fam. 8, 8, 10. CATVLL. 61, 81 flet, quod ire -e est. 62, 61 quibus *parentibus* parere -e est. CAES. Gall. 5, 35, 2 p. 366, 56. 7, 73, 1 p. 366, 57. SALL. Iug. 85, 4 mihi spes omnes in memet sitae, quas -e est virtute et innocentia tutari. NEP. Att. 2, 4 cum *Athenis* ... versuram facere publice -e esset. HOR. sat. 2, 6, 26 (23 sponsorem me rapis) ire -e est. OV. am. 3, 14, 39 odi frustra, quod amare -e est. ars 2, 685 odi *eam*, quae praebet, quia sit praebere -e (687 quae *voluptas* datur officio). LIV. 22, 60, 26 cum erumpere e castris oportet, ... manetis; cum manere et castra tutari armis -e est, et castra ... et vos ipsos traditis hosti. 34, 5, 2 cum *M. Porcius* ... oratione ... longa ... insectatus sit rogationem nostram, -e est paucis respondere (necessum *var. l.*). *al.* VITR. 8, 3, 25 *quidam* hospitio meo est usus; ita cotidiano convictu -e fuerat de philologia disputare. VAL. MAX. 5, 7, 3 miseros adulescentis oculos, quibus, amantissimum sui patrem ipsius opera sic exspirantem intueri -e fuit! (l. *vix dat. ut p. 372, 12sq.*). PLIN. nat. 29, 6 deserta ... haec secta *medicorum* est, quoniam -e erat in ea litteras scire. 33, 111 enumerat auctores *quidam* ..., quibus credere -e sit *quiddam*. MART. 6, 57, 3 tegitur pictis ... calva comis; tonsorem capiti non est adhibere -e: radere te ... spongea ... potest. TAC. Germ. 21, 1 suscipere tam inimicitias seu patris seu propinqui quam amicitias -e est. PLIN. epist. 3, 18, 6 *materiam gratias principi agendi*, quam in senatu ..., ubi perpeti -e erat, gravari ... solebamus. SVET. Iul. 80, 1 quae causa coniuratis maturandi fuit destinata negotia, ne assentiri -e esset. *al.* ④ *de actione (plus, omnia) dicendi, enumerandi sim.* (sc. *fere in enunt. negatis, sed in interrog. rhet. l. 72; cf. p. 368, 39sq. 44*): CIC. S. Rosc. 90 non -e est omnis commemorare Curtios *eqs.* Verr. II 1, 95 *quiddam* non est -e demonstrare verbis. Tusc. 5, 23 haec nunc enucleare non ita -e est. Cato 82 quos *viros praestantes* enumerare. fam. 6, 10, 3 singula persequi. *al.* VARRO ling. 10, 30 in hoc libro plura dicere -e (non) est. NEP. Att. 21, 5 *quiddam* nihil -e est pluribus verbis commemorare. VITR. 10, 1, 6 de quibus non -e videtur disputare. FEST. p. 201 exempla referre. p. 218 *cuiusdam* opinionem ... refutare. CELS. 2, 18, 1 singulas eas *curationes* nominare. LAVS Pis. 14 quid memorare -e est, ut *eqs.*? *al.*

⑤ *in enuntiatis potius generalibus, praeceptis, exemplis artium, doctrinarum sim.* (e. g. *medicinae, rhetoricae, iuris*): ⑥ *exempla quaelibet*: RHET. Her. 2, 19, 30 absolutissima est argumentatio ea, quae ex

quinque partibus constat; sed ea non semper -e est uti. 2, 28, 45 (*antea* p. 378, 55) non ... -e est, si alteros praeponas, alteros vituperare: fieri enim potest, ut *eqs.* *al.* CIC. inv. 1, 11 id cum quaeritur, sc. *utrum fur an sacrilegus quis sit iudicandus*, -e erit definire ..., quid sit fur, quid sacrilegus. 1, 53 ut illud, quod inducimus per similitudinem, eiusmodi sit, ut sit -e *id* concedi (concedere *var. l.*; *opp.* quod dubium sit concedi). 2, 146 *consideretur*, ex lege utrum statim fieri -e sit *eqs.* Phil. 1, 33 licet quod cuique libet loquatur, credere non est -e. orat. 230 id -e ... non erat confiteri (v. p. 371, 70). *al.* LVCR. 4, 490 -e est ... *molle et gelidum et fervens*, seorsum, (*Bentley*, *videri codd.*) et seorsum varios ... sentire colores (493) et quae cumque coloribus sint coniuncta, *videre*, (*Lachmann*, -est *codd.*). 6, 940. VARRO ling. 6, 30 -e est aliquo uti verbo, cum lege qui(d) peragitur. 8, 32 quoniam -e est confiteri, dicendum *est eqs.* HOR. ars 48 si forte -e est iudiciis monstrare recentibus abdita rerum. LIV. 3, 65, 11 iniuriam ... tamquam aut facere aut pati -e sit. 26, 49, 6 si aliqui *scriptoribus* adsentiri -e est *eqs.* VITR. 5, 6, 7 oportet architectum animadvertere, quibus proportionibus -e sit sequi symmetriam et quibus ad loci naturam ... temperari, sc. *symmetriam*. 8, 6, 15 *saalem* addi *aquae*, -e erit et extenuari, sc. *aquam* (l. *ad p. 366, 69*). CELS. 4, 11, 7 (6 Erasistratus horum crura ... et femora brachiaque pluribus locis deligabat) id saepe commode respondere experimenta testantur neque tamen pluribus locis *ea* deligari -e est *eqs.* (*an ad l. 38sq.*?). 6, 9, 5 si ... exesus est dens, festinare ad eximendum eum, nisi res cogit, non est -e. SEN. Phoen. 493 quotiens -e est fallere aut falli a suis *eqs.* epist. 53, 6 incipiente morbo quaeritur nomen, qui ubi ut talaria coepit intendere ..., -e est podagram fateri (*antea*: confessionem exprimit). 82, 22 (*dux militibus*) ire ... illo -e est, unde redire non est -e. PLIN. nat. 18, 148 *id pecori* dari non ad satietatem debet, ne deplere sanguinem -e sit. STAT. silv. 2, 1, 87 natos genuisse -e est, elegisse iuvat. TAC. hist. 1, 33, 2 vel, si cadere -e sit, occurrendum discrimini. GAIVS inst. 2, 25 quod ... ipsi per nos praesentibus amicis agere possumus, hoc non est -e cum maiore difficultate apud praetorem ... agere. PLIN. phys. Sang. p. 198 l. 3 dentes acuti quibus fiant, *ne[c]* limari -e sit, sc. *dentes*, aut dolorem paciatur (*i. pati*). *al.* ⑦ *respic. necessitas mortis* (cf. p. 366, 37. 367, 5. 369, 73. 371, 14sq. 372, 7. 74sq. 373, 52 nec non l. 29. p. 370, 38): CIC. Tusc. 2, 2 quia -e est mori (PVBLII. sent. M 11 m. -e est, sed non quotiens volueris. SEN. epist. 101, 14. PORPH. Hor. carm. 3, 1, 14 v. *infra* p. 389, 8).

⑧ *pass., sc. impers. vel mediopass.* (cf. l. 21. p. 373, 17; *hucine* p. 366, 41?): CIC. de orat. 3, 119 de quo ..., quia perspicuum est, dici nihil est -e (fin. 1, 65 de hominibus d. non -e est. Tusc. 4, 55). leg. 3, 19 de qua *re* disseri. Lael. 59 recte factis commodisque amicorum -e erit angere, dolere invidere, (*ad p. 367, 24sq.*). off. 3, 35 cum ... aliqua species utilitatis obiecta est, commoveri -e est. Att. 13, 49, 1 lege Pompeia in consilium iri -e erat (*item* fam. 7, 24, 2). fam. 14, 10 apertius scribi ... -e non fuit. CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 5 de nobis constitui. LIV. 6, 34, 1 eo ipso, quod (*coni.*) -e erat solvi, facultas solvendi impediretur. SEN. epist. 56, 15 quid -e est diutius torqueri *conviciis*, cum *eqs.*? TAC. hist. 3, 20, 3 si ... pluteis cratibusve protegi -e fuerit.

⑨ *verbi impers.* (cf. p. 376, 11sq.): CAES. Gall. 4, 5, 3 *Galli* de summis saepe rebus consilia ineunt, quorum eos in vestigio paenitere -e est (cf. p. 366, 34. 376, 13sq.). CIL IX 10, 15 (a. 341) -e est eum remunerari oportere.

⑩ *coni. solum (non nisi praes. praeter perf. verbi defectivi l. 56. p. 369, 3 [cf. p. 373, 24]; praevalent act. et verba depon., praes. -e est praeter l. 58. 68; exempla selecta post LVCR.)*: ① *exempla varia*: RHET. Her. 4, 35, 47 qui vestrum, iudices, nomen senatus diligit, hunc oderit -e est; petulantissime enim ... obpugnavit senatum (*nisi ad p. 373, 59sq.*). 4, 44, 57 saepe, cum pro re publica perire nolverit, -e erit, cum re publica pereat *sapiens* (l. *necessario var. l.*). *al.* CIC. inv. 1, 79 omne, quod sumitur ad argumentandum sive pro probabili sive pro necessario, -e est sumatur ex his locis, ut ante ostendimus. Verr. II 3, 199 nummos ... ut det arator, ... omne instrumentum vendat -e est. Sest. 92 vim volumus extinguere, ius valeat -e est, id est iudicia, quibus omne ius continetur; iudicia displicent aut nulla sunt, *vis* dominetur -e est, (*ad p. 376, 9*). div. 2, 144 (*interpretatio somnii*) vincere ... -e est; an non intellegis *eqs.*? Att. 12, 52, 2 tu mi ... Clodianos hortos efficias -e est. *et saepe*. CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 5 *omnia* per te ad exitum perducantur -e est. POLLIO Cic. fam. 10, 33, 2 *Lepido* palpari -e erat, si vellem commeatus ... habere. BRVT. Cic. fam. 11, 19, 1. Q. CIC. pet. 15 cum ... summum locum civitatis petas ..., adhibeas -e est omnem rationem et curam *eqs.* CATVLL. 12, 16 haec *sudaria*, quae *amici mihi miserunt*, amem -e est *ut amicos*. LVCR. 1, 146 (= 2, 59. 3, 91. 6, 39) hunc igitur terrorem animi tenebrasque -est non radii solis ... discutiant, sed naturae species ratioque. VARRO rust. 2, 1, 24 qui parat pascut, -e est constituat numerum, quot greges ... sit pasturus, ne *eqs.* VERG. Aen. 3, 478 hanc *Ausoniae tellurem* pelago praeterlabare -e est. HOR. sat. 2, 2, 34 in

singula quem *mullum* minuas pulmenta -e est. Ov. epist. 16, 287 (*Paris Helenae*) aut faciem mutes aut sis non dura -e est. MANIL. 4, 281 *rector navis* bene noverit ... mundum ventosque -e est *eqs.* SEN. contr. 2, 2, 9 -e est ..., iurare, permittas, si *eqs.* (ut iurare var. l. et exc. contr. 2, 2). VAL. MAX. 3, 7, 3 *quocumque* convertor, velim nolimve in cognomine Scipionum haeream -e est: qui enim licet ... Nasicam praeterire *eqs.* CELS. 3, 4, 10 ille *medicus aegro* adsideat -e est, qui *eqs.* 5, 28, 11^c quod per haec discussum non est, -e est maturescat; idque quo celerius fiat *eqs.* SEN. benef. 5, 5, 4 saepe -e est ante alia beneficia petamus quam priora reddimus. epist. 27, 4 multum restat operis, in quod ipse -e est vigiliam ... impendas. OCTAVIA 458 decet timeri Caesarem. :: ... :: metuant -e est. PLIN. dub. serm. Char. gramm. p. 160, 6 (*e Romano*) ea ... nomina, quae i ante a habent ut 'cetaria', in 'bus' -e est desinant (*affert e. g. moenia moenibus*). TAC. dial. 30, 2 referam -e est animum ad eam disciplinam, qua *eqs.* HERM. vulg. sim. 9, 16, 2 p. 380, 52. CASSIOD. var. 4, 10, 2 hoc hactenus fieri ... ignorantia ... pertulerit: nunc -e est remedium de legibus habeat. al. ② *respicitur necessitas, qua quis confiteatur, concedat se argumentis, ratione sim. convictum, redargutum sim. esse*: CIC. Quinct. 26 -e est iste, qui amicum ... fortunis spoliare conatus est, vanum se ... esse fateatur (*al., v. vol. VI 1, 341, 7 sqq., e. g. LVCR. 1, 624 victus fateare -est eqs. [627 tibi ... fatendum est]. 1, 974 [976 cogit, ut ... concedas]. LAVD. Turiae 2, 40 fatear -est adeo me exa(rsi)sse, ut eqs.; cf. p. 368, 25. 372, 61*). 83 hoc concedas -e est ita te caecum ... avaritia fuisse, ut *eqs.* (fin. 2, 9 nisi valde pertinax fueris, c. -e est *eqs. al.* SEN. epist. 76, 23 virum bonum c. -e est summae pietatis erga deos esse. *al.; cf. l. 44. p. 368, 5*). Verr. II 2, 150 si metu coacti dederunt, confiteare -e est te ... pecunias ... per vim ... coegisse (Lig. 2 de vestro delicto confiteamini -e est. ad Brut. 23, 11 LVCR. 1, 269. *al.; cf. p. 368, 8. 13 nec non p. 372, 26. 47*).

① *enunt. secund. c. ut (sc. c. coni. [cf. var. lect. l. 4], sed c. fut. p. 370, 11; locut. -e est eademque in enunt. secund. e. g. l. 41 sq. 47. 51; cf. p. 373, 31)*: ① *forma sollemnis (praeparatur per pron. demonstr. l. 32)*: CIC. inv. 2, 172 p. 366, 13. de orat. 2, 129 hoc -e est, ut *iudex* ... inclinatione voluntatis propendat in nos. QVINT. inst. 5, 10, 123 infinitam ... faciat ista res dicendi tarditatem, si semper -e sit, ut ... quod sit aptum atque conveniens, experiendo noscamus. GAIUS dig. 35, 2, 73 pr. -e est, ut ... quarta pars legatis detrahatur. inst. 4, 131 si ... velimus id quidem ... petere ..., -e est, ut cum hac praescriptione agamus. TERT. pudic. 9, 2 quare in *parabolis* centum oves et quid utique decem drachmae? ... -e erat (*pendet coni. solus*) ..., -e erat, ut habitus requirentis drachmam ... tam scoparum quam lucernae adminiculo adcommodaretur. Scap. 2, 6 *Christianus non est hostis imperatoris*, quem sciens a deo suo constitui -e est, ut et ipsum diligit *eqs.* VLP. dig. 40, 5, 28, 5 non est -e, ut rei publicae causa absint (*sc. qui ex iusta causa absint*). CYPR. epist. 74, 5, 4 aut et spiritum -e est ut concedant esse illic, ubi baptismus esse dicunt, aut nec baptismus est, ubi spiritus non est *eqs.* SORT. Sangall. 65, 4 lucraris, quia -e est, ut consequaris aliquid ab amico (*opp. nihil consequeris*). HIST. AVG. Gord. 25, 4 miser est imperator ..., qui, cum ipse publice ambulare non possit, -e est ut audiat et vel audita vel a plurimis roborata confirmet. HIER. epist. 22, 26, 3 quid enim -e est, ut cordis tui ostia clausa sint sponso? VVLG. lev. 11, 25 si -e fuerit, ut *quis* portet *animal impurum mortuum*. AVG. civ. 15, 1 p. 59, 16 unde -e est incipiamus, et ubi non est -e ut remaneamus (ut *ad p. 368, 53 sqq.*). MARCELL. med. 8, 127 quibus *diebus* -e est ut in fimo illo perseveret *olla*. GREG. M. in euang. 24, 1 quae *negotia* ... ad peccatum implicant, ad haec -e est ut post conversationem animus non recurat. al. ② *struct. ex acc. c. inf. et enunt. secund. contaminata* '-e aliquem est, ut' (*cf. vol. IX 2, 742, 33 sqq. nec non Löfstedt, Coniectanea I, 1950, 27 c. adn. 1; distingue p. 381, 9*): COMMON. patr. 5, 3 dicens quia si nolueris venire ad me, -e, me est, ut ego veniam ad te (ut *mihi est, est mihi var. ll., me om. cod. unus; estne me pro dat. mī? cf. vol. V 2, 255, 12 sqq.*). FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 11, 1 unde -e *eum*, fuit ut ... deum nostrum ... secundum divinitatem Christum diceret *eqs.* (ut *sc. Cyprianum; vix est neutr., cf. vol. VII 2, 457, 75*).

③ *adv. ita, sic, ut (cf. p. 373, 26)*: ① *in enunt. secund., ubi ita, sic spectant ad verbum in enunt. regente obvium*: CIC. Quinct. 71 accusa, ubi ita -e est (Verr. II 3, 196 si i. -e est, ... *id* considera. Mil. 104 subeamus, si i. -e est, *poenas* non debitas. de orat. 1, 253 non fugisset hoc Graecos homines, si i. -e esse arbitrati essent, oratorem ipsum erudire iure civili. fam. 5, 20, 2. al. SEN. epist. 58, 7 si i. -e est, ponam 'quod est', *sc. pro rō òv. al.*) VVLG. gen. 43, 11 si sic -e est, facite quod vultis (PRVD. ham. 961 quia s. pro labe -e est corporea, ... me sorbeat ignis Averno). ② *in responso*: CIC. leg. 2, 18 leges ... a me edentur non perfectae ..., sed ... :: ita vero -e est. ③ *in parenthesi c. ut (ubique imperf.; cf. p. 377, 22 sqq.)*: SALL. Iug. 14, 15 pater, uti -e erat, naturae concessit. PLIN. nat. 18, 24 *Romani* primo ..., ut -e erat, arva tantum coluere (*sc. postea vineas*). PLIN. epist. 1, 20, 8 *Ciceronem*, quae per plures dies, ut -e erat, latius

dixerit, postea ... coartasse. PAVL. NOL. epist. 22, 1 ne cogeretur monachum aut in se, ut iusseras, fingere aut in me, ut -e erat, cernere.

④ *indicativum, sc. praes. vel fut., in parataxi (gerund. l. 13. 18; -e est ante praedic. ponitur l. 10. 13; cf. p. 377, 66. vol. IX 2, 742, 43 et v. Hofmann-Szantyr 531; arcuimus p. 381, 58 sqq.)*: ① *in praedictione rei fato constitutae (cf. p. 369, 45)*: SORT. Sangall. 49, 11 dimitteris -e est (*cf. 12 non magno tempore vincula patieris*). 53, 1 consules an vincat: vincet -e est. 58, 5 manumitteris -e est; libertas tibi data est. al. *ibid.*

② *in artis medicae praecepto*: CHIRON 120 (cod. Monac.) his, qui febricitant (*corr. Niedermann loco cit. p. 378, 7*), -e erit sanguis detrahetur (cod. Basil. his ... -e erit ut s. ei d.). ORIBAS. syn. 6, 29, 11 Ab p. 116 manifestum est quod in loco qui patitur constipatus est ibidem humor, quibus locis -e est diaforiticis, medicaminibus utendum est ad curationem loci ipsius, (ut *suppl. ex cod. G; La habet gerund. solum, gr. εὐδολος ... ἡ θεραπεία*). 7, 26, 1 La p. 165 cataplasma inponis -e est (*gr. ἀναγκαῖον*). ③ *ceterum*: HIL. in psalm. 118 lamed (= 12) 7 si terra permansura est ..., earum -e est generationum terra fundata et mansura esse credenda est, quibus *eqs.*

④ *quid -e sit, non indicatur, sed inf. (acc. c. inf. vel part. l. 31 sqq. 51) facile e contextu intellegitur (praeter l. 44 sqq. 70; cf. p. 373, 34)*:

⑤ *in struct. qualibet*: ① *exempla varia*: PLAVT. Bacch. 1066 nolo ... aurum concredi mihi. :: ohe, odiose facis. :: cedo, si -e est. TER. Eun. 969 ei dicam hercle, etsi mihi magnum malum scio paratum; sed -est, huic ut subveniat *senex* ([DON. ad loc. 3 'me huic dicere' subaudiendum]). CIC. S. Rosc. 131 placet ... aliquid ... praeteriri? non placet ..., s. -e est. Verr. II 3, 181 illud genus ... deductionis erat eius modi, quasi ... non solum oporteret, s. plane -e esset, *sc. deducere*. Att. 7, 2, 8 cupio ad ... tuas epistulas, *sc. respondere*, s. nihil -e est; iam enim te videbo. al. VARRO ling. 8, 8 haec solvere non difficile, s. nunc non -e. CELS. 8, 10, 1^g). RHET. Her. 4, 16, 23 quare -e est? CIC. div. in Caec. 58 utrum te perfidiosum an praevaricatorem existimari mavis? video esse -e alterutrum, *sc. te existimari*, sed *eqs. (an ad p. 371, 71?)*. Mil. 54 videte ... illum *Clodium* primum egredientem e villa subito: cur? vesperi: quid -e est? de orat. 2, 48 num ... placet ... aliquid ... de testimoniis dicendis ... tradere? :: nihil sane ... -e est (*item in responso*: Tusc. 1, 104). 2, 106 iure ... omnia defenduntur, quae sunt eius generis, ut aut oportuerit aut licuerit aut -e fuerit, *sc. ea fieri*, aut imprudentia aut casu facta esse videantur. al. CATVLL. 16, 6 castum esse decet pium poetam ipsum, versiculos nihil -e est. LVCR. 3, 962 (*seni mori nolenti*) aequo animo ... aegidum iuveni (*Deufert, magnis codd.*) concede, -est, (necessis ut *dat. plur. coni. Martin*). LIV. 6, 41, 3 si quidem nos, ne cum volueritis quidem, creare ... poteritis, istos, etiam si nolueritis, -e sit. SEN. contr. 1, 8, 4 praetorio licet praetexta toga uti festis ... diebus: numquid -e est? al. SEN. epist. 22, 4 non potui aliter; quid si nollem? -e erat. al. ② *omittitur inf. verbi: dicendi, explicandi, quo obi. acc. aut interrog. obliqua regitur (cf. e. g. Löfstedt, Syntactica II, 1933, 246 adn. 1)*: CIC. Tusc. 3, 40 fac sane esse summum bonum non dolere -quamquam id non vocatur voluptas, sed non -e est nunc omnia. Lael. 16 istuc, *sc. quod dixisti*, ... Laeli, ita -e est (*cf. p. 372, 31*). TERT. apol. 21, 3 -e est ... pauca de Christo ut deo. CASSIAN. inst. 8, 10 -e fuit, quemadmodum de ira sentirent. esse (*sc. verbum subst.*) in acc. c. inf. (*si recte intelleximus*): EXPOS. mundi 32 quoniam ibi imperator sedet, -e est omnia propter eum, *sc. ibi esse*.

③ *in struct. comparativa*: ① *c. quam post compar. (posit. l. 57; exempla pauca selecta)*: RHET. Her. 2, 1, 2 locuti sumus nec pluribus verbis q. -e fuit nec minus dilucide quam *eqs.* CIC. inv. 1, 28 ut ... non plures *res* dicant q. -e sit. Sull. 87 *Catilinae coniuratione patefacta*, fuimus tam vehementes q. -e fuit. de orat. 3, 57 multo plura q. erat -e ... investiganda duxerunt. PVBLIL. sent. V 51 quicquid plus q. -e est possibile, premit (*cf. PAVL. FEST. p. 222 paenuria est id, quod paene minus sit q. -e est*). LIV. 2, 34, 10 egone has dignitates diutius patiar q. -e est? CELS. 7 prooem. 4 *ne chirurgus* clamore eius *aegroti* motus vel magis quam res desiderat properet vel minus q. -e est secet. SEN. benef. 6, 16, 4 ille magis pependit q. *medico*, -e est (ut *pendet ex inf. suppl.*). epist. 98, 8 plus dolet q. -e est, qui ante dolet quam -e est. et saepe. ② *c. ut*: CIC. Cluent. 49 de homine sic, ut -e erat, existimabant. orat. 156 alias ita loquor ut concessum est, ut ..., alias ut -e est, cum *eqs.* BELL. Alex. 43, 1 non ut volebat, sed ut -e erat, bellum gerebat. al.

④ *in enunt. secund., sc. inf. intellegendo plerumque e praedicato enunt. regentis (quod enunt. vel antecedit vel sequitur; eo praedicato ipso quoque intellegendo p. 371, 37. 41 [cf. l. 28]; haud facile suppleas inf. e contextu e. g. p. 371, 6. 19. 22. 25 [cf. l. 27. 36], ut potius de usu absol. vel de vi cogente quadam e contextu intellegenda cogites [v. etiam p. 381, 67 sqq.]*: ① *inducitur quolibet modo (saepa si)*: RHET. Her. 1, 9, 14 rem breviter narrare poterimus, si inde incipiemus narrare, unde -e erit. 4, 19, 27 non alienum est, tametsi -e non est, eloqui res aliquas *hoc modo*. 4,

[Ramminger - M.H.]

47, 60 *in certamine currendi* non ita convenit exerceri, ut, quoad -e sit, venire possis, sed *eqs.* CIC. inv. 2, 35 si *defensor* ab eo *reo* ... aliquid ..., cum -e non esset, officii causa ... factum esse dicet. S. Rosc. 83 neque enim id facerem, nisi -e esset. 139 dum -e erat resque ipsa cogeat, unus omnia poterat, *sc. Sulla*. Phil. 11, 16 *non probo sententiam* alteram, quia semper, nisi cum est -e, periculosam arbitror. de orat. 1, 119 est ... oratori ... providendum, non uti eis satis faciat, quibus -e est, sed *eqs.* () *dat. pron. relat. pendet ex inf. suppl. ut*: VITA Caes. Arel. 1, 6 coepit his tribuere velle, quibus necessarium erat, ... illis vero, quibus probaverat -e non esse, nihil tribuebat. *cf. l. 41. p. 370, 63*). Tusc. 1, 17 quid, si te rogavero aliquid? ... :: nisi quid, -e erit, malo non roges () *item accedit acc. adv.*: Att. 12, 39, 1 p. 380, 6). *al. PLANC.* Cic. fam. 10, 21, 6 nec obsideri, si -e fuerit, ... paratior fuit quisquam. VARRO ling. 9, 18 *non sequemur*, nisi cum erit -e (*postea*: cum aliqua vis urget). LIV. 10, 35, 14 ut ..., si -e est, per virtutem moriamur. 21, 40, 6 nec ... illi *hostes*, quia audent, sed quia -e est, pugnaturi sunt. SEN. contr. 1, 8, 12 tu militabis, si erit -e. CELS. 2, 12, 2^e *debet aeger non primae cupiditati deiectionis protinus cedere*: ubi -e est, tum demum desidere. 3, 5, 10 scire licet optimum cibo tempus esse febre finita; deinde, cum decessio eius consistit; tertium, si -e est, quandocumque decedit. 3, 19, 3 nisi si -e est, ad vinum festinare non oportet. *al. SEN.* benef. 3, 7, 3 qui reddit *beneficium* non quia vult, sed quia -e est. epist. 36, 9 *rem militarem* nemo discit, ut si -e fuerit (*sc. e. g. hoste instante*) aequo animo in rosa iaceat, sed in hoc duratur, ... ut si -e fuerit, stans etiam ... saucius pro vallo pervigilet *eqs.* 110, 12 si tibi persuaseris herbam (*sc. sensu collectivo*), ubi -e est (*sc. in fame et inopia*), non pecori tantum, sed homini nasci. *al. PLIN.* nat. 17, 158 *surculos* inseri eodem die, quo deputentur, utilissimum; si multo postea -e sit, serere custoditos *eqs.* *al.* (2) *inducitur accusativus sing. neutr. pron., quod obi. (subi.) infinitivi intellegendi est (acc. plur. l. 36, nom. iuxta pass. l. 41. 44. 47; v. etiam, quae l. 50sq. adnotavimus): pron. relat. quod (quae l. 36)*: RHET. Her. 2, 10, 14 laudabimus scriptoris ... breviter, quod tantum scripserit, q. -e fuerit *eqs.* (v. p. 361, 47). CIC. Tull. 5 et tum id feci, quod oportuit, et nunc faciam, q. -e est. div. in Caec. 56 iudicant recuperatores id, q. -e erat; neque enim erit cuiquam dubium, quin *eqs.* Verr. II 2, 80 quid ... horum se negat fecisse? illud videlicet unum, q. -e est, pecuniam accepisse. 4, 19 *testes* reticebunt, quae poterunt, libenter, dicent quae -e erit, ingratiis. div. 2, 19 de quo (*sc. quod Stoici de fato dixerunt*) alias, *sc. dicam*, nunc q. -e est. fam. 15, 21, 3 si ... nihil aliud nisi, q. -e fuit, de ... me ... cogitavisses. *al. FEST.* p. 278 *diebus religiosis*, nisi q. -e est, nefas habetur facere. SEN. benef. 3, 21, 1 quamdiu praestatur, quod a servo exigi solet, ministerium est; ubi plus, *sc. praestatur*, quam q. (servo) -e est, beneficium est () *pendet ex verbo suppl.; an ad p. 373, 46sq. pertinet?*). epist. 109, 18 doce, q. -e est. *al. pron. quodlibet*: CIC. Sest. 86 quid oporteret a praestantibus viris in re publica fieri et quid -e esset (de orat. 2, 336 q. fieri possit aut non possit q. quae etiam sit -e aut non sit, ... est quaerendum [] *fere idem* part. 83 et q. aut -e sit aut non -e). *indef.*: part. 83 et, si quid effici non potest ...; et, si q. -e est () ..., id est ... anteponendum [] v. p. 372, 8]). PRVD. c. Symm. 1, 343 agit, quodcumque -e est (MAR. VICTOR. aleth. 1, 433).

β *usu pers., sc. pro subi. est pron. neutr. sing.* ([cf. p. 373, 46]. *praeparat struct. verbalem l. 62 [cf. p. 369, 31]; hic illic ex antecedentibus suppleas inf. sec. usum l. 28sq. illustratum; ad usum impers. relegavimus* quid 'cur, quomodo' et nihil 'nullo modo' saepe obvia [sed v. infra l. 67]; *exempla paucissima selecta inde a CIC.*) (1) *exempla quaelibet; pro subi. est*: quod (cf. p. 372, 1sq.). CATO ad fil. frg. 10 emas non quod opus est, sed q. -e est (cf. CIC. Att. 12, 23, 3 quanti quanti bene emitur, q. -e est). CIC. p. red. ad Quir. 5 a parentibus, id q. -e erat, parvus sum procreatus, a vobis natus sum consularis. fat. 17 nihil fieri, q. non -e fuerit. SEN. dial. 11, 11, 3 in procinctu stet animus et id, q. -e est, numquam timeat, quod incertum est, semper expectet. epist. 2, 6 *divitiarum modus est* primus habere, q. -e est, proximus quod sat est. *al.* id (cf. p. 372, 8 sq.). TITIN. com. 12 (*contextu caret*) id -est,? edi () -es cod.). CIC. Phil. 14, 21 quod tum non licuit ..., id hoc tempore non solum licet, verum etiam -e est: eos qui re sunt hostes verbis notari *eqs.* off. 2, 68 quare id, quod feceris, -e fuerit nec aliter facere potueris. Att. 14, 12, 2 id erat quondam quasi -e, nunc ... non est item. 16, 12 commodius est visum frustra me istic esse, cum id non -e esset, quam, si opus esset, non adesse. ad Q. fr. 1, 2, 2 quod ..., id -e minime fuit. nihil: CIC. orat. 230 l. 70. SEN. contr. 9, 4, 2 per quas *tyrannicidae manus* iam n. -e est. quid (*sc. pron. indef.*): CIC. orat. 230 nobis ... necessitatis excusatio non probatur; nihil est enim -e, et si q. esset -e, id -e tamen non erat confiteri, (ad p. 368, 8). *cetera exempla*: CIC. Verr. II 1, 24 utar oratione perpetua, non quo iam hoc sit -e, verum ut *eqs.* (Phil. 13, 15 vide ne h. ipsum non sit -e. cf. p. 369, 32). fam. 4, 4, 5 ut, si alterum utrum -e sit, audire ea malis quam videre (cf. Att. 12, 18^a, 2 sed -e neutrum fuit. fort. huc pertinet p. 370, 31). (2) *in parenthesi* (cf. p. 369, 72sq.) *inducta per*: *pron. relat.*

quod (cf. p. 375, 35sq. 378, 14sq.): RHET. Her. 3, 9, 17 si commodum erit, q. non semper -e est, ad principii sententiam reverti licebit. 3, 24, 40 tu primas quasque partes in animo frequenta et, q. maxime -e est, exercitatione confirma. CIC. ac. 2, 3 id dicerem, nisi de me ipso dicendum esset, q. hoc tempore non est -e. LIV. 3, 5, 4 et, q. -e erat in tanto tumultu belli, iustitium per aliquot dies servatum. CE 1021, 1 (*e Gallia Narb., saec. I*) mortua cum fueris, fati q. lege -est *eqs.* id: CIC. part. 83 (*intra p. 371, 47*) -e autem id est, sine quo salvi liberive esse non possumus - *eqs.* fin. 2, 94 turpe putandum est, non dico dolere -nam id quidem est interdum -e-, sed *eqs.*

β *quis (quid) necessitate cogatur, indicatur per dat., sc. in locut. 'alicui -e est' (cf. var. lect. p. 374, 68; dat. semper significat hominem, sed rem pro persona positam l. 57; arcuimus locos p. 366, 54. 367, 53sq. 373, 35sq. allatos; maxime valet notio p. 365, 69sq. illustrata, sed ad notionem sub 2, sc. p. 373, 59sq., illustratam pertinere vid. l. 49. 52. p. 373, 5. 50 et PLIN. nat. 26, 12): α usu impers.; quid -e sit*: (1) *inducatur*: (A) *per inf. praes. (perf. verbi defectivi l. 54)*: (1) *act. (adimur depon. et mediopass.)*: (2) *exempla varia; respic. necessitas*:

(a) *quaelibet*: PLAVT. Amph. 501 mihi -e est ire hinc ... :: quid istuc est ... negoti? Men. 118 omnem mihi rem -e eloqui est. Trin. 144 ut mihi -e sit iam id, quod meae taciturnitati concreditum est, tibi concedere. LVCIL. 957 (e)loqui. VARRO Men. 552 liberos parare cui -e sit (*contextu parum perspicuo, cf. vol. VIII 847, 76*). CIC. inv. 2, 113 fit quae sit, num -e fuerit ei, *sc. qui praemio afficiatur*, facere id, quod fecerit; aut num *eqs.* Verr. II 2, 149 si hoc non dicant, *sc. se pecuniam invitos dedisse*, tibi non -e sit ipsi id confiteri? Phil. 2, 63 in populi Romani conspectu vomere. de orat. 2, 30 ut Crassus contra me dicat aliquando aut ego contra Crassum, cum alterutri -e sit falsum dicere. Tusc. 2, 1 Neoptolemus ... apud Ennium (*sc. scaen. 376* philosophandum est paucis *eqs.*) philosophari sibi ait -e esse, sed paucis (*ibid.* -e mihi quidem esse arbitror philosophari *eqs.*; cf. p. 380, 40). nat. deor. 1, 84 istud quidem ita vobis dicere -e est. Att. 2, 23, 1 cum recreandae voculae causa -e esset mihi ambulare. fam. 2, 16, 2 in his praediolis mihi -e est esse, ne amicis molestus sim. *al. PLANC.* Cic. fam. 10, 24, 5 vivo illo Caesare iam tueri eum et diligere fuit mihi -e. CAES. Gall. 7, 38, 6. civ. 3, 78, 1 Caesari ad ... praesidium urbibus relinquendum -e erat adire Apolloniam (*seq. p. 373, 40*). NEP. Them. 9, 2 quamdiu mihi, *sc. Themistocli*, -e fuit adversum patrem tuum, *sc. Artaxerxis*, bellare. Ov. am. 3, 14, 2 ne sit misero scire -e mihi. epist. 12, 131 (*versu spurio?*) ut culpenti alii, tibi me laudare -e est. LIV. 21, 11, 1. 29, 23, 9 ne sibi interesse certaminibus eorum armaque aut haec aut illa abnuentem alteram societatem sequi -e sit. FEST. p. 217. p. 278 *relegatis* poenae causa -e est ab urbe Roma ... abesse *eqs.* SEN. contr. 7, 1, 18 per quos barbaros -e est illi patria ... carere, sed ne per illos quidem -e est parricidium facere. contr. exc. 3, 3 per alterum mihi -e est abdicare, quem nolo. *al. VAL. MAX.* 2, 3, 1. 7, 6 ext. 2 (*quidam humanam carnem comederunt*) quibus mori licuit, sic vivere -e non fuit (*antea*: necessitatis excusatio). CELS. 1 proem. 63 si, ut ei, qui se rationalem medicum negat, confiteri -e est, ab experientia medicina tracta est, empiricus est medicus. SEN. Herc. f. 369 pacem reduci velle victori expedit, victo -e est. apocol. 1, 2 velit nolit -e est illi, *sc. Livio Gemino*, omnia videre, quae in caelo aguntur: Appiae viae curator est, qua *eqs.* dial. 5, 6, 4 per frequentia urbis loca properanti in multos incurritandum est et aliubi labi -e est *eqs.* epist. 95, 56 non est -e fabro de fabrica quaerere, quod eius initium, quis usus sit. *al. COLVM.* 5, 1, 3 quibus *architectis* -e est ... id nosse. SCRIB. LARG. 199. MELA 1, 57 (*de Aegypto*) parentes, cum egent, illis (*sc. feminis*) -e est, his (*sc. viris*) liberum est alere. LVCAN. 1, 372 iussa sequi tam posse mihi quam velle -e est. 8, 523 tene mihi dubitas an sit violare -e, cum liceat? PLIN. nat. 2, 155 illi, *sc. terrae*, -e est semina excipere et genita sustinere. MART. 1, 85, 3. 2, 23, 3 quid enim mihi -e est ... Postumi offendere basiationes? PRIAP. 3, 17 pro quis omnia honoribus nunc -e Priapo est praestare domino. QVINT. inst. 5, 11, 3 cum Socrates plura interrogasset, quae fateri adversario -e esset. decl. 249, 8. *al. FRON-TIN.* strat. 1, 8, 11 PLIN. paneg. 4, 3 SVET. Nero 4, 1. CELS. dig. 22, 3, 11 non est -e pupillo probare id. POMPON. dig. 4, 8, 14. 8, 4, 11 pr. GAIVS dig. 28, 3, 13 nepotem neptemve ex eo -e est mihi vel heredem instituere vel exheredare, ne *eqs.* *al. APVL.* Plat. 1, 15 p. 213 (*antea*: appetendi cibi necessitas) ad hoc unum occupari nobis dies noctesque esset -e. MARCIAN. dig. 25, 7, 3 pr. -e est ei, qui ..., vel uxorem eam habere vel hoc recusantem, stuprum cum ea committere () *praedic. dat. non congruens an transit ad acc. c. inf.?*). SORT. Sangall. 73, 6 -e est tibi socium habere (*opp. 7 non expedit tibi*). HIER. epist. 14, 10, 3 (*spectat ad Ioh. 13, 10, ubi gr. ἔχει χηλάν*) qui in Christo semel lotus est, non illi -e est iterum lavare. EPI-PHAN. in euang. 53 p. 138, 8 (*ad parabolam Luc. 12, 17 sqq.*) cui populo terrena cogitanti -e est abundantia(m) victus habere et vitam non habere. *al.* (2) *mortis* (*sc. plerumque ab homine illatae; cf. p. 373, 23. 52. 380, 15*): CIC. fat. 17 de homine ... dicitur, cui -e est mori (18 nec magis,

[v. *app. crit.*] -e erat m. Scipioni [-nem var. l.] quam illo modo mori nec eqs. SEN. contr. 7, 2, 10 si eo tempore -e fuit Popillio occidere, quo Ciceroni m. suas. 6, 10 m. tibi, Cicero, utile est, honestum est, -e est, ut liber ... consummes vitam. SEN. dial. 6, 22, 8. *al.*) QVINT. inst. 7, 3, 32 qui fecit quid sciens, per quod perire homini -e esset (decl. 331, 13 [in pugna]. 345, 16 p. vobis in lucrum crudelitatis alienae -e est. TAC. hist. 1, 29, 2. *al.*). *al.*

⑥ *accedit praedic. cum dat. congruens (non congruit p. 372, 40. 67):* PLAVT. Asin. 24 iurato mihi video -e esse eloqui, quidquid roges. LIV. 21, 44, 8 (*opp.* licet) vobis -e est fortibus viris esse et ... aut vincere aut ... mortem oppetere (SEN. clem. 1, 13, 2 *crudeli non* ad meliora patet regressus ...; quid autem eo infelicius, qui iam e. malo -e est? QVINT. decl. 247, 1 -e ... erat illi marito e., si viveret). CVRT. 8, 1, 48. 10, 6, 20 quibus invitis nihil perpeti -e est. CELS. dig. 28, 5, 60, 5 *non* erit ei -e pro herede gerere quippe iam heredi. EPIST. imp. Sev. (CIL III 14203⁸; a. 204) 6 scies s(enat)ori ... *necess(e no)n* esse invito (hos)pitem suscip(ere) (*resp. gr. 14203⁹ ἐπ'ἀνάγκης*).

② *pass. (arcuimus depon. et mediopass., v. e. g. p. 372, 66; cf. l. 45):* CIC. Cluent. 43 utrumque, et huic accusare et illi condemnari, -e fuisse. SEN. contr. 2, 3, 11 ista ... ratione nihil *patri* licet, si aut exorari aut accusari ei -e est. FRONTIN. strat. 1, 5, 16 -e Liguribus fuit advocari. MART. 11, 71, 2 queritur futui Leda -e sibi. VLP. dig. 29, 2, 12 non esse -e pupillis in integrum restitui eqs. CYPR. epist. 58, 4, 1 quibus occidere non licet, sed occidi -e est.

⑦ *per con. praes.:* PLAVT. Poen. 1244 hic patruos meus est, pro hoc mihi patronus sim -e est.

③ *per adv. ut, ita, sc. verbo substitutum:* CIC. de orat. 2, 48 testimonium saepe dicendum est ..., ut mihi etiam -e fuit in Sex. Titium seditiosum civem (PLIN. nat. 26, 12). ac. 2, 77 *nemo superiorum philosophorum* dixerat ... posse hominem nihil opinari nec non solum non posse, sed ita -e esse sapienti.

④ *per enunt. secund. c. ut (cf. var. lect. p. 369, 58):* CIC. ad Brut. 17, 2 *uxore amissa tibi* est dolendum ..., sed, ut modice (*sc. doleatur vel doleas*), ceteris utile est, tibi -e est.

⑧ *non indicatur, sed fere e contextu intellegitur (sc. inf. praes., pass. ut vid. l. 45; distingue locos p. 370, 63. 371, 7sq. 41 allatos, ubi dat. cum verbo suppl. coniungendus est):* CIC. Marcell. 33 quia non est omnibus stantibus -e dicere, a me certe dici volunt, cui -e est quodam modo. Att. 15, 26, 1 tali ... tempore ludos facere illi honestum est, cui -e est; spectare mihi ut non -e, sic [neminem] ne honestum quidem est. CAES. civ. 3, 78, 2 his rebus tantum temporis tribuit quantum erat properanti -e. SALL. Catil. 25, 2 *Sempronia* docta psallere [et] saltare elegantius quam -e est probae. SEN. contr. 1, 8, 12 nunc illi militent, quibus -e est. 9, 3, 9 nihil ... refert, per quem illi -e fu(er)it. *al.* PLIN. epist. 5, 19, 3 utitur et cithara perite, ultra quam comedo -e est. TERT. bapt. 12, 4 *Christus* tinctus est, *apostolis* peccatoribus non fuit -e (*sc. tingi*)? *al.*

⑨ *usu pers.; quid fieri -e sit, indicat nom. pron. neutr. (hucine p. 371, 41?):* CIC. Verr. II 1, 155 de quo iudicio si velim dicere omnia, multi appellandi ... sint, id quod mihi non est -e; tantum dicam eqs. (*item in parenthesi:* Sull. 22 an hic etiam, id q. minime tibi -e fuit, facetus esse voluisti? de orat. 2, 81 sunt enim concinne distributa, sed tamen, id q. -e fuit hominibus expertibus veritatis, non perite. *ceterum:* Tusc. 1, 119 q. ... omnibus -e est [*sc. mori*]. fam. 9, 18, 2). Catil. 3, 12 vide, ecquid tibi iam sit -e, et cura, ut omnium tibi auxilia adiungas (*cf. off. 1, 59 in his omnibus officiis tribuendis videndum erit, quid cuique maxime -e sit eqs.* SEN. epist. 61, 3 quidquid -e futurum est repugnanti, volenti necessitas non est). Tusc. 4, 47 *ego*, cui nihil est -e nisi ... *id* anquirere (SEN. epist. 9, 14 egere ... necessitatis est; n. -e sapienti est. PANEG. 11, 13, 2 n. vobis -e est nisi vestrae parere pietati). SEN. epist. 117, 22.

2 -e est id, quod vel verum esse, pro certo assumendum esse vel ex quibusdam positis, praecedentibus consequi concluditur, probatur, scitur sim. argumentis, indiciis, experientia sim. (*de ipsa actione consequendi p. 374, 15. 376, 5. 377, 68, probandi p. 374, 16 [distingue confitendi sim. actionem eius, qui argumentis sim. convincitur, redarguitur sim., p. 369, 17sq.]; de ea notione fort. sub Ib obvia v. p. 372, 15sq., sub II v. p. 380, 67sq. 381, 40sq.:* a usu impers.; quid -e sit, indicatur per:

α. acc. c. inf. (*pro acc. ponitur enunt. secund. e. g. p. 374, 9. 12sq. 46; inf. intellegendo e contextu p. 374, 10 [e sequentibus ut p. 375, 31]. 375, 50, quem eundemque in textu praecedenti suppleas l. 72; praeparatur per pron. demonstr. p. 374, 34. 44. 375, 11 [sc. loco mutilo]:* ① *praes.* (meminisse p. 375, 8): ② -e est (*sc. indicat. vel con. praes., con. imperf. or. obliquae sim. p. 374, 25. 55):* ③ *in struct. plena (exempla pauca selecta post SEN. philos.):* ENN. scaen. 429 aliquot somnia vera esse, sed omnia non -est (*ordinem verborum trad. def. Timpanaro, Stud. Ital. 21, 1946, 69*). RHET. Her. 2, 21, 34 aegritudinem cum utraque re, *sc. metu et cupiditate*, coniunctam esse -e est (*item esse cum p. p. pro adi. adhibito:*

CIC. Mur. 13 *debes* circumspicere, quibus ... vitiis adfectum esse -e sit eum, cui vere istud obici possit eqs. div. 2, 29. Q. CIC. pet. 14 esse ... non nullos tibi iratos ex iis causis, quas egisti, -e est. LVCR. 2, 457 *facile diffugientia* -est ... non esse ... *elementis* perplexis indupedita. 3, 216 ergo animam ... esse -est seminibus nexam eqs.; *cf. p. 375, 10. 377, 3. 54*). 4, 16, 23 (*exemplum ratiocinationis*) -e est eam, quae suum corpus addiderit turpissimae cupiditati, timere multos (*sc. parentes aliosve infamia sua simul affectos*). 4, 41, 53 quem *rumorem* ex argumentis natum -e est esse verum. *ibid.* (*loco mutilo*) ut omnia inter se a primo ad postremum convenient, maleficio fieri -e est, casu non potest fieri (l. cod. unus, -cia cett., -cia culpa Calboli). CIC. Arat. 312 subter terras spatium *zodiaci* par, esse -e est (l. sc. ei, quod supra terram videtur). inv. 2, 170 p. 366, 36. Verr. II 4, 87 quo cruciati sit adfectus, venire in mentem -e est omnibus, cum esset vinctus nudus ... in imbri, in frigore. de orat. 2, 173 hoc verum est ...; hoc falsum est ...; hoc sequi -e est, recito enim tabulas. orat. 45 ut, quod in universo sit probatum, id in parte sit probari -e. rep. 1, 67 ut -e sit in eius modi re publica plena libertatis esse omnia eqs. (*cf. Plato rep. 562^D ἄρ' οὐκ ἀνάγκη ... ἵέναι*). 6, 27 p. 376, 50. fin. 5, 26 ut -e sit omnium rerum, quae natura vigeant, similem esse finem, non eundem; ex quo intellegi debet eqs. div. 1, 27 nostri ... magistratus auspiciis utuntur coactis: -e est enim offa obiecta cadere frustum ex pulli ore, cum pascitur. 2, 29 certe, si est in extis aliqua vis, quae declaret futura, -e est eam aut cum rerum natura esse coniunctam, aut conformari quodam modo numine deorum (l. ad l. 2). Att. 2, 1, 6 ita res erat instituta ut, si inter nos (*sc. me et Pompeium*) esset aliqua forte dissensio, maximas in re publica discordias versari esset -e. *al.* BRVT. Cic. ad Brut. 25, 3 leges quae tibi -e est molesta esse. PVBLIL. sent. N 14 -e est minima maximorum esse initia. LVCR. 1, 672 (*sim.* 1, 790) proinde aliquid superare -e est incolume ollis, ne tibi res redeant ad nilum ... omnes. 1, 868 terram constare -est ex alienigenis, quae terris exoriantur. 6, 414 saepe numero factum fierique -est. *al.* VARRO ling. 9, 30 hanc *orationem* ... -e est natura habere analogias. VERG. Aen. 6, 737 penitus ... -e est multa diu concreta modis inolescere miris. VITR. 5, 5, 7. 7, 3, 11 quibus *tectoriis* -e est in arrectariis et transversariis rimas fieri, ideo quod, luto cum linuntur, necessario recipiunt umorem. 8, 5, 3 hoc ..., sive plana est aqua seu sphaeroides, -e est (ad) extrema capita dextra ac sinistra, cum librata regula erit, pariter sustinere regulam aquam (*postea p. 375, 9*). VAL. MAX. 5, 4 ext. 1 (*antea: in membris pictis viva ... corpora intueri credentes*) quod -e est animo quoque evenire ... efficaciore pictura litterarum vetera pro recentibus admonito recordari. CELS. 5, 26, 28^B quamvis ... non abs-cisus nervus est, tamen, si ..., -e est et diuturnum ulcus esse et sano quoque eo tumorem permanere; futurumque est eqs. *al.* SEN. dial. 9, 2, 7 semper instabiles mobilesque sunt, quod -e est accidere pendentibus. nat. 1, 1, 8 -e est ergo in magna copia corpusculorum ... aliqua in nubes pervenire alimenta ignium. 5, 14, 3 quae si ita sunt, -e est et illud: aera onerari oneratumque incumbere eqs. epist. 71, 1 cum magna pars consilii sit in tempore, -e est evenire, ut de quibusdam rebus tunc ad te perferatur sententia mea, cum iam contraria potior est. *al.* PLIN. nat. 18, 285 *tum* Canis occidit, sidus et per se vehemens et cui praecidere Canicula -e sit. QVINT. inst. 5, 9, 4 p. 375, 58. FRONTO p. 110, 5 *desideria* acriora solito ... existere -e est post abstinentiam. HYG. astr. 4, 8, 1 simul ... nostrum aliquis adstiterit contra exorientem, -e est Arctos nobis a sinistris partibus esse. 4, 13, 2 v. p. 375, 33. *al.* spectat ad tempus futurum: TER. Haut. 209 ubi animus semel se cupiditate devinxit mala, -est ... consilia consequi consimilia. CIC. off. 3, 49 *dixit Themistocles* classem Lacedaemoniorum ... incendi posse, quo facto frangi ... *eorum* opes -e esset. Att. 10, 14, 2 paucis diebus aliquid audiri -e est. fam. 6, 2, 2 -e est ... aut armis urgeri rem publicam sempiternis aut ... aut eqs. 6, 3, 2 video ..., cum sit -e alterum utrum vincere, qualis futura sit vel haec vel illa victoria (*cf. p. 375, 26*). CAEL. Cic. fam. 8, 14, 2 quo propius ea contentio, quam fieri -e est, accedit, eo eqs. CAES. Gall. 7, 14, 10 liberos, coniuges in servitudinem abstrahi, ipsos interfici; quae sit -e accidere victis. 7, 19, 4 docet, ... quot virorum fortium morte -e sit constare victoriam. CELS. 2, 1, 15 ubi ... calor a primo vere orsus aestatem quoque similem exhibet, -e est multum sudorem in febris subsequi. *al.*, e. g. VET. LAT. Matth. 18, 7 (cod. 3. *al.*) vae ... huic mundo a scandalis; -e est enim venire scandala (*gr. ἀνάγκη ... ἔστιν, Aug. epist. 208, 2. al. oportet; cf. p. 377, 40*). PELAG. in I Cor. 1, 19 p. 190, 12 ('nam oportet et haereses esse') quia (*qui var. l.*) tales dissensiones habetis, -e est vos (vobis var. l.) etiam usque ad haereses pervenire; sicut si dicas: '...' (v. p. 381, 1). ORIBAS. eup. 4, 117, 1 La p. 625 his hoc patientibus apoplexia(m) aliqua(m) fieri -e est (*immo* esse) significat (*gr. προσημαίνει solum*). ② *in struct. manca, sc. acc. e contextu intellegendo (cf. praecipue p. 367, 22. 375, 59sq.; exempla pauca usum illustrantia):* CIC. Balb. 32 si exceptio facit ne liceat, ubi (non sit exceptum, ibi) -e est licere. fin. 1, 59 quodsi corporis gravioribus morbis vitae iucunditas impeditur, quanto magis animi morbis impedi -e est! LVCR. 1,

607 quae *partes* quoniam per se nequeunt constare, -est haerere, unde queant nulla ratione revelli. 3, 965 cedit ... rerum novitate extrusa vetustas semper et ex aliis aliud reparare -est, sc. *naturam* (Kenney, *comm.* 1971, ad l. confert 967 materies opus est, sc. *naturae*). 6, 209 quippe etenim *nubes* solis de lumine multa *semina* -est concipere, ut eqs. VARRO ling. 10, 16 a quibus *imperitis* cum accepit consuetudo *nomina varie declinata*, turbulenta, -e est dicere (l. obi.). VERG. Aen. 6, 514 namque ut supremam falsa inter gaudia noctem egerimus, nosti, et nimium meminisse -e est, sc. *te*. VITR. 8, 5, 3 -e est ..., quocumque aqua sit infusa, in medio inflationem curvaturamque habere, sed capita *regulae* ... inter se librata esse. HYG. astr. 4, 14, 5 illud quoque -e est, ... si *sol* prope nos accesserit, multo maiorem futurum. ORIBAS. syn. 8, 16, 2 La p. 225 quando alicui ... *talis* spasmus contingit, -e est ex plenitudinem fieri (*Aa* manifesta sunt signa, gr. ἀναγκάων. cf. p. 378, 11). al.

② -e erit (cf. p. 377, 60): RHET. Her. 4, 5, 7 allatis ... exemplis a ... *diversis* scriptoribus -e erit eum, qui discet, putare ab omnibus omnia, ab uno pauca vix potuisse sumi. CIC. Sull. 24 si tibi nos peregrini videmur ..., quam tibi illos competitores tuos peregrinos videri -e erit, qui eqs. ac. 2, 97 si ..., -e erit cras Hermarchum aut vivere aut non vivere. PLIN. nat. 18, 286 si in hoc quadrimum incidit plenilunium, fruges ... laedi -e erit. al.

③ -e erat, fuit: ① *quaelibet exempla*: CIC. Phil. 3, 21 -e erat ... alterutrum esse hostem; nec poterat aliter de adversariis ducibus iudicari. Brut. 229 id quidem omnibus usu venire -e fuit, quibus paulo longior vita contigit, ut ... cum *multo maioribus aut minoribus* ... compararentur. leg. 3, 17 ius *consulis* ... superbibus populo ... videri -e erat. fam. 9, 6, 2 haec consili fuerunt, reliqua necessaria; vincere autem aut hos aut illos -e erat, (Shackleton Bailey, esse, est *codd.*; cf. p. 374, 58). CAES. civ. 1, 41, 4 *castra* vallo muniri vetuit, quod eminere et procul videri -e erat. NEP. Att. 20, 5 inter quos, sc. *Caesarem et Antonium*, ... obtrectatio tanta intercedebat, quantam fuit incidere -e inter *eos* ..., cum se uterque principem ... orbis terrarum esse cuperet. LIV. 30, 5, 8 trepidatio ..., quantam *oriri* -e erat in ... incendio, orta est. al.; in *apodosi irreali*: HYG. astr. 4, 13, 2 -e est ... solem aut ipsum per se moveri aut cum mundo verti uno loco manentem; quod si maneret, -e erat *eum* eodem loco occidere. ② in *parenthesi c. pron. relat.* quod (cf. p. 372, 1sq. 378, 14sq.): LENT. Cic. fam. 12, 15, 2 cognoramus Dolabellam, si desperasset de Syria Aegyptoque, q. -e erat fieri, ... Italiam ... petere (CAES. Gall. 5, 33, 6 praeterea accidit, q. f. -e erat, ut vulgo milites ab signis discederent). CAES. Gall. 4, 29, 3 cum ... magna, id q. -e erat accidere, totius exercitus perturbatio facta est (civ. 3, 87, 2 magna pars *exercitus* deperiit, q. a. tot proeliis fuit -e. HIRT. Gall. 8, 3, 1 repentino adventu Caesaris accidit, q. inparatis ... a. fuit -e, ut eqs. [sim. 8, 10, 3]. cf. p. 374, 42. 61).

③ *perf. (p. p. p. pro adi. cum esse v. p. 373, 75sq.)*; *pendet acc. c. inf.*: ④ *plenus (exempla paucissima selecta post SEN. philos.)*: TER. Hec. 304 magnum nescioquid -est evenisse, ... unde ira *tam longa* inter eas intercessit. CIC. Quinct. 88 confirmavi -e esse aut biduo DCC milia passuum esse decursa aut eqs. S. Rosc. 40 quam ob causam S. Roscius patri non placebat? -e est enim eam *causam* ... iustam et magnam et perspicuam fuisse. Verr. II 3, 29 equem putatis decumanum ... plus quam deberetur poposcisse? ... multos *poposcisse* -e est. de orat. 1, 58 decemvros, qui XII tabulas perscripserint, quos -e est fuisse prudentes. al. LVCR. 5, 855 multa ... tum interiisse animantium saecula -est eqs. LIV. 2, 14, 2 originem *eius* moris -e est ... inter bellum natam esse. 34, 4, 8 ante morbos -e est cognitos esse quam remedia eorum. SEN. epist. 90, 32 -e est ... ante Democritum et pontes et portas fuisse, quarum eqs. PLIN. nat. 35, 61 cum fuisse -e est *quosdam* ..., quoniam eqs. QVINT. inst. 3, 2, 4 in quibus *conditoribus urbiū ac legum latoribus* fuisse vim dicendi -e est. 5, 9, 4 cum quid aut -e est fieri, factumve esse aut non omnino non potest fieri vel esse factum (l. ad p. 374, 49). al. ⑤ *mancus, sc. acc. e contextu intellegendo* (cf. supra p. 374, 71sq.; *exempla pauca usum illustrantia*): RHET. Her. 2, 21, 33 quoniam ... hominem occisum constat esse, -e est aut a praedonibus aut ab inimicis occisum esse aut abs te. 2, 25, 39 (*exemplum vitiosae conclusionis*) '-e est, quoniam pallet, aegrotasse'. CIC. inv. 1, 45 '-e est aut inimicitiarum causa ab hoc esse occisum aut ... ab hoc non esse occisum'. Verr. II 3, 155 ('habes sumptum unde facies') -e est, si quid redundarit de vestro frumentario quaestu, ad illum potissimum per quem agebatis defluxisse. VARRO rust. 2, 1, 3 igitur ... et homines et pecudes cum semper fuisse sit -e naturā ..., -e est *humanae vitae*, a summa memoria, sc. *hanc rem*, gradatim descendisse ad hanc aetatem ... et summum gradum fuisse naturalem (l. pendet e memoria). SEN. dial. 10, 7, 5 iis ... -e est defuisse, sc. *tempus*, ex quorum vita multum populus tulit. epist. 54, 4 si quid in hac re, sc. *morte*, tormenti est, -e est et fuisse, antequam prodiremus in lucem. al.

⑥ *coni. solum*: ① *praes.*: ② *contextu vario (quaedam ad tempus futurum spectant; exempla selecta inde a LVCR.)*: RHET. Her. 4,

1, 2 -e est, *qui exempla ipsi inveniunt*, aut ... sua maxime probent, aut negent optima esse exempla, quae a probatissimis oratoribus aut poetis sumpta sint. 4, 7, 10 ergo haec *nomina rerum e graeco versa* asperiora primo videantur -e est, id quod fiet rei, non nostra difficultate. al. CIC. inv. 1, 73 ut id *inferatur*, quod eam rem, quae conficitur, sequatur -e est. S. Rosc. 120 quod ... apud vos ipsos in honore tanto sunt *servi*, profecto -e est sciant aliquid, quod si dixerint perniciosum vobis futurum sit. Tull. 28 utrum enim ostendere potest, sive eam ipsam familiam sibi damnum dedisse, sive consilio et opera eius familiae factum esse, vincat -e est. Sest. 92 p. 368, 63. prov. 15 alter non audet ...; alterum, si ..., -e est paucis diebus paeniteat audere (cf. SEN. benef. 7, 2, 2 cuius *voluptatis* subinde -e est aut paeniteat aut pudeat). rep. 1, 53 qui *infimi* sint in omni populo -e est. fin. 2, 86 qui ... diffidet perpetuitati bonorum suorum, timeat -e est, ne aliquando amissis illis sit miser (cf. e. g. LABER. mim. 126 -e est multos timeat, quem multi timent). 3, 75 cum ratio docuerit *honestum esse bonum*, ... *sapiens* semper sit -e est beatus eqs. 5, 86 id quaeris ..., in quo, utrum respondero, verses te huc atque illuc -e est. nat. deor. 1, 66 si ortus est deorum, interitus sit -e est. div. 2, 103 (*sec. Epicurum*) nihil igitur, cum habeat extremum, infinitum sit -e est (*postea*: quibus concessis ... efficiatur, quod velitis). Att. 10, 7, 1 qui nisi vincit, nomen populi Romani deleatur -e est, sin autem vincit, Sullano more ... vincet. et saepe. CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 3 de quo, sc. *de laude alteri offerenda*, quicquid detrahas, -e est aut infirmitati aut invidiae adsignetur. POLLIO Cic. fam. 10, 33, 1 si qui laetantur in praesentia ..., tamen postmodo -e est doleant, cum vastitatem Italiae respexerint. BRVT. Cic. fam. 11, 10, 4 consilia Antoni haec sint -e est, aut ad Lepidum ut se conferat ... aut eqs. LVCR. 2, 646 omnis ... divom natura -est immortalis aevo ... fruatur semota ab nostris rebus. SALL. Iug. 31, 6 nihil vi, nihil secessione opus est; -e est suomet ipsi more praecipites eant. NEP. Epam. 10, 2 ex me natam relinquo pugnam Leutricam, quae ... immortalis sit -e est. LIV. 7, 35, 6 quem *hostem* ... vigilantem sic eluseritis, sopitum oportet fallatis, immo -e est. RVT. LVP. 1, 13 cui praesto est strenua voluntas, industrius sit -e est eqs. VAL. MAX. 3, 7, 6 *consulis cuiusdam* factum si cui placet, -e est L. etiam Crassi ... propositum non displiceat; nam eqs. SEN. benef. 5, 4, 3 -e est a Socrate beneficiis vincat, -e est a Diogene. nat. 2, 38, 1 hoc quoque ... ipsum -e est fato comprehensum sit, ut eqs. epist. 18, 14 hoc quam verum sit, -e est scias, cum habueris et servum et inimicum. QVINT. inst. 6, 1, 28 cum ... veros dolores mitiget tempus, citius evanescat -e est illa, quam dicendo effinximus, imago. APVL. met. 11, 23, 7 tibi rettuli, quae quamvis audita ignoret tamen -e est. TERT. paenit. 1, 3 ignorantes quique deum rem quoque eius ignorent -e est. pall. 2, 1 etiam ille *idearum mundus Platonis* habeat -e est proinde mutare. ARNOB. nat. 2, 30 p. 102, 4 quod ... a legibus dissolutionis amotum est, inlibatum -e est permaneat ... neque ullum sensum mortiferae passionis adsumere. LACT. opif. 4, 17 p. 377, 70. PRISCILL. tract. 5, 85 -e est, cuius initium mendacii natura dedit, viam veritatis tenere non possit. al. ③ *in rerum natura describenda, explicanda* (cf. e. g. p. 374, 4sq. 11. 32. 43sq. 375, 1sq. 11. 68; *huc fortasse pertinet locus corruptus* AETNA 120): CIC. rep. 6, 27 quod ... motum adfert alicui quodque ipsum agitur aliunde, quando finem habet motus, vivendi finem habeat -e est; ... *siquidem* -e est a principio oriri omnia, (ad p. 374, 18); ... vel concidat omne caelum omnisque natura et consistat -e est nec eqs. nat. deor. 2, 32. div. 2, 60 quicquid ... oritur ..., causam habeat a natura -e est. fat. 48 (*loco in fine mutilo*) si atomis, ut gravitate ferantur, tributum est necessitate naturae, quod omne pondus nulla re inpediente moveatur et feratur -e est, illud quoque -e est, declinare eqs. LVCR. 1, 385 duo de concursu corpora lata si cita dissiliant, nempe aer omne -est, inter corpora quod fiat, possidat inane. 1, 872 in lignis si flamma latet fumusque cinisque, ex alienigenis consistant ligna -est (*paulo ante acc. c. inf.*, v. p. 374, 29). 2, 910 nequeant per se partes sentire -e est: eqs. (908 sq. debent ... putari). 4, 495 ideo ... -e est non possint alios alii convincere sensus. 5, 581 quapropter luna -e est, quandoquidem ..., tanta hinc nobis videatur in alto (586 scire licet). al. AETNA 148. 317 haec in vacuo si tanta potentia rerum est, hoc plura efficiant infra clusique -e est. SEN. nat. 2, 14, 2 -e est enim (enim ut *var. l.*) et imus aether habeat aliquid aeri simile et summus aer non sit dissimilis imo aetheri. 6, 16, 4 quod si verum est, -e est id saepe moveatur, quod re mobilissima plenum est.

al. ④ *in medicina (sc. in praedictione vel in morbo eiusve signis describendis; cf. e. g. p. 374, 40. 70. 375, 13. 378, 5sq.)*: CELS. 2, 7, 7 quibus in pueritia sanguis ex naribus fluxit, dein fluere desiit, hi vel capitis doloribus conflictentur -e est vel eqs. 4, 20, 3 si nihil tumet, duas manus imponere oportet ... paulatimque deducere; invenietur enim mali locus, qui -e est renitatur. 7, 4, 3^b si ... ea fistula intus patuit, excissa -e est latius foramen relinquat. al., e. g. SEN. epist. 78, 17 *morbus longus* habet intercapedinem, dat refectioni locum, ... -e est *et*, exsurgat et desinat (l. Madvig, ut *codd.*). ORIBAS. syn. 6, 29, 3 Aa p. 20, 29 si cum punctione sit

dolor, in membranis consistat -e est (Ab p. 114 consistit, gr. *συνίσταται solum*).

② *perf.* (p. p. p. pro adi. cum esse v. p. 376, 36; v. etiam var. lect. p. 366, 42; *exempla pauca selecta post SEN. philos.*): CIC. inv. 1, 84 quoniam habes istum equum, aut emeris oportet aut hereditate possideas aut munere acceperis aut domi tibi natus sit aut, si eorum nihil est, subripueris -e est. Quinct. 64 aut haec facta non sint -e est aut eqs. Verr. II 3, 201 hoc arator adsequi ... fructu suo non potuit: vendiderit instrumentum -e est (cf. p. 368, 62). leg. 3, 5 qui bene imperat, paruerit aliquando -e est et qui modeste paret, videtur, qui aliquando imperet, dignus esse. al. SVLP. RVF. Cic. fam. 4, 5, 3 quotiens in eam cogitationem -e est et tu veneris et nos saepe incidimus! SEN. contr. 7, 7, 12 *filius* -e est tibi multa dixerit (dixerat var. l.). CELS. 7, 17, 1^B commodissimum est ... experiri manu, qua parte is tumor maxime cedat, quia -e est ea parte rupta membrana sit. SEN. benef. 3, 33, 4 -e est ille multis dederit, etiam quibus dedisse se nescit. epist. 108, 4 qui ad philosophum fuerunt, traxerint aliquid -e est. PLIN. nat. 35, 55 circa Romuli id aetatem acciderit -e est. TERT. adv. Hermog. 15, 3 -e est ... processerit (2 si ..., sequetur ut ... processerit). al.

γ *adv. struct. verbalis vice fungens* (ita *praeparatur enunt. explicativum l. 21*): ① ut: CIC. Brut. 289 *Attici nostri non intellegunt non modo ita memoriae proditum esse, sed ita -e fuisse ...*, ut (*explic.*) concursus *Demosithenis* audiendi causa ex tota Graecia fierent. in *parenthesi* (cf. p. 369, 72sq.): SEN. contr. 2, 5, 20 *uxor*, ut erat -e, ... aliquid ex nocturnis vigiliis *mariti* suspicata est. SEN. dial. 12, 15, 2 adicis istis, sc. *de mortuo filio questibus*, ... ut -e est, efficacissimas ad vexandos animos recentes conversationis notas. nat. 5, 5, 1 *gravitatem aeris* (solis) solvi impetu, cum quae densa steterant, ut est -e, extenuata nituntur in ampliorem locum. PLIN. nat. 7, 143 convolante quidem tam numerosa illa cohorte, quae patrem eum appellabat, sed, ut -e erat in subito, tarde et tamquam in exequias. PLIN. epist. 10, 81, 8 cum ... magna sit expectatio, ut -e est in ea re, quae eqs. al. ② sic: CELS. 2, 5, 1 post haec indicia votum est longum morbum fieri: (s. enim, -e est, nisi occidit *morbus aegrum* (*an aeger?*) sit enim, sed et *codd.*).

δ *enunt. secund. c.*: ① ut (*praeparatur per pron. demonstr. l. 38; vix huc pertinet l. 21*): ① a. c. con. *praes.* (c. indic. l. 51, ubi transitur ad *textum script. sacr.*; vix huc p. 376, 64, 74): GAIVS inst. 2, 227 *lege Falcidia* cautum est, ne plus ei *testatori* legare liceat quam dodrantem; itaque -e est, ut heres quartam partem hereditatis habeat. HYG. astr. 4, 8, 1 illud ... -e est, ut omnia a dextris partibus exorta in sinistris occidere videantur. VET. LAT. Matth. 18, 7 (cod. 10. al. et VVLG.) -e est ..., ut veniant scandala (*[cetera v. p. 374, 65]. spectat ad tempus futurum ut*: MARCELL. med. 25, 21 quae potio si ita ... data ... fuerit, ... -e est, ut septima die ambulet *aeger*). CHALC. transl. p. 52^B -e esse, ut omne, quod est, in aliquo sit loco positum (gr. *ἀναγκάζον εἶναι*). HIST. AVG. Alex. 49, 1 honores ... numquam vendi passus est dicens: -e est, ut qui emit et vendat. AVG. lib. arb. 1, 71 -e arbitror esse, ut plus possit mens quam cupiditas, eo ipso quo cupiditati ... dominatur. MACR. Sat. 6, 8, 6 si ... tuba a sonitu lituus appellata est ..., -e est ut virga auguralis a tubae similitudine lituus vocetur. ALC. AVIT. c. Euty. 2 p. 27, 3 quod si in dubium vocatur (sc. *Christi humana condicio*), ... -e est, ut ambigua incipiant esse, quae gessit. ATHAN. epist. ad Max. 3 l. 52 -e est ..., ut et homine eo *Christo* facto aspicimus secundum quod scriptum est (sc. *Ioh. 1, 14, ubi θεοσώμεθα*), 'gloriam eius quasi unigeniti, plenum gratia et virtute' (*Migne gr. 26, 1088^D ἀμέλει ... θεογονίην*). al. ② c. con. *perf. vel plusquamperf.* (p. p. pro adi. cum esse l. 43; adde l. 65): TERT. carn. 3, 1 -e est, ... ut aut impossibilem aut inconvenientem deo existimaveris nativitatem. LACT. opif. 3, 4 considerans ... condicionem rerum intellego nihil fieri aliter debuisse ..., sed -e est, ut providentissima illa maiestas id efficeret, quod erat melius et rectius. EVSEB. GALLIC. hom. 9, 2 secundum eos ..., qui ex aliquo initio coepisse filium ... calumniantur, -e erit, ut ipse pater aliquando a seipso minor fuerit, priusquam ... nomen patris filio nascente suscepit. COMMENT. Lucan. 3, 182 si mult(a)e *naves* sunt secutae Pompeium, -e est, ut paucae remansissent.

② c. quia: PHILIPP. in Iob rec. long. 3 p. 625^D si ... concepti moriuntur in utero, -e est, q. vivi fuerint.

ε *indicativum, sc. praes. vel fut., in parataxi* (cf. p. 370, 3sq.; -e est ante *praedic. ponitur l. 71. 73sq. p. 378, 7*): ① *contextu vario*: LACT. opif. 4, 17 (15 quid necessario sequeretur) sequitur -e est (quod -e est *Brandt*), ut *homo* ... etiam mortem semper accipiat, quia is ad quem mors non venit, [firmus sit -e est, (ad p. 376, 44)]. HIL. in psalm. 2, 44 l. 19 si enim ..., -e est oboediens ... paenitentia insolentem ... impaenitentiam iudicabit (iudicet var. l. et edd. vet.). 120, 10 l. 18 si ille non dormit, qui custodit Israel ..., ille -e est custodietur, qui elevatis ... oculis vidit et dixit: '...' (psalm. 120, 2). 135, 6 l. 22 qui in servitutem redigit, domini -e est iure in servitutem eum, qui serviturus est, redigit. al. *ibid.* LVCIF. non conv. 2

l. 27 si carnale adulterium dicit *Moses* ita execrari deum, ..., quanto magis adulterium vestrum spiritale exsecratur ... -e est. NICET. spir. 7 p. 26, 13 (ad psalm. 32, 6) quod si verbum hoc ... aliquis ... ita interpretari voluerit, ... in Iudaismum cadet -e est. HIST. Apoll. rec. A 29 l. 26 cives ... memores beneficiorum patris tui ... liberabunt te -e est. ② in *medicina* (sc. in *praedictione vel in morbo eiusve signis describendis*): CHIRON 554 hic morbus -e [e(s)t] difficile sanabitur (*corr. Niedermann, Rev. Phil. 47, 1923, 56 coll. p. 370, 10*). ORIBAS. syn. 6, 9, 1 Aa p. 11, 33 si vera est tertiana, ..., vera ergo tertiana flavis generatur choleribus [-e est]; eqs. (l. cum sequentibus iungit *Hagen*; gr. *nihil resp.*). 8, 15, 1 Aa p. 224 cum ... in principio fit spasmus, ... ex plenitudine fit -e est; si autem eqs. (*[postea: manifestum est, ut eqs.]*). La a plenitudine[m] habent nativitatem, gr. *non resp.*; cf. p. 375, 13). al. apud eundem.

β *usu pers., sc. in parenthesi inducta per nom. pron. relat.* (id) quod (sc. -e erat, fuit ut p. 375, 35sq. [cf. p. 377, 23, 29]; ceterum cf. p. 372, 1sq.; de *pron. demonstr., quod praeparat struct. verbalet*, v. p. 373, 68): CIC. Marcell. 23 omnia sunt excitanda tibi, C. Caesar, uni, quae iacere sentis belli ipsius impetu, q. -e fuit, percussa atque prostrata. Att. 16, 16, 9 cum multa, q. -e erat in tanta occupatione, non probentur quae Caesar statuerit. CAES. Gall. 5, 39, 2 hic ... accidit. q. fuit -e, ut eqs. (*nisi suppl. accidere, ut locus ad p. 375, 39sq. pertineat*).

appendix ad IA spectans: 1 de ordine verborum: a *forma* -e est: α *non negatur*: NAEV. com. 106 PLAVT. Amph. 501. Pseud. 995 -est (Truc. 222 TER. Haut. 209. al. TITIN. com. 12). al. TER. Andr. 372 CATO ad fil. frg. 10 LVCIL. 957 VARRO Men. 552 ling. 6, 30. al. RHET. Her. 1, 9, 14. et passim; *intercedentibus vocibus* e. g. PLAVT. Men. 118 p. 372, 20. CIC. Att. 12, 18^a, 2 p. 371, 74. SEN. contr. 1 praef. 22 -e me est ... ponere. OROS. comm. 1 -e me fuit ... edere librum. cf. p. 369, 55sq.

β *negatur*: ① *negatio antecedit*: non -e est: ENN. scaen. 429 -est. RHET. Her. 2, 19, 30. al. CIC. inv. 2, 85 Quinct. 30. al. VARRO ling. 10, 30 dicere (n.) -e est. CAES. Gall. 7, 38, 6. et saepe. minime -e est: CIC. Sull. 22 m. tibi -e fuit. FEST. p. 218 m. -e est. PLIN. paneg. 55, 9. neque -e est: CIC. Planc. 56 leg. 2, 55 fat. 13 CELS. 2, 18. al. nihil -e est (*distingue usum pers. p. 371, 68. 373, 57sq. et cf. p. 379, 67*): CIC. Mil. 14 n. enim -e est. de orat. 2, 48 n. sane ... -e est. leg. 3, 19. al. CATVLL. 16, 6. al. ② *negatio intercedit*: -e non est: RHET. Her. 4, 19, 27 tametsi -e n. est. CIC. inv. 2, 35. orat. 230 -e tamen n. erat. fam. 1, 9, 25. 14, 10 CAES. civ. 3, 66, 7 SEN. contr. 1, 8, 12. 14. al. nihil: CIC. Att. 12, 38, 2. minime: CIC. ad Q. fr. 1, 2, 2 fuit.

β *forma est -e*: α *non negatur*: CIC. inv. 1, 53 div. in Caec. 58. al. CAES. Gall. 5, 38, 2 VARRO ling. 9, 18 rust. 2, 1, 3 SEN. contr. 1, 8, 12. al.; *intercedentibus vocibus*: CIC. Sest. 92 fuit idem fieri -e. Brut. 4. fin. 2, 94 id ... est interduum -e. Att. 14, 12, 2. CAES. Gall. 7, 73, 1 erat ... munitiones fieri -e. civ. 3, 78, 2 quantum erat properant, sc. *tribuere*, -e. NEP. Att. 20, 5. OV. ars 2, 685 quia sit praebere -e. β *negatur*: non est -e: CIC. inv. 2, 171 Verr. II 1, 95. al. SEN. suas. 2, 11 CELS. 6, 9, 5 SEN. epist. 4, 10. al.; *intercedentibus vocibus*: CIC. Marcell. 33 p. 373, 37. MART. 6, 57, 3 p. 367, 58. nihil est -e (*distingue usum pers. p. 371, 70. 373, 56*): CIC. Cluent. 163 n. ... est -e. de orat. 3, 119 Brut. 151 div. 2, 104. off. 3, 67 n. fuisse -e. Att. 2, 1, 4. al. QVINT. inst. 12, 2, 26 oratori ... n. est -e.

2 *copula deest* (cf. PRISC. p. 357, 70; aliter p. 381, 58?): a *locut. manca pendet e verbo sentiendi, dicendi sim.* (videri l. 65; *copula suppl. ab edd. l. 60. 63; cf. -e habere p. 379, 72sq.*): RHET. Her. 2, 28, 45 vitiosum est in rebus comparandis -e putari alteram rem vituperari, cum alteram laudes (CIC. Mur. 9 si tibi -e putas [*pendet inf.*; *postea*: ut ... putes ... oportere]. off. 3, 91 Att. 13, 18. LVCAN. 7, 312 vincat quicumque -e non putat in victos saevum destringere ferrum [*explicat* PRISC. gramm. III 193, 22 pro 'necessarium']. sed *adest copula p. 367, 30. 34*). CIC. Att. 10, 8, 4 existimat ... eum -e (esse) rerum potiri. fam. 10, 25, 3 plura me scribere ... non ita -e arbitrabar (*sed adest copula p. 369, 67. 372, 30. 377, 46 et* AVG. c. Iulian. op. imperf. 6, 39, 1 l. 41). BELL. Afr. 50, 2 cum Labienus animadvertisset Caesarem, si vellet eum locum occupare, prius -e (esse) convallem ... transgredi (*suppl. Bouvet c. Ciacconio, habere Klotz*). VITR. 10, 1, 6 de quibus non -e videtur disputare (*sed cf. p. 366, 68*). MART. 11, 71, 2 p. 373, 21. GREG. M. epist. 1, 54 l. 3 praecceptionis nostrae paginam ad experientiam tuam -e duximus dirigendam eqs. (*item pendet acc. c. inf. gerund. copula carens*: 1, 60 l. 10 fraternitatem vestram ... -e d. adhortandam, ut eqs. [*fere item* 1, 62 l. 8]. *pendet inf.*: 2, 26 l. 6 *quaedam* ad *alicuius* ... -e d. referre notitiam. 2, 31 l. 75 te ... episcopum ... -e d. constituere, ut eqs.). b *exempla varia* (*copula ab edd. suppl. p. 379, 1 et loco lacunoso* TERT. nat. 2, 13, 2 {conce}datis iam -e (est)): CIC. inv. 2, 170 (*loco spurio*) p. 366, 37 (*copula e contextu intellegitur* ut: fat. 18 p. 373, 1. SEN. contr. 9, 3, 8 -e mihi erat. :: tibi -e? TERT. bapt. 18, 4 p. 367, 3). VARRO ling. 8, 8 p. 370, 29. SEN. contr. 9, 3, 8 vis est et necessitas, ubi

velim nolim succumbendum est mihi; tum autem -e mihi (erat): non enim poteram *eqs.* BOETH. elench. soph. 178a33 quantum autem non habet vel quanta, non -e tanta amittere (*sec. gr. οὐκ ἀνίστημι*). v. *etiam exempla p. 364, 32. 42sq. allata.*

3 e locut. -e est *semel posita pendent struct. inter se diversae, sc. (acc. c.) inf. et coni.*: CIC. fin. 5, 25 quoniam ..., -e est finem ... omnium hunc esse, ut natura expleatur ..., sed extrema illa et summa ... inter animalium genera distincta et dispersita sint *eqs.* (Madvig, *comm.* 1869, ad l. confert ac. 2, 39 ante videri aliquid, quam agamus, -e est eique, quod visum sit, adsentiatur. nat. deor. 3, 36 quidquid est ... quod sensum habeat, id -e est sentiat et voluptatem et dolorem, ad quem autem veniat, ad eundem etiam interitum venire). et p. 368, 32. 376, 43, *inf. et acc. c. inf. e. g. p. 366, 55sq. 368, 17sq. (cf. p. 372, 67sq.)*. locut. -e est in contextu bis vel ter ponitur structuris singulis pendentibus inter se diversis, sc. (acc. c.) *inf. et coni. e. g. p. 366, 46. 376, 50sq. 58 et fort. loco manco p. 376, 55, coni. et enunt. secund. c. ut p. 369, 38sq. 51sq.*

4 negatur locutio e -e est *pendens (in litote p. 376, 34. 65; cf. CHIRON 182 p. 380, 56):* LVCR. 2, 457 p. 374, 4. 4, 495 p. 376, 60. CVRT. 10, 6, 20 p. 373, 13. PRISCILL. tract. 5, 85 p. 376, 46. GREG. M. in euang. 24, 1 p. 369, 54. EPIPHAN. in euang. 53 p. 372, 73.

5 indicatur, qua de causa aut quem ad finem aliquid -e sit, e. g. per abl. lege, legibus p. 366, 43. 368, 43. 372, 7, natura p. 375, 68 (cf. p. 380, 33), praepos. ad (c. gerund.) p. 372, 35 (cf. p. 380, 53), ex p. 368, 7, in l. 35, per (c. acc. hominis) p. 372, 42sq. 373, 43, enunt. secund. c. ut p. 366, 62. 368, 61. 370, 24. 373, 3 (cf. p. 380, 50. 61. 381, 25), ne p. 368, 74. 372, 33. 65. 374, 28 (praeparatur per ex eo), ceterum causa c. gen. (gerund.) p. 372, 32. 41.

6 per abundantiam pendet gerund. vel habere, oportere p. 368, 52. 370, 13. 18. 376, 41. 378, 67sq. (cf. p. 380, 52).

B usu sec. opus est novato (de notione v. p. 365, 72sq.): **1 usu impers.; indicatur, quid -e sit, per casum (cui homini vel rei, per dat. l. 37. 46, in l. 35):** **a acc.** (cf. opus est vol. IX 2, 858, 38sq.): TERT. pall. 5, 1 ad pallium induendum nec artificem -e est, qui *eqs.* (artifice *edd. vet. quidam fort. recte, ut locus pertineat ad l. 38sq., cf. Löfstedt, Coniectanea I, 1950, 25sq. v. VLG. I Esdr. 6, 9 quod si -e fuerit et vitulos et agnos ... in holocaustum ..., detur eis. PHILARG. Verg. ecl. praef. rec. II p. 5, 17 -e fuisse mortalibus fruges et usum agrorum inventum ... ostendit (an ad 2b?).* **b abl.** (*huc fort. l. 33; arcuimus PALLAD. vet. med. 30, 4, v. ad loc. Löfstedt, op. cit. 24; cf. opus est vol. IX 2, 857, 36sq. v. PS. CYP. rebapt. 10 p. 60, 2 -e est invocatione nominis Iesu perseverante. DON. Ter. Hec. 276, 1 (cod. K) quasi -e sit iureiurando (ad loc. v. Zwierlein, Terenz-komm. des Donat, 1970, 72). HIL. in psalm. 118 koph (= 19) 8 si corruptis aliquibus ... membris recisione erit -e. CONC.^s I 2 p. 37, 31 (item IV 1 p. 148, 3) quomodo non omni arte -e est, ut oporteat ... auferre scandala (gr. I 1, 1 p. 26, 14 ἀπάσης εὐτεχνίας ἐν χειρὶ καθεστήκαμεν, alia vers. I 3 p. 20, 22 in omni bona arte necessario constituamur). I 4 p. 63, 32 cui synodico suscriptione ... sit -e (gr. I 1, 3 p. 37, 27 συνοδικὸν ... ἀπαιτοῦν ... τὴν ὑπογραφήν).* **c gen.** (cf. opus est vol. IX 2, 858, 5sq.): CONC.^s I 5 p. 325, 15 rec. Q si ... secundum vos verbum omousion est corpori, quid -e erat adventus verbi, ut aut suum omousion indueret aut *eqs.* (p. 325, 31 rec. B quae fuit necessitas, ut veniret *eqs.*; Migne gr. 26, 1057^A τίς δὲ καὶ ἡ χεὶρ τῆς ἐπιδημίας τοῦ Λόγου, ἵνα πλ.). VITAE patr. 5, 10, 77 non -e est verborum, tantum, sunt enim plurima verba in hominibus ..., sed opera necessaria sunt (vix pendet e tantum, ut loc. ad l. 32sq. pertineat; gr. non exstat).

2 usu pers.; pro subi. est: **a subst.** (cf. opus est vol. IX 2, 860, 14sq.): HIER. tract. in psalm. I p. 222 l. 28 omnia euangelia personant de dei persona hominis et nunc non -e est adprobatio. **b nom. c. inf.** (cf. opus est vol. IX 2, 860, 6sq.; hucine l. 36?): ORIBAS. syn. 1, 7, 2 Aa p. 43, 2 flevotomia -e est adhiberi omnibus (flebotomiam Messina, La flevotomandi sunt, gr. φλεβοτομήσομεν ... πάντως). REGULA mag. 61, 20 si ... via a fratre repedari sub die -e est.

II -e habere (Ie suppl. p. 378, 64). vice versa habere -e l. 66. p. 380, 4. 22. 36. 41. 45. al., intercedunt voces p. 380, 6. 43. 381, 10. 24. al.; negatur locut. plerumque non -e h., e. g. l. 74sq. p. 380, 12. 46. 58. 381, 3. 15. 19, raro non h. -e, sc. p. 380, 22. 36. 42. 45. 381, 5. al., -e non h. p. 381, 8 et AVG. civ. 19, 27 p. 403, 22, nihil -e h. p. 380, 33 [sed nihil obi. vice fungitur p. 381, 21]; de locutionis notione sec. p. 373, 59sq. v. p. 380, 67sq. 381, 40sq., de notione egendi sim. v. p. 365, 72sq.): **A usu pers.** (gr. resp. ἀνάγκην aut χρεῖαν ἔχειν, nisi aliud adnotavimus): **1 pro subi. est animans; obi., sc. quid is -e habeat; indicatur per:** **a inf. praes.** (e contextu intellegitur p. 380, 15. 45): **α act.:** **① verbi q. e. habere vigente notione putandi sim.** (v. vol. VI 3, 2444, 19sq.; cf. p. 378, 55sq.; exempla certiora, cetera v. p. 380, 20sq.): TER. Ad. 51 non -e habeo omnia pro meo iure agere. CIC. Quinct. 13 his de rebus non -e habeo

dicere ea, quae me P. Quinctius cupit commemorare *eqs.* de orat. 2, 244 ne, quotienscumque potuerit dictum dici, -e habeamus dicere. opt. gen. 14 in quibus orationibus vertendis non verbum pro verbo -e habui reddere (*postea: putavi oportere*). ATT. 10, 1^a eo minus habeo -e scribere aut etiam cogitare, quid sim facturus, si acciderit, ut leger. 12, 39, 1 tibi remitto, nisi quid -e est, -e ne, (nec ne *codd.*) habeas scribere, nisi eris valde otiosus. 16, 2, 5. LENT. Cic. fam. 12, 15, 1 expectare praesidium non -e habui et ... ad meum officium revertendum mihi esse existimavi. CAES. civ. 1, 84, 5 orare ..., ne ad ultimum supplicium progredi -e habeat (habeant var. l.). 10 BELL. Afr. 39, 2 cum ... intellexisset ... hostem propius accedere et -e haberet legiones a munitionibus deducere. VITR. 10, 16, 1 scalarum ... et eorum, quorum rationes sunt inbecilliores, non -e habui scribere. COLVM. 12, 52, 7 haec, antequam ... dissererem, praefari -e habui. QVINT. decl. 292, 1 cum quis sua manu perierit, non debet hoc reus tantum fecisse, ut quis mori velit, sed ut -e habeat. IVST. 13, 8, 4 quam rem cum praesensisset Eumenes, cum proditore decernere proelio -e habuit. TVRRIB. epist. 7 quod ideo -e habui paulo latius vestris auribus intimare, ut *eqs.* LEO M. epist. 14, 1 p. 669^b quod ut -e habeamus ita dicere, non de parvo animi dolore procedit. 105, 4 CONC.^s II 4 p. 59, 5 qua *proximitate* -e habui explicare, quid sentiam. **al.** **② iunctura significat i. q. cogi, debere, obligatum esse, indigere aliqua re sim.:** CIC. part. 47 quod ... ex his *satis* apertis efficietur, si id apertum est, non habebimus -e semper concludere. VITR. 1, 7, 2 quo loco non omnes ... homines nisi per sacrificium -e habeant adire. SEN. contr. exc. 6, 3, 2 si a te alligatus est, ut -e haberet, quod non expediebat, malle. VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 l. 192 ut ad Xerxis ... misericordiam perfugere -e haberet. CELS. 8, 10, 7¹ medicus ... aculeos, sc. ossis fracti, praecidere -e habet. ORAT. imp. Claud. (CIL XIII 1668) 1, 14 mulier generosa, sed inops, ut quae tali marito -e habuerit succumbere. COLVM. 1, 6, 18 adhibere. 9, 8, 3 si ... -e habuerimus longinquis itineribus advehere *alvos*. PETRON. 3, 2 doctores ..., qui -e habent cum insanientibus discipulis furere. 54, 1 conclamaverunt convivae propter malum exitum cene, ne -e haberent alienum mortuum plorare. PLIN. nat. 32, 7 quod si -e habemus fateri hoc exemplo (*seq. acc. c. inf.*). QVINT. decl. 259, 10 nihil -e habeo diutius hoc imputare tamquam non intellectum. 338, 18 adversarius multa probare -e habet: *eqs. al. PS. QVINT. decl. 3, 14 p. 54, 26 non habes -e propinquum tuum occidere. al. FRONTIN. strat. 1, 11, 2 decertare. 2, 13, 9 erumpere. SIC. FLACC. grom. p. 110, 18 uti servitutem praestent his agris, ad quos -e habent transmittere alios per suum. GAIUS inst. 3, 206 custodiam praestare. APVL. apol. 13, 1 ne ego -e habeam contra sententiam Neoptolemi Enniani pluribus philosophari (cf. p. 372, 28sq.).* 68, 1 -e habeat confiteri. VET. LAT. Matth. 14, 16 (cod. 3. al. = VVLG.) non habent -e ire, date illis vos manducare (*cod. I [sim. 2] non habent causas ire*). Luc. 23, 17 (cod. 4, *sim. VVLG.*) Pilatus -e ... habuit dimittere illis latronem (*gr. in parte codd. ἀνάγκην ... εἶχεν, cod. 13 necessitatem ... habebat*). Ioh. 13, 10 (Tert. bapt. 12, 3) qui semel lavit, non habet -e rursum (*cf. p. 372, 71*). I Thess. 1, 8 (Ambrosiast.) ut non -e habeamus nos, aliquid eloqui (v. ad habeamus sec. gr., cod. 64 et VVLG. ut non sit nobis -e quicquam loqui, cod. 86 ut -e non sit nos aliquid l. [acc. c. inf.], 75. 76 ut non sit opus nobis). TERT. adv. Marc. 2, 1, 1 Ponticus non ... poterat aedificare mendacium sine demolitione veritatis; aliud subruere -e habuit, ut quod vellet extrueret. HERM. Pal. sim. 9, 16, 2 -e habebant ... ascendere, ut *eqs.* (vulg. -e est ... per aquam habeant ascendere; utrobique *seq.* non poterant ... aliter de abundantia v. p. 379, 28sq.). CYP. epist. 72, 1 ad quaedam disponenda ... -e habuimus ... celebrare concilium. PEREGR. Aeth. 36, 2 fessi lente procedunt, quia tam magnum montem -e habent descendere. CHIRON 182 quare -e habebimus nihil intermittere, sed omnia ... demonstrare. 349. 734 quare -e [est], habebimus ... hoc observare (v. in utroque *cod.*; cf. p. 381, 44). HIER. epist. 54, 11, 1 (in imag.) non -e habes aurum in luto quaerere. RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 3, 7 l. 6 quae ... eum movere possunt, immo cogere, ut -e habeat *eqs.* (de abundantia v. p. 379, 28sq.). EVAGR. GALL. alterc. p. 26, 13 Christus pati -e habuit, ut scripturae complerentur. COD. Theod. 9, 8, 1 puellae tutores -e habeant comprobare, quod *eqs.* CONC.^s I 2 p. 34, 34 si non ... satisfeceris ad ea ..., -e habebit ... synodus, quae placent ... patrum regulis, in te definire. CASSIOD. var. 6, 17, 2 -e habet referendarius, a turbatis exquirere, quod nobis possit ... intimare *eqs.* (v. si recte supplavimus; an locus pertinet ad B?). **al. sec. notionem p. 373, 59sq. illustratam (cf. p. 381, 1):** SYMM. or. 1, 5 nec valuit carnifex ... ferire C. Marium, quem -e habebat agnoscere. CHIRON 751 quodquod (i. quotquot) ... ex semine languido concepti erunt, -e habent ... ad naturam paternam seminis reverti. VEG. mil. 3, 4, 6 milites exercitati aemulatione virtutis proelium magis -e habent optare quam otium.

β (medio) pass. (cf. p. 381, 36): VET. LAT. Luc. 9, 11 (cod. 3) (qui) -e habebant curari (*cod. 2 necessariam habebant curam, 10. al. et Vulg. qui cura indigebant, 27 necessitatem habentes*). PELAG. in I Cor. 1, 19 p. 190,

13 ille qui tantum bibit, -e habet inebriari (*de notione cf. p. 380, 67sqq.*).
b enunt. secund. c. ut (*cf. opus habere vol. IX 2, 861, 60sqq.*):
 VET. LAT. Ioh. 2, 25 (cod. 4, *sim.* 13) non -e habuit, ut aliquis testimonium perhiberet de eo *eqs.* (cod. 2 non -e habebat, (ut) quis testes esset *eqs.*, 10. *al. et Vulg.* opus ei non erat). 16, 30 (Hil. trin. 6, 33) non habes -e, ut aliquis te interroget (*cod. 4. al. = Vulg.* non opus est tibi, ut *eqs.*). I Thess. 5, 1 (Hier. epist. 121, 11, 1) non -e habetis, ut vobis scribam (*Vulg.* non indigetis, ut *eqs.*). I Ioh. 2, 27 (cod. 67. *al. et VVLG.*) -e non habetis, ut aliquis doceat vos (*cf. p. 392, 56*). *cum prolepsi obiecti*: VET. LAT. Luc. 23, 23 (cod. 11) *Pilatus* -e ... illum *Iesum* habebat, quia illis (*i. illi?*) vocibus magnis postulabant, ut crucifigeret[ur] (*si recte correximus; deest gr. et Vulg.*).

c casum (*cf. opus habere vol. IX 2, 861, 36sq. 42sq. 55sq. et supra p. 379, 31sq.; iuxta inf. l. 21. 31*): *abl.*: VET. LAT. Matth. 9, 12 (cod. 5. *al.*) non -e habent fortes medico (*cod. 10 non opus habent ... medicum, Vulg.* non est opus valentibus medico [-cus var. *l.*]. *adde l. 20*). Ps. ATHAN. dial. c. Apoll. 8 l. 219 (*verba Apollinaris*) ego credidi, quod deus verbum ... inanimaret corpus et non -e haberet animā. *acc.*: VET. LAT. Marc. 2, 17 (cod. 11. *al. et VVLG.*) non -e habent sani medicum *eqs.* (cod. D *Vulg.* medico, *cod. 10 non opus habent, 2 non est opus sanis medicus*). HIER. epist. 38, 3, 1 vidua ... nihil -e habet nisi perseverare. tract. p. 541 l. 141 quamdiu per solitudinem ambulamus, -e habemus calciamenta (*cf. l. 145 non habemus opus calciamentis*). VVLG. I reg. 18, 25 non habet rex sponsalia -e nisi ... centum praeputia Philistinorum. LEX Sal. Merov. 49, 1 si quis testes -e habuerit, ut donet et ... testes nolunt ... venire (*postea*: qui eos necessarios habet ad satisfacere). THEOD. MOPS. in I Thess. 2, 7 ut ... illa, quae ad usus -e habebant, sibi acciperent (*gr. τὰ πρὸς τὴν χρείαν*). *gen.*: VET. LAT. I Thess. 4, 12 (cod. 77. *al.*) ut ambuletis honeste ad eos, qui foris sunt, et nullius -e habeatis (nullius egeatis var. *l. ipsius cod., Vulg.* ut ... nullius aliquid desideretis). OP. imperf. in Matth. 26 p. 769^{ext.} Christiani ... -e habebant interdum declinandi et pericula fugere.

2 pro subi. est res; quid ea -e habeat, indicat inf. (pass. l. 36, e contextu suppl. l. 36) aut con. solus (sc. l. 44): TERT. apol. 36, 2 quibus moribus divinitas imperat (imperatoribus) pietatem tam vere, quam circa omnes -e habet, exhiberi. adv. Marc. 5, 20, 4 veritas -e habebit excludi, si *eqs.* COD. Theod. 12, 6, 5 si qui per gratiam fuerint praetermissi, -e habet exigere publica commoditas ultionem. EVSEB. GALLIC. hom. 20, 4 opus est, ut ita elaboremus, ... ne, quod semel in nobis diluit unda baptismi, rursum excoquere -e habeat ignis inferni. *sec. notionem p. 373, 59sq. illustratam (item l. 55)*: CHIRON 29 ex qua corruptione sanguinis -e habent nervi infestare, (*intrans., sed v. vol. VII 1, 1405, 71sq.*). 30 si in quacunque parte corporis se derivaverit corruptio sanguinis, eas partes habet -e [est], vel corrumpat, ubi et morbi (*pro morbidae*) fiunt (habeat -e est *Oder*, habent *cod. uterque; cf. l. 49. p. 380, 57*). 613 cum ... sint acra medicamenta imposita ..., -e habet morbus introversus abscondere, (*intrans., v. vol. I 157, 64sq.*). HIPPOCR. num. sept. 50, 21 (cod. G) quae ... iterantur aegritudines, -e habent mortales esse propter hoc (*postea*: necessarium est; *cf. cod. A qu(a)e ... iterantur (a)egritudinum -e est habent, mortales esse p. h. [cf. l. 44. p. 380, 57]*).

B usu impers., sc. ponitur pro -e est (huc fort. p. 380, 65): MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 34 p. 84, 25 auctoritas est argumentum verius et honestius, sc. *quam fides*, et cui quasi -e habet credi. CHIRON 751 (*antea p. 380, 70*) quodquod (*i. quotquot*) ... similia eis, qui habent vitia, admittunt seminare, ipsi se decipiunt; -e habebit eum ad vitium paternum seminis reverti (*de notione v. l. 40sq.*). ANTHIM. 49 ostria ... -e habet pro desiderio permittere interdum, quia *eqs.*

CAPVT ALTERVM: usu peculiari; ponitur: I pro adv. (nisi hic illic cogites de copula omissa, ut exempla pertineant ad p. 370, 3; cf. p. 364, 33. 42): VET. LAT. Sirach 21, 31 (Ps. Aug. spec. 51 p. 520, 5) qui susurrio est in omnibus et non -e, odietur (necessario var. *l.*; *gr. non resp.*). SERM. Arian. frg. 13 -e, si filium habet deus, et uxorem habet *eqs.* COMM. apol. 718 cum filios illos *Iudaeos* ... iam dixerat ante, -e voluerat bono corde vivere natos. Ps. TIT. epist. l. 453 (*respic. mali spiritus*) quomodo ... et obsessa ab ipsis corpora turpia iam mundare possis, cum et te ipsum habeant potestatem tenere, -e et vincere? VICT. VIT. 2, 178 ubi virtus, ibi -e est (*i. exstat*) persona subsistens. **II pro subst. (v. etiam p. 370, 72)**: VET. LAT. I Ioh. 3, 17 (Aug. spec. 47 p. 279, 15 = VVLG.) qui habuerit substantiam mundi et viderit fratrem suum -e habere (necessitatem var. *l. utrobique, gr. χρεῖαν ἔχοντα*). CANON. Turner II 1 p. 14^b [in -e] baptizatus (*l.* in necessitate var. *l.*; *alia vers. in valetudine [gr. ἐν νόσῳ], ubi postea*: fides illa data est ... ex necessitate [*gr. ἐξ ἀνάγκης*]).

Ramminger-M. H.
*adi. vel subst. *necessum, necessus* (necessu v. p. 382, 15; *de gen. -ūs vel -i v. p. 382, 10. 383, 5sq.*). *scribitur* -esus p. 382, 9.

*de formis (varias lect. necesse, necessarium hic fere negleximus, v. l. 23sqq.): nom. vel acc. -um e. g. PLAVT. Asin. 895. al. TER. Phorm. 296. CATO l. 46 (e con. i.). AFRAN. com. 396 RHET. Her. 4, 9, 13. 4, 28, 38 LVCR. 4, 121. 932. al. GELL. 1, 3, 4, 2, 7, 5. et saepius apud eundem (olim recipiebatur var. *l.* -um LIV. 34, 5, 2 et 39, 5, 9, ubi edd. nunc fere necesse). -us rarius occurrit, sive ubi casum nom. exspectaveris (GELL. 16, 8, 1; in var. *l.* PLAVT. Cist. 626 [-us est *cod. unus*, -ust, -um est *sim. cett.*]. TER. Haut. 360 [*cod. A, ut Eun. 998*], e con. i. SCIP. min. l. 48) sive ubi acc. (S. C. de Bacch. [CIL ² 581] 4 -esus; in var. *l. iuxta* -um PLAVT. Mil. 1118, e con. i. CATO l. 47), sed *de gen. sing. -ūs cogitat Hackstein, Hist. Sprachf. 125, 2017, 135sq., neque locis poeticis apparet, utrum syllaba brevis sit an longa. forma* -ust, quae -us est significare possit (*cf. Leumann, Gramm. 1977, 123*), propter usum auctorum potius -um est intellegenda vid., sc. LVCR. 2, 710. 725. *al. et in var. lect. l. 7* et PLAVT. Stich. 219 (*cod. A, -um est cett.*). -u in var. lect. l. 37. 49 et LVCR. 2, 468 -u (*sine verbo codd. O, Q; -um codd. descripti, -u(m)st Lachmann*). 4, 516 -u est (*cod. O, necesse est Q*). testimonia gramm.: CHAR. gramm. p. 270, 16sq. (*e Romano*) (-um, *M. Cato ...*, 20) -um Afranius (*affert l. 46. 50; -us Tolkiehn [v. ed. Barwick-Kühnert p. 541]*). DON. Ter. Eun. 998, 1 v. p. 383, 13. legitur in S. C. de Bacch., in poesi non nisi apud PLAVT., TER., AFRAN., LVCR. (*duodecies, sc. -um, -umst sim. in fine hexam. praeter 5, 376*), in prosa orat. paucis locis inde a CATONE, SCIP. min., ? FAB. PICT. (v. l. 53), RHET. Her., GELL. (18^{ies}). [*variat in codd. saepe c. necesse, e. g. CELS. 8, 2, 2 (unus cod.) et l. 36sq. 43sq. 53. 61. 69 (e con. dubia TER. Andr. 372 -us [Lachmann, necesse codd.]; v. etiam l. 5*), c. necessarius RHET. Her. 4, 9, 13. LIV. 39, 5, 9 (ubi legitur necesse). dubitanter restit. PAP. Tjäder 14-15 II 5 (a. 572) si ne(cessum ...) (v. comm. p. 448).]*

1 in structura -um est sim. i. q. fieri debet, evitari non potest, necesse est (copula deest l. 39. 57 [v. etiam l. 15]; subi. structurae est nusquam subst., pron. neutr. l. 33, saepe inf. [cui accedere potest dat. pers.], e. g. l. 36sq. 40sq. 55, vel acc. c. inf., e. g. l. 51. 56. 60sq., ceterum uti l. 52, con. nudus l. 67. 75; intellegitur e contextu e. g. l. 35. 39. 43; loco generali GELL. 13, 3, 3 pro eo, quod -um est [v. p. 395, 3]); necessitas oritur: a e rebus humanis (respic. animal in fabula l. 52): PLAVT. Asin. 895 nau-team bibere malim, si (-um sit, quam illam oscularier (*l. edd., -um est codd., necesse sit Non. p. 8, 10*). Cas. 344 -um est vorsis gladiis depugnari (-u *cod. B, necesse Serv. auct. georg. 3, 222*). Cist. 626 nunc mihi bonae -umst esse ingratiis, quamquam esse nolo (*de textu v. l. 7*). Mil. 1118 dicas uxorem tibi -um [esse] ducere (-us var. *l.*). Rud. 1331 -um est, video: dabitur talentum. Stich. 219 foras -umst quidquid habeo vendere (*de textu v. l. 14*). S. C. de Bacch. (CIL ² 581) 4 sei ques esent, quei sibi deicerent -esus esse Bacanal habere. TER. Haut. 360 scilicet id factum me esse; in eum iam res rediit locum, ut sit (-us, *A ante corr., necesse cett.*). Eun. 998 [-us, fuit hoc facere (*l. A, necesse cett.*); *cf. DON. p. 383, 13*). Phorm. 296 non fuit (-um, habere (*sc. eam uxorem; l. necesse pars edd. cum A aliisque codd.*)). CATO orat. 22 (v. l. 17sq.) ita dicunt, palam (-um, esse obcuratum (*l. Jordan, -us Tolkiehn, necesse cod. N et edd. Char.*)). SCIP. min. or. frg. Gell. 5, 19, 16 absentis censi iubere, ut ad censem nemini -u(s) sit venire (*em. Hertz, -u, -um, necesse codd.*). AFRAN. com. 396 praefestinamus quae sit causa sciscere, quod sit -um scire, praesertim in brevi. GELL. 1, 3, 4 ita lex fuit, uti eum hominem condemnari -um esset. 2, 29, 9 (*in fabula alloq. avis mater pullos*) non (-um, est, hodie uti vos auferam (*l. cod. vetus, necesse cett.*)). 10, 15, 8 (*e Fab. Pict.*) vinctum, si aedes eius flaminis Dialis introierit, solvi -um est *eqs.* 12, 2 mihi de ... ingenio Senecae ... iudicium ... facere non -um est. al. POL. SILV. chron. I p. 518, 17 dierum -um non fuit formas depingi, quia sibi omnes qualitates consimiles sunt. PAP. Tjäder 17, 4 (*ca. a. 600?*) huius rei, si -um, non spectata denuo mea professione, ... concedo licentiam.

b e lege naturae: a respiciuntur actiones animantium non voluntariae: RHET. Her. 4, 28, 38 -um est eius, qui audit, animum commoveri, cum gravitas prioris dicti renovatur (necesse var. *l.*). LVCR. 4, 1006 in somnis eadem animalia saevire -ust. GELL. 19, 1, 17 auditio sono formidabili sapientis quoque animum paulisper moveri ... -um est. **β cetera exempla**: LVCR. 2, 468 nec ... corpora fluida retineri hamata -ust (*de textu v. l. 15*). 2, 725 semina cum ... distent, differre -ust intervalla vias conexus ... motus (necesses loco gemino 4, 649, ut 5, 351 -ust [3, 806]). 4, 121 primordia ..., unde ... animi constet natura -umst. 4, 516 ut in fabrica, si pravast regula prima, ... omnia mendose fieri ... -u, est ..., sic *eqs.* (*l. cod. O et pars edd., necesse cett.*). 5, 57 doceo ..., quo quaeque creata foedere sint, in eo quam sit durare -um. al. GELL. 19, 5, 6 cum aqua frigore aeris duratur ..., -um est fieri evaporationem.

c e ratione logica: RHET. Her. 4, 9, 13 quis hoc credet, tantam amentiam quemquam tenuisse ...? ergo aliquid fuisse -um est; quid aliud, nisi id quod dico, potest esse? (necesse, necessarium var. *ll.*). LVCR. 5, 376 mortalia sunt caelum sol terra mare, quare etiam nativa -umst confiteare

haec eadem. GELL. 5, 11, 8 quoniam non -um sit alterum ex duobus, quae distinguuntur, verum esse. 7, 1, 3. 13, 23, 5. *al. apud eundem.*

2 subst. (neutr.?), i. q. necessitas: LVCR. 2, 289 ne mens (*Lambinus, res trad.*) ipsa -um intestinum habeat cunctis in rebus agendis ..., id facit exiguum clinamen principiorum. *e coni. dub. gen. sing. -ūs LVCR. 6, 815 (Cartault; v. l. 10).*

necessis. *de -est v. supra p. 364, 19. 25sqq. [-is ut gen. sing. (a necesse derivandum sec. Cartault, La flexion dans Lucr., 1898, 56) coni. Lachmann LVCR. 6, 815 quos opere in tali cohibet vis magna [-is] (-est vel -e est codd., necessūs [v. p. 382, 10] Cartault, l. cit., -i Deufert, Krit. Komm., 2018, 433 sq.), abl. plur. perperam intellegit Martin, qui coni. dat. plur. -is pro -est LVCR. 3, 962, v. p. 370, 40.] i. q. necesse:* DON. Ter. Eun. 998, 1 ('necessus fuit hoc facere') necessus nomen est, nam necessus et -s et necessitas et necessum lectum est.

Ramminger.

deriv.: necessarius, necessitas, necessitudo, necesso; *cf.* necessis.

compos.: pernecesse.

***necessitās, -ātis f.** *a necesse. de origine:* CASSIOD. in psalm. 30, 9 l. 142 -s dicitur ab eo, quod in nece sit posita, id est in mortis angustiis constituta. *scribitur nicce-* CIL X 2936a, -cesi- CIL IV 4581; *litt. graecis l. 28 et TAB. devot. Audollent 231, 21.* *NOR. Tir. 36, 8 sqq. -s. -es. -em. de formis: gen. plur. -tium e. g. LIV. 9, 8, 4 et in var. l. cum -tum CAES. Gall. 7, 89, 1 PS. QVINT. decl. 12, 15. 15, 2 SVET. Tib. 47; -tum etiam e. g. SEN contr. exc. 8, 6, 3 TAC. ann. 2, 27, 2 FLOR. epit. 2, 18, 12. de notione et differentia (v. etiam p. 394, 52sqq. et cf. BASIL. epist. 214, 3 *χρείας* id est -is): NON. p. 354, 6 -s vis quaedam, quae alterum cogere invitum potest, ut plerumque. SYNON. Cic. p. 449, 6 vi. manu. -e. imperio. ministerio. GLOSS. -s: ἀνάγκη (cf. GLOSS. biling. I 15, 135 *νεκροῦστας ἢ ἀνάγκη*). GLOSS.¹ I Ansil. NE 66 sqq. -e: vi. metu aut inperio. -s: egestas, miseria, inopia. *disting. a voce q. e. necessitudo:* GELL. 13, 3 tit. an ... differenti significatione sint. 13, 3, 1 risu ... res digna est, cum plerique grammaticorum adseverant 'n.' et '-em' ... longe differre ..., ideo quod -s sit vis quaeipiam premens et cogens, n. autem dicatur ius quoddam et vinculum religiosae coniunctionis *eqs.* 13, 3, 2 nihil rationis dici potest, qui 'n.' et '-s' separentur. CHAR. gramm. p. 126, 15 sqq. -s imperii est, n. sanguinis coniunctio; (16) Sallustius tamen 'n.' saepe pro '-e' ponit, (17) nec umquam pro 'n.' '-em' aut ipse aut quisquam veterum. p. 400, 20 n. vel sanguinis vel meritorum cum praeceptoribus (vel) cum amicis; -s inmutabilis res est, ut mori -is est. ISID. diff. 1, 383 (101 C.) -s aliquid fieri cogit, n. autem affectus est et vinculum propinquitatis. *sim. al. legitur in versibus rariis apud PLAVT., TER., PVBLIL., LABER., CIC., HOR., PHAEDR., SEN. trag. al., in orat. soluta saepius inde a RHET. Her., CIC., VARRONE, CAES. [a serm. docto haud alienum tusc. vet. nicistā (cf. dial. vallis Rhodani νεβιστό). cf. M.-L. 5872. Battisti-Alessio IV 2583. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. necessitudo p. 394, 71; in versione falsa VET. LAT. Col. 2, 5 (cod. 75. al.; gr. στεγέωμα fort. c. στεγέω confusum est, v. ed. Beuron p. 397).]**

exempla sic digerenda esse putavimus:

CAPVT PRIVS: *i. q. ἀνάγκη vel χρεία:*

I respic. ea, quae aliter esse vel evitari non possunt:

A generatim:

1 *proprie significatur condicio, quae oritur: a e quolibet statu rerum vel ex causis incertis: p. 384, 7 (in dicendo, scribendo p. 384, 51, in qualibet arte, scientia p. 384, 69, in re militari p. 385, 17). b ex actionibus, institutis sim. hominum: p. 385, 40 (ex iussis, praeceptis sim. p. 385, 41, e statu, condicione p. 386, 11, e vi corporali p. 386, 41, e moribus sim. p. 386, 56). c ex ipsa natura rerum: p. 386, 73 (de morte p. 387, 32, de condicione vel natura animantium p. 387, 57). d e fato, fortuna sim.: p. 388, 31.*

2 meton. significantur ipsa necessaria: p. 389, 41.

B specialia quaedam; respic. ea: **1** *quae accusatus invitus fecisse dicitur: p. 390, 2. 2 quae in sermone fieri debent: p. 390, 16. 3 quae necessario vera esse videntur: p. 390, 30.*

II respic. ea (necessaria), quae deficiunt; significatur: **A** *quilibet defectus et inde condicio animantium constricta, angusta sim.: p. 390, 60. B defectus verborum: p. 391, 38. C defectus eorum, quae ad vitam necessaria sunt: p. 391, 51 (deficit aqua, cibus p. 391, 52, pecunia sim. p. 391, 73).*

appendix syntactica et stilistica ad caput prius: p. 392, 22.

CAPVT ALTERVM: *i. q. coniunctio inter homines necessarios: p. 394, 50.*

CAPVT PRIVS: *i. q. ἀνάγκη vel χρεία (per prosopop. apertiore e. g. p. 384, 72. 385, 38. 389, 3sqq. 391, 1. 61, quamquam saepe et alibi, e. g. multis locis p. 392, 24sqq. allatis, -s quasi agens accipi potest; in pro-*

verbiis, sententiis sim. [cf. Otto, Sprichw. n. 1214 sqq.] e. g. l. 48sq. p. 387, 49 sq. 388, 75sqq. 390, 75; ipsi homines -es esse dicuntur, i. fere causae cogentes, p. 386, 54. 71; metonymias v. p. 389, 41sqq. 392, 16sqq.): **I respiciuntur ea, quae aliter esse vel evitari non possunt, vel quae (sive per se sive ad aliquem finem consequendum) utique facienda, habenda, adhibenda sim. neque neglegenda, omittenda sunt:** **A generatim:** **1** *proprie significatur condicio, quae oritur: a e quolibet statu rerum vel ex causis incertis vel non indicatis (apud gramm. huc spectare dicitur gerund. : DON. Ter. Ad. 729, 3 ['ducenda'] hoc verbum vim -is habet [Hec. 609, 4 v. -is hoc verbum 'faciendum' exprimit]. Andr. 254 Eun. 97):*

α varia exempla (paucissima selecta post CIC.): **PLAVT.** Epid. 731 invitus do hanc veniam tibi, nisi -e cogar. **Pseud.** 7 -s me subigit ut te rogitem. **Rud.** 292 -e, quidquid est domi, id sat est habendum, *sc. pauperibus.* **TER.** Hec. 492 (*loq. adolescens*) quandoquidem illam *puellam* a me distrahit -s. **VARRO** Men. 532 quae -s te iubet (*Scaliger, iuv. codd.*) aquam effundere domi tuae? (**CIC.** S. Rosc. 97 q. -s eum tanta premebat, ut *eqs. ? al.*). **CIC.** prov. 26 cum ... multa decreverim, quae magis ad ... *Caesaris* dignitatem quam ad rei publicae -em pertinerent. **Planc.** 67 numquam ex urbe, affuit, nisi sorte, lege, -e (*l. Baiter, affuit vel is fuit codd.*). **Mil.** 45 Miloni mandendi nulla facultas, exeundi non solum causa, sed etiam -s fuit. **Lig.** 4 profectio voluntatem habuit non turpem, remansio -em etiam honestam. **Phil.** 3, 29 illa ..., quae nos -s ferre coegit, quae vis quaedam paene fatalis. *et saepe.* **CAES.** Gall. 7, 89, 1 Vercingetorix ... id bellum, suscepisse se, (se susc. var. l.) non suarum -um, sed communis libertatis causa demonstrat. **LIV.** 9, 8, 4 apud haud ignaros fortunarum humanarum -iumque. 45, 8, 5 haec sive errore humano seu casu seu -e inciderunt. **LABEO** dig. 14, 2, 10, 1 si ... merces nulla nauta -e coactus in navem deteriore ... transtulit (**SEN.** contr. 7, 2, 9 ad quaedam ... n. nos debet -s compellere. **SEN.** epist. 88, 29 fides ... n. -e ad fallendum cogitur. **PLIN.** nat. 29, 28. *al.*). **VAL.** MAX. 4, 7, 1 pro -e temporis. **SEN.** clem. 1, 11, 4 tyranni in voluptatem saeviunt, reges non nisi ex causa ac -e. **epist.** 51, 9 *libertas est* nulli rei servire, nulli -i, nullis casibus *eqs.* **COLVM.** 4, 29, 17 neque est ulla ... propagandi -s, si modo *eqs.* **PLIN.** nat. 33, 138 quod *populus* Agrippae Menenio *aes* ... in funus contulit, honoris id -isque propter pauperatatem Agrippae ... duxerim (*vix ad p. 390, 61sqq.*). **QVINT.** inst. 3, 8, 23 (*antea p. 352, 19*) si hanc vocant -em, in quam homines graviorum metu coguntur. 3, 8, 25 ubi -s est (*disting.* ubi constat quid fieri non posse). **TAC.** hist. 2, 6, 2 ne penes ceteros imperii praemia, penes ipsos, *sc. milites*, tantum servitii -s esset (*vix ad p. 386, 18sqq.*). **PLIN.** paneg. 1, 6 ut ... tantum ... a specie adulationis absit gratiarum actio mea, quantum abest a -e. **POMPON.** dig. 1, 2, 2, 9 -s ipsa curam rei publicae ad senatum deduxit. **GAIVS** dig. 23, 1, 17 peregrinationes, quae ex -e fiunt. **GELL.** 6, 3, 32 hominum ... vita non ... tam indomitibus circumscripta est, ut *eqs.* **APVL.** met. 3, 9, 7 evictus ... -e succumbo. **TER.** apol. 32, 1 est ... alia maior -s nobis orandi pro imperatoribus (*sc. ut servetur imperium Romanum*). **virg.** vel. 14, 2 ubi coactio, illic -s, ubi -s, illic infirmitas. **uxor.** 1, 5, 3 sive carnis sive saeculi sive posteritatis gratia nubitur, nihil ex istis -bus competit dei servis. **HIER.** epist. 54, 6, 4 fac de -e virtutem (*sim.* **PETR.** **CHRYS.** serm. 42, 5. *al.; cf. p. 387, 49*). **AVG.** perf. iust. 2, 2 quaerendum est ..., peccatum voluntatis an -is est; si -is est, peccatum non est *eqs.* *et saepissime.*

β in dicendo, scribendo (respiciuntur res tam rhet. quam gramm.; exempla selecta post QVINT.; v. etiam B2): **CIC.** de orat. 1, 264 nihil amplius ..., quam quod causarum -s postulare (**QVINT.** inst. 8, 2, 2). 3, 181 ut in oratione utilitatem ac prope -em suavitatem quaedam ... consequatur. **Tusc.** 2, 5 *quidam* ea ... -e constricti, ut etiam, quae non probare soleant, ea cogantur ... defendere. *al.* **SEN.** contr. 1 praef. 23 *noluit quidam* orationem inflectere ..., nisi cum hoc aut -s coegisset aut magna suasisset utilitas. **QVINT.** inst. 2, 13, 2 in rhetorice mutantur pleraque causis, temporibus, occasione, -e. 3, 6, 13 tralata probationis -e, *sc. ab accusatore ad reum.* 4, 1, 77 (*respic. genus transitus affectatum*) **Ovidium** excusare -s potest res diversissimas in speciem unius corporis colligentem. 9, 3, 46 pleonasmus ..., id est abundans super -em oratio. *et saepius.* **PLIN.** epist. 7, 9, 8 saepe in oratione ... prope poetica descriptionum -s incidit. 8, 21, 3 ut in scribendo -es voluptatibus ... anteferebam. **HYG.** astr. praef. 6 si longior in sermone visus fuero ..., rei -e factum existimato. **DON.** Ter. Andr. 105, 3 ad -em argumenti, *sc. comoediae.* **AVG.** civ. 2, 2 p. 55, 4 pro suscepti operis -e (15, 11 p. 79, 2. 22. 8 p. 577, 15). **mus.** 1, 12, 23 non ... libenter, nisi -e, graeca vocabula ... usurpaverim. *al.*

γ in qualibet arte, scientia, quolibet artificio sim. (respic. tam status rerum quam instrumenta sim. necessaria): **① in architectura:** **CIC.** de orat. 3, 180 Capitoli fastigium ... non venustas, sed -s ipsa fabricata est (*sc. ut aqua pluvia e tecto delaberetur*). **VITR.** 7, 10, 1 *atramenti* usus in operibus magnas habet -es. 7, 10, 3 si ... hae copiae non fuerint paratae, ita -bus erit administrandum ...: sarmenta ... comburantur *eqs.* *al. apud eundem.* **② in medicina (cf. p. 391, 26sqq.):** **CELS.** 3, 5, 10 si ...

[Marchionni]

propter infirmitatem -s urget, satius esse ... *tum* aliquid offerre *cibi* quam *eqs.* 5, 25, 1 *anodyn*is uti, nisi nimia -s urget, alienum est. *al.* SCRIB. LARG. 53 ad dentium dolorem quamvis plurimi dicant forfices remedium esse, multa tamen citra hanc -em scio profuisse. TERT. anim. 2, 6 habuit ... medicina -em artificii ad extendendos de anima retractatus. PELAGON. 41 si equus febrerit, ex -e sanguinem detrahas. DIOSC. 4, 10 p. 14, 5 *radix cuiusdam herbae* fracta alba paret ..., cuius et -s est ci(r)ca usum (*gr.* 4, 10, 2 ὥν [*sc.* ὁτιῶν] καὶ ἡ χοῆσις). *al.* ③ *cetera exempla*: COLVM. 12, 52, 14 *dolia olearia* ... non tantum eo tempore curanda sunt, cum fructus -s cogit, sed *eqs.* QVINT. inst. 10, 5, 15 sicut athleta, remissa ... exercitiationem certa -e, otio ... reficiuntur. FRONTIN. aq. 28, 1 quotiens non ad quinarium -em, fistula *aquaria* incrementum capit, sed ad diametri sui mensuram (i. ita ut tot quinaris includat, quot opus sit). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 26 p. 830 ascitis ... lapidariis cum ferramentis eorum -i congruis. GREG. TVR. Franc. 8, 10 p. 377, 7 ad capiendorum piscium -em (v. vol. VII 2, 958, 65).

δ *in re militari (exempla pauca selecta post Cic.; cf. p. 387, 20sq. 391, 16sq.)*: CAES. Gall. 2, 11, 5 priores *in agmine Belgarum* quod abesse a periculo viderentur, neque ulla -e neque imperio continerentur. civ. 3, 77, 1 siqua esset imposita dimicandi -s (BELL. Afr. 79, 2). *al.* CIC. Phil. 5, 45 qui honos *imperii* ... ad -em rerum gerendarum ... valet. 11, 20 imperium C. Caesari *adulescenti* belli -s ... dedit (*respic. ea, quae in bello necessaria sunt, ut*: LIV. 4, 57, 4. *al.* SEN. contr. 7, 2, 8 civilis b. -s. SEN. epist. 67, 4. *al.*; *sim. e. g.* TAC. hist. 2, 84, 2 *facta* -e armorum excusata. *necessarium est ipsum bellum*: HIRT. Gall. 8, 49, 2 -em ... b. gerendi. TAC. ann. 13, 43, 2 Pomponium ad -em b. civilis detrusum. *cf.* IVST. 2, 4, 27 -em armorum, belli causas ostendit). off. 1, 81 cum tempus -sque postulat, decertandum manu est *eqs.* CAEL. Cic. fam. 8, 10, 1 quam probabilis -s futura *recedendi* esset, (verebat et) vereor etiam nunc. LIV. 4, 28, 5 virtute *hostibus* pares, -e, quae ... maximum telum est, superiores estis. 7, 30, 11 aliis auxilium dum supra vires suas praestant, ... ipsi in hanc -em venerunt. 30, 23, 3 cum P. Scipio ... in eam -em hostem compulisset, ut ... pacem peterent. VAL. MAX. 7, 2, 2 non aliter cum hoste confligere debere, quam aut si occasio obvenerit aut -s incidisset (*de eadem re v. p. 395, 8*). CVRT. 8, 10, 20 rationem belli -s mutavit. FRONTIN. strat. 2, 6, 9 (*eadem fere* AMM. 14, 2, 6) *obsessos* ex ultima -e fortiter dimicantes (AMM. 18, 8, 5. 29, 1, 3 u. trudente -e). AMM. 30, 10, 2 avulso ponte, quem compaginarat ante -s invadens terras hostiles (*si recte trad.*; recensitas *coni. Petschenig*). *al.*

β *ex actionibus, institutis sim. hominum*: α *ex iussis, mandatis, praeceptis sim.*: ① *cuiuslibet generis*: PLAVT. Persa 382 -e me malā ut fiam facis. CIC. Cael. 2 si voluit accusare *adulescens*, pietati tribuo, si iussus est, -i. LIV. 40, 12, 2 tandem vicit dolorem *iuvēnis* ipsa -s, cum dicere iuberent. SEN. contr. 1, 6, 8 an nemo iure iurando teneatur, quo per -em adactus est. SEN. dial. 4, 30, 1 iussus est *aliquis*: -i quis nisi iniquus suscenset? QVINT. inst. 1, 3, 9 *animus puerorum* fere -bus repugnat (-s *imponitur discipulis ut*: 10, 5, 22 *bonus praeceptor* laxabit dicendi -em. HIER. epist. 21, 13, 9 id, quod in pueris -is est, *sc. comoedias legere* [opp. voluntatis]. 128, 1, 3 [opp. voluntas]). decl. 333, 1 *adulescens* videbitur id, quod fecit, -e fecisse (*cf.* 5 iussus loquebar). TAC. hist. 3, 62, 2 *quidam* sub Nerone velut ex -e, mox sponte mimos actitavit. PLIN. epist. 1, 20, 25 tibi ... brevis epistulae -em ... imposui. *al.* ② *legis, contractus sim. (exempla selecta inde a QVINT.)*: CIC. Phil. 11, 24 exercitus ... nostri, qui non dilectūs -e, sed voluntariis studiis se ad rem publicam contulerunt. off. 2, 74 sin quae -s huius muneris (*sc. tributi*) alicui rei publicae obvenerit ..., danda erit opera, ut omnes intelligant ... -i esse parendum (*item respic. -s tributi, vectigalis sim. solvendi*: PLIN. paneg. 38, 6 Nerva *saxit* ..., ut in paternis bonis liberi -e vicesimae solverentur. IVST. 32, 2, 1 sub specie tributariae -is. COD. Theod. 11, 5, 2. *al.*). VELL. 2, 126, 2 sub Tiberio recte faciendi omnibus aut incussa voluntas aut imposita -s. VAL. MAX. 6, 5 ext. 3 cum ... civitas ... -em poenae ... adulescentulo remitteret. QVINT. decl. 333, 16 -i quid faciam? lex optandi patronum ius dabat, me delator optaverat. PLIN. epist. 4, 13, 7 -e collationis (*sc. qua praeceptor puerorum conducendus est*). POMPON. dig. 50, 12, 14 heres ... decimae *patrimonii partis* concedendae -e adficitur. VAL. dig. 4, 4, 33 ut ... -s manumittendi remittatur. GAIUS inst. 2, 154 *heres bona vendidit* non suo vitio, sed -e iuris (3, 87). *al.* ③ *principum vel potentium mortem alicui iubentium (spectat vel ad ipsam mortem vel finem vitae [cf. p. 387, 32sq.] vel ad statum rerum, in quo mors evitari non potest)*: VAL. MAX. 9, 12, 4 Q. Catuli tam dira -s (*sc. iussu C. Marii*). TAC. hist. 1, 3, 1 supremae clarorum virorum -es, ipsa -s, fortiter tolerata ([i. cod. M. pertinet ad p. 387, 32sq.; om. *recc.*, ubi *postea*: toleratae]. 1, 72, 3 accepto ... s. -is nuntio. ann. 11, 37, 3 s. eius *filiae* -bus ad miserationem evicta erat *mater*). 4, 11, 3 Iulius Priscus ... se ipse interfecit, pudore magis quam -e. ann. 6, 23, 1 egestate cibi peremptum esse *quendam* hau(d) dubium,

sponte vel -e incertum habebatur. 13, 1, 3 libertus ... -e extrema ad mortem agitur. *al. apud eundem.* ④ *religionis (fere christianae) vel ecclesiae*: VET. LAT. act. 15, 28 (cod. 67, *sim. al.*) nullam vobis imponere sarcinam, nisi haec quae ex -e sunt: abstinere vos ab idolot(h)ytis *eqs.* (*gr.* ἐπάναγκες, cod. 51 quae -is sunt, 5. *al.* necesse, 50. *al.* necessaria, *Vulg.* necessario). TERT. bapt. 13, 3 ad baptismi -em. ieiun. 3, 1 observationis -s (*de eadem re*: PRISCILL. 4, 80 -e ieiunii). scorp. 2, 1 non ante de utilitate eius *martyrii*, quam de -e discendum est (adv. Val. 30, 1 m. ... eludentes -em. *cf.* l. 46sq.). FIRM. math. 7, 1, 1 *Orpheus ab initiatis* iu(r)siurandi -em ... exegit, ne profanis auribus ... religiones proderentur. *al.*

β *e statu vel condicione*: ① *quorumlibet hominum*: CIC. S. Rosc. 66 magnam vim, magnam -em, magnam possidet religionem paternus maternusque sanguis (*item respic. status propinquorum, familiarium [vergit ad ca; cf. etiam caput alterum]*: APVL. met. 8, 7, 7 *puella* parentum suorum ... reverens ... religiosae -i subcumbens *eqs.* Plat. 2, 13 p. 239 [v. p. 398, 52; opp. voluptatis]. TERT. cult. fem. 2, 11, 2 -s amicitiarum officiorumque gentilium. *al.*). PAVL. FEST. p. 38 (v. vol. III 126, 16sq.) ob -em servitutis (PLIN. paneg. 72, 6 HIL. coll. antiar. app. p. 182, 10. *cf.* p. 384, 38 et servilis -s: PAVL. dig. 3, 5, 18, 2 ex -e s. [antea: libera voluntate]. FIRM. math. 6, 29, 1. AVG. catech. rud. 18, 8 ut non s. -e, sed ingenua voluntate *homines* deum colerent. *ceterum respic. condicio servorum*: SEN. contr. 4 praef. 10 impudicitia ... in servo -s est. SEN. benef. 3, 18, 3 epist. 47, 6. QVINT. decl. 311, 6 solutus hac -e). QVINT. inst. 11, 1, 83 ne *filius* ... exprobraret ... matri prioris vitae -em (*sc. cum meretrix esset*; *cf.* Ps. QVINT. decl. 3, 16 si nobis militibus meretricia imperatur -s. 15, 2 *meretrix* laboravit -ium suarum custodire probitatem. *al. ibid.*). ② *eorum, qui officiis, muneribus funguntur (exempla selecta post SEN. philos.)*: ORAT. imp. Claud. (Chart. lat. ant. X 418) 2, 4 decernamus, ut ... iis iudicibus -s iudicandi imponatur, qui *eqs.* (PLIN. epist. 10, 58, 2 AVG. civ. 19, 6 p. 365, 22. *al.*). SEN. dial. 12, 6, 2 -s officii publici (QVINT. inst. 6 prooem. 1. *al.* PLIN. epist. 10, 67, 1 o. -e exigente. *al.* COD. Theod. 1, 10, 5 sine o. publici -e. *al.*). FRONTIN. aq. 96 positam ... redemptoribus -em certum numerum ... servorum opificum habendi. TAC. ann. 11, 4, 3 senatoriam -em (*i. senatori impositam; item c. adi.*: COD. Theod. 9, 19, 1 pr. municipales). 13, 5, 1 ne designatis ... quaestoribus edendi gladiatores -s esset. PLIN. paneg. 54, 3 quibuscumque *in senatu* censendi -s accidisset. OPTAT. 1, 27, 1 Constantinus ad ... proconsulem scripsit, ut remotis -bus publicis *eqs.* (HIST. AVG. Gord. 32, 4. HIER. in Ier. 5, 40, 2 qui -bus p. praeerant. CASSIOD. var. 11 praef. 5 -es p. eleganter implendo. *al.*). *al.*

γ *e vi corporali (-s est homo constringens l. 54)*: ① *verberibus, tormentis sim. adhibitis (cf. p. 390, 10)*: SEN. Tro. 581 (578 verberibus, igni *eqs.*) -s plus posse quam pietas solet. QVINT. inst. 5, 4, 1 in tormentis ..., cum pars altera quaestionem vera fatendi -em vocet, altera *eqs.* *al.* PS. QVINT. decl. 7, 6 -is huius, *i. quaestionum*, utilitas. TERT. coron. 11, 6 -e ... tormentorum sive poenarum ([*cf.* p. 385, 61]. *respic. persecutio Christianorum ut*: HIL. c. Const. 8 ut deo ... aliquas laniatorum corporum perforant cicatrices, ut infirmitas defendat -em. *al.*; *cf.* p. 389, 66). *al.*

② *cetera exempla*: SEN. dial. 9, 10, 1 *vincitos vincula* -s fortiter ferre docet, consuetudo facile. COLVM. 6, 2, 10 *iuvencus piger inter alios iunctus* undique -e contumaciam deponit (-e <coactus> *Richter*, -e <coagente> *Rodgers*). PS. QVINT. decl. 3, 11 *Lucretia* condito in viscera sua ferro poenam a se -is exegit. TAC. ann. 1, 58, 4 filiam -e huc adductam fateor. PLIN. epist. 6, 24, 4 *uxor* comes ... ipsa mortis, dux immo et exemplum et -s fuit, nam se cum marito *aegerrimo* ligavit abiecitque in lacum. *al.*

δ *e moribus, consuetudine*: TAC. Agr. 21, 1 honoris aemulatio *apud Britannos* pro -e erat. PLIN. epist. 1, 12, 3 ratio, quae sapientibus pro -e est. CALP. decl. 10 recti -em. TERT. apol. 6, 5 *more maiorum* oscula propinquis offerre ... -s erat *mulieribus*, ut spiritu iudicarentur. *al.*

ε *vario modo (exempla pauca probabiliora; cetera v. sub a)*: HIRT. Gall. 8, 53, 2 quo maiores parent -es (-tudines var. l.) *inimici Caesaris*, quibus cogi posset senatus *eqs.* QVINT. decl. 333, 12 *beneficia accepta* etiam scelerum, si ita videtur iis, qui nos meritis obligavere, adferunt -em. PS. QVINT. decl. 10, 8 -bus magicis (*item respic. ars magica*: ARNOB. nat. 1, 52 p. 48, 18 carminum -es. HIER. vita Hilar. 13, 9 -es magicarum artium). TAC. ann. 1, 19, 5 *a militibus seditiosis* -e expressa esse, quae per modestiam non obtinuissent. 3, 67, 3 ne quis necessariorum iuvaret *reum* periclitantem, maiestatis crimina subdebantur, vinclum et -s silentii. CYPR. sent. episc. praef. l. 22 *nemo nostrum* ... ad obsequendi -em collegas suos adigit (PANEG. 8, 17, 2). *al.* *homo -s alicuius rei esse dicitur*: PETR. CHRYS. serm. 79, 2 *mulier mali causa*, peccati auctor, via mortis ..., lamenti -s tota.

ζ *ex ipsa natura rerum*: α *-i subiecti sunt animantes eorumve vita, natura sim. (cf. l. 12sq.)*: ① *respiciuntur res externae*:

② *quibus opus est ad vitam sustinendam vel excolendam (exempla se-* [Marchionni]

lecta inde a VITR.; cf. p. 391, 51 sqq.): CIC. Verr. II 3, 164 hanc pecuniam ... datam ad frumentum, hoc est ad -em salutis et vitae (div. 1, 110 v. -bus. off. 1, 158. al.; cf. TERT. apol. 42, 1 *nos* homines vobiscum degentes, ... eiusdem ad vitam -is). Cluent. 68 cum ... sibi nihil non modo ad cupiditates suas, sed ne ad -em quidem reliquisset. Phil. 14, 5 -i victūs (APVL. Plat. 1, 14 p.212 ad explendam v. -em. 1, 17 p.215 TERT. adv. Marc. 2, 18, 2. al.). al. VARRO ling. 8, 31 domum habere, ut simus in tecto et tuto ..., quo[d] -s contruserit (*postea opp.* voluptas). HIRT. Gall. 8, 5, 1 tolerandae hiemis causa constitutis ... exiguis ad -em aedificiis. LIV. 4, 22, 3 frumentum non -i modo satis, sed copiae quoque abunde ... sufficebat. VITR. 8 praef. 3 aqua ... non solum potus, sed infinitas usu praebendo -es (*sim.* 8, 3, 28 nulla ... *res* tantas habere videtur ad usum -es quantas aqua). SEN. benef. 4, 5, 1 *non* -bus tantummodo nostris provisum est, usque in deliciis amamur. QVINT. decl. 329, 11 libertatis et salutis -s (AVG. in Rom. 69, 1 ad -em s. corporalis. MAX. TAVR. 32, 2, 71, 3. *adde l. 2*). TERT. orat. 6, 1 terrenis ... -bus. NEMES. Cypr. epist. 77, 3, 2 -bus corporum (PANEG. 3, 11, 4 ad -em humani c. al.). VITAE patr. 5, 6, 11 si habeo, quod sufficiat -bus meis aliunde (*gr.* 6, 15 *τὴν χρεῖαν μου*). al. ② *quibus homines in actionibus suis vel coguntur vel impediuntur, sc. vel natura locorum vel status caeli* (v. l. 29; *in re militari praeter VITR.*, VAL. MAX.; *addidimus* e VITR. *loca urbana, quamquam ab hominibus exstructa*): BELL. Alex. 61, 4 locorum ... cognita natura, quo maxime *dux* rem deducere volebat, -e est (d)eductus, ut neque confligeret ... neque *eqs.* LIV. 38, 22, 2 *duces* -e ipsa compulsi (*cf.* 3 in ... iniquitatibus locorum). VITR. 2, 8, 18 in urbe propter -em angustiarum non patiuntur esse latericis parietes. 6, 2, 4 ad locorum naturas aut -es (SIC. FLACC. grom. p. 112, 5. 113, 29 loci. VEG. mil. 3, 7, 10. al.). 6, 3, 11 ab angustis aut aliis -bus. al. VAL. MAX. 9, 8 ext. 2 Atheniensium civitas ... imperatores suos ... necavit, quod militum corpora ... *mari saeviente sepelire* non potuissent, -em puniens. TAC. hist. 3, 17, 2 *rivus* fugam impediēbat; ea -s seu fortuna lapsas iam partes restituit. ann. 2, 20, 3 utrisque *exercitibus* -s in loco.

② *respicitur mors* (significatur sive condicio mortis inevitabilis sive ipsa mors [ita e. g. l. 38sq., cf. p. 385, 70. 73; plur. de tempore ante mortem imminētem l. 42, cf. p. 385, 71. 73]; c. adi. *superl.* extrema l. 40, ultima l. 42sq. [cf. p. 386, 1 *nec non* supra p. 385, 71sq.]. *alibi mors vel a principe sim. imperatur*, v. p. 385, 67sq., *vel fato sim. tribuitur*, e. g. p. 388, 39. 389, 5sq. 33sq.; cf. p. 383, 18. 38. 389, 1): CIC. Catil. 4, 7 mortem esse ... aut -em naturae aut laborum ... quietem. Sest. 47 vita, quae -i debetur. Tusc. 3, 60 quod in tam crudelem -em incidissemus. SALL. or. Lep. 15 *nemo* extremam -em nihil ausus ... exspectat. VITR. 8 praef. 1 cum dissolverentur *prognata e terra* temporum -e coacta. SEN. dial. 10, 1, 3 ultima demum -e cogente *vitam* ... transisse sentimus (epist. 17, 9 si -es u. inciderunt [*nisi ad IIA*]. AMM. 30, 6, 6 u. -is ... praescripta. HIL. AREL. vita Honorat. 30 l. 12 hominum). 11, 9, 9 est ... magna felicitas in ipsa -e moriendi ([*Heylbut*, felicitate *codd.*]. AVG. civ. 5, 5 p. 197, 10 vivendi vel m. al.). al. PETRON. 17, 8 dolor ..., qui me usque ad -em mortis deducit (PS. QVINT. decl. 10, 8 acerbas mortium -es. HIER. epist. 60, 14, 3 inreusabilis m. -s. al.). PS. QVINT. decl. 4, 10 faciamus ... de fine remedium, de -e solacium (*cf.* l. 53; *sim.* facere de -e virtutem: EVAGR. vita Anton. 17 p. 869 [*antea*: lege mortis]. PS. HIER. epist. 18 p. 186^B [= ed. Morin l. 138]. *cf.* p. 384, 48sq.). 13, 8 *servos* eadem forma, eadem -e natos. TAC. hist. 1, 3, 1 v. p. 385, 71. PLIN. epist. 1, 12, 2 in illis, qui morbo finiuntur, magnum ex ipsa -e solacium est. 8, 5, 3. PORPH. Hor. carm. 2, 18, 38 mors -s est. HEGES. 5, 53, 2 *supremae solacia* -is ([*cf.* gr. 7, 392 *τῆς ... ἀνάγκης*]. *respic.* mors obsessorum sibi conscita, ut locus ad *Iaa* vergat; *sim.* *ibid.* s. intendunt -bus [*gr.* 7, 399 *τῇ σφαγῇ*]). al.

③ *respicitur condicio vel natura generalis animantium* (*fere hominum, sed animalium l. 69*): CIC. Mil. 30 *sin* hoc et ratio doctis et -s barbaris ... praescripsit, ut omnem semper vim ... a vita sua propulsarent *eqs.* rep. 1, 1 tantam esse -em virtutis generi hominum a natura tantumque amorem ... datum, ut ea vis omnia blandimenta voluptatis ... vicerit. Tusc. 3, 60 (*antea* p. 389, 4) -s ferendae condicionis humanae. Tim. 44 cum ... animis corpora -e insevisset *deus* ([*gr.* 42^A *ἐξ ἀνάγκης*]. *item respic.* *iunctio corporis animique*: Cato 77 *in corpore inclusi* munere quodam -is ... perfungimur *eqs.* FIRM. math. 4, 1, 3 animus ... magnae cuiusdam -is obligatus imperio. 4, 1, 4). al. SEN. dial. 4, 10, 1 -s errandi. 11, 15, 3 lugendi. PLIN. nat. 14, 148 haec -s vitium *temulentiae* comitatur, ut bibendi consuetudo augeat aviditatem. 29, 69 reverti ... ad percussum *hominem* serpentem -e naturae Nigidius auctor est. al. *agitur de peccatis* (*adde* RVFIN. p. 393, 28): AVG. nat. et grat. 66, 79 peccandi. perf. iust. 4, 9 per quid efficitur homo cum peccato, per naturae -em an per arbitrii libertatem. trin. 4, 2, 4 mors peccatoris veniens ex damnationis -e.

④ *respicuntur corporis officia necessaria*: CIC. de orat. 3, 179 nullam partem corporis sine aliqua -e addictam ... reperietis (*cf.* MIN. FEL. 18, 1 nihil in homine membrorum est, quod non et -is causa sit et decoris.

aliter sentit AVG. civ. 22, 24 p. 615, 7 in conditione corporis dignitatem -i fuisse praelatam). Brut. 34 spiritu quasi -e aliqua verborum comprehensio terminatur. off. 1, 126 partes ... corporis ad naturae -em datae (*sc. quas contexit natura*; cf. 1, 127 *homines* -i dant operam, ut quam occultissime pareant). CELS. 1, 3, 3 somni (VEG. mil. 3, 8, 1. *cf.* AVR. Fronto p. 75, 10 quietis [TERT. anim. 43, 11]. CHROMAT. in Matth. 42, 1 dormivit ... dominus [Matth. 8, 24] non -e infirmitatis humanae, sed spontanea voluntate). SEN. epist. 99, 18 cum primus nos nuntius ... funeris perculit ..., lacrimas naturalis -s exprimit. PLIN. nat. 30, 17 (v. p. 184, 15) expuere ... aliisque mortalium -bus (*c. respectu mingendi vel alvi purgandae ut*: TERT. spect. 21, 2 -e vesicae. AVG. civ. 17, 6 p. 218, 18 urgente ... -e naturae. PALLAD. hist. mon. I 18, 20 p. 273^C ad corporalem -em [*gr.* p. 52, 27 *χρεῖαν*]. al.). QVINT. inst. 8, 4, 17 vomendi (9, 4, 30 foeda v. -s). APVL. Plat. 1, 15 p. 213 appetendi cibi. PS. APVL. Ascl. 21 quanta sit eius mysterii vis atque -s (*item respic.* *procreatio vel res venerae*: TERT. nat. 1, 16, 7 aetatis ac sexus -e. castit. 1, 1 carnis [*ibid.* *iterum*. pudic. 16, 23]. LACT. inst. 6, 23, 4. HIL. syn. 58 naturali -e. al.). al.

β -i *subiectae sunt res*: *caelestes*: CIC. div. 2, 17 ea, *sc. solis lunaeque defectiones*, ... quae naturae -s perfectura est (SEN. dial. 12, 6, 8 ut lex et n. -s ordinavit, aliunde alio deferuntur *sidera*). VITR. 9, 1, 4 omnia *signa circuli zodiaci* ... temporum -e sunt constituta. *ibid.* e conversationis -e (*i. motus in circulum facti*). al. *quaelibet*: CIC. fat. 48 si atomis, ut gravitate ferantur, tributum est -e naturae *eqs.* [*v. p.* 376, 54]. BOETH. in top. Cic. 5 p. 374, 29 -e ... quadam n. gravia deorsum feruntur. p. 374, 37. IVNIL. 1, 19 p. 489, 5 sicut ignis n. -e urit). VITR. 2, 9, 1 cum ... *arbores inanes* ... temporum *anni* -e ... fuerint (-es *codd. plerique*). 4, 1, 9 cauliculi *acanthi* ... ponderis -e expressi flexuras ... facere sunt coacti. PLIN. nat. 15, 7 *natura* oleo noluit parci fecitque ea -e (*sc. qua brevi tempore corrumpitur*) promiscuum et vulgo. ARNOB. nat. 2, 56 p. 130, 20 *mundum* ordinaria -e perituum esse. al.

δ *e fato, fortuna sim. vel e voluntate divina*: α *ipsa -s pro vi cogente habetur, quae res universas vel fortunas sim. animantium discernit* (*saepe apud philosophos; disting.* *fatum vel fortuna* e. g. l. 49sq. 59. p. 389, 12, sed eadem fere esse vid. e. g. l. 51. 58 et SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1, 240 '*fortuna*' accipitur interdum pro -e): ① *quaelibet exempla* (*selecta post CIC.*): CIC. p. red. ad Quir. 19 nobis quasi aliqua fatali -e ... cum fortuna belligerandum fuit (nat. deor. 1, 55 illa f. -s, quam *εἰμαρμένην* dicitis, *Stoici.* al., v. vol. VI 1, 333, 13 sqq.; cf. -s fati: CIC. Phil. 12, 30 mors mea aut -em habeat f. aut *eqs.* fat. 20 [bis]. VAL. MAX. 2, 10, 6 diva. 5, 3 ext. 3 l. 235. SEN. epist. 101, 7 inexorabilis fatorum -s. et *saepius*, v. vol. VI 1, 366, 78 sqq. 367, 54 sq.). Lig. 17 humana consilia divina -e esse superata (*antea*: fatalis ... calamitas). ac. 1, 29 interdum eandem *vim* -em appellat, ... eandem fortunam *eqs.* nat. deor. 2, 77 si quidem ea *natura deorum* subiecta est ei vel -i vel naturae, qua caelum maria terrae regantur (*item -i subiecti sunt dei* p. 389, 3 et SEN. clem. 1, 8, 3 [*antea*: non posse fieri minorem] cum dis tibi, *Nero*, communis ista -s est. dial. 1, 5, 8 TERT. adv. Hermog. 42, 2. al.). 2, 88 casune ipse *mundus* sit effectus aut -e aliqua an ratione ac mente divina. fat. 41 *Chrysippus* causarum genera distinguit, ut et -em effugiat et retineat fatum. 48 *Epicurus* confirmare mihi videtur non modo fatum, verum etiam -em et vim omnium rerum (SEN. nat. 2, 36 quid ... intellegis fatum? existimo -em r. o. actionumque. TERT. apol. 21, 10). et *saepius*. SEN. contr. exc. 4, 4, 1 -s est, quae navigia iactu exonerat, -s, quae ruinis incendia opprimit; -s est lex temporis. SEN. nat. 1 praef. 3 ipse *deus* est ... -s sua (*item negatur deus subiectus esse -i externae*: TERT. adv. Hermog. 16, 4. IREN. 2, 5, 4 non decet ... *deum* -i servisse dicere ..., alioquin -em maiorem ... facient quam *deum*. al.). epist. 94, 7 mundi -s. PLIN. nat. 2, 55 suae -i mortales genitos. PS. QVINT. decl. 4, 2 vincere -es, expugnare fatum. TAC. ann. 6, 22, 1 fatone res mortalium et -e immutabili an forte volvantur. GELL. 7, 2, 5 -i cuidam et instantiae, quae oritur ex fato (*antea opp.* voluntatibus). PS. APVL. Ascl. 39 quam *εἰμαρμένην* nuncupamus ..., ea est -s omnium, quae geruntur *eqs.* *ibid.* haec ... *εἰμαρμένην* et -s ... sibi invicem ... conexae sunt (*sim.* *disting.* -s et *εἴμ.* *ibid.* *iterum* et 40 *ter*; cf. l. 37). TERT. anim. 20, 5 praesunt ... secundum communem ... opinionem providentia e(t) fatum et -s et fortuna et arbitrii libertas. CYPR. hab. virg. 23 *deus* iugum -is *non* imponit, quando maneat voluntatis arbitrium liberum. ARNOB. nat. 1, 47 (*antea*: fatalibus ... decretis). LACT. inst. 2, 1, 1 functi ... vita divinae -i morte *concesserunt*. CHALC. transl. p. 47^E oportet de illis ..., quae -s invehit, dicere (*gr.* *τὰ δι' ἀνάγκης γιγνόμενα*. *huc spectat* comm. 268 -em ... appellat *hylen eqs.*). AMM. 14, 11, 26 *Adrastia* -is insolubili retinaculo *mortales* ... vinciens. AMBR. hex. 4, 4, 16 *planetarum* motibus formari ... vitae nostrae -es (*item -s oriri putatur e sideribus sim.*: AVG. civ. 5, 1 p. 191, 20 caelestis -s. in psalm. 72, 2 -e stellarum *uniuscuiusque*. al.). AVG. gen. ad litt. 6, 15 p. 190, 16 cuius *creatoris* voluntas rerum est -s. MART. CAP. 1, 32 (vers.) nutu tuo, *Iuppiter*, gignitur -s. al. *in sentiis, proverbis sim.*: [Marchionni]

PVBLIL. sent. M 66 mala mors -is contumelia est. N 23 -s dat legem, non ipsa accipit. 27 -s ab homine quae vult, impetrat. *al.* LIV. 9, 4, 16 pareatur -i, quam ne dii quidem superant. ⑩ *prosopopoeiae notabiliores selectae*: CIC. Tusc. 3, 59 (vers.) reddenda terrae est terra, tum vita omnibus metenda, ut fruges; sic iubet -s (*item agitur de morte* [cf. p. 387, 32 sqq.]: HOR. *carm.* 1, 3, 32 semoti ... prius tarda -s leti corripuit gradum. 3, 1, 14 aequa lege -s sortitur insignis et imos [PORPH. -em mortem dixit, quia necesse sit mori]. 3, 24, 6 dira -s [PORPH. pro morte]). LABER. *mim.* 98 -s, cuius cursus transversus impetum voluerunt multi effugere, pauci potuerunt, quo me detrusti paene extremis sensibus! (*huc spectat Macr. Sat.* 2, 7, 2 se ... Laberius a Caesare coactum ... testatur [sc. ut in scaenam prodiret; cf. igitur p. 385, 41 sqq.]). HOR. *carm.* 1, 35, 17 te, *Fortuna*, semper anteit saeva -s (serva -s var. l.). VAL. MAX. 7, 6 pr. abominandae ... -is amarissimae leges et truculentissima imperia. 7, 6, 4 taeterrimae -is truculenta manus. 7, 6, 5 *exercitus Caesaris* magistra novae molitionis -e usus. APVL. *mund.* 38 p. 372 Ἀδοράστεια, quae eadem est ineffugibilis -s ultionis (gr. 401b13 ἀναπόδοραστον αἰτίαν). p. 374 ultrix -s (gr. 401b27 [= Plato leg. 716^A] δίκη ... τιμωρός). TAB. *devot.* Audollent 250A, 29 per hec sancta nomina -is (*saec.* III, ut *sim.* 288B, 17). CHALC. *comm.* 144 Lacheseos ..., hoc est -is (filiae), orationem (*suppl. Gercke; cf. Ps. Plut. moral.* 42, 1 p. 568^D ἡ τῆς Ἀνάγκης ἀληθῶς θυγάτηρ). SERV. *Aen.* 7, 337 in Euripidis ... tragoedia dicit furia ... se *Fortunam*, se *Nemesin*, se *Fatum*, se esse -em, (v. *app. crit.*). *al.*

⑦ *respicitur effectus actionis voluntariae, qui sine voluntate agentis fit*: CIC. *top.* 63 ignorata sunt ea, quae -e effecta sunt, voluntaria, quae consilio; quae autem fortunā, vel ignorata vel voluntaria; nam iacere telum voluntatis est, ferire, quem nolueris, fortunae (cf. *del. Schütz, def. Reinhardt, ed. 2003, comm. ad l.; quae verba si genuina sunt, locus ad α pertinet; sed ea non commentatur BOETH.* in *top.* Cic., ubi v. e. g. p. 374, 27 in quibus causis -s domina est. 30 -e ... factum dicimus, ut aliquis ignorans iacto ... lapide praetereuntem hominem peremerit *eqs.*; v. *etiam supra p. 388, 24*).

γ *cetera exempla*: VAL. MAX. 1, 8 ext. 10 tam pertinax -s in *Philippo rege* (sc. qui morte sua oraculum implevit; cf. *HIST. AVG. Alex.* 62, 2 qui *mathematicus* cum ei dixisset -em esse, ut gladio barbarico periret *eqs.*). LACT. *opif.* 17, 7 cum fetum in utero -s divina formavit. FIRM. *math.* 5 praef. 3 quicumque es deus ..., qui fontium ... undas infatigabili -e profundis. 7, 1, 2 *deus* omnia -e perpetuitatis excoluit. *HIST. AVG. Heliog.* 34, 5 (*antea*: imperatorem esse fortunae est) quos ad regendi -em vis fatalis adduxerit.

2 *metonymice significantur ipsa necessaria (exempla probabiliora; accedit gen. defin. l. 45. 53sq.)*: a *exempla varia; -es sunt*:

α *pecuniae publicae sive expendendae sive exigendae*: TAC. *ann.* 1, 11, 4 *libello* opes publicae continebantur, ... tributa aut vectigalia et -es ac largitiones. 13, 50, 3 ut ratio quaestuum et -s erogationum inter se congruere(nt). MAX. TAVR. 26, 2 *publicani*, qui eiusmodi -es procurant (*i. vectigalia sim., ut ibid.* -es ... publicas). β *res corporeae*: PLIN. *epist.* 5, 19, 9 est ... tam parvus ..., ut non solum delicias, verum etiam -es valetudinis frugalitate restringat. TERT. *cult. fem.* 1, 5, 3 totius vitae -es ferro et aere innixas. AMM. 26, 1, 4 *quendam* curantem summitatem -um castrensiū per Illyricum. HIER. *epist.* 58, 6, 4 praeter victum et vestitum et manifestas -es nihil cuiquam tribuas. CONC.^S I 3 vers. Tur. p. 36, 16 *medici passionibus corporum* ... non continuo ferri et ignis inferunt -es (*gr. I 1, 1 p. 113, 28 ἀνάγκας*). GREG. TVR. *dorm.* 3 ad emendam victus -em.

Franc. 6, 37 p. 309, 8 dum -es in funere pararentur. *al.* γ *negotia, actiones sim. (locis VET. LAT. resp. gr. χορεία)*: VET. LAT. I Macc. 13, 15 (rec. B) propter -es, quas habuit *frater tuus* (recc. L, X *negotia*). II Macc. 15, 28 (rec. P) peracta -e (recc. B, M discedentes de pugna, *aliter V, L, X; sim. agitur de bello*: VEG. *mil.* 3, 6, 4 in quibus *provinciis* -s gerebatur [*antea*: in quibus *regionibus* bellum geritur]). Eph. 4, 29 (Theod. Mops.) ad aedificationem -is (*cod. 75. al. fidei* [cf. var. l. gr. πίστewς], *Vulg.* oportunitatis). ACT. Pauli Cor. I rec. M 16 omni -e cura venire ad nos, *frater* (*i. fere ea festinatione, qua opus est; cf. rec. L omne studium adhibe veniendi, gr. πᾶσαν εἰσῆγήσαι σπουδὴν*). HIL. *trin.* 9, 72 natura dei non eget, sc. ad *vocem emittendam*, compositis humani officii -bus, linguae motu ..., aëris pulsu. PASS. Theclae A 21 p. 54, 4 omnis turba exivit ad -em spectaculi (recc. *cet. pleraeque* ad (crudele) spectaculum). PRISCILL. *can. praef.* p. 110, 3 multis occupatus -bus litteris tuis tardius respondi. ENNOD. *epist.* 2, 3, 1 p. 42, 2 ad Ticinensem urbem votivam susceperam -em *eqs.* (*i. iter mihi iniunctum*). *al.*

δ *apud physicos in doctrina quattuor elementorum*: MACR. *somn.* 1, 6, 37 a terra ... usque ad aquam spatium -s a physici dicitur, quia vincere et solidare creditur, quod est in corporibus lutulentum (*cetera spatia appellantur 38 sq. harmonia et oboedientia*). 1, 6, 39 sicut lutulenta et gravia superioribus -e iunguntur.

Β *specialia quaedam; respiciuntur ea*: 1 *quae accusatus invitus vel sine voluntate fecisse dicitur, sc. in defensione* (v. *Martin, Antike Rhetorik*, 1974, 41 et cf. l. 34sq. p. 395, 50sqq.): RHET. Her. 1, 14, 24 purgatio est, cum consulto negat se reus fecisse; ea dividitur in imprudentiam, fortunam, -em (*postea syn. necessitudinem. in enumeratione simili*: CIC. *inv.* 1, 15 imprudentiam, casum, -em [*inde MART. CAP.* 5, 458 CASSIOD. *inst.* 2, 2, 5]. 1, 41 inscientia, casus, -s. part. 131 si imprudenter aut -e aut casu quippiam fecerit [*opp. sua sponte et voluntate*]). QVINT. *inst.* 7, 4, 14 IVL. VICT. *rhet.* p. 22, 20). CIC. *top.* 74 facit ... -s fidem, quae tum a corporibus tum ab animis nascitur (*postea in explic. : verberibus ..., dolore, cupiditate, ... metu, quia -is vim habent*). *al.* SEN. *contr.* 9, 4, 5 (*si huc spectat*) -s magnum humanae imbecillitatis patrociniū est. QVINT. *inst.* 7, 1, 34 aut voluntate aut -e, sc. *Milo occidit Clodium*. decl. 262, 2 *reus* -e defenditur (272, 4). *al.* FORTVN. *rhet.* 1, 17. MART. CAP. 5, 458 scelus ... -e commisit, qui praecepto ducis insontem hominem iugulavit. *al.*

2 *quae in sermone fieri debent*: a *propter metrum vel numeros*: CIC. *de orat.* 3, 184 *poetas* -s cogit et ipsi numeri ac modi sic verba versu includere, ut nihil sit ... brevius aut longius quam necesse est. *orat.* 176 Isocrates ... se ipse ... relaxarat a nimia -e numerorum (AQVILA *rhet.* 18 p. 25, 20 E.). *al.* FEST. p. 153 propter -em metri (v. *vol. VIII* 877, 47 sqq.; *al., v. ibid.* 899, 84 sqq.). SEN. *benef.* 1, 3, 10 *poetae* -e coacti ... id quemque vocari iubent, quod belle facit ad versum. *epist.* 108, 10 carminis arta -s. QVINT. *inst.* 1, 8, 14 (*antea: poetae* servire metro coguntur) *vitia poetarum* metaplasmūs ... vocamus et laudem virtutis -i damus. 10, 1, 29 ad certam pedum -em. *al.* b *propter proprietatem linguae*: CIC. *orat.* 166 semper *antitheta* ... numerum oratorium -e ipsa efficiunt etiam sine industria. QVINT. *inst.* 8, 6, 62 si ad -em ordinis sui verba rediguntur. MACR. *verb.* De Paolis p. 59, 21 (v. *vol. XI* 2, 358, 62). p. 63, 9 -s illa ..., qu[i]a nulla vocalis ante χ litteram aspirari potest. *al.*

3 *quae necessario vera esse videntur*: a *sec. argumentationem accuratam, probabilem*: in quibuslibet scriptis: CIC. *ac.* 2, 116 quae *rationes* ... nullam adhibent persuadendi -em. Tusc. 1, 80 nihil -is adfert, cur nascantur animi, similitudo eorum, qui procreantur. PS. QVINT. decl. 1, 5 (*ad filium de parricidio accusatum*) habuisti innocentiae -em (sc. *propter caecitatem* ut: 1, 6 magna innocentiae -s. 2, 9 facinus est ..., si caecos habere non credimus nisi -is innocentiam). TERT. *apol.* 2, 8 (*spectat ad Traian. Plin. epist.* 10, 97, 2) o sententiam -e confusam: negat *Christianos* inquirendos ut innocentes et mandat puniendos ut nocentes. *resurr.* 14, 8 haec erit tota causa, immo -s resurrectionis (sc. *ut deus homines totos, et animam et carnem, iudicare possit*). LACT. *opif.* 4, 12 *est homo* in qualibet aetate mortalis; quadrat igitur -s undique nec debuisset fieri aliter nec fas fuisse (*sim. sequitur acc. c. inf. : RVSTIC. c. aceph. p. 1186^C si esset consequens ex omni -e eqs. p. 1242^B*). 4, 14 (*antea: angustias*) cogeat eos *Epicureos* -s existimare animas cum corporibus nasci et ... extingui. EVSTATH. Basil. hex. 1, 11, 7 propter harum ... opinionum -es (*gr. p. 25^D τῶν λογισμῶν τὰς ἀνάγκας*). *al.* in *arte logica*: PS. APVL. *herm.* 7 p. 273 in eadem definitione *Aristotelis* -s comprehensa est (v. p. 360, 25 sqq.). PS. AVG. *categ.* 19, 162 uno ... apparente duo esse nulla -s cogit (*gr. 14a32 οὐκ ἀναγκαῖον δύο εἶναι*). BOETH. *anal.* p. 24b19 syllogismus ... est oratio, in qua positus quibusdam aliud quid ab his, quae posita sunt, -e accidit *eqs.* (cf. ex -e *locis sim. elench. soph.* 165a2 *top.* Arist. 100a26; *ubique resp. gr. ἐξ ἀνάγκης*). b *sec. arithmetica vel geometrica*: CIC. Tim. 14 (*agitur de ratione inter certos numeros sim. exstante*) -s cogit, ut eadem sint ea, quae devincta fuerint (cf. *gr. 32^A ἐξ ἀνάγκης*). AMBR. hex. 2, 2, 5 geometricis numeris et -bus contendunt probare, quod aliud caelum esse non possit (cf. EVSTATH. Basil. hex. 3, 3, 5 probationibus ... ex geometricae -e collectis [*gr. p. 57^A ταῖς γεωμετρικαῖς ἀνάγκαις*]). BOETH. *arithm.* 1, 9, 12 l. 95 immutabili -e.

II *respicuntur ea (necessaria), quae deficiunt; significatur*:

A *quilibet defectus et inde condicio animantium constricta, angusta, difficilis, misera sim.*: 1 *vario contextu (exempla selecta post NEP.; gr. resp. ἀνάγκη, nisi aliud indicavimus)*: CIC. Cluent. 57 ille inopia et -e coactus *eqs.* off. 2, 56 cum ... -i non subveniatur sumptibus magnis. NEP. Them. 8, 6 *Themistocles mortem timens si Naxum pervenisset*, hac -e coactus domino navis, qui sit, aperit. LIV. 3, 4, 9 (*agitur de S. C. ultimo*) quae forma senatus consulti ultimae semper -is habita est (6, 3, 4. *al.* FEST. p. 157. SEN. *benef.* 6, 36, 2 u. rerum -s. *al.*). 31, 18, 8 nisi quem vincula aut alia -s mori prohibuit (*i. se occidere*). DECRET. *decur.* Pis. (CIL XI 1421) 44 excusata praesenti coloniae -e. SEN. *contr. exc.* 8, 6, 3 fletus humanarum -um verecunda execratio est. VAL. MAX. 5, 3, 2^b *Scipio Africanus* sepulcro suo inscribi iussit ... 'ingrata patria ...'; quid ista aut [-e], indignus aut querella iustus *eqs.*? (cf. *significari vid. exilium*). SEN. *benef.* 4, 13, 2 aliorum -es et angustias. *epist.* 12, 10 malum est in -e vivere: sed in -e vivere [-s], nulla est (cf. *ad Alia*). *item alluditur ad mortem voluntariam: ibid.* calcare ipsas -es licet). CVRT. 5, 4, 31 ignaviam ... -s acuit. 8, 4, 13 tecta

barbarorum, quae ... -s investigaverat (sc. *ut refugium militum frigore laborantium*). PS. QVINT. decl. 5, 4 in tristissimae -is ... abrupto. TAC. hist. 1, 16, 1 eo -is ... ventum est, ut *eqs.* VET. LAT. Tob. 4, 10 (cod. 148. *al.* = VVLG.) in die -is (Sirach 6, 10 [gr. *θλίψεως*]. *al.*; cf. e. g. Sirach 8, 12 in tempore -is [gr. 8, 9 *χρείας*, ut loco *sim.* 29, 2]. HIER. in Ier. 1, 37 tempore -is et angustiae). II Cor. 6, 4 (cod. 75. *al.* et VVLG.) in tribulationibus, in -bus, in angustis *eqs.* I Thess. 3, 7 (Ambrosiast.) super omni -e et pressura nostra (cod. 75. *al.* [sim. VVLG.] -em et tribulationem. cf. CYPR. domin. orat. 33 in -e pressurae. epist. 5, 1, 2 ad -es et pressuras singulorum). TERT. adv. Marc. 4, 14, 4 *David* suscepit humiles et -bus laborantes. HERM. vulg. sim. 1, 8 (*sim.* Pal. sim.) redimite animas de -bus (cf. gr. *ψυχὰς θλιβομένας*). NOVATIAN. Cypr. epist. 36, 1, 1 in tantis persecutionis -bus (FIRMIL. Cypr. epist. 75, 22, 2 REG. eccl. Carth. 1.515). EDICT. imp. Diocl. praef. 17L in caritatis -e ... pretia non posse transcendere. ARNOB. nat. 1, 8 p. 9, 16 variorum discriminum -es. FIRM. math. 6, 5, 4 -um angustias. *al.* **2 in re militari:** SALL. epist. Pomp. 8 *ne me cogatis* -bus privatim mihi consulere. LIV. 23, 36, 8 verecundiā in tali -e deserendi socios. AL. QVINT. inst. 5, 13, 59 (*in imag. de contentione oratorum*) ut artes *retoricae* ... ab otiosis ... compositae ipsa pugnae -e turbentur. PS. QVINT. decl. 11, 3 in illis -bus (*i. in bello*). TAC. Agr. 30, 1 quotiens causas belli et -em nostram intueor. hist. 2, 4, 3 satis virium obsessis ad tolerandas -es non supererat. VET. LAT. II Macc. 8, 9 (rec. B, *sim.* M) virum proeliorum -bus exercitatum (gr. *ἐν πολεμικαῖς χρεῖαις*, rec. L in bellicis rebus). HIST. AVG. Gord. 22, 6 qui ... militari[s] vel morte vel -e perierunt. VEG. mil. 4, 30, 5 quae recentium -um usus invenit, ... digessi. *al.* **3 in morbis eorumve causis:** CELS. 7, 2, 5 id agendum est, ut et quam minimae et paucissimae plagae *scalpelli* sint, cum eo tamen, ut -i succurramus *eqs.* HIST. AVG. Hadr. 24, 9 ut aequo animo -em morbi ferret (VEG. mil. 3, 2, 7 et belli ... et m. cf. PELAGON. 269, 4 in ipsa ... -e passionis). VEG. mulom. 1, 8 mortiferae -is indicium. 1, 17, 4 ex his ... -bus maleum morbum solere generari. HIER. in Gal. 5, 24 1.38 et dolorem et ceteras -es ... corpusculi. PS. APVL. herb. 131 1.22 cum advenierint -es hominibus (*postea*: ad capitis dolorem ..., ad aurium dolorem *eqs.*). EPIPHAN. SCHOL. Didym. in I Petr. 2, 7 p. 21, 2 eundem cibum aliis quidem salutem, aliis ferre -em (necem *ed. pr.*; nisi ad p. 387, 32sq.). IORD. Get. 104 pestilens morbus, pene istius -is consimilis, quod nos ante hos novem annos experti sumus. *al.*

B defectus verborum, sc. quo quis cogitur verba transferre, invenire *sim.* (mutare ad ambiguitatem vitandam 1.47sq.): CIC. de orat. 3, 155 modus transferendi verbi ..., quem -s genuit inopiā coacta et angustis, post autem delectatio ... celebravit (cf. *in definitione tropi*: DON. gramm. mai. 3, 5 p. 667, 3 ornatūs -isve causa. CHAR. gramm. p. 358, 8 decoris aut -is aut cultus gratia). 3, 159 si res ... vocabulum proprium non habet ..., -s cogit, quod non habes, aliunde sumere. orat. 211. VITR. 5 praef. 2 vocabula ex artis, *i. architecturae*, propria -e concepta. QVINT. inst. 8, 6, 6 -e rustici *dicunt* 'gemmam' in vitibus ..., -e nos 'durum hominem' *eqs.* CHAR. gramm. p. 67, 23 non numquam ratio ista auctoritate vel -e corrumpitur, veluti cum dicimus 'his ... libertabus filiabusque', quod iuris periti instituerunt ambiguitatis secernendae ... gratia (sc. *ad genera distinguenda; eodem spectat* FRG. Bob. gramm. V 557, 6 propter iuris -em). *al.*

C defectus eorum, quae ad vitam necessaria sunt (cf. p. 386, 75sq.): deficit: **1 aqua vel cibus:** CAES. civ. 3, 24, 4 accessit, ut ... *hostes* aquari prohiberentur; qua -e ... *dux eorum* permotus ... discessit. BELL. Afr. 24, 4 (cf. 3 pabuli ... inopia). LIV. 5, 48, 4 cum ... Galli *Capitolium* obsidentes famem obicerent eaque -e *Romanos* ad deditionem vocarent. 22, 60, 23 (*antea*: adfectis ... fame viribus) -bus magis humanis quam armis victi sunt. SEN. dial. 5, 20, 3 quidquid -s cibum fecerat. epist. 103, 2 numquam ... illas *feras* ad nocendum nisi -s incitat (*postea*: aut fame aut timore coguntur ad pugnam). CVRT. 9, 10, 17 *Alexander* praefectos certiores -is suae fecit (cf. e. g. 13 famem). PS. QVINT. decl. 12, 11 ades, longi ieiunii imperiosa -s. 12, 15 fames ... durissima -ium. FRONTIN. aq. 117, 3 in quam *regionem* -s *aquae* incubuerit. strat. 3, 14, 2 eo commeatu sociorum -em sustentaverunt. TAC. hist. 4, 22, 1 paucis diebus ... absumpta sunt, quae adversus -es in longum suffecissent. 4, 60, 1. PLIN. paneg. 31, 6 (*plur.*; *antea*: fame). SVET. Iul. 68, 2 v. p. 392, 19. FLOR. epit. 3, 3, 8 (*antea*: aquarum nulla copia). VET. LAT. Marc. 2, 25 (cod. 4. *al.* *sim.* *al.* et VVLG.) cum *David* -em habuit et esuriit (gr. *χρεῖαν*). ARNOB. nat. 5, 6 p. 254, 13 *quidam* -is in tempore haustum accipit ad fontem. VEG. mil. 3, 3, 10 frumenti ... et acetum vel vini ... et salis ... -s. HIER. in Ier. 3, 37, 1 *homines* attenuatos ... famis -e (RVFIN. hist. 3, 6, 1 [*respondet Ios. bell. Iud.* 5, 424 τῷ λυγῷ]). AVG. civ. 16, 19 p. 155, 22). PELAG. in II Cor. 11, 27 p. 296, 10 fames -is est, ieiunium voluntatis (*sim.* AVG. in psalm. 42, 1). *al.* **2 pecunia, res familiaris *sim.*:** LIV. 6, 15, 9 ex eo, quod affluit (affluar. l.) opibus vestris, *senatores*, sustinendo -es aliorum. VAL. MAX. 4, 2, 7 epistulam ... ultimae -is indicem (*i. inopiae*). QVINT. decl. 334, 8 pecuniae

-em. FRONTIN. strat. 4, 7, 37 difficultate -um domesticarum. TAC. hist. 4, 47 (*antea*: pauperie). ann. 3, 54, 5 pauperes -s, divites satias in melius mutet. SVET. Tib. 47 (*antea*: senatorum inopia) iustas -ium causas. IAVOL. dig. 17, 1, 36, 1 -e rei familiaris (ARNOB. nat. 7, 12 p. 356, 4). INSCR. Année Épigr. 2005 n. 1681 (*Carthagine; saec. I ex./II in.*) *quidam* l(ib)e(r)alitate eius *feminae* pa(t)ern(is) -bus exsolutus. APVL. met. 4, 23, 4 paupertatis -s (VET. LAT. Sirach 18, 25 [cf. gr. *πτωχεῖαν καὶ ἐνδεῖαν*]). CYPR. epist. 2, 2, 2 penuriam ... et -em p.). CIL X 1256, 3 (*saec. IV*) subventori civium -is aurariae, ... patrono praestantissimo. *al.* **3 quidlibet:** LIV. 9, 4, 2 cum ... iam omnium rerum inopia esset, *Romani* victi -e legatos mittunt. VITR. 10, 1, 5 attendamus ... inventum de -e, ut vestitus. SEN. benef. 7, 23, 3 -es ... meas non detegam? epist. 9, 14 (*antea p. 351, 62*) *sapiens* eget nulla re; egere enim -is est, nihil necesse sapienti est. PLIN. nat. 16, 2 (cf. 1 vita sine arbore ulla ... vivitum) in oriente ... complures ea in -e gentes esse. QVINT. decl. 332, 13 frugaliter vivere scio, nulla mihi gravis -s est. PS. QVINT. decl. 5, 11 -i *patris* ... succurrere (*de metonymia, sc. -e pro egenis posita, cogitare possis, ut:* CYPR. laps. 30 qui ... cibos ... suos cum pauperum -e non communicat. SIDON. epist. 6, 12, 1 illis ... -bus opem ferre, quas noveris). SVET. Iul. 68, 2 famem et ceteras -es ... tolerabant. *al.* *respici defectus ingenii *sim.*:* RVSTIC. c. aceph. p. 1167^D ego ... et peccata et -es et mensuram meam sciens.

appendix syntactica et stilistica ad caput prius: **1 iuncturae verbales selectae (negleximus e. g. iuncturas c. praepos., ut venire, incidere in -em p. 385, 31. 387, 39):** **a -s pro subi. est verbi:** *trans.* (etiam usu *absol.*): cogere: CIC. S. Rosc. 123 (v. p. 358, 19). Rab. Post. 22 Tim. 14. *al.* VITR. 2, 7, 5. *et persaepe.* compellere: SEN. contr. 7, 2, 9 ARNOB. nat. 6, 5 p. 312, 15 VEG. mil. 1, 8, 10. *al.* exigere: v. vol. V 2, 1460, 16 sqq.; addas e. g. SEN. epist. 77, 10 COLVM. 7, 12, 9 QVINT. inst. 4, 1, 22. flagitare: v. vol. VI 1, 844, 43 sqq. imperare: SEN. epist. 94, 7 TERT. uxor. 1, 7, 3 CAEL. AVR. acut. 3, 17, 165. *al.* iubere: VARRO Men. 532 CIC. Tusc. 3, 59 (vers.). VAL. MAX. 7, 3, 8. *al.* poscere, postulare: v. vol. X 2, 80, 15 sqq. 269, 31 sqq. premere: v. vol. X 2, 1180, 19 sqq.; addas SEN. epist. 85, 38. urgere: CELS. 3, 5, 10, 5, 25, 1 CYPR. epist. 29, 2. *al.* *intrans.:* accidere: CIC. rep. 1, 10 QVINT. inst. 10, 7, 2 PLIN. paneg. 54, 3 (cf. incidere: VAL. MAX. 7, 2, 2 CELS. 1, 3, 3. *al.*). esse: CIC. ac. 2, 97 Att. 12, 39, 2. *et saepe*, v. e. g. p. 384, 36. 44. 386, 36. 389, 35. 393, 65sq. imminere: v. vol. VII 1, 459, 31. 460, 3. incumbere: v. vol. VII 1, 1074, 54. 1075, 75 sqq. 83 sq. 1077, 10 sqq. **b dat.:** cedere: VAL. MAX. 9, 8, 2 AVG. civ. 5, 21 p. 233, 24. parere: v. vol. X 1, 379, 5. 380, 78 sqq. servire: CIC. orat. 230 div. 1, 110 BELL. Alex. 13, 3 VELL. 2, 23, 5 SEN. epist. 51, 9. *al.* **c acc. obi. (nom. in struct. pass.):** cum variis verbis: effugere: v. vol. V 2, 209, 43 sq. imponere, iniungere: v. vol. VII 1, 657, 6 sqq. 1666, 48 sqq. pati: PS. QVINT. decl. 14, 2. VET. LAT. Eph. 4, 28 (cod. 75. *al.* = VVLG.; cod. 77. *al.* -em habenti). ARNOB. nat. 6, 18 p. 330, 19. *al.* remittere: QVINT. inst. 10, 5, 15 PLIN. epist. 1, 14, 7. *al.* VAL. dig. 4, 4, 33. *al.* sustinere: LIV. 6, 15, 9 FIRM. math. 6, 11, 6 HIST. AVG. Maximin. 16, 2. *al.* (cf. sustentare: FRONTIN. strat. 3, 14, 2). tolerare: TAC. hist. 1, 3, 1. 2, 4, 3 SVET. Iul. 68, 2. -em habere (*locis* VET. LAT. *resp. gr. χρεῖαν ἔχειν*): CIC. Lig. 4 Phil. 12, 30 div. 2, 18 VITR. 7, 10, 1. 8, 3, 28. CELS. 1, 3, 21 agendi (*item c. gen. gerund.*: SEN. benef. 6, 27, 2 implorandae gratiae. GAIVS dig. 34, 9, 10, 2 parendi. VET. LAT. I Thess. 4, 9 [Ambrosiast.] non habemus -em scribendi [cod. 75. *al.* et Vulg. non necesse h. scribere]. *al.*). QVINT. inst. 8, 6, 59. 10, 7, 19. IULIAN. dig. 35, 1, 30 non habeo -em implere condicionem (*item c. inf.*: POMPON. dig. 13, 7, 6 pr. *al.*). VET. LAT. Marc. 2, 25 p. 391, 67. I Ioh. 2, 27 (Aug. in epist. Ioh. 3, 13, *sim.* 4, 1) non habetis -em, ut aliquis doceat vos (cf. p. 381, 8). Eph. 4, 28 v. l. 44. *al.* **d abl. causae -e cum verbo passivo:** adstringi: CIC. nat. deor. 1, 17 GELL. 16, 13, 6 HIL. coll. antiar. app. p. 182, 10 (cf. constringi: CIC. Tusc. 2, 5 VAL. MAX. 2, 10, 6. 5, 3 ext. 3. 1.235 QVINT. inst. 2, 13, 1. *al.*; obstringi: v. vol. IX 2, 253, 7 sq.). cogi: v. vol. III 1534, 23 sqq. compelli: v. vol. III 2031, 67 sqq. 2033, 34; addas e. g. SVET. Vesp. 16, 3. vinci: LIV. 9, 4, 2. *al.* QVINT. decl. 305, 7. *al.*

2 iuncturae nominales selectae: **a epitheta notabiliora (v. etiam p. 394, 7sq. 15):** **a indicantia gradum:** CIC. S. Rosc. 97 tanta (rep. 1, 1 LAVD. Turiae 2, 44 VITR. 8, 3, 28. *al.*). orat. 176 nimia (CELS. 5, 25, 1 VEG. mil. 1, 24, 1. *al.*). rep. 1, 1 nulla (1, 11 Att. 12, 39, 2. *al.* VITR. 6 praef. 4. LABEO dig. p. 384, 27. SEN. epist. 51, 9. *et saepe*, e. g. p. 384, 28 sq.; cf. ulla CIC. ac. 2, 8 et e. g. p. 384, 32. 385, 19). 1, 10 maior (LIV. 21, 43, 3 VITR. 7, 10, 1 SEN. benef. 5, 25, 1 epist. 77, 12 COLVM. 1, 8, 12. *al.*). CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 5 summa (LACT. opif. 1, 1 AMM. 16, 10, 2. *al.*; cf. suprema p. 385, 71sq. et ARNOB. nat. 7, 10 p. 354, 6). SALL. or. Lep. 15 extremam (TAC. ann. 13, 1, 3 AMM. 25, 8, 7 VEG. mil. 3, 4, 9. *al.*). LIV. 2, 43, 3 ultimam (ann. v. p. 385, 36sq. 387, 42sq. 390, 66sq. 391, 75). *al.* **β varia:** CIC. p. red. ad Quir. 19 fatali (*al.*, v. vol. VI 1, 333, 13 sqq.). HOR. carm. 3, 24, 6 dira (*al.*, v. vol. V 1, 1269, 45 sqq.). LIV. 8, 21,

1 praesentis -is memor (9, 3, 13 CVRT. 5, 4, 12. *al.*). CELS. 3, 20, 1 inexpugnabilis (*al.*, v. vol. VII 1, 1331, 56 sqq.). SEN. epist. 99, 18 naturalis (TERT. carn. 12, 3. *al.*). QVINT. inst. 2, 13, 1 inmutabili (*al.*, v. vol. VII 1, 510, 26 sq.). 11, 1, 58 miserrimam (PS. QVINT. decl. 19, 1 FIRM. math. 6, 11, 12. SIDON. epist. 8, 11, 4 [iuxta abiecta ..., dura]. *al.*). AVR. Fronto p. 1, 10 durissimam (ARNOB. nat. 3, 21 p. 178, 11. *al.*). ARNOB. nat. 7, 11 p. 354, 25 ineluctabili (*al.*, v. vol. VII 1, 1291, 40 sq.). *al.*

b pendet gen. -is ex aliis subst.: **a exempla varia** (adde e. g. p. 391, 4sq. 68): CIC. Cael. 2 excusationem ... -is (*al.*, v. vol. V 2, 1298, 70 sqq.). top. 74 vim (fat. 39 VAL. MAX. 7, 6, 1 TAC. ann. 14, 14, 4. adde p. 384, 9sq.). VAL. MAX. 7, 6 pr. leges et ... imperia (PS. APVL. Ascl. 22 FIRM. math. 1, 8, 1. *al.*). PS. QVINT. decl. 5, 4 abrupto (AMM. 16, 8, 6. 25, 8, 2. 30, 1, 8). AMM. 16, 12, 45 articulo (*al.*, v. vol. II 694, 27 sqq., ubi corrigas HIER. epist. 11, 1). *al.* **β gen. descr., sc.** -is pendet e subst. id indicante, quod esse vel fieri necesse est: PS. QVINT. decl. 2, 9 -is innocentiam. 9, 8 -is gladiator (textum trad. def. Krapinger, comm. 2007, 110 sq.). 12, 6 sententiam -is. PS. CYPR. adv. Iud. 4, 4 scelus -is.

3 locutiones adverbiales: **a abl. nudus** -e, i. q. modo necessario: PLAVT. Persa 382 p. 385, 42. Rud. 292 p. 384, 13. CIC. Planc. 67 fam. 4, 8, 2. *al.* VITR. 10, 2, 1 QVINT. decl. 333, 1. CELS. dig. 28, 5, 60 pr. (e Labeone). TERT. anim. 38, 4 (postea: ex causa -is). *al.* **opp. locutio voluntatem sim. significans:** CIC. Phil. 12, 27 voluntate (TERT. adv. Marc. 2, 6, 5 CYPR. epist. 56, 1 AMM. 18, 8, 6. *al.*; cf. l. 37. 38. 43. item *opp. abl. alterius subst.*: CVRT. 7, 4, 38 sponte [TAC. ann. 6, 23, 1 TERT. paenit. 6, 18. cf. l. 41]. SVET. Claud. 15, 2 culpa. PANEG. 4, 19, 4 studio). SEN. epist. 20, 11 aliquem illa non -e pati, sed malle. QVINT. decl. 314, 4 nemo istud faceret libenter, nisi -e (AVG. mus. 1, 12, 23 p. 384, 67). RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 222, 25 voluntarie et non -e peccati (RVRIC. epist. 2, 65 p. 442, 5 aut v. aut -e. cf. l. 45sq.).

b cum praepos., quibus aliquid necessario esse, fieri: **a negatur:** CIC. de orat. 3, 179 sine aliqua -e (QVINT. decl. 251, 4 non s. -e. PANEG. 2, 9, 7 AVG. nupt. et concup. 2, 31, 53 p. 309, 26. *al.*). QVINT. decl. 333, 17 ultra -em (HIL. myst. 1, 38, 2). IREN. 2, 5, 4 praeter -em ... et fatum (CANON. Turner I 1 p. 128 rec. II [cf. rec. I absque -e, ut VEG. mulom. 1, 22, 1]). **β affirmatur:** c. praepos. variis: LIV. 1, 5, 5 per -em (SEN. contr. 1, 6, 8 PS. APVL. Ascl. 5. TERT. anim. 52, 2 [opp. p. voluntatem]. *al.*). VITR. 1, 1, 18 iuxta -em. OPTAT. 7, 1, 8 de -e (opp. de voluntate). **ex -e (exempla selecta inde a TAC.):** SEN. clem. 1, 11, 4 ex causa ac -e (*sim.* TERT. anim. 38, 5. cf. adv. Marc. 4, 19, 10 ex causae -e). nat. 2, 59, 5 QVINT. inst. 4, 5, 7. decl. 323, 20 ex -e periculi. FRONTIN. aq. 11, 2 strat. 2, 6, 9 sq. TAC. hist. 3, 62, 2 (opp. sponte, ut PLIN. epist. 5, 13, 10). PLIN. epist. 7, 19, 6 ex -e et metu temporum. POMPON. dig. 41, 1, 19 (e Labeone). TERT. adv. Hermog. 14, 2 (bis; opp. ex voluntate, ut HIER. epist. 21, 6). VET. LAT. I Petr. 5, 2 (Hier. epist. 146, 1, 4. *al.*) non ex -e, sed voluntarie ([Vulg. coacto; gr. ἀναγκαστῶς, ut RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 15, 3 [v. Migne gr. 35, 425⁴]). IREN. 1, 6, 1 (gr. κατὰ ἀνάγκην). *al.*

4 additamentis indicatur: **a quid necesse sit** (cf. praeterea gen. pendente -is l. 14sq. et adi. auraria p. 392, 9, tributaria p. 385, 59): **a per gen. pendente (exempla paucissima):** CIC. Sull. 35 tam multa dicendi -s (Phil. 10, 2 LIV. 37, 53, 1 QVINT. inst. 10, 7, 17. *al.*; item gen. gerund.: CIC. Sest. 92 in -e defendendae salutis [GAIVS dig. 2, 9, 4 defendendi -s]. off. 2, 84 solvendi [SEN. benef. 5, 19, 8 QVINT. decl. 311, 11. *al.*). CAES. civ. 3, 77, 1 dimicandi [BELL. Afr. 79, 2]. et saepe). rep. 1, 1 virtutis. nat. deor. 1, 39 rerum futurarum. CELS. 1, 3, 3 laboris. et saepissime. **β per enunt. consec. c.** ut (pauca certiora; accedit ubique pron. vel adv. praepar.): CIC. nat. deor. 1, 17 me ... nulla eius modi adstrictum -e, ut mihi ... sit certa quaedam tuenda sententia. LIV. 5, 53, 5 hoc ... -is ..., ut desereremus penates. 8, 7, 16 in eam -em ..., ut eqs. 30, 23, 3 p. 385, 32. VAL. MAX. 8, 1 absol. 6 huc ... -is, ut eqs. PLIN. nat. 14, 148 p. 387, 67. *al.* **γ per praepos. ad c. gerund.:** LIV. 44, 27, 12 contraxisse eum (-em) ... ad bell(um) (suppl. Vahlen; Doering, -is cod. V, -is [satis] Madvig, alii alia). HIL. in psalm. 118 nun (= 14) 13 illi David ... ad resistendum -s imposita est. LVCIF. Athan. 2, 23 l. 15 FAVST. REI. epist. 1 p. 164, 13 GREG. TVR. Franc. 7, 31 p. 350, 9. **δ per (acc. c.) inf.:** -s est *sim.*: SEN. epist. 12, 10 (v. p. 390, 74) in -e vivere -s nulla est. TERT. apol. 6, 5 p. 386, 59. SVLP. SEV. dial. 2, 5, 5. DIONYS. EXIG. Conc.^s I 5 p. 300, 18 quae ... -s eum Christum pati ..., si eqs.? (c. acc. c. inf. etiam p. 300, 21. 30 [resp. structura similis gr. I 1, 6 p. 158, 25. 28. 159, 9]). *al.* **cetera exempla** (adde p. 392, 53sq.): S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 38 inpositam sibi (i. lanistis) -em ... transferre gladiatores. HIL. coll. antiar. p. 112, 2 -em patiebantur ista tolerare (gr. p. 112, 18 ἀνάγκην εἶχον πειρασθῆναι τούτων). HIER. in Zach. 6, 9 l. 237. **ε per varias structuras:** TERT. adv. Marc. 4, 8, 8 Christus cecidit ... in -em, qua disparem se naturae suae ageret. HEGES. 1, 33 p. 64, 25 ea -e arma ... non tuli, ... quasi domi rebus gerendis occupatus.

b quis vel quid -e afficiatur vel ubi, quo respectu -s exstet:

a per gen. vel pron. poss.: CIC. Verr. II 3, 164 ad -em salutis et vitae (*al.*, v. e. g. p. 387, 2sq.; cf. -s salutis p. 387, 14sq. et VITR. 10, 10, 1). prov. 26 rei publicae (Att. 14, 13^b, 3 VAL. MAX. 6, 5 ext. 1. *al.*). CAES. Gall. 7, 89, 1 non suarum -um ... causa (SEN. dial. 5, 16, 1. cum aliis pron. poss.: benef. 4, 5, 1 nostris. 7, 23, 3 meas. *al.*). LIV. 3, 48, 7 patris. QVINT. decl. 301, 19 raptoris. FRONTIN. strat. 3, 14, 2 sociorum. *al.* **β per adi.:** LIV. 9, 8, 4 humanarum (22, 60, 23 SEN. contr. exc. 8, 6, 3 QVINT. decl. 248, 10. *al.*). 23, 48, 10 publicas (SEN. epist. 73, 9 QVINT. decl. 266, 8. *al.*, e. g. p. 386, 28sq. 389, 47). FRONTIN. strat. 4, 7, 37 domesticarum (DECL. in Catil. 20 TERT. apol. 13, 4 HIST. AVG. Alex. 67, 1 AMBR. Tob. 6, 23). PS. ASCON. Verr. p. 243, 32 maritimis. RVFIN. Orig. princ. 3, 2, 2 p. 247, 2 corporali (AVG. civ. 13, 23 p. 588, 28. *al.*; adde p. 388, 12 et cf. CONC. Mass. a. 533 p. 87 l. 3 corporeas).

c unde -s oriatur, sc. per gen. (exempla selecta; cf. adi. e. g. divina p. 388, 41. 67, fatalis p. 388, 36sq., hostilis SERV. Aen. 8, 474 et vol. VI 3, 3052, 10 sq., naturalis p. 393, 2sq.): CIC. Catil. 4, 7 -em naturae (*al.*, v. e. g. p. 161, 14 sq. 387, 71. 388, 3. 19sq. 23sq.). Phil. 5, 38 temporum (CAES. Gall. 2, 22, 1. BELL. Alex. 13, 3 praesentis t. VITR. 8 praef. 1. et saepius). fin. 1, 33 rerum -bus (CAES. Gall. 7, 56, 4 pro rei -e. CVRT. 4, 4, 18 praesentium r. [TAC. hist. 1, 78, 2]. QVINT. inst. 7, 1, 35. *al.*). SEN. dial. 12, 6, 2 officii (*al.*, v. p. 386, 30sq.). et saepe.

5 iuxta posita selecta: **a notionis affinis** (v. etiam l. 33): CIC. Quinct. 51 vi ac -e (Cluent. 19. Rab. Post. 29 ex -e ... ex vi. Phil. 3, 29 p. 384, 22. fat. 40. 48 LIV. 7, 20, 5. 30, 33, 6 VITR. 9, 1, 4. SEN. contr. 9, 3, 8 sq. [quinquies]. SEN. epist. 34, 3 nulla v., nulla -s. *al.*; cf. p. 393, 10). fat. 21 -em et fatum confirmari (28 f. aut -s. et saepius, v. imprimis p. 388, 31 sqq.). SEN. benef. 4, 13, 2 -es et angustias (VET. LAT. II Cor. 6, 4 et 12, 10 [cod. 75. *al.* et VVLG.]. HIER. in Ier. 1, 37. 2, 78, 1. aliter p. 387, 27).

b notionis distinctae vel opp.: fortuna, casus *sim.*: RHET. Her. 1, 14, 24 fortunam, -em (CIC. top. 73. div. 2, 18 [disting. casu ... aut forte f.]. LIV. 9, 8, 4 PS. QVINT. decl. 16, 4 TAC. hist. 3, 17, 2 TERT. anim. 20, 5 resurr. 58, 5. eadem esse vid. atque -s p. 388, 35. 43. 389, 22). CIC. inv. 1, 15 casum (rep. 2, 22 c. aut -e. nat. deor. 2, 88. *al.* LIV. 45, 8, 5 SEN. epist. 51, 9 QVINT. inst. 3, 6, 26. *al.*). LIV. 23, 23, 3 immoderata fors, tempus ac -s (CVRT. 5, 5, 15. TAC. ann. 6, 22, 1 p. 388, 59). voluptas *sim.*: CIC. Verr. II 5, 35 cupiditatibus (Cluent. 68. LAVD. Turiae 2, 44 cu(pid)itas aut -s. HIST. AVG. Sept. Sev. 15, 1 AVG. civ. 19, 12 p. 374, 20). orat. 185 voluptatis (VARRO ling. 8, 31 SEN. epist. 47, 6. *al.* PLIN. epist. 8, 21, 3. *al.*). consilium, voluntas *sim.*: CIC. Mil. 30 ratio (rep. 2, 22 nat. deor. 2, 88 CVRT. 4, 10, 14. *al.* QVINT. inst. 4, 1, 7. *al.*). Lig. 4 voluntatem (Phil. 12, 27 fat. 20. *al.* BELL. Alex. 35, 2. 57, 5 LIV. 30, 33, 6. et saepe). 17 consilia (top. 63 LIV. 4, 57, 4. *al.* QVINT. inst. 3, 8, 25 GELL. 17, 1, 7). Phil. 5, 38 iudicio (SVET. Tib. 23). TERT. anim. 20, 5 arbitrii libertas (adv. Hermog. 16, 4. HIL. in psalm. 118 nun [= 14] 13. AVG. perf. iust. 4, 9 arbitrii). varia: CIC. Mil. 45 causa (SEN. clem. 1, 11, 4 benef. 5, 19, 8 QVINT. inst. 2, 13, 2 TERT. resurr. 14, 8. *al.*). Phil. 5, 53 tempus (rep. 1, 10 off. 1, 81. LIV. 23, 23, 3 l. 35. 24, 9, 10 QVINT. inst. 2, 13, 2 TAC. ann. 1, 67, 1. *al.*). LIV. 1, 5, 5 occasionem (33, 8, 3. *al.*, v. vol. IX 2, 331, 51 sq.).

CAPVT ALTERVM: i. q. coniunctio inter homines necessari-
os: in definitione (uterque auctor affert CAES. l. 58; v. etiam GELL. p. 383, 30sq.): GELL. 13, 3, 4 's' ... pro iure officioque observantiae adfinitatis infrequens est, quamquam qui eqs. (v. p. 353, 17sq.). 13, 3, 5 repperi tamen in oratione C. Caesaris ... '-em' dictam pro 'necessitudine', id est iure adfinitatis. NON. p. 354, 7 -s affinitas eqs. (v. p. 353, 19). apud scriptores: CAES. or. frg. Gell. 5, 13, 6 vel pro hospitio regis Nicomedis vel pro horum -e, quorum res agitur, refugere hoc munus ... non potui. 13, 3, 5, eundem mihi videor pro nostra, -e non labore, non opera, non industria defuisse (, et quidem mihi videtur pro Non. p. 354, 10). PHAEDR. 3, 15, 18 facit parentes bonitas, non -s (cf. 4 quae ... concipit, 9 quae te peperit). loco dubio: HIST. Apoll. rec. B 15 (antea: indica mihi nomen tuum) si -is (-s var. l.) nomen quaeris, in mare perdidisti (v. Kortekaas, comm. 2007, 214 sq.).

in eodem contextu occurrit necessitudo p. 398, 59. Marchionni.

***necessitudo**, -inis f. a necesse. scribitur -cesi- LEX repetund. (CIL I² 583) 24. NOT. Tir. 36, 12 -o. de notione v. p. 395, 2 sq. 62sq.; de differentia inter voces q. s. -o et necessitas intercedente v. p. 383, 29sq. legitur, sc. non nisi in orat. soluta, inde ab ASELL., LEGE repetund., SISENNA, RHET. Her., VARRONE; vocem maxime frequentat CIC. (plus 150^{ies} [in epist. ca. 75^{ies}; apud familiares eius decies]). [confunditur in codd. c. necessitas p. 395, 11. 15. 53. 397, 12. et saepe (in falsa var. l. HIRT. Gall. 8, 53, 2; restit. p. 397, 17), consuetudo p. 396, 65. 397, 31. 57].

I i. q. necessitas, ἀνάγκη (-o oritur e. g. e legibus, ex officio *sim.* p. 395, 24. 30. 41. *al.*, ex inopia *sim.* p. 395, 17sq., e quibuslibet condicionibus ex-

ternis l. 8. 28. 48. 54. al., e fato vel ex ipsa rerum natura l. 15. 21. 34; ipsa -o agere dicitur vel negatur e. g. l. 13. 18. 19). de notione (adde l. 14. 56): GELL. 13, 3, 3 in libris veterum vulgo reperias '-em' dici pro eo, quod necessum est. CHAR. gramm. p. 126, 16 '-em' ... pro necessitate (v. p. 383, 35). GLOSS.¹ II Philox. NE 12 (= GLOSS. II 133, 8) -o: ἀνάγκη, καταφιλία, καθήκον, (ad II, ut vid.; κατὰ φιλίαν) καθ. Goetz in indice). al.

A vario contextu: **1 quaelibet exempla:** ASELL. hist. 5 L. Aemilium Paulum ... signis conlatis (non) decertare, nisi summa -o aut summa ei occasio data esset (de eadem re v. p. 385, 33). RHET. Her. 4, 1, 1 hoc nos -e facere, non studio (item opp. voluntas sim.: HYG. astr. 2, 15, 4 Prometheus non voluntate, sed -e [-tate var. l.] vigilans. MEN. dig. 49, 16, 5 pr. ultro ..., non cum -e). VARRO Men. 316 secundas (sc. cupiditates? v. Norden, Kl. Schr., 1966, 7), quo natura aurigatur, non -o (locum una cum SALL. l. 19. 28 et SISENNA l. 27 affert NON. p. 353, 36 -o, necessitas). CIC. inv. 1, 59 annuae commutationes, sc. naturales, ... quadam ex -e (-tate var. l.) semper eodem modo fiunt. SALL. Catil. 17, 2 omnīs ..., quibus maxuma -o et plurimum audaciae inerat. 17, 5 quos nobiles magis dominationis spes hortabatur quam inopia aut alia -o. 21, 3 hominem ... omnibus -bus circumventum. 58, 11. 58, 19 -o, quae etiam timidus fortis facit. VELL. 2, 50, 2 reddita ... ratione ... miserrimae -is, cum alienis armis ad arma compulsus esset Caesar. VAL. MAX. 1, 6, 12 invictae leges -is. TAC. ann. 6, 27, 3 Tiberius incusabat egregium quemque ... abnuere id munus seque ea -e ad preces cogi. COD. Theod. 6, 4, 2 ut minores xx annis eius -is titulo (sc. ludorum exhibendorum) minime teneantur. al.

2 pendet gen. aliave structura (sc. enunt. secund. l. 36. 45, inf. l. 37) indicans: **a qua ex causa -o fiat (cf. l. 41. 59):** SISENNA hist. 98 id me neque metu neque calamitatis -e inductum facere. SALL. Iug. 19, 8 de Africa ... ad -em rei satis dictum est (48, 1 Iugurtha ... coactus rerum -e statuit armis certare. PANEG. 8, 7, 3 nisi aedificandis navibus dari tempus r. -o suasisset). TAC. ann. 4, 20, 2 secundum -em legis. in lusu verborum c. vocibus cognatis: RVRIC. epist. 1, 3 p. 355, 24 (commendat rhetori filios erudiendos; alludi vid. ad sensum sub IIA illustratum) dabit is ... veniam mihi venienti ex -e necessariae necessitati(s). **b quid -e naturali dirigatur:** CIC. har. resp. 19 ordinem rerum caelestium ac -em persequi. **c quae -o alicui adsit, sc. cuius rei habenda, facienda, praestanda sim.:** SALL. Catil. 33, 5 ne nobis eam -em inponatis, ut quaeramus, quonam modo eqs. Iug. 102, 5 ut nobis demeres acerbam -em pariter vos ... persequi. RVT. LVP. 2, 20 familiares -e opitulandi adstrinxit (item pendet gen. gerund.: TAC. ann. 3, 40, 2 adsumptis eis, quibus ob egestatem ... maxima peccandi -o. AVG. serm. 47, 1). TAC. dial. 10, 6 (nisi ad a) non excusatur offensa -e officii. ann. 3, 64, 1 Iuliae Augustae validudo atrox -em principi fecit festinati in urbem reditus. 12, 30, 1 -em pugnae. VET. LAT. Sirach 29, 34 exi, hospes ...; -e domus meae hospitio mihi factus est frater (-em, -o al. var. II.; gr. 29, 27 ξρεία τῆς οἰκίας). BOETH. cons. 3, 6, 9 ut imposita nobilibus -o videatur, ne a maiorum virtute degeneret. GREG. TVR. vit. patr. 19, 2 p. 738, 27 (de matta) hoc erat feminae religiosae cotidianum scamnum ..., hoc omnis lectuli -o. al. **d quis in -e versetur:** TAC. ann. 1, 9, 3 pietate erga parentem et -e rei publicae ... ad arma civilia actum esse Augustum.

B apud rhetores pertinet ad argumentum defensionis (cf. p. 390, 2 sqq.): RHET. Her. 1, 14, 24 purgatio dividitur in imprudentiam, fortunam, necessitatem: ... -em, ut ille, qui ... non venit flumine interclusus (in divisione simili: 2, 16, 23 [necessitatem var. l.]. et ter ibid. CIC. inv. 2, 94, 2, 98 -o ... infertur, cum vi quadam reus id ... fecisse defenditur. al. in eodem opere). CIC. inv. 2, 37 turpitudines rei a defensore imprudentiae, -i, persuasioni, adulescentiae ... attribuentur. 2, 170 puto ... esse hanc -em, cui nulla vi resisti potest ..., quae neque mutari neque leniri potest. et saepius in eodem opere. RVT. LVP. 1, 20 ἀναισχάτων: hoc schema tunc prodest ..., cum volumus ostendere -em aut naturae, aut temporis aut alicuius personae, (nisi haec ad IIA1).

II i. q. coniunctio inter necessarios (metonymice de ipsis necessariis sub C). de notione (adde l. 5): GELL. 13, 3, 5 iure adfinitatis (v. p. 394, 54). CHAR. gramm. p. 126, 15 et 400, 18 v. p. 383, 35 sqq. NON. p. 353, 33 -o est adfinitas (affert p. 396, 18; postea l. 14). SYNON. CIC. p. 414, 20 amicitia. -o. adfinitas. proximitas. cognatio. consanguinitas. propinquitas. GLOSS. -o: συγγένεια καθολικῶς. affinitas, amicitia, dilectio, amicitiae, amicalis affectio. al.

A proprie spectat ad coniunctionem animantium (vox est generalis, cuius species e. g. adfinitas, cognatio sunt, p. 396, 4. 61. 64. 397, 8; pendet gen. epexeget. e. g. p. 396, 38 sqq. 51. 67. 397, 46 sq. 51. 54): **1 vario usu:** **a significatur vinculum propinquitatis (sive sanguine, genere constitutum sive nuptiis. certiora tantum, cetera v. sub b; simul ad a et ad b pertinent e. g. p. 396, 4. 8. 12):** **α respicitur adfinitas vel cognatio singulorum:** **① quaelibet exempla (selecta inde a LIV.):** LEX repetund. (CIL I² 583) 24 (quei ... se earum qua) -e atingat, quae supra scripta sient

(cf. 22 gener socer vitricus privignusve ... sobrinus eqs.; inde vox restit. ibid. 20). RHET. Her. 4, 39, 51 quos natura aut voluntas -e (-tate cod. unus) et benivolentia coniunxit. CIC. Quinct. 48 quicum tibi adfinitas, societas, omnes denique causae et -es veteres intercedebant. 52 eius rei atrocitas -is nomine levaretur (Cluent. 199 mulier nomina -um ... mutavit, uxor generi, noverca fili, filiae pelex. Deiot. 30 TAC. ann. 12, 46, 1. AVR. Fronto p. 11, 2 omnia -um n. [antea: filius ..., filia ..., nepos, abnepos, frater eqs.; postea: iure sanguinis]. al.; cf. l. 63). 54 quidam socius et affinis meus, quicum mihi -o vetus. Verr. II 1, 137 officii -isque ratio. Mur. 73 ad hoc officium -is. Planc. 27 illae -is causae leves esse videntur (antea: frater patruelis et socer ... vinclis et propinquitatis et adfinitatis coniunctus). Lig. 21 propter omnis -es, quae mihi sunt cum L. Tuberone: domi una eruditi, militiae contubernales, post adfines, in omni vita familiares. off. 1, 59 -um gradus (al., v. vol. VI 2, 2159, 29 sqq.). fam. 13, 10, 1 mos maiorum hanc quaesturae coniunctionem liberorum -i proximam voluit esse. al. CAES. civ. 1, 4, 3 quos exercitus se pro -e partitum cum Pompeio (sc. genero suo) arbitratu Scipio. SALL. Iug. 80, 6 Iugurtha filia Bocchi (Boccho var. l.) nupserat; verum ea -o apud Numidas Maurosque levis ducitur. NEP. Dion. 1, 3 (antea: affinitatem). LIV. 4, 5, 5 si plebei iungi miscerique vobis patriciis privatis -bus possunt. S. C. de Pisone 144 (de Livia sorore Germanici; antea: et avia sua et socer idemque) patruos, princeps noster) tam coniunctis -bus inligata femina. VAL. MAX. 2, 7, 3 -um perruptis vinculis (CLAUD. DON. Aen. 1, 660 p. 130, 25 AVG. civ. 15, 16 p. 91, 18. cf. l. 75 sqq.). SEN. benef. 3, 18, 1 officium esse filii, uxoris, earum personarum, quas -o suscitatur et ferre opem iubet. ASCON. tog. cand. p. 65, 18 fuerat ... Gratidianus arta -e Ciceroni coniunctus (cf. de eodem Cic. off. 3, 67 propinquus meus). QUINT. decl. 321, 7 alienos ... ac nulla -e inter se coniunctos. TAC. ann. 3, 29, 2 privignis cum vitrico levior -o quam avo adversum nepotem erat. PLIN. epist. 5, 11, 2 (ad proscerum) pro -e nostra. paneg. 37, 7 non sine piaculo ... sanctissimas -es ... scindi (6 cognationum iura). SVET. Aug. 48 reges socios ... inter semet ipsos -bus mutuis iunxit, promptissimus affinitatis cuiusque atque amicitiae conciliator. GAIUS inst. 3, 24 cognati, qui per feminini sexus personas -e iunguntur, sc. cum defuncto. FLORENT. dig. 35, 1, 34 pr. per demonstrationem ... -is vel adfinitatis. COD. Iust. 7, 16, 37 (a. 294) gener tam proxima -e coniunctus. PANEG. 5, 3, 1 Aedui fratres populi Romani ... appellari ... meruerunt; quo nomine praeter cetera -um vocabula ... apparet ... dignitatis aequalitas. et saepe. **② pendet gen. consanguinitatem sim. significans:** RVT. LVP. 1, 20 tyranni crudelitas omnem naturae -em exstinguebat (al., v. p. 172, 39 sqq.). VLP. coll. Mos. 16, 9, 2 ne quis occasione iuris sanguinis -em vinceret (COD. Theod. 5, 43, 6 pr. [a. 238]. FIRM. math. 6, 16, 6. al.; cf. p. 398, 31). COD. Iust. 4, 19, 13 pr. (a. 293) -o consanguinitatis ... natalibus vel adoptionis sollemnitate coniungitur (VAL. CEM. hom. 12, 6 gradum parentelae aut -em c.).

β respicitur cognatio populorum sive cum singulis hominibus sive cum aliis populis: CIC. Verr. II 5, 125 illa Segestanorum ... cognatio (sc. cum Romanis) quos tandem fructus huius -is in istius Verris imperio tulit? LIV. 37, 17, 7 (5 urbem ... cognatam) Rhodii ... suas -es commemorarunt. IVST. 11, 3, 1 Alexander Thessalos ... maternas ... suae cum his ab Aecidarum gente -is admonuerat. HEGES. 5, 22, 1 p. 348, 11 si fugiendum putassem, ... non violaveram patriae -em, sc. proditione. MACR. Sat. 1, 6, 12 peregrinis, quibus nulla esset cum Romanis -o.

b significatur vinculum amicitiae, familiaritatis sim. (v. etiam ad a; saepe in contextu occurrunt e. g. amicitia, benevolentia, familiaritas, fides, officium, propinquitas): **α inter singulos quoslibet:** **① exempla varia selecta:** RHET. Her. 3, 6, 11 nos aliquid officio facere, quod causa -is intercedat (CIC. Rab. perd. 1 satis iustam. Mur. 7 familiaritatis -isque. Sull. 23 pro magnis c. nostrae -is. fam. 13, 49 Q. Pompeius ... multis et veteribus c. -is mihi coniunctus est. et saepius. PLANC. Cic. fam. 10, 4, 1 habeo c. plurimas vel paternae -is vel meae ... observantiae eqs. Q. CIC. pet. 16 ex c. iustiore cognationis aut adfinitatis aut sodalitatis aut alicuius -is. cf. l. 10. p. 397, 50. 64. 71). CIC. Verr. II 1, 39 eae insidiae, quae latent in simulatione officii aut in aliquo -is nomine. 2, 27 ut quisque te maxime cognatione, adfinitate, -e aliqua attingebat, ita eqs. Sull. 2 nostram ... -em (-tatem, consuetudinem var. II.) familiaritatemque. Planc. 25 rogatio ..., quae est officio -is coniuncta maxime (fam. 3, 4, 2 Q. CIC. pet. 46. cf. l. 10. p. 397, 66). 27 contuberni -o. 72 -es ... familiaritatis, vicinitatis, patris amicitiae. Deiot. 39 (antea: amicitiam ..., hospitium ..., familiaritatem) summam ... -em magna eius regis Deiotari officia in me ... effecerunt. Att. 16, 16^a, 3 ad paternas ... magnas et veteres et iustas -es. fam. 1, 3, 1 propter tuum in me amorem nostramque -em. 10, 3, 2 -em constitutam habui cum domo vestra ante aliquanto, quam tu natus es (postea: amorem ..., familiaritatem). ibid. vetustate -is (13, 68, 3). 13, 14, 1 omnia mihi cum eo intercedunt iura summae -is (SIDON. epist. 4, 3, 1). 13, 17, 1 maximum ... mihi vinculum cum eo est quasi sanctioris cuiusdam -is,

quod est Attici nostri familiarissimus (AVG. civ. 19, 8 p. 368, 9 humanarum omnium -um vincula. *cf. l. 59. p. 396, 23. 398, 12*). 13, 19, 1 cum Lycone ... est mihi ... hospitium vetus, quam ego -em ... colendam puto (*postea*: familiaritas). CAEL. Cic. fam. 8, 14, 1. BRVT. Cic. ad Brut. 21, 1 oro ... te, Cicero, -em nostram tuamque in me benevolentiam obtestans. 21, 2 remota -e privata. CAES. civ. 1, 8, 3 semper se, *i. Pompeium*, rei publicae commoda privatis -bus habuisse potiora (-tatibus *cod. unus*). PS. SALL. rep. 1, 2, 2 adfinitas aut alia -o. NEP. Att. 19, 4 *Attici neptem* Caesar ... privigno suo despondit: quae coniunctio -em eorum sanxit, familiaritatem reddidit frequentiore. SEN. dial. 3, 1, 2 *ira est* decoris oblita, -um immemor (*nisi ad C2*). QVINT. inst. 1, 2, 20 *amicitiae* religiosa quadam -e inbutae. TAC. dial. 5, 4 *eloquentiā* parere ... amicitias, adsciscere -es (-tates *var. l.*). hist. 2, 80, 3 plerique *provinciales* -bus et propinquitatibus mixti, *sc. cum militibus*. *al. in paronomasia c. voce q. e. necessitas*: SIDON. epist. 6, 4, 1 commendo ... baiulorum pro nova necessitate vetustam -em, *nostram* (*l. var. l. -e v. necessitatem praeferunt edd. rec. plerique*). RVRIC. epist. 2, 29 miror ... *vos meam* quaesisse sententiam; quod vos magis pro -e (*edd.*, -tate *cod.*) quam necessitate fecisse conicio.

② *locutiones quaedam selectae*: ① *aliquid fit vel faciendum est* pro -e (*cf. e. g. p. 396, 16. 29; sim. p. 396, 58*): CIC. Quint. 16 p. fraterna illa -e et p. ipsius adfinitate. Mur. 7 officia p. nostra -e ... praestitisse (fam. 6, 22, 2 p. vetere n. coniunctione ac -e p. que summa mea in te benevolentia. 10, 6, 2 p. plurimis n. -bus. 13, 55, 2 p. n. coniunctissima -e plurimisque officiis ... mutuis. 13, 74 p. tua in me observantia p. que n. -e. *al.; cf. e. g. p. 396, 29. 71*). Phil. 13, 11 p. paterna -e et coniunctione (fam. 13, 29, 5. *cf. e. g. p. 396, 60. 70*). *al. PLIN. epist. 5, 7, 5 p. -e amicitiae nostrae*. ② *alicui* -o est, intercedit *sim. cum aliquo* (*cf. e. g. l. 67. p. 396, 4. 12. 398, 24*): CIC. Verr. II 5, 176 nulla tibi ... c. isto *Verre* cognatio, nulla -o (PLIN. paneg. 7, 4. *cf. l. 73. p. 396, 27. 52*). Cluent. 117 mihi c. ... ambobus est amicitia, c. altero vero ... magnus usus et summa ... -o est ([consuetudo *var. l.*]. fam. 13, 70 s. familiaritas -oque. *al.; cf. e. g. l. 70. p. 396, 69*). Sest. 39 M. Crassus, quocum mihi omnes erant amicitiae -es (fam. 13, 12, 1. *cf. e. g. l. 2. p. 396, 12*). Att. 13, 2^a, 2 mihi ... magna c. fratribus illius -o est (*cf. e. g. l. 68sq. et CAES. civ. 2, 17, 2 -em ... sibi nihilo minorem c. Caesare intercedere*). fam. 6, 12, 2 veteres mihi -es c. his omnibus intercedunt (13, 39. *cf. e. g. p. 396, 4. 9*). 13, 44 (*item* 74) tanta mihi c. eo -o est familiaritasque, ut *eqs.* (PLANC. Cic. fam. 10, 24, 1 t. -o, quantum tu mihi tecum esse voluisti. *cf. l. 64. p. 398, 18sq.*). *al.* ③ *alicuius* -e coniungitur, copulatur *sim.* (*cf. e. g. l. 57. 67. p. 396, 3. 19. 59. 398, 8*): CIC. Caecin. 14 ille ... voluntarius amicus mulieris non -e aliqua, sed ficto officio ... coniunctus. Att. 16, 16^b, 9 *me* paterna -e coniunctum semper habuisti. fam. 5, 18, 2. 6, 17, 2 *alios* beneficiorum magnitudine ... coniunctiores tecum esse quam me, -e neminem. Q. CIC. pet. 26 nisi si quis aliqua -e competitorum alicui tuorum sit adiunctus. VAL. MAX. 4, 2 tit. qui ... iuncti sunt amicitia aut -e. FRONTO p. 170, 23 -e ista sumus copulati. FIRM. math. 2, 30, 10 quos tibi amicitiae -o coniunxit (8, 19, 5 fida a. -o. *al. apud eundem; cf. l. 26*). *al.*

④ *inter magistratus*: ① *quaestorem et praetorem vel consulem* (*cf. p. 396, 15*): CIC. div. in Caec. 46 commemorare quaestoris cum praetore -em constitutam. 59 ridiculum est putare causam -is ad inferendum periculum iustam videri oportere. 61. Verr. I 11 sortis -em religionemque violatam ([*ad loc.* SCHOL. Cic. Gron. B p. 333, 2 quia filii loco esse debet quaestor consuli vel praetori]. II 1, 37 NEP. Cato 1, 3). fam. 13, 10, 4 -o quaesturae. *al. PLIN. epist. 10, 26, 1 quendam* habui ... quaestorem in consulatu; ... publicae -is pignera privatis cumulat officiis. ② *alios*: HIRT. Gall. 8, 50, 4 (*si recte legitur*) quod *Ser. Galba* sibi, *i. Caesari*, coniunctus et familiaritate et -e legationis esset (consuetudine *pars codd. et edd.*). PLIN. epist. 5, 14, 5 *ad familiaritatem* nostram accessit vinculum -is publicae *eqs.* (7, 16, 1 [*pertinet simul ad p. 396, 55sqq.*] *quendam* familiarissime diligo et privatis mihi et p. -bus implicitum; simul militavimus, simul quaestores Caesaris fuimus; ... ego in villas eius saepe secessi *eqs.*; *cf. l. 55*).

③ *inter coetus et alios sive singulos homines sive populos*: CIC. div. in Caec. 6 si ... mihi cum Siculis causa tantae -is non intercederet ([*ad loc.* SCHOL. Cic. Gron. B p. 325, 17 quia me patronum vocavere]. *item respic. Siculi*: 14 officium -is. Verr. II 4, 145 satis iustam causam coniungendae -is. leg. agr. 2, 57. *al.*). Manil. 4 pro -e, quae mihi est cum illo ordine *equitum*. Planc. 39 eas tribus, in quibus magnas -es habet Plancius. fam. 9, 13, 3 municipio Caleno, quocum mihi magna -o est. ad Q. fr. 1, 1, 6 qui ... nos summa -e attingunt. *al. CAES. Gall. 1, 43, 6* quam veteres quamque iustae causae -is ipsis *Romanis* cum Haeduis intercederent (*cf. p. 396, 36*). civ. 3, 106, 1 *Pompeium* Aegyptum iter habere propter -es regni. PLIN. epist. 7, 33, 5 ille *Senecio*: 'tibi, *Plini*, nulla cum provincia *Baetica* -o, nisi ex beneficio tuo ...; ipse et natus ibi et quaestor in ea fui'. paneg. 39, 5 laeti ... capessite civitatem, *peregrini*: neminem hoc -is (*i.*

haec -o) abruptum velut truncum ... destituet. GELL. 16, 13, 8 *cum Roma* coloniarum alia -o est, *sc. atque municipiorum*. SCHOL. Cic. Bob. p. 105, 9 (*ad Flacc.* 52) bene praemisit orator habere quandam se ... cum eodem populo *Trallianorum* -em.

④ *in religione paganorum et Christ. respicitur -o*: **a** *inter homines et deum*: SEN. dial. 1, 1, 5 inter bonos viros ac deos amicitia est, ... immo etiam -o et similitudo (*postea*: parens ille *deus*). LACT. ira 24, 11 ut possint *sapientes* cum deo beatissima -e copulari. AVG. serm. 21, 6 gemina -e tecum agit dominus tuus: 'et creavi te et comparavi te'. *al.* **b** *inter homines ut progeniem dei vel primi hominis*: ARNOB. nat. 4, 36 p. 245, 2 *homines* germanitatis -e copulatos (*cf. l. 14*). LACT. inst. 5, 8, 6 cum scirent homines unius se dei filios esse ideoque divinae -is ... vinculo copulatos (epit. 54, 6. *cf. p. 396, 75*). 6, 10, 8 (6 fratres sumus) ob hanc -em germanitatis. epit. 54, 5 fraterna ... -e cohaeremus (*respondet inst. 5, 6, 12* fraternitatis vinculo). AVG. civ. 14, 1 p. 3, 9 ad humanum genus ... quadam cognationis -e in unitatem ... conligandum. *al.* **c** *inter deos sim.*: LACT. inst. 4, 27, 11 si *dei et daemones* sunt aliqua -e copulati (-tate *cod. unus*; *antea*: consortium). 4, 29, 11 separationem tantae -is (*inter deum patrem et filium*, ut epit. 44, 4). FIRM. math. 5 praef. 3 (*nisi ad IA1*) tu tibi pater ac filius, uno vinculo -is (-tatis *var. l.*) obligatus.

B *transfertur ad coniunctionem rerum similium*: CIC. orat. 186 numerus (*i. metrum*) ... nullam habebat ... -em aut cognationem cum oratione (*cf. p. 397, 28*). BASS. gramm. VI 263, 21 ut ostenderem, cum quot metris ei *hendecasyllabo* quaedam -o contingeret.

C *metonymice significantur homines necessarii*: **1** *sing.* (*sive de singulis, ut maxime l. 29, sive sensu colectivo de pluribus, e. g. l. 32*): FEST. p. 289 rapi simulatur virgo ex gremio matris aut, si ea non est, ex proxima -e, cum ad virum traditur (*cf. l. 48. p. 396, 35*). QVINT. decl. 321, 9 huic -i, *sc. fratri*, ... dare venenum. PAPIN. dig. 22, 1, 3, 3 (*disting. tutoribus*). ARNOB. nat. 3, 27 *Venere* cogente ... (in) incestas libidines -o sanguinis inardescit (*nisi per prosopop. ad p. 396, 40*). AMM. 19, 9, 7 opibus et -e omni recuperata cum coniuge (20, 8, 21 -e o. relictas. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 476 p. 692 [*gr. πᾶσαν τὴν γενεάν*]). AMBR. exc. Sat. 1, 58 *provinciales fratrem meum* parentem magis fuisse proprium quam iudicem loquebantur, gratum piaie -is arbitrum. HEGES. 1, 1, 6 curam ... servandae -is (*i. matris fratrumque*). IULIAN. in Os. 13, 14 l. 234. EPIST. pontif. 374 Conc.^s I 2 p. 10, 19 (*respic. Matth. 10, 37*) *Christo nullam* -em debere praeponi (*gr. I 1, l p. 81, 12 συγγένειαν*). **2** *plur.*: VAL. MAX. 2, 1, 7 huius modi inter coniuges verecundia: quid? inter ceteras -es nonne apparet consentanea? (*postea*: pater cum filio ..., socer cum genero). SEN. benef. 6, 16, 7 ingratus sum, nisi illum *praeceptorem* inter gratissimas -es diligo. CVRT. 4, 10, 23 *uxore Darei mortua* crederes Alexandrum inter suas -es flere (TAC. hist. 3, 59, 3. PANEG. 8, 8, 4 cum coniugibus ac liberis ceteroque examine -um ac rerum s. *sim. cum aliis pron. poss.*: TAC. hist. 1, 15, 2 [*antea*: propinquos] non meae tantum -es ..., sed et tuae. PLIN. epist. 10, 87, 3 -es eius inter meas numero. DECL. in Catil. 123 pudicitiam -um nostrarum [-tatum *cod. unus*]). PETRON. 116, 8 qui ... nec uxores umquam duxerunt nec proximas -es habent. QVINT. decl. 255, 5 (*nisi ad A1*) cum *transfugae* ... intuerentur patriam ... et -es omnes. PLIN. epist. 8, 23, 7 (*postea*: parens, ... uxor, ... filia). SVET. Tib. 11, 5. *al. APVL. Plat. 2, 13 p. 239 amicitiarum* pars voluptatis gignitur causa, pars necessitatis (*v. p. 386, 15*); -um et liberorum amor naturae congruus est *eqs.* CALL. dig. 48, 19, 28, 8 in patronum ..., patrem, propinquum, maritum, uxorem ceterasque -es (*opp. extraneos*). EVTR. 10, 6, 3. AMM. 18, 5, 4 *spadones* carentes ... -bus ceteris divitias solas ut filiolas ... amplectuntur. AMBR. obit. Valent. 37 circa sanctas -es suas, *sc. sorores* (*de necessariis imperatoris, ut sacrae -es*: NOVELL. Valent. 10, 1. 13, 6. 16 pr.). HEGES. 5, 16 p. 332, 24 vestrarum ... miseremini -um (*gr. 5, 418 γενεάς*). *et saepe; cf. p. 397, 10*.

variatur c. voce q. e. necessitas p. 395, 52 (in paronomasia p. 395, 33. 397, 14sqq.).

necesso, -āre. *a* necesse. [*vix recte trad.* AVG. serm. 313E, 7 coll. Morin p. 542, 30 -bit hoc, -bit usque in finem (nec cessabit *Morin loco utroque*.)]

fere i. q. requirere, desiderare sim., sc. necessaria ad vitam sustinendam (*accedit dat. comm. l. 68. 73, praepos. ad l. 71*): *formae pass.* (*nisi mediopass. intellegas*): DIDASC. apost. 35, 7 diaconissam necessariam habebis ..., ut eis, quae infirmantur, ministret, quae -antur. CHART. lat. ant. XX 705, 32 (*a. 445/6*) per (id, quod) domui nostrae -atur. PLIN. phys. Bamb. 48, 10 h(a)ec omnia tusa ... recondis et uteris vel pulvere vel ... cum melle, dum -atur. THEOD. MOPS. in Phil. 4, 15 p. 251, 1 (*ad Phil. 4, 16* ad usus meos misistis) mihi ... illa, quae ad usus -bantur, misistis (*necessaria vel necesse habebantur, var. ll. [l.] item in contextu simili 2, 25 p. 229, 5*). in I Tim. 5, 8 p. 157, 13 ut nihil illis propinquis desit de his, quae eis -antur (*necessaria sunt exc. Hrabani*). *forma act.*: VEN. FORT. Mart. 2, 411 non fuerunt ei cibus et somnus, nisi quod natura -at (-et, cessat, negasset

[Spath]

var. II.; cf. Sulp. Sev. Mart. 26, 2 n. quantum naturae necessitas cogeat).

necessum, necessus (-esus) v. p. 381, 74sq.

⟨**neceunt**: non eu)nt, ut 'nec' ⟨pro 'non'⟩ FEST. p. 162 (suppl. e PAVLO, ubi trad. nequ(e)unt).

necgnis: commune genus est; facit neu(trum) negne GLOSS. V 524, 13 (sim. 573, 23). *obscurum* ('ex necne fictum' Bücheler, v. Thes. gloss. ad l.; de signis cogitat Heraeus in exemplari suo).

nec(h)amel, -is m. nec- FRG. Bob., nech- PRISC. vox peregrina incertae notionis (fort. latet nomen proprium Nethanel, Nathan(ah)el vel sim.): FRG. Bob. gramm. V 558, 3 sq. hic -l, ab hoc -e, horum -um. PRISC. gramm. II 312, 20 (iuxta nomina propria) -l -is.

nechoc et necillud sine intermissione pro nec hoc et nec illud scribenda esse testatur MAR. VICTORIN. gramm. 4, 94.

[nechon falso trad. APIC. 1, 14 (cnecon, i. xνήκον, corr. Vollmer).]
nechōt(h)a, νεχῳτά (quo transcribitur hebr. נֶחֱוֹתָא). scribitur in

codd. et -tha et -ta. explicationes (respic. Is. 39, 2 [et IV reg. 20, 13]): HIER. in Is. 11, 39, 1 l. 61 G. Ezechias rex ostendit ... eis legatis iuxta Septuaginta 'domum -a', pro qua Symmachus transtulit 'aromatum suorum'. nom. hebr. 46, 27 -a: styracem eius vel aromata. quaest. hebr. in gen. p. 61, 31 (ad gen. 43, 11) est, ubi in nostris codicibus habetur thymia, in Hebraeo ... '-a', quod Aquila 'storacem' transtulit, ex quo 'domus -a', quae in Isaia legitur, manifestissime cella thymiamatis sive storacis intellegitur, quod in illa aromata diversa sint condita. Spoth.

necillud v. l. 12.

[necinopīnātus v. p. 407, 17sq.]

necl- v. negl-.

necmancipi v. nec m. vol. VIII 254, 60 sqq.

necne v. p. 278, 13 sqq.

necnec v. p. 278, 14.

necnon v. neque (nec).

neco, -āvi (necuī), -ātum (nectum), -āre.

[a nex, cui subest radix

*nek- 'evanescere', cf. ind. vet. našyati 'evanescit', gr. νεκρός 'mortuus'; perf. necuī et p. p. p. nectum (cf. e-nectum) verbo deperdito *nec(i)o, necēre attribuenda videntur. cf. Walde-Hofmann II 153 sq.; Leumann, Gramm. 1977, 544; de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 407 sq. Mei.] de origine: CHAR. gramm. p. 393, 14 -are a nece. scribitur vel ita editur:

neg- VET. LAT. Matth. 10, 21 (cod. 1; resp. gr. θανατώσουσιν, cf. Marc. 13, 12 p. 402, 47). CYPR. patient. 16 (cod. saec. VI/VII). DIOSC. 2, 165 p. 245, 1. GREG. TVR. Franc. 3, 17 (nec- var. l., ut 4, 12 p. 143, 2). PLIN. phys. Bamb. 10, 4 phys. Sang. p. 196 l. 7. al.; per notam MISC. Tir. p. 52, 14. cf. GRAMM. suppl. p. 298, 27 (sim. 300, 21) '-gat' ... si de occidendo, per c scribitur. NOT. Tir. 75, 20 -at. de formis perf. act. et p. p. p.:

testimonia grammaticorum: CHAR. gramm. p. 316, 14 -o, -as, -ui. DIOM. gramm. I 366, 3 -o, -ui quasi crepui; verum tamen et -avi legimus, ut -ctus -atus (seq. l. 50sq.). PRISC. gramm. II 470, 12 -o -avi vel -ui, sicut et Probus et Charisius et Diomedes docent, ideo quod participium praeteriti passivum et -atus a -avi et -ctus a -ui facit (sim. 472, 16. 570, 21). cf. l. 52. exempla auctorum: perf. -cui: ENN. ann. 559. PHAEDR. 4, 20, 4 (restit. pro noc-). COLVM. 6 praef. 7 CARM. adv. Marc. 2, 178; p. p. p. -ctum: v. p. 405, 24sq. formas perf. act. contractae -arunt, -asse sim. v. e. g. p. 401, 69. 402, 4. de notione et differentia: FEST. p. 178 occisum a -to distingui quidam, quod alterum a caedendo atque ictu fieri dicunt, alterum sine ictu. DIOM. gramm. I 366, 5 (antea l. 41) hoc differre malunt, -ui quasi suffocavi, -avi ferro occidi. PRISC. gramm. II 470, 21 (= 570, 22) proprie -atus ferro, -ctus vero alia vi, peremptus dicitur ([affert ENN. p. 401, 31]. sim. SCHOL. Hor. gloss. l. epist. 1, 7, 87, ubi l. alia vi, baculo aut siti). SYNON. Cic. p. 431, 11 interficit. ... perimit. occidit. -at. obtruncat. iugulat. adfligit. exanimat. immolat. litat. mactat eqs. p. 436, 31 -ti. occisi. GLOSS. -o: φονεύω. σφάζω. πνίγω. ἀγχω. -at: occidit, iugulat. -verit: ἀνέλοι. -tos: mortuos. legitur inde a LEGE XII tab., PAVTO, ENN., CATONE, persaepe apud PLIN. nat., in COD. Theod. et NOVELL. Iust. singulis locis; de ratione inter -are et enecare intercedente v. Adams, Glotta 69, 1991, 122 sq. [saepe addito praeverbio (cf. ēneco vol. V 2, 563, 12 sqq.) significatur i. q. interficere: val. (megl., transilv.) īneca; interficere interficere demergendo (cf. p. 404, 54sqq.): val. īneca, it. annegare, venet. (Venetiae) negar, raet. or. (in)neā, innejá (cf. Il nuovo Pirona, 21967, s. vv.), francog. noyer, prov. negar, cat. (a)negar, hisp. et port. anegar; suffocando: langob. (in valle Tellina) neér, hirpin. necá, apul. nechève, nekè; ceterum in lingua Vascorum nekatu 'afflictum, lassum esse'. cf. M.-L. 5869 et Faré, Postille. Tiktin-Miron³ II 468. Battisti-Alessio I 211. IV 2559. Cortelazzo-Zolli² 106. Wartburg VII 74 sqq. Coromines V 895 sq. Corominas-Pascual I 265 sq. Machado³ I 250. Schd.-Cr.]

[confunditur in codd. saepe c. negare (cf. l. 34sqq.), e. g. PLAVT. Most. 479 CIC. Cael. 31 SEN. dial. 7, 18, 2 COLVM. 4, 24, 19 CYPR. epist. 58, 6, 2 (in falsa var. l. MANIL. 5, 380 COLVM. 5, 9, 16. 10, 17; restit. e. g. ENN. scaen. 227. 420 PANEG. in Mess. 168 TERT. spect. 3, 4; falso trad. LIV. 25, 6, 14), c. enecare CIC. parad. 24 PLIN. nat. 29, 74, nocere PLIN. nat. 18, 196 TERT. castit. 12, 5 ALC. AVIT. carm. 5, 206 (restit. supra l. 46). restit. loco conclamato PACVV. trag. 365³

ambo, sc. Orestes et Pylades, ergo, †sunaneganum†, precamur (l. una necarier Madvig, alii alia; v. ad loc. Schierl, Die Tragödien des Pacuv., 2006, 218 sq.; cf. p. 402, 23sq.).]

i. q. interficere, occidere, vita privare sim. (de usu verbi et modis -andi docte disseruit Adams, Glotta 68, 1990, 230 sqq. et 69, 1991, 94 sqq.; usum reflexivum v. p. 403, 3sq. 404, 58 [reciprocum p. 404, 42sq.]; -ant homines fere consulto, volentes, sed imprudentes sim. l. 68. p. 401, 22. 73. 403, 14. 57; pro subi. est animal e. g. l. 73. p. 401, 4sq. 402, 32sq., res e. g. p. 401, 30sq. 403, 48; respic. mors, cuius causa non intellegitur, vel non ab homine illata maxime p. 401, 28. 31sq., status morti similis p. 404, 61sq. 405, 23; in lusu verborum c. nocere p. 405, 48, negare p. 403, 30 et AVG. c. Iulian. op. imperf. 2, 118. serm. 199, 2 Iudaei Christum visum ... negaturi, ... loquentem ... -turi): I plena notione mortis illatae vel vitae ademptae:

A proprie et in imag. -antur animantia vel vi vitali quadam praedita (obi. suppl. vel absolute e. g. p. 401, 37. 402, 53. 403, 74 [ubi pendet dat. commodi]):

1 quolibet modo (variatur in contextu vel versione maxime interficere e. g. p. 401, 18. 402, 16. 25. 403, 12 [disting. p. 403, 66], interimere e. g. p. 401, 3. 402, 46, occidere e. g. p. 402, 5. 9. 406, 8 [disting. p. 399, 48. 402, 55], ceterum enecare p. 403, 33. 67. 404, 20. 27. 44 [cf. p. 399, 59], percutere e. g. p. 401, 16. 18, trucidare e. g. p. 402, 13. 32 [disting. l. 33. p. 405, 25]): a -antur homines: α quilibet (eorum coetus, numerus maior e. g. l. 53. 59. p. 401, 19. 402, 24. 33. 39; rarius vi bellica, v. p. 402, 35sq.; nota vita -ta de Christo p. 402, 51): ① usu vario: ② indicator instrumentum, modus, locus: ③ per part.

(gerundivum l. 38): ④ perf. pass.: coniunctum (exempla certiora, huc vergunt quaedam infra p. 402, 68sq. allata nec non p. 406, 2; cf. p. 404, 39. 55): LEX XII tab. (Plin. nat. 18, 12) quiddam puberi XII tabulis capital erat suspensumque Cereri -ari iubebant (cf. RVFIN. hist. 8, 6, 5 laqueo adpensos -ari iussit). LIV. 1, 11, 7 obrutam armis [sc. Tarpeiam ut: VAL. MAX. 9, 6, 1 agmen ... puellam ... armis o. -vit. de re v. l. 62].

AMM. 16, 12, 53 acervis superruentium o. -bantur. VVLG. deut. 13, 10 lapidibus). TAC. ann. 12, 47, 5 veste multa gravique opertos -at (disting. filii ... trucidati). CARM. Année Épigr. 1988 n. 167 (Romae; saec. II) (haec morbo c)orrepta gravi non caede -ta est. VICT. VIT. 1, 42 poenis adtritii ... omnes paene -ti sunt (disting. gladiis tunc interempti). iuxta positum (cf. p. 404, 54): CIC. Verr. II 5, 119 cum erunt securi percussi ac -ti. 5, 148 ἐδικαιώθησαν ..., hoc est ... supplicio adfecti ac -ti sunt. PLIN. epist. 4, 11, 7 defodiendam -andamque, sc. vestalem (cf. p. 401, 57). AMBR. in psalm. 43, 5, 1 terrae hiatus ... vorati sunt et -ti. ⑤ praes. act. coniunctum:

APVL. met. 3, 26, 2 (loq. asinus) deliberavi, an ... illam feminam spissis calcibus feriens et mordicus adpetens -are deberem.

⑥ per abl. (abl. gerund. l. 57. 71, abl. absol. l. 60. p. 401, 12. 13; cf. e. g. p. 401, 43): LEX XII tab. (Gaius dig. 47, 9, 9) qui aedes ... combusserit, victus verberatus igni -ari iubetur, si eqs. (CAES. Gall. 1, 53, 7. 7, 4, 10 i. atque omnibus tormentis. adde p. 401, 12). PLAVT. Poen. 486 (loq. miles) eum, sc. hominem volaticum, -bam ilico per cerebrum pinna sua sibi, quasi turturem. CATO ad fil. frg. 1 Graeci iurarunt inter se barbaros -are omnes medicina. VAL. ANT. hist. 21 Timochares promisit regem Pyrrum venenis -are (RHET. Her. 2, 5, 8 decoloratum corpus mortui significat eum v. -tum. al. CIC. Cluent. 61 per servum. off. 1, 40. al. SEN. contr. 9, 2, 13 uxorem. al. e. g. l. 67 et VLP. dig. 29, 5, 1, 21 v., non per vim. cf. p. 401, 39. 41. 405, 65). CIC. Verr. I 13 nautae militesque ... fame -ti (Att. 9, 9, 2 ut nostri principes antiquissimam ... parentem, patriam, f. -andam putent. ad Q. fr. 2, 3, 2 plebem. SEN. contr. 1, 7, 13. QVINT. inst. 3, 6, 27 est adulter loris caesus vel f. -tus. al. e. g. p. 401, 10 et LVCIAN. Cypr. epist. 22, 2, 1 f. et siti -ari [negare cod.]. 22, 2, 2 in carcerem. cf. l. 58sqq.). Pis. 43 hostes Regulum resectis palpebris ... vigilando -verunt (off. 3, 100. cf. l. 58. p. 401, 3). fin. 5, 82 qui ... vigiliis et inedia -tus est, Regulus (TERT. apol. 6, 4. RVFIN. hist. 10, 8, 12 p. 897, 5 multitudines in carcerem retrusae i. -bantur. cf. l. 52. 67. p. 406, 3 et OPTAT. 2, 25, 8 subducto cibo). phil. frg. V 95 (Aug. c. Iulian. 4, 15, 78) a praedonibus crudelitate excogitata -bantur. VARRO ling. 5, 41 Tarpeia ab Sabinis -ta armis et sepulta est. SALL. Iug. 42, 1 Gaium Gracchum ferro -verat nobilitas (HOR. sat. 2, 7, 58 quid refert, uri, virgis f. que -ari auctoratus eas [in auctoramento gladiatorum ut: SEN. epist. 37, 1. PETRON. 117, 5 uri, vinciri, verberari f. que -ari]. LIV. 7, 23, 10. VAL. MAX. 9, 2 ext. 5 partim f., partim flamma, [cf. p. 401, 20]. ibid. 6 aut veneno aut f. aut ulla vi aut inopia alimentorum. Iuv. 10, 316 [seq. secat ... verberibus]. INVENC. 4, 79. cf. p. 403, 6. 33). hist. frg. 2, 101 ictu eorum, qui in flumen ruebant, -bantur. 4, 22 sorte ductos fusti -at Crassus (de fustuario ut: TAC. ann. 3, 21, 5. AMM. 29, 3, 3 ad exitium. AMBR. epist. 74, 29). NEP. frg. 8 Marsh. M. Manlius ... verberando -tus est. Ov. met. 3, 49 hos morsu, longis complexibus illos, hos -at adflatu funesti tabe veneni serpens (CYPR. epist. 69, 6, 2 impetu ac m. leonis. cf. p. 403, 51). LIV. 10, 9, 5 Valeria lex cum eum, qui provocasset, virgis caedi securique -ari vetuisset (GRAN. LIC. 35, 82 [sec- cod.]. GELL. 17, 21, 17 filium. cf. l. 36).

VITR. 8, 3, 16 ea *Stygis* aqua regem esse -tum. FEST. p. 241 *ut* vir, qui eam *vestalem* incestavisset, verberibus -retur (VLP. dig. 48, 19, 8, 3 *ut* v. -etur vel virgis interematur). VAL. MAX. 9, 2 ext. 1 (*respic. Regulus*) vigilantia ... et *continuo dolore*. PLIN. nat. 29, 65 aspidēs percussos torpore et somno -ant. 29, 74 -at frigida vi *salamandra* (*adde* l. 20. p. 400, 67 et cf. l. 60). TAC. ann. 6, 19, 2 suppliciiis ..., qui in carcere attinebantur ..., -ari iubet (GELL. 10, 3, 7 *cum* cives Romani ... virgis caeduntur aut s. extremo -antur). VENVL. dig. 43, 21, 4 quando non reffectis rivis omnis usus aquae auferretur et homines siti -rentur (HIL. coll. antiar. p. 128, 14 [a. 347] *cum clericos* fame, s., nuditate et omni egestate -rent [*postea*: conficerent; *disting.* strangularentur]. *adde* p. 399, 54. 400, 56). APVL. met. 9, 27, 4 letali fumo (HIST. AVG. Alex. 36, 2 f. adposito. VVLG. iud. 9, 49 f. et igne. MACR. Sat. 4, 4, 17. *adde* l. 21). 10, 24, 5 titione candenti inter media femina detruso. VLP. dig. 29, 5, 1, 17 (*e Labeone*) occisorum appellatione eos contineri ..., qui per vim aut caedem sunt interfecti, *ut* puta iugulatum ... vel fuste vel lapide percussum vel quo alio telo -tum (*seq. l. 42*). VET. LAT. deut. 13, 15 (Cypr. Fort. 5) interficiens -bis omnes ... caede gladii ([*gr. ἀνελεῖς*, *cod. 100* interficies, *Vulg.* percuties]. MOD. anth. 273, 7 CARM. de resurr. 293. cf. p. 400, 34). CYPR. epist. 40, 1 martyrum numerum lapidibus et flammis -tum (patient. 16 [*respic. Stephanus*] vi et l.). HIST. AVG. Avid. 4, 3 *ut* incensis ... aliis alios fumo, cruciati, timore etiam -ret (AVG. civ. 1, 15 p. 26, 1). RVFIN. hist. 2, 19, 1 constipatione populi -ti sunt (*gr. ἀποθανεῖν*). 5, 1, 28 qui paedoris horrore et conclusionis tenebris -bantur (*gr. ἐναπέθησκον*). al. morte (cf. p. 403, 7 et interitu l. 44, ad exitum p. 400, 70): VERG. Aen. 8, 488 sanie taboque fluentis complexu in misero longa sic m. -bat *Mezentius* (AVG. in euang. Ioh. 31, 6 crucifixi l. m. -bantur). DRAC. laud. dei 3, 732 (*ad deum*) non me differres, subita sed m. -res (cf. CE 2210 subitanea m. -tus *puer quidam*). LEX Visig. 8, 1, 13 tit. (*seq.* percussus aut occisus).

③ *per sub. rei* (*accedit insuper abl. instrumenti vel gerund. l. 32. 39. al.; struct. saepius occurrit sub b et c*): ENN. ann. 559 hos pestis -uit, pars occidit illa duellis. LVCR. 6, 787 arbor floribus odore hominem taetro consueta -are. SEN. dial. 1, 3, 2 quaedam *laudata* et *appetita* ... contra eos esse, quos delectaverunt, similima crudelitibus ebrietatibusque et ceteris, quae -ant per voluptatem (*an ad IIA?*). nat. 6, 27, 3 aer ... late vitium suum spargit et haurientes -at (AMM. 19, 4, 6 crassatum a. [*postea*: interire]). PLIN. nat. 2, 231 Styx ... pota ilico -at (cf. aqua -at, sc. *sine obi.*: 31, 26. 27. *cum obi.*: TERT. bapt. 5, 4 quos *lymphaticos* et *hydrophobas* aquae -verunt. cf. l. 1). 20, 8 copiosius -ad *cucumis*. 20, 63 quae *venena* strangulando -ant (*sine obi. ut*: 24, 24 frigore). 31, 49 depressis puteis sulphurata ... occurrentia putearios -ant. al. VLP. dig. 29, 5, 1, 18 si quis ... veneno vel ... quo alio, quod clam -are soleat, interemptus sit *eqs.* AMM. 24, 4, 30 fumus *spissus* ... quosdam vitalibus obstructis -vit. PRVD. ham. 418 tela. perist. 7, 13 non illum *martyrem* gladii rigor ..., non feræ crudeli interitu -ant. VICT. VIT. 3, 58 stratae ... cadaveribus repletae ... fetore mortuorum gradientes vivos ... -bant.

④ *per locut. c. praepos., qua indicatur: locus* (cf. l. 26, *sine praepos. l. 23; exempla notabiliora*): CIC. Verr. II 1, 7 quos *cives Romanos* partim securi percussit, partim in vinculis -vit *eqs.* ([*item de civibus Romanis*: 5, 149. 154]. SCHOL. Cic. Bob. p. 99, 5). Catil. 4, 13 cum avum suum ... interfectum filiumque eius impuberem ... in carcere -tum esse dixit *L. Caesar* (SALL. Iug. 31, 7 LIV. 29, 19, 5 VELL. 2, 34, 4. VAL. MAX. 5, 4, 7 mulierem praetor ... triumpho in c. -andam tradidit [*postea*: non protinus strangulavit]. *al. e. g. p. 400, 56. 402, 39*). CAES. civ. 3, 104, 3 Lentulus comprehenditur ab rege et in custodia -atur (VAL. MAX. 6, 3, 3). LIV. 4, 50, 4 quos -ari sub crate iusserat *Postumius* (cf. l. 66). 22, 57, 2 *vestalis* sub terra ... -ta fuerat. *modus*: CIC. nat. deor. 3, 82 Zenonem ... in tormentis -tum (cf. p. 400, 45). CAES. Gall. 5, 45, 1 *nuntiorum* pars ... cum cruciati -batur (LIV. 25, 23, 7. cf. per c.: 26, 13, 5. CVRT. 9, 7, 8 [*opp.* protinus ... interfici]. cf. l. 69). VLP. dig. 29, 5, 1, 21 per vim.

⑤ *exempla cetera potiora* (-antur dei l. 74sq.): ① *quaelibet*: PLAVT. Bacch. 860 *nihil maluerim* quam illum cubantem cum illa opprimere, ambo *ut* -em. Most. 479 hospes -vit hospitem captum manu ... :: -vit? :: aurumque ei ademit hospiti *eqs.* ([cf. 501 hospes me hic -vit *eqs.*]. CIC. Cael. 51. Deiot. 15 in conspectu deorum penatium. BOETH. cons. 2, 6, 10. *adde* l. 68). Poen. 1026 *orat*, sub cratim *ut* iubeas se supponi atque eo lapides imponi multos, *ut* sese -es. Truc. 781 ne ego bilinguis vos -em (777 verberatas). ENN. scaen. 212 quis parentem aut hospitem -asset †quos quis† cruciati perbiteret (RHET. Her. 1, 13, 23 CIC. inv. 2, 48 S. Rosc. 70 FEST. p. 170). 227 (*Agamemnon Menelao*) tua reconcilietur uxor, mea -etur filia? 420 extemplo acceptum me -ato et filium ([*Scaliger, neg. trad.*]. SALL. Catil. 39, 5 quem f. ... parens -ari iussit. al. MARCIAN. dig. 48, 9, 5 cum in venatione in suum quidam -verat [cf. l. 51. p. 400, 75]. cf. QVINT. inst. 12, 1, 37 liberos). frg. var. 93 *Saturnum* insidiatum Iovi, *ut* eum -ret. 96 quos *armatos* ad eum, sc. *Saturnum patrem*, comprehenden-

dum vel -andum Iuppiter miserat. CATO orat. 201 in adulterio uxorem tuam si prehendisses, sine iudicio impune -res (CIC. Cluent. 52 GELL. 10, 23 tit. *al.*; cf. p. 400, 51). CORNELIA epist. frg. 2 qui Tiberium Gracchum -arunt. LEX Corn. (Vlp. coll. Mos. 1, 3, 1) qui cum telo ambulaverit hominis -andi ... causa hominemve occiderit (CIC. Mil. 9 LIV. 3, 13, 5. PHAEDR. 4, 20, 4 -uit h. *colubra* [*restit. Pithou pro noc.*]. *al.*). RHET. Her. 4, 24, 33 *inimicum* indemnatum -asti (CIC. inv. 2, 79 [*bis*]. part. 106 civem [cf. l. 12sq.]. ... i. -are. SALL. Catil. 51, 29. *al.*). CIC. inv. 1, 18 (*ad Orestem*) non ... abs te filio matrem -ari oportuit ([*antea*: occiderat; *respic. eadem res*: Mil. 8 QVINT. inst. 3, 11, 6]. SVET. Otho 3, 1. MOD. dig. 48, 9, 9, 2 per furem). 2, 144 (*lex ficticia*) tyranno occiso quinque eius proximos cognatione magistratus -ato. Verr. II 5, 157 quos *cives* ... -bat palam ([*antea*: ad necem producere]. Manil. 7 c. Romanos -andos trucidandosque curavit [*de eadem re*: 11 tot milibus c. Romanorum ... -tis]. *al.* VELL. 2, 18, 1 -tis ... in ea *Asia* omnibus c. Romanis. QVINT. inst. 4, 5, 15. HEGES. 5, 31, 2 p. 371, 13 -ando c., interficiendo innoxios, perimendo sacerdotes. cf. p. 403, 55). Cluent. 30 fratrem -vit (SEN. contr. 7, 1, 16. *al.*). 31 mulierem ... -vit (*antea*: veneno interfecit). Sull. 32 quae *res publica* domesticos hostis, ne ab iis ipsa -retur, -vit (VITR. 10, 16, 10 AVG. in psalm. 33, enarr. 1, 21. 24. cf. VET. LAT. sap. 11, 9 quemadmodum ... adversarios -res [*gr. ἐκόλασας*]). Mil. 17 si qui consularem patrem ... -arit (parad. 24 p. quis -et anne servum [enec- var. l.]). fin. 2, 79 quominus ambo, sc. *Orestes et Pylades*, una -remini non precarere? (*de eadem re*: Lael. 24 AMBR. off. 1, 41, 207. cf. p. 399, 75sq.). CAES. Gall. 3, 16, 4 *Venetorum* omni senatu -to. 5, 6, 5 ut, quos in conspectu Galliae interficere vereretur, hos omnes in Britanniam traductos -ret. SALL. Catil. 51, 32 homines scelestos et factiones ... merito -tos (*antea*: iugulari). Iug. 46, 4 uti Iugurtham maxime vivom, sin id parum procedat, -tum sibi traderent. CIRIS 447 at belli saltem captivam lege -asses. LIV. 2, 41, 10 (*inde* perioch. 2, 25) *Sp. Cassium* damnatum -tumque constat (27, 3, 5 PAVL. FEST. p. 151). 39, 18, 5 plures -ti (*antea*: eos capitali poena adficiebant). PHAEDR. 3, 2, 13 pecus trucidat, ipsos pastores -at *panthera* (*item -antur homines ab animalibus*: PLIN. nat. 29, 74 *salamandra* populos pariter -are improvidos potest [enec- var. l.]. *adde* l. 6. p. 401, 44). STAT. Theb. 9, 828 en etiam *Diana* donat praebente -andos tot nostra de gente viros (*sim. -antur milites vel quilibet vi bellica*: HEGES. 4, 30, 2 plurimi incolae ... -ti sunt [*gr. 4, 643 ἀπὸ λόντο*]). 4, 33, 1 vix finem -andi *Vitellianus* furentibus militibus inposuere [*gr. 4, 654 κτείνειν*]. *al. apud eundem, e. g. l. 39sq.*). FRONTIN. strat. 4, 1, 38 ut quattuor milia tradita custodire -rentur (HEGES. 1, 19, 2 p. 31, 1 -tis ferme tribus m. suorum, ceteris captis aut dilapsis [*gr. 1, 163 ἐπεσον*]). 2, 14, 2 -tis ... tot m. virum [*gr. 2, 509 τῶν φονευθέντων*]). 2, 17 [*gr. 2, 468 ἐπέσφραξαν*]). TAC. Germ. 19, 2 numerum liberorum finire aut quemquam ex agnatis -are flagitium habetur (hist. 5, 5, 3). TAB. devot. Audollent 97B -a illa nom(ina). CE 422, 10 (*a. 126*) Clotho me saeva -vit. VET. LAT. deut. 32, 39 (Ps. Hier. epist. 5 p. 62^b) ego ... -bo et vivere faciam (*gr. ἀποκτενῶ, cod. 100 et Vulg.* occidam, *Cypr. Fort. 2* interimam). Marc. 13, 12 (cod. 1) filii ... -bunt illos parentes (*gr. θανατώσουσιν, cod. 3. al. et Vulg.* morte afficient. cf. Matth. 10, 21 p. 399, 34). 14, 55 (*ibid.*) *ut* eum *Christum* -rent (*gr. θανατώσαι, cod. 8* morti darent, 13. *al. et Vulg.* morti traderent. *de eodem e. g.* TERT. spect. 3, 4 in consensu Iudaeorum de -ando domino consultantium [neg- cod.]. COMM. apol. 276 pendebit vita -ta [neg- cod.]). AVSON. 12, 1 (218 S.), 4 Clytemestra *Agamemnona*. HIST. AVG. Pesc. 11, 6 qui *imperatores* pr(a)estare publice possunt, qui possunt -are, qui proscribere. AMBR. epist. 61, 17, 3 *deus*, cui me tradidi, et -tum tuebitur et mortuum resuscitabit et ulciscetur occisum. *al.*

② *disting. verba cruciandi vel verberandi* (quaedam ad p. 400, 25sq. vergunt; plerumque pro obi. sunt *cives Romani*): ④ *iuxta posita*: CIC. Verr. I 13 *cives Romani* servilem in modum cruciati et -ti ([*item de civibus Romanis*: II 5, 73. 179]. nat. deor. 3, 82. cf. l. 70sq. p. 401, 59sq., *sed ita -atur p. 401, 21*). II 5, 170 facinus est vincere civem Romanum, scelus verberare, prope parricidium -are: quid dicam in crucem tollere? (Rab. perd. 8 de c. R. ... v. aut -tis. rep. 2, 53 [*ex lege Iulia*] ne quis magistratus c. R. ... -ret neve v. LIV. 10, 9, 4 si quis v. -assetve c. R. VAL. MAX. 4, 1, 1. VLP. dig. 48, 6, 7 qui c. R. ... -verit, v. *eqs.* cf. CIC. Deiot. 33 multos iussu Caesaris vexatos, v., -tos. LIV. 2, 41, 10 *patrem* v. ac -asse *Spurium Cassium* ferunt [cf. l. 73]. 8, 33, 19 *ut* filium v. -retque. 24, 45, 2. cf. p. 400, 55. 64sq. 67. 74. 401, 7). HIER. epist. 60, 18, 2 alios torqueri, alios -ari, alios obrui fluctibus *eqs.* ⑤ *pro part. coniuncto posita* (p. p. *praeter p. 403, 1*): CIC. Manil. 11 legatum ... vinculis ac verberibus atque omni supplicio excruciatum -vit (SALL. Iug. 26, 3 [*seq.* interfecit]. CVRT. 8, 8, 20. HEGES. 4, 31, 3 [*gr. 4, 649 ἀναγεῖται*]. *al.*; cf. SVET. Aug. 14 quasi ... discruciatum -asset). CAES. Gall. 5, 56, 2 cruciatibus affectus (VAL. MAX. 5, 8, 2 *pater Spurium Cassium* verberibus ... a. -ari iussit. LIV. 8, 20, 7 Vitruvium ... verberatum -ari (8, 37, 11 puberes v. -ari. cf. p. 400, 44. 71. 401, 2). 34, 27, 9 sub verberibus acti -antur. CVRT. 4, 8, 11 *tyrannos*

[Rocchi]

tortos -verunt (cf. CALP. decl. 7 utrumque *filium pauperis* torquens per-negantem -vit *imperator*).

② *reflexive*: HEMINA hist. 15 cum ... ob hanc iniuriam multi se suspendio -rent (HYG. fab. 47, 1. *al. apud eundem*. PROB. Verg. georg. 1, 217, 2, 385). LACT. inst. 3, 18, 6 mort. pers. 38, 3 HEGES. 4, 20, 1 AVG. civ. 14, 27 p. 56, 4. INSCR. christ. urb. Rom. 4226 volui me ferro -are. PALLAD. hist. mon. I 33, 5 p. 299^B quae se tali morte -verunt.

β *modo vel nondum nati (exempla potiora, in imag. l. 14. 17. 29; v. etiam p. 405, 4)*: PLAVT. Truc. 399 (loq. *Phronesium*) si quod peperissem, id (non n)ecarem, ac tollerem (i. *restit. Schoell*). ENN. frg. var. 72 tum Saturno filius qui primus natus est, eum -verunt (CIC. Cluent. 28 cum ille alter f. infans -atur. AMBR. in psalm. 37, 10, 4 ut et parvulos interficerent, ut inter eos et f. virginis -retur. AVG. serm. 10, 3 l. 135 [in *imag.*] f. super eum dormiens ... -verat *mater synagoga*. LEX Visig. 6, 3, 7 tit. qui f. suos aut natos aut in utero -ant). CIC. Cluent. 31 *fratris uxorem* veneno interfecit, ut una illud, quod erat ex fratre conceptum, -retur. leg. 3, 19 quom esset cito -tus, sc. *tribunatus plebis*, tamquam ex XII tabulis insignis ad deformitatem puer (*restit. Puteanus ex legatus*). PVBLIL. sent. C 24 crudelis est ..., qui infantem -at (CVRT. 9, 1, 25 si quos i. ... aliqua parte membrorum inutiles notaverunt, -ari iubent [cf. l. 17]. COD. Theod. 9, 14, 1 [a. 374] si quis -andi i. piaculum adgressus adgressave sit. OPTAT. 2, 18, 5 i. -ti sunt, abacti sunt partus. AVG. civ. 4, 34 p. 189, 6 [spectat ad *exod. 1, 15 sqq.*] Aegyptiorum ... i. omnes -are volentium. *al.*). OV. met. 9, 679 edita forte tuo fuerit si femina partu, ... -etur. MANIL. 3, 13 et male conceptos partus peiusque -tos, sc. a *Medea* (PLIN. nat. 20, 143 praecavendum est gravidis abstineant hoc cibo, sc. *ruta*, -ari enim p. invenio. IVST. 1, 4, 5 gravidam ... filiam arcessit, ut sub avi ... oculis p. -retur. AVG. serm. 282^{aucl.}, 5 Wien. Stud. 121, 2008, 263 l. 6 [agit de *fide Felicitatis martyris, in imag.*] ille p. [sc. *uteri*] abortiretur, si properearetur, iste p. [sc. *cordis*] -retur, si negaretur). APVL. met. 10, 23, 3 *proficiscens mandavit uxori*, ut, si sexus sequioris edidisset fetum, protinus quod esset editum -retur (AVG. in psalm. 104, 16 Ps. PROSP. carm. de prov. 379). TERT. nat. 1, 15, 4 si vos non ritu sacri neque (ferro nec)atis (*antea*: qui infan(t)es editos enecantes legibus ... prohibemini). castit. 12, 5 puto nobis magis non licere nascentem, quam et natum (*antea*: dissolvas medicaminibus conceptum). AMM. 16, 10, 19 obstetrix ... n. praesepto plus quam convenerat umbilico -vit. CARM. de resurr. 345 natos quicumque -arat [neg- var. l.]. PAVL. dig. 25, 3, 4 -are videtur non tantum is, qui partum praefocat, sed et is, qui abicit et qui alimonia denegat et is, qui publicis locis ... exponit. CYPR. epist. 58, 6, 2 (*spectat ad Matth. 2, 16*) ut ob nomen eius *Christi* a bimatu et infra qui fuerant -rentur (neg- var. l.). AMM. 31, 6, 7 parvulis ... -tis (RVFIN. hist. 11, 24 vi. AVG. serm. 10, 8 l. 275. FERRAND. canon. 152 mulieres fornicantes, quae p. suos -ant aut aborsu (excutiunt). cf. p. 405, 64). *indicatur locus*: OV. am. 2, 14, 15 Ilia si tumido geminos in ventre -asset [neg- var. l.]. IVV. 6, 596 *mulier*, quae ... homines in v. -andos conducit). 2, 14, 38 saepe, suos utero quae -at, ipsa perit (*adde in utero l. 15*).

β *antur animalia (pro subiecto est res l. 62. 68. 73. p. 404, 10. 14. 18)*: α *varia (hostiae, bestiae ominosae l. 60 sqq. p. 404, 70 sqq.)*: CIC. Arat. 424 ille, sc. *Orion*, feras ... -bat (MANIL. 5, 188 canibus ferrove. PRVD. tituli 66 -at ille, sc. *Samson*, feram). OV. rem. 421 -at morsu ... vipera taurum (PLIN. nat. 8, 182 cornu intorta cervice t. -are). met. 8, 688 superi vetuere -ari *anserem* (685 mactare). fast. 1, 380 (*respic. bugonia*) mille animas una -ta dedit ([377 mactati ... iuvencl]. *item -atur bos*: COLVM. 6 praef. 7 ut tam capital esset bovem -uisse quam civem. PLIN. nat. 25, 48 boves. HOMER. 398 *veluti leaena* prostrata -at vesano corpora, sc. *boum*, dente. cf. p. 404, 70 sqq.). 4, 648 agna ... nascendo saepe -bat ovem. MANIL. 5, 665 ferro ... -antur *thynni*. VITR. 1, 4, 11 quae *bestiae palustres* ... nando proxime litus perveniunt, inconsueta salsitudine -antur. PAVL. FEST. p. 84 quod in paciscendo foede hostia -retur. VAL. MAX. 4, 6, 1 *augurium* secutus *anguem* marem -ari ... iussit *Gracchus* (*de eadem re*: PLIN. nat. 7, 122. cf. serpentem: 11, 102. 24, 22. 25, 113 *therionarca herba* s. -at. AVG. in psalm. 41, 3). 5, 6, 4 picum morsu ... -vit *Aelius* (*de eadem re*: FRONTIN. strat. 4, 5, 14). COLVM. 7, 2 vendenda sunt pecora *aegra* vel ... ferro -anda *eqs.* (COD. Iust. 3, 35, 5 [a. 293] quae p. per iniuriam inclusa fame -ta sunt vel interfecta). PLIN. nat. 8, 79 -ant, sc. *basiliscum*, illae *mustelae* ... odore moriunturque (*antea*: enectum). 8, 216 *catulos suos* complectendo -ant *simiae mansuefactae*. 18, 208 aestivas ... alites ... praeproperum rigores -ant, hibernas aestus (*restit.*, v. *app. crit.*). 20, 58 qua *lactuca caprina* pisces in mare deiecta ... -antur, qui sunt in proximo (25, 116). 21, 159 mures (22, 46. *al. apud eundem*). *al.* MART. 1, 43, 9 aper ... minimus qualisque -ari a non armato pumilionem potest. NEMES. cyn. 133 *catulus* ne forte -etur. SERV. Aen. 3, 442 (*e Varrone?*) *ut lacus Averni* odor gravissimus supervolantes aves -ret (*sim. 7, 563*). VVLG. Nah. 2, 12 leo -vit leaenis suis. *al.* in *imag. de hominibus*: TERT. bapt. 1, 3 *vipera haereseos*

optime norat pisciculos, sc. *Christianos*, -are de aqua auferens (*i. baptis-mum destruens*). AVG. serm. 46, 9 l. 180 etiam istas fortes et pingues, sc. *oves*, -ant *mali pastores*. PROSP. carm. de ingr. 64 *ut ipsa, sc. bestia Pelagius*, proprium germen, sc. *prolem Pelagianorum*, damnando -ret (*postea*: exstinguens). β *bestiolae*: OV. fast. 1, 363 *Aristaeus* apes cum stirpe -tas viderat inceptos destituisse favos (VLP. dig. 9, 2, 49 pr. si quis fumo facto a. alienas fugaverit vel etiam -verit. cf. COLVM. 9, 11, 1 idem *rex apium* -andus. PLIN. nat. 11, 51 ex his *regibus*, suboles cum adulta esse coepit, concordii suffragio deterrimos -ant *apes*. cf. l. 62). CELS. 6, 6, 15 alia *medicamenta*, quae -are eos *pediculos* ... possint (SCRIB. LARG. 166 MARCELL. med. 4, 66. *al.*). PHAEDR. 5, 3, 10 te, sc. *muscam*, ... optem -are (PLIN. nat. 24, 53. 25, 61. cf. l. 62). COLVM. 5, 9, 14 si *oleae* vermes atque alia suberunt animalia, hoc medicamento, sc. *amurca*, -antur (MARCELL. med. 9, 20. *al.*; cf. PLIN. nat. 20, 256 *sucus hippomarathi* auribus instillatur vermiculosque in his -at [sim. 23, 85]). 6, 18, 2 calido aceto ... -atur *hirudo a pecore maiore hausta*. *al.* SCRIB. LARG. 140 tit. ad taenias et lumbricos -andos (140 PLIN. nat. 23, 113). PLIN. nat. 5, 42 cuius *insulae* terra scorpiones ... -at. 10, 195 *odore origani* aut calcis ... formicae -antur (19, 178 efficacissime [inde 1, 19, 58]). 11, 106 -are, sc. *locustas*, ... in Syria militari imperio coguntur (*antea*: enecatarum). CYPR. GALL. exod. 336). 11, 279 omnia *insecta* olei aspersu -antur. 19, 180 in totum (cf. l. 35) ... -ari urucas, si palo imponantur in hortis ossa capitis *equini*. *al.* TERT. pall. 3, 6 *bombycem*. *al.*

γ *-antur arbores, herbae, sativa sim. (sc. fere ab rebus naturalibus, sed ab homine l. 34. 37, animal l. 39; addidimus fructum, qui oriri prohibetur, l. 47 sqq.)*: LABER. mim. 122 ut *hedera* serpens vires arboreas -at, ita me vetustas amplexu annorum enecat ([an ad IIA?]). PLIN. nat. 16, 243 *hedera* -ari arbores certum est; similem quidam et in visco, tametsi tardiore, iniuriam earum arbitrantur. 17, 239 vinciens). FEST. p. 330 (*suppl. e PAV-LO*) *scandu* (laca genus herbae frugibus) inimicae, quod eas (velut *hedera* implicando) -at. SEN. nat. 3, 25, 2 ne arbusta quidem ulla alit et herbas -at *noxia aqua in Thessalia*. epist. 73, 16 humus sterilis ac palustris -at *semina*. 90, 21 ne quid fortuitum et agreste succrescat, quod -et segetem. COLVM. 2, 4, 1 quoniam sic arando omnes radices herbarum perruptae -antur. 3, 12, 2 nimiam siccitatem ... plantas ... in totum -are aut scabras aut retorridas facere. 4, 24, 19 quae *soli pinguitudo* nisi adest, quamvis validissimam vitem celeriter -bimus procerioribus emaciatam flagellis. 5, 6, 18 si vetustae *ulmo* ... vitem adplicueris, coniugem -bit (*opp.* si teneram ulmum maritaveris). *al.* PLIN. nat. 8, 78 *basiliscus* -at frutices, non contactos modo, sed et adflatos, exurit herbas. 17, 89 -at gramina et pinūs *umbra* (AN-NIAN. carm. frg. 3 *ulmi* u. -at teneras *Amineas vites*. cf. PLIN. nat. 7, 239 *arbores* -ant invicem inter sese umbrā vel densitate atque alimenti rapina. 17, 65). 17, 144 *harundinis* inter se radices serpunt mutuoque discursu -antur. 18, 155 hae *herbae* complexu -ant (*antea*: enecat ... circumligando se). 31, 52 ut *imbres* salsi deciderent -rentque frumenta. *al.* in *imag.*: IVVENC. 2, 789 (*ad Matth. 13, 22*) *semina* ... nostri sermonis pressa gravantur nec fructus sequitur spinarum horrore -tus. PRVD. apoth. praef. 2, 55 quae messem -ant, zizaniorum semina. c. Symm. 2, 1041 (*de peccato*) extirpamus ... sentos de pectore vepres, ne vitiosa -ent germen vitale flagella (*seq. ne ... impediatur*). PHOEBAD. c. Arian. 6, 4 (*ad episcopos*) orientis mali semina ... professione catholica -vistis. BOETH. cons. 1, 1, 9 quae *Musae* infructuosus affectuum spinis uberem fructibus rationis segetem -ant.

δ *mergendo (verbum (sub)mergere iuxta ponitur p. 405, 9 sqq. 19 [cf. p. 400, 35 sqq.], prop. p. p. coniuncto l. 69. 70 sq. p. 405, 12 [cf. p. 400, 25 sqq.], ceterum v. p. 405, 16 sq.; exempla certiora)*: α *-antur animalia (ut numen l. 70; saepe in re coquinaria aut medica)*: VARRO rust. 1, 63 in sole ponere oportet aquae catinos, quod eo conveniunt, ut ipsi se -ent, curculiones. 3, 16, 38 (*antea*: *apes* imbris guttis uberibus offensae iacent prostratae aut efflictae) *apes sic concalefactae* restitunt se ac revivescunt, ut solet similiter fieri in muscis aqua -tis ([inde ISID. orig. 12, 8, 11 haec *muscae*, sicut et apes -tae in aquam ... revivescunt]. cf. AMBR. hex. 5, 22, 76 si quis eas *apes* superfundat oleo, propere -antur, eo quod ..., continuoque aceto superfuso ... ilico revivescunt [gr. 8, 7 p. 184⁴ φθίηται]). LIV. peri-och. 60, 4 pestilentia ... ab ingenti lucustarum multitudine et deinde -tarum strage fuisse traditur (sc. *pelago immersarum*, coll. *Obseq. 30 et Oros. hist. 5, 11, 2*). SEN. nat. 3, 17, 2 alios *pisces* -ant in garo et condiunt vivos ([conduat var. l.]. PLIN. nat. 9, 66). COLVM. 6, 17, 5 animal ipsum, sc. *mus araneus*, oleo mersum -atur (SCRIB. LARG. 80 marini lepores o. vetere -ti. PLIN. nat. 32, 135). PLIN. nat. 8, 184 bovem Apim mersum ... in sacerdotum fonte -ant ([inde SOL. 32, 18 immersus -atur]. AMM. 22, 14, 7 qui *bos Apis* cum ... sacro fonte immersus e vita abierit, -atur choragio pari b. femina). 29, 73 *stelionem* in unguento -ant. 29, 101 -antur catuli statim in aqua (PLIN. med. 3, 10, 7. cf. l. 61 sq.). 32, 93 (*sim. 102*) scorpio marinus in vino -tus (32, 138. PLIN. med. 2, 18, 8 [*postea*: ipse ... editur,

vinum bibitur]. MARCELL. med. 27, 136 fasianum vivum i. v. -bis. ISID. orig. 12, 6, 25. cf. 12, 6, 41 vino). 32, 113 hippocampi -antur in rosa-ceo. **b** -antur homines (animantia quaelibet l. 6): OV. fast. 2, 385 Amulius iubet auferri parvos et in amne -ari. trist. 1, 2, 36 (in naufragio) opprimet me ... fluctus frustra precanti ore -turas accipiemus aquas. SEN. dial. 6, 26, 6 vetustas -bit ... omne animal orbe submerso. PANEG. 4, 30, 1 tyrannum digno ignaviae et saevitiae exitu fluctus sanguinei -verunt. 12, 18, 1 ut ille Constantinus hostem in te propelleret, tu -res, Thybri. IVL. VAL. 2, 28 l. 835 fluvius gelu constrictus ingressos ... submergit omnes-que, quos alveo acceperat, -at (AMM. 26, 10, 18 aequorum magnitudo ... milia multa -vit hominum et s. sim. 17, 13, 15 trans amnem natantes ple-rique summersi -ti sunt). 3, 21 l. 480 proditores aquis praecipites dari -arique. LACT. mort. pers. 38, 2 si qua detraxerat (sc. impudicitiam in-secutorum), in aqua -batur (de simili re: AVG. civ. 1, 26 p. 41, 15 in rap-turum atque -turum se fluvium proiecerunt). AMBR. in psalm. 118 serm. 18, 6 cum Hieremias in luti voragine turpi -andus inluye mergeretur. HE-GES. 1, 37, 1 dum sine modo mergitur, in piscina -atur adulescens (gr. I, 437 βαπτίζόμενος ... τέλεντῃ). OROS. hist. 6, 16, 2 rex multis insilientibus in scapham mersus -tusque est. SIDON. epist. 8, 6, 15 decimum quemque captorum per aequales et cruciarias poenas ... -are. CASSIOD. hist. 12, 9, 5 de rupe se deicientes tam dilacerati acutis rupibus quam in aqua -ti (gr. Socrat. 7, 39, 7 εἰς τὸ ὕδωρ ἀποπνιγόμενοι). ibid. piscatores eos, cum -rentur, eripientes recreaverunt (gr. 7, 39, 9 τοὺς ... πνιγόμενους). GREG. TVR. Franc. 10, 9 p. 492, 8 in quibus paludibus magis luto -cti quam gladio trucidati sunt (-ati var. l.). CIL XIII 2718, 4 Eufroonia ... naufragio -cta (8 decessit. vix recte (e)necta supplevimus vol. V 2, 562, 7 sqq.). al. in imag.: HIER. tract. p. 542 l. 23 qui de Aegypto et de saeculo recedentes interfecerunt Pharaonem in aquis suis et omnem eius exercitum in bap-tismo -verunt.

B translate: **1** -antur res, ut vergat ad notionem q. e. tollere, perimere, coercere sim.: quaelibet: PVBLIL. sent. P 14 pro medi-cina dolor est, dolorem qui -at. PANEG. in Mess. 168 quas partes similis utrimque tenens vicinia caeli temperat, alter et alterius vires -at aer (neg-codd., v. app. crit.). PLIN. nat. 30, 144 pthiriasim ... pota membrana se-nectutis anguium triduo -at. AVG. c. acad. 3, 13, 29 l. 40 (de syllogismo ambiguo) ut scepticorum calumniam ... contemnendo et non miserando fame -et sapiens. PETR. CHRYS. serm. 106, 2 infructuosa arbor intricat caespitem, -at spatia, exhaurit terrae vires. SEDVL. carm. pasch. 2, 120 Herodes rex primos ... -ans, vagitus, et ... puerilia mactat milia (op. pasch. 2, 10 p. 210, 11 sq. primis vagitibus inimicus. nisi ἰ meton. pro natis vagi-entibus, ut locus ad p. 403, 8sq. pertineat). GREG. M. in euang. 15, 3 sollicitudines et voluptates et divitiae quasi aditum flatus vitalis -ant (antea: suffocant; guttur mentis strangulant). flammae, ignes, dies sim.: OV. rem. 808 nutritur vento, vento restinguitur ignis; lenis alit flammam, grandior aura -at (PLIN. nat. 31, 2 terras devorant aquae, f. -ant). RVT. NAM. 1, 632 non desinit Africus ... continuos picea nube -are dies (Wolff c. codd., neg- edd. cet.; cf. Rocchi, Class. Quart. 66, 2016, 419 sqq.). CE 2039, 4 (Tunete, saec. V¹; in balineo) nec -at unda f(ocum ne)c nocet ignis aquas. ALC. AVIT. carm. 5, 206 (agitur de tenebris sec. exod. 10, 22 sq.) si sopitos flando quis suscitaret ignes ..., compressa -antur lumina (noc- var. l.). peccata sim.: CARM. adv. Marc. 2, 90 agnus dei suspensus in cruce aut peccata -at aut sanguine funera delet. ALC. AVIT. carm. 5, 715 quo sacro triumpho Christi noxia facta -antur (713 crimen ...) tollitur omne).

2 -antur homines (indoles l. 57, anima l. 63): **a** quorum cogi-tatio, mores, fides a recto vel vero declinantur, qui perdunt salutem, vitam aeternam (sc. fere sec. doctrinam christ.): SEN. Phaedr. 454 quid te coerces et -as rectam indolem? dial. 7, 18, 2 virus ... istud, sc. malignitas, quo alios spargitis, quo vos -atis, non me impedit quominus eqs. CYPR. epist. 4, 4, 3 spiritali gladio ... superbi et contumaces -antur, dum de ecclesia eiciuntur. HIER. epist. 39, 6, 3 qui satanas filia mortua ... tuam animam eripere festinans ... cupit matrem simul -are (sc. luctus immodici illecebris). in psalm. 123 quod temptationum turbines non potuerint eam animam -are (LEX Visig. 2, 4, 14 tit. de his, qui a. suas periurio -ant). AVG. in psalm. 10, 6 l. 17 haeretici parvulos et interioris lucis ignaros non lacte nutriunt, sed venenis -ant. 106, 6 l. 26 vide, ne taedium fastidiumque te -et. serm. 273, 5 (ad II Cor. 2, 16) quomodo bonus odor alios vegetat, alios -at? ibid. malus odor malos -at. CARM. adv. Marc. 2, 178 sponsa, i. Eva, virum -uit, sed genuit sponsa, i. Maria, leonem. SEDVL. carm. pasch. 1, 76 quod, sc. genus humanum, carnis delicta -ant. 2, 290 hic, sc. deus, ... liberat, ille, sc. diabolus, trucidat; hic alit, ille -at. GREG. M. moral. 1, 50 subintrantia vitia nescientem hominem -ant. **b** qui in disputatione vincuntur: SERM. Arian. frg. 2 ipsa lectio -at Hilarium dicente scriptura divina: '...' (Ioh. 3, 7).

II notione mortis illatae vel vitae ademptae evanescente vel omnino evanida aut per hyperbolen vergit ad i. q. vexare, cruciare, infringere-

re: **A** corporaliter (hucine p. 401, 34, 404, 26?): HOR. sat. 2, 3, 293 mater delira -bit in gelida fixum, sc. filium aegrum, ripa febrimque reducet (an ad p. 400, 25sq.?). AMM. 31, 6, 5 quos, sc. antea captos, ... -ti inedia ... cibis vilibus mutavere. **B** vario respectu: TIB. 2, 6, 45 lena nocet no-bis, ipsa puella bona est; lena -at (vetat codd. meliores, sed v. Murgatroyd, comm. 1994, ad l.) miserum (51 morior curis). OV. epist. 10, 115 quae dextera Thesei me, sc. Ariadnen, fratremque -vit (ἰ, pertinet ad IA). VET. LAT. Iob 5, 2 (Cassiod. in psalm. 123, 3 l. 81) stultum occidit iracundia et parvulum -at invidia (gr. θανατοῖ, Vulg. interficit ... occidit). AVG. conf. 6, 4, 6 tenebam ... cor meum ab omni adsensione timens praecipitium et suspensio magis -bar. SALV. gub. 5, 26 ut latrocinii iudicum strangulati homines et -ti inciperent esse quasi barbari. 5, 33 duo aut tres statuunt, quod multos -et (sc. fortunis eversis).

p. p. -tus pro subst. (ubique gen.): RHET. Her. 3, 20, 33 veneno -ti memoriam. OV. Ib. 315. PLIN. nat. 25, 152 -torum ... in corporibus (APVL. met. 3, 9, 3). VLP. dig. 29, 5, 1 pr. al.

gerund. pro subst. masc.: HEGES. 4, 13, 2 -andorum occasio.

deriv.: ?necaticius, necatio, necator (-trix), nector.

compos.: e-, in-, inter-, per-, prae-, re-, subneco.

Rocchi.

INĒCŌNIO trad. pro me- DIOSC. 2, 163 p. 243, 14, v. vol. VIII 517, 5.] **nec** (neque) **opīnāns**, -antis iunctura et inde **necopīnāns**, -antis adi. (cf. inopinans; structurae verbo aptae, e. g. obi., interrog. obl., adv. sim. nusquam accedunt). a neque (nec) et opinari. pars prima maxime est nec, rarius neque, sc. LVCR. 5, 777 BRVT. Cic. ad Brut. 12, 2 BELL. Afr. 7, 5. 66, 1 Alex. 63, 5. 73, 2. 75, 1. CELS. 5, 27, 2^c (nec var. l.), in var. l. LVCIL. 179. de notione: GLOSS. -s: nec sperans. non arbitrans. cf. etiam CHAR. gramm. p. 262, 29 (ex Romano) inopinans rectius dicitur quam -s.

fere i. q. non exspectans, inopinans (saepē adhibetur praedicati-ve, usu participii maxime l. 37. p. 407, 2, adi. imprimis l. 36. 57sq. p. 407, 4, pro substantivo potissimum l. 61; indicantur actiones subito fieri l. 45. 52sq. 65. 74. p. 407, 5; -bus fere fiunt mala, incommoda, sed aliter maxime l. 39 sqq. 68sq.); id, quod non exspectatur: **1** indicator structura cer-ta: **a** -s actione inopinata afficitur: **a** dat.: **1** -bus fiunt mala, incommoda: TER. Hec. 362 narrare, quae -i mihi accidunt (DON. Ter. Hec. 535, 2 dolor, qui -i accidit viro. cf. BRVT. Cic. ad Brut. 12, 2 nihil iam -bus aut patientibus nobis adversi evenire potest, in quo non eqs.). LVCR. 3, 959 imperfecta tibi elapsast ... vita, et -i mors ad caput adstitit ante, quam eqs. **2** -bus fiunt bona, commoda: TER. Haut. 186 ut hanc laetitiam -i primus obicerem ei (EVGRAPH. non suspicanti). CIC. Phil. 13, 18 di ipsi ... praesidium improvisum -bus nobis obtule-runt (AMM. 31, 4, 4). fam. 13, 18, 1 te ... ei ... -i voluntatem tuam ... per litteras detulisse. SVLPICIA Tib. 3, 15, 4 qui dies -i nunc tibi forte, venit (necopinata ... sorte Heyne). HIER. epist. 47, 1, 1 quem sermonem mihi -i tua benivolentia tribuit. 71, 1, 1 -i mihi subito litterae tuae redditae sunt (AVG. serm. 355, 5). AVG. trin. 13, 3, 6 l. 34 hominem ... iustum pretium ... venditori -i dedisse. CONSVLT. Zacch. 3, 4, 10.

β acc. (nom. in struct. pass.): **1** -bus fiunt mala, incommoda:

LVCIL. 179 adsequitur -em, in caput insilit eqs. (COM. pall. inc. 44 modo pueros, modo adulescentes ... a tergo insequens -is adsecuta est senectus). CIC. Tull. 21 servi P. Fabi servos M. Tulli -es adoriuntur (BELL. Afr. 66, 1 Caesar ... -es insidiatores subito (adortus) eqs. AMM. 24, 5, 8 multitudo patefactis subito portis erupit cohortemque -em adorta ... cecidit com-pleures. 25, 1, 5). Phil. 1, 20 quos ad iudicandum -is vocatis. fam. 15, 4, 8 plerosque -is oppressimus (LVCR. 6, 408 si nos -is autem volt Iuppiter opprimere igni, cur tonat eqs. BELL. Alex. 75, 1 Caesar ... hostis temeritate ... commotus -s imparatusque oppressus ... milites ... revocat. LIV. 40, 57, 1 oppressit ... -es ignarosque omnes Perseus. 41, 7, 9 stationes duas -es ab Histris oppressas). ANTON. Cic. Phil. 13, 33. LVCR. 5, 777 quo ... modo (possent) sol et luna ... obire et -is tenebris obducere terras. 5, 1320 ad-versum venientibus ora learum patebant, et -is a tergo deripiebant. LIV. 33, 14, 9 spem nactus -es eos adgrediendi (35, 27, 4 -em eum improviso genere belli adgredi. 44, 35, 11 si ... improviso ... adgressus -es esset. SVET. Aug. 10, 1). CELS. 5, 27, 2^c -em in piscinam non ante ei provisam proicere. APVL. apol. 1, 5 (4 calumniae ... repentinae) me causam ... agere aggres-sum de composito -em patroni eius incessere maledictis ... coepere. AMM. 29, 6, 8 quos -es ... deleverunt. DARES 34 p. 40, 16 ut ... insidias Achilli faceret et eum -em occidat. **2** -bus fiunt bona, commoda: CIC. fam. 15, 4, 6 regem ... praesentibus insidiis -em liberavi. MAX. TAUR. 41, 1 cur dominus ... illo spreto ... alium potius -em tacentemque delegerit (sim. 41, 2 tacentem ... -em adsumit).

b -s est subi. actionis improvisae: PHAEDR. 5, 7, 8 is forte ... con-cidit casu gravi -s et, ... fregit tibiam (ἰ, Pithou, nec opia sed fere trad., necopinus et Neveletus). SEN. dial. 10, 9, 4 occupati subito in illam senec-tutem -es inciderunt.

2 intellegitur e contextu laxiore (abl. absol. praeter TER.): TER. Andr. 180 nos sic -is duci falso gaudio, sperantis ..., interoscitantis opprimi, ne eqs. (DON. ad loc. 3 -is: ὑφέν). CIC. Sull. 54 -e Fausto, cum is neque sciret neque vellet, familia est comparata. Planc. 40 me ignaro -e inscio. BELL. Afr. 7, 5 remiges ... subito equites Mauri -bus Caesarianis adorti sunt. Alex. 63, 5 auxilia ... in id castellum ... -bus omnibus ... impetum fecerunt (LIV. 24, 27, 1). 73, 2 *Caesar* -bus hostibus ... locum cepit (sim. Hisp. 2, 1 quod -bus adversariis eius provinciae potitus esset). Hisp. 15, 2 cum pedites ... ad pugnam equitibus nostris -bus venissent (16, 3 quod factum licet -bus n. esset gestum eqs.).

adv. necopinanter. i. q. modo necopinanti, inopinanter (cf. GLOSS. -r: ἀπροσδοκίτως): FVLG. myth. 1 praef. p. 13, 21 hospita ... fores inrupit (-rque, me iacentem reperit (i. inop- al. var. ll.).

nec opinātus, -āta, -ātum iunctura et inde **necopinātus**, -a, -um adi. (cf. inopinatus). a neque (nec) et opinari. GLOSS. -um: nec suspicatum, id est contra opinionem. [confunditur in codd. c. necopinus l. 46, inopinatus l. 41. 49 (restit. e corruptela q. e. necinopinatus l. 23. 40, cf. l. 36 et var. l. LIV. 2, 14, 6); e con. dub. p. 406, 43.]

fere i. q. non expectatus, inopinatus sim. (sc. non nisi passive; de rebus praeter l. 37. 42; fere in partem malam neutramve, in bonam l. 28. 35. 39. 54; indicantur actiones subito fieri e. g. l. 24. 48): **1 attributive:** CIC. Verr. II 4, 94 expugnari deos ... non hostium adventu -o neque repentino praedonum impetu, sed eqs. (LIV. 1, 57, 7 nec[in]opinato viri a. 8, 11, 9, 12, 5 Samnitium. 26, 51, 12). dom. 14 subito illo ipso die carissimam annonam -a vilitas consecuta est. Tusc. 3, 28 Cyrenaici non omni malo aegritudinem effici censent, sed insperato et -o malo. off. 2, 36 in singulis hominibus homines admirationem habent, si perspiciunt -a quaedam bona. fam. 15, 12, 2 quam mihi facultatem ... hic -us et improvisus provinciae casus eripuit. LIV. 2, 14, 6 Aricinos res -a perculebat (2, 22, 2. 3, 3, 2 -a etiam res plus trepidationem fecit. 37, 11, 7 ut in re -a turbatus parumper). 4, 43, 3 -a moles discordiarum inter plebem ac patres exorta est. 7, 6, 9 legionibus -o pavore fuis (26, 7, 4 -o p. ac tumultu. 44, 13, 3). 25, 38, 17 paventes ... ad -um tumultum (adde l. 32). 27, 33, 10 fraudem. 33, 7, 5 ubi primus terror ab -o visu consedit. 39, 49, 5 vix sibimet ipsi prae -o gaudio credentes. 40, 48, 6 non sustinere impetum -um hostes. 43, 18, 9 ut in -a, obsidione (i. necinop- cod. vet.). VEN. FORT. epist. (carm. 5, 6) 1 -o concaptivo meo (loco obscuro).

2 praedicative: CIC. nat. deor. 1, 6 desertae ... disciplinae ... patrocinius -um a nobis esse susceptum. LIV. 3, 26, 5 nihil tam -um, nec tam insperatum accidere potuit ([i. Rhenanus, necinop- sim. et inop-codd.]. 34, 28, 10 ad id, quod futurum erat, ne -um [inop- var. l.] accideret, praeparatis ... animis). FLOR. epit. 3, 5, 25 Mithridates Italiam -us invadere ... cogitavit.

3 neutr. pro subst. (c. dat. l. 47): a usu vario: plur.: CIC. part. 73 in laudando adhibenda ... illa ornamenta rerum, sive [quae] admirabilia sive -a (-pina var. l.) sive significata monstis eqs. ac. 1, 29 quod efficiat haec vis multa improvisa et (-a) nobis propter obscuritatem ... causarum (i. inop- Lact. inst. 3, 29, 3). Tusc. 3, 45 omnia repentina et -a (inop- var. l.) esse graviora. 3, 52 cum ... -orum naturam consideres (postea: omnia videri subita maiora). 3, 55 ista -a non habent tantam vim, ut eqs. LIV. 25, 37, 13 ad haec tot tam (iam trad.) -a ... referunt pedem. sing.: CIC. Tusc. 3, 59 ut ex illo -o plaga maior sit. b locut. c. praepos. ex -o pro adv.: LIV. 4, 27, 8 unde ex -o aversum hostem invadat dictator. 41, 5, 11 Romae magna ex -o laetitia fuit.

adv. necopinātō. fere i. q. inopinato, improviso: CIC. Phil. 2, 77 ut te catamitum, -o (neque op- var. l.) cum te ostendisses, praeter spem mulier aspiceret. fin. 3, 8 ut alter alterum -o videremus. Tusc. 3, 52 tum aegritudinem ... existere, si -o quid evenerit (3, 59 cui ille -o casus e.). LIV. 3, 15, 4 novum malum -o exortum est. 5, 8, 6 hi ... populi ... -o ad Veios accessere. 7, 17, 9 dictator castra ... -o adgressus cepit. 9, 16, 9 praesidium ... -o oppressum est.

deriv.: necopinus.

necopinus, -a, -um. a necopinatus retrograde; cf. inopinus, festinus. GLOSS. -um: nec expectatum, id est contra opinionem (i. etiam non e. vel non spect-). -um: nec expectatum (item GLOSS. Corp. N 77). [in var. l. falsa l. 46; e con. dub. p. 406, 74.]

1 passive, sc. fere i. q. non expectatus (cf. l. 64 sqq.), non praevius, necopinatus (indicantur actiones subito fieri l. 74. p. 408, 3): a attributive: OV. met. 1, 224 gravem somno -a perdere morte me Iovem Lycaon parat. LAVS Pis. 184 latus adversum -o percussus ictu (STAT. Theb. 6, 781). VAL. FL. 6, 548 (loq. Iason) macte ... o nostrum genus et iam certa pro-pago Aeoliae -a domus (plerique voces duas intellegit, ita ut significetur 'et non opinione tantum, sed re vera', vix recte). SIL. 9, 98 quod ... dabat fors in subitis -a. 14, 188 consul struit arcanā -ā pericula curā (SORT. Sangall. 101, 7 in p. putas ne(copin)um te venire [si recte suppl.]). STAT. Theb. 6,

592 brevem ... fugam -o fine reponunt. b praedicative: STAT. Theb. 6, 888 circumit Tydeus Agyllea errantem et tergo -us inhaeret. AVSON. 21 (419 S.), 29 ad benefaciendum subito es -us ingenio.

2 active, sc. fere i. q. non exspectans, non providens, necopinans (sc. praedicative de animantibus eorumve partibus): OV. met. 12, 596 quoniam concurrere comminus hosti non datur, occulta -um perde sagitta. PHAEDR. 1, 9, 6 dum loquitur passer, ipsum accipiter -um rapit. STAT. Theb. 9, 223 -a ... ferro colla metens linquit truncos post terga cadentes. silv. 1, 3, 53 calcabam -us opes (i. solum pretiosum).

necorus v. neocorus. **necōtiōr (et -āns)** v. negotior.

necquiquam sim. v. nequiquam.

necrocantus, -ūs m. a νεκρός et l. cantus. i. q. cantus ad mortuos pertinens iisve dicatus, ut vid. (contextu parum dilucido): TAB. devot. Année Épigr. 1981 n. 621 (e Gallia Narb.; a. 50/60) vobis, dii, interdicto ... celebrare masitlatida, concinere -um (scrib. necra-), col[...].scantum eqs.

necrodiōctēs (-ta), -ae m., νεκροδιώκτης (quod gr. non legi vid.).

i. q. persecutor mortuorum: FACVND. fid. 31 Theodorus Mopsuestenus ab istis novo iam haeresis nomine crimineque cauteriatis, id est -is sive Porcianistis, damnatus est (39 haeresis -arum s. P. [microdit- var. l.]).

necromantia, -ae f., νεκρομαντεία. de origine v. l. 25 (cf. p. 409, 17). scribitur necr- in codd. vet. RVFIN. Clement. 1, 5, 1. 2, 13, 4, in codd. rec. etiam nigr-, nigr- al. (ni- ordine glossarum confirmatur e. g. GLOSS. I Ansil. NI 30 sq. III Abstr. NI 3). de notione et differentia (v. etiam l. 60. 66): GLOSS. -a: mortuorum evocatio, necron quippe mortu[or]um dicimus. mortuorum divinatio. mortuorum divinatio et, quotiens animae ab inferis evocantur. quotiens anima ab inferis revocatur, vel divinatio monstrorum. quotiens anima ab inferis revocata. GLOSS. Leid. Hessels 19, 48 -a: divinatio de mort(u)is infantibus. [cum niger permixta (cf. l. 23) it. vet. gramanzia (La Tavola Ritonda ed. Polidori, I 1864, 223), francog. vet. ni(n)gre-, (d)ingremance et alia a serm. docto haud aliena. cf. M.-L. 5874. Battisti-Alessio III 1854. IV 2565. Cortelazzo-Zolli² 1032. Wartburg VII 79 sq. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. necyomantia l. 61 (falsa var. l. PLIN. nat. 35, 132 Avg. civ. 7, 35 p. 318, 14. cf. l. 47); falsa var. l. pro hydromantia PLIN. nat. 37, 192 (item loco pendenti ISID. orig. 16, 15, 22); e con. dub. pro pyromantia COMMENT. Lucan. 1, 580 (estne pars adnot. ad l. 587 pertinentis?); sunt qui huc trahant p. 409, 13.]

fere i. q. divinatio mortuorum (ad rem v. Hopfner, RE XVI 2218, 33 sqq.): 1 notione originaria, sc. respectu consultationis vigente, mortui futura praedicunt sim. (apud Christ. potius daemonum opus dicitur e. g. l. 43. 49. 67): a potius describitur, apparet ipsa mortuorum consultatio vel divinatio sim.: LACT. inst. 2, 16, 1 (inde sim. ISID. orig. 8, 9, 3) eorum daemonum inventa sunt ... oracula et -a eqs. (epit. v. p. 421, 1). ADNOT. Lucan. argum. 6 -am factam a Sexto Pompeio de belli eventu (CASSIOD. hist. 7, 35, 2 daemon ... Valenti persuasit, ut perscrutaretur, qui post eum esset suscepturus imperium; quamobrem -am fecit [gr. Socrat. 4, 19, 1 νεκρομαντεία]). LIB. Iannes l. 2 Mambres ... fecit -am et eduxit ab inferis idolum fratris sui; respondit ei anima eqs.). HIER. in Ezech. 13, 17 l. 329 maleficis artibus pseudoprophetides eruditas per -as et pythium spiritum eqs. (cf. deut. 18, 11). RVFIN. Clement. 1, 5, 1 ut educat magus mihi animam de infernis per eam, quam -am vocant, tamquam de aliquo negotio consulere cupienti (gr. νεκρομαντεία [νεκρο- var. l.]). 2, 13, 4 anima hominis mortui praescientiam habet, propter quod et evocatur ad -am (-a var. l.). PASS. Petr. Paul. long. 34 Simon magus multa mala facit per -am (-a var. l.). b describuntur ritus vel apparatus sim., quibus mortui evocantur: SERV. Aen. 6, 107 p. 24, 6 -a vel sciomantia, ut dicunt, non nisi ibi poterat fieri: quae sine hominis occisione non fiebat. 6, 149 duo ... Proserpinae sacrorum genera fuisse dicuntur: unum (-ae), quod Lucanus exsequitur, et aliud sciomantiae ...; secundum Lucanum (sc. 6, 667) in -a, ad levandum cadaver sanguis est necessarius ..., in sciomantia vero ... sufficit solus interitus hominis (i. necyo- var. l.). auct. Aen. 3, 67 Homerus (sc. l. 95 sqq.) in -a non prius facit loqui animas nisi sanguine gustato. SCHOL. Stat. Theb. 4, 510 immolationem hominis propter -am; his enim inferi delectantur. AVG. civ. 7, 35 p. 318, 15 Varro adhibito sanguine etiam inferos perhibet sciscitari et νεκρομαντεία graece dicit vocari, quae [sive hydromantia] sive -a dicatur, id ipsum est, ubi videntur mortui divinare. ISID. orig. 8, 9, 11 (antea: amare daemones sanguinem) quotiens -a fit, cruor aqua miscitur, ut cruore sanguinis facilius provocentur.

2 notione deflexa, sc. respectu consultationis evanido, per artem magicam futura reguntur sim. (sc. adhibitis partibus hominis consulto necati [cf. l. 29. 57. 63]): PORPH. Hor. epod. 5, 1 ut -am ex eo puero maga faceret (SCHOL. ad l. -am factam detestatur a ... maga, quae ... puero ... animam extorquere non ambigit; ad rem v. Hor. epod. 5, 29 sqq.).

deriv.: necromantius, fort. etiam necromanticus.

necromanticus, -a, -um. a necromantia, nisi est νεκρομαντικός (quod gr. ante saec. XII non legitur). scribitur in codd. saepius nigr-, nigr-, negr-. [falsa var. l. pro necromantius l. 14.]

1 adi., i. q. ad necromantiam pertinens: GREG. TVR. Franc. 9, 6 p. 417, 5 *Desiderius debiles* non sanctitate sanare, sed errore -i ingenii quaerebat inludere (-manti, -manci al. var. ll.; postea l. 13).

2 masc. pro subst., i. qui necromantiam exercet, facit: GLOSS. -us: evocator umbrarum. GLOSS.^L V Abba NE 28 -us (-tias var. l.): evocator umbrarum aut mortuorum divinator (divinatio var. l.).

necromantius, -a, -um. a necromantia. scribitur in codd. etiam nigr-, nigr- (ni- ordine glossarum confirmatur GLOSS.^L I Ansil. NI 32).

1 adi., i. q. ad necromantiam pertinens (cf. var. lect. l. 6): GREG. TVR. Franc. 9, 6 p. 417, 14 *Desiderium errore* -ae artis fuisse inbutum (-manciae, -mantic(ae) var. ll.; vix est subst. necromantia, cf. enim l. 5). **2 masc. pro subst., i. qui necromantiam exercet, facit:** ISID. orig. 8, 9, 11 -i sunt, quorum praecantationibus videntur resuscitati mortui divinare et ad interrogata respondere; νεκρός enim graece mortuus, μαντεία divinatio nuncupatur.

necropolis, acc. -im, abl. -ī f., νεκρόπολις (quod gr. resp.). fere i. q. urbs vel civitas mortuorum sim. (sc. suburbium Alexandriae): COMMENT. Lucan. 8, 694 Alexandriae trans Nilum ... est urbs defunctorum, quae dicitur -is (metr- cod.); ibi sub terris specus sunt, in quibus ... corpora defunctorum ... habent eqs. (cf. 10, 19 in -i sub terra ... mausoleum est trans Nili fossam eqs.). CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 36 iuxta -im (nigr-, metr- cod.), id est mortuorum civitatem, habitant Iudaei Alexandrini.

necros, acc. -on, νεκρός, i. q. mortuus: v. p. 408, 25. cf. Onom.

necrōsis, acc. pl. -es f., νέκρωσις (quod gr. resp.). scribitur nigr-GALEN. t. t. med.; significatur fere pars corporis emortua, sensu carens sim.: CAEL. AVR. chron. 1, 4, 125 cum importune adhibitus usus ferulaginis partes faciat emori; has denique Graeci -es vocant. GALEN. ad Glauc. 2, 3, 1 cod. Cass. p. 86^a (sim. ed. Bon. fol. 255; afferunt etiam Oribas. syn. 7, 27 add. Aa p. 166. Gloss.^L I Ansil. GA 100 [med. p. 37]) -is, dicitur caro vel membrum, quod penitus mortuus est et sine sensu est (cf. -es Oribas. cod. Aa, nigrus Ab, nigras Galen. cod. Vindob. fol. 33^{ab}).

necrothyus, -a, -um, νεκρόθυτος (quod gr. non legi vid.; fort. formavit TERT. sec. idolothyus). fere i. q. mortuis oblati, dicatus sim.: TERT. spect. 13, 5 oculos et aures ab idolothytis et -is (negr- cod. A) voluptatibus, i. spectaculis inferiarum vel parentationum causa datis sim., abstinemus.

nect- v. etiam nict-.

Brêmeier.

***nectar**, -aris n., νέκταρ. NOT. Tir. 74, 66 -r. acc. -e VEN. FORT. carm. 2, 6, 26. numerum tantum sing. testatur AVG. gramm. V 499, 35; apud auctores plur. non invenimus (recentioris aevi vid. ANTH. 739, 15). de notione: FEST. p. 165 -r graece significat deorum potionem (affert VERG. p. 410, 66, LVCR. p. 410, 40). GLOSS. -r: ἀμβροσία. carenum. mel sive vinum aut (genus) odoris. favum mellis. suavis, dulcedo. -e dulci: melliflavo sapore vel odore. GLOSS.^L I Ansil. NE 136 sq. -r: potus angelorum. arbor magna, unde fit balsamum. al. legitur inde a VARONE, LVCR., CIC., maxime apud poetas. [confunditur in codd. maxime c. nectere SIL. 7, 164 PORPH. Hor. carm. 3, 3, 34 HIER. in Is. 10, 33, 13 l. 62 G. al. (restit. VARRO Men. 417).]

i. q. deorum potio. accedunt adi., quibus indicatur dulcedo, sc. dulcis p. 410, 15. 62 sq. 66. al. (cf. p. 410, 25 sqq.), praedulcis p. 410, 48, saporis p. 411, 38, divinitas e. g. aetherius p. 410, 55. 74 (cf. p. 410, 4), caelestis p. 410, 14. 411, 12, divinus p. 410, 25. 411, 46 et fort. p. 411, 11; iuncturae spectantes ad odorem e. g. halare -r p. 410, 40. 411, 28, aliquid redolere -e p. 410, 16. 43 (cf. redolere -r p. 410, 45), ad qualitatem fluidam e. g. -e fluere p. 410, 62 et RVT. NAM. 1, 150 (cf. fluere -r p. 411, 7), sucus -is p. 410, 8. 29. 32. 411, 18. al.; iuxta nominatur ambrosia e. g. l. 64 sqq. p. 410, 15. 23. 411, 43 (cf. 410, 10. 411, 12).

I proprie: A varia exempla: **1 bibitur -r** (exempla selecta inde a PHAEDRO; tamquam inebrians sim. describitur l. 73 sqq. et AMBR. bon. mort. 5, 19): VARRO Men. 417 nulla ambrosia ac -r, non alium et sardae, sed panis, pemma, lucuns, cibus qui purissimus multo est (item iuxta ponitur: CIC. Tusc. 1, 65 non ... a. deos aut -e ... laetari arbitror. nat. deor. 1, 112 Ov. Pont. 1, 10, 11 MART. 11, 57, 3. al.). Ov. epist. 16, 200 cum dis potando -e miscet aquas (Ganymedes ministrans, ut e. g. met. 10, 161. fast. 2, 146 puer Idaeus [i. Aquarius, qui idem ac G. habetur] ... mixto -e fundit aquas. STAT. silv. 3, 4, 15 MART. 9, 36, 12 APVL. met. 6, 24, 2; cf. p. 410, 10. 28 et MART. 8, 39, 3 hic in Palatio haurire decet sacrum, Germanice, -r et Ganymedea pocula mixta manu). met. 3, 318 Iovem memorant diffusum -e curas seposuisse graves (cf. STAT. silv. 4, 2, 54 Iuppiter sacro diffusus -e vultus. Ach. 1, 53. MART. 9, 34, 3 -e fusus). ELEG. in Maecen. 1, 119 pascitur ... Tithonus -e ... atque ita iam tremulo nulla

senecta nocet. PHAEDR. 4, 16, 9 *Prometheus* irrigatus multo venas -e sero domum est reversus titubanti pede. MART. 12, 48, 13 imputet ipse deus -r mihi, fiet acetum. MACR. somn. 1, 12, 11 altissima et purissima pars eius hyles ... -r vocatur et creditur esse potus deorum. al. bibit homo, qui deus factus est (ipsum -r immortalem facere dicitur p. 409, 75 [cf. l. 15]): HOR. carm. 3, 3, 12 quos Pollucem et Herculem inter Augustus recumbens purpureo bibet ore -r. 3, 3, 34 (loq. Iuno) illum Romulum ... discere -is sucos et adscribi quietis ordinibus patiar deorum (PORPH. adsuescere saporibus -is). STAT. silv. 3, 1, 27. 4, 6, 54. PRVD. c. Symm. 1, 276 Antinuum ... Hadriani ... dei Ganymedem ... -is ambrosii sacrum potare Lyaeum. **2 res (saepe corpus) -e imbuatur aut linitur:** HOR. carm. 1, 13, 16 quae oscula Venus quinta parte sui -is imbuat. Ov. met. 4, 250 *Sol nympham mortuam in plantam tuream mutans* -e odorato sparsit corpusque locumque ([sim. 10, 732]. respicitur eadem: 4, 252 imbutum caelesti -e corpus). 14, 606 *Venus* ambrosia cum dulci -e mixta contigit os Aeneae fecitque deum. VAL. FL. 4, 15 *Iuppiter* arcano redolentem -e rorem, quem penes alta quies ..., detulit inque vagi libavit tempora nati, i. Herculis. MART. 14, 207, 1 sume Cytheriaco medicatum -e ceston. CLAVD. 10, 101 (99 sq. caesariem ... Venus ... fingeat) largos haec Gratia -is imbres irrigat. rapt. Pros. 2, 88 *Zephyrus* novo madidantes -e pinnas concutit et glaebas fecundo rore maritat.

B in compar. vel similitudine: LVCR. 6, 971 oleaster eo iuvat usque capellas, effluat ambrosias quasi vero et -e tinctus. PLIN. nat. 11, 37 mellis cuiusdam non alia suavis visque mortalium malis a morte revocandis quam divini -is fit. MART. 9, 11, 5 nomen -e dulcius beato (CLAVD. carm. min. 27, 99 -e dulcior aura. LONGIN. Aug. epist. 234, 3 sanctis scriptis tuis ... iam non melle, sed -e dulcioribus. LICENT. carm. ad Aug. 38 philosophia -e dulcior omni. SIDON. carm. 23, 288 *Ganymedem* suco -is esse dulciorem. CE 318, 4 [saec. V]). FLOR. anth. 245, 2 Bacche, ... effluas dulcem liquorem comparandum -i. ANTH. 376, 35 Carthago ... -e suavis, (pro comparativo, ut vid.; cf. Timpanaro, Contributi di filol., 1978, 72 sq.). AVSON. 27, 12 (407 S.) 1.5 quae epistula tua me ... velut suco -is delibuta perducit. RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 3, 3 inpuris ... motibus quomodo ... pura miscemus? tale est quale si quis ... stercori -r infundat (aliter Migne gr. 36, 16⁴). VEN. FORT. carm. 2, 6, 26 (ad arborem crucis) vincis sapore -e (acc.). PS. VIGIL. THAPS. trin. 1, 8.

II translate (compar. v. sub IB; accedit gen. ident. e. g. vini l. 57 sq., lactis p. 411, 4, verborum p. 411, 47; memoratur fons -is e. g. p. 411, 26. 34. 45): **A usu vario; respicitur suavis:** **1 sensibus percepta; -r est:** **a odor** (cf. l. 26): LVCR. 2, 848 flos nardi -r ... naribus halat. POTAM. subst. l. 452 C. PRVD. cath. 5, 21 -r de liquido vertice cerei fervidum guttatim lacrimis stillat olentibus (item respicitur cera: PAVL. PETRIC. Mart. 6, 499 -e perspicuo redolens pinguido liquoris). 11, 68 harenas Syrtium flagrasse nardo et -e. perist. 2, 388 odor martyris adusti his nidor, illis Christianis -r est. 5, 280 redolente -r carcere. PAVL. NOL. carm. 2, 9 aequoreo redolentes -e testas sphondylorum. PS. PAVL. NOL. carm. 33, 27 (24 aeger baptizatus chrismate fragrans) quem odorem sentiat in sua labi pectora praedulci medicantem -e fibras. MAR. VICTOR. aleth. 1, 246.

b res liquida (fere potanda, aliter e. g. l. 61. p. 411, 16): **a sucus uvae:** vinum: VERG. ecl. 5, 71 vina novum fundam calathis Ariusia -r. georg. 4, 384 (380 cape Maonii carchesia Bacchi) Cyrene ter liquido ardentem perfundit -e Vestam (item respicitur libatio: PRVD. perist. 10, 345). PROP. 2, 33, 28 pereat, quicumque ... corrupti ... -e primus aquas. STAT. silv. 3, 4, 61 care puer superis, qui praelibare verendum -r ... electus, sc. Domitiano ministrans. MART. 3, 82, 24 Opimianum ... -r. 4, 8, 9 aetherio laxatur -e Caesar. al. NEMES. ecl. 3, 61 *Silenus* venas inflatus -e dulci. PAVL. NOL. carm. 25, 152 Iesus ... vini -e mutat aquam (de eadem re: 27, 52 permutavit aquas praedulcis -e vini. SEDVL. carm. pasch. 3, 8. op. pasch. 3, 1 haustus fluminei -is). al. cetera exempla: SIL. 7, 164 gravidae ... -e vites. STAT. silv. 2, 2, 99 madidas Baccheo -e rupes. MART. 13, 22, 2 sum inutilis uva Lyaeo, sed non potanti me tibi -r ero. ANTH. 576, 3 temperies, autumnne, fluit tua -e dulci (MAR. VICTOR. aleth. 3, 69 vinea ... luxuriat fructu, quem d. -e tendens parturit). CARM. laud. dom. 46 tu, Christe, manare iubes fecundo -e vites. al. **β mel** (cf. p. 411, l. 8): VERG. georg. 4, 164 apes liquido distendunt -e cellas (sim. Aen. 1, 433 dulci distendunt -e cellas [SERV. -e: melle; abusus est propter suavitatis similitudinem]. AMBR. hex. 5, 21, 69). CALP. ecl. 4, 151 VAL. FL. 1, 396. SIL. 14, 26 (virtutes Siciliae numerantur) -e Cecropias Hyblaeo accedere ceras. STAT. silv. 3, 2, 118 Alexander Hyblaeo perfusus -e durat. MART. 4, 32, 2 ut videatur apis in electro condita -e clusa suo. 13, 104, 2. PAVL. NOL. epist. 34, 8 (in imag.) possessio ... haec, i. dilectio proximi, vere ... pretiosa est ..., quae ... non de alvearibus neque pecoribus expressum dulcium -r liquorum, sed per flumina laeta diffusum suis praebet agricolis. DRAC. laud. dei 1, 202 in paradiso -is aetherei sudant ex arbore mella. al. γ lac (adde l. 72 et cf. p. 411, 8): Ov. met. 15, 117 oves, ... pleno quae

fertis in ubere -r. MART. 13, 47, 1 Picentina ceres, *i. panis*, niveo ... -e crescit (cf. *Plin. nat. 18, 106 maderit* lacte maxime mulso). PRVD. perist. 10, 783 (*mater filio*) si dulce nostri pectoris -r tibi. VEN. FORT. carm. 3, 13^a, 3 avidos reddis convivas -e lactis. **δ varia exempla:** OV. met. 1, 111 (*describitur aurea aetas*) flumina iam lactis, iam flumina -is ibant (*sim. AVG. c. Faust. 15, 6 p. 426, 12 paradus fictus*, cuius arbores et montes, maria et flumina, dulce -r fluunt. CYPR. GALL. exod. 996 quae terra ... dulces ... evoluit -is undas [cf. *e. g. exod. 3, 8* in terram, quae fluit lacte et melle]. cf. p. 410, 73). 6, 356 haustus aquae mihi *sitienti* -r erit (*item dicitur aliquid* -r esse: fast. 2, 294. cf. l. 42. p. 410, 45. 61). APVL. met. 4, 2, 5 non illas rosas ... madidas divini rores et -is ... video (*item respicitur ros*: LACT. Phoen. 111 *phoenix* ambrosios libat caelesti -e rores, ... qui cecidere polo). CARM. Vermaseren, Excavations in the Mithraeum of ... Santa Prisca, 1965 p. 193 (a. 190/200?) qui *fons aquae*, quem *Mithras aperuerat*, geminos aluisti -e fratres. ANTH. 715, 10 dente levi *amicae* paulo libata placenta -e de labris dulcia †membra (facta *Shackleton Bailey*; *quomodo locus sanandus sit, non constat*; ad rem cf. p. 410, 12). AVIEN. carm. ad Flav. 31 *arbor mali punici* suco se -is implet. SALV. gub. 1, 44 deus ... alens eos *homines* -is poculo, pascens caelesti cibo (*respici vid. manna*). VEN. FORT. carm. 7, 2, 1 -r, vina, cibus ... -muneribus largis tu mihi ... sat es.

2 animo percepta, sc. dulcedo litterarum (cf. etiam l. 37. p. 410, 27 sq. 32; *respicitur suavis mellis e. g. l. 26. 30, lactis l. 25*): PERS. prol. 14 si dolosi spes refulserit nummi, corvos poetas ... cantare credas Pegaseum -r ([melos var. l.]. cf. PS. AVG. serm. Rev. Bénéd. 41, 1929 p. 198, 31 pectora musicum -r ore lacteo cecinerunt). OPT. PORF. epist. ad Constant. 4 *Vergilius* fons puri -is fecundus. AVSON. 11, 21 (211 S.), 22 mellitae -e vocis loquitur Nestor (MART. CAP. 9, 908 *Musarum* chorus Pegaseae v. -e diffuebat). SYMM. epist. 9, 84 litterae tuae halantes Platonicum -r (cf. SIDON. epist. 8, 9, 1 litteras ... plenas -is). CLAVD. MAM. epist. 2 p. 205, 17 quae *discipulorum numerositas* graecarum quoque disciplinarum -e imbuta ... eloquentiae favos ... conficiet. ENNOD. epist. 1, 9, 1 p. 18, 8 favos loqueris et per domos cereas eloquentiae -e liquentis elementi, mella componis (i. ead. iunctura dict. 11, 6 p. 460, 15). VEN. FORT. carm. 7, 17, 9 puro fonte rigans -r de fauce redundat. al.

B usu christiano respicitur: **1 suavis vel vis salutaris divina** (adde p. 410, 72 et cf. e. g. p. 410, 36. 48; *respicitur suavis vini l. 44. 50* et SIDON. epist. 9, 4, 2, *mellis l. 46; simul ad eloquentiam sim. pertinent e. g. PS. PACIAN., SEV.*): PS. PACIAN. sim. carn. p. 114, 1 2 saporum -r unde tibi additur, sc. ex sacra scriptura, non ignoras. PRVD. cath. 9, 35 tu, *Christe*, perennibus tenebris iam sepulta lumina inlinis limo salubri sacri et oris -e; mox apertis hac medella lux reducta est orbibus (cf. *Ioh. 9, 6*). PS. PAVL. NOL. carm. app. 2, 5 in ore *canentis* Christus -r, in lingua favus, ambrosia viva in gutture. AVG. serm. 23, 12 'inebriabuntur ... ab ubertate domus tuae ...' (*psalm. 35, 9*); quo vino, ... quo melle, quo -e? quaeris quo? 'quoniam apud te est fons vitae' (35, 10). SEV. Aug. epist. 109, 1 apis dei construens favos divini -is plenos. PAVL. PETRIC. Mart. 5, 87 benedicens promi praecepit *sanctus* olivum, oblatum inficiens verborum -e sucum, per quae mutato venit medicina liquori (cf. *Sulp. Sev. dial. 3, 2, 6 pusillum olei cum exorcismi praefatione benedicit*). CASSIOD. in psalm. 68, 13 l. 311 ('et in me psallebant, qui bibebant vinum') 'vinum' non ebrietatis, sed illud spiritale ...; ipsi enim psallebant, qui per intelligentiam supernam salutari -e potabantur. al. **2 suavis peccati:** PRVD. ham. 153 in tantum miseris peccati -e captis dulce mori est, tanta in tenebris de peste voluptas.

deriv.: nectareus.

Yoshida.

nectareus, -a, -um. a nectar; cf. *νεκτάρεος*. scribitur -re-e. g. CE 280, 1 (*saec. IV*), -ri- hic illic in codd. rec. NOT. Tir. 74, 67 -ium. GLOSS. -us: odorifer (nota V 507, 50 -us nectorius, o. [i] estne lemma? cf. p. 412, 20)). odorifer dulce suavitatis. -um: odoriferum. -as: mellifluas. [parum constat de aetate HYMN. Hisp. 38A, 42a.]

1 notione communi i. q. nectaris substantiam vel qualitatem vel effectum habens: a quolibet usu: α strictius de eis, quibus dei pagani aluntur vel tutelam, salutem sim. praestant (cf. p. 412, 8 sqq. 25. 32): CVLEX 241 *Tantalus*, -as divum qui prodidit escas. OV. met. 7, 707 -is quod alatur *Aurora* aquis. APVL. met. 5, 30, 6 (*loq. Venus*) *Cupidinis pinnae* -i fontis infeci (CLAVD. 10, 209 *Amores*, -is aspergite tecta f.).

β laxius de rebus dulcibus, suavis, sapore vel odore iucundis (in compar. p. 412, 4. 13): ① quae sensibus percipiuntur (de osculo p. 412, 5; *hucine p. 412, 57?*): CALP. ecl. 2, 20 ausa est ... -os apis intermittere flores (POTAM. subst. l. 542 C. nares ad -os f. ... tolluntur. cf. p. 412, 11). SIL. 14, 199 -is ... audax Hybla favis (*item respic. mel vel cera*: SEDVL. op. pasch. praef. flavescunt -is sua mella cum ceris. 2, 17 p. 225, 12 -a ... suavitate mellis. cf. p. 412, 20. 41). MART. 13, 108, 1 Falernum (cf. APVL. met. 5, 3, 3 vini. ANTH. 390, 23 rosatum. de suco

uvae: CE 280, 1 [*saec. IV*] succos. CYPR. GALL. gen. 1222 [ad 40, 10] uva ... -o pendeat flava racemo. SEDVL. op. pasch. 1, 2 p. 180, 20 viscera ... uvae -a. CASSIOD. in psalm. 55, 1 l. 25 in *tribulationum torculari* ecclesia ... tamquam -os liquores merita sanctorum ... profundit). APVL. met. 2, 10, 4 linguae inlisu -o, sc. osculo. CLAVD. carm. min. app. 3A, 1 (*tit. de dulcio*) -o muro dulces cinguntur harenae. MAR. VICTOR. aleth. 2, 22 pomis dulcior usus -usque sapor, sc. in paradiso (DRAC. Orest. 568 [*de matris lacte*]). SEDVL. op. pasch. 1, 10 (ad exod. 16, 13 sqq., maxime 31) -us aetheriae maiestatis nimbus, sc. mannae ([carm. pasch. 1, 149 sq. nimbis ... superni nectaris]. cf. l. 1, 20 p. 188, 11 manna). PAVL. PETRIC. Mart. 6, 294 -i ... suco ... olivi (cf. l. 12). GREG. TVR. glor. mart. 90 *florum* odore -o (Mart. 1, 2 p. 588, 10 [*respic. oleum*]). VEN. FORT. carm. app. 23, 1 flumine -o meritis mihi dulcior, Agnes.

② quae mente, animo percipiuntur (apud Christ. hic illic de vi salutaris): ① respic. doctrina, litterae sim. iucundae sim.: APVL. flor. 20, 4 *Athenis bibi* philosophiae ... -am creterram. ZENO 1, 12 (ad psalm. 41) -i fluenti dulce murmur. PS. DAMAS. epigr. 21, 3 *diaconus* dulcia -o (-tarie dubitanter Ferrua, ed. p. 235) promebat mel, la canen. (do) (i. lapis, canore cod.). HIER. epist. 121 praef. 5 nostram amaritudinem ... *Alethii sermonum* -o melle curato (nestorio var. l.). LICENT. carm. ad Aug. 148 pectore ... conceptum in lucem vomuisti -um m., sc. scribendo). PAVL. NOL. carm. 22, 159 tua carmina mihi -os ... haustus praebebunt. ARNOB. IVN. in psalm. praef. (opp. aqua explicationis simplicis) alii paraverunt vina fragrantia mella, alii -is plena liquoribus pocula (PAVL. PETRIC. Mart. 4, 355 divini flumine verbi ... potare fidem, de fonte beati oris -um doctrinae haurire l. cf. l. 4). EVGIPI. epist. ad Pasch. 3 de quo melle orationis iam -um suavisimae promissionis gustum nobis dirigis. VEN. FORT. carm. 7, 9, 14 epistula -i fontis me recreavit aquis (sim. 7, 21, 8). ② exempla cetera: POTAM. tract. 1 l. 39 C. corpus Lazari adhuc vivi anima vivacitate -ā et balsami generositate melliflua rexerat. PRVD. cath. 3, 24 (16 fercula nostra deum sapiant eqs.) liquor ... ambrosius -am ... fidem redolet. PS. AVG. serm. ed. Mai 37, 1 Iudas inter epulas carnifex, inter -os cibos amarus.

b acc. sing. neutr. pro adv.: CHALC. comm. 72 (vers. = ANTH. 786^b, 4) -um ridens *Venus* (vertit Alex. Ephes., Suppl. Hell. frg. 21, 4, ubi nihil resp.; cf. Apoll. Rhod. 3, 1009 νεκτάρεον μείδησε et vol. V 1, 2196, 55 sqq.). SYNON. Gloss. I p. 28 n. 11 divinam, -um investitam (invescicod.; v. Gatti ad l.).

2 notione deflexa: de vino q. e. nectarites, cui herba nectaria additur: DIOSC. 5, 77 p. 195, 18 de bino (i. vi-) -o: vino -o conficitur sic de elenio, quod eqs. (v. l. 52 sqq.). de apium partu e nectare nascente: ENNOD. opusc. 9 p. 417, 10 ceram paravit -is partubus feta virginitas, sc. apium.

cf. Onom.

nectaria, acc. -am (-an[i] v. l. 49) f. nomen herbae q. e. *helenium*, inula (cf. nectarion nec non Oribas. ecl. 45, 21 νεκταρέα ἐστὶν ἐλένιον. Gloss. III 570, 24 necterian i(dest) elenium): PLIN. nat. 14, 108 (antea l. 60) quam herbam alii helenion, ... alii -iam vocant (-eam edd. ante Sillig). DIOSC. 1, 28 p. 19, 8 (helenium ... aliqui ... Medicum et orestini (i. -tium) et nectariani (i. -am) (et) cl[ist]eonium dicunt (gr. l. 28, 1 νεκτάριον [-ραῖαν, i. -ρέαν, cod. C saec. VI])). Koenig.

nectarion (-ium l. 56) n., νεκτάριον. **1 nomen herbae q. e. helenium**, inula (cf. nectaria): DIOSC. 5, 77 p. 195, 20 (antea l. 39) quod *Helenium* multi Me[n]dicen ..., multi ... -on vocant (gr. 5, 56 ὁ δὲ νεκταρίτης σκενάζεται ἐκ τοῦ Ἑλενίου, ὁ ἐννοῖ Μηδικήν, ... οἱ δὲ νεκτάριον καλοῦσιν). **2 nomen unguenti** (nisi ad adi. nectareus): INSCR. Es-pérandieu, Cachets d'oculistés 40, 4 nectar(ium) (= ocul. Voinot 199^d -r(eum)). cf. Galen. XII 772, 17 τὸ νεκτάριον ἐπιγραφόμενον φάρμακον. XIII 282, 16 ἐκλεικτὸν κωλικὸς τὸ νεκτάριον).

nectarites m., νεκταρίτης. genus vini, cui herba nectaria vel nectarion additur: PLIN. nat. 14, 108 invenitur et -s ex herba, quam eqs. (seq. l. 47).

nectarium v. nectarion.

nectarius v. nectareus.

?nectim adv. a nectere (sc. a p. p. nectus non nisi in var. lect. p. 413, 20 obvio), si recte trad.; expectares nexim (quod non legitur nisi aet. rec.). i. q. ita ut (ad)nectatur, insuper: EPIST. pontif. 992 Gassó-Battle 33, 6 id eum cavere ... fecimus --m etiam et ... alium episcopum -[item; faciemus], ut non plus pecuniae accipiat (cf. adn. ad l.). M. H.

*necto, -xui (-xī), -xum, -ere. [subest radix *neā-d-, unde hibern. vet. nascaid < *neā-d-sk'e/o, island. vet. nót f. 'rete piscatorium' nec non lat. nassa < *neā-d-ta₂- et nōdus < neā-d-o- derivata sunt; formatio praes. originaria *nēdō < *neā-d-e/o- in necto mutata esse vid. verbis q. s. pecto, plecto intercedentibus. cf. Walde-Hofmann II 155 sq.; Schumacher, Die kel-tischen Primärverben, 2004, 489 sq. Mei.] scribitur necsuet SACR. Gallic. cod. Aug. p. 75, 13 (= ARATOR act. 1, 343 -xuit), cf. p. 413, 13. 18 sq.; p. p. nix- GLOSS. V 121, 32 GLOSS. I Ansil. NI 216. 218 sq., nox-

[Marchionni]

ibid. NO 359. III Abol. NO 21; *litteris gr.* p. 418, 68. NOT. Tir. 74, 62 -it. 74, 68 -xus (69 enexus). *de formis:* 1) *perf. act.:* -xi *testantur* CAPER gramm. VII 93, 9 -xi a -o. EVTYCH. gramm. V 485, 19 (*affert Acc. trag.* 130 *neximus ut exemplum praes. verbi nexō, q. v.*) etiam a '-o, -is' ... potest esse. *exhibent* ?ENN. p. 415, 2. LVCIL. p. 417, 53. PROP. p. 417, 53 et *inscr.* p. 417, 74 (cf. etiam l. 44); *formam* -xui *testantur* SACERD. gramm. VI 491, 30 -o, -xui. CHAR. gramm. p. 318, 16 PRISC. gramm. III 489, 36. *al.* (*cum* -xui *grammatici etiam verbo q. e. nexō ita tribuant, ut auctorum exempla non afferant, formam huc trahendam censuimus*), *legitur apud* SALL. l. 42. COD. Iust. p. 415, 75 et *inde a saec. IV*, e. g. l. 74. p. 412, 74. 414, 9. 57 et EVANTH. de com. 3, 7; *inter* -xi et -xui *haesitant* (*afferentes* LVCIL. p. 417, 53 et *Verg. Aen.* 5, 425 *innexuit*) DIOM. gramm. I 369, 16 sq. -o, -xui (-cxui var. l.) vel -xi (*insuper affert Liv. Andr. carm. frg. 22* *nexabant* [necta- var. l.]. PROP. p. 417, 53 [*perperam Maecenati tribuens*]). PRISC. gramm. II 470, 5 sq. a -o ... -xui protulerunt plerique, quidam ... etiam -xi. 536, 8 (*insuper affert SALL. l. 42. PROP. p. 417, 53*). 2) *variis: inf. pass.* -ier Cic. rep. 2, 59 p. 416, 73; p. p. -xus (*supin.* -xum) *testantur* SACERD. gramm. VI 492, 19 sq. -o, -is, -csus (-xsus var. l.) sum; quamvis posterius pro c et s x posuerint, ut -xus sum (*item* PROB. cath. gramm. IV 40, 7 sq.; cf. p. 417, 13). PRISC. gramm. II 470, 3. *al.*, -ctus in var. l. SER. med. 17; *imperf. coniug. I^{ae}* -abat *sim. hic illic in var. l.*, e. g. l. 14 et VICT. VIT. 2, 45. *de notione* (cf. l. 62. p. 418, 60sq. *al.*): FEST. p. 165 -ere ligare significat (*seq. p. 417, 71*). NON. p. 57, 17 -xum ... dicimus aptum et conligatum. GLOSS. -o: *πλέκω. κομῶ. δεσμῶ. -it: καθάπτει, συνείρει.* al. ligat. conligat. obligat. -ere: *inmittere.* -xus: *δέδεμμένος.* ligatus sive vinculis involutus. -xa: coniuncta, ligata. -xam (-xum?): *ὀποκειμένον.* -xae: ligatae, iugatae. GLOSS.^L I Ansil. NE 155 -it: iungit sive textit. 475 -xae: munitae. Corp. N 86 -xui: nudui (*i. nod(α)vi, ut* GLOSS. V 374, 55. 630, 5). *sim. al.* *legitur in* LEGE XII tab. p. 418, 71 et in commentario sacro- rum p. 417, 72, *postea in versibus inde a* PLAVTO, in *prosa orat. inde a* CIC. [a p. p. -xum: *sard. nēš(š)ja, nēskja 'poples' (cf. p. 414, 24). cf. M.-L. 5902. Wagner II 163. Schd.-Cr.*] [*confunditur in codd. c. co-nectere* SER. med. 815 HIER. epist. 64, 20, 6 PAVL. NOL. epist. 40, 2, *innectere* HOR. epod. 17, 72 MART. CAP. 4, 408 (*in falsa var. l.* COLVM. 11, 1, 22 STAT. Theb. 11, 528), *niti* VERG. Aen. 1, 448 (*sc. p. p.*, *nisi nix- pro nex- scriptum* [cf. p. 412, 75], *ut*: PAVL. NOL. carm. 27, 347 COD. Theod. 11, 6, 1. *al.*; *falso trad. vel in falsa var. l.* CALP. ecl. 5, 104 [*in stirpe praes. ut*: SIL. 15, 241]. HEGES. 5, 4, 3 p. 304, 3), *tendere* PROP. 3, 8, 37 (*falso trad. p. 417, 54; in falsa var. l.* IVV. 6, 52), *texere* OV. fast. 4, 435 RVFIN. symb. 7 l. 26; *in falsa var. l. pro nere* OV. Ib. 76 (*restituendum vid.* GLOSS.^L V Abba NE 72 *neunt: colligunt* [-gant?]. cf. p. 418, 61sq.); *restit.* l. 57. p. 414, 55. 418, 36. 419, 34. *contextu manco*: SALL. hist. frg. 1, 144 -xuit *catenae* modo. FEST. p. 305 (*supremo*) *crimine -e tuo (nisi nec te). olim legebatur* CE 701, 9 (*a. 523/4*) *nextit, v. Cugusi, Riv. Fil. Class. 139, 2011, 238 sqq.*] *fere i. q. iungere, ligare (fere pro syn. est e. g. aptare sim. p. 414, 46. 415, 50, 55, (coniungere p. 414, 10. 51. 416, 11. al., (col., obligare p. 414, 21. 415, 51. 417, 12. al.; opp. e. g. (dis-, re)solvere l. 59. p. 414, 51. 75. 418, 3. al., rumpere p. 415, 29. 418, 48):* I c. obi. *quod afficitur* (refl. p. 417, 25. 35. 43; *accedit praepos. in c. acc. effectum vel finem indicans* l. 65. 414, 47. 416, 63): A pro obi. *sunt duo vel plura, quae inter se coniunguntur* (c. obi. uno numeri sing. [collect.] p. 414, 50; *accedit inter se e. g. l. 57. p. 414, 12. 44, invicem e. g. p. 414, 25. 55. 59* [sibi i. e. g. l. 60. p. 414, 45, se i. e. g. p. 414, 27], *mutuo e. g. p. 414, 28, vicissim l. 75. p. 414, 6, sim. al., pron. sibi pro 'inter se' e. g. l. 74. p. 414, 49* [cf. l. 52]; *saepius indicator per abl., qua iunctura, copula sim. -atur, e. g. p. 414, 12. 22. 24; saepe pass.):* 1 *proprie vel in imag.; -untur:* a *animantes eorumve partes:* PLAVT. Mil. 1334 *capita inter se nimis* (-xa hisce (i. hi) *amantes* habent, *restit.*, v. *app. crit.*). VERG. Aen. 4, 695 Iuno ... Irim demisit Olympo, quae luctantem animam -xosque resolveret artus *Didonis* (CLAVD. DON. *ad loc.* p. 420, 29 *omnia ... sibi invicem -xa sunt. sunt qui intellegant -xos animae', ut locus ad B1b pertineat; huc spectare vid.* GLOSS.^L I Ansil. NE 484 -xos: *palaestrico[s], nodo[s] luctaturos* [luctatu *ed., 'an luctatorium?' in app., luctatoris Spoth in plagulis; subestne adv. gr.?*]). 7, 66 *apium* pedibus per mutua -xis, examen ... ramo ... *pependit* (-inde de *testiculis* AVSON. 18 [359 S.], 107. cf. Ps. QVINT. decl. 13, 6 *aegras apes* in globum -xas et mutuo amplexas). OV. met. 8, 747 *dryades ... manibus -xis ... truncum circuire* [*item saltantes l. 69; cf. p. 418, 31*]. PETRON. 73, 4 *convivae circa labrum balnei m. -xis currebant*). fast. 6, 329 *hi ludunt, ... pars brachia -it et ... celeri ter pede pulsat humum* (STAT. Ach. 1, 320 b. ludo -ere). Ib. 159 *verbera saeva dabunt sonitum -xaeque colubrae, ... fumabunt ... faces* (-sunt qui var. l. *colubris praeferentes -xae ... faces iungant, ut locus ad p. 416, 54sq. pertineat*). STAT. Theb. 3, 149 *fratres pervia vulneribus mediā trabe pectora -xi* (152 *mors ligavit*). AMBR. in psalm. 118 serm. 11, 29, 2 (*ad iud. 15, 4*) *Samson binas vulpes sibi -xuit*. CLAUD. carm. min. 25, 9 *triplex ... vicissim -xa ... Gratia. al.*

b *res (fere corporeae, sed oscula l. 16):* a *elementa mundi, caeli signa sim., quae cohaerent vel in ordinem ponuntur:* CIC. Arat. 153 *haec vincula Piscium una stella -untur* (gr. 365 *πικραίνονται, cf. 16 catenae una ... in stella communiter haerent, quem ... Caelestem dicunt ... Nodum. item de Piscibus:* AVIEN. Arat. 553 -untur *caudas* [gr. *aliter*]. cf. vol. X 1, 2210, 62 sqq.). APVL. mund. 2 p. 292 *stellae errantes* vicissim mutuis adhaesionibus -xae (cf. gr. 392a21 *ἐν ἀλλήλοις ἐμπεριέχονται*). Plat. 1, 11 p. 203 *globorum ... caelestium -xorum inter se per vices mutuas*. PAVL. NOL. carm. 32, 178 *deus -xuit* *haec elementa* diversa licet discretaque iunxit iunctaque discrevit, quae nunc divisa cohaerent. al. β *vari-ae* (*in seriem sim. positae l. 19. 25; hucine p. 418, 31?*): LVCR. 2, 405 quae amara *gustu ... cumque videntur, haec magis hamatis inter se -xa teneri*. VERG. ecl. 8, 77 sq. -e tribus nodis ternos, Amarylli, colores (*sc. tria fila colore tincta*), -e, Amarylli, modo (*seq. p. 417, 60*). HOR. carm. 1, 26, 7 *apricos -e flores* ([*seq. p. 417, 62*]). MANIL. 5, 262 *varios ... texens de vimine lilia*). OV. am. 2, 5, 24 *vos iungentes oscula vidi; illa mihi linguā -xa fuisse liquet* (*vergit ad IIA*). COLVM. 4, 17, 1 *harundines pluribus operis iugantur, quoniam et pluribus locis -untur*. LVCAN. 7, 493 *acies ... iunxerat in seriem -xis umbonibus arma* (CORIPP. Ioh. 4, 557). PLIN. nat. 19, 150 -xis inter se radicibus *asparagi. al. SIL. 5, 50 piscator ... texens de vimine nassam ... interiora ligat ... et compressa cacumina -it*. 14, 418 -xae ferri compage *triremes* (cf. 14, 519 *rates ad proelia -xae*). STAT. Theb. 9, 567 *mutua Graiis Sidonisque simul -bat* [vulnera, Mavors (funera *Markland*)]. APVL. Plat. 1, 16 p. 214 *illa ossa ... quae iuncturis et copulis -xa sunt*. PANEG. 12, 10, 1 fuit ... qui sublatus in scalas invicem -xas concurrentes eminus vidit exercitus. CLAUD. DON. Aen. 8, 445 p. 181, 22 *quattuordecim circulis sic clipei textura currebat ordinatis orbibus, ut se invicem -ere et impedire viderentur*. VVLG. exod. 39, 18 *ut supererale et rationale mutuo -rentur. al.* 2 *translate; -untur:* a *res:* α *dicendo, scribendo, enumerando* (*quaedam ad B2 vel IIB2 vergunt; huc fortasse p. 418, 38*): CIC. orat. 140 *haec elementa orationis nisi collocata et quasi structa et -xa verbis ... laudari non possunt* (cf. QVINT. inst. 9, 3, 100 *sunt qui ... inepte non desinant eas figuras -ere*). ac. 2, 21 *cetera seriem notitiarum rerum ... sequitur maiora -ens* (*nisi ad IIB*). VERG. Aen. 9, 219 *causas nequiquam -is inanīs* (*inde* AVSON. 18 [357 S.], 99). OV. Pont. 4, 2, 30 *non numeris -ere verba iuvat, sc. versificando* ([cf. p. 418, 39sq.]). SEN. Oed. 92 DIOM. gramm. I 468, 19. cf. STAT. Theb. 8, 636 *talīa -bant Ismene et Antigone*). STAT. Theb. 7, 402 *monstra ... quae plurima -it prodigiale canens ... fors*. QVINT. inst. 9, 4, 65 *quinae, ut in his, syllabae -untur: 'fortissima Tyn- daridarum' (Hor. sat. 1, 1, 100)*. FRONTO p. 175, 23 *numquam cessavit in vespertum usque fabulas -ere itinerum tuorum* (cf. p. 418, 36). p. 216, 6 *si divisa generatim argumenta -emus. al. β vario modo:* CIC. Tusc. 3, 17 *omnes virtutes ... inter se -xae et iugatae sunt* (HIER. epist. 66, 3, 1 *quattuor v. ... sibi invicem -xas et mutuo cohaerentes*). 5, 70 *rerum causas, alias ex aliis, aptas et necessitate -xas* (-si etiam *ad -xas, locus ad p. 415, 49 pertinet*). SEN. epist. 24, 26 *in orbem -xa sunt omnia ...: diem nox premit, dies noctem eqs*. STAT. Ach. 1, 185 *Chiron ... Thetidi varia oblectamina -ens elicit ... chelyn*. ARNOB. nat. 7, 10 *per quas causas* (sint) *sibi res -xae*. CLAUD. 17, 74 *Empedocles receptis -it amicitias, quidquid discordia solvit*. BOETH. cons. 3, 12, 6 *coniuncta ... naturarum ipsa diversitas ... dissociaret ... nisi unus esset, qui quod -xuit, contineret. al.* b *animantes:* PS. QVINT. decl. 13, 17 (*de apibus*) *animalia, quae (obi.) non verba coniungunt, non vincla* (*Gronovius, verba trad.*) *rationis invicem -unt* (*Reitzenstein, negant trad.; alii alia*). IVST. 20, 4, 14 *iuvēnes sacramento quodam -xi* (*postea: coetum*). PRVD. c. Symm. 2, 609 *ius fecit commune pares gentes et nomine eodem, i. Romanorum, -xuit*. PAVL. NOL. carm. 25, 197 (*ad coniuges*) *hic vos -at amor, quo stringit eclesia Christum* (*sim. homines iunguntur caritate*: epist. 40, 2 *qua c. invicem -xi sumus*). AVG. c. Iulian. op. imperf. 6, 14, 22 *cuius c. inter se ... vinculo boni fideles ... -untur. al.*). AVG. civ. 15, 16 p. 91, 18 *ut homines ... diversarum necessitudinum vinculis -rentur*. serm. 282, 1 *ambae Perpetua et Felicitas* [invicem], *teneant, invicem, -ant* (-sc. se); alteram sine altera non *spe-ramus. al.* B *pro obi. est id, quod (is, qui) adiungitur, alligatur sim. ple- rumque indicatur, cui (rei) vel ubi -atur, sc. per dat. passim* (*de pron. sibi cf. p. 413, 53sq.*), *abl. p. 415, 22. 42* (*iuxta dat. personae; nisi est abl. limit.*), *praepos. cum e. g. p. 415, 10. 20. 54, ab p. 415, 6sq. (sim. ex p. 415, 11. 49sq. 58), ad p. 415, 16. 23. 61, circa p. 415, 36. 39, in c. abl. p. 415, 17, per p. 415, 27. 31* (*iuxta dat. personae*). 415, 33, *sub c. acc. p. 415, 22; talis indicatio suppleri potest e re vel contextu p. 415, 13sq. 25. 27. 29. 30. 32. 43. 58. 61. 65sq. 72sq.; insuper accedit abl. instr. p. 415, 39 et rarissime.* 1 *proprie vel in imag. (multo praevallet poesis; huc pertinere vid.* ELEG. in Maecen. 1, 130 *Hesperon ... quem -xum medio solvit in igne Venus* [Marchionni]

[*locus varie intellegitur*, v. *Schoonhoven*, *comm.* 1980, 19 sqq.): **a** *vario modo*; -untur: **a** *res* (fortasse *huc p. 417, 53*): ENN. ann. 510 [spiras, legionibus -xit (*nisi est praes. verbi q. e. nexo.* ₁ *Fest. p. 330 [locum afferens]* Ennius ... hominum multitudinem ita appellat. fortasse s. -ere i. q. *dolos sim.* -ere, ut ad IIB1 pertineat, v. *Skutsch*, *comm.* 1985, 681 sq.). VERG. Aen. 12, 603 *Amata* nodum ... trabe -it ab alta (CALP. ecl. 3, 87 laqueum miseri -emus ab illa ilice. STAT. Theb. 2, 738 faces et ab arbore casta -ent purpureas ... vittas [*Schol.* in qua arbore purpureis nexibus omnia ... pendebant]). PROP. 3, 5, 12 hostem quaerimus atque armis -imus arma nova. COLVM. 10, 301 balsama cum casia -ens ... et corymbos. PLIN. nat. 2, 11 *constat terram* ex omnibus corporibus caelestibus -i eidemque omnia inniti. IVV. 6, 51 -e coronam postibus et densos per limina tende corymbos. SER. med. 14 quae ... gramina ... utiliter -es, sc. capiti (cf. *Plin. nat. 24, 181* capiti ... adalligatur]. *sim. alligatur, imponitur medicamentum sim. non indicato loco*: 713 vis ... hyoscyamum ... -ere? [711 apponere]. *al. apud eundem; indicato loco*: 653 ad praecordia). VEG. mil. 4, 30, 2 linum ... uno capite -itur in sagitta. COD. Theod. 11, 30, 65 sancimus, ut appellatio litigantium ... -atur annalibus (*sim. actis, libris*: CHART. lat. ant. XLV 1131, 3, 5 [a. 489] gesta gestis -entur). **al.** **β** *animantes eorumve partes*: OV. ars 2, 484 haeret adulterio cum cane -xa canis. MIN. FEL. 9, 6 canis, qui candelabro -xus est. IVVENC. 2, 660 animas redivivo corpore -i. CLAVD. 1, 81 sub iuga ferrea -it cornipedes (vertit *var. l.*; cf. AVIAN. fab. 32, 2 -xos ad iuga ... boves). **al.**

β *circumdando, iniciendo* (*huc fort. p. 413, 59*): VERG. ecl. 6, 23 (*loq. Silenus*) quo vincula -itis? ... solve me, pueri (HOR. epod. 17, 72 frustra ... v. gutturi -es tuo [*sim. indicatur quo vel ubi*: EPICED. Drusi 274 per saevas v. -xa manus. *al.*]. PRVD. cath. 5, 35 *Moses* iussus -xa pedum v. ₁ *solvere* [₁ i. *soleas*; cf. *exod. 3, 5*]. PAVL. NOL. epist. 8, 3 vers. 22 modo quae -is, rumpere v. voles). Aen. 4, 239 *Mercurius* pedibus talaria -it aurea [*inde MART. CAP. 1, 9*]. SIL. 16, 501 [*non indicatur ubi*]. *cf. l. 27. p. 416, 28*). OV. am. 2, 2, 41 aspicias indicibus -xas per colla catenas? (SIL. 11, 247 dum vincla ligant, 'e oculus' inquit ... 'c.'. PAVL. NOL. carm. 20, 284 [*in imag.*] mihi. PAVL. PETRIC. Mart. 5, 267 per ... colla). epist. 5, 48 tua, sc. *Paridis*, sunt collo brachia -xa meo (STAT. silv. 5, 4, 15 si aliquis ... puellae b. -xa tenens *eqs.*; de amplexu *cf. p. 416, 35*). GRAT. 404 circa canes rabiosos Melitesia -unt curalia (*sim. amuletum corpori, collo -itur*: SER. med. 1031 *infantis* collo ... molli dentes -entur equini [*cf. Plin. nat. 28, 258* adalligati infantibus]. 1037 *pueris* alia praecepti Titini sententia -i. MARCELL. med. 1, 68 *lapilli* si ... circa caput lino -antur *eqs.* VITAE patr. Iurens. 141 *cum* exorcismorum scripta -xae *puellae*, cervicibus -rentur *eqs.* [₁ *ad p. 416, 43 sqq.*]). SIL. 7, 332 -ere frondes cornibus. STAT. silv. 4, 2, 9 si ... mihi vertice laeto -at ... Mantua lauros. MART. 7, 87, 7 collo -it ... draconem. 14, 206. QVINT. inst. 8, 5, 23 -e laqueum, sc. tibi, ... sume venenum (APVL. met. 8, 22, 4 *infidelis mariti* uxor ... i. sibi -it infantulumque ... eodem funiculo -it, [*ad p. 416, 43 sqq.*]. AVSON. 13, 23 [23 S.], 1 l. collo -bat. *al.*; *huc fort. p. 417, 69*). **al.**

2 *translate*; -untur: **a** *res*: **a** *variae* (*huc vergunt quaedam sub A2 allata*): LVCR. 5, 1202 votis -ere vota. CIC. leg. 1, 52 videtisne, quanta series rerum sententiarumque sit atque ut ex alio alia -antur? (fin. 3, 74. *cf. nat. deor.* 1, 9 ut *res* alia ex alia -xa et omnes inter se aptae conligataeque videantur). div. 1, 125 causae causa -xa (fat. 38 SEN. Oed. 990. PLIN. nat. 2, 189 contexenda sunt his caelestibus -xa c. CLAVD. DON. Aen. 1, 345 p. 73, 14 cui c. alia quoque crimina -rentur). phil. fig. v. 52 (Non. p. 235, 18) altera, sc. *res, causa sim.*, est -xa cum superiore et inde apta atque pendens. STAT. silv. 2, 6, 71 (*indicatur aetas iuvenis*) -ere temptabat ... cum tribus Eleis unam trieterida lustris (*item -itur in computatione addendo*: AVSON. 22, 2 [148 S.], 2 annis tot ... coniunge quaternos, undenos unamque super trieterida -e). APVL. apol. 82, 8 si ea, quae ex prioribus -xa sunt, principio sui defrudentur. CLAVD. DON. Aen. 1, 45 p. 22, 16 ('ast ego') quam vim pronomina teneant, ipse poeta monstravit, cum sequentia -ret: ait enim *eqs.* COD. Theod. 11, 23, 1 ad eum numerum ... senatorum tantum censibus -xis. **al.** **β** *quae alicui oppignerantur, sc. in serm. iuris*: *accedit dat. finalis* pignori (hypothecae seu p. l. 69): VLP. dig. 2, 14, 52, 2 si quas summas propter tributiones praedii p. -xi factas creditor solvisset *eqs.* (*item non indicatur cui*: MARCIAN. dig. 49, 14, 22, 1 *res* ... -xas p. [*postea*: *res obligatae sunt iure pignoris*]. COD. Iust. 5, 71, 2 [a. 239] possessionem. 8, 25, 7 [a. 287]. 4, 24, 10 pr. [a. 293]). COD. Iust. 4, 24, 3 (a. 222) qui praedium p. sibi -xum detinuit. 8, 27, 2 (a. 223) hypothecae seu p. rem sibi -xam. 5, 70, 2, 1 (a. 238) fundus ... tibi p. -xus est (*antea*: obligari; *postea*: vinculum pignoris). 8, 27, 7 (a. 238) sibi. *exempla cetera*: VLP. dig. 13, 7, 27 *species auri pignori datae* si ... apud creditorem creditoris sunt, voluntate domini -xae videntur [*opp. liberae*]. *item non indicatur cui homini*: COD. Iust. 8, 23, 1, 1 [a. 238] usum fructum -xum habebat). 43, 4, 1, 4 *creditor* rem suam putabat vel sibi -xam (COD. Iust. 9, 34, 2 [a. 239] r. ... suo -xuit creditori. 8, 27, 17 [a. 294];

antea: obligatae]). COD. Iust. 8, 18, 2, 1 (a. 216) pignora ... tibi -xa (8, 40, 14, 1 [a. 239] quae p. reo stipulandi -xa fuerunt).

b *homines* (*dea l. 8*; *dat. vel praepos. indicat, cui rei obnoxii sint l. 6. 16, cui homini socientur l. 7. 9sq., cui condicioni adiungantur l. 13sqq.*; v. *etiam p. 417, 15sq.*): COD. Iust. 4, 10, 5 (a. 293) voluntariae obligationi semel vos -xos ab hac ... minime posse discedere. AMM. 26, 7, 1 qui ... coetu militarium -xi ad pacatiora iam vitae discesserant. CLAVD. DON. Aen. 1, 295 p. 64, 20 Maia ... Troianorum generi -batur (*cf. Verg. Aen. 8, 138sq.*). CLAVD. 10, 276 *mulier* digno -enda viro (*sc. nubendo ut*: COD. Theod. 10, 20, 12 [*postea*: copulari]. SACR. Leon. 1183). 17, 258 illum ... habitum *consularem*, quo iungitur aulae curia, qui socio proceres cum principe -it. COD. Theod. 10, 20, 5 si quis uxorem de familiis conchylegulorum acceperit, sciatur condicioni eorundem se esse -endum (10, 20, 10 pr. *cf. e. g.* l. 12, 1, 105 [*antea*: curialibus iungerentur] singuli militiae, singuli vero curiae -rentur). 13, 1, 13 (*antea*: functione auraria ... teneantur) memoratae praestationi -antur (mitt-, teneantur *var. ll.*). **al.**

C *pro obi. est is, qui (id, quod) cingitur, ornatur, vincitur sim.* (*amplexu tenetur l. 35, involvitur l. 42, implicatur l. 51; qua re -atur, saepe indicatur per abl. instr., sed nom. [subi. l. 36] e. g. l. 45. 57, non indicatur e. g. l. 24. 26. 40. 49 et sub 2a; multo praevallet poesis sub 1*): **1** *proprie vel in imag.*; -untur: **a** *animantes eorumve partes*: **a** *accedit acc. respectus* (*cf. p. 413, 73. 414, 5, sim. abl. p. 415, 42. 417, 31; non nisi pass.*): VERG. Aen. 5, 309 primi ... flava ... caput -entur oliva. OV. am. 3, 1, 7 Elegia -xa capillos. fast. 6, 92 Concordia lauro -xa comas (Pont. 3, 1, 124 -xa ... nodosas angue Medusa c. CLAVD. 22, 229 -xa c. foliis oleae ... Hispania). STAT. Theb. 6, 921 generum ... iubet ardua -i tempora. PRVD. perist. 13, 54 *martyr* catena -xus utramque manum. PAVL. PETRIC. Mart. 3, 210 Mercurium ... -xum vestigia pinnis.

β *usu vario*; -untur: **①** *partes corporis*: CIRIS 128 quem *capillum* fibula ... -bat dente cicadae (-bant *var. l.*; *item -it* fibula: CLAVD. DON. Aen. 7, 815 p. 109, 1). COPA 32 roseo -e caput strophio (MIN. FEL. 12, 6 floribus. CLAVD. DON. Aen. 2, 130 p. 164, 12 vittis). OV. am. 1, 2, 23 -e comam myrto (epist. 19, 134 nondum -xis angue Medusa c. STAT. Theb. 7, 170 fronde [Ach. 1, 10]. MART. 7, 89, 3. *al.*). epist. 2, 141 *colla* infidis ... se -enda lacertis *amatoris* praeberunt (CASSIOD. in psalm. 3, 1 l. 4 ramis eius *Absalom* c. -entibus [*spectat ad II reg. 18, 9*]. IVVENC. 3, 405). met. 4, 491 Erinys -xa ... vipereis distendens brachia nodis. fast. 1, 412 pinu tempora -xa geris (Pont. 2, 2, 80 *lauro*. VAL. FL. 6, 297 ramo. STAT. Ach. 1, 850 limbis. PRVD. perist. 10, 1014 vittis). 6, 736 gemino -xas porrigit angue manus (PANEG. 2, 43, 3 -untur m. rapaces). VAL. FL. 5, 79 -entem cornua vitta (9, 419 ulvis). HOMER. 843 membra *Patrocli* ... materno -it amictu *Achilles* (inn- *Scaffai*). SIDON. carm. 5, 588 cum crinem ... tibi ... -et ... civica laurus (*cf. l. 48*). **al.** **②** *homines vel dei*: OV. fast. 4, 945 dea -xa coronis. APVL. met. 8, 22, 4 v. p. 415, 45. REPOS. 21 (*in imag.*) carmine ... vincla parate, quae Martem -ant (CONC. Carth. a. 411 edict. p. 177 l. 12 [*in imag.*]. *cf. abl. instr.*: RVFIN. hist. 7, 11, 22 eos ... -xos vinculis reliquerunt [*antea*: catenis constrictos. *cf. gr. κατακλειόμεθα*]). CLAVD. carm. min. 30, 183 hunc cingit muralis honos, hunc civica quercus -xuit (*cf. l. 43*). VITAE patr. Iurens. 141 v. p. 415, 40. **al.** **③** *animalia*: MANIL. 5, 187 feras ... compede -unt (5, 662 phocas). AVSON. 27, 1 (392 S.), 4 turdus ... pendet ... -xus retibus. CLAVD. DON. Aen. 5, 510 p. 482, 8 ('innexa') illa ... fuerunt lina, quibus columba -xa pede uno pendebat.

b *res*: VERG. Aen. 1, 448 *templi* -xae ... aere trabes ([*nixae var. l.*, *cf. SERV. auct.*]. *item metallo*: VEG. mil. 3, 5, 6 cornu ... argento -xum. ANTH. 390, 6 -atur plumbo fulgida gemma. *cf. metallum pro subi.*: CLAVD. rapt. Pros. 1, 239 ferrati sunt postes, immensa ... -it claustra chalybs [*aliter intelleximus vol. III 1323, 56sq.*]. *hucine p. 418, 6?*). MANIL. 2, 805 quae compagines nisi ... volantem mundi orbem ... -ant ... in vincula (*i. ut sint vincula*), ... dissociata fluat resoluta machina mundo. COLVM. 4, 13, 2 novella vinea ... quam mollissimo genere *vinculi* -enda est (*postea*: ligaveris). VAL. FL. 6, 136 -xas ... floribus hastas. **al.** *de motu impedito* (*cf. p. 417, 27sqq.*): PROP. 4, 3, 48 pater altas ... in glaciem frigore -it aquas [*vertit con. Morgan*]. *cf. ANTH. 568, 4 labentes haec hiems durat aquas et flumina -it* [*cf. 567, 4 alligat undas*]).

2 *translate*: **a** *t. iuris*; *respicitur negotium per aes et libram, quo quis obligatur* (*adde GALL. p. 419, 7; non nisi pass., sed cf. p. 417, 1. 9; ad rem v. Kaser, Privatrecht I² 43. 166sq., Crawford, Roman Statutes II, 1996, 652sqq.; cf. etiam p. 418, 69sqq.*): **a** -itur homo liber, qui pro aere alieno obligatus quasi servitutem creditoris subit (*respicitur lex Poetelia* [a. 326 a. Chr.] praeter p. 417, 5; *cf. p. 419, 21sq. 31sq.*): CIC. rep. 2, 59 cum sunt ... omnia nexa civium liberata, (*ad p. 419, 23*) -ierque postea desitum (*pass. impers.*). VARRO ling. 7, 105 (*antea p. 417, 12*) liber, qui suas operas in servitutem pro pecunia, quam *debebat*, (*debe[ba]t*, (*dat*) *Schwegler*, *debe[ba]t*, (*dat*) *Augustinus apud Goetz-*

Schoell, debebat, (-bat), ut vix recte operae -antur, Kent, *Transact. Am. Phil. Ass.* 67, 1936, 78, ubi v. quid de loco sanando senserint docti), dum solveret, -xus vocatur, ut ab aere obaeratus; hoc C. Poetelio ... dictatore sublato ... et omnes, qui bonam copiam iurarunt, ne essent -xi, dissoluti sunt. LIV. 2, 27, 1 qui ante, sc. ante bellum Volscum, -xi fuerant, creditoribus tradebantur et -bantur alii. 8, 28, 1 eo anno plebi Romanae velut aliud initium libertatis factum est, quod -i desierunt. 8, 28, 2 *Papirio* cum se C. Publilius ob aes alienum paternum -xum dedisset eqs. (item p. p. p. proleptice adhibitum [supin. intelleximus vol. V 1, 1699, 82]: VAL. MAX. 6, 1, 9). 8, 28, 9 cautum ... in posterum, ne -rentur debitores (v. p. 419, 38). **β** -itur aes: VARRO ling. 7, 105 (antea p. 419, 1sq.) id (a)es[t] (corr. Mommsen), quod obligatur per libram, neque suum fit, inde -xum dictum (i. necsum pro veriloquio positum; seq. p. 416, 73sq.). FEST. v. p. 419, 14.

β usu vario; -untur: **α** homines (qua re -antur, indicat abl. aut nom. [subi. l. 27], sc. iuxta act., sed hic illic fort. est dat., ut loci ad B2b trahendi sint; distingue abl. limit. l. 31): **①** qui crimini, poenae sim. obnoxii fiunt (pro subi. sunt indices l. 24): MARCIAN. dig. 48, 21, 3, 3 si eo crimine -xus fuit, ut, si convinceretur, bonis careat. AMM. 18, 5, 1 aviditate quorundam -xus ingentibus damnis (v. de Jonge, *comm.* 1980, 115). CYPR. GALL. gen. 1408 (respic. 44, 9) futurum increpant, quem -ant crimina, servum. PS. PROSP. carm. de prov. 696 baptizatos sedes caelestis habet nec terrea eos -it progenies, i. ortus terrenus. NOVELL. Valent. 23, 3 si servi de sua tantum fuerint temeritate confessi, levant commissa sanguine suo, si dominos inter supplicia ... -xuerint, pariter puniantur. EPIST. pontif. 701 Schwartz p. 15, 17 inferiores pontifices ... se praevaricatione ... -xuerunt. CASSIOD. in psalm. 129, 4 l. 109 ut humanum genus absolveret, quod erat peccatis -entibus obligatum. **②** qui impediuntur, immobiles redduntur malis corporis, somno (cf. p. 416, 63sq.): IUVENC. 1, 441 (ad Matth. 4, 24) languoris tabe peresos diversisque malis -xos ... monstrabant Christo. 4, 507 (ad Matth. 26, 43) discipulos fesso -xos languore quietis. VITAE patr. Iurens. 15 corpore -xos adducunt. **③** qui foedere, lege, officio, onere sim. obligantur: IUVENC. 2, 276 (respic. Ioh. 4, 18; loq. Christus) conubiis -xa es iam quinque virorum. CLAUD. DON. Aen. 12, 315 p. 590, 19 (antea: obnoxius teneor) me ... foedera -xuerunt. PAUL. NOL. carm. 24, 733 sese ... duris ... -at legibus, culpa ut resolvat vinculis. CYPR. GALL. exod. 893 (respic. 22, 5) haec formula -it hos etiam, qui eqs. MAR. VICTOR. aleth. 1, 332 quem ... -it custodia iuris. al.

β res, quae astringuntur, firmanantur sim. (exempla certiora, alia fort. latent p. 418, 46sq.): CYPR. epist. 54, 1, 3 ut ecclesiae veritas, ad quam nunc rediistis, ... vestro ... consensu ac vinculo -retur. CE 111, 47 (a. 384) dei maritalem torum -unt amicis et pudicis nexibus. SIDON. epist. 3, 1, 1 multis ... vinculis castitatis ... gratiae sese mutuae cura -xuerat. BOETH. cons. 2 carm. 8, 25 amor sancto populos ... iunctos foedere continet, hic et coniugii sacrum castis -it amoribus.

II c. obi. quod efficitur (e qua materia vel quo vinculo, indicatur per praepos. de p. 418, 8. 40, ex e. g. l. 59. p. 418, 20sq., per l. 70. p. 418, 43sq., adv. unde l. 57, abl. e. g. l. 63. 68. p. 418, 5, nom. p. 418, 5. 12. 49; saepius accedit dat. [in]commodi, e. g. l. 67. p. 418, 24, cf. praepos. contra p. 418, 3, cum p. 418, 35. 52): **A** proprie vel in imag.; -untur: **1** quae e materia quadam texuntur, plectuntur, torquentur, nentur, nodantur sim.: LVCIL. 217 (*Aemilius Paulus*?) solus vigilavit, ... et cum id mi visus facere est, tum retia -xit (in imag. ut: PROP. 3, 8, 37 nostro -xisti, r. lecto [nisi ad IB1]; **1** testantur DIOM. p. 413, 14. PRISC. p. 413, 16, tendisti codd.). proprie: OV. trist. 3, 4, 12 -xa ... r. piscatorum. cf. p. 418, 56sq.). LVCIL. 6, 958 nihil est nisi raro corpore -xum. VARRO rust. 1, 23, 6 iuncum, spartum, unde -as bubus soleas, ... funes (PLIN. nat. 16, 4. SVET. Nero 30, 3 piscatus est ... purpura coccoque, sc. filis coloratis, f. -xis). SALL. hist. frg. 3, 102 -ere ex viminibus vasa agrestia (PLIN. nat. 16, 128. cf. OV. fast. 4, 435 calathos e vimine -xos). VERG. ecl. 8, 78 'Veneris' dic 'vincula -o' ([antea p. 414, 13]. REGVL. mag. 63, 2 caritatis inter se v. -ant). georg. 4, 276 -xis ornatae torquibus arae (vix ad IB). HOR. carm. 1, 26, 8 -e meo Lamiae coronam ([antea p. 414, 15]. 1, 38, 2 philyra. 4, 11, 3. epist. 2, 2, 96 [in imag.] audi ..., qua re sibi -at uterque poeta c. OV. fast. 5, 219 c. sartaque. trist. 5, 5, 10 PLIN. nat. 21, 13. FRONTO p. 152, 7 ut -rentur ex eis pampinis Libero thyrsi, c. Sileno, Nymphis ... redimicula. al.). 1, 29, 5 Medo -is catenas? ([PORPH. non 'iniciis', sed 'fabricas']. OV. met. 7, 412 -xis adamante c. Cerberi. al.). epist. 1, 19, 31 (in imag.) non sponsae laqueum famoso carmine -it, sc. ut Archilochus (nisi ad p. 415, 43). OV. am. 1, 14, 8 aranea ... -it opus (ars 2, 46 Daedalus per lini vincula -it o. alarum. SEN. epist. 33, 5 [in imag.] ingenii o.). FEST. p. 165 '-ere' in commentario sacrorum usurpatur hoc modo: 'pontifex minor ex stramentis napuras -ito' eqs. (sim. p. 169; v. supra p. 49, 9 sq.). SEN. Herc. O. 1098 avidas Parcas stamina -ere (CE 822, 1 [saec. I/II] si longa magis -xissent s. Parcae. de eadem re: STAT. silv. 1, 4, 123 sq. candentia fila. cf. p. 418,

60sq.). nat. 2, 1, 1 caelum ... ex subtili tenuique materia -xum. epist. 45, 5 -imus nodos et ambiguum significationem verbis inligamus (in imag. ut: 117, 31 [opp. solvis]. HIER. c. Ioh. 4 l. 20 qui n. contra te -untur. al.; proprie: PRVD. psych. 187 palla ... teretem -ens a pectore n. MACR. somn. 1, 6, 30. cf. l. 54). STAT. Ach. 1, 432 quod ferrum mille catenis squalentis -at tunicas ([vix ad p. 416, 56sq.]. item -untur arma: CLAUD. DON. Aen. 5, 260 p. 451, 25 ['consertam'] lorica hamis ... fuerat -xa, texta trilici opere. CLAUD. 7, 195 thoraca). IREN. 1, 8, 1 (sim. 2, 10, 1) de harena resticulas -ere (gr. πλέκειν. cf. Otto, Sprichw. n. 786, 5). al. **2** quae rebus vario modo coniungendis efficiuntur: LVCIL. 3, 217 animam totam perparvis esse necessest seminibus -xam per venas, viscera, nervos. 3, 373 Democriti sententia ponit corporis atque animi primordia ... -ere membra. SEN. Oed. 602 apium examen arto (Richter, alto trad.) -itur densum globo. dial. 1, 5, 9 languida ingenia ... inertibus -untur elementis. COLVM. 10, 315 cereale papaver anetho iungite, ... -xos deferte ad forum manipulos. AMM. 16, 12, 44 -xam ... scutorum compagem (i. phalangem). MART. CAP. 7, 731 monadem pietatem amicitiamque dixere, quod ita -atur, ut non secetur in partes.

B translate; -untur: **1** variae res (saepae in malam partem, cf. l. 3. p. 417, 53sq.; huc fortasse p. 415, 3): CIC. top. 59 ex hoc genere causarum ... fatum a Stoicis -itur ([inde BOETH. in top. Cic. 5 p. 367, 45]. SEN. epist. 19, 6 ex quibus causis -itur f. cf. GELL. 7, 2, 1 [verba Chrysippi] fatum est ... series rerum ... se implicans per aeternos consequentiae ordines, ex quibus apta -xaeque est). LIV. 1, 5, 6 regi dolus -itur (27, 28, 4 SEN. Phoen. 120. Tro. 928 fare, quos Ithacus d., quae scelera -at. SIL. 3, 233. al.; cf. SEN. Tro. 523 astus). MANIL. 2, 487 fraudem (2, 500 SIL. 6, 326). VAL. MAX. 3, 8 ext. 5 insidias ei regi (5, 9, 4 SEN. benef. 3, 26, 2. al.). SEN. Herc. O. 10 quid tamen -is moras? (dial. 5, 39, 3 VAL. FL. 3, 374. 503 l. 47. STAT. Theb. 3, 495, 4, 677 -am fraude m. al., e. g. SYNON. Cic. p. 417, 17 cunctari. dubitare. m. -ere eqs.). 367 Palladius choros dum -it, sc. saltando, Auge eqs. (nisi ad p. 414, 11sq.). epist. 66, 46 hominis corpus animumque curantis et bonum suum ex utroque -entis perfectus est status (92, 4 b. rationalis animi). STAT. Theb. 1, 495 ambagibus. al. **2** conversatio, textus sim. (quaedam, e. g. l. 38, ad l. 2 vergunt): OV. am. 2, 2, 35 interdum tecum ... iurgia -at puella (2, 9, 45. PETRON. 18 vers. 3 [flectit trad.]). SEN. benef. 1, 4, 5 dulcem fabulam -ere (MIN. FEL. 31, 4. aliter p. 414, 42). epist. 82, 23 (post seriem interrogationum) verba mihi captiosa componis et interrogatiunculas -is? (sim. 111, 2 [de sophismatibus] quaestiunculas ... vafas). LAVS Pis. 164 carmina ... fluitantia (STAT. silv. 2, 2, 114. OPT. PORF. carm. 9, 11 Musae, -ite de metris virtutum c. ENNOD. carm. 1, 9, 168 artis ... modis. cf. p. 414, 36). STAT. Theb. 5, 36 longa ... exordia. 11, 289 Tiresias meos oracula -it in gemitus? (Schol. responsa componit). QVINT. inst. 1, 5, 2 per quae sermo -itur. IUV. 7, 18 eloquium. MAR. VICTORIN. defin. p. 22, 22 per membra quattuor -etur oratio: eqs. DON. gramm. mai. 3, 5 p. 666, 11 polysyndeton est multis -xa coniunctionibus dictio. al. **3** foedera sim. (quaedam fort. ad p. 417, 39sq. pertinent): VAL. FL. 3, 503, moras, et foedera -e ([Burman, cf. l. 28, nefas codd.]. CLAUD. DON. Aen. 7, 370 p. 61, 8 rumpitur f., quod multi religionum nodi et numerosa ... vincula -xuerunt. CYPR. GALL. gen. 863 [respic. 26, 28] ut ... -ret insertis concordia f. dextris. SACR. Greg. 200, 3 [835 D. = Gelas. 1446] nuptiarum. al.). GREG. TVR. Franc. 4, 11 Cato ... amicitias cum Chramno -xuerat. al.

III intrans. (praebeamus certiora); transit in notionem q. e.: no-dare (cf. p. 413, 28): MARCELL. med. 32, 19 in sparto ... septem nodos facies et per singulos -ens nominabis singulas anus viduas. VITA Hil. Arel. 15 l. 4 liber ingerebatur et retia (sc. reparanda nodando, si recte intelleximus) ..., liber praebebat animo cibum, manus -endi velocitate currebat (19 l. 4 manus ... rapiebantur v. -endi. in eadem re: CARM. vita Hil. Arel. 15 l. 10 -endi ratio, [operatio var. l.]. l. 13 tempore eodem -ere dictantem [legere var. l.]). nere (cf. p. 417, 74sq.): GLOSS. I Abav. NE 12 -ens (nens Goetz in indice): fila torquens. huc fort. pertinet Philox. NE 14 -et: νῆθει (net restitui vult ed.).

p. p. p. nexum, -i pro subst. neutr., i. q. actio vel effectus nectendi (plur. p. 419, 23; sub 1 attulimus formas ambiguas, quae ad subst. q. e. nexum, -ūs pertinere possint, sc. l. 71. p. 419, 1. 15. 25; arcuimus usum non technicum p. 415, 52): **1** t. iuris; respicitur negotium per aes et libram, quo quis vel quid obligatur (cuius rei proprietates respiciatur, indicat gen. p. 419, 18; cf. p. 416, 66sq. et GLOSS. iurispr. μαγκίτιον N 2 νέξουν δεδεγμένον κτλ.): **a** generatim: distinguitur mancipium (adde p. 419, 3; aliter p. 419, 2. 13. 16sq. 20): LEX XII tab. (Fest. p. 173) cum -um faciet mancipiumque, uti lingua nuncupasset, ita ius esto. CIC. har. resp. 14 multae sunt domus ... iure hereditario, iure auctoritatis, iure m., iure -i (de orat. 1, 173 in quibus causis centumviralibus ... -orum, m. ... iura versentur). fam. 7, 30, 2 (ad Curium; in imag.) proprium te esse scribis Attici m. et -o, meum autem usu et fructu. explicatur formula [Marchionni]

per aes et libram (per l. CIC.): VARRO ling. 7, 105 ₁-um₁ (= PLAVT. Col. frg. 4) Manilius scribit omne, quod per l. et a. geritur, in quo sint mancipia; Mucius, quae per a. et l. fiant, ut oblige[n]tur, praeter quom mancipio detur (v. ed. Goetz-Schoell p. L₁ de(n)tur Niebuhr); hoc verius esse ipsum verbum ostendit, de quo qu(a)erit: nam eqs. (seq. p. 417, 12). CIC. de orat. 3, 159 'um', quod per l. agitur. GALL. Fest. p. 165 -um est ..., quodcumque per a. et l. geritur: id quod necti dicitur; quo in genere sunt haec: testamenti factio, -i ₁datio, -i liberatio, (dando -i liberanto cod. Farn.). *cetera exempla*: CIC. Caecin. 102 Sulla ... ita tulit de civitate, ut non sustulerit horum *municipalium* -a atque hereditates. rep. 1, 27 non Quiritium, sed sapientium iure ... nec civili -o (cod. man. alt. vet. [sec. Powell, 2006], prius con. Mai, sexo man. pr.), sed communi lege naturae. parad. 35 eos esse servos, ut mancipia, quae sunt dominorum facta -o (nexus var. l.) aut aliquo iure civili. FEST. p. 165 nexus aes apud antiquos dicebatur pecunia, quae per -um obligatur. FRONTIN. grom. p. 23, 13 habent ... provinciae ... agros ... stipendarios, qui -um non habent (postea: nec mancipatio ... legitima potest esse. item respic. ager provincialis: GAIUS inst. 2, 27 provincialis soli -um non e(ss)e ...; provinciale solum nec mancipi est [v. David-Nelson, comm. 1954, 251 sq.]). IVL. VICT. rhet. p. 9, 11 abalienatio est eius rei, quae mancipi est, aut traditio alteri -o aut cessio in iure (e Cic. top. 28 nexu [-o var. l.]). **b** *speciatim agitur de hominibus liberis, qui pro aere alieno obligati quasi servitutem creditoris subeunt* (cf. p. 416, 70sq.): CIC. rep. 2, 59 sunt omnia -a civium liberata (seq. p. 416, 73). LIV. 7, 19, 5 (respic. a. 354 a. Chr.) etsi ... levata usura erat, sorte ipsa obruebantur inopes -umque inibant.

2 t. t. rhet., i. q. zeugma: CARM. de fig. 166 (tit. ζεύγμα) -um est, si varias res uno nectimus verbo.

3 de qualibet re, qua quae nectuntur: GLOSS.^L I Ansil. NE 480 sq. -um: vincula, catena. cognatio quamque (i. cuiusque?) rei.

p. p. p. **nexus**, -i pro subst. masc. (exempla notabilia, cetera v. supra p. 417, 30sq.): **1** i. qui pro aere alieno obligatus creditori quasi servus operam dat (cf. p. 416, 70sq., ubi invenies etiam p. p. pro adi.): LIV. 2, 23, 1 civitas ... intestino ... flagrabat odio, maxime propter -os ob aes alienum, ([item perioch. 2, 18]. respic. a. 495/4 a. Chr. ut: 2, 23, 8 -i [restit., v. app. crit.], [vincti solutique], se undique in publicum proripiunt [i. v. Ogilvie, comm. 1965, ad l.]. al. in eodem libro). 8, 28, 9 iussi ... consules ferre ad populum: ... pecuniae creditae bona debitoris, non corpus obnoxium esset; ita -i soluti, cautumque in posterum, ne ₁-rentur₁ (ad p. 417, 10; respic. lex Poetelia, cf. p. 416, 71). perioch. 6, 3 cum obstrictos aere alieno liberaret, -os exsolveret M. Manlius Capitolinus (sc. a. 385 a. Chr.). **2** i. q. captivus (cf. p. 416, 21sq.): IVST. 21, 1, 5 -orum tot ... carcere demittit. 21, 2, 2. SEDVL. carm. pasch. 4, 25 qui solatur -os in carcere.

deriv.: ?nectim, nexalis, nexibilis, nexilis, nexio, nexu, nexura, 2. nexu (-ūs).

compos.: ad-, circum-, co-, e-, in-, inter- (in tmesi Aetna 184; locum addas vol. VII 1, 2233, 11 sqq.), ob-, prae-, pro-, re-, subnecto; cf. supernectivus.

nector, (-ōris) m. a necare, sc. p. p. p. nectus (v. p. 399, 39sq. et cf. Nettleship, Contributions, 1889, 533). i. qui necat: MACR. verb. De Paolis p. 178, 6 ἀρχοντοῦς; -r (an restituendum nec(a)tor coll. p. 346, 12?).

[nectūra in falsa var. l. pro net- VET. LAT. Sirach 6, 31.]

nectus v. neco.

nē(c)ubi coniunctio. [a 4. nē et adv. *k^wud^hēi (> ubī), cuius consonans initialis tantummodo in compositis conservatus est, cf. ind. vet. kúha, slavon. vet. kǫde, umbr. pufe 'ubi'. cf. Leumann, Gramm. 1977, 149; Weiss, Outline of the Hist. and Compar. Grammar of Latin, 2009, 78. Mei.] scribitur neubi vel ne ubi in var. l. codd. maioris auctoritatis l. 67. p. 420, 11; per duas voces nec ubi in cod. vet. HIER. epist. 21, 25 (Δ) et hic illic in recc. legitur in orat. soluta inde a CAES., VARRONE, SALL., in versibus non nisi LVCAN. p. 420, 25.

fere i. q. ne quo loco, casu, respectu sim. (saepe vi locali, sed laxius e. g. p. 420, 17sq. 29sq.; accedit adv. fors. p. 420, 30, forte p. 420, 2. 15. 26): **I** praevalet notio negativa vel prohibitiva: **A** solum et per se inducit enunt. secund.: **1** quo definitur, explicatur, quod in enunt. primario generaliter indicatur sim.: CAES. civ. 2, 33, 1 discedentem ... universi cohortantur magno sit animo, neubi dubitet proelium committere (codd. plerique, necubi, necibi, neu var. ll.). VARRO rust. 1, 45, 2 videndum, -i aqua consistat (AVG. cons. euang. 2, 77, 147). SALL. Iug. 55, 3 cavere ..., -i hosti opportunus fieret Metellus (AMBR. patr. 7, 33). LIV. 25, 33, 9 in id omni cura intentus, -i hosti aequo se committeret loco. 38, 49, 8 praestare, -i notis sibi, latebris delitescerent latrones Thraces, ne quid sarcinarum raperetur eqs. (i. ne qui sibi (h)is, ne qui ibi al. var. ll.). COLVM. 3, 13, 10 sicut praecepi ... ₁monendo₁, -i scamna omittantur (i. om. pars codd.). IREN. 5, 20, 2. RVFIN. Basil. hom. 2, 4 l. 190 attende ... tibi

diligenter, -i te venatio domini effugiat (Migne gr. 31, 205^c μή ποῦ). AVG. epist. 37, 2 esse sollicitum, -i forte indoctior ... offendam. subst., quod exspectes in enunt. secund., fit pars structurae enunt. primarii: RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 3, 1 cum ego ... istos lupos verear, -i ... invadant (Migne gr. 35, 1229^d μῆ).

2 quo adduntur variae condiciones: a consilium vel finis:

a usu communi: vi locali: CAES. Gall. 7, 35, 1 dispositis exploratoribus, -i effecto ponte Romani copias traducerent. LIV. 22, 2, 3 Hispanos et Afros ... admixtis ipsorum impedimentis, -i consistere coactis necessaria ad usus deessent, primos ire iussit. 22, 16, 5. 22, 28, 8. COLVM. 12, 55, 3 oportebit carnem aqua ... elui, -i sal inhaereat (ne ubi var. l.). SVET. Aug. 46 -i ... honestorum deficeret copia in coloniis ..., equestrem militiam petentes ... ordinabat. VET. LAT. Matth. 4, 6 (Tert. adv. Prax. 1, 2) ut angeli te manibus suis tollant, -i ad lapidem pedem tuum offendas (gr. μήποτε, cod. 3. al. et Vulg. ne forte). LACT. opif. 11, 17 -i forte obhaereant ac resistant cibi in spiris intestinorum ..., oblevit ea intrinsecus crassiore suco (ne cui var. l.). al. *cetera exempla*: LIV. 2, 2, 1 -i regum desiderium esset, regem sacrificulum creant (-i (d)ibi var. ll.). SEN. apocol. 13, 5 quos libertos Claudius omnes, -i imparatus esset, praemisera, sc. in mortem. CVRT. 8, 5, 4 -i vinceretur, ... equis frenos aureos addidit. SVET. Aug. 86, 1 -i lectorem ... moraretur, ... coniunctiones saepius iterare non dubitavit. APVL. apol. 48, 5 a laudibus tuis tempero, -i tibi ob causam istam videar blanditus. al. **β** usu deflexo indicatur potius metus quam finis (cf. p. 303, 58 sq.): LVCAN. 9, 1058 hoc animo terras atque aequora lustras, -i suppressus pereat gener. RVFIN. Orig. in Rom. 9, 13 l. 5 ut sectemur ac perquiramus ubique hospites, -i forte in plateis sedeant, ne extra tectum iaceant. metuitur, ne actio conveniens neglegatur, praetermittatur (ita ut -i optanda inducat, cf. p. 304, 17 sq.): THEOD. PRISC. log. 62 omnibus adiutoriis immineo, -i ... corpus ... aliquatenus valeam desiccare. ibid. cautes partibus thoracis infigo, -i ... forsitan eorum digestionibus releventur (ut var. l.).

b modus, restrictio vel effectus actionis in enunt. primario indicatae, sc. fere vi consecutiva (accedit adv. ita): COLVM. 2, 2, 25 oportet ... alternis recto plenoque sulcare, sed ita -i crudum solum et inmotum relinquat. 2, 17, 4 disiciemus ita, -i ferramentum faenisecis possit offendere.

?B accedit ad coniunctionem ut (si recte legitur): VARRO rust. 2, 2, 19 faciunt lapide strata, ut, urina -i in stabulo consistat (i. et codd. plerique, del. Keil).

II praevalet vis interrogativa, sc. inducit interrog. obliquam: TERT. apol. 9, 9 legite, -i relatum sit eqs. AMBR. virg. 1, 8, 44 scrutare diligentius tam bonum florem, -i eum in pectoris tui convalle reperias (ubi var. l.). THEOD. PRISC. log. 85 considerandum est ..., -i ciborum sit praesumptio. gyn. 14 inquirendum est, -i orificium matricis ... inclinatum sit. MART. CAP. 6, 589 Iuppiter ... totius terrae latebras vellet exquirere, credo -i decentes puellas ... audiret.

necve et necullus, -a, -um v. neque.

necumquem acc. pron. indef. (si recte explic. FEST.) aut **nēcumquem** coniunctio. [coniunctio a 4. nē et pron. *k^wum-k^wis > *umquis; quod cum non exstet, vocem fort. brevitatam putes ex *necumquam (a 4. nē et adv. *k^wum-k^wām) aliquem; ceterum v. s. vv. necubi et umquam. Mei.] FEST. p. 162 -m: nec umquam quemquam (ne u. q. PAVL.).

nēcunde coniunctio. [a 4. nē et adv. *k^wum-d^he > unde; v. Leumann, Gramm. 1977, 149 et s. vv. necubi et unde. Mei.] fere i. q. ne ex aliquo loco: LIV. 22, 23, 10 circumspiciens, -e impetus in frumentarios fieret. 28, 1, 9 Silanus signa ... ad laevam iubebat ferri, -e ab stationibus Punicis conspiceretur.

[necus falso pro nexus, ut vid., GREG. TVR. Mart. 3, 27 (nervi var. l.).]

necuter(que) v. neque et neuter.

necydal(ī)us, -ī m., νεκύδαλ(λ)ος. scribitur in codd. rec. ne-, ni-, nu-, ny-, postea -cyd- vel -cid- et -all- vel -al-.

significatur gradus quidam metamorphoseos bombycis insecti: PLIN. nat. 11, 76 ex grandiore vermiculo ... urica fit, dein quod vocatur bombylis, ex ea -us, ex hoc in sex mensibus bombyx (pendet ab Arist. hist. anim. 551b12 νεκύδαλος, inde 1, 11, 26 de bombyliis, -is). Plin. gradum adulto praecedentem intellegere videtur, i. eam, quam hodie multi 'pupam' appellant; utrum Arist. eandem significet an adultum, dissentiunt docti, v. Beavis, Insects ... in Class. Antiquity, 1988, 142. Gitner.

necyomantia (-tēa), -ae f., νεκυομαντεία. de formis: -tea PLIN. (cod. opt., nec(h)romantia cett.), ceterum -tia; acc. sing. gr. -an in parte codd. AVG., qui locus etiam litt. gr. editur. de notione: AVG. civ. 7, 35 p. 318, 14 v. supra p. 408, 65. [confunditur in codd. c. necromantia sim. praeter LACT.]

fere i. q. necromantia, consultatio mortuorum de futuris (cf. Gloss. inferorum consultatio: -α): LABER. mim. tit. -a (item titulus est operis: PLIN. nat. 35, 132 inter opera Niciae pictoris est Athenis -a Homeri). LACT.

epit. 23, 7 *reppererunt daemones ipsi* -as, ipsi ... oracula, ut mentes hominum ... deludant (cf. p. 408, 43).

***necyomantium**, acc. pl. -a n., νεχυομαντειον. fere i. q. *necromantia*: CIC. Tusc. 1, 37 *vulgus mortuos corpus habere putat*; inde Homeri tota *νεχυια*, inde ea, quae ... Appius νεχυομαντεια faciebat (l. codd. rec., NEPCYO- et nepsyomantia fere codd. mel., sed psychomantia man. sec. in cod. V, nunc plerisque fida, ut fort. probabilius videatur ψυχομαντεια).

Breimeier.

***nēdum** particula. [vox composita est e 4. nē (v. p. 282, 74 sqq.) et acc. masc. pron. *do- (cf. acc. fem. *dam, qui inest in quī-dam al.). cf. Walde-Hofmann I 380; Ernout-Meillet, Dict. 1959, 435 sq. Mei.] *legitur in poesi singulis binisve locis apud TER., LVCR., HOR., PROP., LVCAN., CLAUD., PAUL. PETRIC., in orat. soluta inde a RHET. Her., CIC., saepe apud TERT. (deest e. g. CAES., SALL.). [confunditur in codd. c. necdum e. g. RHET. Her. 4, 9, 13 PROP. 1, 9, 32 APVL. met. 5, 10, 8 TERT. Scap. 2, 3 (restit. adv. Marc. 4, 39, 12 [ed. vet.]. Scap. 1, 2; falsa var. l. praescr. 22, 11), ne AVG. serm. 67, 6 (falsa var. l. SALL. Catil. 11, 8; vix recte coni. CIC. fam. 9, 26, 2 TAC. ann. 11, 30, 2); ceterum in var. l. PLAVT. Men. 1045 (ne tum restit., nec dum var. l.). CIC. orat. 101 v. p. 293, 36. Att. 10, 16, 6 novum (-m var. l., non modo Lambinus) morbum removisti, sed etiam gravidem. restit. p. 422, 58 (falso PLAVT. Cas. 1002 [ne ut trad., v. Langen, Beiträge 1880, 147]. SEN. apocol. 8, 2 illum deum [illud -m Gronovius et plerique edd., alii alia]). contextu manco CARM. epigr. Hisp. Cugusi 91B, 7 (saec. II^a) tum clavi s(-) mihi, -m tolerabilis ulli (l. c. difficulter legit Cugusi).]*

I usu communi -m inducit alterum duorum membrorum, ut ratione prioris membri habita (multo) magis aut minus valens verum sim. (de usu vocis v. Goldstein, Indo-Europ. Linguistics I, 2013, 68 sqq., Schrickx, Journ. Lat. Linguistics 15, 2016, 117 sqq.; in membro antecedente ponitur particula elativa et p. 423, 65 sqq., etiam e. g. p. 422, 23. 34. 53. 423, 38 sqq., quoque e. g. p. 423, 60 sqq. 424, 32, vel l. 56. p. 422, 17. 423, 55 sqq. 424, 29, post -m ponitur etiam p. 422, 25. 423, 28. 424, 3, quoque p. 423, 30, ceterum modo p. 422, 33. 423, 1 sqq., quidem p. 423, 74; enunt. a -m incipiens negatur p. 422, 11; -m iteratur p. 424, 25. 28 [cf. p. 423, 58]; semper in primo loco enunt. vel membri ponitur): **A** spectat ad enuntiatam (acc. c. inf. p. 422, 43 sq. 52; plerumque c. coni. [in structura irreali l. 58. p. 422, 9. 31. 36. al., in orat. obliqua p. 422, 21 sq. 52. 66], c. indicat. p. 422, 64 [seq. enunt. secund. ut p. 422, 72]. 423, 7; -m pertinet ad verbi sentiendi, censendi sim. [cf. p. 306, 74 sqq.] personam primam l. 55. p. 422, 16. 27. 35 [distingue p. 423, 8], secundam p. 422, 29. 33, e qua pendet acc. c. inf. indicans rem strictius respondentem enunt. antecedenti): **1** usu originario -m ponitur post enunt. primar. (sed respondet potius eius parti p. 422, 50. 66. 72; post acc. c. inf. l. 59. 65. p. 422, 21 sq. 43 sq. 52; -m pertinet ad rationem inter duo membra enunt. relativi l. 56. p. 422, 17): **a** -m inducit alterum enunt. primar. (acc. c. inf. p. 422, 43 sq.): **α** ut minus valens, verum sim. quam enunt. prius: **①** priore enunt. negato:

② exempla varia: TER. Haut. 454 satrapes si siet amator, numquam sufferere eius feminae sumptus queat, -m tu possis. CIC. inv. 1, 70 nec ... Epaminondae permitteremus, ne si extra iudicium quidem esset, ut is nobis sententiam legis interpretaretur, -m nunc istum patiamur, cum praesto lex sit, ... scriptoris voluntatem interpretari (Cluent. 95 optimis ... temporibus ... nec P. Popilius neque Q. Metellus consules ... vim tribuniciam sustinere poterunt; -m his temporibus ... sine iudiciis ... salvi esse possumus. LACT. ira 23, 11 nec sedem nec victum poterit habere ..., -m putemus [seq. acc. c. inf.]. IULIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 70 nec ..., nec tu attulisti aliquid, quod vel dilutiore pietatis colore perfunderes, -m scripturis testibus approbares). PLANC. 90 ego ... ne immortalitatem quidem contra rem publicam accipiendam putarem, -m emori cum pernicie rei publicae vellem (LIV. 37, 41, 4. TAC. ann. 3, 73, 2 [post acc. c. inf. orat. obliquae]. cf. l. 49). LVCR. 1, 653 fieri nil est quod posse rearis talibus in causis, -m variantia rerum tanta queat densis rarisque ex ignibus esse. PROP. 1, 4, 9 Cynthia non illas, sc. feminas forma nobiles, nomen habere sinat: -m, si levibus fuerit collata figuris, inferior duro iudice turpis eat (LIV. 23, 43, 12 si ambo consules ... ad Nolam essent, tamen non ... pares Hannibali futuros ..., -m praetor unus ... Nolam tutari possit. TAC. hist. 2, 38, 2 HIL. trin. 11, 46. SALV. gub. 3, 57 non sanat conversio unius crimina plurimorum ..., -m contingere ei possit, ut ad alios poenam damnationis avertat, quia eqs.). LIV. 28, 40, 12. SVLP. SEV. dial. 3, 4, 4 illi ... negant quiddam ..., -m illi crederent aliud. **③** intellegitur negatio quaedam: ex adv. vix (cf. p. 422, 60. 62): CIC. leg. agr. 2, 97 homo privatus ... vix cancellis ... officii magnis in fortuneis ... continetur, -m isti ... coloni ... non statim conquisituri sint aliqua sceleris. Q. CIC. Cic. fam. 16, 8, 2 vix in ipsis tectis ... frigus infirma valetudine vitatur, -m in mari et via sit facile abesse ab iniuria temporis. LIV. 40, 15, 14 attonitus repentino ... malo vix, quid obiceretur, intellegere potui, -m satis sciam, quo modo me

tuear. VELL. 2, 103, 4 laetitiam ... concursumque ... vix in illo iusto opere abunde persequi poterimus, -m hic implere temptemus. TAC. ann. 14, 15, 3. al. ex interrog. rhet. (cf. l. 57. 69): BOETH. cons. 3, 4, 17 quid est quod in se dignitates expetendae pulchritudinis habeant, -m aliis praestent?

④ priore enunt. affirmativo (nonnumquam sensus negativus sublcere vid., e. g. l. 14): RHET. Her. 4, 9, 13 si cum finitumis de finibus bellum gererent hostes ..., tamen omnibus rebus instructiores (sc. quam nunc sunt) ... venirent; -m illi imperium orbis terrae ... ad se transferre tantulis viribus conarentur. Q. CIC. pet. 21 minimis beneficiis homines adducuntur, ut satis causae putent esse ad studium suffragationis, -m ii, quibus saluti fuisti ..., non intellegant, si hoc tuo tempore tibi non satis fecerint, se probatos nemini umquam fore. HOR. ars 69 mortalia facta peribunt, -m sermonum stet honos et gratia vivax. LIV. 26, 13, 16 Romani Albam, unde ipsi oriundi erant, a fundamentis prouerunt ..., -m eos Capuae parsuros credam, cui infestiores quam Carthagini sunt. 26, 26, 11 qui, sc. consules bellicosi et acres, vel in pace ... bellum excitare possent, -m in bello respirare civitatem forent passuri. QUINT. inst. 11, 3, 3 cum haec omnia fecerimus, felices fuerimus, si nostrum illum ignem iudex conceperit, -m eum supini securique moveamus eqs. TAC. hist. 3, 66, 3 (orat. obl.) quendam Flavianis praegravem fuisse, sc. ita ut interficeretur, -m alii Flaviani ... ullam in Vitellium nisi occidendi licentiam habeant. ann. 15, 59, 2 etiam fortes viros subitis terri, -m ille scaenicus, i. Nero, ... arma contra cieret. COD. Iust. 9, 8, 1 (a. 223) etiam ex aliis causis maiestatis crimina cessant meo saeculo, -m etiam admittam te paratum accusare iudicem propterea crimine maiestatis. LACT. inst. 3, 20, 14 sic ... corpus relictum ab anima diffluit, -m putemus tantam istam molem ... stare tamdiu sine rectore potuisse. AVSON. 27, 12 (407 S.) l. 24 in comitatu tibi verus fui, -m me peregre existimes composita fabulari. RVFIN. hist. 4, 8, 5 vivere perpetuo si liceret et latere iudicia, in hoc magis operam daret vitae voluptuosae accusatus, -m semet ipsum statutae ... morti studeret offerre (gr. οὐχ ὄν). SVLP. SEV. dial. 1, 1, 4 totus tecum semper animo ... versabar ..., -m modo me tibi aestimes ... defuturum eqs. 2, 13, 7 haec plerisque etiam in eodem monasterio constitutis incredibilia videbantur, -m ego confidam omnes, qui haec audient, credituros. PAUL. PETRIC. Mart. 4, 32 verba pauperis quamvis durum mollissent forte rigorem, -m Martinus ... valeret dissimulare ... plangentis erumnam (l. ad adi. pertinet). BOETH. cons. 4, 6, 22.

β ut magis valens quam enunt. prius (v. Schrickx, l. cit., 127 sqq.): PROP. 1, 9, 32 illis blanditiis et silices et possint cedere quercus, -m tu possis, spiritus iste levis, (interpol. sec. Heyworth, comm. 2007, 47 sq.). VAL. MAX. 5, 2, 1 vacasse ... patribus conscriptis duabus humillimis feminis referre gratiam, -m eos tam prompte rettulisse, gratiam mirandum (l. v. app. crit.). TAC. ann. 11, 27 haud sum ignarus fabulosum visum iri tantum ullis mortalium securitatis fuisse in civitate omnium gnara ..., -m consulem designatum cum uxore principis ... velut suscipiendorum liberorum causa convenisse eqs.

b -m inducit enunt. secund. (post enunt. negativum [interrog. rhet. l. 57. 69] praeter l. 59. 66. 72): ut (vix discrepat -m ut ab usu, quem -m solum exhibet; cf. p. 307, 30 sqq.): LIV. 3, 14, 6 ne voce quidem incommoda, -m ut ulla vis fieret (l. -m et per errorem ed. Ogilvie). 30, 21, 9 ne advenientem q. gratiam homines benigne accipere, -m ut praeteritae ... memores sint). SEN. dial. 2, 8, 3 mala sapientem, etiam si universa circumveniant, non mergunt, -m ut ad singulorum impulsus maereat. 10, 7, 4 plures ... ex his, qui negotiis sunt liberi, nondum se scire vivere confessi vita abierunt, -m ut isti negotiis occupati sciant. TAC. dial. 10, 2 quando ... rarissimarum recitationum fama in totam urbem penetrat, -m ut per tot provincias innotescat? (-m corr. nescioquis, medium trad.). APVL. met. 5, 10, 8 sat est, quod ipsae vidimus ..., -m ut genitoribus ... eius differamus praeconium. 9, 39, 7 asellus ... vix etiam paucos holerum maniculos de ... hortulo solet ... fatigatus subvehere, -m ut rebus amplioribus idoneus videatur gerulus. TERT. adv. Marc. 1, 23, 1. si: SEN. epist. 69, 5 vix effici toto saeculo potest, ut vitia tam longā licentiā tumida subigantur ..., -m si tam breve tempus intervallis discindimus (v. app. crit.). QUINT. inst. 12, 1, 39 Stoici confitentur facturum aliquando bonum virum ut mendacium dicat, et quidem nonnumquam levioribus causis ...; -m si ab homine occidendo grassator avertendus sit eqs. quod: TERT. adv. Hermog. 18, 3 si ... sophia eadem dei sermo est, ... quale est, ut filio dei ... aliquid fuerit praeter patrem antiquius et ... generosius, -m q. innatum (nato) fortius et q. infectum facto validius (sc. sit)? cum: TERT. pudic. 14, 24 damnatus ... in possessionem satanae iam tunc perierat ecclesiae, cum tale facinus admiserat, -m cum et ab ipsa eierabatur.

2 usu peculiari -m ponitur post enunt. secund. (cf. p. 424, 57), inducens rem valentem, veram: **a** minus (an omnino non, ut locos ad IIB trahas?): HIL. in psalm. 118 nun (= 14) 7 si ... humana iudicia ea vere

iudicia existimantur, quae ..., -m modo, ambigendum sit nihil esse in dei iudicii iniustum ([...], quomodo, nec dum m. var. ll.). syn. 5 cum difficillimum sit sensum ... propriae meae fidei ... loquendo proferre, -m m. facile sit intelligentiam eorum, quae ab aliis dicuntur, exponere).

b magis: FACVND. defens. 8, 1, 11 si epistula Ibae impia nuncupatur, quod ... suspiciones de beato Cyrillo contineat, -m ... omnes orientales episcopi maioris ... impietatis arguendi fuerant.

B spectat ad singulas voces locutionesve (-m dicam sim. l. 34. p. 424, 28; -m ponitur plerumque in fine enuntiati, sed inseritur post vocem, cui strictius respondet, e. g. l. 20. 60. p. 424, 15): **1 in enunt. affirmativo** -m inducit membrum alterum ut magis valens, verum sim. quam membrum prius (contra usum sollemnem membrum prius maioris momenti esse vid., ut -m per 'non solum' reddi possit, maxime l. 32. 51. 63; huc traximus enuntiata, quae vim negativam per ab-, dis-, in- expressam habent, v. e. g. l. 20. 26. 33. 35. 67): **a exempla varia:** CIC. fam. 7, 28, 1 erat ... domicilium Romae ... aptius humanitati ... tuae quam tota Peloponnesus, -m Patrae. SEN. suas. 6, 8 turpe esse cuilibet Romano, -m Ciceroni, vitam rogare (SEN. epist. 91, 1 movere hic casus, sc. incendium, quemlibet posset, -m hominem patriae suae amatissimum. TERT. nat. 2, 12, 33. anim. 57, 8 absit ..., ut animam cuiuslibet sancti, -m prophetae, a daemonio credamus extractam. cf. e. g. TAC. ann. 13, 20, 3 cuicumque, -m parenti, defensionem tribuendam. 13, 38, 2. AVG. ord. 1, 11, 31 cuius disciplinae liberali, -m philosophiae, satis est). SEN. nat. 7, 9, 4 hac conversione mundi omnium ventorum in unum congesta vis dissiparetur ..., -m particula aeris torti. epist. 57, 3 ego, qui multum ab homine tolerabili, -m a perfecto, absum. TAC. ann. 2, 42, 3 regibus aequa, -m infima, insolita sunt. TERT. adv. Hermog. 10, 3 aut famulus erit mali deus aut amicus, cum materiae malo conversatus, -m etiam de malo eius operatus. resurr. 8, 5 caro enisa reddere Christo vicem moriendo pro ipso, et quidem per eandem crucem saepe, -m per atrociora quoque ingenia poenarum. Scap. 1, 2 hunc libellum non nobis timentes misimus, sed vobis et omnibus inimicis nostris, -m amicis (3 ita ... iubemur diligere inimicos quoque ...; amicos enim diligere omnium est). EPIST. Pelag. 6 l. 120 id indecorum ... est honestae menti ... miscere, -m dicam christianae. HIST. AVG. Max. Balb. 17, 5 haec, sc. gesta, enumerare difficile est, -m prosequi consentanea dicendi dignitate. FACVND. defens. 8, 5, 8 si ... profanum nobis est ... patrum calcare sententiam ..., -m ipsos condemnare ... patres. al.

b in membro priore ponitur particula elativa: etiam: LIV. 7, 40, 3 *Quinctium* armorum e. pro patria satietas teneret, -m adversus patriam. 9, 18, 4 adulationes e. victis Macedonibus graves, -m victoribus. S. C. de Pisone 144 quorum *Tiberii et Liviae* iudicis, e. si non contingere[n]t domum eorum, merito gloriari posset, -m tam coniunctis necessitudinibus inligata femina. VAL. MAX. 3, 2, 24 ornamenta e. legioni, -m militi, satis multa. SEN. epist. 53, 5, 83, 17 quae *vitia* e. tolerabilis homo vitaverit, -m perfectus ac sapiens. 99, 3 satis ... animi *habes* ... e. adversus solida mala, -m ad istas umbras malorum. COLVM. 8, 11, 1 decor *pavonum* ... e. exteros, -m dominos, oblectat. TAC. dial. 25, 2 †...† plures formas dicendi e. isdem saeculis, -m diversis, extitisse. SVET. Claud. 40, 3 *dicta inconcinna* e. privatis deformia, -m principi. EPIST. ad imp. Comm. (CIL VIII 10570) 3, 7 ademptum sit ius e. procuratori(b)us, -m conductori. TERT. anim. 2, 3 plerosque auctores e. deos existimavit antiquitas, -m divos. adv. Hermog. 28, 1 e. homini tenebrae visibiles sunt ..., -m deo. al. *apud eundem*. AMM. 31, 16, 1 *Gothi* e. domorum, -m urbium, interna noscentes. AVG. c. Faust. 30, 4 novimus ..., quantum voluntas ... e. contra legem publicam valeat, -m adversus privatam. *alia:* LIV. 45, 29, 2 *formae imperii* vel socios, -m hostes victos, terrere possent (AVG. in Gal. 15, 10 [ad 2, 14] facilius est ... videre, quid in alio corrigas, ... quam videre, quid in te corrigendum sit, libenterque corrigi vel per te ipsum, -m per alium, adde posteriorem, adde coram omnibus). SEN. epist. 51, 7 nemo non intempestivam desidiā victori quoque, -m vincenti, periculosam ... reprehenderet (TAC. ann. 13, 15, 2. TERT. fug. 2, 6 *dicam* porcorum q. setas tunc numeratas apud deum fuisse, -m capillos sanctorum [spectat ad Matth. 10, 30]. 9, 3 pro fratribus q. animas ponendas ..., -m pro domino [spectat ad I Ioh. 3, 16, ubi pro f. tantum]). TERT. anim. 23, 2 *quidam* tantundem sibi de superioribus vindicat, ut discipuli eius animas suas iam et Christo, -m apostolis, ... praeferant (AMBR. epist. 15, 4 mendacium et in verbo turpe est, -m in habitu [non solum var. l.]. AVG. conf. 7, 16, 22 et iustitia tua, *deus*, displicet iniquis, -m vipera et vermiculus).

2 in enunt. negato -m inducit membrum alterum ut minus valens, verum sim. quam membrum prius: **a exempla varia:** LIV. 32, 25, 7 neque ... pares eos, sc. milites, oppidanis solis ..., -m adiunctis Macedonibus esse (TERT. carn. 9, 6 *Christi* nec humanae honestatis corpus fuit, -m caelestis claritatis. COD. Iust. 2, 6, 2 [a. 224] nec ceterorum liberti, -m mei quidem. RVSTIC. Conc. I 4 p. 71, 36 neque a quolibet alio ... verbum prodi, -m ab his, qui sacerdotale officium sunt sortiti [gr. I 1, 7 p. 72, 17

μηδὲ ... *μήτι γέ δή*, cf. I 5 p. 370, 4 ne ... maxime autem ne]. al.). 34, 25, 10 nihil ... spei propinqua, -m satis firmi praesidii (SEN. dial. 12, 4, 1 n. me pati, propter quod ipse dici possim miser, -m propter quod miseros etiam, quos contingo, faciam). 45, 15, 3 negabat Claudius suffragii lationem in iussu populi censorem cuiquam homini, -m ordini universo adimere posse. 45, 42, 9 Thracum genti ne quietus quidem Perseus, -m bello Romano occupatus timendus (al., v. p. 325, 71 sqq.). VELL. 2, 106, 2 *illud* numquam antea spe conceptum, -m opere temptatum, erat. SEN. dial. 7, 11, 1 non voco ... sapientem, supra quem quicquam est, -m voluptas (MART. 12 praef. *ut desidia* absolvenda non esset inter illas quoque urbricas occupationes ..., -m in hac provinciali solitudine. TERT. adv. Marc. 5, 6, 2 *deus* latere non posset, -m aliqua eius sacramenta. al.). epist. 99, 23 nemo ... libenter tristi conversatur, -m tristitiae. PLIN. nat. 7, 146 nulla est ... solida felicitas, quam contumelia ulla vitae rupit, -m tanta (TAC. hist. 5, 5, 4 *Aegyptii* nulla simulacra urbibus suis, -m templis, s(ist)unt. TERT. Scap. 2, 6. al.). al.

b intellegitur negatio (v. quod p. 423, 14 monuimus): **a ex interro. rhet. (obliqua l. 23):** LIV. 38, 50, 9 quid ... tuto cuiquam, -m summam rem publicam permitti, si ratio non sit reddenda? TAC. ann. 4, 11, 1 quis ... mediocri prudentia, -m Tiberius tantis rebus exercitus inaudito filio exitium offerret? TERT. anim. 1, 2 quid ... aliud saperet vir qui libet iniuria damnatus praeter iniuriarum solamen, -m philosophus? adv. Iud. 9, 5 ante est ... inspicias aetatis demonstrationem, an virum iam Christum exhibere ista aetas posset, -m imperatorem. resurr. 16, 7 gladium ... latrocinis ebrum quis non a domo tota, -m a cubiculo, -m a capitis sui officio relegabit? RVFIN. Orig. in exod. 11, 6 p. 260, 14 quis ... hodie eorum, qui populis praesunt, ... consilium dignatur inferioris saltim sacerdotis accipere, -m dixerim laici, -m gentilis? AVG. c. Faust. 19, 22 vestra quae auctoritas est vel vobis ipsis, -m mihi aut cuiquam homini? al. **β ex adv. (ante -m posito praeter l. 32):** vix, vixdum: LIV. 24, 4, 1 puerum vixdum libertatem, -m dominationem modice laturum. 24, 40, 13 rex ... seminudus fugiens militi quoque, -m regi, vix decore habitu. al. LVCAN. 2, 117 vix saecula longa decorum sic meruisse viris, -m breve dedecus aevi. SVET. Tib. 44, 1 vix ut referri audire, -m credi fas sit. VLP. dig. 13, 7, 25 saltum grandem pignori datum ab homine, qui vix luere potest, -m excolere. IVST. 1, 2, 1 tot ac tantis gentibus vix patienter Nino viro, -m feminae parituris. AMM. 18, 6, 7 vix ... sufficientem ad levem convivii, -m proelii strepitum perferendum. CLAUD. 15, 297 vix haec amentia nostris excubiis, -m puero rectore quiesset. *alio:* LIV. 6, 7, 2 aegre inermem tantam multitudinem, -m armatam sustineri posse. AMM. 17, 3, 5 si provincialis ... saltem sollemnia praebeat, -m incrementa (cf. l. 27).

II usu peculiari (c. indicat. l. 47. 50. 54. 57); -m ponitur: **A in priore membro struct. bimembris, ut valeat i. q. non solum (accedit altera negatio l. 50. 52; cf. var. lect. p. 421, 20 et quae p. 423, 13 monuimus; de re v. Löfstedt, Coniectanea, 1950, 67 sqq.); alterum membrum incipit ab:** sed (etiam, et): BALB. Cic. Att. 9, 7^a, 1 -m hominum humilium ..., sed etiam amplissimorum viroorum. PS. AMBR. mans. 1 p. 12^B *quaedam gesta* -m historiam ... nobis ostendunt, sed instructioni nostrae spiritaliter intellecta ... proficiunt. 19 p. 26^D dominium ... -m inferiorum suarum virtutum, sed et totius mundi. 20 p. 27^B. 21 p. 27^C *adversarios* -m non timet, sed ad certamen provocat. quin potius: PS. AMBR. mans. 29 p. 31^B anima iusti ... -m in custodia non maneret, q. p. tamquam gratiarum copia difflens relaxaretur. **B pro negatione qualibet** (cf. p. 422, 74): VET. LAT. Luc. 10, 15 (cod. 2) tu ..., Capharnaum, -m usque in caelum exaltata es, usque ad inferos deprimaris (gr. *μή in interrog.*, cod. 3. al. numquid, cett. et Vulg. aliter; cf. Matth. 11, 23, ubi fere ne vel numquid in interrog.). ORIBAS. syn. 2 add. Aa p. 143, 18 ubi in extremo detinentur infirmi, -m fortia incipiunt; per ... leviores sunt curandi eqs.

nef- v. etiam neph-.

Goldstein.

?nefacio, -ere. a 3. ne et facere, ut sit i. q. non facere, si agnoscas lect. codd. rec. pro refacere PLAVT. Truc. 877 (v. vol. XI 2, 591, 25 sqq.).

?nefandarius, (-a, -um). a nefandus. NOT. Tir. 45, 17 -us. (sceleratus gloss. cod. Cassell.). GLOSS. V 605, 35 -us (deest interpretatio; nefand(us): nefarius Heraeus in exemplari suo coll. l. 74). Ottink.

nefandus, -a, -um. a 3. ne et fari (sc. fandus, cf. infandus). derivari apparet e fari e. g. l. 70. 71, e nefas l. 72 (gen. -i partem vocis nefas esse negat PROB. cath. gramm. IV 22, 3). NOT. Tir. 45, 16 -um. compar. non nisi -ius EVSTATH. Basil. hex. 2, 2, 2, superl. -issimus PS. QVINT. decl. 18, 11 et inde a IVST. (cf. adv. p. 428, 58). de notione: PS. ASCON. Verr. p. 226, 7 -um est non fandum, nefarium eqs. (v. p. 429, 11; item disting. nefarius p. 429, 18). ISID. orig. 10, 188 -us id est nec nominandus quidem. DIFF. ed. Beck p. 64, 10 -um aliquid est per nefas gestum. SYNON. Cic. p. 430, 5 inmane. atrox. ... horribile. -um. GLOSS. -us: ἀπόροπος. ἄφατος ὁ μὴ λεκτός. nec dicendus. -i: iniqui. III 457, 41 -us, nefarius: ἀθέμιτος. GLOSS.¹ I Ansil. NE 167 sq. -i: execrandi. iniqui, non

[Yoshida]

loquendi. TA 147 tam dira: tam -a. *al.* *legitur inde a* CIC., CATVLL. LO. [confunditur in codd. maxime c. infandus e. g. PS. QVINT. decl. 15, 8 CYPR. epist. 66, 7, 1 (in falsa var. l. CYPR. epist. 55, 9, 1. 66, 1, 1), nefarius p. 429, 31 sqq., nefastus SEN. Oed. 274 HEGES. 2, 5, 3.]

i. q. non fandus, sc. de eo, a quo nominando homines abhorrent sim. (fandi notio saepe evanida est, sed vigere vid. e. g. p. 427, 13. 65. 428, 39): **I** respicitur actio vehementer improbat: **A** eo quod committitur in eos (ea), quibus reverentia, pietas sim. debetur, sc.:

1 in patriam: **a** de rebus: *incorporeis*: CIC. Catil. 4, 13 vereamini censeo, ne in hoc scelere Catilinae tam immani ac -o nimis aliquid severe statuisse videamini (har. resp. 42 Clodius exercitu L. Luculli sollicitato per -um s. fugit. Phil. 13, 22 propter -a s. Antoni. CIRIS 323 OCTAVIA 502 LVCAN. 1, 667 CORIPP. Ioh. 8, 159). SALL. or. Lep. 1 ne, quae ipsi -a aestumatis, ea parum credundo de aliis circumveniamini. CORN. SEV. carm. frg. 13, 7 delectus ... votis Catilina -is. LIV. 3, 43, 1 duo -a facinora decemviri ... adiciunt (SEN. Oed. 274. *al.*) 4, 45, 2 (I servitia, urbem ut incenderent ..., coniurarunt) avertit -a consilia Iuppiter (6, 17, 7 quod cives Romani patriae oppugnandae -a c. inissent). VELL. 2, 60, 4 OCTAVIA 158. LVCAN. 1, 21 si tantus amor belli tibi, Roma, -i, i. civilis (1, 325 [loq. Caesar] b. -a Pompeius parat suetus civilibus armis). 4, 259 polluta -a agmina caede civium (HEGES. 5, 2 p. 299, 5). *al.* TAC. ann. 3, 13, 2 sacra ... et immolationes -as post mortem Germanici a Pisone factas. *al.* *corporeis*: CIC. ad Brut. 18, 4 contra ... eius Antoni arma -a praesidia ... firmavi. OV. met. 8, 86 Scylla Nisum crine ... spoliati, praedaeque potita -a eqs. SEN. Phoen. 540 (locaste ad Polynicem) -as moenibus patriis faces avertit (LVCAN. 1, 493 STAT. Theb. 7, 599). PRISC. Anast. 274. **b** de hominibus eorumve partibus: CIC. dom. 133 (ad Clodium) o -a et perniciosa labe civitatis. LVCAN. 9, 558 (loq. Labienus) inquire in fata -i Caesaris. STAT. Theb. 12, 98 artus regum monstrare -os, sc. Polynicis et ducum Argolicorum. CLAUD. 5, 454.

2 in religionem: **a** usu pagano (respiciuntur magica l. 37. 43. 51): **a** de rebus: *incorporeis*: CIC. dom. 132 novum delubrum cum ... -o quodam atque inaudito instituto inchoares. MIL. 72 cuius Clodii -um adulterium in pulvinariis sanctissimis nobilissimae feminae comprehenderunt. SALL. hist. frg. 3, 98C neque sanctum aut -um quicquam fuit irae barbarorum et servili ingenio. TIB. 1, 5, 42 me ... devotum femina dixit ... et narrat scire -a, i. magica, meam puellam. OV. met. 10, 228 hospes erat caesus; sacris offensa -is ... urbes ... parabat deserere ... Venus (LIV. 10, 39, 16 -o s. mixta hominum pecudumque caede respersus exercitus. IVV. 15, 116 Maeotis -i Taurica s. inventrix homines ... immolat). LIV. 44, 1, 10 latrocinio -o petitum Eumenen, dum Delphos ad templum escendit (in eadem re: 45, 5, 9). *al.* APVL. apol. 25, 4 quin ostenditis, quod insinulavistis, scelera immania et inconcessa maleficia et artis -as? (AMM. 14, 1, 2. *al.*) ANTH. 21, 267 factis. *corporeis*: VERG. Aen. 2, 155 (loq. Sinon) testor ... vos, arae ensesque -i, quos fugi. LIV. 6, 33, 5 ni -os ignes procul delubris amovissent. 10, 41, 3 promiscua hominum pecudumque strages et respersae fando -oque sanguine arae (cf. p. 427, 17 sqq.). SEN. Tro. 48 (Pyrrhus Priamum ad aras occidit) alto -um vulnere ferrum abdidit. **β** de hominibus eorumve partibus: LVCAN. 6, 706 (Erictho deos precatur) si vos satis ore -o pollutoque voco. VAL. FL. 1, 779 hunc taurum sibi praecipuum gentis de more -ae Thessalis in seros Ditis servaverat usus. ANTH. 21, 279.

b usu christiano; spectat ad: **a** alias religiones: **①** de rebus: *incorporeis*: VET. LAT. I Petr. 4, 3 (Aug. epist. 29, 10, sim. serm. 353, 4) ambulantes in libidinibus ... et -is idolorum servitutibus (gr. ἀθεμίτοις, cod. 65. *al.* et Vulg. illicitis). CYPR. epist. 55, 3, 2 -a sacrificia (55, 13, 2 LACT. mort. pers. 10, 4 AVG. civ. 2, 2 p. 54, 19. *al.*) ZENO 1, 39, 5 cui martyri cum provinciae rector ... veniam sub pactione promitteret, si se ... -is superstitionibus miscuisset (COMM. instr. 1, 18, 1. COD. Theod. 16, 9, 4 -a s., i. religio Iudaica). *al.* *corporeis*: VET. LAT. sap. 14, 27 (Tract. Pelag. 6, 4, 11 p. 130 et var. l. VVLG.) -orum ... idolorum cultura (gr. ἀωνύμων, infandorum cett.). CYPR. epist. 20, 2, 2 qui ... -is libellis ... conscientiam polluisent (67, 6, 1 -o idolatriae l. contaminati). *al.* **②** de hominibus: COMM. apol. 835 (respic. Nero, qui Antichristus esse credebatur) ille -us, quem et Iudaei simul tunc cum Romanis adorant. 1037 vae refugis domini, vae et sine Christo -is.

β haeresim, blasphemiam: **①** de rebus: HERM. vulg. sim. 6, 2 nomen domini in -is insecuti sunt verbis ([Pal. sim. 6, 2, 3 -is ... blasphemii; gr. ἐβλασφημίαν]. 8, 6. *al.*) 8, 8 (sim. Pal. sim. 8, 8, 2) -a in dominum locuti sunt ([gr. ἐβλασφημίαν]. sim. 9, 19 [gr. βλάσφημοι, Pal. sim. 9, 19, 1 blasphemii]. item neutr. pro subst.: HIER. epist. 14, 9, 1 qui tam turpia et -a commentus est, ut Ophitarum heresis ex illa radice nascatur. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 41 de omni Christianorum ordine [fanda atque -a, conscribere [cf. p. 427, 17 sqq.]. *al.*) LVCIF. non parc. 10 l. 28 ut temet eriperes a -is semitis tuis. AMBR. fid. 3, 15, 125 -ae haeresis (AVG.

serm. 9, 13 bestia erroris -arum h. *al.*). AVG. civ. 11, 4 p. 466, 14 quidam negabunt deum esse beatitudinis eius animae auctorem, quod -ae impietatis est (c. Pelag. 4, 4, 8). c. Faust. 1, 1 Faustus quidam ... secta Manichaeus ac per hoc -o errore perversus (5, 4 p. 274, 23 c. Pelag. 1, 1, 2. *al.*). c. Julian. op. imperf. 6, 25, 7 Pelagius et Caelestius ... tenent huius -i dogmatis principatum (LEO M. serm. 34, 4 l. 110. *al.*). *al.* **②** de hominibus eorumve partibus: LVCIF. moriend. 13 l. 26 quid sapientius quam -um tuum calcare caput? AVG. in psalm. 140, 11 (ad Manichaeum) vis, o -e, ... defendere peccatum tuum (item masc. pro subst.: CONC. ^s II 3, 3 p. 71, 28 tumultus, qui a -is exorti sunt [gr. II 1, 3 p. 65, 4 μοχθηρῶν]). COD. Theod. 16, 5, 66, 1 impios libros -i et sacrilegi Nestorii. CASSIOD. hist. 5, 17, 13 hominem vindicas -issimum (gr. Theodore. 2, 16, 13 ἀνοσίῳ). *al.*

γ facinora varia in deum eiusve ecclesiam sim. commissa: **①** de rebus: *incorporeis*: CYPR. epist. 52, 1, 2 (antea: ecclesiasticis pecuniis sacrilega fraude subtractis) conscientia rapinarum et criminum -orum (DRAC. laud. dei 2, 471 error eos angelos tenuit c. que -um. *al.*). IVVENC. 4, 649 milites vertice ... in sancto Christi plagis luseret -is. PRVD. tituli 153 campus ... sceleris mercede -i, sc. argento Iudae dato, venditus (CASSIOD. hist. 4, 25, 4). AVG. serm. 314, 1 quando Adam de paradiso eiectus est post illud primum -umque peccatum. CONC. Tur. a. 461 p. 146 l. 69 qui ... se sacratis virginibus per coniunctionem -am miscuerit (in eadem re: EPIST. pontif. 764 Arel. 26 p. 39, 1). *al.* *corporeis*: AVG. retract. 2, 59, 1 ne Donatistae -is se ignibus cum ecclesia concremarent. ARATOR act. 1, 604 grandio lapidum -a martyri iniecta. *al.* **②** de animalibus eorumve partibus: LACT. inst. 4, 14, 10 qui Iudaei ... -as manus deo suo Christo intulerunt (7, 1, 25). PASS. Macc. 10, 10 (loq. martyr) o -issime tyranne (gr. μακάριστε). AVG. civ. 1, 32 p. 49, 2 astutia spirituum -orum. MAR. VICTOR. aleth. 2, 239 peior serpente -o (i. diabolo ut: QVODV. grat. 1, 4, 8 ille -us inimicus. 1, 6, 8 -us adversarius). *al.*

3 in propinquos vel amicos, socios sim. (de stupro inter propinquos commisso v. B2a); facinus est: **a** caedes (adde p. 425, 38. 40): **a** de rebus: *incorporeis*: BELL. Hisp. 15, 6 -um crudelissimumque facinus sunt adgressi et ... hospites ... iugulare ... coeperunt (16, 4 [in eadem re]. DRAC. Orest. 434). OV. epist. 14, 16 paeniteat sceleris Danaum saevasque sorores: hic solet eventus facta -a sequi. met. 15, 174 (loq. Pythagoras) parcite ... cognatas caede -a exturbare animas (LIV. 24, 33, 5 [6] nec c. -am sociorum inultam Romanos passuros. 41, 11, 5 OCTAVIA 266. *al.*) fast. 3, 860 LIV. 4, 17, 6, 28, 19, 8 -am commilitonum necem ulcisci (VAL. FL. 3, 385). SEN. Herc. f. 1004 scelus -um ...: dextrā necantem filium rapuit Hercules (LVCAN. 4, 228 Caesarianos sceleri iurata -o sacramenta tenent. DRAC. Orest. 585). *al.* LVCAN. 7, 181 voti turba -i conscia, quae patrum iugulos, quae pectora fratrum sperabat. VAL. FL. 2, 396 (Lemniades viros occiderunt) triste -ae noctis opus. *al.* *corporeis*: OV. met. 8, 439 Meleager hausit ... -o pectora avunculi sui ... ferro. 15, 75 (loq. Pythagoras) parcite, mortales, dapibus temerare -is corpora (SEN. Thy. 1105 [ad Thyesten] nec quod -as hauseris angit d. PS. PAVL. NOL. carm. 32, 97 [respic. Saturnus]. item comeditur caro propinquorum: HIER. epist. 127, 12, 1 ad -os cibos. adv. Iovin. 1, 48 p. 280^a [respic. Thyestes] -ae ... epulae. cf. p. 428, 11 sq.). LIV. 1, 59, 10 indigna Ser. Tulli regis ... caedes et invecta corpori patris -o vehiculo filia. *al.* **β** de animalibus eorumve partibus: OV. met. 3, 731 sunt membra viri, i. Pen-thei, manibus decepta -is (13, 203 Paris et fratres ... vix tenuere m. ... -as, quae legatos occiderunt). fast. 6, 616 vox Servii regis occisi audita est: 'voluit abscondite nostros, ne natae videant ora -a meae' (cf. l. 51). NVX 109 praeda -ae coniugis Aonidum misit in arma virum (de Eriphyla ut: STAT. Theb. 7, 787, 8, 120). LIV. 1, 13, 2 ne se sanguine -o soceri generique respergerent (STAT. Theb. 11, 450). VAL. MAX. 5, 3, 3 quidam beneficium proscriptum et praesidium petentem ab altaribus -orum penatium avolsam ... victori iugulandum tradere non exhorruit. SEN. Med. 131 -ae virginis parvus comes divisus ense, funus ingestum patri (de Medea ut: 871 -a Colchis). *al.*

b aliud: VAL. FL. 4, 32 iam Hercule relicto socii laetis rapuerunt vincula ventis, hortator postquam furiis et voce -a impulit Oenides. PS. QVINT. decl. 15, 14 (patronus accusatori, qui antea amator reae erat) si damnaveris, exultabis, -e, gaudebis? (item respic. indigna accusatio: COD. Theod. 9, 6, 1. 9, 6, 2 cum accusatores servi dominis intonent, ... -arum accusationum crementur auctores). 18, 16 tam -as artes uxorem infamandi. IVV. 13, 174 nullane peiuri capitis fraudisque -ae poena erit? APVL. apol. 85, 9 privignus adulescens iam sufficit sceleri adversum parentem -o, immani, impetibili. IVST. 18, 7, 10.

B variis causis: **1** quolibet modo: **a** de rebus (incorporeis praeter p. 427, 3 sqq.): **a** quaelibet varia (selecta inde a SEN.): CIC. de orat. 2, 322 sententias duci licebit ex re, si crudelis, si -a eqs. (PHYSIOGN. 37). CATVLL. 64, 397 tellus scelere est imbuta -o (OCTAVIA 55. *al.*)

VERG. Aen. 5, 785. 12, 572 hoc caput, ... haec belli summa -i (SIL. 17, 494 CORIPP. Ioh. 8, 588). LYGD. 5, 12 SEN. Tro. 518. STAT. silv. 4, 6, 81 deus castris *Hannibalis* maerens comes ire -is (*item de re corporea*: CARM. de resurr. 82 [in imag.] populi multa comissa malorum et -a malis pepererunt semina, i. *facinora*, factis. CORIPP. Ioh. 2, 146 -a ... montana Navusi). VET. LAT. II Macc. 10, 34 (rec. V, *sim.* L, X) hii, qui in turres erant, ... sermones -os iactabant (gr. *λόγους ἀθεμίτους*, *recc. B, M* verba impudica). OPTAT. 2, 19, 4 facinora -a (COLLECT. Arian. c. pag. 4, 1. 3). RVFIN. Orig. in iud. 9, 1 p. 519, 17 (*respic. infideles, fornicatores, venefici*) ingentia et -a crimina (CAES. AREL. serm. 114, 2 multa -a et inaudita c.). PROSP. carm. de ingrat. 444 vulgus ... senum et iuvenum, qui ... per cultus daemoniorum, per magicas artes, per amorem rapta tenendi, per stupra, per caedes vitam duxere -am. PRISC. Anast. praef. 6 nihil -um, nil nisi verum loquer. 58 furor immissus commovit marte -o *Isauros contra imperium Romanum*. *al.* -um est c. *inf.*: VERG. Aen. 10, 84 (*loq. Iuno*) nos aliquid Rutulos ... iuvisse -um est? **β** *neutr. pro subst.*: CATVLL. 64, 405 omnia fanda -a malo permixta furore iustificam nobis mentem avertere deorum (*item iuxta* fandum [*proverbiale testatur* DON. Ter. Eun. 1058]: VERG. Aen. 1, 543 sperate deos memores f. atque -i [SERV. iusti et iniusti]. PANEG. 4, 7, 4 f. ac -i. ANIAN. Chrysost. laud. Paul. 6 p. 507 f. atque -a [gr. *ῥητὰ καὶ ἄσκητα*]. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 21. *cf. p.* 425, 47. 73). TIB. 2, 6, 18 (*ad Amorem*) tu me ... cogis ... insana mente -a loqui. LIV. 29, 21, 10 neque iussu neque voluntate P. Scipionis tot tam -a comissa. VELL. 2, 83, 3 Ps. QVINT. decl. 17, 2. 18, 6. IVST. 16, 4, 11 -issima quaeque tyrannicae crudelitatis. *al.*

β *de animantibus (fere hominibus) eorumve partibus*: VERG. Aen. 4, 497 (*loq. Dido*) abolere -i cuncta viri, i. *Aeneae*, monumenta iuvat. OV. trist. 4, 4, 65 non invidiosa -is nec cupienda bonis regna Thoantis (*item masc. pro subst.*: SEN. Phaedr. 921 pudor impudentem celat, audacem quies, pietas -um. VVLG. II Petr. 2, 7 [gr. *ἀδελφῶν*]). SEN. Ag. 569 *Naplius* manu lumen -a ... efferens in saxa ducit ... classem. Herc. f. 988. Phoen. 644 sceleris et fraudis suae poenas -us frater, i. *Eteocles*, ut nullas ferat? PLIN. nat. 28, 9 SIL. 6, 516 STAT. Theb. 9, 18. *al.* PRIAP. 83, 14 vale -e destitutor inguinum, vale Priape. QVINT. inst. 1, 3, 17 Ps. QVINT. decl. 14, 7. CE 893, 9 (*saec. V in.?*) rabidos contra fluctus gentesque -as Constanti murum nominis opposuit (CORIPP. Ioh. 2, 192. *al.*). *al.*

2 stupro: **α** *inter propinquos*: **α** *de rebus*: *incorporeis*: CATVLL. 90, 1 nascatur magus ex Gelli matrisque -o coniugio. OV. met. 6, 540 (*Philomela ad Terea*) quin animam hanc ... eripis? atque utinam fecisses ante -os concubitus (SEN. Ag. 30 *Fortuna Thyesten* gnatae -os petere c. iubet. Ps. AVG. sobr. 3, 3 l. 8). 9, 626. SEN. Phaedr. 127 Venus ... probris omne Phoebeum genus onerat -is; nulla Minois levi defuncta amore est (*cf. l.* 58). 130 Thesea coniunx, ... -a casto pectore exturba oculus (*item neutr. pro subst.*: 596 Ps. QVINT. decl. 18, 2. 12). 825 -a iuveni crimina insonti *Phaedra* apparat. *al.* STAT. Theb. 1, 69 (*loq. Oedipus*) matris conubium gavisus ini noctemque -am saepe tuli. Ps. QVINT. decl. 18, 4 -as suspiciones (18, 10). *al.* *corporeis*: OV. epist. 11, 102 (*loq. Canace*) decepte ... Hymenaeae, ... fuge turbato tecta -a pede. met. 6, 601 sensit *sororem* tetigisse domum *Philomela* -am (SEN. Phoen. 80 in -a ... d. *Oedipodis*). SEN. Oed. 635 *Oedipus* -os occupat thalamos patris. *al.* **β** *de hominibus eorumve partibus*: SEN. Oed. 1015 congregi fas amplius haut est -os, i. *Oedipodem* et *Iocasten*. 1031. Phaedr. 1177 (*loq. Phaedra*) hac manu ... -o pectori ferrum inseram. Phoen. 7 -i capitis *Oedipodis*. 223 (*loq. Oedipus*) ego ... -us incestificus execrabilis. Ps. QVINT. decl. 18, 7 non est -orum ista simplicitas.

β *inter quoslibet homines*: **α** *de rebus*: *incorporeis*: SALL. Catil. 15, 1 adulescens Catilina multa -a stupra fecerat. VERG. Aen. 6, 26 Minotaurus ... veneris monumenta -ae (CARM. c. pag. 5). OV. fast. 2, 850 regis, i. *Sex. Tarquini*, facta -a. LIV. 3, 57, vindiciis. VAL. MAX. 4, 7, 4 loquatur Graecia Thesea -is Pirithoi amoribus subscribentem. SEN. nat. 1, 16, 5 Ps. QVINT. decl. 15, 8. VET. LAT. lev. 18, 23 (cod. 104) mulier non stabit ad omnem quadrupedem coniu(n)gi; est -um (gr. *μυσερόν*, *cod. 100 nefas, Vulg. scelus*). Ps. TERT. execr. 7 *pagani* deum ... talibus tam -is criminibus, i. *fabulis de Iovis stupris narratis*, diffuderunt (HIER. in Gal. 5, 19 l. 53 de -is c., quae in occulto fiunt et ea nominare turpissimum est). AMM. 16, 8, 4 post -um concubitum, i. *adulterium* (31, 9, 5 ut ... -i c. foedere copulenter maribus puberes). *al.* *corporeis*: LVCAN. 8, 400 *apud regem Parthorum* thalami ... patent secreta -i inter mille nurus. RVFIN. Orig. in gen. 3, 6 p. 70, 8 H. ecclesia Christi ... non solum ab illicitis -isque cubilibus, verum etiam a concessis et licitis temperat. **β** *de hominibus*: NOVELL. Maior. 9 (*tit. de adulteriis*) probrosi ac -issimi rei deportatio.

3 caede (*cf. supra A3a*): **α** *de rebus*: *incorporeis*: SALL. hist. frg. 3, 86 multa -a esca, super ausi atque passi ([i] -e casu *trad.*; *corr. Bernays coll.* SVLP. SEV. chron. 2, 30, 3 omnia -a super esca ausi]. *item*

neutr. pro subst.: OV. trist. 3, 9, 16 percussit ... pectora Colchis ausa atque ausura multa -a manu. CLAVD. DON. Aen. 3, 55 p. 271, 6). 3, 98C restantes ... eludebant simul -um in modum perverso volnere et interdum lacerum corpus semianimum omittentes (*item respic. modus crudelis caedendi*: LVCAN. 2, 179 vidimus ... morem ... -ae ... saevitiae, pereuntis parcere morti). SEN. Oed. 246 -i carminis *Sphingis* tristes minae. Tro. 651 (*Andromache sibi*) poteris -ae deditum *Astyanacta* mater neci videre? SIL. 10, 585 (*imago Romae a Carthaginiensibus captae*) caedes ... -ae natorum septemque arces fumare videntur (CLAVD. 3, 250). *al.* *corporeis*: CORN. SEV. frg. 13, 16 sparsam ... cruore -o canitiem *Ciceronis* ... *Antonius* proculcavit ovans. STAT. Theb. 3, 121. AMM. 31, 2, 15 alimenta -a (HEGES. 5, 16, 1 p. 327, 4. *in simili re*: OROS. hist. 6, 19, 1 ad -os cibos. *cf. p.* 426, 46sq.). PHOC. carm. de Verg. 106 cum paene -o ense *Vergilius* perit. **β** *de hominibus eorumve partibus*: VERG. Aen. 3, 653 satis est gentem *Cyclopum* effugisse -am. STAT. Theb. 9, 665 quicumque -am insontis pueri scelerarit sanguine dextram. AMM. 15, 2, 8 *Julianus falso delatus* -o assentatorum coetu perisset urgente, ni eqs. 28, 1, 55 iudex quin immo praedo -us, *sc. qui reum iniuste condemnat*. GILD. Brit. 73 chron. III p. 67, 22 quis *vestrum*, ut *Stephanus* ..., -is manibus lapidatus est?

II respicitur eventus vel status quavis causa animo minime acceptus: **A exempla varia (saepae respic. monstrosa, prodigia sim.)**: VERG. georg. 1, 278 partu terra -o Coeumque Iapetumque creat saevumque Typhoea (*sunt qui ad IA2 trahant coll.* SERV. sacrilego). OV. epist. 12, 59 (*Medea timet ea, quae Iason patietur*) ante oculos taurique meos segetesque -ae, quae milites gignent. LIV. 9, 5, 14 (*antea insignia consulibus victis demuntur*) ut ... quisque ... ab illa deformatione tantae maiestatis, velut ab -o spectaculo, averteret oculos. LVCAN. 1, 590 monstra iubet *vates* ... rapi sterilique -os ex utero fetus ... urere (*item respic. res monstrosae*: VAL. FL. 4, 516 implorant *Harpyiae* clamore patrem Typhona -o. STAT. Theb. 1, 617 [*respic. monstrum necatum*] iuvat ... visere iuxta ... uteri ... -am proluviem. COMMENT. Lucan. 6, 704 'flagrantis undae': -i fluminis Phlegethontis. CORIPP. Ioh. 6, 770). APVL. met. 8, 1, 2 de eius exitio ... mira ac -a ... annuntiabat. CE 474, 6 (*saec. III?*) sperans dolorem effugisse -am. DRAC. laud. dei 3, 211 quem *Herculem* monstra ferunt domuisse -a. Romul. 4, 34 (*loq. Hercules de hydra*) pro fata -a, vincere peius erit, propriis nam viribus ipse impugnor. INSCR. christ. urb. Rom. 4107, 3 (*a. 498/514*) pestes, bella, famem, insidias casusque -os erecta omnipotens arcet ab urbe manu. **B agitur de morte**: SEN. Phaedr. 992 (*nuntius de morte Hippolyti*) o sors acerba ..., cur me ad -i nuntium casus vocas? (-um ... vocat var. l.). LVCAN. 6, 353 -ae lampados, quae *Philoctetes* rogum *Herculis* incendit. *in titulis sepulchralibus*: CE 509, 3 (*saec. I/II*) mortua cito reddidit vita (*exspectes vitam*) -is *deis*. 1948, 3 (*saec. I/II*) acerbis morte -a occisis calce et manibus extra fatum protrusus in has tenebras. CIL XI 1800, 5 (*vix ante saec. II*) quam coniugem abstulit -a dies. INSCR. Dessau 9093 (*saec. III*) cui filio dii -i parvvo cont(r)a vot(um) genitor(um) vita privaverunt. CARM. Année Épigr. 1982 n. 984, 1 (*e Mauretania*) casu defuncta -o ... Fidentia dormit. CE 1821, 3 fatis er(e)ptus nefa(ndis) (2111, 1 f. praerepta -o).

appendicula stilistica et syntactica: *iuncturae potiores*: bellum p. 425, 19sq. 427, 1sq. et CE 917, 2, caedes l. 8sq. p. 425, 21. 426, 37sq., crimen p. 426, 16sq. 427, 10. 45. 64sq., facinus p. 425, 15sq. 426, 33sq. 427, 8 et LIV. 45, 5, 9, manus l. 19. p. 426, 53sq. 427, 31, scelus p. 425, 10sq. 426, 19sq. 40sq. 75 et LIV. 31, 31, 3. -um est c. *inf.*: p. 427, 15sq. *pro subst. masc.*: p. 425, 66. 426, 9sq. 427, 28sq. 55; *neutr.* (*fere plur., sed gen. sing. p. 427, 19sq.; fort. ad casus, qui voci q. e. nefas desunt, supplendos, v. p. 435, 49sq. et cf. p. 424, 66*): l. 33. p. 425, 69sq. 427, 16sq. 43sq. *al.*

adv. nefandē. *superl.* -issime l. 61. 64. 67. 69. [*falso tradi vid. p. 427, 74.*] *i. q. modo nefando*: EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 34, 24 Petrus *Eutychianus* -e omnia agens ... episcopatus sibi ausus est nomen imponere. CONC.⁵ I 2 p. 66, 18 qui *Nestorius* de fide Christi -issime sentiens et docens (gr. *I 1, 7 p. 96, 26 κάκιστα*). I 3 vers. Tur. p. 114, 13 quae ab illis impie et -e sunt gesta (gr. *I 1, 3 p. 45, 10 ἀδέσμως*). II 3, 3 p. 75, 12 -issime ecclesiasticum ordinem insinuat dissolutum (gr. *non resp.*). II 5 p. 5, 26 ea, quae ... in sanctos viros ... -e commissa sunt (gr. *II 1, 3 p. 125, 33 ἀθεμίτως*). p. 21, 6. p. 55, 4. PASS. Paul. 10 ut homo ... relinquens vana et simulacra muta, quae -issime [satis] pro deo colit, serviat ei ([i] *om. pars codd.*). CASSIOD. hist. 10, 28, 5 lapis emissus veniens usque ad faciem -issime blasphemantis.

deriv.: ?nefandarius. *Yoshida.* **nefāns**, -antis. *a* 3. ne et fari (sc. fans, *cf. infans*). *i. q. nefandus* (*cf. NON. p. 489, 14 -ia pro nefanda [affert locos infra citatos]*): LVCIL. 140 Tantalus, qui poenas, ob facta -ia poenas pendit. 874 (*inde VARRO Men. 509*) [dissociataque] omnia ac -ia ([i] *Bücheler*, dissociat atque *trad.*).

nefariē, nefariō v. nefarius.

nefariōsus, -a, -um. a nefarius (cf. ebriosus). i. q. *nefarius*: APRING. in apoc. 20, 9 I. 138 Antiochi temporibus, qui -issimi anti-christi tenet speciem.

nefarius, -a, -um. a nefas. de origine: VARRO frg. Non. p. 59, 5 'i' proprietatem ... Varro patefecit: 'a farre; quod adorem est, id quo scelerati uti non debeant, non triticum, sed far' (cf. ISID. diff. 1, 423 [83 C.] -us, ut Varro aestimat, 'non dignus farre', quo primo cibi genere vita hominum sustinebatur [i. item orig. 10, 188]). NON. p. 59, 9 (antea l. 6) hoc quoque idem adsignificat, quod qui indigni sunt, qui vivunt, -i vocantur. PS. ASCON. Verr. p. 226, 7 sq. nefandum est non fandum; -um, quod sacra polluit farre pio solita celebrari; ergo -i sacrilegi. MART. CAP. 3, 325 cur, cum a 'nefando' dicamus '-us', a 'fando' 'farius' non dicitur?

NOT. Tir. 45, 16^a -us. de formis: gradus compar. desunt, sed cf. adv. p. 434, 51 et magis -us p. 433, 54, maxime -us p. 430, 37, nimis -us p. 433, 9. abiit in serm. gr. COD. Iust. 1, 3, 44, 3 νεφάριον. NOVELL. Iust. gr. 12, 1 nefarion (νεφάριον cod. unus; vers. lat. nefandas), cf. l. 23. de notione (cf. l. 6 sqq. p. 431, 67): DIFF. Suet. p. 282, 5 -us 'in verbis, intellegitur, nefandus in opere (sim. sed i. de praeteritis DIFF. ed. Beck p. 72, 9, a praeteritis DIFF. gramm. suppl. 290, 3). GLOSS. -us: sceleratus. scelere pollutus. -um: miserabile scelus. -i: criminatores, scelerati. II 219, 35 ἀθέμιτος: infandus, ... nefandus, -us, infaustus. IV 261, 4 nefastus: -us, nequissimus. GLOSS. iurispr. αἰσθη N 1 νεφάριος ἀθέμιτος, σκοτεινός, μαγείπιον N 9 νεφάριος παράνομος, ἀθέμιτος, τοῦτ' ἔστιν ὁ δὲ ἀρπαγῆς γινόμενος γάμος. GLOSS.¹ I Ansil. NE 179 -us: nec nominandus. 183 -a: nec loquenda. 184 -us: crudelis. al. legitur apud CATONEM et inde a SCAVRO, RHET. Her., in versibus non nisi LABER. mim. 31 (v. l. 35). CATVLL. 44, 18 HOR. ars 186 PAVL. NOL. carm. 19, 170. [per confusionem c. maleficium sim. aetate rec. ortum est lat. malfarium 'lapsus' sim., unde hisp. vet. farnalio, rec. faramalla 'fraus, falsum'. cf. Corominas-Pascual II 854. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. maxime c. nefandus e. g. NOVIATIAN. Cypr. epist. 30, 3, 1 AVG. gest. Pelag. 11, 25 FACVND. defens. 6, 3, 39 (in falsa var. l. CYPR. unit. eccl. 20 LACT. inst. 4, 14, 10); falso trad. ob -am sim. pro omnifarium FIRM. math. 6, 29, 12, 8, 29, 15 (in falsa var. l. 5, 5, 6); loco obscuro LABER. mim. 31 servos sextantis utitur -is verbis (-us var. l.).]

i. q. ad nefas pertinet: I respicitur id, quod facere non licet (accedit supin. visu l. 57, auditu p. 433, 49, relatu AMM. 21, 13, 11; indicatur respectus per abl. p. 432, 16, praepos. in c. abl. p. 432, 51, in quem facinus committatur, per praepos. in c. acc. p. 432, 38, 71, adversum p. 433, 11); respiciuntur facinora: A in rem publicam commissa: 1 varia exempla: a de rebus (exempla selecta inde a VAL. MAX.): CATO orat. 43 (ad quendam, qui provinciam male administravit) tuum -um facinus peiore facinore opere postulas (RHET. Her. 4, 8, 12 [antea: prodere hostibus patriam] huic truculentissimo ac -o f. CIC. Sull. 60 LENT. Cic. fam. 12, 15, 4. al.). 134 (antea: si legatus omnia dolo fecit, omnia avaritiae ... causa fecit) scelera -a (CIC. Verr. II 5, 124 eas urbes C. Verres non solum illis ornamentis, sed etiam viris nobilissimis -o s. privavit. Rab. perd. 11 [respic. poena crudelis] expiandum forum populi Romani ab illis -i s. vestigiis esse. 27 L. Flaccum, qui Saturninum occidi iussit, ... -i s. ac paricidii ... condemnabimus? Phil. 14, 6 si hostium fuit ille sanguis, summa militum pietas: -um s., si civium. al. BELL. Afr. 46, 2). RHET. Her. 4, 8, 12 dominatu -o. SISENNA hist. 13 (respic. mulier, quae patriam hostibus tradidit) mulierem missa fide ac pietate propter amoris -i lubidinum obstitisse (extitisse var. l.). CIC. Verr. II 1, 152 hic istius Verris scelerato -oque latrocinio bonis patriis ... spoliatus. 3, 131 (respic. decumae avare collectae) in re tam turpi -aque (Planc. 99 [Plancus Ciceronem exsulem excepit] o rem cum auditu crudelem tum visu -am! Mil. 63 miseros ... civis optime de re publica meritos, in quibus homines ... res ... -as suspicantur. al. Liv. 28, 28, 1). 5, 146 causa ... huius tam -ae crudelitatis (5, 159). Catil. 1, 11 cum ... me consulem ... interficere voluisti, compressi conatus tuos -os (or. frg. A 9, 25. VAL. MAX. 5, 3, 2^c C. Gracchi -os c. AMM. 14, 7, 17). 1, 25 ne bellum quidem nisi -um concupisti (1, 33 proficiscere ad impium b. ac -um. Phil. 3, 3 tantum b., tam crudele, tam -um. al. apud eundem). 3, 22 qui coniuratores non solum vestris domiciliis ..., sed etiam deorum templis ... sunt funestos ac -os ignes inferre conati (DECL. in Catil. 123. item de rebus corp.: CIC. dom. 63 coniurationis -a tela. Pis. 21 -i gladii. Att. 15, 20, 3 utra ... sequar castra? ... illa infirma, haec -a. al.). Mur. 84 di faxint, ut meus collega ... hoc Catilinae -um latrocinium armatus opprimat (dom. 107 Phil. 4, 15 PANEG. 8, 12, 1). Pis. 40 tuis -is in hunc ordinem, i. senatum, contumeliis. Phil. 5, 32 hoc ... bellum ... ex -a spe perditissimorum civium excitatum (Liv. 4, 16, 1 domum Sp. Maeli ..., ut monumento area esset oppressae -ae s., dirui). or. frg. A 9, 7 Catilina se ... caede -a cruentavit (FIRM. math. 1, 7, 35). off. 2, 77 habere ... quaestui rem publicam non modo turpe est, sed sceleratum etiam et -um. al. SALL. Catil. 52, 36 -o consilio (FLOR. epit. 4, 1, 1). Liv. 28, 29, 7 SEN. suas. 7,

1. VAL. MAX. 3, 8, 1 -a defectione Capuae (5, 1, 3 [in eadem re]). PANEG. 2, 35, 1 factionis -ae (8, 15, 5 signifer -ae f.). al. ?neutr. pro subst.: CIC. dom. 47 (respic. aquae et ignis interdictio) crudele, -um, ne in sceleratissimo quidem civi sine iudicio ferundum. b de hominibus eorumve partibus: SCAVR. or. frg. Char. gramm. p. 186, 31 -us volturius patriae parricida. RHET. Her. 4, 36, 48 (respic. reus prodicionis) quid fuit, iudices, quare ... istum hominem -um ampliaveritis? (CIC. Verr. II 2, 91 quid h. improbus ac -us cogitaret. ibid. ut ... h. -us de homine nobili ... supplicium ... sumeret. leg. agr. 2, 87. Planc. 98 sceleratissimorum h. ac -orum. Phil. 12, 25 ab h. impuro -oque. al. PANEG. 12, 16, 2 VVLG. Esth. 13, 7). CIC. Verr. II 1, 154 qui Verres ... pirata -us reperitur. leg. agr. 1, 26 multa sunt occulta rei publicae vulnera, multa -orum civium perniciose consilia (Catil. 3, 21 Phil. 7, 3. BELL. Afr. 22, 2 rem publicam ab -is [(v)arduis codd.] sceleratisque c. oppressam). Catil. 2, 19 in cinere urbis et in sanguine civium, quae mente conscelerata ac -a coniuratores concupiverunt (3, 27 m. ... hominum audacissimorum sceleratae ac -ae. dom. 92). 3, 16 consceleratissimi periculosissimique belli -os duces (Phil. 12, 13). p. red. in sen. 11 intra moenia -us hostis praedoque, i. Gabinius, versatus est (Phil. 14, 27 h. ... -os ... deorum ... templis, urbis tectis, libertati populi Romani, nostrae vitae sanguinique imminenti). 18 impiis -isque consulibus aerarium, provinciae, legiones, imperia donabantur. Vatin. 25 duo -os patriae proditores (AMM. 29, 5, 22. cf. 18, 8, 5 proditor ... et -us appellatus). Pis. 5 tela ... de coniuratorum -is manibus extorsi. 57 si tu totam rem publicam -is latronibus, i. Clodii sectatoribus, tradidisses (PANEG. 3, 4, 2 aliae urbes ... iudicum nomine a -is l. obtinebantur. HIST. AVG. Max. Balb. 17, 2). Att. 9, 10, 3 -us Hippias, Pisistrati filius, qui ... cecidit arma contra patriam ferens. al. PS. QVINT. decl. 12, 2 a -o grassetore rei publicae. PANEG. 2, 32, 1 supplicium de -o capite defectoris sumendum (de eodem: 2, 43, 6 -o pectori). al. masc. pro subst.: ACT. Arv. a. 87 (CIL VI 2065) II 62 (respic. coniuratio quaedam) ob detecta scelera -orum. PORPH. Hor. carm. 1, 35, 35 v. p. 446, 36 sq.

2 specialia quaedam; respicitur: a subversio iudiciorum sim.: de rebus: CIC. div. in Caec. 24 ceratam ... tabellam dari cera legitima, non illa infami ac -a (item de rebus corp.: COD. Theod. 11, 39, 7 scripturas -as. BOETH. cons. 1, 4, 46 -as sceleratorum, i. delatorum, officinas). Verr. I 4 istius Verris insidiae -ae. 36 ab hoc scelere -o. II 2, 78 si illud est flagitiosum, quod mihi omnium rerum turpissimum maximeque -um videtur, ob rem iudicandam pecuniam accipere. Rab. Post. 16 equites Romani neque solum hoc genus pecuniae ob rem iudicandam capiendam turpe, sed etiam -um esse arbitrabantur. al. COD. Theod. 10, 10, 16. 24. de hominibus: APVL. apol. 83, 4 improbo ac -o homini per alienas litteras falsum facere temptanti (BOETH. cons. 1, 4, 31 fas fuerit -os h., i. delatores, ... nos ... perditum ire voluisse). COD. Theod. 1, 16, 7 si officiales de civilibus causis quidquam putaverint esse poscendum, aderit armata censura, quae -orum capita cervicesque detruncet. b dominatio tyranni: de hominibus eorumve partibus: CIC. Verr. II 5, 117 populus Romanus non de praetore Siciliae, sed de -o tyranno fieri iudicium arbitrat. Att. 14, 17, 6 minore periculo existimo contra illas -as partis, i. Caesarianos, vivo tyranno dici potuisse quam mortuo (item respic. ministri tyrannidis l. 56). SEN. contr. 2, 5, 12 (loq. tyrannicida) -um hostem ... occidi. QVINT. decl. 345, 9 -um corpus tyranni ... trucidavi. LACT. mort. pers. 21, 2 hunc morem Persarum, ut populus regi serviret, -us homo in Romanam terram voluit inducere. VICT. Vit. 3, 53 -um regem. VITA Caes. Arel. 1, 24 -us princeps. de rebus: PANEG. 4, 7, 4 -am illius tyranni ... amentiam. LACT. mort. pers. 1, 3 tyrannorum -a et cruenta imperia. AVR. VICT. Caes. 9, 2 -a ministeria. c conatus petendi vitam principis eiusve propinquorum (adde p. 432, 9. 16. 27): Liv. perioch. 127, 3 Q. Salvidenum consilia -a adversus Caesarem molitum indicio suo Antonius protraxit (S.C. de Pisone 13 -ris consilis Cn. Pisonis patris tranquillitatem praesentis status rei) p(ublicae) ... turbati di passi non sunt. FAST. ann. Iul. Amitern. Sept. 13 [Inscr. Ital. XIII 2 p. 193] -a c., quae de salute Ti. Caes(aris) ... de(que) r(e) p(ublica) inita ab M. Libone erant. ACT. Arv. a. 39 [CIL VI 32346] II 18). S.C. de Pisone 62 -a sacrificia ab eo Pisone facta post mortem Germanici (item respiciuntur actiones suspiciosae: TAC. ann. 3, 50, 1 [quidam Druso vivo carmen de eius morte deflenda recitavit] quam -a voce ... mentem suam et aures hominum polluerit. FIRM. math. 2, 30, 4). VAL. MAX. 1, 5, 7 post illud -um opus, i. Caesaris caedem. IVS IVR. Sestin. (CIL XI 5998^a) 10. CVRT. 5, 9, 3.

B in singulos homines commissa: 1 varios; facinus est: a caedes (locos ad rem publ. pertinentes v. sub A): de rebus (incorp. praeter p. 431, 6): RHET. Her. 4, 34, 45 nullius maeror et calamitas istius explere inimicitias et -am crudelitatem saturare potuit (CAES. Gall. 7, 77, 2 non praetereunda oratio Critognati suadentis, ut corporibus humanis fames depellatur, videtur propter eius singularem ac -am c. [item comeditur caro humana p. 431, 60. 432, 5. 7. 15sq. 22]. HEGES. 2, 11, 1). CIC.

b usu christ. vel Iudaico; facinus est: **a** quidvis: ① de re-
[Yoshida]

bus: VET. LAT. II Macc. 4, 13 (rec. V) propter ... non sacerdotis Iasonis (-um et inauditum scelus, ([*gr. ὑπερβάλλονσαν ἀναγνείαν*, rec. L scelus eminens, *M* immensa libido, *P* excellentem ... contaminationem]). AVG. in psalm. 7, 1 l. 38 -um s. traditoris, *i. Iudae. al.*). LACT. inst. 5, 3, 22 libros ... -os ac dei hostes (HIER. in Ier. 4, 41, 5). HIL. coll. antiar. p. 113, 5 quae adversus ecclesias impia ac -a commiserant. PAVL. NOL. epist. 50, 5 *impii* quo acceleraverunt? forte in crucem domini ... invito Pilato -is vobis extorquendam (AVG. serm. 223C coll. Morin p. 461, 11 EVSEB. GALLIC. hom. 56, 4). AVG. civ. 21, 15 p. 518, 3 de peccato illo nimis -o, quod in paradiso perpetratum est. serm. 216, 6 furor eius *diaboli* et in deum protervus et adversum vos -us et in se perniciosus ostenditur. PS. AVG. quaest. test. 111, 18 virtutis testimonio, cui contradici -um est (*item c. [acc. c.] inf.*: 115, 2, 4). CONC.⁵ II 2, 2 p. 33, 13 (*tit.* de his, qui pretio honorem distrahant) siquis ... his tam turpibus et -is lucris medius interfuisse videtur (*gr. II 1, 2 p. 158, 18 ἀδελφίτοις. cf. alias vers. II 2, 2 p. 54, 17 nefandis, 87, 23 et 99, 10 illicitis, 106, 25 infandis*). CASSIOD. var. 9, 15, 2 (= INSCR. christ. urb. Rom. 4116^a, 4) quosdam -a machinatione necessitatem temporis aucupatos ita facultates pauperum ... ingravesce, ut ... etiam sacra vasa emptioni publicae viderentur exposita. *al.* ② *de hominibus eorumve partibus*: VET. LAT. II Macc. 15, 32 (rec. V) Nicanoris ... manu -a, quam extendens contra domum sanctam omnipotentis dei ... gloriatus est (*gr. τὴν χεῖρα τοῦ δυσφήμου*, rec. L, X manu -i, *B* manum maledici, *M* manum impii et maledicti, *P* manum blasphemii). HIER. epist. 92, 6, 3 (*Theophil.*; *respic. haeretici violenti*) in tantam ... -i homines temeritatem ... proruperunt, ut ... monachi ... eorum furem sustinere non possent. *al.* *masc. pro subst.*: ZENO 1, 59, 8 ad crucem Christum ... -i perduxerunt. PS. AMBR. mans. 38 p. 36^b praescientes caveamus, ne errore -orum abducti excidamus a propria firmitate (*subest II Petr. 3, 17, ubi gr. τῶν ἀδελφῶν, Vulg.* insipientium). VICT. VIT. 2, 46. ③ *de diabolo*: QVODV. symb. 1, 2, 28 ne vos inveniat vacuos ille -us.

β *blasphemia, haeresis sim.*: ① *de rebus*: IREN. 2, 24, 4 l. 165 impia et -a dogmata *gnosticorum* (HIER. adv. Rufin. 1, 3, 2, 22 AVG. c. Pelag. 4, 3, 3. *al.*). HIER. adv. Rufin. 1, 14 quod tam -a *Origenes* scripserit. AVG. epist. 53, 6 isti -o schismate separati (c. Parm. 2, 6, 11. *al.*). 82, 6 eorum *Manichaeorum* -us error (in euang. Ioh. 42, 15 contra e. venenosos et -os haeticorum. *al.*). 87, 5 a quibus ... ecclesiis ... -a disensione diungeris (173, 9 pro -a d., pro Donati parte. *al.*). COD. Theod. 16, 5, 66 pr. particeps -ae sectae Nestorii (CONC. Aurel. a. 549 p. 148 l. 14). *al.* ② *de hominibus eorumve partibus (cf. l. 24)*: COD. Theod. 16, 7, 3 pr. (*a. 383; respic. qui Christianos in haeresin vel alias religiones converterunt*) in -os sceleris huius artifices. AVG. agon. 29, 31 p. 132, 1 o linguam superbam et -am *Donatistarum*. FVLG. RVSP. epist. 17, 21.

γ *alia religio*: ① *de rebus*: NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 3, 1 adversus eos, qui se ipsos infideles illicita -orum libellorum professione prodiderant (*item de rebus corporeis: ibid.* si ad -as aras accessissent. MOYS. Cypr. epist. 31, 7, 1 eluendae sunt ... impio sacrificio manus inquinatae ... et -o cibo ora misera polluta ... sunt ... expianda). ARNOB. nat. 4, 35 p. 243, 3 quod -um esset auditu, ... amans saltatur in spectaculis Venus. LACT. inst. 1, 22, 9 qui *Faunus* ... Saturno avo -a sacra constituit (PAVL. NOL. carm. 19, 170 foedo ... -a ritu s. celebrabat sociata libido furori). COD. Theod. 16, 8, 1, 1 (*a. 315*) si quis ... ex populo ad eorum *Iudaeorum* -am sectam accesserit. AVG. civ. 7, 27 p. 309, 23 cum pro deo vero ... nefas sit colere aut corpus aut animam, quanto magis -um est ista sic colere, ut nec salutem nec decus ... corpus aut anima colentis obtineat. *al.* ② *de hominibus sim. eorumve partibus (adde l. 41)*: FIRM. err. 4, 2 *sacerdotes cuiusdam deae* adimpleti tibi arum cantu vocant deam suam, ut -o repleti spiritu vanis hominibus quasi futura praedicant (AVG. civ. 2, 28 p. 94, 29). SVLP. SEV. chron. 1, 49, 5 (*antea*: rex Achaz ... deos gentium colere decrevit) in hoc -ae mentis piaculo diem functus est. COLLECT. Arian. c. pag. 4, 1 -i homines et lascivi (*de deis paganis ut*: AVG. civ. 7, 27 p. 310, 17 -os daemones atque immundissimos spiritus).

2 *agitur de ritu magico*: CIC. Cluent. 194 nocturna sacrificia ... sceleratasque eius preces et -a vota cognovimus (*locum verbis mutatis affert ARVS. gramm. 73 -as preces*). Vatin. 14 inaudita ac -a sacra. COD. Theod. 9, 16, 7 (*a. 364*) -as preces (*adde l. 65*). AMM. 26, 3, 2 suspicatus ... artibus se -is appetitum (28, 1, 50. RVFIN. hist. 2, 13, 1 -is a. [*gr. γοητείας*]. *al.*). AVG. civ. 18, 53 p. 342, 4 quo *scelere magico* puer ... occisus et dilaniatus et ritu -o sepultus est (in euang. Ioh. 97, 3). *al.*

D *varia vel indefinita*: 1 *de rebus*: RHET. Her. 1, 6, 9 si causa turpitudinem habebit, exordiri poterimus his rationibus; ... non placere nobis ipsis, quae facta dicuntur ab adversariis, et esse indigna aut -a. 2, 30, 49 septimus locus *amplificationis* est, quo ostendimus taetrum facinus, crudele, -um, tyrannicum esse ([*cf. p. 434, 10*]). FIRM. math. 3, 11, 13 erunt fures aut effractores ... aut -orum f. inventores vel executores.

CASSIOD. in psalm. 74, 6 l. 124). *ibid.* octavus locus *amplificationis* est, quo ostendimus non vulgare, sed singulare esse maleficium, spurcum, -um, inusitatum. CIC. Verr. I 15 esse ... neminem, qui nomen istius audierit, quin facta quoque eius -a commemorare possit (II 1, 62 AVG. civ. 21, 27 p. 545, 29). II 1, 9 siqui istum tot tantis tam -is sceleribus coopertum iurati sententia sua liberarint (Catil. 2, 27. *al.* RVFIN. hist. 1, 2, 19 -is s. [*gr. ἀνοσιονογίας*]). 1, 108 neque in ulla *lege* praeteritum tempus reprehenditur nisi eius rei, quae sua sponte scelerata et -a est (Phil. 6, 2 QVINT. inst. 3, 8, 47). *al.* *neutr. pro subst.*: CIC. inv. 1, 102 septimus locus *amplificationis* est, per quem indignamur, quod taetrum, crudele, -um, tyrannicum factum esse dicamus per vim, manum, opulentiam (*cf. p. 433, 74*). S. Rosc. 30 (*antea l. 69*) haec aliis -is cumulant atque adaugent, crimen incredibile confingunt. Verr. II 4, 60 venio nunc ... ad eiusmodi facinus, in quo omnia -a contineri mihi ... videantur. SEN. contr. 9, 5, 9 AMM. 17, 13, 1. IVLIAN. Aug. c. Julian. op. imperf. 5, 64, 3 in -a cuncta. *al.* 2 *de hominibus eorumve partibus*: CIC. Verr. II 1, 69 *cives Romani dicunt sese intellegere hominem illum, i. Verrem*, esse impurum ac -um (2, 77 hunc h. tam crudelem, tam sceleratum, tam -um nolunt iudicare. Cluent. 42. Phil. 4, 12 non est vobis res, Quirites, cum scelerato h. ac -o, sed cum immuni taetraque belua. *al.* BOETH. cons. 1, 6, 19 nequam h. atque -os. *al.*) Mil. 32 in illa ... tam audaci, tam -a belua. rep. 3, 27 si in eo sit errore civitas, ut bonum ... virum sceleratum, facinosum, -um putet. *al.* *masc. pro subst.*: CIC. off. 2, 51 nec ... est habendum religioni nocentem aliquando, modo ne -um impiumque, defendere. HIER. in Gal. 5, 13^b l. 49 impiis ... et -is. AVG. fid. et op. 5, 7.

II *respicitur infelicitas*: APVL. met. 2, 26, 6 *quidam, cum corpus mortui custodierit eique vidua gratias egerit, inquit*: 'quotiens operam nostram desiderabis, fidenter impera'; vix effatum me statim familiares (omen, -um execrati ... insecuntur ([*omnem tradi vid.*]). 4, 34, 4 (*Psyche ad parentes suos*) invidiae -ae, sc. Veneris, letali plaga percussi sero sentitis. 11, 15, 3 quid metus mortis ... -ae Fortunae profuit?

appendicula stilistica et syntactica: 1 *iuncturae potiores*: *res*: bellum p. 429, 62sq. 432, 35sq. 64, caedes p. 429, 73. 431, 2. 432, 13sq. *al.*, consilium p. 429, 75. 430, 58sq., crimen CIC. S. Rosc. 143 Verr. II 1, 1 de orat. 2, 199. *al.*, crudelitas p. 429, 59. 430, 72sq. *et* CIC. Phil. 5, 42, facinus p. 429, 42sq. 431, 50. 75sq. 432, 42. *al.*, res l. 8sq. p. 429, 56sq. 431, 32. *al.*, scelus l. 5sq. p. 429, 46sq. 431, 16sq. 39sq. 49sq. 432, 3sq. 30sq. 58sq. 433, 2sq. *al.* *homines eorumve partes*: homo l. 17sq. p. 430, 7sq. 41sq. 431, 67sq. *al.*, mens p. 430, 15sq. 433, 60 *et* AVR. VICT. Caes. 3, 17. 2 *pro subst. masc.*: l. 24sq. p. 430, 29sq. 432, 73. 433, 26sq. 31; *neutr. (plur. praeter l. 10. p. 432, 68)*: p. 432, 38sq. 66sq. 433, 6. 34. 3 *iuxta ponuntur adi.*: crudelis l. 18. p. 429, 57. 63. 430, 3. 432, 35. 433, 74 (*cf. l. 10. p. 431, 58*), impius e. g. p. 429, 62. 430, 20. 431, 40. 432, 72. 433, 33, incestus p. 431, 28. 36. 42, nequam l. 20 (*cf. p. 431, 66*), sceleratus l. 8. 18. 19. 22. p. 429, 54. 74. 430, 14. 16. 431, 61. 65. 70. 432, 72. *al.* (*superl. p. 430, 9*), scelestus p. 431, 75. 432, 2. 24 *et* CIC. S. Rosc. 62, turpis p. 429, 56. 433, 14 (*superl. p. 431, 21 et turpissimus maximeque -us p. 430, 37; disting. p. 429, 74. 430, 40*). 4 *locut.* -um est *sim. (acc. c.) inf.*: p. 429, 74. 431, 37sq. 58sq. 432, 29. 40. 433, 12sq. *al.*

adv. **nefariē*. compar. -ius p. 435, 30, *superl. deest*. legitur in orat. soluta inde a RHET. Her.

i. q. modo nefario; respiciuntur facinora: I *singula*: A *in singulos homines*: 1 *eos, quibus fides servari debet, sc.*: *propinquos*: RHET. Her. 4, 28, 38 patrem -e verberasti, parenti manus scelerate attulisti. APVL. apol. 28, 9 privignum meum ... in me ac matrem suam -e efferat. EDICT. imp. Diocl. coll. Mos. 6, 4, 1 (*respic. incestae nuptiae*) ea, quae a quibusdam in praeteritum -e incesteque commissa sunt. CLAUD. DON. Aen. 1, 560 p. 112, 7 rem duram *Vergilius* dixit ... interitum *Sychaei*, ne speciatim diceret, quod -e constabat admissum. *al.* *amicos, socios sim.*: CIC. Verr. II 2, 117 (*ad Verrem*) quod ... *Sthenium* tam crudeliter scelerate -eque tractasses. p. red. in sen. 23. p. red. ad Quir. 21 qui per simulationem amicitiae -e me prodiderunt. Mil. 33 (*ad Sex. Cloellium, qui P. Clodii corpus cum curia combussit*) etsi -e fecisti. AMM. 29, 6, 5 *regem* digredientem post epulas hospitalis officii sanctitate -e violata trucidari (*in simili re* 30, 1, 22). OROS. hist. 3, 18, 8 Clitus ... annis gravis, amicitia vetus -e interfectus. 2 *varios*: CIC. Quinct. 39 (*ad accusatorem causae pecuniariae hyperbolice*) quem *reum* nunc interficere -e cupis. S. Rosc. 30 pater occisus -e, domus obsessa ab inimicis ..., filii vita infesta. Mil. 67 AVG. serm. 50, 7.

B *in rem publicam*: 1 *laeduntur potius instituta, partes singulae rei publicae*: CIC. Verr. I 37 quae ... in rebus iudicandis -e flagitioseque facta sunt. AVR. VICT. Caes. 39, 45 *qui frumentarii* ... compositis -e criminationibus, iniecto passim metu ... cuncta foede diripiebant. AVG. epist. 151, 4 COD. Theod. 2, 29, 1.

2 laeditur potius ipsa res publica eiusve magistratus sim. vel cives omnes: **a** *subvertitur praesens ordo rei publicae:* CIC. Verr. II 1, 77 ab eo *Verre* ... consullem ... spoliatum auxiliis, pecunia, -e oppugnatum et proditum. Catil. 2, 1 Catilinam ... pestem patriae -e molientem. *al.* CASS. Cic. fam. 12, 12, 1 qui *Dolabella* -e Trebonio occiso Asiam occupavit. BELL. Afr. 44, 3 Hisp. 42, 4. LIV. 3, 40, 3 ut civilis potius societatis ... quam foederis -e icti cum collegis, *i. decemviris*, meminisset. VAL. MAX. 6, 3, 1^a quia ... libertatem -e opprimere *M. Manlius* conatus fuerat. 9, 9, 1 adversus eum *Caesarem* -e raptum, *i. occisum.* *al.* **b** *cetera exempla:* CIC. Mil. 33 p. 434, 64. VELL. 2, 6, 5 id unum -e ab Opimio proditum, quod capitis non dicam Gracchi, sed civis Romani pretium se daturum ... proposuit.

C in religionem: **1 paganam** (cf. l. 34sq.): CIC. dom. 140 cum pro detestatione tot scelerum unam aram -e *Clodius* consecraret? CLAUD. DON. Aen. 2, 175 p. 172, 29 (*respic. furtum Palladii*) propter duorum sceleratorum impie -eque commissum. 2, 535 p. 221, 18.

2 christianam; respiciuntur: **a** *res variae:* LACT. inst. 5, 23, 2 puniuntur ... iudicio dei, qui ... eius ... nomen aeternum vestigiis suis subiecerint impie -eque calcandum (*sim. l. 28*). AVG. bapt. 6, 8, 12 quisquis etiam intus confitetur se deum nosse, factis autem negat, ... scelerati, quia -e vivunt. quae. hept. 4, 52 p. 360, 21 (*respic. num. 25, 5*) ut *Moses* iuberet quemque interficere proximum suum diis alienis -e consecratum. SALV. gub. 4, 85 quam prave ac -e pagani semper de sacris dominicis opinati sint. *al.* **b** *haeresis, blasphemia sim.:* OPTAT. 6, 1, 1 (*ad Donatistas*) liquido demonstratum est, in divinis sacramentis quid -e feceritis. LVCIF. moriend. 14 l. 29 (*ad Constantium*) nec te putes inpune laturum, qui nomen unici dei filii vestigiis tuis subiciendum censueris impie -eque calcandum (*sim. l. 19*). PRISCILL. tract. 1, 26 *Manichaei* ita infelicitum sacrilegiorum stultitias ampliaverunt, ut oppressas caecitate mentes, quo -ius obligarent, religiosius consecrare se dicerent. AVG. c. Iulian. op. imperf. 3, 155, 1 quam diversa ille *Manichaeus* sapiat et ob hoc insanissime -eque desipiat. COD. Theod. 16, 5, 58, 1. *al.*

II varia vel indefinita: CIC. div. in Caec. 38 quae ille libidinose, quae -e, quae crudeliter fecerit. Verr. I 56 cum ... multa in deos hominesque -e fecerit (*sim. II 1, 6 multa ... et in deos et in homines impie -eque commisit*). LIV. 29, 21, 8 quae ... -e in deos hominesque facta essent). LIV. 3, 56, 4, 29, 20, 3. AVG. civ. 21, 22 p. 527, 3 qui ... *elemosynas* fecit, iniquit, ... quamvis ... -e ac nequiter vixerit, iudicium illi cum misericordia futurum est (*sim. 21, 27 p. 544, 30*). coll. c. Don. 3, 8, 13.

adv. nefariō. *i. q. nefarie:* ALC. AVIT. c. Eutyech. 1 p. 16, 12 quos *monachos* -o docens ... naufragiis *Eutyches* exponebat.

deriv.: nefariosus.

Yoshida.

***nefas n. indecl.** [a 3. ne et fās (sc. a locut. *ne fās est, v. *Leumann, Gramm. 1977, 387*). *Mei.*] *de origine:* PRISC. gramm. III 486, 20 inde, sc. a *fando*, putant quidam etiam fas et -s dictum esse. *scribitur* neph- hic illic in codd. rec. *de abbreviatione* v. p. 436, 19. NOT. Tir. 45, 13 -s.

de genere et formis: *usus auctorum:* inveniuntur sing. nom. et acc. passim, voc. raro (certum exemplum p. 442, 68 tantum), desunt gen., dat. (quos casus tamen exhibent gramm. l. 53. 61) et abl.; plur. omnino deest. *testimonia gramm.:* enumeratur inter indeclinabilia vel defectiva: PROB. cath. gramm. IV 22, 2 indeclinabilia, hoc fas hoc -s (CHAR. gramm. p. 27, 5 sq. neutralia ..., i., velut hoc fas huius [fas et hoc -s huius], -s [i. suppl. Keil]). p. 27, 13. cf. SERV. auct. Aen. 10, 497 -s declinatione caret. POMP. gramm. V 172, 10 nomina, quae penitus non declinantur ..., ut est ... -s. *sim. al., e. g. l. 57*). DON. gramm. mai. 2, 9 p. 625, 7 aptota, quae neque per casus neque per numeros declinantur, ut ... -s (2, 10 p. 628, 3. MART. CAP. 3, 299 fas et -s a. sunt. PRISC. gramm. II 184, 15). CHAR. gramm. p. 40, 11 singulariter tantum monoptota, quae pluralia non habent, et sunt neutralia, velut ... -s ἀθέμιτον (POMP. gramm. V 172, 2 monoptoton, ut fas -s: hoc -s, huius -s, huic -s, hoc -s, o -s. CONSENT. gramm. V 357, 10. cf. PS. ASPER gramm. V 550, 22 -s ... tantum per nominativum ... in usu). DIOM. gramm. I 309, 20 quae neutro genere numero tantum singulari tribus casibus efferuntur, ut fas -s (SERV. gramm. IV 433, 37 tres casus tantum, ut hoc -s, hoc -s, o -s. *sim. al.*). *usum pro interiectione testatur* VICTORIN. gramm. VI 204, 24 sunt ... partes orationis pro interiectionibus positae, ut ... -s (*affert* p. 443, 28). *al., cf. etiam l. 70. p. 443, 29sq. genus neutr. testatur* DVB. NOM. gramm. V 584, 28 (*affert* p. 438, 41). cf. l. 53. 60. 63.

de prosodia: VLT. SYLL. gramm. IV 256, 11 -s, cum fuerit interieccio, eandem naturam, quam habet in nomine, reservabit; constat autem ex brevi et longa (*affert* p. 443, 28). *syllaba secunda corripitur* CE 454, 4 (*saec. II*). 1997, 2 (*saec. II/III*). 750, 1 (*a. 360/74*). PAVL. PETRIC. MArt. 2, 47. 3, 45. *al.* *de notione et differentia:* CIC. parad. 25 quicquid non oportet, scelus esse, quicquid non licet, -s putare debemus (*item di-*

sting. : DIFF. ed. Beck p. 56, 3 inter facinus et -s et scelus: facinus a fatu dicitur, ... -s abominatum est, scelus committitur). SYNON. Cic. p. 425, 27 facinus. flagitium. maleficium. scelus. -s. piaculum. GLOSS. -s: ἀθέμιτον, ἀσέβητα. scelus vel crimen. illicitum, scelus, piaculum. GLOSS.¹ I Ansil. NE 196 -s: non licet, illicitum est. *sim. al.; cf. e. g. p. 442, 40.* *legitur in versibus inde ab* ACC. p. 439, 8. 74. TRAG. inc. p. 440, 69, CATVLLO, VERG. (*frequentant imprimis* SEN. trag. [plus 75^{ies}], LVCAN. [53^{ies}], STAT. [plus 60^{ies}]), in orat. soluta inde a CORNELIA p. 440, 3, MANCIA p. 442, 37, CIC., CAES., VARRONE. [*falso trad. e. g. TRAG. inc. 148 (ne f(u)as Fleck-*

eisen). STAT. Theb. 6, 181 (*def. Hall*), in var. l. dub. SEN. Herc. O. 1288 (*pro faces; sunt qui -s def., fort. recte*).]

significatur id, quod non fas est, expiatione vel purgatione eget (hic illic iungitur cum verbis dicendi fortasse in lusu verborum, sc. sec. originem vocis a fari ductam [cf. p. 435, 45], e. g. p. 440, 17. 59. 441, 62; ad rem v. Cipriano, Fas e nefas, 1978, 35 sqq. 82 sqq.): **I usu communi adhibetur pro subst.:** **A** *quaelibet exempla:* **1 strictius in rebus sacris praevalente respectu religionis, rei sacrae laesae (quod etiam in quibusdam exemplis sub 2 allatis comprehenditur): **a** *pertinet ad violationem, turbationem temporis interdicti (de notis calendarii Romani N et NP v. p. 445, 43sq. [sunt qui passim nefas] solvant]; cf. l. 37sq. p. 438, 16):* VARRO ling. 6, 30 per quos dies nefastos -s fari praetorem: 'do, dico, addico' (*cf. 6, 53 ea verba fari ius non est*). 6, 31 interdicti dies sunt, per quos mane et vesperi est -s, medio tempore ... fas; a quo, quod fas tum intercedit aut eo interdictum -s, interdicti (*item definiuntur dies interdicti: ibid. ad quod tempus est -s, ab eo fas*. FAST. ann. Iul. Praen. Ian. 10 [Inscr. Ital. XIII 2 p. 113] -s fit). FEST. p. 278 dies ... religiosi, quibus, nisi quod necesse est, -s habetur facere. PAVL. FEST. p. 226 (*antea opp. fas*) quaedam feriae publicae, quibus -s fuit id, sc. *pugnare*, facere. GELL. 10, 24, 3 (*verba praetoris*) dieneri populo Romano Quiritibus compitalia erunt; quando concepta fuerint, -s. ISID. diff. 1, 250 v. p. 445, 28.**

b cetera exempla: **a** *apud paganos; respicitur actio (condicio l. 56), qua quis (quid p. 437, 33):* **① quolibet modo sacra, religionem sim. laedit (respic. cogitatio falsa l. 52. p. 437, 3, actio contra foedus l. 40. 74; exempla selecta post LIV.): CIC. inv. 2, 135 (*antea: ad res maximas ..., honestissimas, religiosissimas ... pertinere*) aut inutile aut turpe aut -s esse tali in re non diligentissime legi obtemperare (*simul spectat ad 2*). Vatin. 20 Iove fulgente cum populo agi -s esse (*sim. div. 2, 42 Iove tonante fulgurante comitia populi habere -s*). Balb. 10 (*Pompeius Balbo ius civitatis dedit*) licueritne ei facere, quod fecit, an vero non dicam non licuerit, sed -s fuerit - contra foedus enim, id est contra populi Romani religionem et fidem fecisse dicitur (*cf. p. 440, 27*). rep. 3, 14 deos ... inclusos parietibus contineri -s esse duxit *Xerxes*. nat. deor. 3, 56 quartus *Mercurius natus* Nilo patre, quem Aegyptii -s habent nominare (*sim. nominare vetatur:* PLIN. nat. 3, 65 Roma ipsa, cuius nomen alterum dicere (nisi) arcanis caerimoniarum -s habetur). 3, 94 quae *templa et moenia* deseri a me ... -s iudico (*sim. respic. pietas Romae sacrae debita:* LIV. 5, 52, 1 quantum ... paremus -s *deserendo urbem?* 5, 53, 7. cf. LIV. 1, 21, 2 ut *finitimi* civitatem totam in cultum versam deorum violari ducerent -s. SIL. 4, 412 [*loq. Scipio*] Vestales ... focos exstingui sanguine cerno: hoc arcete -s! 12, 671 Romam excindere ... esse -s). VERG. Aen. 7, 386 *Amata* simulato numine Bacchi maius adorta -s ... natam frondosis montibus abdit (*simul violat pietatem erga maritum debitam, ut spectet ad p. 440, 20sqq.*). AETNA 369 pelle -s animo (animi var. l.) mendacemque exue famam; non est divinis tamen sordida rebus egestas. HOR. epod. 16, 26 iurem in haec: simul imis saxa renarint vadis levata, ne redire sit -s (*nisi ad p. 440, 27sqq.*). Ov. met. 13, 952 (*loq. Glaucus in deum mutandus*) lustror ab illis deis et purgante -s mortalitatis noviens mihi carmine dicto *aquis abluor*. fast. 2, 35 omne -s ... purgamina ... credebant nostri tollere posse senes (*nisi ad p. 439, 20sqq.*). LIV. 4, 3, 9 -s aiunt esse consullem plebeium fieri ([6 violaturos ... sacrosanc-tam potestatem]. *sim. consullem plebeium creari vetatur:* 4, 15, 5 Claudios ... sustulisse animos, quo -s fuerit. 6, 41, 9 *tradere* deorum ... curam, quibus -s est. 7, 6, 10). 5, 30, 3 -s ducere ... relictam ab dis immortalibus incolit urbem. 5, 52, 13 flammis Diali noctem unam manere extra urbem -s est (*sim. aliquid munere sacro publicove fungentibus vetitum est:* PLIN. nat. 5, 57 cum Nilus crescit, reges ... navigare eo -s iudicatum est. TERT. uxor. 1, 7, 5 pontificem maximum rursus nubere -s est. cf. e. g. p. 438, 6sq. 10). 22, 57, 4 (2 *Vestales* stupri compertae) hoc -s cum ... in prodigium ver-sum esset (*cf. p. 441, 48sqq.*). 39, 13, 11 nihil -s ducere, hanc summam inter eos *coetus Baccharum* religionem esse. FEST. p. 333 *sacellum* (... nefas est integri (*cf. l. 42 et* PAVL. FEST. p. 368 foramen patebat in tecto, quod -s esse putarent Terminum intra tectum consistere). SEN. epist. 95, 35 militiae vinculum est religio et ... deserendi -s (*an ad p. 440, 27sqq.*?). PLIN. nat. 11, 150 caelo oculos hominis mortui non ostendi -s. SIL. 3, 342 *Celtis* pugna cecidisse decus, corpusque cremari tale -s. 5, 161 quos ... -s vetiti transcendere nomen Hiberi, sc. *per foedus*, tangere iam Thybrim. APVL.**

[Stehlij]

apol. 56, 4 si fanum ... praetereat, -s habet adorandi gratia manum labris admovere. AVG. civ. 8, 13 p. 341, 4 *Platonici* aliter ... de ullo deorum sentiri -s habent. *al.*

③ *sine licentia sacra aspiciit, ritibus interest sim.*: CIC. Verr. II 5, 67 quam ob rem ita pirata iste occultatus est, quasi eum aspici -s esset? dom. 105 cum ille *Appius Claudius*, qui nihil viderat sciens, quod -s esset, lumina amisit. Att. 1, 13, 3 (*antea*: venisse eo muliebri vestitu virum) rem ... ad pontifices relatam idque ab iis -s esse decretum. LIV. 2, 38, 4 -s esse, quo ... violaturi simul ludos piaculumque meriti. perioch. 31, 3 *iuvēnes* in sacrum ... intraverunt; ob hoc, tamquam summum -s commisissent, ... occisi sunt. 103, 2 virum intrare -s est. FEST. p. 193 qui deo ... obstitit, id est, qui viderit, quod videri -s esset. MIN. FEL. 24, 11 quaedam fana semel anno adire permittunt, quaedam in totum -s visere. LACT. inst. 2, 4, 28 tanta fuit religio, ut adire templi ... penetralia viris -s esset. *al.*

④ *deis sacrata vel propria sim. violat, contaminat, sc. tangendo, demolendo sim. (se nudando l. 25)*: ① *loca, statuas sim. (exempla selecta post VAL. MAX.; cf. p. 436, 48)*: CIC. Verr. II 4, 75 illi ... dicere sibi id -s esse (*demolitionem statuāe Dianae*). NEP. Paus. 4, 4 fanum Neptuni est Taenari, quod violari -s putant Graeci. VERG. Aen. 2, 184 pro numine laeso effigiem statuere, -s quae triste piaret (SERV. auct. contaminati Palladii). 2, 719 (*loq. Aeneas*) me bello e tanto digressum ... *penates* atrectare -s. OV. met. 8, 766 audet deterere -s, *sc. ab arbore*, saevamque inhibere bipennem. VITR. 2, 8, 15 Rhodii religione impediti, quod -s est tropaea dedicata removeri. FEST. p. 242 *signum deae* -s est attingi. VAL. MAX. 2, 1, 7 in aliquo sacro loco nudare se -s esse credebatur (*fas Aldus*). LVCAN. 3, 437 (*loq. Caesar*) iam ne quis vestrum dubitet subvertere silvam; credite me fecisse -s. CIL XIV 4178 (*tit. suspectus*) hoc signum a servo tangi -s est. *al.* *violatio fit in somnio terribili (nisi ad 2b)*: STAT. Theb. 9, 602 (595 proscissam *quercum*) *Atalanta* in amne -s merso ter crine piavit (*cf. 574 purgatura malum ... soporem*). CLAUD. rapt. Pros. 3, 78 *laurum* stipite caesam vidit ..., quaerentique -s Dryades dixere ... Furias debellavisse bipenni. ② *vatem, sacerdotem*: OV. am. 3, 9, 44 potuissent *flammae rogaes* templa deorum urere, quae tantum sustinere -s, *sc. Tibullum usum*. met. 11, 70 (68 amisso ... sacrum vate suorum) *Bacchus* omnes, quae videre (fecere *var. l.*) -s, *sc. caedem Orpheos*, torta radice ligavit. 15, 785 (778 caede sacerdotis) *ferunt* cornua caelo praemonuisse -s. fast. 3, 705 quicumque -s ausi ... polluerant pontificale caput *Caesarem necando*. ③ *animalia, fructus sim. (cf. p. 440, 62)*: OV. fast. 2, 473 *Syri* -s ducunt genus hoc *piscium* imponere mensis. MELA 3, 58 Talge ... fructibus abundans, sed vicini populi, quae gignuntur, attingere -s et pro sacrilegio habent. PLIN. nat. 20, 113 neutrum *genus apii* ad cibos admittendum, immo omnino -s. IUV. 15, 9 porrum et caepe -s violare et frangere morsu. 15, 12 -s illic fetum iugulare capellae, carnibus humanis vesci licet. AVG. haer. 46, 12 *Manichaei credunt herbas* dolere, cum laeduntur ...; propter quod agrum etiam spinis purgare -s habent.

④ *audaciter humanum modum excedit, deorum maiestatem vel naturae legem sim. laedit*: ① *occulta pandendo, sciendo sim. (cf. p. 438, 23. 26)*: CIC. Tim. 6 parentem huius universitatis invenire difficile et ... indicare in vulgus -s (*gr. 28^c ἀδύνατον*). HOR. carm. 1, 11, 1 tu ne quaesieris -scire -s- quem mihi, quem tibi finem di dederint (OV. fast. 3, 325 qua ... trahant superis sedibus arte Iovem, s. -s homini. LVCAN. 1, 127 STAT. Theb. 3, 563). LIV. 5, 15, 10 tacendo ..., quae di ... vulgari velint, haud minus quam celanda effando -s contrahi. MANIL. 2, 127 (*de astrologia divinitus data*) quis neget esse -s invitum prendere mundum? 4, 922 quis putet esse -s nosci, quod cernere fas est? VAL. FL. 4, 624 *vaticinio* ultima ... promere fata -s. *al.* ② *vario modo (exempla selecta certiora)*: HOR. carm. 1, 3, 26 audax omnia perpeti gens humana ruit per vetitum -s. 1, 24, 20 levius fit patientiā, quidquid corrigere est -s (*sc. mortem amici*). 4, 11, 30 ultra quam licet sperare -s putando (PORPH. -s habere in spem referre plus quam oportet). VELL. 2, 37, 4 non esse turpe ab eo vinci, quem vincere esset -s (*postea*: quem fortuna super omnes extulisset). SEN. epist. 70, 14 qui ... -s iudicent ipsum interemptorem sui fieri: expectandum esse exitum, quem natura decrevit. PERS. 5, 122 haec, *i. rectum stultumque*, miscere -s. VAL. FL. 1, 834 aliam *portam Tartari* tempore -s et tendere contra: rara et sponte patet. *al.*

⑤ *sollemnia non rite peragit*: NEP. Alc. 3, 6 in domo sua facere mysteria dicebatur, quod -s erat more Atheniensium. VERG. Aen. 8, 173 sacra haec ... annua, quae differre -s, celebrare ... nobiscum (*cf. LIV. 5, 1, 4 sollemnia ludorum, quos intermittere -s est*). PS. AVR. VICT. orig. 12, 2 rem divinam interrompere summum -s). PLIN. nat. 14, 88 eadem lege *Numa* ex inputata vite libari vina diis -s statuit. MART. CAP. 9, 893 ni per illas *virgines* -s in terris sanctis libare numinibus, certe litare penitus abnegatum.

⑥ *vivus Tartarum adit, mortuorum contactu pollutus est sim.*: VERG. Aen. 6, 391 corpora viva -s Stygiā vectare carinā (CLAUD. DON. *ad loc.* p. 559, 24 ut ... vivos traiciam -s est). LIV. 23, 5, 13 *militēs*

infandis pastos epulis, *sc. corporibus humanis*, quas contingere etiam -s sit (*cf. VAL. MAX. 9, 2, 1 ut oculis illa abscisa capita adversariorum*, quia ore -s erat, manderet. PLIN. nat. 28, 5 aspicere humana exta -s habetur: quid mandidi? FLOR. epit. 4, 1, 4 sanguis humanus, quem circumlatum pateris bibere: summum -s, nisi *eqs. al.*; *cf. etiam p. 443, 35*). FEST. p. 161 mortuae pedibus corio calceos aut soleas fieri flaminicis -s habetur. SEN. Oed. 398 (*Tiresias ad Oedipum*) te *regem* ... -s invisere umbras *Stygis* (*cf. CLAUD. DON. Aen. 2, 605 p. 230, 18 videre ...*, quod omnibus -s est intueri). STAT. Theb. 7, 785 accipe laurus, quas Erebo deferre -s. SERV. Aen. 6, 176 cum pontificibus -s esset cadaver videre *eqs.* *vice versa*: LVCAN. 6, 510 illi *magae* ... -s urbis summittere tecto aut laribus ferale caput *suum*, deseratque busta incolit.

⑦ *apud Iudaeos et Christianos (distinguitur peccatum l. 32; -s perficit diabolus e. g. l. 45)*: ① *vario respectu; -s committitur delinquendo*: ① *in deum, leges dei vel ecclesiae*: FRONTIN. strat. 2, 1, 17 Vespasianus Iudaeos Saturni die, quo eis -s est quicquam seriae rei agere, adortus superavit. TERT. coron. 3, 4 die dominico ieiunium -s ducimus. idol. 16, 4 quae facere nobis -s est, *sc. sacrificia pagana (sim. c. respectu cultus paganorum*: PRVD. cath. 4, 42 [*ad Dan. 14, 4*] curvare caput sub expolita aeris materia -s putantem. DRAC. Romul. 10, 600 -s coluisse deos. *al.*). CYPR. epist. 73, 25, 1 apud quosdam de nostris ... invidia quadam quasi rebaptizandi baptizare post hostes dei -s ducitur. LACT. inst. 2, 8, 64 -s existimandum est ea scrutari, quae deus voluit esse celata. OPTAT. 6, 1, 2 (*l. sacrilegum* ... altaria dei ... frangere) inexpressibile -s (*cf. e. g. de violatione sepulcri*: COD. Theod. 9, 17, 2 pr. quidquid attingi -s est, non sine piaculo comparatur). PRVD. cath. 3, 116 corpora mutua, nosse -s, ... inoperta vident *Adam et Eva*. AVG. civ. 18, 45 p. 326, 23 quidam ..., cum a genere sacerdotali esset alienus, quod -s erat, pontifex factus est (*cf. p. 436, 60*). 21, 12 p. 514, 8 quantum -s in illa prima praevaricatione commissum sit (*de peccato originali primi hominis* ut: ARATOR act. 1, 62). quæst. hept. 3, 87 (*ad lev. 24, 15*) quasi aliud sit maledicere deum suum, aliud nominare nomen domini atque illud sit peccatum, hoc autem tantum -s, ut *eqs.* SVLP. SEV. chron. 1, 21, 2 tabernaculum, quod erat -s ni sacerdotibus introire (*cf. p. 437, 4*). PS. SVLP. SEV. epist. 2, 10 p. 238, 18 -s est ..., ut labia ... alicuius polluantur sordibus peccati. PS. PROSP. carm. de prov. 335 cum ... -s placitum toto persisteret orbe nec nisi diluvio deleri crimina possent (*cf. ALC. AVIT. carm. 4, 2 legitimum ... -s ... piatum diluvio*). *al.* ② *in homines vel Christum (saepe respic. caedes [cf. p. 440, 62])*: TAC. hist. 5, 5, 3 (*descr. instituta Iudaeorum*) necare quemquam ex agnatis -s. VVLG. Ios. 7, 15 praevaricatus est pactum domini et fecit -s in Israel. PRVD. cath. 1, 58 flevit negator *Petrus* denique ex ore prolapsus -s. AVG. civ. 1, 27 p. 43, 30 -s est ... se occidere. 17, 18 p. 243, 29 eos tam magnum -s non inpune facturos (*respic. Christus crucifixus* ut: symb. 7, 15 quantum -s est occidere Christum? EVSEB. GALLIC. hom. 15, 6 *diabolus* per tantum -s etiam crimen maiestatis incurrit. ARATOR act. 1, 2 sceleris Iudaea sui polluta cruore, ausa -s. *al.*)

③ *c. respectu fidei pravae, opinionis vel doctrinae perversae (vergit in notionem q. e. haeresis; cf. p. 437, 3)*: TERT. adv. Marc. 4, 2, 3 quasi non licuerit illi *Marcioni* titulum quoque adfingere (*-fig. var. l.*), cui -s non fuit ipsum corpus *euangelii* evertere. ARNOB. nat. 2, 54 p. 127, 15 in contrarium labamur -s maiestatis eius *dei* eminentiam destruentes. PS. HIL. libell. 3 p. 73, 7 -s est ... deo aliquid assignare postmodum, quod ante non habuerit. PRISCILL. tract. 1, 28 hoc heretico auctore prolatus sacrilegii -s (*postea*: hereticorum nefarias ... interpretationes). 2, 46 Arrianæ heresis -s. HIER. epist. 61, 4, 3 tantum -s numquam Christi audivit ecclesia. PRVD. apoth. 224 abiurare deo titulum ... paternum credimus esse -s. AVG. civ. 8, 5 p. 329, 13 quam *proprietaem* dei naturae tribuere -s est. CONSVLT. Zacch. 2, 12, 4 Manichaeus -s propriae traditionis ingressus. CONC. S. IV 1 p. 149, 5 -s est istud dicere (*cf. I 2 p. 38, 29 stuporis ... est; gr. I 1, 1 p. 27, 22 ἀποπληξία*). BOETH. in herm. comm. sec. 3, 9 p. 225, 21 deo notitiam rerum futurarum tollere -s est. *al.* *reicitur doctrina sim. per locut.* quod -s est: AMBR. fid. 4, 8, 78 q. -s dictu est (BOETH. subst. bon. l. 73 M. ex quo fit, ut omnia, quae sunt, deus sint, q. d. -s est. *al.*; *sim.* CLAUD. MAM. anim. 1, 5 p. 39, 5 cogitatu). HIER. in Nah. 1, 9 l. 268 scriptura mentitur, q. dicere -s est (*al.*; *cf. pass. dici*: AVG. epist. 170, 2 CONSVLT. Zacch. 1, 32, 7. *al.*). AVG. civ. 5, 10 p. 209, 24 deum, q. -s est, negare praescium futurorum. gen. c. Manich. 1, 2, 4 l. 20 q. -s est credere (*al.*; *cf. pass. credi*: CONSVLT. Zacch. 1, 29, 4 BOETH. c. Eut. 4 l. 380 M. 6 l. 488 M.). *al.*

④ *laxius in quolibet contextu pertinet ad id, quod contra naturam, mores sim. fit, iniustum est sim. (saepe simul violatur pietas fidesve erga deos debita sim., ita ut expiatio necesse sit, praecipue p. 440, 62 sqq. 441, 48 sqq.)*: a pertinet ad actionem impiam, scelestam, *sc. potius mala voluntate commissa (inscianter e. g. p. 441, 2. 3. 15. 42; de vocibus, verbis impiis e. g. p. 439, 52. 440, 10; abstr. pro concreto p. 441, 16)*: a usu com-

muni: ① *quaelibet exempla; spectat ad actionem*: ① *hominum* (*iocose respic. delictum porticus p. 441, 43, febris l. 36, animalis p. 441, 45*): ① *respicitur quodlibet iniquum, impium factum* (*saepae hyperbolice, e. g. l. 44 sqq. 49. 55. 73. al.; raro in rebus iudiciariis vel lege, v. l. 33. 65*); *violatur fides, pietas sim., quae praestanda est*: ① *erga quoslibet* (*minus definitos e. g. l. 9. 52; erga amicos e. g. l. 26. 53. 55, hospitem l. 71, mortuos l. 54; respic. opinio falsa sim. l. 50. 52; exempla selecta inde a SEN. philos.; huc simul spectat p. 440, 31*): ACC. trag. 267 melius pigrasse quam propria(vi)sse est (-s) (*pro obi. accipitur, cf. vol. X 2, 1985, 41; an ad l. 41?*). CIC. Mil. 73 cui *Clodio* nihil umquam -s fuit nec in facinore nec in libidine (SEN. benef. 7, 20, 1 ex quo corrumpeo fas omne, ut n. in eum -s esset, effecerit. CVRT. 4, 10, 17 n. -s esse avaritiae. LVCAN. 10, 336. cf. p. 436, 68 et e. g. SEN. Phoen. 300 -s ... nullum, per -s nati, putant [i. ad p. 441, 67]. LVCAN. 8, 410 *Parthus*, cui fas implere parentem, quid rear esse -s?). VERG. Aen. 4, 563 *Dido* dolos dirumque -s in pectore versat, certa mori (*an de morte voluntaria, ut locus ad p. 441, 31 sqq. pertineat?*). 6, 624 ausi omnes immane -s. 7, 596 te, Turne, -s, te triste manebit supplicium (*sunt qui ad p. 442, 48 sqq. trahant*). HOR. carm. 2, 13, 9 ille venena Colcha et quidquid usquam concipitur -s tractavit (*nisi ad p. 442, 48 sqq.*). 3, 4, 68 vim temperatam di ... provehant in maius, idem odere viris omne -s animo moventis (*nisi ad p. 437, 56*). OV. met. 1, 129 inrupit venae peioris in aevum o. -s. 6, 613. SEN. benef. 1, 10, 1 in deterius res humanas et o. -s labi. LVCAN. 6, 147 *Scaeva* pronus ad o. -s [*an ad p. 442, 9?*]. STAT. silv. 5, 2, 93. PORPH. Hor. carm. 3, 24, 42 per o. -s divitiae quaeruntur. ARNOB. nat. 2, 43 p. 117, 6. al., cf. e. g. p. 442, 42; fort. huc p. 436, 57). trist. 4, 10, 101 quid referam comitumque -s famulosque nocentes? Pont. 2, 2, 16 est mea culpa gravis, sed ... nullum maius adorta -s. SEN. Herc. f. 1099 proxima puris sors est manibus nescire -s. Oed. 18 est maius aliquid patre mactato -s? (*17 maius ... scelus. cf. p. 440, 66*). Thy. 28 rabies parentum duret et longum -s eat in nepotes, sc. domus *Tantali* (*sim. 89 [loq. Tantali umbra] ducam in horrendum -s avus nepotes?*). epist. 75, 15 aspice, quam nullum sit -s sine exemplo. LVCAN. 1, 174 quod suasisset egestas, vile -s. LAVS Pis. 43 capitale -s ... diluvis arte. PLIN. nat. 14, 142 praemium ... summum ebrietatis libido portentosa ac iucundum -s. STAT. Ach. 2, 44 exponere causas maternumque -s (*respic. Achilles sub specie mulieris occultus*). MART. 10, 77, 2 (*iocose*) fecit et illa *febris* -s: saeva nocens febris, saltem quartana fuisses! Ivv. 14, 188 ad scelus atque -s ... purpura ducit. PLIN. epist. 6, 22, 4 per summum -s utebatur adversum amicum crimine suo. TAB. devot. Mogont. 2, 16 (*a. 65/130; 1 dolum malum adm(isit)*) dicat se admisisse ne(fa)s; d(e)mando tibi rel(igione), ut me votis condames (*subest notio sub 1 illustrata*). al. in locut. -s est *sim. c. struct. verb.* (*fere [acc. c.] inf., sed enunt. condic. l. 70; exempla selecta inde a SEN. philos.; hucine l. 9?*): CIC. inv. 1, 56 quod ... adscribi ad legem -s est, id sequi ... rectum vobis videatur? p. red. in sen. 30 difficile est non aliquem, -s (*nec fas var. l.*) quemquam praeterire (HIST. AVG. trig. tyr. 12, 15 -s mihi videtur iudicium Valeriani p. VITA Caes. Arel. 1, 50. *sim. e. g. CIC. fam. 11, 6^a, 1 -s esse duxi ... ita haberi senatum, ut de tuis ... meritis sileretur. SVLP. Sev. Mart. prooem. 5 -s ... tanti viri latere virtutes. cf. p. 440, 60*). orat. 35 tibi *Bruto* hortanti ... non parere -s esse *dux*. leg. 2, 16 cum -s ... sit dicere ullam rem praestare naturae omnium rerum (*fam. 6, 1, 3 eum ... miserum esse -s sit d. APVL. met. 2, 8, 5 quod -s d. cf. -s dictu: CIC. Cato 13 videtis -s esse d. miseram fuisse talem senectutem. OV. Pont. 1, 9, 3 quod ... -s d. ... invitis oculis littera lecta tua est. CASSIOD. var. 4, 10, 3. al., cf. p. 438, 62. 443, 57*). 2, 63 mentiri -s habebatur. fam. 15, 21, 5 quae tua in me studia cum tibi liceat, mihi -s sit oblivisci. al. FEST. p. 245 quod praetextatis -s sit obsceno verbo uti. SEN. contr. exc. 5, 6, 1 -s putabatur brachium togā exserere (*cf. l. 67*). VELL. 2, 45, 5 cuius *Catonis* integritatem laudari -s est. VAL. MAX. 7, 5 pr. 2 non esse aliquid ab omnibus uni negari (*opp. fas esse*). 8, 15 ext. 1 quae ab eo *Pythagora* acceperant, in disputationem deducere -s existimaverunt. SEN. clem. 1, 13, 3 o miserabilem illum, sibi certe! nam ceteris misereri eius -s sit. dial. 2, 2, 2 simul ... exstincta sunt, quae -s erat dividi, sc. *Cato et libertas*. PERS. 1, 119 me muttire -s? PLIN. nat. 33, 22 *luxuria* gemmas violari -s putavit (*sim. 37, 1*). SIL. 8, 318 cur, uni patriam si affligere fas est, uni sit servare -s? STAT. silv. 3, 4, 75 nunc frangere sexum atque hominem mutare -s. MART. 6, 18, 3 lugere -s. QVINT. inst. 2, 13, 16 quia recta via declinare qui crediderit -s eqs. (*in arte dicendi ut: 5, 14, 27 in oratione syllogismo ... aliquando uti*) (*non*) -s duco. 8, 5, 14 turpe ... ac prope -s ducunt respirare ullo loco eqs. 12, 2, 26. al.). Ivv. 8, 83 summum crede -s animam, i. vitam, praefere pudori. 13, 54 grande -s et morte piandum, si juvenis vetulo non adsurrexerat. TAC. Germ. 21, 2 quemcumque mortalium arcere tecto -s habetur. SVET. Tib. 61, 5 quia more tradito -s esset virgines strangulati. AVIAN. fab. 20, 13 *piscator* -s captum referens absolvere piscem. al.

② *erga propinquos, sc.: liberos*: ACC. trag. 280 puer, ne attenderis petere a me id, quod -s sit concedi tibi. SIL. 9, 125 (*loq. pater, cuius*

filius occisus est) quippe -s hac vita velle frui. PS. QVINT. decl. 5, 13 (*pater filio*) quam -s sit alterum ex vobis mihi esse viliozem. al. parentes (*maiores l. 6; cf. l. 66; exempla selecta post SEN. philos.*): CORNELIA epist. frg. 2 uti -s haberes rerum maiorum adversum meam sententiam quicquam facere. CIC. off. 1, 121 cui *gloriae a patre traditae* dedecori esse -s et vitium iudicandum est. 3, 90 indicetne id *facinus patris* magistratibus filius? -s id quidem est, quin etiam defendat patrem, si arguatur. NEP. Att. 17, 2 ut quos amare deberet, irasci eis -s duceret (*simul spectat ad l. 17 sqq.*). VERG. Aen. 2, 658 mene excerre pedem, genitor, te posse relicto sperasti tantumque -s patrio excidit ore? (SERV. auct. scelus). OV. met. 1, 392 (387 laedere ... maternas ... umbras) pia sunt nullumque -s oracula suadent. 7, 71 adspice, quantum adgrediare -s, et ... effuge crimen (*loq. Medea ad semetipsam; cf. e. g. VAL. FL. 8, 108 iam ... omne -s, iam spero peregi*). SEN. contr. 1, 1, 17 ne di istud -s patiantur, ut diu rogaverit *pater filium suum*. SEN. dial. 12, 18, 9 *pater vivo* -s est te, quod vixeris, queri. CVRT. 5, 2, 22 scio ... filio in conspectu matris -s esse considerare. PS. QVINT. decl. 6, 10 hoc nomen *matris* profanari -s est. al. fratres (*cf. p. 442, 13*): NEP. Att. 17, 2 v. l. 8. SEN. Thy. 193 (*loquitur Atreus*) aliquid audendum est -s atrox, cruentum (*ad rem cf. p. 441, 17*). 219 sq. -s nocere vel malo fratri puta. :: fas est in illo, quidquid in fratre est -s. *coniunges sim. (mortuos l. 26; huc simul spectat p. 436, 51)*: VERG. Aen. 4, 306 (*Dido ad Aenean*) dissimulare ... sperasti, perfide, tantum posse -s, sc. me deserendi, tacitusque mea decedere terra? (*item de neglecta fide coniugum sim.*: DRAC. Romul. 10, 344 [*Medea ad Iason*] quod ... -s moliris? 10, 383). STAT. Theb. 12, 217 (*loq. Argia Polynicem lugens*) heu si nudus adhuc, heu si iam forte sepultus: nostrum utrumque -s.

③ *erga patriam, rem publicam, senatum sim. (iocose de ave profuga l. 43; exempla selecta inde a LIV.; huc spectant e. g. p. 436, 40. 46. 55. 72. 441, 27)*: CIC. leg. agr. 2, 10 non sum ... consul, qui ... -s esse arbitrer Gracchos laudare. Lael. 39 (*antea*: ab amico quippiam contendisse, quod contra fidem ..., contra rem publicam esset) cum aequae ... -s sit tale aliquid et facere rogatum et rogare (*simul spectat ad p. 439, 6*). NEP. Epam. 7, 1 se patriae irasci -s esse. HOR. carm. 1, 37, 5 antehac -s depromere Caecubum vinum cellis avitis. LIV. 5, 9, 6 -s est tendere adversus auctoritatem senatus. 5, 51, 2 cui patriae deesse ... aliis turpe, Camillo etiam -s est (SIL. 16, 610 patriae, dum vita manebit, d. -s animumque -s scelerare silendo). 27, 9, 10 (9 defectionem) locuti magis quam ausi tantum -s (*cf. SIL. 11, 199 ferro purgate -s defectionis*). PANEG. 2, 24, 1 [23, 4 defectionem legionum] gravissimum omnium -s). SEN. contr. 10, 5, 19 (*them. laesae rei publicae ... actio*) Graeci -s putaverunt pro Parrhasio dicere. SEN. dial. 4, 31, 7 -s est nocere patriae. SIL. 7, 555 succensere -s patriae. MART. 5, 67, 3 in nidis una remansit avis, sc. non cum ceteris migrans; deprendere -s ad tempora verna reversae *hirundines* et profugam ... diripere. 5, 69, 4 hoc admisisset nec Catilina -s (*cf. 9, 70, 2 sacrilegum strueret cum Catilina -s. fort. huc trahas p. 442, 52*). COD. Theod. 14, 17, 6 -s vetitum perpetrasse (*antea*: crimen). al. hyperbolice, sc. in certamine navium: VERG. Aen. 5, 197 (*Mnestheus remiges hortatur*) extremos pudeat rediisse: hoc vincite, cives, et prohibete -s (SERV. modo obprobrium).

④ *erga principem, regem, tribunum sim. (patronum l. 52), sc. potius a subditis, inferioribus (exempla certiora)*: CAES. Gall. 7, 40, 7 quibus clientibus more Gallorum -s est etiam in extrema fortuna deserere patronos. OV. trist. 2, 338 (*poeta ad Caesarem*) detrectare videbar, quodque -s, damno viribus esse tuis. VELL. 2, 60, 2 *Octavianus* dicitans -s esse, quo nomine Caesari dignus esset visus, sibimet ipsum videri indignum. VAL. MAX. 2, 6, 11 Celtiberi ... -s esse ducebant proelio superesse, cum is *dux* occidisset. OCTAVIA 582 (*loq. Nero*) principem cogi -s. 787 efferata agmina per -s ingens ruunt. 821 ira patiens post tantum -s. CVRT. 5, 9, 16 -s esse deserere regem. PLIN. epist. 1, 23, 2 quem *tribunum* interfari -s esset. PANEG. 12, 1, 1 nisi -s esse ducerem ..., si ... res gestas silentio praeterirem (*cf. p. 439, 45*). al.

⑤ *respicitur caedes hominum (animalis p. 441, 4 sq. 29) vel conatus, consilia sim. necandi (occisio a deo imperata p. 441, 24, de morte hominis deis tributa v. p. 442, 25 sq.; de trucidatione in bello civili commissa v. p. 442, 9 sqq.; cf. p. 437, 35 sq.)*: ① *propinquorum, consanguineorum sim. (parentum e. g. p. 441, 2. 6 sq. [cf. e. g. p. 439, 28. 441, 67], natorum e. g. p. 441, 3. 10. 17 sqq. 24 [cf. p. 441, 27 sq.], fratris sororisve e. g. p. 441, 3 sq. 23 [cf. p. 442, 13], coniugum sim. e. g. l. 72 sqq.; exempla selecta inde a SEN. philos.)*: TRAG. inc. 240 struunt sorores Atticae, dirum -s (-i. *Procne et Philomena caedem Ityos molientes, ut fort. conferas p. 441, 14; an de furiis sim., ut ad p. 442, 23 trahas?*). VERG. Aen. 10, 497 in balteo impressum ... -s: una sub nocte iugali caesa manus iuvenum (SERV. insculptum Danaïdum -s). de eadem caede: SEN. Herc. f. 500 dest una filia numero Danaïd: explebo -s. STAT. Theb. 4, 135 pater ipse ... laudat ... -s). OV. am. 3, 6, 49 *Iliā* gemens patruique -s delictaque Martis. met. 2, 505 *Arcas*

fixurus pectora *matris in ursam mutatae* telo: arcuit omnipotens pariter ipsosque -sque sustulit. 7, 427 *Aegeus* attonitus ... est ingens discrimine parvo committi potuisse -s. 8, 483 (*loq. Althaea*) ulciscor facioque -s: mors *fratris morte nati* pianda est. 15, 111 longius inde -s abiit (*respic. immolatio animalium sec. Pythagoreos nobis consanguineorum ut*: 15, 127 tale -s committitur. *cf. p. 437, 43*). fast. 2, 44 *Alcmaeon fluvio* Acheloo 'solve -s' dixit, solvit et ille -s (45 crimina caedis). SEN. contr. 7, 1, 22 si tantum ... -s commissum est *eqs.* SEN. Med. 261 cum ... piae sorores, *i. Peliades*, impium auferent -s. 931 (*loq. Medea*) incognitum istud facinus ac dirum -s a me quoque absit (*de eodem facinore*: EPIGR. Bob. 54, 2 in natos crudum volvere mente -s. DRAC. Romul. 10, 549. *al.*; *cf. e. g. p. 440, 13*). Phaedr. 554 nullum caruit exemplo -s: a fratre frater, dextera nati parens cecidit, maritus coniugis ferro iacet, perimuntque fetus impiae matres. Thy. 56 [Thracium fiat -s, (*ad p. 440, 69*) maiore numero (*respic. dapes Thyestis ut*: 285 quod est in isto scelere praecipuum -s, hoc ipse faciet. 1041 volvuntur intus viscera et clusum -s ... quaerit fugam. *al.*; *respic. caedes filiorum eius*: 689 ne tantum -s non rite fiat. 744 hactenus si stat -s, pius est. 1006. *cf. p. 440, 19*). clem. 1, 23, 1 -s ultimum. VAL. FL. 1, 747 (*ad Aesonem*) tibi triste -s fraternaue ... arma rex *Pelias* parat. SIL. 2, 618 *Saguntini* maculant cognato sanguine dextras miranturque -s ... peractum. STAT. Theb. 5, 32 redit ecce -s (*respic. facinus Lemniadum ut*: 5, 46 pande -s laudesque tuas gemitusque tuorum. 5, 328. *al.*; *cf. p. 442, 33*). FLOR. epit. 1, 3, 6 citavere leges -s (*sc. caedem sororis; postea*: parricidam). COMM. apol. 621 (*cf. gen. 22, 1 sqq.*) *deus* crudele -s imperat de unico nato. *al.* ② *quorumlibet*: in locut. -s est *sim. c. (acc. c.) inf.*: CIC. Rab. perd. 19 si interfici Saturninum -s fuit (Mil. 8 si sceleratos civis i. -s esset. HIER. epist. 57, 3, 2 regem). SCRIB. LARG. praef. 5 qui ... -s existimaverint spem dubiam hominis (*sc. in utero*) laedere, quanto scelestius *eqs.*? APVL. met. 7, 23, 1 (*hyperbolice*) -s ... tam bellum asinum sic enecare. FLORENT. dig. 1, 1, 3 hominem homini insidiari -s esse. *al.* *cetera exempla (selecta inde a SEN. min.; hucine p. 439, 15?)*: VERG. Aen. 10, 901 (*Mezentius ad Aenean*) nullum in caede -s. VAL. MAX. 9, 2 ext. 4 cui regi neque vivos homines medios secare neque parentes liberorum vesci cogere corporibus -s fuit. SEN. Tro. 44 execrandum regiae caedis *Priami* -s (45 scelus). 1065 exponere seriem caedis, et duplex -s persequere (*respic. caedes Astyanactis et Polyxeniae ut*: 1119 flevit ... Achivum turba quod fecit -s [1120 aliud ad facinus redit]). CVRT. 6, 9, 4. LVCAN. 2, 735 in orbe remoto abscondat Fortuna -s (*sc. caedem Pompeii ut*: 8, 550 Caesaris ... -s. 8, 620 *Pompeius* nullo gemitu consensit ad ictum respexitque -s. *al.*; *cf. p. 442, 30*). 8, 610 scelus hoc quo nomine dicent qui Bruti dixere -s? VAL. FL. 2, 568 *Laomedon* dirum ... volutat corde -s, ... ut ... immolet *Herculem*. 3, 284 *Minyae* deflent ... -s et cuspidis ictus Aesoniae (*an ad b?*). MART. 1, 12, 6 (*in lusu*) heu quam paene novum porticus ausa -s! nam subito collapsa ruit *eqs.* 2, 75, 8 *leo pueros* dente peremit: Martia non vidit maius harena -s. CLAVD. 3, 245 *ne* perderet ullum ... -s. SEDVL. carm. pasch. 2, 121 *Herodes* audens innumerum patrare -s puerilia mactat milia. *al.*

③ *respicitur amor illicitus, adulterium, stuprum sim. (res pro rei cogitatione l. 68; exempla selecta post SEN. philos.; cf. p. 436, 67. 443, 34; loco dub.: EDICT. imp. Diocl. coll. Mos. 6, 4, 2 -s ... credere est ea illicita conubia [duratura] ea Mommsen; si -s pendet e credere, struct. obstat sensui '-s credenda sunt ea' sim.))*: NEP. praef. 4 sororem germanam habere in matrimonio ...; id quidem nostris moribus -s habetur (*sim. vetatur ad finem ducere*: GAIVS dig. 23, 2, 55 pr. -s existimatur eam ... uxorem ducere, quae *eqs.* PAVL. dig. 28, 2, 9, 3. MOD. dig. 38, 10, 4, 7 hos ... inter se, quod adfinitatis causa parentium ... loco habentur, matrimonio copulari -s est). HOR. carm. 3, 24, 24 dos est ... certo foedere castitas; et peccare -s. 4, 5, 22 nullis polluitur casta domus stupris: mos et lex maculosum edomuit -s. Ov. epist. 8, 113 (*loq. Hermione*) ignara tetigi Scyria membra manu, utque -s sensi *eqs.* (114 pollutas ... manus). ars 1, 284 vetito quae *Byblis* fratris amore arsit et est laqueo fortiter ulta -s (*de eodem amore*: met. 9, 633). met. 6, 524 *Tereus* fassus ... -s, et virginem et unam vi superat (, in lusu verborum. *cf.* MART. 14, 75, 1 -s incesti Tereos). 10, 307 quae regiones tantum genuere -s (*de amore Myrrhae patrisque ut*: 10, 322 prohibete -s. *al.*). SEN. contr. exc. 8, 3, 2 ultimum -s. *al.* SEN. Ag. 31 (*loq. Thyestis umbra*; 30 nefandos ... concubitus) cepi -s. Herc. f. 387 geminum -s (*sc. Oedipodis [simul spectat ad p. 440, 66] ut*: Oed. 661 tori iugalis ... -s. Phoen. 231 inhaeret ac recrudescit -s. *al.*). Phaedr. 143 maius est monstro *Pasiphae* -s; nam monstra fato, moribus scelera imputes (-s *Phaedrae ut*: 254 morte praeventam -s. 723. *al.*). 913 ferae ... veneris evitant -s. CVRT. 5, 7, 2 non quidem quas *feminas* violari -s esset, quippe pelices *eqs.* MART. 6, 39, 14 percidet ... filium: -s non est. QVINT. inst. 9, 2, 80 summum -s suspicatus de uxore. Ivv. 2, 127 unde -s tantum Latiis pastoribus? (129 traditur ... viro ... vir, *sc. in matrimonio*). DRAC. laud. dei 2, 313 incesti ... -s agit plectenda libido. *al.*

④ *respicitur actio per magiam, maleficium magicum sim. commissum (iussum magicum l. 7; exempla pauca selecta)*: Ov. ars 2, 107 (106 philtra) sit procul omne -s! ut ameris, amabilis esto. SEN. Med. 122 (*loq. Medea*; 121 scelere flammis ... vinci) adeone credit *Iason* omne consumptum -s? LVCAN. 4, 556 in expertis quod primum fecerat herbis, expavit *Medea* -s. 6, 527 omne -s superi ... *magae* concedunt. 6, 569 *maga Thessala* arcanum ... -s Stygias mandavit ad umbras. STAT. Theb. 3, 141 Thessalis ..., cui gentile -s hominem renovare canendo. 3, 559 Thessalicum ... -s. *al.*

⑤ *respicitur delictum in bello civili, fraterno sim. commissum (de bello ipso e. g. l. 11. 18; addasne p. 439, 23? cf. p. 441, 38 sqq.)*: SEN. Oed. 748 hac transierit civile -s (LVCAN. 4, 172 deprensus est c. -s. 7, 432. STAT. silv. 1, 1, 80 tu c. -s ... domas. CLAVD. 5, 389 ANTH. 843, 5). Phoen. 453 hoc primum -s inter scientes geritur (*respic. proelium Eteoclis et Polynicis ut*: 497 veni ut arcerem -s an ut viderem propius? *al.* STAT. Theb. 4, 392 cognatum ... -s. 4, 643 geminum. 11, 499 instaurant crudele -s. *al. apud eundem*). 639 quale tu hoc bellum putas, in quo execrandum victor admittit -s, si gaudet? LVCAN. 1, 6 certatum totis concussi viribus orbis in commune -s. 2, 4 praescia ... natura ... indixit ... -s. 2, 286 summum ... -s civilia bella fatemur. 4, 243 itur in omne -s (*sim.* 5, 272). 4, 549 totum ... in partibus unis bellorum fecere -s. 7, 519 stetit omne coactum circa pila -s. 7, 868 -s belli (*cf. p. 443, 39*). *al.* STAT. Theb. 9, 432 *Ismeni* omne vadum belli series tenet, omnis anhelat unda -s. *al.*

⑥ *fati, deorum sim. (fort. huc p. 440, 69; exempla selecta post SEN. philos.; v. etiam sub b)*: Ov. Pont. 4, 11, 8 qui dei te spoliare pudica coniuge ... non habuere -s. SEN. Herc. O. 767 non audent fata tam vastum -s admittere, *sc. mortem Herculis*. 1124 quis locus tantum capiet -s fati? (*in fine mundi ut*: dial. 11, 1, 2 fata tantum aliquando -s ausura). Phoen. 526 dum nullum -s Mars saevus audet (*spectat ad l. 13 ut*: STAT. Theb. 8, 68 [*Dis ad Tisiphonen*] ede -s. 8, 504 num regia Iuno hoc molita -s?). LVCAN. 5, 204 nondum numina tantum decrevere -s (205 Pompei dammare caput). VAL. FL. 1, 808 (*exsecratio Aesonis*) vobis siquod inausum arcanumque -s et adhuc incognita leti sors superest, date ... indecores ... obitus. 2, 101 struit illa *Venus* -s Lemnoque ... exitium furiale movet (*spectat ad p. 441, 21 ut*: 2, 210 aliud *Venus* ... orsa -s). MART. 6, 68, 1 flete -s vestrum ..., Naiades, *sc. puerum mersum*. 9, 86, 8 ausa -s Lachesis laesit utrumque Iovem (*filios occidendo*). *al.*

⑦ *in iunctura fas et -s sim. (hic illic vergit ad l)*: MANCIA or. frg. Val. Max. 6, 2, 8 vidi *quendam* ... obtestantem se ad versus omne f. ac -s (TAC. hist. 3, 51, 1 adversus f. -sque inreverentiam. *cf.* PS. CYP. rebapt. 1 p. 44, 14 contra f. ... et -s, id est contra bonum et aequum). HOR. carm. 1, 18, 10. Ov. met. 9, 551 quid liceatque -sque f. que sit. LIV. 6, 14, 10 per omne f. ac -s (*al.*, v. vol. VI 1, 295, 54 sqq.; *addas* SEN. Oed. 1023 p. omne nostri nominis f. ac -s). SEN. contr. 1, 2, 8 quibus *piratis* omne f. -sque lusus est. SEN. Thy. 139 f. valuit nihil aut commune -s. SIL. 14, 92 Ivv. 13, 238. TAC. hist. 2, 56, 1 in omne f. -sque avidi. *miscere, vertere sim.*: VERG. georg. 1, 505 f. versum atque -s. *al.*, v. vol. VI 1, 295, 44 sqq.

⑧ *per prosopop. vel meton. (fort. huc pertinet p. 439, 19)*: ① *de homine vel animali nefario (de gigantibus l. 59; fort. huc trahas p. 439, 17)*: VERG. Aen. 2, 585 extinxisse -s, *i. Helenam*, ... laudabor. Ov. fast. 2, 140 tu, *Romule*, recipis luco, reppulit ille *Augustus* -s (*i. homines sceleratos, si recte intelleximus; an ad p. 439, 3 sqq. trahas?*). CORN. SEV. carm. frg. 13, 6 patriciumque -s, extinctum, (*i. Catilina; an de coniuratione eius, ut pertineat ad p. 440, 44?* Gronovius, est tunc codd.). SEN. Herc. f. 603 hoc -s, *i. Cerberum*, cernant duo. Herc. O. 980 perde ut Arcadiae -s, *i. aprum Erymanthium*. STAT. Theb. 1, 646 caede subegi, Phoebe, tuum mortale -s, *i. monstrum*. 6, 498 (495 anguicomam monstri effigiem) tollit in astra -s. 7, 514 (*loq. Iocaste*) nupsi ... peperique -s (*ad rem cf. p. 441, 48*). 11, 110 Argolicum ... impelle -s. CLAVD. carm. min. 53, 4 Terra parens ... invisum genitura -s, *i. gigantes*. DRAC. Romul. 8, 165 mactetur ... -s, *i. Paris*. *al.*

② *de re nefaria dirum efficiente*: SEN. Herc. O. 1224 primam cutem *Herculis* consumpsit, hinc aditum -s in membra fecit (*respic. vestis Nessi sanguine imbuta ut*: 1350 tam dirum -s de te triumphat?). STAT. Theb. 2, 295 te ... perhibent, Iocasta, decorum possedisse -s, *i. monile Harmoniae*. ③ *de numine, fato sim.*: LVCAN. 6, 695 Eumenides Stygiumque -s Poenaeque nocentum. 7, 170 Stygii ... numina regni infernumque -s et mersos nocte Furores. STAT. Theb. 7, 48 Impetus amens ... caecumque -s Iraeque rubentes *eqs.* DRAC. Romul. 10, 570 saeve Furor, crudele -s, infausta Libido. CIL III 9567, 6 (*saec. V*) -s quadrarit nobis parentib(us), ut poneremu(s) (*pur- lapis*) filiam nostram in (h)ac piscina, *i. sepulcro*.

④ *pertinet ad res horrendas, eventus monstruosos, prodigia, mala, quae aliena sunt ab ordine naturae (quasi omen sim. explicatur e. g. p. 443, 5. 9 [cf. p. 443, 54])*: ① *quaelibet exempla (potiora; addasne p. 437, 28 sqq.)*: Ov. epist. 5, 40 (36 venit in arbitrium *Paridis* nuda Minerva) constitit esse -s. met. 9, 372 (*loq. Dryope, quae in arborem mu-*

tatur) hoc me ... iuro non meruisse -s; patior sine crimine poenam. SEN. contr. 1, 3, 4 absit -s, [et] ut id saxum *Tarpeium* absolvat, quod tantum damnatas *Vestales* accipit. SEN. Oed. 373 (359 omen ... grave; in *extispicio*) quod hoc -s? conceptus innuptae bovis ... positus alieno in loco. LVCAN. 1, 626 quod ... -s nullis impune apparuit extis, ecce, videt *vates eqs*. STAT. Theb. 2, 519 *sphinge occisa* monstrat silva -s: horrent vicina iuveni gramina (523 prodigiale nemus). 3, 458 maculosa bidentum corda ... dirā ... -s minitancia venā. 6, 945 penitus latet exitus ingens *ominis* monstratum-que -s, sc. *per sagittam retro volantem*. 11, 147 (139 omina) scit mentem vidisse -s. CLAUD. 18, 13 inmersum ... -s fibris exploret haruspex: quae nova portendunt superi? *al.* **β** *respicitur mors, sc. potius praematura (exempla selecta certiora; cf. e. g. l. 44sq. p. 441, 42):* SIL. 3, 126 (loq. uxor *Hannibalis*) tu, bellorum genitor, miserere -sque averte et serva caput *mariti*. STAT. Theb. 5, 592 *Hypsipyle* agnoscit ... -s (i. *Opheltin ab angue necatum ut*: 6, 161 fixum matri immotumque manebat hac altrice -s). silv. 2, 1, 175 plebs cuncta -s et praevia flerunt agmina *pompaefunbris*. QVINT. inst. 6 prooem. 6 quod -s erat, sed optabat ipsa, me salvo *uxor mortua est*. CE 443, 2 (a. 117/38) ito procul et linque -s, ... viator. 1550B, 2 (*saec. II¹*) tale -s matri mors proper(at)a (tulit). 526, 7 crudum indignum(ue) -s ..., quod ... deperit. *al.* **γ** *respicitur vitium corporis*: MART. 3, 72, 2 non vis mecum ... lavari; nescio quod magnum suspicor esse -s: aut tibi pannosae ... mammae, aut *eqs*. (8 vitium peius).

B in *exclamatione, per interiect. vel in parenthesi exprimitur indignatio, dolor sim. loquentis de actione nefanda vel eventu horribili*:

1 *quaelibet exempla*: **a** *varia (selecta post LVCAN.):* CATVLL. 68, 89 Troia, -s, commune sepulcrum Asiae Europaeque. VERG. Aen. 7, 73 (*describitur omen*) adstat Lavinia virgo, visa, -s, longis comprehendere crinibus ignem (SERV. absoluta parenthesis). 8, 688 sequitur ..., -s, Aegyptia coniunx *Cleopatra* (SERV. auct. exclamatione est, quasi 'pro -s' aut per parenthesis dictum est. EXPLAN. in Don. gramm. IV 562, 24 interiectio). 10, 673 (loq. *Turnus*) quos ..., -s, omnis infanda in morte reliqui. AETNA 43 temptavere, -s, olim detrudere mundo sidera ... gigantes. HOR. carm. 3, 24, 30 quatenus, heu -s, virtutem incolumem odimus (4, 6, 17. *al.*). SEN. Ag. 35 *concombens cum filia* avo parentem, pro -s, patri virum ... miscui (MIN. FEL. 9, 5 huius *infantis*, p. -s, sitienter sanguinem lambunt *neophyti*. *al.*, e. g. l. 29, v. vol. X 2, 1439, 61 sqq.). HERC. O. 1232 o dirum -s (PS. QVINT. decl. 12, 24 o -s, in quo me scelere commeatus deprehendit! FLOR. epit. 4, 1, 2. *al.*). TRO. 1086 aliquis, -s, tumulo ferus spectator Hectoreo sedet. LVCAN. 2, 507 ecce, -s belli, reseratis agmina portis captivum traxere ducem *eqs*. (*item accedit gen. subi.* [cf. p. 421, 21]: STAT. silv. 2, 7, 100 [ad *Luca-num mortuum*] tu, rabidi -s tyranni *Neronis*, iussus ... subire Lethen [104 o dirum scelus, o scelus]). VAL. FL. 3, 186. SIL. 13, 842 immane -s. STAT. Theb. 3, 54. FLOR. epit. 4, 2, 45 *Pompeius ante pugnam Pharsalicam* cum pullo pallio, -s, ... conspectus est. *et saepe*. **b** *lugetur mors cuiusdam (sc. ut fati scelus; maxime in titulis; cf. l. 11sq. 31. 41):* STAT. silv. 2, 6, 3 primaeva parenti pignora surgentesque, -s, accendere natos. MART. 6, 62, 3 heu crudele -s malaque Parcae (CE 1225, 3 [*saec. I²/II¹*] heu scelus, heu c. -s facinusque tremendum. 1170, 7. *sim.* e. g. CE 618, 7 [Aug. *Treverorum; saec. IV?*] o c. -s, tulit hic sine crimine mortem). CE 454, 4 (*saec. II*) o -s indignum, iacet hic praeclara puella). 1997, 2 (*saec. II/III*) cui, -s, ante diem ruperunt stemina (i. sta-) Parcae. *al.*

2 *pendet struct. verbalis (paulo aliter e. g. p. 437, 50sqq.):* HOR. epod. 16, 14 ossa Quirini, -s videre, dissipabit insolens *barbarus victor*. OV. fast. 2, 711 ecce, -s visu, mediis altaribus anguis exit.

¶ *usu peculiari adhibetur pro adi.* (cf. Wackernagel, Vorl. über Syntax II², 1928, 251 et Hofmann-Szantyr 427): VERG. Aen. 3, 365 novum dictuque -s harpyia Celaeno prodigium canit (*aliter Williams, comm. 1962, ad l.*).

appendix syntactica et stilistica: **1** -s est *sim. c. struct. verb. indicante, e qua actione, cogitatione -s constet vel quid illicitum sim. sit (accedit dat. e. g. l. 67. 68; saepe iuxta verba iudicandi; negleximus struct. verb. per pron. praeparatas); pendet*: **a** *acc. c. inf.*: ACC. trag. 280 petere ... id, quod -s sit concedi tibi. CIC. Verr. II 5, 67. 134 Rab. perd. 19. *al.* VARRO ling. 6, 30 NEP. Paus. 4, 4 VERG. Aen. 2, 719 LIV. 5, 1, 4. *et saepe*. **b** *inf.* (paulo aliter l. 53; elliptice e. g. p. 436, 61; fortasse huc ACC. trag. 267): CORNELIA epist. fig. 2 uti -s haberes ... quicquam facere. CIC. inv. 2, 135 leg. agr. 2, 10. fam. 15, 21, 5 mihi. *al.* CAES. Gall. 7, 40, 7 quibus. NEP. Epam. 7, 1 Att. 17, 2 VERG. Aen. 6, 391. 8, 173 HOR. epod. 16, 26. *et saepe*. **c** *supin.* (cf. l. 54. 57): CIC. Cato 13 -s esse dictu (OV. Pont. 1, 9, 3 LACT. inst. 7, 6, 5 HIER. epist. 57, 2, 3. *al.*). CLAUD. MAM. anim. 1, 3 p. 29, 15 cogitatu (1, 5 p. 39, 5). **d** *enunt. secund.*: ut: PS. QVINT. decl. 2, 24 -s est, ut reatus iste sentiat ... adversa. OPTAT. 7, 2, 8 HIST. AVG. Alex. 32, 4 COD. Theod. 4, 6. NOVELL. Theod. 3, 2 -s ... credimus, ut *eqs*. CASSIOD. var. 9, 14, 3. *al.* quod: CE 526, 7 l. 20.

2 *iuncturae selectae*: **a** *nominales*: **α** *accedit adi. (adv. l. 21sq., nisi potius c. struct. verb. iungas) indicans*: **①** *qualitatem (notabiliora selecta)*: dirum: TRAG. inc. 240. *al.*, v. vol. V 1, 1272, 69sq. triste: VERG. Aen. 2, 184 VAL. FL. 1, 747 STAT. Theb. 9, 887. *al.* immane: VERG. Aen. 6, 624 SIL. 13, 842 AMM. 28, 1, 28. vetitum: HOR. carm. 1, 3, 26 COD. Theod. 14, 17, 6 NOVELL. Theod. 18, 1. geminum (*aliter l. 30*): SEN. Herc. f. 387 ARATOR act. 2, 110. impium: SEN. Med. 261 SERV. auct. Aen. 12, 323. cruentum: SEN. Thy. 193 LVCAN. 9, 1107 ARATOR act. 1, 101. iucundum: PLIN. nat. 14, 142 (*per oxymoron, ut dulce*: STAT. Theb. 5, 162 DRAC. Romul. 2, 39; decorum: STAT. Theb. 2, 295). crudele: STAT. Theb. 11, 499 MART. 6, 62, 3. CE 1225, 3 (*saec. I²/II¹*). COMM. apol. 621. *al.*; cf. crudum EPIGR. Bob. 54, 2. inexpiabile: PS. QVINT. decl. 12, 26. *al.*, v. vol. VII 1, 1325, 41sq. **②** *gradum*: *quemlibet (notabiliora)*: tantum: VERG. Aen. 2, 658. 4, 306 OV. am. 3, 9, 44 met. 10, 307 LIV. 27, 9, 10. *et saepe*. magnum: VERG. Aen. 7, 386 maius (OV. Pont. 2, 2, 16 SEN. Ag. 124. *al.*). SEN. Phoen. 527 magnum (OCTAVIA 310 STAT. Theb. 12, 793. *al.*). PS. QVINT. decl. 1, 10 maximum omnium -s (8, 17 LACT. ira 24, 1. *al.*). quantum: OV. met. 7, 71 LIV. 5, 52, 1 CVRT. 5, 9, 9. *al.* ingens: OV. met. 7, 427 OCTAVIA 363. *al.* STAT. Theb. 8, 68. grande: IVV. 13, 54 DRAC. laud. dei 2, 326. 562. *al.* paene: AVSON. 10, 3 (162S.), 4 non primum ponere *nomen Arborii* p. -s. admodum: AMM. 17, 13, 1 quos *homines* erat a. -s impune multa et nefaria perpetrasse. *summum sim.* (cf. l. 18): ultimum: SEN. contr. exc. 8, 3, 2 SEN. clem. 1, 23, 1 CVRT. 6, 9, 11. *al.* summum: LVCAN. 2, 286 QVINT. inst. 9, 2, 80. *al.* extremum: CARM. adv. Marc. 1, 68. **③** *ubi vel a quo -s committatur sim. (fort. huc CORN. SEV. carm. frg. 13, 6 patricium)*: SEN. Oed. 748 civile (*al.*, v. p. 442, 11sq.). Thy. 56 Thracium. 139 commune (LVCAN. 1, 6 VAL. FL. 8, 168 STAT. Ach. 1, 669. *al.*). LVCAN. 10, 453 servile. STAT. Theb. 3, 141 gentile. 3, 559 Thessalicum. 4, 392 cognatum. 4, 643 geminum. 11, 110 Argolicum. Ach. 2, 44 maternum. *al.*

β *accedit gen. (gerund. l. 38) indicans*: *quis -s paret*: OV. am. 3, 6, 49 patui. trist. 4, 10, 101 comitum. SEN. Herc. O. 1124 fati. Oed. 1023. Phaedr. 678 stirpis tuae. OCTAVIA 603 nati. LVCAN. 7, 123 victoris. 8, 550 Caesaris. *al.* *ubi -s fiat*: SEN. Herc. O. 980 Arcadiae. LVCAN. 7, 306 saeptorum. *qua actione -s constet, ad quid -s pertineat*: SEN. Oed. 661 tori iugalis (cf. Phaedr. 913 veneris). TRO. 44 caedis. epist. 95, 35 deserendi -s. LVCAN. 2, 507 belli (4, 549 bellorum. 7, 868). FLOR. epit. 3, 1, 6 corruptae -s legationis. HEGES. 5, 41, 1 p. 384, 21 scleris (CONST. Sirmo. 14 VEN. FORT. Mart. 2, 147). CARM. de resurr. 352 malorum. *al.*

b *verbales*: **α** -s *pro obi. acc.; c. verbis selectis*: **①** *meditandi*: struere: TRAG. inc. 240 VAL. FL. 2, 101 MART. 9, 70, 2. concipere: HOR. carm. 2, 13, 9 OV. met. 10, 352. 404 PS. QVINT. decl. 1, 6. moliri: STAT. Theb. 8, 504. *al.*, v. vol. VIII 1359, 51sq. **②** *expian-di*: piare: VERG. Aen. 2, 184 -s quae triste piaret (*inde* AMBR. epist. 10, 73, 17). STAT. Theb. 9, 602 IVV. 13, 54. *al.* purgare: OV. met. 13, 952 SIL. 11, 199. solve: OV. fast. 2, 44. **③** *faciendi*: committere: OV. met. 7, 427. *al.*, v. vol. III 1911, 49sq. *facere*: OV. met. 8, 483 SEN. Tro. 1119 LVCAN. 10, 371. *al.* perficere: PS. QVINT. decl. 1, 11 FLOR. epit. 3, 1, 5 APVL. met. 10, 11, 2 GREG. Tvr. Franc. 6, 36 p. 308, 1. **④** *quibuslibet*: prohibere: VERG. Aen. 5, 197 OV. met. 10, 322 SIL. 2, 373 LICENT. carm. ad Aug. 50. audere: VERG. Aen. 6, 624 OV. fast. 3, 705 LIV. 27, 9, 10. *al.* admittere: SEN. contr. 7, 5, 2. *al.*, v. vol. I 753, 17sq.

β in *formula* absit -s: SEN. contr. 1, 3, 4 p. 443, 2. SEN. Med. 931 OCTAVIA 461. HIER. epist. 96, 12, 6 (*Theophil.*). NOVELL. Marc. 4, 1.

3 *accedit struct. indicans, erga quem (quid l. 61) -s committatur, sc. per praepos. in (saepe ex iunct. verb. pendens)*: *c. acc.*: SEN. benef. 7, 20, 1 nihil in eum -s est. epist. 120, 6 in hostes. CVRT. 6, 7, 30 in te ... cogitavi -s (*nisi ad l. 62*). HERM. vulg. vis. 1, 3 admisit -s in dominum. AMBR. in Luc. 8, 4 quod in subditos -s est. SIDON. epist. 8, 2, 1 -s in studia committere. *al.* *c. abl.* (*hucine l. 60?*): SEN. Thy. 220 p. 440, 20. DRAC. Orest. 904 in matre.

4 *opp. fas (iuncturam fas et -s sim. v. p. 442, 37sqq.; cf. etiam p. 439, 12)*: VARRO ling. 6, 31 p. 436, 23sqq. MANIL. 4, 922 PAVL. FEST. p. 226 VAL. MAX. 7, 5 pr. SEN. Thy. 220 LVCAN. 8, 410. *al.*

5 *pro syn. est vel variat in contextu (notabiliora)*: crimen: OV. met. 7, 71 p. 440, 12. SEN. Herc. f. 1264 clem. 1, 23, 1. *al.* SIL. 11, 199 PS. QVINT. decl. 5, 11. *al.* scelus (*disting.* CIC. parad. 25 p. 435, 75): CIC. Att. 9, 2^a, 1 OV. met. 10, 322. 15, 127 SEN. contr. 7, 1, 22. 7, 5, 2 SEN. Phaedr. 143 p. 441, 69. *al.* OCTAVIA 605. *al.* facinus: SEN. Med. 931 TRO. 1119. *al.* CE 1225, 3 p. 443, 48. *al.*

deriv.: nefarius.

Stehli.

***nefastus**, -a, -um. [a 3. ne et 1. fāstus; exspectes in-fāstus (v. vol. VII 1, 1353, 59 sqq.), sed intercedit nefas, quod tamen non ante ACC. legitur

[Yoshida]

(paulo aliter Leumann, *Gramm.* 1977, 387). Mei.] *derivatur a fari e. g. l. 18sq., a nefas l. 28 (etiamne l. 18?) et PRISC. gramm. III 486, 21 e fando putant quidam etiam fas et nefas dictum esse ...; ex quo fasti et -i dies. de abbreviationibus v. l. 43sq. de notione (v. etiam l. 16sq. l. 64sq.):* GLOSS. -us: nefarius, nequissimus. scelere pollutus. nefa(s)tus: nefandus. nefa(s)tum et nefarium: unum est et sceleratum. II 245, 55 ἄσσητος: inauditus, -us. *al. legitur in FAST. passim, ceterum apud PLAVT. l. 31 et inde a CIC., VARRONE. [confunditur in codd. maxime c. nefandus, e. g. STAT. Theb. 1, 273. 4, 516 PRVD. perist. 2, 479.]*

i. q. pertinens ad nefas, i. ad aliquid non licitum, vitandum (indicatur, quid prohibeatur, per dat. p. 446, 7, quid respiciatur, per abl. p. 446, 30): **I respicitur dies** (saepe in iunctura dies -us [d. intellegitur sub A3]; *notio transfertur ad res alias sub A2a et B2b):* **A** *stricte de eo die, quo lege agere (v. l. 17sq. 25sq.) vel habere comitiam (v. l. 18) non licet (sc. disting. dies fasti et comitiales; alias actiones prohibitas esse negat Michels, The Calendar of the Roman Republic, 1967, 67 sq.):* **1 definitiones sim. (simul ad B spectat l. 27, ut vid.):** VARRO ling. 6, 30 contrarii horum *fastorum comitialiumque dierum* vocantur dies -i, per quos dies nefas fari praetorem 'do dico addico'; itaque non potest agi: necesse est aliquo uti verbo, cum lege quid peragitur (*item spectat ad silentium praetoris*: 6, 53 hinc *e fando* fasti dies, quibus verba certa legitima sine piaculo praetoribus licet fari; ab hoc -i, quibus diebus ea fari ius non est, et, si fati sunt, piaculum faciunt. Ov. fast. 1, 47 MACR. Sat. 1, 16, 14. 30. cf. l. 40). PAVL. FEST. p. 93 fastis diebus *tiocunda* fari licebat, -is quaedam non licebat fari. SVET. frg. p. 154, 1 fasti dies sunt, quibus ius fatur, id est dicitur, ut -i, quibus non dicitur. GAIUS inst. 4, 29 -o (-cto cod.) quoque die, id est, quo non licebat lege agere, pignus capi poterat. ISID. diff. 1, 250 -i dies dicti ab eo, quod nefas sit quidquam his diebus agere vel dicere vel sacrum facere; ergo festis diebus contrarii sunt -i (*locus interpol. sec. Codoñer. al.*

2 apud auctores: **a** *in imag. iocosa de testibus:* PLAVT. Poen. 584 istorum *hominum ad testandum adductorum* nullus -ust: comitiales sunt meri; ibi habitant, ibi eos conspicias quam praetorem saepius. **b usu communi:** Ov. fast. 1, 50 nec toto perstare die sua iura putaris: qui iam fastus erit, mane -us erat (cf. FEST. p. 278 e -o fastus). LIV. 1, 19, 7 idem *Numa* -os dies fastosque fecit, quia aliquando nihil cum populo agi utile futurum erat (*inde* FLOR. epit. 1, 2, 2). FEST. p. 173 nundinas feriatum diem esse voluerunt antiqui, ut rustici convenirent mercandi vendendique causa, eumque -um, ne, si liceret cum populo agi, interpellarentur nundinatores. p. 278 (*exemplum actionis contra deorum voluntatem commissae*) die -o apud praetorem lege agere. MACR. Sat. 1, 16, 27 ad rem sane militarem nihil attinere notat Varro, utrum fastus vel -us dies sit, sed ad solas hoc actiones respicere privatas. *al.*

3 in fastis (exempla pauca; plura v. Degrassi, Inscr. Ital. XIII 2 p. 344. 358; sunt qui passim nefas solvant): **n** *pro nefastus* (cf. PAVL. FEST. p. 164 -i dies n littera notantur): FAST. ann. Num. Antiat. Febr. 1 (Inscr. Ital. XIII 2 p. 4) kalendae Feb(ruariae), n. Apr. 5 (*ibid.* p. 8) non(ae), n. *al.* **np** *pro nefastus* (publicus) (*si recte explicat Michels, l. cit. 68 sqq.; de aliorum opinionibus v. vol. X 2, 2456, 31 sqq. et Pieroni, comm. 2004, 73 sq. ad FEST. p. 165; non nisi in diebus feriarum; in ligatura praeter FAST. ann. Iul. Ost. Dec. 19 [Inscr. Ital. XIII 2 p. 106]:* FAST. ann. Num. Antiat. Ian. 11 (Inscr. Ital. XIII 2 p. 2) Carmentalia, np. Sept. 13 (*ibid.* p. 18) eid(u)s, np. *al.* **nf** (*in fastis deperditis legitur in diebus, qui in aliis fastis np notantur; n(e)f(astus) vel nefastus*) feriatu) accipit Mommsen, CIL I² p. 290, n(e)fas feriae) Rüpke, *Kalender und Öffentlichkeit*, 1995, 287 sq. coll. FAST. ann. Iul. Pigh. Sept. 24 [Inscr. Ital. XIII 2 p. 219] n fer): FAST. ann. Iul. Pigh. Aug. 27 sq. (Inscr. Ital. XIII 2 p. 218). 31 (*ibid.*). Sept. 23 (*ibid.* p. 219). *sunt qui nfp* *pro nefastus* feriae) p(ublicae) accipiant (*quod etiam pro nep loco mutilo con. FEST. p. 165 [np edd.]; passim autem correctura notae f(astus) in notam np accipi potest (cf. Gordon, Album of Dated Lat. Inscr. I, 1958, 20):* FAST. ann. Iul. Arv. Sext. 1 (Inscr. Ital. XIII 2 p. 31). Sept. 2 sq. (*ibid.* p. 33). 23 (*ibid.* p. 35).

B *confuse vel abusive de die religioso vel atro, quo a variis actionibus temperandum est (usum aut imperitorum aut posterioris aetatis esse indicant auctores sub 1):* **1 definitiones:** GELL. 4, 9, 5 religiosi ... dies dicuntur tristi omine infames inpeditique, in quibus et res divinas facere et rem quampiam novam exordiri temperandum est, quos multitudo imperitorum prave et perperam -os appellat. 5, 17, 1 Verrius Flaccus ... dies, qui sunt postridie Kalendas, Nonas, Idus, quos vulgus imperite -os dicit, propter hanc causam dictos habitosque atros esse scribit: '...'. NON. p. 73, 30 atri dies dicuntur, quos nunc -os vel posteros vocant.

2 apud auctores: **a** *de ipso die (agitur de institutione publica diei -i praeter HOR. loco iocoso):* HOR. carm. 2, 13, 1 (*respic. arbor, quae cadens Horatium paene occidit*) ille ... -o te posuit die ..., arbos, in nepotum perniciem (PORPH. non fasto [fausto var. l.] et abominando). TAC. ann. 14, 12, 1 *decretum est*, ut ... dies natalis Agrippinae minoris inter -os esset

(SVET. Tib. 53, 2 cum diem ... natalem eius Agrippinae maioris i. -os referendum Tiberius suasisset. *item* i. -os referre: VIR. ill. 14, 4 dies excidii Fabiorum. 23, 7 qui dies i. -os relatus, Alliensis dictus [cf. b]).

b *transfertur notio diei ad locum:* LIV. 6, 28, 8 (6 Praenestini dicunt Romanos Alliensi die Alliam ipsam ... reformidaturos esse) Romani contra ... locum ... inritaturum se potius ad delendam memoriam dedecoris, quam ut timorem faciat, ne qua terra sit -a victoriae suae.

II respicitur quodlibet nefas: **A** *de re:* **1 varia exempla:** CIC. leg. 2, 21 quae ... augur iniusta -a vitiosa [dira, d[ef]ixerit, inrita infectaque sunt] (cf. del. Powell). CVRT. 7, 5, 20 nihil ulli -um in Bessum, interfectorem regis sui, videbatur. PLIN. nat. 4, 10 perfodere ... *Isthmon* temptare varii ..., -o, ut omnium exitu patuit, incepto. 20, 114 *eruditi quidam dicunt* innocentiores ... esse marem *apii*; eaque causa est, ne inter -os frutex damnetur. STAT. Theb. 6, 205 (*respic. funus iuvenis*) labor insanos arcere parentes; stant iussi ... atque obtentis eminus armis prospectu visus intercludere -o. 11, 657 (*Creon fit rex Thebarum*) iuvat ... -o stare loco. APVL. met. 11, 14, 4 me cum primum -o tegmine despoliaverat asinus. **2 pertinet ad pravum dei cultum:** PLIN. nat. 14, 119 prolibare diis -um habetur vina ... vitis fulmine tactae, quamque iuxta hominis mors laqueo penderit (*item -um in struct. c. inf.:* STAT. Theb. 4, 516 scimus ... triplicis mundi summum, quem scire -um). STAT. Theb. 1, 273 (*respic. ara Lycaonis*) Arcades hic tua, *i. Iovis*, ... delubra -is imposuere locis. 4, 630 illum *Oedipodem* sacris adhibete -is, *i. necymantiae*. 11, 285 (*Creon de morte filii*) primitiis ararum et rite -o libatus iussusque mori. PRVD. perist. 2, 479 video futurum principem ..., qui templa claudat ..., -a damnet limina.

B *de homine (cf. l. 36):* SEN. Oed. 1027 (*Iocaste secum*) omne confusum perit, incesta, per te iuris humani decus: morere et -um spiritum ferro exige. STAT. silv. 5, 5, 35 (*loq. poeta de morte pueri*) sic merui? sic me cantuque habituque -um aspiciant superi?

C *de deo inferno:* VERS. metr. Bass. gramm. VI 264, 1 frugiferae sacra deae, quae colitis mystica, iunctaeque Iovi -o, *i. Diti*. STAT. Theb. 4, 456 satis Acheronte -o virginibus, *i. Furiis*, iubet esse focos.

n. nefastum, -i pro subst. a. q. non licitum, nefas: HOR. carm. 1, 35, 35 quid nos dura refugimus aetas? quid intactum -i liquimus? unde manum iuventus metu deorum continuit? (*masc. intellegit PORPH. -os pro nefariis posuit*). PLIN. nat. 4, 47 Bizye, arx regum Thraciae, a Terei -o invisa hirundinibus. SERV. auct. Aen. 12, 779 fasto -um *contrarium*. DRAC. laud. dei 3, 564 nec sumus ignari, quid sit fas quidve -um. Yoshida.

nefel- v. **nephel-**.

nef(e)rendus, -a, -um (nisi subst. -us, -i m.). *fort. alia forma vocis q. e. nefrens (ita Bader, Formation des compos. nom., 1962, 187). de scriptura v. infra ad singulos locos.*

i. q. castratus (vel porcus castratus; fort. ex errore, quo vox q. e. nefrendes vel c. nefrens confundebatur, vel particulam neg. 3. ne continere putabatur): FVLG. serm. ant. 5 *Athenienses* coeperunt offerre Marti porcum castratum, quem -ferendum (neff- var. l.) vocabant, id est quasi sine renibus (cf. Pizzani, ed. 1968, 77 sqq.; inde pendent serm. ant. 5 tit. [vix genuinus] quid sint -ferendi sues [-fertandi, -fferendi, -ferende var. ll., nefrendes edd. vet.]). GLOSS. V 507, 53 -frendus. GLOSS.^L V Abba NE 11 -ferendus [item GLOSS. Vatic. Reg. 203, 93, ubi vox a nefres, i. νεφρός, derivata esse dicitur]).

nefil- v. **nephel-**.

nefr- v. etiam **neph-**.

nefrnd- v. etiam **nefrens**.

nefrndēs, subst. plur. masc. vel fem. [*nisi subest confusio c. nefrēs 'infans', vox originem trahit a *neg^{wh}-ro- (cf. nebrundines), quod auctum est suffixis -on- (cf. infra nefrones) et -d- parum explicato. cf. Ernout-Meillet, Dict. 1959, 436; Walde-Hofmann II 156; de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 404. Mei.]*

i. q. testiculi (fort. etiam renes, cf. nefrundines et v. Adams, Regional Diversific. of Latin, 2007, 174 sq.): PAVL. FEST. p. 163 sunt qui -es testiculos dici putent, quos Lanuvini appellant nebrundines, Graeci νεφροῦς, Praenestini nefrones (*resp. locus lacunosus* FEST. p. 162 et [...]) prae [pro legit Müller] nefrendibus [a nefrens?] [alii nefrundines intelligunt, quos] usus recens [dicit vel renes vel testicul]os, quos Lanu(vini appellant nebrundine)s eqs. [textum ita restit. Müller]).

nefrnditium: annuale tributum, quod certo tempore rustici dominis vel discipuli doctoribus afferre solent[um], duntaxat sit carneum, ut porcellus GLOSS. V 605, 16. *subst. neutr. a nefrens (v. Bader, Formation des compos. nom., 1962, 61; ad notionem cf. p. 447, 13sq.).*

nefrndus v. **neferendus**.

nefrēns (? v. l. 75), -endis, adi. vel subst. masc. *a ne- et frendere (fere ita e. g. p. 447, 11. 14sq.), cf. infrendes. de formis: apud antiquos occurrunt sing. acc. -ndem, plur. nom. et acc. -ndes, abl. FEST. p. 162 -ndibus (loco lacunosus, v. l. 64); nom. sing. non ante aevum q. d. medium, sc.*

[Ranieri]

-ns Osbern. deriv. *F* xiv 6, -ndis Gloss. I 167 (e cod. saec. XIII). *metitur* nē-, ut vid., LIV. ANDR. I. 5 (v. *Spaltenstein*, comm. 2008, 155).

i. qui cibum frendere non potest (sc. dentes nondum habens):

1 -es sunt infantes: fragmentum tragoediae (si recte legitur): LIV. ANDR. trag. 38 quem ego -em alui lacteam immulgens opem (sic apud Paul. Fest. p. 163; *maior pars periit apud* Fest. p. 162 [cod. F] ego n̄ (...s opem, unde sunt qui restituant ego non frendem eqs., fort. recte). *cetera exempla*: PAUL. FEST. p. 163 (antea l. 15; citatur apud Fest. p. 162 Ateius (Capito)) alii dicunt -es infantes esse nondum frendentes, id est frangentes; Livius '...' (v. supra; seq. p. 446, 61). SERV. auct. Aen. 8, 230 unde (sc. a 'frendere') -es infantes, quia nondum habent dentes (sim. ISID. orig. 10, 137). GLOSS. -em: infantem nondum dentatum eqs. -es: infantes adhuc sine dentibus. **2 -es sunt porci** (arietes l. 16): VARRO rust. 2, 4, 17 porci dicuntur -es ab eo, quod nondum fabam frendere possunt eqs. PAUL. FEST. p. 163 (citatur apud Fest. p. 162 (Q. Mucius Scaevola) -es arietes dixerunt, quod dentibus frendere non possint (postea l. 9). SCAVR. gramm. VII 12, 3 (antea: 'ne' pro 'non', v. p. 282, 55 sqq.) †significat -es porcos eqs. ISID. orig. 20, 16, 1 -es (nefer- var. l.) dicti adhuc lactantes porculi eqs. GLOSS. VATIC. Reg. 203, 92 -e(s) p(or)culi eqs.

deriv.: nefrenditum; cf. nef(e)rendus.

nefr̄sis, nefr̄t-, nefr̄t- v. neph-.

nefr̄nēs, subst. plur. masc. vel fem. [a *neg^{wh}-ro- c. suffixo -ōn-; nef- pro *neb- (cf. nebrundines) dialecto praenest. proprium est. cf. *Walde-Hofmann II* 156; de *Vaan*, *Etym. Dict. of Latin*, 2008, 404. Mei.] i. q. testiculi (fort. etiam renes, cf. nefrundines): PAUL. FEST. p. 163 quos ... Praenestini -es appellant (inde restit. Fest. p. 162; v. p. 446, 63). **nefrundinēs, subst. plur. masc. vel fem., cf. nebrundines.** [pro nebr- sec. dialectum praenest., cf. nefrones. Mei.] [e con. inc. p. 446, 64.] i. q. renes: FEST. p. 277 renes quos nunc vocamus, antiqui -es appellabant, quia Graeci νεφρούς eos vocant. *Ranieri.*

negābilis, (-e). a negare. i. qui negari potest: GLOSS.^L I Ansil. IN 737 infitiabilis (-finita- trad.): -is (748). **[negābundus: ξῆαγρος ex gloss. rec. Vulcanii affertur in lexicis.]** **negantia, -ae f.** a negare. i. q. actio negandi, negatio: CIC. top. 57 dialectici addunt coniunctionum -am sic: non et hoc et illud; hoc autem, non igitur illud (inde BOETH. in top. Cic. 5 p. 366, 20 [cf. l. 30 sq. per negationem coniunctionum, ut Tullius ait]). MART. CAP. 4, 387 quatum genus oppositorum est aientia et -a, ut 'Cicero disputat', 'Cicero non disputat' (negatio Willis, *De Mart. Cap. emendando*, 1971, 65 coll. 4, 384. 391; sed etiam part. praes. neutr. plur. subesse possit, cf. 4, 342 quae sint aientia, quae negantia).

nega(n)tinummius v. negitanummius.

***negātio, -ōnis f.** a negare. legitur apud RHET. Her., CIC. et inde ab APVL., TERT., MIN. FEL., nusquam in versu; plur. p. 448, 2. 27. 41. 449, 38 et saepe apud BOETH.; cf. p. 449, 3. [confunditur in codd. c. negotiatio e. g. IREN. 1, 24, 6 HIER. in Ier. 1, 20 (vix recte ed. HESYCH. in lev. 13, 29 p. 944^c; restit. DON. Ter. Ad. 638, 2; v. etiam p. 449, 68), negotium SYMM. epist. 1, 11, 2. al., necatio CASSIAN. inst. 7, 23.] fere i. q. actio vel effectus negandi (meton. p. 448, 34 sqq.; quis neget, indicatur per gen. vel pron. poss. e. g. p. 448, 11. 75; quis vel quid negetur, per gen. e. g. p. 448, 45, adi. p. 449, 6, praepos. p. 449, 55 sq.; gradum, vim -is indicat adi. p. 448, 9. 32. 40. 63. al., adv. vel praepos. p. 449, 49. 450, 10); -o fit: I aliquid non esse, falsum vel non ita esse indicando, infitias eundo (negatur fere dicendo, contendendo, sed habitu vel facto p. 448, 63. 449, 6. 10; c. colore abnegandi, renuntiandi, prodendi p. 448, 64 sqq. 449, 9 sqq.; opp. confessio e. g. p. 448, 10. 47. 449, 4. 14. 22 [cf. confiteri p. 449, 14. 48]): A vario contextu: **1 negantur res:** a dicendo, contendendo: a. quidlibet (imprimis in arte rhet., gramm., dialectica [sed e. g. in explic. theol. p. 448, 6]; gr. resp. ἀπόφασις. opp. affirmatio p. 448, 14. 21 et DIOM. gramm. I 404, 16. al. [saepissime apud BOETH.], confirmatio l. 74. p. 448, 18. al., positio l. 68); significatur:

① usu proprio: ① actio negandi (e. g. l. 64 sqq. p. 448, 12 sqq.) sive enunt. negatum (e. g. p. 448, 2. 9 sqq.; negatur vox una p. 448, 22 et IVNIL. 1, 20 'ingenitus'): ① locut. per -em: RHET. Her. 4, 45, 59 similitudo quattuor modis dicitur: per contrarium, p. -em eqs. 4, 46, 59 p. -em dicitur probandi causa hoc modo: 'neque equus indomitus ...; neque homo indoctus eqs.' ibid. iterum. FORTVN. rhet. 2, 23 a contrario p. positionem et -em (item MART. CAP. 5, 558). MART. CAP. 4, 415 'si non est rhetorica utilis, non est bene dicendi scientia'; assumitur argumentum a contrario, id est p. -em, sic: 'est autem bene dicendi scientia; utilis est igitur' (item respic. dictum, quod particula negativa caret [cf. p. 448, 8]; GREG. M. epist. 11, 27 l. 33 [ad Vulg. Matth. 11, 7 quid existis in deserto videre? arundinem vento agitatam?] quod videlicet p. -em dicitur, non per confirmationem; ... [l. 38] negatur ..., quia Iohannes arundo vento agitata fuerit eqs.). et saepius. ② cetera exempla: CIC. Sull. 39 perspicu-

um est, cum is, qui de omnibus scierit, de Sulla se scire negarit, eandem esse vim -is huius, quam si eqs. fat. 15 ut *Chaldaei* -es infinitarum conjunctionum, potius quam infinita conexa ponant ([l. e. g. 'non et natus est quis oriente Canicula et is in mari morietur']. sim. 16). TERT. carn. 19, 3 (antea, sc. sec. Ioh. 1, 13: non ex sanguine nec ex carnis et viri voluntate) ad carnem Christi ... pertinet -o ... nativitatis humanae. DON. Ter. Andr. 807, 1 ('parentes repperit?:: utinam') novo genere exoptationem pro -e intulit (respic. enunt., quod particula negativa caret, ut: Hec. 748, 1 ['quis id ait?'] non interrogatio, sed firma -o est. Eun. 89, 1 [respic. enunt. ironicum; opp. confessio]. Ad. 981, 4 ['istoc vilius'] -o est ... floccum ostendentis ... cum ἐλλείψει, qua subauditur 'quicquam' et 'non dabo'. cf. p. 447, 71). Phorm. 121, 3 'numquam' pro 'non' in maiorem -is significantiam poni semper (cf. CHAR. gramm. p. 233, 9 [ex *Cominiano*] adverbium significant ... -em ut 'non', affirmationem ut 'etiam' eqs. [item fere DIOM. gramm. I 404, 6]). 147, 2 ('pater ... rediit an non?:: nondum') 'nondum': quia venit, iam non plena, -o est ([l. praedic., cf. l. 40]). IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 4, 93 contrarium est necessitas et voluntas, quarum confirmatio ex mutua -e generatur eqs. MART. CAP. 4, 384 opponitur contrarium (contrario), ut ... aientia -i (respic. quatum genus oppositorum q. d. ut: PS. AVG. categ. 18, 151 illorum oppositorum ..., in quibus est -o et affirmatio, exemplum sit 'currit', 'non currit'. BOETH. categ. 11b20 ISID. orig. 2, 31, 7. al.). BOETH. anal. pr. 52b32 boni 'non bonum' -o est. herm. 17a25 (22 est ... enuntiatio vox significativa) affirmatio ... est enuntiatio alicuius de aliquo, -o enuntiatio alicuius ab aliquo. al. (saepissime apud BOETH.). respic. res ipsa per -em descripta: BOETH. herm. comm. sec. 6, 14 p. 477, 10 quod fit album, ... fit ... ex non albo, et ceterae generationes ex -bus potius proficiscuntur.

③ vis negativa: DON. Ter. Andr. 384, 3 'numquam' plus habet -is quam 'non' ([de eadem re l. 12 sq.]. cf. -em habere: CHAR. gramm. p. 245, 1 sq. ['numquam'] utrumque videtur in se habere: et -em et tempus eqs. SERV. Aen. 2, 23 ['male fida'] 'male' ... minutionem habet, non -em). Eun. 533 ('te orabat ..., ut cras redires.:: rus eo') maior -o est, quam si diceret 'non venio huc'.

④ usu meton. vox, particula negativa (cf. particula -is BOETH. in herm. comm. sec. 2, 7 p. 144, 12. al.): CIC. inv. 1, 42 disparatum ... est id, quod ab aliqua re praepositione -is separatur, hoc modo: 'sapere' et 'non sapere' (cf. -em praepos. PS. APVL. herm. 5 p. 270 propositioni [antea: negativam particulam]; -em (adponere: BOETH. in herm. comm. sec. 1, 1 p. 49, 12. 2, 7 p. 144, 25 ad praedicatum. al. apud eundem). DON. Ter. Phorm. 142, 5 ('nihil precor') plena -o est 'nihil' (cf. l. 16). AVG. de duab. anim. 7 p. 59, 19 (plur. ut ibid. p. 59, 21 inter -es, quas eis vocibus adiunximus. p. 59, 24 MART. CAP. 4, 399). MART. CAP. 4, 399 -e ... de loco migrante. al.

⑤ crimen (debitum l. 50), sc. infitiando: CIC. part. 102 primus ille status rationem habet iniqui criminis ipsam -em infitiationemque facti. TERT. adv. Marc. 2, 25, 3 deus et hic, sc. in Adam, liberi arbitrii probans hominem in causa aut -is aut confessionis. 2, 25, 5 Cain praeter admissum etiam -is eius oneratum. COD. Theod. 4, 8, 6, 5 (opp. antea: si quiddam apud se esse eius, qui se dominum dicit, profitebitur) quod ... petitur, si id fuerit -e controversum. MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 10 p. 36, 11 'quaestio' est vox intentionis et -is, id est 'fecisti', 'non feci' aut 'iure feci'. SVLP. VICT. rhet. 9 p. 318, 13 (de causa coniuncta) placuit ... illum Cluentium et -e defendi, sc. non solum praescriptione. 38 p. 336, 19 quod dicitur propria eius coniecturae, esse -o ([l. i. status infitalis, v. vol. VII 1, 1449, 37 sqq.]. 46 p. 342, 12 utemur aut -e aut opposito: -o est, ut dicamus non esse contrarium legibus ..., oppositum eqs. INTERPR. Paul. sent. 1, 19, 2 ('quae causae infitiatione duplantur') quae causae pulsatorum -e duplantur. GREG. M. in euang. 26, 6 l. 141 per -em peccatorum (opp. per confessionem). al.

⑥ promissionem: SYMM. epist. 1, 11, 2 (antea: do fidem nihil) ne mihi sit dicti huius posthac -o, en vobis chirographi instar litteras meas.

⑦ habitu, ornatu: TERT. coron. 14, 2 quid ... est in capite feminae corona aliud ... quam summae lasciviae nota, extrema -o verecundiae?

⑧ negantur animantes, sc. abnegat sim.: Christus propinquos, originem humanam: TERT. adv. Marc. 4, 19, 10 (antea: 'quae mihi mater aut fratres', sc. sec. Matth. 12, 48) quasi ad generis et nativitatis -em. 4, 19, 12 ex proximorum -e (antea: illos nolebat agnoscere). quicumque discipulus, fidelis Iesum: TERT. adv. Marc. 4, 28, 6 (respic. Luc. 12, 9 sqq.) post deterritam ... -em sequitur et blasphemiae formidandae admonitio. scorp. 9, 8 ratio ... tam confessionis quam -is (respic. Matth. 10, 33 ut: 9, 11 perinde -em -e rependi a domino, quemadmodum confessionem confessionem [l. pertinet ad l. 73]. 10, 16. al. in eodem opere). CHROMAT. in Matth. 43, 2. Christus infideles: v. l. 71 (cf. p. 452, 1 sq.). Petrus Iesum (respic. e. g. Matth. 26, 69 sqq.): TERT. adv. Marc. 4, 41, 2 Petrum ... -i destinavit deus. PS. CYPR. ad Novat. 8, 6 illum suam

-em flentem (AVG. serm. 299B, 1 sq. coll. Morin p.517, 5 tertiam. *al.*). AMBR. obit. Theod. 19 [confirmavit ... caritatem trina responsio, vel abolevit trinae -is errorem (I, respic. Ioh. 21, 15 sqq.; *sim. e. g.* HIER. epist. 42, 2, 3 t. -em trina ... confessione delevit)]. AVG. in euang. Ioh. 113, 6. *et saepe, imprimis apud AVG.*). *al.* Iudas Iesum: CASSIAN. inst. 7, 23 Iudas dominicae -is reus extitit (25 dominicae proditiōis).

B negatur deus vel fides, doctrina recta (haeretica l. 52) *sim.*, *sc.* non oboediendo, non confitendo *sim.*: 1 a Christianis (gr. fere resp. ἐξάρνησις, sed ἀναίρεσις l. 51): a significatur apostasia (effecta fere verbis, sed factis *sim. l. 18 et hic illic sub β*), quae fit: a apud magistratus *sim.*, *sc.* tempore persecutionis (rei negant factum, *sc.* se Christianos esse, *e. g. l. 13. 21. 24; subest usus p. 448, 44sq. descriptus*): TERT. nat. 1, 2, 1 nocentes quidem negantes ... tormentis urgetis ad confessionem, Christianos ... sponte confessos tormentis comprimitis ad -em. coron. 11, 6 (antea alluditur ad Matth. 10, 33 Luc. 12, 8) necessitas timendae -is et obeundi martyrii. fug. 12, 7 (sunt qui se a delatoribus redimant) -o est etiam martyrii recusatio. adv. Marc. 1, 27, 5 quid non et in persecutionibus statim oblata acerra animam -e lucraris? pudic. 19, 25 delicta exitiosa, quae veniam non capiant: homicidium, idololatria, fraus, -o, blasphemia *eqs.* (in *sim. enumeratione*: ACT. Archel. app. 13). MIN. FEL. 28, 4 (antea: si qui infirmior malo pressus ... Christianum se negasset). HERM. vulg. *sim. 9, 28 p. 153, 9* quicumque deliberatis de confessione aut de -e (gr. ἀρνῆσεως, *Pal. sim.* inficiatione). OPTAT. 3, 8, 6 ad -em nominis dei. HIER. vir. ill. 42, 2 obtinente lege absque -e non dimitti Christianos. ANIAN. Chrysost. hom. 6, 6 p. 1037^{med.} plerumque contingit, ut extorqueatur alicui -o dei (gr. ἄρνησις). AVG. serm. 306C, 1 coll. Morin p. 647, 4 ut alterutrum eis martyribus proponeretur, aut Christi -o aut mortis temptatio (313B, 2 coll. Morin p. 71, 29. 318, 2 p. 1439. cf. l. 41). *al.* β qualibet defectione: TERT. coron. 12, 3 'tunc tibi, Iuppiter, bovem ... vovemus esse futurum'; cuius sententiae vox est? utique -is; etiam si tacet illic Christianus ore, coronatus capite respondit. idol. 22, 4 negat ..., quicumque dissimulat ... pro ethnico habitus, et utique omnis -o idololatria est, sicut omnis idololatria -o sive in factis sive in verbis. HIL. c. Const. 10 vectigalia, Caesar, donas, ut ad -em Christianos invites (*sc. ad haeresin Ariam*; cf. PETR. CHRYS. serm. 24, 3 l. 104 dominus ministrabit ... dignam de tua, haeretice, -e sententiam). HIER. c. Lucif. 5 l. 131 qui episcopus si infatuatus fuerit sive per -em sive per haeresim sive per libidinem *eqs.* tract. p. 556 l. 22 si ... sunt martyria in pacis tempore, sunt et -es ...; (p. 557 l. 1) et martyrium est et -o est; ego monachus ... si reliquero propositum meum, Christum negavi. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 8 l. 35 (l. 19 si legero vel habuero gentiliū libros, te negavi) de -is Christi sacrilegio. LEO M. serm. 36, 4 l. 95 (ad Tit. 1, 16 deum profitentur se scire, factis autem negant) vere ... reatus -is incurritur, quando bonum, quod in sono vocis auditur, in conscientia non habetur.

b cetera exempla: IREN. 1, 21, 1 ad -em baptismatis eius, quae est in deum regenerationis (gr. ἐξάρνησιν). PELAG. Aug. grat. Christ. 41, 45 p. 158, 9 agnoscent, quam inique nos -e gratiae infamare gestierint, qui ... confitemur ... gratiam (IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 189 [bis]. AVG. persev. 20, 53 g. omnino -o). LEO M. epist. 28 Conc.^s II 2, 1 p. 31, 8 (= IV 1 p. 171, 20) -o verae carnis (CONC.^s II 3, 1 p. 93, 3 qui dicit unam naturam ad -em c. Christi [gr. II 1, 1 p. 113, 15 ἐπὶ ἀναγνώσει]). RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 105, 37 dicta haeticorum capitulorum -em habentia *eqs.* et saepius.

2 a Iudaeis, qui negant: deum foedere iunctum: HIER. in Ier. 1, 20 antiquam in deum -em etiam filii eorum Iudaeorum in adventu domini sunt secuti. VVLG. Iob 31, 28 -o contra deum (inde GREG. M. moral. 22, 6 l. 15 dei -em). OS. 11, 12 (loq. deus) circumdedit me in -e sua Ephraim et in dolo domus Israel. Christum (cf. l. 55): HIER. in Ioel 2, 28 l. 730 Iudaeos blasphemiarum et -is in Christum horrore cooptos.

II recusando, non dando aut faciendo petita, exspectata, sperata *sim.* (negatur omissione *sim. l. 75sq. et sub B*): A negat homo: APVL. met. 10, 4, 1 (confessa est noverca amore) adulescens non ... -is intempestiva severitate putavit exasperandum facinus (item in re amatoria: EVGRAPH. Ter. Haut. 365 puella voluit ... militem de -e sua in amorem ... suscitare). DON. Ter. Ad. 983, 3 ('faciet') [perpetua, -o Demeae avari esse in fine fabulae non debuit (I, -tuo codd.)]. SYMM. epist. 6, 59, 1 causas -is (antea: litterae tuae ... spem mihi ... reditus tui fecerant). HIER. epist. 24, 3, 2 tunicam fuscā pio induta [negotiationis] (I, nos) auspicio se ... deo consecravit, ut intellexeret ... cognitio non posse ei aliud extorqueri *eqs.* CASSIAN. conl. 19, 12, 3 si fratre ... quiddam postulante ... illum -o nostra repulerit. *al.* accedit gen. obi.: PASS. Montan. 14, 4 lapsum ... festinantem -e[m] pacis ad plenam paenitentiam ... differebat. SYMM. epist. 3, 14 ne hoc studium redeundi ... -o habitationis impediatur (cf. IVLIAN. in Os. 9, 9 deversorii). 4, 55 (filii nuptiae non nuntiatae sunt patri) -em gaudii amor nescit ignorare (item fit -o non verbis, sed mera omis-

sione: MAXIMIN. c. Ambr. fol. 339^v, 25 clamavisti, ne -o responsi ... trepidae professionis ... indicium putaretur. IVLIAN. in Iob 10, 1 'taedet animam meam vitae meae': in -e horum, quae postulo, constitutam). SERV. Aen. 11, 281 auxiliorum. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 2, 103, 3 (antea: interrogationem ... dogmatis tui times) omnibus opibus -em examinis a mundi potestatibus comparatis. in Iob 38, 13 ut impii iudicio futuro excuti de terra dicantur, quod pertinet ad -em quietis. CASSIOD. inst. 2, 2, 3 (in schemate textui inserto; agitur de genere iudiciali) in praemii [acceptione, et -e (I, petit- var. l.)]. *ibid.* p. petitio et -o). B negat corpus aegrum (ut significetur fere absentia, defectus; pendet adv. *sim. l. 12. 15*): CAEL. AVR. chron. 2, 1, 12 (antea: urinae exitus ... omnino negatus) difficultas ... mictus aut in toto -o (CASS. FEL. 67, 5 difficultas ... transvorandi potus aut [in t.] [ex t. Rose] -o sequitur). 5, 4, 64 (de ischuria) perfecta eius officii -o. gyn. 2, 19 difficultas urin(ae) faciend(ae) aut omnino -o (cf. gr. p. 107, 1 ισχουρία).

[negatitio olim perperam edebatur, v. p. 346, 3.] Spoth.

*negativus, -a, -um. a negare. legitur inde a GAIO, maxime apud gramm. et scriptores artis logicae (deest poetis; persaepe apud BOETH.). i. q. ad negationem pertinens, negans (agitur fere de veritate negata, sed de permissione negata l. 24 et fort. sub 2; opp. affirmativus saepe, *e. g. l. 63. 66sq.*, confirmativus l. 34. 46, consentivus l. 44, praedicativus l. 65; pro substantivo fem. l. 39sq. 63, neutr. l. 45. 70): 1 de verbis eorumve significatione *sim.*, *sc.* fere in arte gramm.: GAIVS dig. 50, 16, 237 duobus -is verbis quasi permittit lex magis quam prohibuit (cf. l. 44sq.). PS. APVL. herm. 3 p. 267 Stoici solum ... abdicativum vocant, cui -a particula praeponitur (5 p. 270. 12 p. 278 bis. AVG. in psalm. 104, 20 BOETH. in herm. comm. sec. 1, 1 p. 17, 5 RVSTIC. c. aceph. p. 1200^c. *al.* saepe apud BOETH.). CHALC. comm. 301 orationis parte -a (i. praeverbio in-). NON. p. 530, 17 significantiam (v. l. 40; cf. significatio: DON. Ter. Hec. 692, 1 'mene': hoc genus interrogationis -am habet s. [cf. l. 37]). PRISC. gramm. III 52, 18 'sine' et 'absque' habent ... consimilem s., quae est -a). DON. Ter. Hec. 403 'neutiquam' non est omnino -um. CLAVD. DON. Aen. 5, 645 p. 498, 7 totum -um est. PRISC. gramm. III 133, 10 interrogationibus quibusdam sufficienter responderetur vel adverbio -o vel confirmativo ([postea: vel 'non' vel 'etiam']). BOETH. in herm. comm. pr. 1, 1 p. 43, 7. *al.* CASSIOD. in psalm. 7, 12 l. 258 'numquid irascetur?' sub admiratione pronuntiandum est, quia imputatio ista -a est (item de interrogatione 34, 10 l. 186 et supra l. 30; cf. p. 451, 7sq.). ISID. orig. 2, 21, 24 (illustrantur sententiarum species) -ae, ut 'non', 'minime'. *al.* fem. (sc. vox?) vel neutr. (l. 45sq.) pro subst.: NON. p. 530, 17 -as duas -am significantiam nove habere [voluit] (add. L. Mueller) Varro ([sc. Men. 45 negat nescisse]. item non aufertur negatio iteratione: p. 532, 9 -as duas pro -a una accipiendas. DON. Ter. Eun. 1077, 1 locutio est ex -is tertia). DON. Ter. Andr. 205, 1 duae -ae unam consentivam faciunt; tres -ae pro una -a accipiuntur (item aufertur negatio iteratione: SERV. georg. 1, 96 Aen. 2, 247. *al.* neutr. pro subst.: SCHOL. Iuv. 6, 457, 1 duo -a unum confirmativum faciunt [-i codd., ut 14, 130, 1]. Ter. p. 55, 20). 2 de actione, *sc.* in re iudiciali (ad rem cf. Kaser, Privatrecht I² 437 adn. 58. 446 adn. 75): GAIVS inst. 4, 3 (antea: in rem actio est, cum ... rem intendimus nostram esse aut ius aliquod nobis competere) actio ex diverso adversario est -a (VLP. dig. 7, 6, 5 pr. quamquam ... a. -a domino competat adversus fructuarium, magis tamen de suo iure agere videtur quam alieno, cum invito se negat ius esse utendi fructuario vel sibi ius esse prohibendi. INST. Iust. 4, 6, 2). 3 de propositione, syllogismo *sim.*, *sc.* fere in arte logica (gr. resp. ἀποφατικός): DON. Ter. Andr. 546, 1 'si in rem est utrique ut fiant' τῷ δευτέρῳ συλλογισμῷ prave proposuit, ut recte replicaret; hic syllogismus -us (negius, negans codd.) dicitur, nam in secundo λήμματι negat, quod prius dixit 'sed si ex ea re plus mali est quam commodi' (item respic. argumentum e condicione opposita: 569 [negius codd. plerique]; aliter: BOETH. anal. pr. 64a22. 65a35 non convertuntur termini secundum -os s. *al.*). OP. imperf. in Matth. 40 p. 856ⁱⁿ. propositione -a respondent, non *eqs.* (aliter, *sc.* in arte logica: BOETH. in herm. comm. pr. 2, 11 p. 151, 9 in p. vel affirmativis vel -is. *al.* saepe apud BOETH.; huc spectare vid. fem. pro subst.: anal. pr. 51a39 non ... suscipit conversionem particularis -a. 60b28 [opp. praedicativa]. et saepe). BOETH. anal. pr. 24a16 propositio ... est oratio affirmativa vel -a alicuius de aliquo (categ. 12b8 affirmatio ... o. est affirmativa et negatio o. -a. in categ. comm. 4 p. 272^A). diff. top. 3, 3, 17 p. 1197^D contraria -a, ut 'vivere et non vivere'. in herm. comm. sec. 2, 7 p. 173, 2 collectio. *al.* neutr. pro subst. de enuntiato, propositione *sim.*: BOETH. in herm. comm. sec. 2, 7 p. 144, 28 in adfirmativo, ... in -o (eadem opp. p. 144, 29 sq.).

adv. *negativē. legitur apud BOETH. et CASSIOD. solos. [edebatur olim e falsa var. l. DON. Ter. Eun. 666, 3.]

i. q. modo negativo, ἀποφατικῶς (quod gr. resp. praeter p. 451, 2; opp. affirmative passim): BOETH. anal. pr. 52a38 non esse ... musicum

[Koike]

quicquid est homo, -e monstratur secundum dictos modos tres (gr. ἀνασκειναιστικῶς). 64a14 medium est, quod ab altero quidem -e dicitur, de altero vero affirmative (in herm. comm. sec. 2, 7 p. 155, 10. *al.*). in herm. comm. pr. 1, 7 p. 84, 26 negatio universalis *est*, in qua ... universale universaliter praedicatur -e (comm. sec. 2, 7 p. 142, 30 sq. *al.*). comm. sec. 6, 13 p. 461, 20 sive affirmative necessitas proponatur sive -e (in top. Cic. 5 p. 359, 9). CASSIOD. in psalm. 75, 8 l. 150 'quis resistet tibi?' hoc -e legendum est (*item explicatur interrogatio* 87, 12 l. 198; *cf. p. 450, 37*). *al.*

al. ⁸**negātor**, -ōris *m.* a negare. de notione: ISID. orig. 10, 149 infitiator: -r, quia non fatetur *eqs.* ([inde GLOSS.¹ I Ansil. in 759]. GLOSS. II 245, 33 ἀρνῆτης; i., -r). legitur inde a CE l. 23 (*item in versibus* PRVD. [quater], SIDON.), TERT. [confunditur in codd. c. necator AVG. epist. 149, 9 (*falso trad. CONC.⁵ I 3 vers. Tur. p. 168, 19 domini -bus [Rustic. nec-, gr. I 1, 2 p. 70, 26 τοῖς κυριοκτόνοις]. ceterum v. p. 346, 14*), negotiator l. 30 et LEO M. serm. 96, 1 l. 26.]

i. qui negat (saepe pendet gen. indicans, quis vel quid negetur [pron. poss. e. g. l. 38, *cf. abl. limit. l. 65*], nota dat. l. 39; pendet abl. indicans, quo modo negetur, l. 43 [sc. nominis vi verballi, ut l. 23. 30, iuxta part. praes. l. 65, c. adi. pro adv. l. 47]; in appos. e. g. l. 62sq. p. 452, 7): **I** infitiando, refutando sim. (fere verbis, sed facto l. 43. 69): **A** vario respectu; negatur: quidlibet: CE 1307, 6 (Baiis in sepulcro; saec. II) si de formosa loquereris, nemo -r erat. SALV. epist. 1, 7 ne -r gratiae, sc. quam a benevolis percepi, ingratus fiam. debitum, crimen sim.: AVG. serm. 87, 4 p. 532^{med.} si alicui non redderem debitum, recte reprehenderer, quasi fraudator et -r alieni (*cf. ALC. AVIT. epist. 44 p. 73, 25 callidus depositi -r [l. 32 de depositi infitiatione]*). SERM. Rech. Aug. 31, 1999, 181 l. 99 sanguis fusus testis est facti et Cain exstitit -r admissi. CONC. Carth. a. 424/425 p. 170 l. 36 repente in confessionem cunctorum obiectorum flagitiorum dolosus -r erupit (negotiator var. l.). LEX Sal. Merov. 79 si ... -r extiterit, sc. furti (negaverit var. l.).

B c. respectu fidei, religionis: **1** negatur potius animans (fere deus, sc. plerumque christ., vel Christus [eius natura sim. sub c et l. 75], sed ecclesiae l. 74, homo l. 39. p. 452, 1; negat fere infidelis sim., sed Christus p. 452, 1, martyr p. 452, 3; opp. confessor maxime sub a et b); respiciuntur: **a** quilibet: varii homines: TERT. coron. 11, 5 Iesus apud patrem negaturus omnem -em et confessurus omnem confessorem (*respic. Matth. 10, 33 Luc. 12, 9 ut: adv. Prax. 26, 9 -es suos. GAVDENT. serm. 12, 5. cf. sub e*). praescr. 14, 9 ut haeretici sciant nos non Christo, sed sibi -es esse; cum enim quaerunt adhuc, nondum tenent *eqs.* HIER. epist. 96, 11, 4 (Theophil.) 'cibus diaboli' -es dei sunt. AVG. serm. 306E, 11 coll. Dolbeau 1996 p. 218 l. 5 Christum confessus es verbo, negasti facto (sc. peccato): magis deus iudicat -em [factorem] facto quam confessorem verbo. *al.* Petrus (omnes apostoli l. 52; respic. e. g. Matth. 26, 34 sq. 75): OPTAT. 4, 4, 3 ab apostolis etiam -r dilectus est Petrus. PRVD. cath. 1, 57 flevit -r denique ex ore prolapsus nefas. AVG. epist. 140, 36 p. 186, 5 ex egregio praesumptore tam creber -r effectus (*idem opp. al., v. vol. X 2, 975, 55 sqq.*). in euang. Ioh. 123, 4 l. 15 (*opp. amator ut: serm. 295^{aut.}, 3 coll. Weidm. ecce ille a., subito -r. al.*). serm. 111, 2 Rev. Bénéd. 57, 1947 p. 114, 60 Petrus, paulo ante magnus -r, fiat amore confessor (*idem opp. : QVODV. catacl. 3, 6. VITA Hel. 2 p. 452, 29*). Ps. AVG. serm. ed. Mai 36, 2 Christum appellat fratres (Ioh. 20, 17), quos noverat -es (sc. qui fugerunt sim.). *al.* **b** apostatae in persecutione lapsi sim.: TERT. coron. 2, 1 a catechumenis usque ad confessores et martyres vel -es. pudic. 9, 9 idololatrae et blasphemii et -es et omne apostatarum genus. PACIAN. epist. 3, 3, 3 -es recipiendo (*ibid. libellum de -bus vel lapsis recipiendis Novatianus ... olim scripsit*). 3, 3, 4 admissis paenitentibus admittentium populus -r effectus non est. HIER. in Gal. 6, 1 l. 58 confessor compatiatur vulneribus -is. *al.* **c** haeretici (*cf. sub 2*): LVCIF. Athan. 1, 23 l. 23 (*de Constantio*) dei unici filii -r (2, 34 l. 23 et ille Paulus fuerat, quod tu nunc, hoc est persecutor ecclesiae, -r u. f. dei. et saepius apud eundem; *cf. l. 31 l. 20 tu -r aeternae maiestatis u. dei f. eqs.*). 1, 31 l. 2 sq. tu -r patris, -r unici filii eius, -r spiritus sancti paracliti, Arrianae haeresis fundator *eqs.* PRVD. apoth. 179 cede, profanator Christi ..., Sabelli, depositorque patris natique insane -r. 673 tu maiestate -r (*i. negans Christum deum, quantum ad maiestatem*), haud dubitans hominem (*cf. 556 maiestate negant*). LEO M. serm. 65, 3 l. 68 -es veri hominis (sc. naturae humanae Christi). *al., e. g. l. 75.* **d** Iudaei (adde l. 60sq. de Paulo): MAXIMIN. c. Ambr. fol. 303^v, 36 Iudei ... arguuntur ... d(omi)ni -es (*postea affert I reg. 8, 7 et Ioh. 19, 15 non habemus regem nisi Caesarem*). HIER. in Mich. 4, 1 l. 213 deus illos ... ut impios et -es non iudicabit, sed arguet condemnatos. AVG. epist. 149, 9 p. 357, 4 Christi fuerunt -es, persecutores, interfectores. serm. 218B, 2 coll. Morin p. 451, 24 utrisque adversariis respondemus: et -bus capitis et -bus corporis; caput enim Christus, corpus ecclesia (*simul de haeticis ut: CHROMAT. serm. 43, 2 omnes divini nominis -es*).

e Christus negans hominem, qui eum negavit (*cf. p. 448, 73 nec non p. 451, 37sq.*): AVG. serm. 306B, 7 coll. Morin p. 97, 20 quando tui Christum inveneris -em. **f** martyr negans deos paganos: SIDON. epist. 9, 16, 3 vers. 69 -em Iovis ac Minervae et crucis Christi bona confitentem.

2 negatur potius res (negant Arriani fidem suam l. 12; accedit gen. praeter l. 10): TERT. adv. Marc. 4, 38, 4 (*subest Luc. 20, 27*) Saducaei, resurrectionis -es (*respic. iidem: praescr. 33, 3 Paulus [sc. I Cor. 15, 12] ... notat -es et dubitatores r. resurr. 39, 3 [spectat ad act. 23, 1 sqq.]. ceterum: AVG. in euang. Ioh. 19, 17 haereticus -r r. corporis*). praescr. 11, 3 ita fidem meam deserens -r invenior (*siquidem gen. fidei suppl.*). HIL. c. Aux. 12 ab Auxentio Ariano ... vastatore perditio, fidei catholicae -e (MAXIMIN. c. Ambr. fol. 338^v, 41 illos Arianos ... suae f. ... -es, sc. concilio cogente). PELAG. in II Cor. 12, 21 p. 302, 7 Novatianus paenitentiae -es (in II Tim. 2, 26 p. 517, 9). IULIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 109, 2 te ... esse ... arbitrii liberi -em (3, 214 l. a. -em et dei. AVG. *ibid.* me non esse l. a., quod tu contendis ..., -em, sed ... defensorem dei gratiam confitendo). AVG. c. Pelag. 4, 4, 4 p. 524, 16 Pelagianos ... malorum humanae creaturae ... -es. *al.*

II non dando: PHILIPP. in Iob rec. brev. 22 p. 1437^c quid meretur spoliator, si -r damnatur? (*postea: panem grave est negasse, gravius abstulisse*).

f. negātrix, -īcis. *i. quae negat, sc. Christum, fidem sim. (in appos. ad subst. fem. praeter l. 29); respiciuntur: scriptum verba iuris iurandi pagani continens: TERT. idol. 23, 7 ne illae litterae -es vicariae oris nostri in die iudicii adversus nos proferantur (respic. 23, 1 pecuniam de ethnicis mutuantes sub pignoribus fiduciati, iurati cavent). populus Iudaeorum: PRVD. apoth. 550 gens Christi ... -x. mire puella adhuc pagana: VITA Hel. 2 l. 260 illa ostiaria de Paulo confessore fecerat negatorem (Ioh. 18, 17), haec, de -e volebat facere confessorem (l. , sc. quae virgini permisit, ut nuptias fugeret).*

negātōrius, -a, -um. a negare. flectitur graece vel abiit in sermonem gr., sc. adi. -os, adv. -ōs et subst. -a, infra l. 36sq. nec non GLOSS. iurispr. μαχιλιων N 6 -α ἀντίθεσις ἀρνῆτικῇ. ἄδεν N 21 -ῶς ἀρνῆτικῶς. [per errorem pro nug- ed. Zycha AVG. util. cred. 1, 1 p. 4, 4.]

i. q. ad negationem pertinens, negativus (non nisi in re iudiciali, cf. p. 450, 50sq.; ubique opp. confessorius, ut THEOPHIL. inst. Iust. 4, 6, 2 SCHOL. Basilic. 16, 6, 5, 1. 42, 1, 19, 9): VLP. dig. 7, 6, 5, 6 si -a actione utatur (8, 5, 2 pr. [bis, v. vol. IV 192, 52 sq.]. 8, 5, 4, 2).

negātrix v. negator.

1. negātus v. 1. nego.

2. negātus, -ūs *m.* a negare. *i. q. actio non dandi, retinendi: IULIAN. in Am. 4, 7 ('prohibui a vobis imbrem') deum -u pluviarum germina suffocasse (negata var. l.).*

negibundus, -a, -um. [a negāre; expectes *negābundus, quod fort. mutatum est intercedente verbo negitāre 'identidem negare', v. Pianezola, Aggettivi verballi in -bundus, 1965, 94 sq. Mei.] fere i. q. negans: FEST. p. 165 -um a(n)tiqui pro negante dixerunt (*suppl. e* PAVLO) (Cato in) (Vrsinus recte. recte) ea, quam scripsit (*seq. lacuna, in qua -us legitur*).

[negiosus v. p. 494, 32.]

negitānummius, -a, -um. [vox composita est e verbo negitāre 'identidem negare' et subst. nummus, suffixo -ius in adi. mutata, v. Whitehead, Glotta 89, 2013, 265 sqq., praecipue 273 sq. (quae temptavit tam negita- quam negitnummia, sed corruptelam ex forma priore facilius explices nec Apulei tempore expectes vocalem a in i debilitatam). Mei.] *i. nummos negitans, identidem negans: APVL. met. 10, 21, 2 basiola ... vel meretricum poscinummia vel adventorum -a (ita Whitehead, v. supra, neganti- Lipsius et edd. rec., negoti- edd. vet., negatinūmia cod. F).* Spoth.

negito, -āvi, -āre. a negare. [suppl. Leo PLAVT. Most. 554, con. Hartel pro negare ENNOD. carm. 1, 4, 43.]

i. q. (instante) negare (vis intensiva subluet maxime p. 453, 9; accedit omnifariam l. 72; iuxta ponitur ab-, in-, renuere l. 66. p. 453, 1. 5); -at:

1 qui recusat, reicit id, quod alius praebet vel postulat sim.: **a** absolute: PLAVT. Bacch. 1193 (meretrix seni) te amplexabor.: caput prurit, perii, vix -o. SALL. Iug. 111, 2 (petitur, ut Iugurtha tradatur) rex primo -are (negare, neglectare var. ll.) ...; denique saepius fatigatus lenitur. CE 120, 2 (saec. I² a. Chr.) viator, veni hoc ...; innuis et -as? tamen hoc redeu(m)du(m)s(t) tibi. **b** c. obi. acc.: LEX Manc. (CIL VIII 25902) 4, 18 sqq. conductor ... (ei, cuius) ea superficies, sc. quam colere desiderit, esse d(icit)ur, denuntiet superficiem cultam testato negita(visse) denuntiationem ... (20) itemque (i)nsequentem annum (si negi)tat *eqs.* (l. i. denuntiet d. se -visse s.). IVL. VAL. 3, 27 l. 591 (verba Alexandri) quidam me ... in somnum ... hortabantur; sed id quoque cum omnifariam -assem, *eqs.* (l. om. cod. unus; *cf. gr. p. 114, 10 μὴ βουλευθῆντος δέ μου*).

2 qui infitiatur id, quod alius asseverat, dicit sim. (*quid -etur, indicatur per acc. c. inf. p. 453, 1. 8sq., praepos. de p. 453, 3*): **a** quolibet

[Beckelhymer]

respectu: PLAVT. Merc. 50 abnuere, -are adeo me natum suom. IVL. VAL. 1, 36 l. 1184 Tyrii ... pergunt exigere tormentis, quisnam eorum *legatorum* ipse Alexander foret; sed de hoc, ut res erat, -antes crucibus adfixere (gr. p. 40, 3 τῶν δὲ λεγόντων μηδὲνα εἶναι). *absolute* (fort. huc p. 452, 58): HOR. epist. 1, 16, 49 (loq. *servus*) 'sum bonus et frugi'; renuit -atque dominus. IVL. VAL. 1, 31 l. 1035 (loq. *deus Sarapis*) 'potesne ... molem hanc montis in diversa transducere?' -ante Alexandro *eqs.* **b c. respectu doctrinae, opinionis**: LVCR. 4, 913 ne fieri -es quae dicam posse. CIC. ac. 2, 69 qui *dies* illi ostenderit eam, quam multos annos esse -visset, veri et falsi notam.

compos.: negitanummius.

Beckelhymer.

neglētē v. p. 472, 21.

[**neglētīm** v. p. 472, 31.]

neglētio, (-ōnis) f. a negligere. [*falso restit.* p. 454, 27.]

i. q. actio negligendi: CIC. Mur. 9 fuga laboris desidiam, repudiatio supplicum superbiam, amicorum -o improbitatem coarguit. EPIST. pontif. 874 Arel. 31 *laicos ad officium sacerdotale ante probationem promoveri* est periculosa -o.

[**neglētō**, -āre v. p. 452, 65.]

neglētōr, -ōris m. a negligere. GLOSS. III 123, 31 ἀμελητής: -r. [legebatur olim Ps. AVG. serm. ed. Mai 104, 3 e conī. non necessaria pro neglectis (nobis est CAES. AREL. serm. 230, 5, ubi alia leguntur).]

i. qui negligit (praedicative praeter l. 23. 26): **1** ea, quae deus vult, praecipit: ANIAN. Chrysost. laud. Paul. 5 p. 502 -es voluntatis dei (gr. 5, 16 τῶν κατὰ θεὸν ἀμελουμένων). AVG. serm. 37, 13 non -r, sed effector praeceptorum dei. **2** quaelibet: AVG. c. Petil. 2, 104, 239 (antea Matth. 19, 21) tristis ... ille discessit -r perfectionis, elector defec-tionis. serm. 209, 1 concordiae ... -em. CASSIAN. inst. 4, 20 *monachus* velut interversor -rque sacri peculii iudicatus est (necl- cod. unus rec.). EVSEB. GALLIC. hom. 35, 12 *episcopus quidam* -r quietis, ... appetitor laboris.

1. negligētus, -a, -um v. p. 472, 16.

2. negligētus, -ūs m. a negligere. scribitur necl- in cod. vet. TER. l. 41 (A) et hic illic in rec. de formis: dat. -u l. 41, abl. -o p. 454, 27 et apud GREG. M. (cf. Norberg, Stud. crit. II, 1939, 129 sq.) nec non alibi in codd. rec.; plur. non invenitur. legitur in versu apud TER. l. 40, in orat. soluta apud PLIN. nat. p. 454, 31 et inde a saec. IV, maxime in epi-stulis. [confunditur in codd. c. negligentia p. 454, 20sq.; vix recte trad. SCHOL. Stat. Theb. 11, 529 (v. ed. Sweeney).]

i. q. actio vel effectus negligendi; fit -s: **1** non respicien-do, observando, curando sim. (disting. vel opp. ignorantia l. 61. p. 454, 2, studium l. 55. 74): **a** quaelibet exempla: **a** dat.: TER. Haut. 357 haec res ne utiquam -ust mihi servo (edd., -umst A, -ui est fere cett.). CANON. ad Gallos episc. 5 quae -ui habentur a singulis (MACR. Sat. 6, 1, 5 quos veteres ... -ui ... habere [vulg., non lectui codd.]). ENNOD. epist. 2, 12, 1 p. 51, 18 ne ... admonitio remaneret ... -ui. DIONYS. EXIG. inv. cap. Ioh. p. 419^d cum duo monachi ... rem, sc. visionem quandam, -ui tradidis-sent (cf. gr. ὁραδυνμῶτων). GREG. M. epist. 2, 35 l. 12 quiddam tuo -ui ... imputari. **β** casu vario: SYMM. epist. 7, 131 ne ... colloqui inter-capedo ... cogat timere -um, quaesos constanter munia familiaritatis exerceas (item negligitur usus ad amicos (re)scribendi: ENNOD. epist. 2, 25, 1 p. 67, 9 quo usu si sub quocumque -u temperem. 3, 10, 1 p. 78, 4. cf. p. 454, 4sq.). PS. ORIG. in Iob 3, 27 l. 4 quiddam pro -u habent aut in vacuitatem ducunt. ENNOD. epist. 8, 1, 7 p. 200, 25 quam domum ... et abundantia vestra et -s ... reliquit. ORIBAS. eup. 4, 117, 11 La p. 626 multa signa morborum ... per -um invictum malum antecedunt (gr. διὰ τὴν ἀμέ-λειαν). CONC.^s IV 1 p. 191, 3 (a. 537/55) te officium cum omni ... studio sine -u ... impleturum esse. VEREC. in cant. 3, 16 qui ... desidioso -u minuitur a profectu (Demeulenaere, v. app. crit.). CASSIOD. var. 1, 2, 1 credimus ... in sacra veste conficienda aliquem provenisse -um, ut eqs. 5, 19 (antea: nulla tarditas) ne te ... -s turpis involvat. inst. 1, 15, 7 (antea: expedit ... praetermittere) laudabilis -s. PRIMAS. in apoc. 7, 13 l. 556 quas stolas inquinaverunt vel -u vel ignorantia vel contemptu post baptismum. GREG. M. epist. 9, 111 l. 7 (opp. cauta provisio). al.

b pendet gen. obi. (praepos. p. 454, 11) indicans: **a** quid negle-gatur: **①** in religione: PS. APVL. Ascl. 24 Aegyptiis non solum -s, religionum, sed ... a religione ... statuatur ... prohibitio (l. edd. quidam, -um codd.; v. app. crit.). PROSP. resp. ad Vinc. 14). RVFIN. Basil. reg. 2, 112 anima in -um et oblivionem pervenit iudiciorum dei (item negliguntur praecepta sim. dei: IVLIAN. epit. in psalm. 104, 45^b iustificationum. LEO M. serm. 39, 1 mandatorum dei. PRIMAS. in apoc. 22, 9 l. 144 [opp. obser-vatione]). AVG. civ. 21, 27 p. 545, 3 Christum de solo dilectu atque -u elemosynarum discretionem inter dextros et sinistros esse facturum (de eadem re: LEO M. serm. 10, 2 dilectionis. PS. PROSP. vocat. gent. 2, 8, 12 misericordiae benevolentiaequae). IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 8 gravius est studium malorum quam -s bonorum. epit. in psalm. 60, 9^b quorum rituum -u exul esse commerui (cf. gr. ὁραδυνμῶντα). in Ioel 3,

20). PS. PROSP. vocat. gent. 2, 20, 36 parvuli non videntur de -u ... gratiae iuste argui, in ... ignorantia naturaliter constituti. al. **②** quolibet contextu: COD. Theod. 1, 15, 6 (a. 372) eum magistratum pro -u utilitatis publicae ... subire censuram. SYMM. epist. 4, 10 an existimas -um fami-liaris officii ... a me posse tolerari? (neglegitur commercium epistulare ut: 7, 42 scribendi -s [opp. cura]. cf. p. 453, 48sq.). THEOD. PRISC. log. 76 morbi -s (v. app. crit.). LEO M. serm. 61, 2 (ad Ioh. 19, 12) eum Pilatum Iudaei de -u amicitiae Caesaris impetebant. GREG. M. in Ezech. 1, 7, 6 inimicis tota civitas per -um loci unius aperitur.

β quis neglegatur: AVR. VICT. Caes. 42, 24 -s boni cuiusque. HIER. in Soph. 1, 4 l. 262 ut dominus auferat ... aversionem a domino et -um in deum. RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 2, 3 monachorum zona ipso sui -u pre-tiosior (Migne gr. 35, 724^A τῷ ἀδόξῳ κοσμία).

c pendet gen. subi. vel pron. poss. indicans: **a** qui negle-gant: **①** homines: SCHOL. Stat. Theb. 6, 936 cum ... non procu-ramus adversa, cum -u nostro improvisa proveniunt. CONC. Carth. a. 419 p. 144 l. 314 qui excommunicatus fuerit pro suo -u (delicto cod. unus). ENNOD. opusc. 1, 60 p. 277, 20 Sirmiensiū civitas per regentium -um in Gepidarum iura concessit. CASSIOD. var. 12, 2, 6 quae damna per -um tuum publicis utilitatibus ingeruntur (per negligentiam tuam var. l.). IORD. Get. 90 quasi eorum militum -u Gothi Danubium transfretassent (negle-gentia cod. unus). al. **②** Christus, deus: SALV. gub. 6, 90 omnia, quae pertulimus, non inprovidentia nos dei atque -u, sed iustitia ... tole-rasse. RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 13, 25 ecclesia divitiis ... privata est non per eius, qui eam fundavit ..., -um (Migne gr. 78, 1041^B ἀμέλειαν).

β unde -s proveniat: FVLG. RVSP. rem. pecc. 1, 6, 3 seu vanae spei (-o), ..., sive desperatione roborata (l. trad., neglectio edd. vet. quidam). PRIMAS. in apoc. 2, 22 l. 269 (antea: quam securitatem sibi per inopunitatem criminum ... promittunt, cum ... paenitentiam ... negligunt) a deo ... in hoc securitatis -u, sc. paenitentiae, dari dicuntur, cum eqs. (-um, -o var. II.).

2 non percipiendo, animadvertendo: PLIN. nat. 7, 171 (inter signa letalia) a somno moventium hominum -um.

3 fastidiendo, despiciendo: ENNOD. epist. 3, 5, 1 p. 75, 20 qui ran-cido desipientes cuncta -u etiam edecumata condemnant.

neglēgēs v. p. 468, 13, **neglēgenter** v. p. 470, 20. Monaco.

***neglegentia**, -ae f. a negligere. de origine: PRISC. gramm. II 119, 24 participia assumunt ... dativo 'a', paenultima 'i' ... correpta: neglegens neglegenti -a. scribitur -gleg- passim, in titulis e. g. CIL VI 931, 7 (a. 71), in codd. vet. e. g. Liv. 27, 1, 5 (P). VET. LAT. num. 5, 7 (cod. 100); raro -cleg-, e. g. TER. Ad. 14 VLP. dig. 26, 7, 2. VET. LAT. num. 5, 7 (cod. 104); -gleg- VLP. dig. 36, 1, 23, 3; -glig- LEX Visig. Eur. 278. 281. 322. sing. longe praevalet; plur. apud Christ. inde a TERT. adv. Marc. 5, 13, 4. VET. LAT. num. 18, 9 (cod. 100). de notione et differentia (cf. p. 457, 40. 43sq.): PAUL. FEST. p. 107 incuria: -a (PORPH. Hor. ars 352. al.; adde l. 51). CHAR. gramm. p. 398, 17 diligentia a diligendo singula, huic -a opponitur (DIFF. ed. Beck p. 49, 62 contrarium -ae [sim. ed. Brug-noli 109]). AVG. quaest. hept. 3, 20, 2 l. 393 sq. πλημύλεια simile nomen est -ae; nam graece -a ἀμέλεια dicitur, quia eqs. (l. 397 ut ἀ., quod vocatur -a, videatur sonare sine cura, πλημύλεια praeter curam. GLOSS. III 123, 32 ἀ.: -a). PRISC. gramm. II 545, 4 'situs' dicitur pro '-a' (affert Verg. Aen. 7, 440). GLOSS.^L II Abav. NE 21 -a: desidia, incuria. al. legitur in versibus non nisi apud PLAVT. l. 65, TER. (quinquies) et PHAEDR. app. 15, 30, in orat. soluta inde a CATONE, QVADRIG., RHET. Her. [it. vet. negghienza. cf. M.-L. 5879. Battisti-Alessio IV 2563. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. maxime c. neglegens COLVM. 4, 22, 1 AVG. serm. 47, 11 CASSIAN. inst. 2, 13, 2, neglegenter SVET. gramm. 9, 2 EVSEB. GAL-LIC. hom. 38, 4 l. 116, diligentia COLVM. 6 praef. 5. al.; in falsa var. l. pro neglectus l. 20sq.]

fere i. q. actio negligendi, habitus animi neglegens sim. (-am fere ostendunt homines, raro dei, angeli sim. [v. p. 455, 36. 459, 7. 62], numquam animalia [v. p. 455, 41] resve naturales): **I** contextu quolibet:

A usu communi: **1** accipitur in partem malam: **a** in vita pri-vata: **a** praevalente respectu rei familiaris, quaestus sim.: **①** ex-empla quaelibet: PLAVT. Trin. 587 (loq. adulescens, qui rem paternam luxuria perdidit) illi sorori damno ... esse non patiar ... meam -am. CIC. fin. 4, 76 si in ipsa gubernatione -a est navis eversa eqs. ATT. 11, 2, 2 illam filiam miseram mea culpa et -a (sim. fam. 14, 11 nostra factum esse -a, ut ... mala in fortuna esset filia). SEN. epist. 98, 7. COLVM. 1, 8, 14 cum in rusticatione emendatur vel imprudentia vel -a, iam res ipsa decoxit (11, 1, 28 obest i. vel -a. ibid. perperam facti vel i. vel -a). 2, 17, 3 quae prata -a ... fiant sterilia (cf. 3, 3, 6 quae vineta ... per -am perdiderunt cultores. VAL. CEM. hom. 19, 2 p. 750^B maxima ... per agricolae -am depirare). 12, 2, 3 in re familiari laboriosior est -a quam diligentia. al. **②** neglegentes sunt, qui aliorum negotia gerunt vel mercede conducti operantur vel servi sunt sim.: CIC. Phil. 11, 13 cuiusdam modo bona proscripta vidi: tanta

procuratorum est -a. Att. 10, 5, 3 mirari satis hominis -am non quo in *deversorio emendo*. 13, 33, 1 -am miram! VAL. MAX. 4, 1 ext. 1 -a vilici ... perdita *rura esse* (item *neglegens est vilicus*: SEN. epist. 12, 1 ait vilicus mihi non esse -ae suae vitium. COLVM. 1, 8, 10, 12, 3, 5 *vilica* recognoscat ..., ne ... fruges ... -a ... sua corrumpantur). COLVM. 1, 7, 5 si maxima vel -a servi vel rapacitas intervenit (PETRON. 30, 10. cf. COLVM. 1, 7, 6 servi ... id ... minuunt vel fraude vel -a). 3, 3, 13 ut cultoris -a sex milia seminum intereant (3, 16, 3). *al.*

β *praevalente respectu coniunctionis hominum colendae, tuendae sim.*: TER. Andr. 71 mulier ... commigravit huc vicinae, inopia et cognatorum -a coacta (*sim. in familia*: Phorm. 571 [log. pater] non manebat aetas virginis meam -am. 1016 *maritus* neque -a tua neque odio id fecit tuo. CLAUD. DON. Aen. 2, 735 p. 247, 3 culpam perditae uxoris per -am suam ... purgare. *al.*). CIC. or. frg. D 2, 2 integris amicitii officium praetermissum imprudentiae vel, ut gravius interpretemur, -ae excusatione defenditur (*sim. in amicitia*: Lael. 85 cum multis in rebus -a plectimur, tum maxime in amicis ... colendis. SEN. dial. 4, 31, 2 quare ... in amicis iniuriam vocemus -am. cf. CAEL. Cic. fam. 8, 3, 1 qui, quae mea -a est, ... ad te ... non accedebam). off. 1, 130 adhibenda ... munditia corporis ..., quae fugiat agrestem ... -am. 2, 68 si *eos laedunt* imprudentes, -ae est, si scientes, temeritatis. Att. 1, 6, 1 non committam posthac, ut me accusare de epistularum -a possis (item *respic. -a eius, qui epistulas non scribit*: 9, 10, 2 [antea: nihil ... ad me scribere] me illius fugae -aeque deformitas avertit ab amore Pompei. fam. 2, 7, 1, 2, 9, 1 tibi ... gratulor ..., serius non -a mea, sed ignorantia rerum omnium. *al.*; cf. p. 456, 25). *al.* SVET. Iul. 53 ne Caesar hospitem ... -ae ... videretur arguere. TERT. nat. 1, 16, 14 pusio ... fortuita -a comitum ultra ianuam progressus. *al.*

γ *generalia quaedam selecta*: RHET. Her. 3, 3, 6 eam *modestiam* nos inertiam et dissolutam -am esse dicemus (*sim.* CIC. inv. 2, 99 non hanc ... casum ..., sed ... -am ... nominari oportere. QVINT. inst. 4, 2, 77 -a simplicitatis nomine lenietur). CIC. inv. 1, 22 si eorum inertia, -a, ignavia ... proferetur. off. 1, 101 omnis ... actio vacare debet temeritate et -a. LIV. 21, 61, 2 ferme fit, ut secundae res -am creent (cf. HIER. in Ier. 6, 38, 6 ubertas ... securitatem, securitas -am, -a contemptum parit, [fere item in Is. 8, 26, 15 I. 25 G.; *sim. p. 457, 14*]). SEN. benef. 6, 23, 5 di ... nec eos per -am genuere, quibus *eqs.* (item *neglegentes sunt dei*: 7, 31, 3 alius illis obicit -am nostri. PLIN. paneg. 67, 8 deorum ... -am. ARNOB. nat. 5, 13 p. 266, 10). dial. 8, 5, 7 qui (cui *codd.*) homo licet ... nihil temporis -a patiatur excidere *eqs.* (cf. 10, 1, 3 ubi *vita* per luxum ac -am diffluit. 10, 11, 2 *ex illa vita* nihil -a interit. epist. 1, 1 quae *temporum iactura* per -am fit). epist. 121, 24 in nullo *animali* deprendes vilitatem sui, (ne) -am quidem. FRONTON. p. 218, 15 erratis -a venia paratior datur. PS. VARRO sent. 50 facilitas intelligentiae veri parit -am. POMP. gramm. V 266, 39 iam non arguo te totius -ae, sed arguo te, quod istam unam rem omiseris. *al.*

δ *in vita publica*: α *domi*: ① *exempla quaelibet*: CATO orat. 90 scio fortunas secundas [-am] prendere solere ([-am] *utrum subi. an obi. sit, non constat*). RHET. Her. 4, 36, 48 -a vestra sive ignavia ... illos ... trucidatos esse. CIC. leg. agr. 2, 25 si per ... -am meam legem ... acceperitis. SALL. Catil. 52, 9 res publica firma erat, opulentia -am tolerabat. LIV. 33, 46, 8 vectigalia ... -a dilabebantur. 39, 15, 4 (*ad populum*) ne locum -ae dem. 42, 12, 7 honores ... desertos per incultum ac -am. SEN. dial. 10, 19, 1 ut incorruptum et a fraude advehentium et a -a frumentum transfunditur in horrea. CIL VI 931, 7 (*a. 71*) vias urbis -a superior(is) tempor(is) corruptas (*sim.* FRONTIN. aq. 130, 1 -a longi temporis deceptos. cf. SVET. Vesp. 9, 2 ordines ... contaminatos veteri -a). *al.* ② *neglegentes sunt, qui potestate vel munere publico praediti sunt sim. (exempla selecta inde a CIC.)*: QUADRIG. hist. 89 quod utrum -a partim magistratum an avaritia ... evenisset dicam, nescio. CIC. Verr. II 3, 130 cum eius animus ... non -a tardaret, sed conscientia sceleris ... refrenaret (*in eadem re*: SALL. hist. frg. 4, 53 incertum vero an per -am). 5, 181 ad quos honores vos per ludum et per -am pervenistis. har. resp. 60 ut *civitas* -am senatus ... ferre posset. CAEL. Cic. fam. 8, 10, 2 sive -a sive inertia est ..., latet ... nolle *consules* provinciam. LIV. 4, 12, 7 tribuni plebis ... -am consulum accusabant. PLIN. paneg. 70, 7 illa seu -a seu malignitas principum *eqs.* (cf. SVET. Cal. 17, 1 *princeps consulatum* iniit solus, non ... -a ..., sed *eqs. al.*). SVET. Claud. 16, 3 magna inquisitorum -a. *al.*

β *militiae*: CIC. Att. 8, 6, 3 nihil nobis obfuit nisi timiditas et -a ([nec tegentia trad.]. cf. 9, 5, 2 praesentis ... temporis ... temeritatem, ignaviam, -am [item *iuxta ponitur*: LIV. 31, 41, 8 ne t. eorum -aque sibi ... cladis ... causa esset. SVET. Tib. 18, 1 Varianam cladem t. et -a ducis accidisse]). BELL. Afr. 46, 4 Caesar ... eos ... ob *iussionis* -am ... dimittendos ab exercitu ... curavit. 66, 1 dum hostes ... in -am adducerentur. LIV. 4, 47, 1 transierat ... -a ... ad Aequos, quae *eqs.* 4, 53, 9 praedatores ex praesidio per -am dilapsi occasionem aperuere ad invadendum. 8, 16, 9 per -am custodum (25, 24, 8. cf. 25, 37, 16 par -a in castris custodiendis

fuit. FRONTIN. strat. 3, 12, 1 -am vigilum). 27, 1, 5 -am insitam ingenio ducis augebat spes ea, quod *eqs.* 31, 36, 7 ut cresceret ... -a ... hosti. 32, 18, 8 eo -ae ..., ut *eqs.* 37, 10, 11 quam -am Polyxenidam in classe sua habiturum Pausistratus audivit, eam ipse extemplo habuit. *al.*

5 c *in artibus sim.*: α *usu vario*: ① *exempla quaelibet (selecta inde a QVINT.)*: RHET. Her. 4, 20, 28 huic omnis in pecunia spes est, a sapientia est animus remotus; diligentia comparat divitias, -a corrumpit animum (cf. AVG. lib. arb. 3, 242 per -am sapientia carent. in psalm. 103, serm. 4, 2 I. 16 -ae denegatur sapientia). CIC. rep. 4, 3 in qua una *disciplina* 10 *puerili* Polybius ... nostrorum institutorum -am accusat. CELS. 5, 26, 1^D ne, quod per se exiguum est, maius curantis -a fiat (*sim.* 8, 10, 5^B ubi fortunae -a quoque accessit. item *respic. medicus*: MACR. Sat. 7, 4, 6. *al.*). SEN. dial. 10, 12, 8 tanta ... vitiorum copia ... processit, ut iam mimorum, *qui luxuriam exprobant*, arguere possimus -am. QVINT. inst. 1, 2, 4 -am for- 15 mandandi ... pudoris. 1, 3, 15 -a paedagogorum sic emendari videtur, ut *eqs.* 7, 2, 24 quae actiones sub nomine meo feruntur, -a ... notariorum corruptae (*sim. respic. -a describendi* librariorum: HIER. chron. epist. p. 6, 2 SVLP. Sev. chron. 1, 40, 2; scriptorum: HIER. epist. 106, 22. 106, 55, 2. *al.* PRISC. gramm. III 6, 5; scribentium: ORIG. in Matth. 15, 14 p. 388, 1 [gr. 20 *ὁ ἀδύνατος*]). TAC. dial. 28, 2 artes descivisse ab ... gloria ... -a parentum *eqs.* (cf. CLAUD. MAM. epist. 2 p. 204, 22 os Romanum ... -ae ... esse Romanis. PRISC. gramm. II 1, 13 in -am cadentibus studiis literarum). SVET. gramm. 9, 2 quas *iniurias* professores -a aut ambitione parentum acciperent. *al.* ② *in libris, scriptis conficiendis (notariorum -am* 25 *v. l. 16sq.)*: CIC. Att. 8, 11, 6 epistularum Pompei ... -am meamque in rescribendo diligentiam. 16, 6, 4 -am meam cognosce: 'de gloria' librum ad te misi et in eo prohoemium *alienum*. HYG. lim. grom. p. 140, 14 est ... culpa -ae ... praeterire tot ... exemplaria. PS. MAR. VICTORIN. gramm. VI 67, 11 ne nobis per -am obrepant collisiones vocalium. *al.*

β *in arte rhet. vel causis agendis sim.*: CIC. S. Rosc. 59 -am eius in accusando considerare. Verr. II 1, 103 non -a mea fore, ut multa praeteream. Cluent. 51 ne ... non id efficere *videar*, quod possim, quod est aut perfidiae aut -ae (cf. de orat. 2, 101 offensio vel -ae susceptis rebus vel perfidiae receptis). *al.* SEN. contr. 1 praef. 16 erat vox ... -a ... infusca (cf. 35 QVINT. inst. 11, 3, 19 *vocis bona* -a ... minuuntur). 3 praef. 5, 7, 4, 10 ut exprobraret hanc audiendi scholasticis -am. 10 praef. 3 *libelli* caloribus minus habent, -ae non minus. QVINT. inst. 4, 1, 37 istud non -a iudicis contingit, sed errore. 9, 4, 15 -a conlocationis. *al.*

δ *in religione pagana*: CIC. har. resp. 21 in ludorum sollempnibus nihil cuiusquam ... -a contemptum ... esse *eqs.* leg. 2, 29 quod ... pontificum -a dissolutum est (cf. SVET. Aug. 31, 2 annum ... -a ... confusum). 2, 33 ars augurum *evanuit* ... iam et vetustate et -a (cf. nat. deor. 2, 9 -a nobilitatis augurii disciplina ommissa. div. 1, 28 -a collegii. LIV. 22, 9, 7 -a caerimoniarum auspiorum(que)). LIV. 3, 20, 5 nondum haec ... -a deum venerat (5, 51, 7 deorum). 5, 51, 4 -am divini cultus. 5, 52, 9 aliquid ex patrio ritu -a casuve praetermissum est (cf. CASSIOD. hist. 6, 29, 6 cultores eius *ritus* in -a positos [v. Lundström, *Lex. errorum interpretum Lat.*, 1983, 115]). *al.* INSCR. Année Épigr. 1932 n. 77 v. p. 460, 21. *al.*

2 accipitur in partem bonam neutramve ut quolibet modo conceditur vel toleratur *sim.* (cf. sub B2): α *in dicendo, scribendo, causis agendis sim.*: TER. Andr. 20 Naevium, Plautum, Ennium ..., quorum aemulari exoptat *poeta* -am potius quam istorum obscuram diligentiam (*inde* SACRED. gramm. VI 494, 17 nobilissima -a. HIER. epist. 49, 15, 1. *al.*). Ad. 14 esse locum reprehensum, qui praeteritis -ast (DON. ad loc. 1 Plauti). CIC. orat. 77 habet ... hiatus ... molle quiddam et quod indicet non ingratam -am de re hominis magis quam de verbis laborantis. 78 quaedam etiam -a est diligens; nam *eqs.* (*inde sim.* AVG. doct. christ. 4, 64). QVINT. inst. 5, 13, 10. *al.* TAC. ann. 16, 18, 1 v. l. 68. SYMM. epist. 7, 9 in familiaribus scriptis -am quandam ... imitari (*inde sim.* ENNOD. epist. 2, 13, 1 p. 52, 25 lex est in epistulis -a). β *exempla cetera*: SEN. dial. 7, 4, 5 hanc *libertatem* non alia res tribuit quam fortunae -a. COLVM. 2, 10, 2 id *lupinum* ..., qualitercumque obruas, sustinet coloni -am (4, 3, 4 *vineae*. 7, 1, 2 *asellus* fortissime [*inde sim.* PALLAD. 4, 14, 4 non recusat. unde ISID. orig. 12, 1, 40]. *ceterum item in agricultura*: 6 praef. 5 mediocrem -am domini fructus pecoris *exsuperat*. PLIN. nat. 18, 140). PS. QVINT. decl. 8, 10 p. 161, 9 *aegroti* plerique convalescerunt -ae bono (cf. ENNOD. epist. 8, 25, 1 p. 216, 2 coepi -a iam sanari). TAC. ann. 16, 18, 1 dicta factaque eius *Petronii* quanto solutiora et quandam sui -am praeferebant, tanto gratius in speciem simplicitatis accipiebantur.

70 β *usu deflexo*: 1 *vergīt in metonymiam*: α *de hominibus neglegentibus*: CIC. div. 1, 105 difficultas ... *auguria* discendi disertam -am redditit; malunt enim disserrere nihil esse *eqs.* SEN. nat. 3, 18, 1 longa ... luxuriae -a[m] quam sero ... fraudari se tanto bono sensit. epist. 120, 8 imitatur -a facilitatem. PS. QVINT. decl. 2, 19 p. 37, 19 illam servilis -ae quietem ..., illos, qui non statim ... prosiliunt, fragor noctis agitavit. 2, 75

22 p.40, 4 quaedam facere non potest -a. FRONTO p.218, 8 expositam periculis -am *vix esse* (sim. p.218, 10 -ae haud quisquam ... insidias locat. p.218, 14 -a contemptu tutatur [inde ADNOT. p.218, 25]). *in allocutione inhonorifica*: GREG. M. epist. 1, 42 l.132 quod *praeceptum* ... non experientia, sed -a tua studeat implere. **b de parte scripti neglegenter facta**: TERT. adv. Marc. 5, 13, 4 sufficit, quae Marcion ... eradenda non vidit, quasi -as et caecitates eius accipere.

2 per prosopop. (*huc vergunt e. g. p.460, 12 sqq.*; cf. p.460, 62): FRONTO p.215, 4 laudes -ae (negen- *van den Hout*² *typothetae errore*; in titulo ut: SVBSCR. p.214, 23). p.218, 19 saeculum aureum ... -ae saeculum fuisse, cum *eqs.* (inde ADNOT. p.218, 26). p.218, 21 hisce argumentis -a bono genere nata ... *et aurea declaratur*. SIDON. epist. 3, 14, 2 scurrilitati -a comes ... sic non utitur litteris, quod abutitur. ENNOD. dict. 11, 3 p.459, 16 noverca eruditionis est -a. GREG. M. moral. 24, 27 l.61 sq. mater ... -ae solet esse securitas; ne ergo securitas -am generet, *eqs.* (cf. p.455, 34).

II contextu iuridico: **A praemonenda ad notionem sim. pertinentia**: **1 opposita selecta**: *varia*: CIC. S. Rosc. 113 qui non -a privatum ... commodum laeserit, sed perfidia legationis ... caerimoniam polluerit. SEN. dial. 3, 19, 6 si alter per -am admisit, alter curavit, ut nocens esset. EPIST. imp. dig. 8, 3, 35 (*saec. I fere med.*) quod ius non -a aut culpa sua amiserant, sed quia *aquam* ducere non poterant (cf. HYG. grom. p.88, 1 [e *Cassio Longino*] non possessoris -a, sed tempestatis violentia. GAIUS dig. 39, 2, 8 non ipsius -a, sed propter ... impedimentum. PAVL. dig. 4, 6, 16 non -a, sed temporis angustia. COD. Iust. 5, 38, 5 l.62). AVG. quaest. hept. 4, 10 l.191 non per ignorantiam -ae, sed furandi et fraudandi animo. **dolus**: GAIUS dig. 44, 7, 1, 5 *depositarius* tenetur, si quid dolo perierit; -ae vero nomine ideo non tenetur, quia, qui neglegenti amico rem ... committit, de se queri debet (*postea l.50*). PAPIN. dig. 29, 5, 21, 1 d. ... heredis punitus est; si autem -a mulier emolumentum ... amiserit, *non punitur*. *al.* culpa: v. l.54sq. casus: CALL. dig. 48, 3, 12 pr. (*ex epist. imp. Hadr.*) exquiri ..., utrum nimia -a militum evaserit an casu (*postea*: adficiendos supplicio milites ..., si culpa eorum nimia deprehendatur). PAVL. dig. 2, 13, 7 pr. casu maiore, non vero -a (COD. Iust. 7, 62, 5 [a. 284/92] non vitio -ae vestrae ..., sed ex fatalis casus necessitate. *al.*). **fraus**: VLP. dig. 26, 10, 7, 1 si f. non sit admissa, sed lata -a, quia ista prope f. accedit, removeri hunc *curatorem* ... oportet. MARCIAN. dig. 30, 119 ut -ae ratio non habeatur, sed tantum fraudium.

2 synonyma sim. (attulimus gen. explic. l.41. 46sq.; negleximus voces per conjunct. nexas): *varia*: GAIUS dig. 47, 9, 9 si ... *id commiserit* casu, id est -a, ... noxiam sarcire iubetur. VLP. dig. 17, 1, 29 pr. dissoluta ... -a prope dolum est. CASSIOD. var. 1, 2, 5 reatus -ae. culpa (c. e -a *oriri intellegitur e. g. l.71. p.458, 15*): GAIUS dig. 17, 2, 72 socius socio etiam culpa nomine tenetur, id est desidiaae atque -ae (*inde sim.* INST. Iust. 3, 25, 9; *in re alia* 3, 14, 3). VLP. dig. 50, 16, 213, 2 'lata c.' est nimia -a, id est: non intellegere, quod omnes intellegunt. PAVL. dig. 50, 16, 226 l.51. COD. Theod. 13, 11, 8 culpam -ae vel gratiae (*item gen.*: NOVELL. Maior. 2, 2 l.55 -ae c.).

3 locutiones magnitudinem vel gradum -ae indicantes: **a -a ob magnitudinem fere transire dicitur in graviora, sc. dolum, fraudem, culpam**: GAIUS dig. 44, 7, 1, 5 (*antea l.27*) magnam tamen -am placuit in doli crimine cadere (PAVL. dig. 50, 16, 226 m. -a culpa est; m. culpa dolus est). VLP. dig. 17, 1, 29 pr. l.40. 26, 10, 7, 1 l.35. 50, 16, 213, 2 l.44.

b exempla cetera: COD. Iust. 5, 54, 1 (a. 197) ob -am, quae non latae culpa comparari possit (*sim.* VLP. dig. 36, 1, 23, 3 lata culpa, non levi et ... consueta -a). 5, 51, 2 (a. 213) si palam dolo tutoris vel manifesta -a cesatur. CALL. dig. 48, 3, 12 pr. (*ex epist. imp. Hadr.*) nimia -a (cf. l.44). VLP. dig. 22, 6, 6 ut neque -a crassa aut nimia securitas satis expedita sit neque *eqs.* 26, 7, 7, 2 latam -am (*al.*, v. vol. VII 2, 1022, 34 sqq.). 27, 8, 6 (*ex epist. imp. Pii?*) magistratus si tanta fuit -a, ut omnem cautionem omittet *eqs.* (cf. LEX Burg. lib. const. 89, 1 tali -a[m] ..., ut). PAVL. dig. 22, 6, 9, 2 facti ignorantia ... cuique non nocet, si non ei summa -a obiciatur. COD. Iust. 5, 38, 5 (a. 290) non ex remissioris -ae vitio, sed iustae ignorantiae ratione.

B exempla secundum usum digesta: **1 in universum; neglegentes sunt**: **a homines privati**: CIC. S. Rosc. 113 (*antea l.17*) in minimis ... rebus etiam -a in crimen mandati iudiciumque infamiae vocatur. ALF. dig. 9, 2, 52 pr. si ex plagis servus mortuus esset neque id medici inscientia aut domini -a accidisset (GAIUS inst. 2, 51 fundi ... potest aliquis ... possessionem nancisci, quae ... ex -a d. vacet [inde *sim.* dig. 41, 3, 37, 1 INST. Iust. 2, 6, 7]). 18, 6, 12 neque, si servorum -a *incendium* factum esset, continuo dominus in culpa erit (INTERPR. cod. Theod. 4, 22, 1. *item neglegentes sunt servi*: LABEO dig. 19, 2, 60, 7 servum meum mulionem conduxisti; -a eius mulus tuus perit. *ibid. iterum. al.*) FRONTIN. aq. 105, 3 ne quando *vilici* -am aut fraudem suam ignorantiae colore defendant. PAPIN. dig. 26, 7, 39, 14 -ae tutorum periculo nominum ... adscripto (*item*

respic. tutor: COD. Iust. 5, 51, 2 p.457, 55. INTERPR. cod. Theod. 3, 30, 1 tutor sive curator. *al.*; cf. PAPIN. dig. 26, 7, 39, 15 qui *curatores* tutelam ad se -a non transtulerunt. LEX Visig. 4, 3, 3 p.191, 4). CALL. dig. 48, 19, 28, 12 fortuita incendia, si ... per -am ... damno ... fuerunt, civiliter exercentur. VLP. dig. 36, 1, 23, 2 fructus ... -a petentis, non iudicio defuncti percepti videntur. PAVL. dig. 3, 5, 20, 3 ut, quidquid detrimenti -a eius fecit, tu mihi praestes. COD. Theod. 13, 9, 1 si per ... -am praefinitum anni spatium fortasse claudatur (*sim.* 13, 9, 5 moram et -am). LEX Sal. Merov. 9, 4 si quis animal ... per suam -am nocuerit. *al.* **b fungentes munere, officio publico sim.**: SEN. nat. 4, 7, 2 Cleonaei iudicia reddebant in illos, quibus delegata erat cura providendae tempestatis, quod -a eorum ... segetes procidissent. PAPIN. dig. 26, 3, 5 magistratum (VLP. dig. 27, 8, 6 p.457, 59). VLP. dig. 47, 18, 1 pr. (*e Saturn.*) quod si per -am custodum evaserunt, levius puniendos (cf. MOD. dig. 48, 3, 14, 2 qui si -a amiserint *custodiam*, pro modo culpa ... castigantur. *al.*). COD. Theod. 1, 10, 7 ut *palatini* ... super -a iudicum ... conquerantur (1, 12, 6 ut ... -a i. ... multetur. 9, 3, 6. 15, 1, 2. cf. e. g. 1, 10, 5 per -am iudicantis). 5, 16, 30 officii palatini -a. *al.*

2 incommoda sim. non alii, sed neglegentes ipsi ferre iubentur sim.: IAVOL. dig. 35, 2, 61 -a eius *heredis* nocere legatariis non debet (PAVL. dig. 42, 5, 6, 2 [e *Iuliano*] ne alterius ... -a ... *diligenti* noceat. INTERPR. Paul. sent. 2, 25, 6. *item alteri nocere vetatur -a*: EPIST. imp. Aur. dig. 2, 15, 3 pr. *heres* non debet -am suam ad alienam iniuriam referre. PAPIN. dig. 21, 2, 65 coheredis -a damnosa non debet esse alteri. *al.*). IVLIAN. dig. 5, 3, 54, 2 cum praedia ... -a possessorum peiora sint facta ..., litis aestimationem ... possessores pati debent. SCAEV. dig. 42, 8, 24 quoniam alii creditores suae -ae expensum ferre debeant. PAPIN. dig. 26, 7, 39, 11 quod ... communi -a perit, citra substitutionis ordinem ... omnium periculum spectat. VLP. dig. 16, 2, 10 pr. si ambo socii parem -am societati adhibuimus, ... desinere nos invicem esse obligatos ipso iure compensatione -ae facta. *al.*

C per metonymiam transfertur ad detrimentum -a factum: VLP. dig. 17, 2, 26 (*e Marcello*) si socius quaedam neglegenter in societate egisset, in plerisque autem societatem auxisset, non compensatur compendium cum -a.

III contextu christiano et in sacris scripturis (ubi gr. maxime resp. πλημμελία, e. g. l.50sq. p.459, 20sqq.): **A proprie**: **1 neglegentes sunt homines (angeli)**: **a accipitur in partem malam**: **a exempla quaelibet (fere respic. actiones singulae, sed potius modus vivendi l.70. 72sq. p.459, 3. al.)**: **① c. indicio eius, quod neglegitur**: *gen. obi.*: TERT. idol. 2, 3 *dominus* homicidium etiam ... iudicat ... in -a caritatis in fratrem (cf. *Matth.* 25, 42 sqq.). adv. Marc. 2, 4, 6 bonitas ... adscripsit (*gen. 2, 17*): 'qua die ... ederitis, morte moriemini'; benignissime enim demonstravit exitum transgressionis, ne ignorantia periculi -am iuvaret obsequii (*respic. eadem transgressio e. g. l.68*). CYPR. domin. orat. 31 maiestatem dei -a orationis offendere. VITAE patr. 5, 11, 11 si nobis imputat deus -as temporis, quo oramus, et captivitates, quas patimur, dum psallimus, non possumus salvi fieri (cf. *gr. 11, 35 ἀμελείας*). *al. locut. c. praepos.*: v. p.460, 56. 60. **② absolute**: VET. LAT. Sirach 7, 34 de -a purga te cum paucis (*gr. 7, 31 πρὸς πλημμελείας*). 26, 28 difficile exiit negotians a (-a), et non iustificabitur caupo a peccatis labiae (*gr. 26, 29 ἀπὸ πλημμελείας*). -a sua, mendacio, mendacii crimine var. II.). AMBR. Noe 29, 112 p.489, 15 *mens nostra* -ae et ignorantiae somno sepulta *eqs.* (patr. 7, 33 p.143, 22 non ... nos opprimat somnus -ae *eqs.* HIER. epist. 119, 7, 9 etsi ... -ae somno obdormierit. *al.*; cf. e. g. AMBROSIAS. in Rom. 13, 11, 1 rec. β et γ excusso somno, id est ignorantia sive -a. AVG. fid. et op. 19, 35 p.80, 11 talem ... in quibusdam -am ..., in aliis ignorantiam ... dominus somni nomine significavit. v. *etiam p.459, 11*). HIER. epist. 100, 3, 3 (*Theophil.*) peccata germinat -a (cf. e. g. CAES. AREL. serm. 208, 3 p.790, 18 per -am peccatum acquirere). psalt. sec. Hebr. 89, 8 posuisti iniquitates nostras coram te, -as nostras in luce vultus tui (*Vulg. saeculum; versionem explicat* epist. 140, 11, 1 ubi nos ... posuimus 'as nostras' ..., in Hebraico scriptum est 'alomenu', quod ... *interpretatur* Aquila 'παρορσείς' et nos ... vertere possumus 'errores' sive 'ignorantias'. 140, 11, 3 Septuaginta ... pro adolescentia, -is et erroribus sive ignorantibus 'saeculum' *dixerunt*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 17, 4 -am populi mei (cf. *Migne gr. 35, 957^c ἀπειθείαν*). hist. 1, 2, 18 mandato dei *ab Adam et Eva* -a corrupto (cf. *gr. ἥττον ... φροντίσας respic. eadem transgressio e. g. l.44*). Orig. in Rom. 7, 3 l.138 ne ... pro malis actibus et praesentis vitae -a non mereatur redemptionem corporis sui consequi. LEO M. serm. 39, 2 l.53 quadragesimae dies, in quorum observantia ... omnes -ae diiuvantur. VAL. CEM. hom. 19, 3 p.750^B qui vitam suam ... -ae tradiderit. EVSEB. GALLIC. hom. 38, 5 l.185 qui, dum primas -as praetermittit, in alias ... incurrunt. 41, 1 ab istis minutis -arum. 43, 5 l.106 qui culpas et -as etiam, quae parvae videntur, ... deflet *eqs.* (CAES. AREL. serm. 235, 2

p. -as et quasi minuta peccata ... exhaurire. 235, 4 p. 891, 21 non solum capitalia crimina caveamus, sed etiam p. -as ... respuamus). REGVLV mag. 93, 85 antequam diligens ... in -am convertatur eqs. PS. CHRYSOST. hom. I 912^A et bene gesta sanctorum et peccantium -am in melius commutavit (cf. Migne gr. 55, 566^{extr.} ἀμαρτήματα. ₁ item opp. *ibid.* non solum b. g. sanctorum, sed et -as [gr. 567^{in.} ἀμαρτημάτων]). et saepe.

β respicitur -a pastorum sim. (angelorum l. 13), qui animas fidelium non satis tuentur: CYPR. epist. 57, 4, 3 nonne nobis ... -a segnis ... adscribetur in die iudicii, quod pastores ... oves ... noluerimus armare? (cf. AVG. serm. 46, 16 sequitur de ista -a ... pastorum: 'et dispersae sunt oves' [Ezech. 34, 5]. CHROMAT. serm. 32, 4 si ... -ae ... somno gravemur, non solum commissos nobis greges, sed nec nos ipsos custodire poterimus). HIER. hom. Orig. in Luc. 35 p. 198, 22 angeli assistentes, si per -am eorum homo corruerit, etiam sui periculi rem esse sciunt. AVG. c. Cresc. 2, 2, 3 quod ... haereticis sitis et ideo ... devitandi, nisi ... demonstrare curavero, non parvam -ae culpam ... incurram. c. Parm. 2, 22, 42 p. 97, 29 ipsa -a culpam trahit (postea: per desidiam corrigendi). 3, 1, 2 p. 100, 6 ipsa ... in tanta re (i. ecclesiae disciplina) -a grave malum est. al.

γ usus speciales in libris veteris test. (et inde CLEM. l. 48; gr. resp. πλημμέλεια, nisi aliud indicavimus): ① in iunctura c. negligere (per l. 24, si recte trad.): VET. LAT. lev. 5, 19 (cod. 103) neglexit ... n(e)glegentia ante deum (gr. πλημμέλῃσιν, cod. 100 indiligentiam, Aug. quaest. hept. 3, 7 et 3, 20, 5 delictum, Vulg. per errorem). num. 5, 6 (cod. 100) cum per -am pernelegens anima illa neglexerit (scribasne per -am necl-? gr. παριδὸν παρίδῃ, Aug. quaest. hept. 4, 9 l. 149 despicies despererit, VVLG. per -am transgressi fuerint mandatum domini). Ios. 7, 1 (*ibid.*) neglexerunt filii Istrahel -am (-a Lucif. non parc. 3 l. 11) et fraudaverunt fraude de anathemate ([Vulg. aliter]. item -am negligere: 22, 16 [*ibid.*] quae est haec -a, quam neglexistis ..., ut eqs. [Vulg. transgressio]). 22, 31 (*ibid.*) non neglexistis ante conspectum domini in -a (Facund. defens. 7, 6, 17 delictum, Vulg. praevaricatione). ② agitur de peccato, delicto sim., pro quo hostia sim. offerenda est: VET. LAT. lev. 5, 15 (cod. 100) anima, quaecumque ... deliquerit imprudenter ..., et offeret in -a, domino arietem ... pro eo, quod indiligens fuit (₁ gr. τῆς πλημμελείας, cod. 103 -ae, Aug. quaest. hept. 3, 20, 5 delicti sui, Vulg. pro delicto suo). 5, 18 (cod. 103) affer(e)t arietem ... ad -am ad sacerdotem, et exorabit ... sacerdos pro ignorantia eius (cod. 100 indiligentia, Aug. quaest. hept. 3, 7 delictum, Vulg. aliter). num. 18, 9 (cod. 100) ab ... omnibus -is eorum et omnibus peccatis eorum, quae reddent mihi (Vulg. pro peccato). pro -a: VET. LAT. lev. 5, 16 (cod. 103) sacerdos exorabit pro (e)o in ariete (pro) -a, et remitt(e)t(ur) (e)i (cod. 100 indiligentiae, Aug. quaest. hept. 3, 20, 5 l. 462 delicti, Vulg. aliter). 7, 1 (cod. 100) haec lex arietis eius, qui est pro -a (Aug. quaest. hept. 3, 19 et Vulg. pro delicto). 7, 2 (*ibid.*) occident arietem pro -a eqs. (Aug. loc. hept. 3, 11 et Vulg. pro delicto). 7, 5 (*ibid.*) hostia oblata pro -a est (Vulg. pro delicto). 14, 12 (*ibid.*) offeret eum agnum sacerdos pro -a (Vulg. pro delicto). num. 5, 7 (*ibid.*) edicet peccatum suum ... et reddet pro -a sua domino, quod obicitur eqs. (Aug. quaest. hept. 4, 9 l. 150 delictum, Vulg. ipsum caput; cf. p. 460, 3). CLEM. ad Cor. 41, 2 victimae ... pro peccato et -a eqs. al. gen. -ae indicans, pro quo aliquid offeratur (dub. an vergat ad B): VET. LAT. lev. 5, 15 (cod. 103, v. l. 34). 14, 14 (cod. 100) accipiet sacerdos sanguinem eius, quod est -ae (Vulg. de sanguine hostiae, quae immolata est pro delicto). 14, 17 (cod. 104) oleum inponet sacerdos ... in locum sanguinis -ae ([cod. 100 sanguinis illius, qui est -ae, Vulg. super sanguinem, qui fusus est pro delicto]. 14, 28 [*ibid.*] su(per locum s.) necle(gentiae) [cod. 100 quod est -ae, Vulg. qui effusus est pro delicto]. 14, 24 (cod. 100) accipiens sacerdos agnum -ae ([Vulg. a. pro delicto]. 14, 25 [*ibid.*] occidet a. -ae [cod. 104 (vitulum nec)legen(tiae), Vulg. non resp.]). al.

b -am iubet deus, ut fere accipienda vid. in partem bonam: GAVDENT. serm. 7, 9 (ad rem v. exod. 12, 15) deus -am iubet, ut oboedientiam probet (antea syn. desidia, postea opp. diligentiam).

2 neglegens est deus (sec. doctrinam haeticorum l. 63sq., Epicuri l. 68): TERT. adv. Marc. 2, 28, 2 malum factum deputabitur -a salutis humanae, ... per paenitentiam emendata apud deum vestrum. adv. Val. 16, 2 Paracletus ab ... iniuriis passionis expumicat Achamoth non eadem -a in exterminium discretis, quam acciderat in casibus matris. IREN. 4, 6, 2 l. 21 oportuit causas tantae incuriae et -ae eius dei patris inquiri. LACT. ira 17, 1 (antea: deus, inquit Epicurus, nihil curat) quae tanta -ae causa est? IVLIAN. in Os. 7, 1 l. 30 ut populator de his ..., quae diripienda erant, nec per -am quicquam relinqueret eqs. explicatur, cur deus mala, peccata sim. non statim vindicet: SALV. gub. 1, 30 omnia istiusmodi non -a aut incuria dei fieri, sed consilio ... permittit. FAVST. REI. grat. 1, 17 p. 55, 10 dum ... dicit peccator: 'oblatus est deus', patientiam remittentis -am iudicat ignorantis (CAES. AREL. serm. 17, 4 p. 78, 14 quia ... adhuc ille non vindicat, p. est, non -a [58, 1 p. 244, 15. al.]. GREG. M. moral. 25, 6).

B per metonymiam transfertur ad satisfactionem, multam, poenam pro peccato dandam sim. (cf. p. 459, 49sq.): VET. LAT. num. 5, 7 (cod. 104) edicet peccatum ... et (re)ddet -am suam et, quo dimittitur eqs. (cod. 100 v. p. 459, 46).

appendix grammatica et stilistica: **1** iuncturae verbales selectae: **a** -a pro subi. est: **a** quaelibet exempla (selecta) CIC. Quinct. 41 ut ... summa -a tibi obstiterit. Att. 8, 6, 3 adhuc nihil nobis obfuit nisi ... -a (COLVM. 11, 1, 28 PAVL. sent. 2, 24, 6). LIV. 23, 27, 3 quam ubi -am ... oriri senserat eqs. (30, 4, 7 cavendi, ne quid eqs. 37, 20, 4). PLIN. nat. 18, 140 esse aliquid, cui prosit -a. IAVOL. dig. 35, 2, 61 -a ... nocere (v. p. 458, 20sq.). VEG. mil. 1, 20, 3 interveniente -a (4, 28, 1. sim. COD. Iust. 11, 10, 7, 2 [a. 467/72] intercesserit). al. **β** -a ipsa agit (ita ut vergat in prosopop. p. 457, 8sq. illustratam; exempla potiora, fort. huc pertinet iam CATO p. 455, 46): LIV. 4, 47, 1 transierat ... -a ... ad Aequos (nisi ad a). 31, 46, 8 si quam occasionem -a hostium dedisset. SEN. dial. 7, 4, 5 hanc libertatem non alia res tribuit quam fortuna -a. epist. 120, 8 imitatur -a facilitatem. PS. QVINT. decl. 2, 22 p. 40, 4 quaedam facere non potest -a (PAVL. dig. 3, 5, 20, 3 ENNOD. epist. 2, 7, 6 p. 47, 11. sine obi.: VITA Caes. Arel. 1, 51 -a faciente. GREG. M. epist. 6, 6 l. 24, 8, 1 l. 7 in euang. 17, 16 l. 369). INSCR. Année Épigr. 1932 n. 77 (Baiis, saec. III ex.) templum -a operante visu foedo esse videbatur (OPTAT. 7, 1, 37). al.

b -a pro obi. est (eas iuncturas tantum respeximus, quae notionem neglegendi sim. exhibent; -am negligere sim. v. p. 459, 20sq.): LIV. 37, 10, 11 -am ... habiturum (v. p. 456, 3). CASSIOD. hist. 6, 29, 6). SVET. Claud. 40, 1 tantam ... -am ostendit, ut eqs. VLP. dig. 26, 10, 7, 1 admissa ... -a (CAES. AREL. serm. 96, 2 p. 377, 17).

2 iuncturae nominales: **a** indicatur, quis neglegens sit: **a** per adi. vel pron. poss.: PLAVT. Trin. 587 meam -am (TER. Phorm. 571 CIC. Verr. II 1, 103. al.; item pron. poss. e. g. vestra: RHET. Her. 4, 36, 48. COD. Iust. 7, 62, 5 [a. 284/92]. ANON. in II Cor. 18F; tua: CIC. Flacc. 41. al.). LIV. 28, 11, 7 id ... -a humana acciderat (AMBROSIAST. in Rom. 7, 13, 2 rec. β et γ [nequitiae rec. α]. CLAUD. MAM. epist. 2 p. 204, 3. al.). PS. QVINT. decl. 2, 19 p. 37, 19 servilis. PAPIN. dig. 26, 7, 39, 11 communis. al. **β** per gen. subi. (partim pro gen. adhibetur l. 37): TER. Andr. 20 quorum (v. p. 456, 51). 71 cognatorum. QVADRIG. hist. 89 quod ... -a partim magistratum ... evenisse (cf. p. 458, 12). CIC. har. resp. 60 senatus. rep. 4, 3 nostrorum institutorum. orat. 77 -am ... hominis (v. p. 456, 56). Att. 10, 5, 3. al.). ALF. dig. 9, 2, 52 pr. domini -a (COLVM. 6 praef. 5. al., v. p. 457, 69sq.). al. **γ** per locut. c. praepos.: PAVL. NOL. epist. 16, 1 p. 114, 15 ne viderer communis observantiae studium insolita a te mihi -a praeterire.

b indicatur, qua in re -a habeatur sim.: **a** per pron. poss.: TER. Phorm. 1016 -a tua (v. p. 455, 12). **β** per gen., sc. fere obi. (sed explic. l. 54; exempla selecta inde a LIV.): CIC. de orat. 2, 100 quarum rerum -a plerasque causas ... videmus amitti (SVET. Claud. 40, 1 sermonis ... rerumque. al.). Att. 1, 6, 1 me accusare de epistularum -a (8, 11, 6). LIV. 3, 20, 5 nondum haec ... -a deum venerat (5, 51, 7 eadem -a deorum. item negleguntur animantes: 37, 20, 4. SEN. benef. 7, 31, 3 deis obicit -am nostri. al.). 5, 51, 4 omnem -am divini cultus. 30, 4, 7 -a ... cavendi, ne eqs. (item c. gerund.: SEN. contr. 7, 4, 10 hanc audiendi ... -am. QVINT. inst. 1, 2, 4 formandi ... pudoris. 10, 7, 32 ediscendi. al.). SEN. epist. 97, 1 -am boni moris. COLVM. 11, 1, 28 quamvis ... emendata sit perperam facti ... -a. PS. VARRO sent. 50 p. 455, 43. al. **γ** per locut. c. praepos.: LIV. 29, 16, 5 nec tam Plemini scelus quam Scipionis in eo ... -a iras hominum inritavit (ANON. de decem virg. p. 37 -a[m] in deum, -a[m] in fratres. AVG. civ. 16, 27 p. 170, 22 nulla in se -a sua iniuste interire incircumcisi animam parvuli nisi originalis obligatione peccati [nupt. et concup. 2, 11, 24 p. 276, 5 ut de aliena in se -a ... puniretur]). HIER. in Mich. 5, 2 l. 80 scribarum ... erga divinae scripturae lectionem -am. PS. RVFIN. Clement. 3, 11, 4 huius ... inconvenientiae mater quidem est ignorantia de deo, cooperatrix vero et soror est -a de spiritu sancto. AVG. lib. arb. 3, 248 in -a vel ad accipiendum praeceptum vel ad eqs.

c gen. explic. -ae pendet e subst.: HYG. lim. grom. p. 140, 14 culpa -ae (AVG. gen. ad litt. 11, 30 p. 363, 4 oblivio praecepti huius ... ad maximam c. damnabilis -ae pertineret. CONC. Milevit. a. 416 Aug. epist. 176, 1. CAES. AREL. serm. 1, 1 -arum mearum culpas eqs. al. [in contextu iuris v. p. 457, 46sq.]). VET. LAT. lev. 14, 13 (cod. 100) pro delicto -ae (gr. τὸ τῆς πλημμελείας). COD. Iust. 5, 38, 5 (a. 290) -ae vitio. AVG. nat. et grat. 17, 19 -ae peccata (in psalm. 105, 7 l. 37 p. ignorantiae vel -ae. serm. 163B, 3 coll. Morin p. 214, 23 de peccato -ae tuae). al.

3 in locut. adverbialibus sim.: **a** indicat instr. vel causam actionis: abl. -a: TER. Ad. 14 (v. p. 456, 54). al. QVADRIG. hist. 89 RHET. Her. 4, 36, 48. et saepe. locut. c. praepos.: SALL. hist. frg. 4, 53 per -am (LIV. 4, 53, 9, 37, 20, 13. al. SEN. dial. 3, 19, 6. et saepe; paulo aliter

CIC. p. 455, 61). GAIVS inst. 2, 51 ex -a. ?b indicat abl. -a modum actionis (si recte restit.): CIL VI 10243, 8 (a. 110) liberti ... hoc monimentum -a[e] curatum ... restituerunt.

4 *opposita selecta* (v. etiam p. 457, 17sq.): diligentia (cf. p. 454, 45 et oxymoron -a diligens p. 456, 57): RHET. Her. 4, 20, 28 p. 456, 7. CIC. Sull. 43 Flacc. 87 Att. 8, 11, 6 COLVM. 1, 6, 8. 12, 2, 3 PLIN. epist. 7, 31, 2 FRONTO p. 218, 8. al. fraus (v. etiam p. 457, 35sq.): LIV. 4, 12, 7. 27, 24, 8 SEN. dial. 10, 19, 1 COLVM. 1, 7, 6. al. cura (cf. p. 454, 49): SEN. contr. 10 praef. 3 QVINT. inst. 11, 2, 40. 11, 3, 19. 11, 3, 137 VEG. mil. 3, 22, 15. al. studium: IULIAN. in Os. 10, 4 non -ā, sed s. ... peccavisse. VAL. CEM. hom. 19, 2 p. 750^B. al. Breimeier.

*neglego, -lēxi, -lēctum, -ere. [compositum e partic. neg- (< *né gó/e, v. p. 472, 42; cf. saxon. vet. nec 'neque', island. vet. neka 'negare') et radice *₂leg-/ *₂lēg- ('aliquid' curare) (Rix et al., *Lex. der indogerm. Verben*, 2001, 276 sq.), quae subest etiam verbis dīligo, intellego, 2. religo nec non gr. ἀλέγω ('aliquid' curare). cf. Leumann, *Gramm.* 1977, 199; Garnier, *Münch. Stud. z. Sprachwiss.* 67, 2013/14, 116 sq. Mei.] de origine: GRAMM. suppl. 154, 13 figura simplex est aut composita, ut lego -o. scribitur neg- (cf. CASSIOD. gramm. VII 158, 5 [ex Curtio Valeriano] -ere per G, non per C scribendum. GLOSS.^L IV Plac. N 1 -ens usus obtinuit utrumque per G, quamvis et per C in aliquantis legatur, quia C et G unum paene sunt) in *inscr.* EDICT. Sotid. de curs. publ. (Journ. Rom. Stud. 66, 1976, 107; *aet. Tib.*) 6. EDICT. imp. Claud. (CIL V 5050) 13. LEX arae urb. (CIL VI 30837b; *aet. Dom.*) 7. al., in *codd. vet. e. g.* PLAVT. Trin. 498 CIC. Cael. 54 Liv. 25, 37, 17 LACT. inst. 3, 8, 7; nec- in *inscr.* S. C. de Pisone 33 (bis). CE 1253, 6 (saec. I ex. II in.). CIL V 5134, 7 (saec. II/III). VIII 2243 (a. 379/83), in *codd. vet. e. g.* TER. cod. A ubique. LIV. 22, 59, 2. CYPR. laps. 33 (ante corr.). VLP. dig. 47, 10, 15, 26. 47, 10, 17, 14 LACT. inst. 2, 7, 21 CANON. apost. 66, 17; negc- (v. p. 468, 15) VLP. dig. 26, 7, 7; -leg-passim, -lig- l. 37 necnon CIC. QUINCT. 92 CANON. apost. 66, 17 et hic illic in *codd. rec.*; perf. -xs- p. 467, 10 et CIL XIV 2793, 9 (a. 169). NOT. Tir. 25, 70 sq. -it. -xit. de formis: perf. -lex- passim, quod testantur DIOM. gramm. I 369, 15 (affertur pro exceptione MACER p. 462, 67 -leg-, ut PRISC. gramm. II 525, 3). PRISC. gramm. II 523, 15; -leg- l. 33 et edd. c. parte *codd.* SALL. Catil. 51, 24. Iug. 40, 1 p. 463, 10. gerund. v. activa pro part. praes. (cf. Hofmann-Szantyr 370): CIL VIII 6023 Iulia sororio fecit eo, quod Ambibolus frater negligendus facere no(lu)erit. de *proso-dia*: DIOM. gramm. I 470, 18 (afferens CIC. Mil. 3 p. 466, 21) amphibrachys primus ... nēglēxit. de *notione* (v. etiam p. 465, 71): FEST. p. 162 -ens dictus est non legens neque dilectum habens, quid facere debeat omissa ratione officii sui (i. *delectum*; electum PAVL.). PS. CATO dist. praef. p. 4 legere ... et non intellegere -ere est. CHAR. gramm. p. 410, 7 huic parti curam numquam habui. nihil magis quam hoc -xi. RVFIN. Clement. 2, 6, 3 curam gerere alicuius ex affectu venit, -ere autem non minus est quam odisse. AVG. quaest. hept. 3, 20, 2 quid aliud -itur, nisi quod 'non legitur', id est 'non eligitur'? PRISC. gramm. III 322, 2 illi καταμελεῖν ... ταῦτα ... sic et nostri '-o illum'. SYNON. CIC. p. 421, 2 dissimulat. avertitur. aspernatur. indormit. fastidit. -it. spernit. despicit. contempnit. GLOSS. -o: παρορῶ. ἀμελῶ. -am: περιόνομαι. -untur: despiciuntur. GLOSS.^L I Ansil. NE 233 -tus: non aspectus. *sim. al.* legitur in *versibus inde a PLAVTO* (deest e. g. LVCR., VERG.), in *orat. soluta inde a VARRONE*, RHET. Her. [march. (Arcevia) negetta 'miseria' et umbr. (Terni) negetto 'paenuria' ad p. p. huius verbi redire probabile est, certum autem umbr. vet. neghietto 'neglectus' (adi.) et nighetta 'taedium' (fem. pro subst.; v. Cola di m. Alessandro in: Marti [ed.], *Poeti giocosi del tempo di Dante*, 1956, 770), ceterum prov. naleg, neleg, neleit et cat. vet. nalet, neleit 'delictum, damnum'. cf. M.-L. 5877 et Faré, *Postille. Battisti-Alessio IV* 2563. Wartburg VII 88 sq. *Coromines V* 897 sq. *Schd.-Cr.*] [confunditur c. inicio OV. fast. 2, 772 (in var. l. cod. unius CIC. Att. 1, 13, 3); in var. l. falsa TER. Ad. 607 (claudier cod. A, cf. DON. ad l.).]

fere i. q. non curare, parvi pendere, non respicere, contemnere *sim.* (gr. resp. ἀμελεῖν, nisi aliud adnotavimus); neglegentia oritur fere e pigritia, incuria vel stultitia *sim.* (etiam e consilio, cf. e. g. p. 463, 3), ita ut saepe in malam partem vergat, aliter imprimis p. 464, 7sq. 62sq. et e. g. p. 462, 50. 75. 463, 27. 30. pro *syn.* sunt vel iuxta ponuntur aspernari p. 463, 19. 72. al., contemnere p. 462, 48. 68. 463, 72. 464, 41. 466, 37. al., omittere p. 462, 55. 463, 37, praetermittere CIC. Cluent. 130 fin. 5, 15 AVG. civ. 4, 11 p. 161, 33 COD. Theod. 9, 42, 20, relinquere p. 463, 32. 38. al., spernere p. 464, 42. 466, 40, violare p. 462, 40. 463, 2. 3. 466, 65. al. *di-sting.* ignorare p. 463, 16. 51. 465, 60. al.; *opp.* amare p. 466, 38. al., colere p. 462, 38. 46. 466, 61. al., curare p. 464, 52. 466, 13. al. (cf. *syn.* non curare p. 464, 40. 54. 466, 26), diligere p. 462, 12. al., tueri p. 465, 15, vindicare p. 463, 22. 27. saepe ponitur in *sententiis negatis*. *indicatur modus vel condicio -endi per abl.* e. g. p. 462, 27. 465, 7. 12. 467, 11, *adv. e. g.* p. 463, 32. in *lusu verborum* c. lego eiusve compositis p. 464, 58

et e. g. AVSON. 6 (320 S.), 20 AVG. doct. christ. 4, 19, cf. p. 461, 42; in *iunctura* c. neglegentia p. 459, 20sq.

CAPVT PRIVS: quid vel quis -atur, indicatur: I per obi. acc. (obi. ex enunt. relat. hic illic intellegitur, subauditur e. g. l. 32. 36. p. 466, 29; ad p. p. accedit acc. respectus p. 465, 74): A -untur res (-unt fere homines, sed dei e. g. p. 464, 28. 47sq. 465, 20sq., animalia p. 465, 42sq., res p. 464, 42. 465, 52 [natura l. 25]): I incorporeae: a generatim: a non curando, non providendo, non administrando *sim.*: PLAVT. Trin. 498 neque nos tuam -ere gratiam (i. amicitiam ut: SIDON. epist. 4, 14, 4. aliter p. 464, 28sq.). RHET. Her. 4, 13, 19 cum istos, sc. iudices, ... ut peiurent, rogas, ut existimationem suam -ant, rogas. 4, 20, 28 perditissima ratio est ... diligere formam, -ere famam (CIC. Lael. 61 AVG. serm. 355, 1). 4, 24, 34 vitam militum -rem? at eos videbar ea accepisse condicione, ut eos ... incolumis ... conservarem. CIC. inv. 1, 90 'non potest esse sapiens, qui pecuniam -it' (ibid. iterum. SEN. dial. 7, 27, 5 obicite Platoni, quod petierit p. ..., Democrito quod -xerit. AVG. serm. 335E Rev. Bénéd. 50, 1938, 12 l. 67. aliter p. 464, 30sq.). Verr. II 3, 43 an tibi ... salus provinciae, commoda rei frumentariae, ratio rei publicae in posteritatem fuit -enda? (rep. 1, 52 ne sua c. populus -i a principibus putet. cf. p. 464, 45). 5, 127 socii res suas -unt; pecunias ... non repetunt, relinquunt (VLP. dig. 5, 3, 31, 3. cf. rem familiarem -ere: CIC. Cato 22 NEP. Them. 1, 2). Catil. 1, 28 (patria ad Cic.) si propter invidiam aut alicuius periculi metum salutem civium tuorum -is (CAES. Gall. 7, 39, 3. VET. LAT. Hebr. 2, 3 [cod. 75, *sim. al.* et VVLG.]. al., adde l. 17; aliter p. 464, 37). Cato 5 non veri simile est ... a natura extremum actum, i. senectutem, tamquam ab inerti poeta esse -tum. al. LIV. 29, 12, 1 -tae ... res in Graecia erant (cf. 29, 16, 1 res ... longo -ta silentio. IVST. 34, 2, 2 apud eos Achaeos -ta et soluta omnia fuere). SEN. contr. 10 praef. 3 magni -tique ingeni (SCHOL. Pers. 4, 17, 2 [opp. in cultura corporis student]). al.

β non vel male faciendo, agendo, ita ut aliquid fere omittatur, praetermittatur (cf. inf. p. 466, 71sq.): ① varia exempla (selecta inde a VAL. MAX.): TER. Phorm. 54 ob pecuniam redditam amo te et non -xisse habeo gratiam. CIC. S. Rosc. 112 quid recipis mandatum, si aut -turus aut ad tuum commodum conversurus es? (113. OV. epist. 16, 305 -is absentis ... m. mariti. al.; cf. CIC. S. Rosc. 113 [antea p. 457, 66] in *privatis rebus* illum -ere oporteat, qui mandarit, non illum, qui mandatum receperit). Manil. 49 cum ... bellum sit ita necessarium, ut -i non possit eqs. Arch. 5 studia iura graeca ... et in Latio ... colebantur ... et hic Romae ... non -bantur (Pis. 70 SVET. Dom. 20. al.). har. resp. 37 sacrificium nemo ante P. Clodium ... violavit, ... nemo -xit ([cf. antea: minus diligenter facta pollutaque]. Phil. 3, 11. VET. LAT. II Macc. 4, 14 [rec. L. al.]). de orat. 1, 18 non legum ac iuris civilis scientia -endast (3, 135. al. COLVM. 11, 1, 10 desperatione). Tusc. 5, 6 philosophia ... ut a plerisque -ta a multis etiam vituperetur (SEN. epist. 29, 7 ii, qui p. honestus -xissent quam vendunt. cf. HOR. epist. 1, 1, 26 id, sc. philosophia, quod ... -tum pueris senibusque nocebit). off. 1, 4 in eo officio ... et colendo sita vitae est honestas omnis et -endo turpitudine (CAEL. Cic. fam. 8, 17, 1 amici o. -xisti neque mi consuluisti. PLIN. paneg. 76, 5 consularia o. abicere, -ere, contemnere. FRONTO p. 181, 15 ita nos amicitiam instituisse, ut haec o. vulgata -remus, ita contenti amore vero eqs. al.). al. OV. fast. 5, 239 pater est factus -to coniugis usu Iuppiter. LIV. 4, 52, 4 -to cultu agrorum (COLVM. 10 praef. 1 c. hortorum segnis ac -tus quondam veteribus agricolis. VAL. MAX. 5, 2 ext. 4 l. 179 religiosum c. ... -tum. al.). 5, 13, 1 -tis die festo custodiis urbis (23, 17, 5. al. PAPIN. dig. 41, 2, 47 rerum mobilium -a atque omissa c. al.). 5, 17, 2 -tas caerimonias intermissumve sollemne (APVL. met. 4, 29, 3. 6, 1, 5 p. 465, 52). al. CELS. 1, 1, 2 prodest modo ungi, modo id ipsum -ere (item pron. pro inf.: PAVL. dig. 19, 1, 36). QVINT. inst. 1, 1, 28 fere ab honestis -i solet cura bene ... scribendi. al. ② de motu corporis inconsulto facto: PLIN. nat. 22, 17 ne procaces manus rapiant herbas, ne -a vestigia obterant. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 59 manuum -ta atque distensa abiectio (cf. p. 471, 29).

γ non (ob)sequendo, non verendo *sim.* (de sacris vel mandatis non confectis v. sub β, de dictis non attentis cf. p. 463, 70sq.); -untur:

① quaelibet: RHET. Her. 2, 10, 14 dicemus calumniatoris esse officium verba et litteras sequi, -ere voluntatem scripti (CIC. Brut. 198 si -rentur v. in testamentis. al.). 2, 10, 15 id, quod ... lege sanctum sit, esse -tum. MACER hist. 22 omnium nostrum -gerit auctoritatem (CIC. Sest. 32 ut -res a. senatus, optumi cuiusque consilia contemneres. 140 ii, qui senatus consilium, qui a. bonorum, qui instituta maiorum -xerunt. al. QVINT. inst. 11, 1, 30. al.). TRAG. inc. 56 Vlixes iuris iurandi solus -xit fidem (CIC. har. resp. 36. OV. epist. 21, 234 -tam ... habere f.). CIC. inv. 2, 132 leges -ere (al., v. vol. VII 2, 1255, 25). Verr. II 1, 116 ius, consuetudinem, aequitatem, edicta omnium -it (S. C. de Pisone 33 -ta maiestate domus Aug(ustae), -to etiam i. publico. PHAEDR. 4, 5, 20 fidem advocavit i. -to parens. al., adde p. 463, l. 3). Rab. perd. 17 omnis religiones

atque auspiciorum publica iura -xisti (har. resp. 8 Clodius sacra et r. -i, violari, pollui questus est. *ibid. iterum*. nat. deor. 2, 8 CAES. Gall. 6, 17, 5. *al.*) Balb. 13 foedera scientem -xisse, violasse, rupisse (rep. 3, 41 iura -xit ac f. HIER. adv. Iovin. 1, 45). *al.* CAES. Gall. 5, 7, 7 qui praesentis *Caesaris* imperium -xisset (SEN. contr. exc. 3, 9, 3 VAL. MAX. 1, 7, 4. *al.*). civ. 2, 32, 10 nova religio, ut eo -to sacramento, quo tenemini, respiciatis illud, quod ... sublatum est (COD. Iust. 9, 27, 6, 1 [a. 439]). VARRO ling. 8, 23 cum alii putarent in loquendo ea verba sequi oportere, quae ab similibus similiter essent declinata ..., alii, cum id -endum putarent *eqs.* 9, 8. SALL. Iug. 40, 1 quorum consilio Iugurtha senati decreta -gisset. SEN. dial. 3, 9, 2 miles, qui signum receptui -it (cf. LVCAN. 4, 186 [ad *Caesarem*] classica det bello, saevos tu -e cantus). *al.* ② *res futuras praedicta, admonentia*: CIC. Phil. 3, 9 servabant auspicia reges: quae hic consul augurque -xit (div. 1, 7 Att. 2, 9, 1 PARIS 1, 4, 4). div. 1, 4 somnia graviora, si quae ad rem publicam pertinere visa sunt, a summo consilio *non* -ta sunt (2, 125 si pleraque s. aut ignorantur aut -untur. SVET. Aug. 91, 1). 1, 77 signa rerum futurarum. *al.* LIV. 5, 50, 5 quae vox nocturna ... audita -taque esset. TAC. Germ. 8, 2 nec aut consilia earum *feminarum* aspernantur aut responsa -unt. *al.*

δ *indulgendum, non vindicando*: RHET. Her. 2, 30, 48 ea re -ta ... quid periculatorum ... consequatur (CIC. inv. 2, 100 si ea r. ab iis, qui potestatem habent vindicandi, -ta sit). CIC. Verr. II 3, 218 tantam pecuniam captam -ere *potestis, iudices*? Cael. 50 obliviscor iam iniurias tuas, Clodia, depono memoriam doloris mei, quae abs te crudeliter in meos ... facta sunt, -o. *al.* VATIN. Cic. fam. 5, 9, 1 conspirationem. CAES. Gall. 1, 35, 4 se Haeduum iniurias non -turum (1, 36, 6 LIV. 29, 9, 9. FRONTO p. 212, 19 praestat ... i. -ere quam ... vindicare. NOVELL. Valent. 18 pr.). COLVM. 1 praef. 9. SIL. 2, 657 immania facta ... iniustus -ta deis. SVET. Dom. 8, 3 incesta Vestalium ... a patre ... suo et fratre -ta ... severe coercuit. VET. LAT. sap. 11, 24 (Ps. Ambr. paenit. 27 p. 1000⁶) -is, *deus*, peccata hominum propter paenitentiam ([*gr. παροργίζω*, *Vulg.* dissimulas]. AVG. c. Parm. 3, 2, 6 ne perniciose relinquantur et quasi dissimulanter -antur aliena p. serm. 82, 1 admonet nos dominus noster non -ere invicem nostra p.). *al.*

ε *non commemorando, omittendo* (cf. *etiam* p. 462, 26. 466, 43sq. 467, 17): CIC. inv. 1, 57 locus hic nobis in dicendo minime -endus videtur. Verr. II 5, 166 hoc sum contentus uno, omitto ac -o cetera. orat. 137 ut *orator* aliquid relinquit ac -at. *al.* VARRO ling. 5, 9. rust. 3, 16, 1 nos mel -emus? PLIN. nat. 13, 7 in *unguentis faciendis* colos multis -tus. 14, 7 mālō ... tantum Assyrio *nominato* a Vergilio, ceteris omnibus -tis. *al.*

ζ *non prohibendo, non impugnando, non cavendo*: CIC. Sest. 100 *homines minus audaces* tardiores sunt et principiis rerum -tis ... ipsa denique necessitate excitantur (cf. LIV. 29, 2, 1 ne glisceret prima -endo bellum). Att. 10, 12^a, 1 ita patent omnia, quae accidere possunt, ut ea ... si -am, periculum sit, ne in manus incidam perditorum. *al.* PVBIL. sent. Q 65 quod est timendum, decipit, si -as. HOR. epist. 1, 18, 85 -ta solent incendia sumere viris. LIV. 10, 21, 11 litterae Appii monentis, ne regionis ... motum -rent. *al.* CELS. 4, 5, 2 haec, *sc. mala*, ... et brevia et, si -ta sunt, longa esse consueverunt (*item de morbis sim.*: 4, 26, 4. SEN. epist. 75, 12 adfectus. COLVM. 6, 6, 3 cruditas. *al.*; cf. p. 464, 69sq.). SEN. epist. 97, 12 *non* ignorari turpe, sed -i. *al.*

η *non adhibendo, non utendo sim.*: CIC. fin. 2, 15 e quo efficitur, ... ut *Epicurus* ... suo more loquatur, nostrum -at. Tusc. 4, 58 bene adhibita ratio cernit, quid optimum sit, -ta multis implicatur erroribus. Att. 3, 15, 7 *Clodio impetum faciente* omnia mea praesidia -xi, totam Italiam ... destitui. *al.* DECL. in Catil. 118 vindicandi sceleris si praesentem facultatem -xeritis *eqs.* AVSON. 13, 16 (15 S.), 4 quas *notas* -xit dextera, *sc. segnis scribae*. CAES. AREL. serm. 130, 2 curramus, dum lucem habemus, ne praetereuntia salutis tempora -amus. *al.*

θ *quolibet modo, sc. maxime non attendendo, rationem non habendo vel parvi pendendo, spernendo* (*exempla selecta inde* a SEN. *philos.*); -untur: ① *varia*: CIC. inv. 1, 20 *causae genus* humile, quod -itur ab auditore et non magnopere attendendum videtur. 2, 79 *soror* hostium mortem lugebat, fratrum -bat (*ibid. iterum*). Tusc. 2, 7 lectionem sine ulla delectatione -o. *al.* CATVLL. 30, 5 (*si recte trad.*) quae, *sc. perfidiam tuam et iram deorum*, tu -is ac me ... deseris in malis. SEN. epist. 72, 3 omnia alia -enda sunt, ut huic, *sc. philosophiae*, adsideamus. QVINT. decl. 279, 18 itane tu pater bonus es, qui caritate filii -ta imitatus es pueri infirmitatem? (*item -untur affectus*: CYPR. epist. 62, 2, 1 nec pati nos ... -to dolore debere, ut diu dei templa captiva sint. *al.*). *al.* ② *dicta, scripta* (*exempla quaedam etiam ad γ trahere possis*): CIC. Verr. II 4, 113 illorum querimonias nolite ... aspernari, nolite contemnere ac -ere, iudices (NOVELL. Valent. 7, 2). div. 1, 77 Flaminius re nuntiata suo more -xit. *al.* CAES. Gall. 5, 28, 1 etsi ab hoste ea dicebantur, tamen non -enda existimabant *legati*. NEP. Dat. 9, 2 quod inimici *de amicis* detulerant, ne-

que credendum neque -endum putavit. PROP. 2, 16, 48 non semper ... Iuppiter ... surda -it aure preces *amantium*. 4, 5, 7 *lena* Penelopen ... -to rumore mariti nubere lascivo cogeret Antinoo. LIV. 39, 24, 6 querellae ... ita audita erant, ut eas non -i satis appareret. RVT. LVP. 1, 17. VAL. MAX. 7, 2 ext. 11 -ti salubris consilii paenitentiam egit *Callisthenes* (*ibid.* 17 Ivst. 31, 6, 6 COD. Theod. 12, 12, 12, 2. cf. p. 462, 69). *al.*

β *speciatim per magnanimitatem, sapientiam, prudentiam sim. parvi penduntur, indifferentia putantur, quae vulgo magni momenti videntur* (*exempla potiora; addidimus, quae ad ἀταραξίαν deorum pertinent, sc. l. 47sq.*); -untur: α *mala, incommoda, sc. patiundo vel non metuendo* (*metum ipsum l. 21*): PLAVT. Merc. 938 matris iam iram -o. CIC. Quinct. 92 illorum *minas*, quos ante horrebamus, -ere coepimus (p. red. in sen. 38 qui *Piso* m. inimicorum ..., inimicitias ..., [Pontum et Bithyniam, quaestor prae mea salute -xit [l. ad l. 37]). Verr. II 3, 52 *te* tantam tuam infamiam, tantum capitis tui fortunarumque tuarum periculum -xisse (fam. 14, 4, 2 qui p. fortunarum et capitis sui prae mea salute -xit. *al.*). fin. 1, 62 *sapiens* -it mortem (Tusc. 1, 109. *al.* SEN. epist. 82, 16). 2, 93 traditur ... ab Epicuro ratio -endi doloris (Tusc. 2, 44 [*verba Epicuri*] -e ... d.). *al.* BRVT. Cic. ad Brut. 24, 9 quid ... est melius, quam memoria recte factorum et libertate contentum -ere humana? CAES. Gall. 6, 14, 5 metu mortis -to. SEN. Herc. O. 154 fata ... -it et mortem ... provocat (cf. CE 1253, 6 [*saec. I ex./II in.*] i nunc et dubias fatorum -e clades). dial. 2, 19, 1 (*de rixis*) quidquid horum ab imprudentibus fiet ..., -endum et honores iniuriaeque vulgi in promiscuo habendae. TAC. ann. 12, 45, 4 Radamistus ... obsidium incipit; et cum vis -retur (*sc. ab eis, qui obsidebantur*), avaritiam praefecti emercentur. *al.*

β *bona vel neutra, indifferentia*: ① -unt *homines, sc. spernendo, non petendo*: PLAVT. Poen. 823 deos atque homines eius -ere gratiam, quoi *eqs.* (CIC. Quinct. 72. S. Rosc. 60 g. potentiamque eius -i. TAC. ann. 6, 45, 3). TER. Ad. 216 pecuniam ... -ere maximum interdumst lucrum (CIC. inv. 1, 80 erit omnino incredibile ..., *si avarus* dicat ... se maximam p. -xisse. ADNOT. Fronto p. 140, 20. *aliter* p. 462, 15sq.). AFRAN. com. 157 qui dotis -unt uxorias. CIC. Catil. 4, 23 pro imperio, pro exercitu, pro provincia, quam -xi, pro triumpho ceterisque laudis insignibus, quae sunt a me propter urbis ... custodiam repudiata (Phil. 3, 26. fam. 15, 4, 13 et p. ornatam et spem non dubiam triumphi -xi. *item imperium provinciae recusatur*: p. red. in sen. 38 l. 13). Sull. 45 mihi cuiusquam salus tanti fuisset, ut meam -rem? (APVL. met. 9, 37, 4 HEGES. 5, 37, 2. *aliter* p. 462, 23). fin. 4, 71 *mediorum* alia eligenda sint, alia reiicienda, alia omnino -enda, hoc est, ut eorum alia velis, alia nolis, alia non cures. off. 1, 71 sunt ..., qui ... voluptatem ... contemnant ..., gloriam -ant (VAL. MAX. 8, 14 pr. et ext. 3). 2, 38 iustitia ... eas res spernit et -it, ad quas plerique ... rapiuntur. Att. 7, 8, 4 *Caesarem* consulatum hoc anno -turum ac potius exercitum provinciamque retenturum. *al.* CAES. Gall. 7, 14, 5 salutis causa rei familiaris *commoda* -enda (CLAUD. DON. Aen. 2, 405 p. 203, 15). SALL. Catil. 54, 4 (*de Caesare*) negotiis amicorum intentus sua -ere. *al.* ② -unt *dei*: PLAVT. Poen. 823 l. 28. SISENNA hist. 123 utrumne divi (*virii codd.*) cultu erga se mortalium laetiscant an superna agentes humana -ant (CIC. nat. deor. 3, 89 tu, qui deos putas h. -ere. LIV. 3, 56, 7. cf. l. 20). CIC. Pis. 59 quas *supplicationes* di -unt. Tusc. 1, 99 *non* umquam eius *boni hominis* res a dis immortalibus -entur. nat. deor. 2, 167 (*antea* p. 466, 12) magna di curant, parva -unt (3, 86 minora). 3, 92 *divina providentia* aut nescit, quid possit, aut -it res humanas (PANEG. 7, 9, 1 di ipsi, quod plerumque h. r. -ant, *eqs.* AVG. in psalm. 93, 1 videtur eis *impiis* deus -ere et non curare r. h. *al.*).

2 *corporeae*: α *non vel male colendo*: α -untur *varia*: VARRO Men. 335 convivium ... absolutum est, si belli homunculi conlecti sunt, si electus locus, si tempus lectum, si apparatus non -tus (cf. PERS. 6, 34 cenam funeris, *sc. instruendam*, heres -et iratus. SIL. 1, 613 [*agitur de senatu prisco*] erant hirtaeque comae -taque mensa). PLIN. nat. 34, 99 aera (*opp. extersa*). *al.* β -itur *pars corporis* (forma l. 64): quae, *quamquam* -ta, *decora est*: CARM. Schol. Pers. 1, 85, 3 (*aet. Catulli?*) fortia -ti velabant colla capilli (*ibid. iterum*. OV. met. 2, 413 fast. 5, 79). OV. ars 1, 509 forma viros -ta decet (ANTH. 458 tit. [*e coni.*]). CLAUD. carm. min. 30, 224). 3, 153 -ta decet multas coma (fast. 2, 772 [*de Lucretia*] -tae, collo sic iacere c. [l. iniec-, inlectae var. ll.]). CLAUD. 10, 105 -tam partem (*sc. comae Veneris*) *Gratia* studiosa relinquit: plus error decuit. carm. min. 25, 6 ora decet -ta sopor. *cetera exempla*: OV. ars 3, 105 cura dabit faciem, facies -ta peribit. CELS. 5, 26, 35^a *vulnera non* -enda, ubi integra cute interior pars conlisa est (cf. 8, 9, 1^h levius ipso osse adfecto et inter initia -to. COLVM. 6, 16, 2 solent -ta ulcera scater vermibus. CAEL. AVR. acut. 1, 17, 172 tumentia). IVV. 9, 15 fruticenta pilo -ta et squalida frons. FRONTO p. 219, 4 cutem et capillum -ere (CYPR. laps. 30 indicia maeroris). HIER. epist. 23, 2, 2 inculta vestis, vilis cibus, -tum caput (38, 4, 2). γ -itur *ager, herba sim.*: HOR. sat. 1, 3, 37 -tis ... filix in-

nascitur agris (Ov. fast. 2, 518 -tus domino pauca ferebat a. PLIN. epist. 7, 18, 1 des agros: ... -entur [Mai, negligenter codd.]. cf. p. 462, 51). SEN. benef. 4, 14, 2 colimus *arbus*tos, ne siccitate aut inmoti aut -ti soli duritia laborent. dial. 4, 15, 1 -ta tellus. epist. 12, 2 apparet ... has platanos -i: ... hoc non accideret, si quis has circumfoderet. COLVM. 1 praef. 27 ut rosariis impenderet curam, cum a plerisque etiam maiora -antur. 5, 8, 2 *olea* -ta ... non, ut vinea, deficit. PLIN. nat. 14, 50 -tā indiligentiā praediā. al.

δ -untur aedificia, viae sim.: PLIN. epist. 3, 7, 8 plures ... villas possidebat adamatisque novis priores -bat. 10, 70, 2 partim spoliata, partim -ta ... domus tota collapsa est (COD. Iust. 8, 10, 8, 1 [a. 377] d. dirutas -tasque. PAVL. PELL. euch. 184). INSCR. Année Épigr. 1936 n. 51 (sim. 52; a. 112) (vi)am ... longa intermissione -tam (CIL V 7992 [saec. III] v. Anniam longa incuri(a) -tam. X 1488). al.

β non tuendo, non custodiendo: CIC. fin. 4, 36 ut si laevam partem -rent, dexteram tuerentur (LIV. 4, 22, 4 aversa p. urbis maxime -ta, quia suapte natura tutissima erat. 24, 46, 1). LIV. 5, 45, 2 castra ... intuta -taque ab omni parte (al. apud eundem). 25, 20, 5 Hannibal non Capuam -tam neque ... desertos volebat socios. al. CVRT. 7, 11, 9 unum aditum *Petrae* ... barbari obsident, cetera -unt, nullae vigiliae sunt. LVCAN. 2, 467 per diversa ruens -to moenia tergo ... fugit *Varus*. STAT. silv. 5, 3, 164 -ta ... tellus Alcidae, i. *Herculaneum* (-it deus ut: IVV. 2, 132 [ad Martem] cede severi iugeribus campi, quem -is). al. p. p. p. neutr. plur. pro subst.: TAC. hist. 2, 22, 1 -ta aut aevo fluxa comminus adgredi. 3, 69, 4 misso per -ta ad Flavianos duces nuntio.

γ non attendendo visibilia: STAT. Theb. 8, 649 illam unam *Is-menem* -to lumine caeli aspicit *Atys*. MART. 9, 38, 7 *parma* securos ... -ta perambulat artus *pilarii* (sc. qui eam non ducere videtur). PLIN. epist. 8, 20, 1 ad quae noscenda ... transmittere mare solemus, ea sub oculis posita -imus. APVL. apol. 63, 9 ille simulacra deorum nulla vidit aut omnia -it. AMBR. paenit. 2, 8, 78 *Christus* nec stipulam in messe -it. HIER. epist. 45, 4, 2 proprii oculi trabe -ta in alieno festucam quaerunt (ad Matth. 7, 3 trabem in oculo tuo non vides).

δ vario modo, sc. non accipiendo, non adhibendo vel parvi pendendo, spernendo (non parando l. 35): CIC. Pis. 61 -tis ferculis triumphalibus. HOR. sat. 2, 4, 82 scopis ..., mappis ..., scobe ... -tis (i. non paratis). carm. 3, 21, 10 (ad testam vini plenam) *Messalla* non ... te -et (cf. IVVENC. 3, 744 illi invitati -tis opibus cenae diversa petebant [spectat ad Matth. 22, 5; cf. 3, 754 contempseret]. al.). GRATT. 416 [-tae] ... unguen amurcae ([i. Haupt; nec liceat quae sim. codd.]. item reiciuntur reliquiae inutiles, immunditiae sim.: SEN. epist. 92, 34 ex barba [-capilloque tonsa, -imus [i. Bücheler; capillos detonsa sim. codd.]. PLIN. nat. 16, 236 cupressus ... circa suprema Neronis principis prolapsa atque -ta). VAL. MAX. 1, 5, 5 asellum ... -to eo pabulo ad aquam procurrentem (cf. CALP. ecl. 2, 18 -ta ... pascua tauri calcabant). PHAEDR. 2, 7, 9 latrones diripiunt nummos, -unt vile hordeum. SEN. Ag. 424 -ta summas scuta per puppes iacent. SCRIB. LARG. 22 solet ... diu -tum mortario inascere *collyrium* (inde MARCELL. med. 8, 3). PLIN. nat. 35, 5 artes desidia perdidit, et quoniam animorum imagines non sunt, -untur etiam corporum (sc. non ponuntur). STAT. Theb. 6, 910 *luctatorem victum* sequitur -tus ... thorax (opp. 909 praemia laudum victoris). TAC. dial. 8, 4. PLIN. epist. 1, 1, 2 *epistulae* adhuc -tae iacent (sc. nondum publicatae). PANEG. 55, 9 statuas, aras etiam templaque ... -it carpitque posteritas. APVL. met. 6, 1, 5 nullius dei fana caerimoniasve -ere se debere. al.

Β -untur animantes: 1 homines vel animae, corpora sim. eorum (animalia l. 68): **α non curando, non colendo:** **α -unt homines** (anima p. 466, 7): ① vario usu: TER. Hec. 670 quem ipse -xit pater, ego alam? (cf. QVINT. decl. 306, 23 puerum statim -tum, sc. exponendo). Haut. 299 (antea l. 71) quom eius, sc. dominae, tam -untur internuntii (opp. munerarier ancillas). PHORM. 358 egens relictast misera puella, ignoratur parens, -itur ipsa. CIC. Verr. II 1, 67 his servis imperat, ut se ipsum -ant, filiam defendant (item non defendendo: LIV. 23, 43, 1 *Samnites* queri indefensos se -tosque). off. 1, 46 neminem omnino esse -endum (sc. beneficiis non donandum), in quo aliqua significatio virtutis appareat. al. LIV. 22, 59, 2 non alii captivi umquam minus -endi vobis quam nos, sc. redimendi. 25, 26, 8 aegri -ti desertique. QVINT. inst. 1, 2, 15 nec ego tamen eo, sc. in scholam, mitti puerum volo, ubi -atur. PLIN. paneg. 26, 6 frustra ... proceres plebe -ta ... tuetur princeps. CYPRI. epist. 68, 4, 2 (in imag.) per quos pastores dominicae oves -untur et pereunt (spectat ad Ezech. 34, 10 ut: AVG. serm. 46, 7. 21). al. -itur corpus (pars corporis supra p. 464, 61 sqq.; non nisi p. p. p. fere pro adi.; cf. SYNON. Cic. p. 431, 30 incompti. inornati. -ti): TER. Haut. 295 ancillula pannis obsita, -ta, immunda inlucie (cf. 297 sordidatam et sordidam). Ov. am. 1, 14, 21 (19 nondum digestis ... capillis) tum quoque erat -ta decens. STAT. Theb. 4, 750 *Hypsipyle* -ta comam nec dives amictu. ANTH. 458, 5 -tam ... quae comit amica se det, inornata simplicitate valet. -untur mortui eorum-

ve corpora: LVCAN. 8, 746 -ta nec ulli cara tuo ... umbra. STAT. Theb. 10, 7 funera ... orba rogis -taque membra relinquunt. TAC. hist. 1, 49, 1 Galbae corpus diu -tum. PLIN. epist. 6, 10, 3 monumento imperfecto reliquias -tumque cinerem sine titulo ... iacere. PORPH. Hor. carm. 1, 28, 30 -is me, sc. inhumatum. ② refl.: RVFIN. Clement. 4, 16, 4 (antea: ubi ... aut mens ad impietatem declinaverit aut corpus inmoderatis cibis ... adim-plebitur) qui se ita -unt. Orig. in cant. 2 p. 149, 20 si ... tu, o anima, ... -as temet ipsam (p. 150, 15 si ... a. semet i. -xerit et a divinis studiis declinaverit).

β -unt dei: CATVLL. 61, 199 pulcer es, neque te Venus -it (cf. STAT. silv. 3, 4, 33 tu ... non -tus Veneri). CIC. nat. deor. 2, 167 ne eum, cui quid horum malorum acciderit, aut invisum deo aut -tum a deo iudicemus (postea p. 464, 52). 3, 79 (opp. curent). div. 1, 85 cur autem deus dormientes nos moneat, vigilantes -at? HOR. carm. 1, 2, 35 sive -tum genus et nepotes respicias auctor Mars. SEN. epist. 110, 2 sive deis assignati sumus, sive -ti et fortunae dati. LVCAN. 2, 126 te ... -tum ..., Scaevola, [Vestae] (sunt qui var. l. dextrae defendant, e. g. Küppers, Hermes 116, 1988, 446 sqq.). 10, 177 senex ... non -te deis. al.

β parvi vel nihili aestimando, contemnendo: TER. Phorm. 366 senex pauper narrabat se hunc -ere cognatum suum divitem. CIC. Mil. 3 eum ... qui semper genus illud hominum [clamoresque maximos] ... -xit ([i. ad p. 464, 27]). fin. 3, 66 minime ... convenit, cum ipsi inter nos viles -tique simus, postulare, ut diis ... cari simus et ab iis diligamur. nat. deor. 1, 121 ita fit, ut non modo homines a deis, sed ipsi dei inter se ab aliis alii -antur. Lael. 74 nutrices et paedagogi ... -endi quidem non sunt, sed non sunt amici. al. SINN. Fest. p. 372 se eos minantes -ere et non curare (item non metuendo: HOMER. 490 non ... terret turba canum, fremit esuriens lupus et -it omnes). SALL. Iug. 31, 28 multo praestat beneficii quam malefici inmemorem esse; bonus tantummodo segnior fit, ubi -as, at malus inprobior. HOR. epist. 1, 7, 64 (invitasti quandam) negat ... et te -it aut horret. PROP. 1, 7, 13 me legat assidue ... -tus amator (item -untur amantes: Ov. am. 3, 8, 65 -ti quisquam deus ultor amantis. MART. 6, 68, 9. VER. LAT. Sirach 26, 14 si te -xerit mulier [gr. 26, 11 πλημμελήσῃ]). LIV. 33, 11, 7 haud dubie decesserant iis Aetolis aliquidum honoris, sed cur -rentur ab imperatore Romano, ignorabant. RVT. LVP. 1, 15 minabamur: contemnebat; lex nihil valebat, magistratus -bat. CELS. 3, 18, 23 insanientes non oportere esse ... inter eos, quos aut contemnant aut -ant. STAT. Ach. 1, 503 *Achille* -tis ... ductoribus omnes ... amant. TAC. hist. 2, 86, 2 quidam *Athoni* scriptis ducem se ... offerens; a quo -tus in nullo ... belli usu fuit. PLIN. epist. 6, 8, 9. FRONTO p. 118, 5 vel tu me -ito vel etiam spernito eqs. al. p. p. p. fere pro adi.: HIER. epist. 22, 34, 1 genus monachorum ... deterrimum atque -tum (inde ISID. eccl. off. 2, 16, 9).

γ vario modo, sc.: scriptis non tractando (cf. p. 463, 35 sqq.): CIC. opt. gen. 11 alteros -amus, satis enim eis res ipsa respondet. PLIN. nat. 5, 94 -ta gente Isaurica. non puniendo: CAES. Gall. 3, 10, 2 multa Caesarem ad id bellum incitabant ..., in primis ne hac parte Galliae -ta (sc. incolis seditiosis non punitis) reliquae nationes sibi idem licere arbitrantur. VARRO frg. Prisc. gramm. II 384, 7 (loco obscuro) Vestales incesti conperatae ansā petuntur incognitā, consecutā (i. impetrata) -untur. AVG. corrept. 16, 49 l. 14 si corripiendus non corripitur, sed prava dissimulatione -atur. PS. BASIL. cons. p. 1693^A multi patres propterea ... pecantes filios -unt, quia nec suae salutis ... curam habuerunt. non adhibendo: PS. QVINT. decl. 2, 21 potest -ere caecitas, i. caecus, in cubiculo suo ducem. praetereundo (in iure): COD. Iust. 3, 28, 3 pr. (a. 197) filius merito utpote non iustis rationibus -tus ... querellam instituere poterat. Theod. 2, 1, 9 -tis iudicibus ordinariis ... causam civilem ad militare iudicium defert. arcendo: CANON. apost. 66, 17 ut diacones cognoscant eos, qui tribulantur, et de collecta non -ant (cf. gr. ἐκ τῆς λογίας οὐ παραπέμψοντα).

2 dei (adde l. 24): CATVLL. 64, 134 (loq. Ariadne) sicine discedens, -to numine divum, immemor *Theseu* (LIV. 5, 52, 1 culti -tique n. CE 1204, 4 [opp. coluere]). SALL. Catil. 10, 4 avaritia deos -ere ... edocuit (HOR. carm. 3, 6, 7 di multa -ti dederunt Hesperiae mala. APVL. Socr. 3 p. 122 turba imperitorum ... insolentissimo spretu d. -it. TERT. nat. 1, 10, 19 secta christiana d. -it. ARNOB. nat. 4, 11 a nobis d. violari et -i sacrilego ... contemptu. al.). HOR. carm. 3, 2, 30. carm. saec. 58 -ta redire Virtus audet (simul pertinet ad p. 462, 8). al. deus Christianorum: TERT. apol. 40, 15 rec. Φ Iuppiter honoratur a vobis, deus -itur (FIRM. err. 2, 4. HIER. in Ier. 2, 104, 3 -to d. idola veneratos. al.). 41, 1 credibilis ... eum irasci, qui -atur quam qui coluntur. al.

II per structuras verbales: **A inf. indicantem actionem, quae omittitur (inf. suppl., ut vid., p. 467, 4. 12; cf. etiam p. 462, 57):** 1 ab eo, qui e socordia, inertia vel inscientia sim. -it: PLAVT. Amph. 586 erus quod imperavit, -xisti persequi (Merc. 86). CIC. Phil. 3, 20 vino ... re-tentus ... diem edicti obire -xit (COD. Theod. 11, 31, 5 iudicium). 5, 49.

[Marchionni]

Brut. 140 latine loqui ... est a plerisque -tum. CAES. Gall. 3, 27, 2 pars ... obsides ... ultro mittit ...; *alii* id facere -xerunt (VAL. MAX. 2, 9, 7. CIL XIV 2793, 9 [a. 169]. *al.*). 4, 38, 4 duae ... civitates ... obsides miserunt; reliquae -xerunt. VAL. MAX. 1, 7 ext. 10. 5, 3 ext. 3 l. 208 beneficii commercium ... tollit, quisquis ... referre gratiam -it. *al.* 2 *ab eo, qui conscius vel consulto -it, ut sit fere i. q. nolle (exempla certiora):* CIC. orat. 77 *ut* verba ... verbis coagmentare -at *orator*. VAL. MAX. 4, 5 ext. 2 Athenienses, quid sit rectum, sciunt, sed id facere -unt. EDICT. imp. Claud. (CIL V 5050) 13 cum *legatus* ..., quod ab eo non exigebatur, referre non stulte quidem -xerit. SEN. Thy. 159 *Tantalus* haec ... deceptus totiens tangere -it. VLP. dig. 17, 1, 8, 10 si dolo *servum* emere -xisti *eqs.* HIST. AVG. Maximin. 17, 3 eum Romam ire iusserat ... et ille patris nimio amore -xerat. SERV. Aen. 3, 402 *Philoctetes* horrore sui vulneris ad patriam redire -xit. *al.*

B acc. c. inf. indicantem actionem: *quae omittitur:* CIC. inv. 1, 50 inventam *argumentationem* ... certas in partes distingui et suavissimum est et ... ab artis scriptoribus maxime -tum. VLP. disp. frg. II^b p. 312 quos *fideiussores* accipi -xerunt *magistratus*. *quae non attenditur:* CIC. Cael. 54 quod per ignotos actum si comperisset, doleret, id a suis servis temptatum esse -ret? (*postea:* leniter ferret). ANTON. Cic. Phil. 13, 33 Theopompum ... confugere Alexandriam -xistis. HOR. carm. 1, 28, 30 -is immeritis nocituram ... te natis fraudem committere? TIB. 2, 3, 46 claudit ... moles mare, lentus ut intra -at hibernas piscis adesse minas. SVET. Tib. 41 rei publicae ... curam usque adeo abiectis, ut ... Gallias a Germanis vastari -xerit. Nero 33, 1 (*nisi ad l. 15*) bustum *Claudii* ... consaeperis nisi humili ... maceria -xit.

C enunt. secund. (relat. v. sub I): *interrog. obliquam:* CIC. Tusc. 3, 33 quae dicant *Epicurei*, videamus, quo modo, -amus. off. 1, 98 cum ... natura doceat non -ere, quemadmodum nos adversus homines geramus. 1, 99 -ere, quid de se quisque sentiat, ... arrogantis est. VARRO ling. 8, 26 utrum Herculi an Herculis clavam dici oporteat, ... -endum. AMBR. hex. 6, 4, 29 tu ignoras, tu -is, quomodo *eqs.* ne: HOR. carm. 3, 8, 25 (*ad Maecenatem*) -ens, ne qua populus labore, parce privatus nimum cavere (*sunt qui* ne ad cavere *trahant*, cf. PORPH. ad l. -ens nunc pro 'securus' positum est). PLIN. nat. 17, 85 non -endum, ne radices mora inarescant. ARNOB. IVN. ad Greg. 18 l. 31 quae tua aequitas ... voluit ... impleri, ne faceret, omnino -xit *servus*. ut: COD. Theod. 7, 4, 11 si *officium praefecti* -xerit, ut ... formae tenor custodiatur. VITAE patr. 5, 11, 48 tuum est ... non -ere, ut praeciae foris *immunditias diaboli*, (*aliter gr. 11, 107 δέξασθαι ἢ μὴ δέξασθαι*).

III per praeupos.: *de (aliter p. 466, 58):* CIC. Phil. 13, 33 (*antea l. 21*) de Theopompo ... -ximus; qui ubi terrarum sit ..., quis ... curat? TERT. nat. 1, 9, 10 idcirco vobis ... irascuntur *dei vestri*, quoniam de nostra eradicatione ne)glegitis. VET. LAT. I reg. 9, 5 (cod. 116) revertamur, ne ... pater meus -at de asinis *perditis* et sollicitus sit pro nobis (*gr. ἀνεις ... τὰς ὄνους*, *Vulg.* dimiserit ... asinas). EPIST. pontif. 255 Zechiel-Eckes l. 156 non est nobis de huiusmodi usurpationibus -endum. RVFIN. Basil. reg. 24, 1 pater in aliquo -ere non potest de salute filii. Orig. in num. 23, 7 p. 219, 17 neque de parvo peccato -as. AVG. serm. 163B, 2 coll. Morin p. 214, 9 si *praepositi* -xerint de gregibus Christi. REGVLA mag. 7, 36 de futuris rationibus animae, -endo ... se reddunt securos (l. *siquidem ἀπὸ κλονοῦ*). in c. *abl.*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 77, 3 sed ne in ceteris quidem -xi, id est iracundiam coercere *eqs.* (l. *Migne gr. 35, 484^c καὶ τὰλλα δὴ ταῦτα*). 8, 5, 4. GENNAD. vir. ill. 70 *Hilarius* etiam rusticationem ... exercuit, sed nec in spiritalibus -xit. PS. BASIL. cons. p. 1692^d filios aperte -ere in multis ac peccare. ORIG. in Matth. ser. 63 p. 146, 22. ab: RVFIN. Orig. princ. 1, 4, 1 si ... dissimulet ab exercitiis et -at ab industria. 1, 6, 2 si ... ab huiusmodi participatione -ant atque dissimulent *eqs.*

IV per gen. (sec. struct. verbi gr. ἀμελεῖν c. gen.; cf. p. 468, 75 sqq.): *hominis:* VET. LAT. Ier. 31, 32 (Cypr. testim. 1, 11. 3, 20 l. 21) ego -xi eorum *Iudaeorum*, dicit dominus ([Lact. inst. 4, 20, 6, *sim. al.* -xi eos, *Vulg.* dominatus sum eorum]. *locus laudatur* Hebr. 8, 9 [cod. 75] ego -xi illorum [cod. 89. *al.* et VVLG. -xi eos]). RVFIN. Orig. princ. 1, 5, 5 p. 78, 4 (*antea:* ut per desidiam et negligentiam ex beatitudine in malitiam ... vergamus) si qui eo usque sui -xerit *eqs.* *rei:* NOVELL. Iust. 30, 5 pr. (*antea:* pro-consuli ... omnium erit cura, sive sit aliquid *eqs.*) nullius -at omnium. 102, 2 *moderator* nullius -at penitus utilium.

CAPVT ALTERVM: *quid vel quis -atur, non indicatur, sc. usu intrans. (exempla certiora; cetera, sc. ubi obi. subaud., attulimus in cap. priore [cf. p. 462, 4]):* **I de eis, qui legem divinam spernunt vel a vita christiana declinant:** TERT. paenit. 6, 21 ille satagit, hic -it. VET. LAT. IV Esdr. 7, 99 praedictae viae, *sunt* cruciatus, quos patiuntur, ... qui -xerint (l. *respic. 7, 79 sqq.* qui spreverunt ... viam altissimi *eqs.*). PS. CYPR. aleat. 3, 3 (*opp.* bene agente) episcopo -ente. RVFIN. Basil. reg. 122, 16 metuere debent, ne forte etiam nunc similem veteribus interitum sumant hi, qui

similiter -unt, immo et gravius, quanto spernere legem Christi perniciosius est quam legem Moysi. Orig. in Rom. 7, 3 l. 88 donec ... -imus et moramur et emendationis nostrae tempus longius protelamus *eqs.* CASSIAN. conl. 21, 33, 3 necesse est ... eum, dum tardat aut -it, ... peccare. EPHR. de die iudic. fol. 32^v (*appropinquat iudicium ultimum*) quid ergo -imus? (*postea:* si in hoc parvo tempore negligenter et segniter vixerimus). *al.* **II de eis, qui nihil vel male agunt, cessant:** VVLG. gen. 42, 1 *Iacob* dixit filiis suis: quare -itis? ... descendite et emite nobis necessaria. iud. 18, 9 nolite -ere, nolite cessare, eamus. II par. 29, 11 nolite -ere: vos elegit dominus, ut ... colatis eum. CASSIOD. hist. 6, 1, 21 cum ... illi *duces* accepta potestate [-rent], *eqs.* (l. *Socrat. hist. eccles. 3, 1, 27 θαυμάσιον τῶν πραγμάτων ἐφρόντιζον*).

*part. praes. *neglegēns, -entis pro adi. vel subst. (masc. e. g. p. 469, 23. 58sq. p. 470, 4sqq.). scribitur negleg- passim, nec- in cod. vet. Cic. rep. 2, 11 (ante corr.) et hic illic in codd. rec., negc- CLEDON. gramm. V 73, 5 (cod. saec. VI/VII), -lig- hic illic in codd. rec. compar. -ior saepius inde a CIC. (testatur CLEDON. loco cit.), superl. -issimus inde a PAVLO p. 469, 60 (cf. nimium -s: CIC. Verr. II 4, 60 FIRM. math. 8, 26, 7 GREG. M. epist. 9, 225 l. 5; tam -s: l. 46. 57. p. 469, 34. 37. *al.*); cf. adv. p. 470, 22 sqq. de notione et differentia: SCHOL. Ter. Bomb. Ad. 684 ('indiligens'): minus est (quam), -s; -i ad(haer)et et crime(n), indiligenti vitium (l. *add. nescioquis in exemplari nostro*). cf. DON. ad loc. 1 non ergo ingratus, sed -s Aeschinus, nec -s, sed 'indiligens'. SYNON. Cic. p. 443, 17 securus. -s. indiligens. incautus. socors *eqs.* GLOSS. -s: ἀμελής. GLOSS.¹ I Ansil. NE 217 -s: turpis, piger. *sim. al., e. g. p. 467, 34. legitur inde a PLAVTO, TER., VARRONE, CIC. [it. vet. negghiente. cf. M.-L. 5878. Battisti-Alessio IV 2563. Schd.-Cr.] [in falsa var. l. pro neglegentia p. 454, 55; loco corrupto PLAVT. Pseud. 149.]**

I sensu activo, i. qui negligit. pro syn. sunt vel iuxta ponuntur e. g. dissolutus vol. VI 1, 1502, 28, piger p. 469, 11. 59 et e. g. SEN. dial. 4, 24, 2 COLVM. 11, 1, 3, remissus p. 469, 32 et SIDON. epist. 7, 9, 10 GREG. M. epist. 9, 225 l. 5, securus p. 469, 4. 45 et SEN. dial. 6, 9, 3 (opp. l. 56), segnis p. 469, 13 et MEN. dig. 49, 16, 5, 6 FILASTR. 128, 3, tardus l. 51. p. 469, 46. 57; opp. diligens l. 49. 62. p. 469, 44 et CIC. Att. 1, 5, 5. *al.*, disting. ignarus p. 469, 7; saepius praedicative c. esse. fere de animantibus eorumque animo, sed de rebus e. g. p. 469, 11. 30. 51; negligentia fit fere ex ignavia, socordia *sim.*, ita ut saepe in malam partem vergat, sed e magnanimitate p. 469, 14sq., aliis causis e. g. p. 469, 11. 12; resp. ἀταραξία eorum p. 469, 3sq. 16.

A cum additamentis (cf. CHAR. gramm. p. 380, 3 alia nomina participialia, pro ut sententia poscit, casum recipiunt, velut, 's sum in hac re' l. *addit Barwick coll. DIOM. gramm. I 312, 10*): **1 inf.:** PLAVT. Most. 141 *ignavia mihi detexit verecundiam*; optigere [eam], -s fui (l. *me Labinus*).

2 praeupos.: **a in:** c. *abl.*: CIC. Quinct. 38 quis tam dissolutus in re familiari fuisset, quis tam -s *eqs.* Verr. II 4, 115 in ... religione ... -es ac dissoluti ... esse qui possumus? (*opp. 114 sancire*). Lael. 62 *homines* in illis *capris* ... parandis adhibere curam, in amicis eligendis -es esse ([*antea opp. diligentiores*]). VLP. dig. 9, 2, 27, 9 in e. ministeriis. *ceterum c. gerund.*: SEN. benef. 2, 24, 2 nec delicate accipiendum est ...; nam qui -s est in accipiendo *eqs.* HIST. AVG. Comm. 13, 7 in subscribendo tardus et -s. *al.*) Att. 1, 17, 6. fam. 3, 8, 5 non potui in illo sumptu non necessario -s esse. 13, 1, 5 (*nisi ad l. 58sqq.*) non te in me inliberalem (*i. inhumanum*), sed me in se -em putabit. LIV. 2, 11, 4 *Valerius consul* in parvis rebus -s ultor, gravem se ad maiora vindicem servabat. SEN. dial. 7, 24, 1. epist. 100, 5 Fabianus non erat -s in oratione, sed securus. SCRIB. LARG. praef. 3 quod *quidam medici* tam -es in tam necessaria parte artis *medicinae* fuerint. 84. *al.* c. *acc.*: SEN. dial. 3, 11, 3 *armorum* unica illis *Germanis* cura est in alia -bus. epist. 68, 7 *podagrici* vino ... abstinent: in cetera -es huic, a quo saepe infestantur, occurrunt. IVST. 32, 3, 1 non -ior tantum Perseus in patrem, verum etiam contumacior erat. **b alia:** de: PLIN. epist. 4, 13, 8 qui fortasse de alieno -es, certe de suo diligentes erunt. AMBROSIAS. in Phil. 2, 24 -es erant de disciplina. circa: SVET. Tib. 69, 1 c. deos ac religiones -ior. SORT. Sangall. 66, 10 amicus te in multum diligit, sed tu c. eum -s es. PS. AVG. quaest. test. 110, 18. *al.* ad: HIL. in Matth. 5, 6 ad ultionem -es. AVG. serm. 335K, 6 Rev. Bénéd. 59, 1949 p. 73, 10 nolite esse -es ad pugnandum (*item c. gerund.*: CAES. AREL. serm. 61, 3 ad purgandum. 179, 8 ad perpetranda minuta peccata faciles et ad redimenda sunt -es. 179, 9). contra: AMBROSIAS. in Rom. 11, 10, 5 *hi* -es c. deum et hominibus adsentientes inventi sunt. adversus: REG. eccl. Carth. l. 1509 si ... episcopus -s fuerit a haereticos *eqs.* FACVND. defens. 2, 6, 20 a Nestorium -s invenitur (*opp. diligens*). ab: EPIST. Migne suppl. 1, 1704 (*antea:* a lacrimis otiosa) anima, quae vitae statum perdidit, -s non sit a luctu.

3 gen. (acc. v. supra sub verbo): **a hominis:** CIC. Verr. II 3,

143 aliquis dissolutior in iudicando, legum, officii, rei publicae, sociorum atque amicorum -ior (TAC. hist. 3, 38, 4). SEN. benef. 1, 1, 9 sacrilegi -esque eorum *deorum*. 2, 29, 2 *quidam* vocant ... -es nostri deos (4, 4, 1 *deus* securus et -s n., aversus a mundo ... nihil agit). 5, 7, 3 in se sordidum esse ... et sui -em (dial. 3, 1, 1 *homo iracundus*, dum alteri noceat, sui -s *eqs. al.*). *al.* **b** *rei* (incorp. praeter l. 12. 14sq.): CIC. Verr. II 3, 143 l. 1. Att. 13, 6, 4 ignari ... institutorum aut -es potius. LIV. 5, 46, 3 *Gallis* religione ... motis, cuius haudquaquam -s gens est (5, 52, 4 pontifices ... -iores publicarum r. esse quam *eqs.*). SEN. contr. 1 praef. 9 expugnatores alienae pudicitiae, -es suae. VAL. MAX. 8, 7 ext. 7 -s imperii. SEN. epist. 9, 11 amor, omnium aliarum rerum -s. 32, 4 crastini -s. 84, 1 cum pigrum me et -em corporis litterarum amor faciat. SVET. Aug. 79, 1 omnis lenocinii -s. IREN. 4, 39, 1 *homo* numquam segnis neque -s praecepti fiat dei (COD. Theod. 9, 17, 6). PANEG. 3, 21, 4 auri atque argenti -s esto. PAVL. NOL. epist. 13, 4 *Tobias* -s ... ventris, quia diligens animae, maluit corpore esurire quam spiritu. SALV. gub. 1, 1 incuriosus a quibusdam et quasi -s humanorum actuum deus dicitur (POMER. 2, 4, 2 *sacerdotes* suorum a. -es fiunt aliorum ... censores). *al.*

4 *abl. gerund.*: CIC. fam. 3, 9, 3 ut -s scribendo, fuisse videar (in s. dett., in resc. Madvig, non s. Shackleton Bailey).

B *sine additamento*: **1** *generatim*; -es sunt, qui: **a** *male cavent*: TER. Andr. 397 si te aequo animo nuptias ferre accipiet, *patrem* -em feceris. CATVLL. 12, 3 in ioco atque vino tollis lintea -iorum. CAES. civ. 3, 9, 6 cum diuturnitas oppugnationis -iores Octavianos effecisset. SEN. contr. 9, 4, 3 dum ego -s sum, ... *praecipitavit* se ex arce filius. SEN. dial. 4, 25, 3 clavis -is servi manibus elapsa (cf. MART. 12, 87, 2 bis Cotta soleas perdidisse se questus, dum -em ducit ... vernam). epist. 48, 6 (*ironice*) verendum est, ne quando ..., si -ior fuero, caseum liber comedat.

al. **b** *pecuniae, parsimoniae parum student* (cf. p. 468, 46. 52):

LIV. 27, 8, 5 ob adulescentiam -em luxuriosamque C. Flaccus flamen captus ... erat. QUINT. inst. 7, 2, 29 prodigus ... aut -s. SVET. Galba 14, 2 modo acerbior parciusque, modo remissior ac -ior. QVEROL. p. 14, 2 semper dives diligens, contra pauper -s. *al.* **c** *vario modo neglegunt* (*exempla selecta inde a SEN. philos.*): VARRO Men. 236 nemo est tam -s, quin summa diligentia eligat asinum, qui suam saliat equilam. CIC. Planc. 57 si auctor rumoris ita -s vobis esse videbitur, ut unde audierit, oblitus sit *eqs.* (*item respic. memoria*: SEN. dial. 7, 17, 2 tam -s es, ut non noveris pauculos servos. epist. 49, 1 est ... supinus et -s, qui in amici memoriam ab aliqua regione admonitus reducitur). ATT. 2, 22, 7 libros Alexandri *Ephesii*, -is hominis et non boni poetae ..., tibi remisit. fam. 3, 9, 3 (*antea l. 19*) cum id non modo -is, sed etiam ingrati animi crimen futurum sit (cf. 16, 4, 2 Lyso ... vereor ne -ior sit, ... quod ... mihi nullas *litteras* remisit). *al.* CATVLL. 10, 34 *tu* molesta vivis, per quam non licet esse -em. SEN. contr. 2, 6, 13 quae *argutae sententiae* auditorem diligentem penitus adficerent, securum et -em transcurrerent (AVG. serm. 245, 2 non incuriosum neque -em. REGVLA mag. 7, 20 quamvis tardi aut -es sint a.). SEN. dial. 10, 12, 3 quomodo irascuntur, si tonsor paulo -ior fuit. nat. 7, 16, 1 *historici* quidam creduli, quidam -es sunt, quibusdam mendacium obrepit, quibusdam placet (*item de scriptoribus*: QUINT. inst. 9, 2, 101 non -s auctor Visellius. SVET. Cal. 34, 2 *T. Livium* ut verbosum in historia -emque carpebat. cf. QUINT. inst. 2, 4, 13 si tam -s ei *discipulo* stilus fuerit, ut emendationem non recipiat *eqs.*). SCRIB. LARG. 84 *medici* tam inertes ... et -es sunt, ut (ne) necessaria quidem ... studeant scire (*sim. de medicis*: VINDIC. epist. ad Pentad. p. 490 [*opp. diligens et doctus*] si (quis) imperitum medicum habuerit aut certe -em aut qui causam non intellexerit. *ibid. iterum*; cf. p. 468, 57sq.). COLVM. 11, 1, 15 malo ... unius agilem atque industriam quam decem hominum -em et tardam operam. QUINT. inst. 11, 3, 149 si incipientibus ... decidat toga, non reponere eam prorsus -is aut pigri ... est. PAVL. dig. 22, 6, 9, 2 scientiam neque curiosissimi neque -issimi hominis accipiendam, verum eius, qui ... diligenter inquirendo *eqs.* PANEG. 2, 31, 1 domus tuae -issimus vernula (*item de servis*: CLAVD. DON. Aen. 2, 715 p. 244, 5. cf. supra l. 26). *al.*

2 *usu Christianorum et Iudaeorum (praecepta dei negleguntur, peccata non caventur sim.)*; cf. e. g. l. 13): **a** -es sunt *sacerdotes, episcopi sim.*: PRESB. Cypr. epist. 8, 1, 1 qui videmur praepositi esse et vice pastorum custodire gregem, si -es inveniamur *eqs.* (*spectat ad Ezech. 34, 2 sqq.*). HIER. in Mal. 1, 7 l. 222 episcopos atque presbyteros et diaconos -es. MAX. TAVR. 79 clericos. CAES. AREL. serm. 55, 5 de -bus sacerdotibus ... ipse dominus ... dixit: '... dicunt ... et non faciunt' (*Matth. 23, 3*).

b *cetera exempla*: *adi.*: HIER. in Ioel 3, 1 l. 69 cumque fuerint -es et scandalizaverint unum de minimis. PS. AVG. serm. ed. Caillau 2, 25, 2 Adam paradisi -s habitator. PROSP. epist. 2, 4 cur ipsi tam -es -ne dicam tam impii - sunt, ut *eqs.* MAX. TAVR. 79 sunt ... quique devoti, sunt et alii -es. EVSEB. GALLIC. hom. 6, 4 anima -s et obliviscens deum (42, 9. 61, 3. MVTIAN. Chrysost. hom. 29, 1 p. 419^{extr.} -em a. et supinam ex arrogantia

[gr. p. 203^{med.} ὀφθαλμοῦσαν]). 41, 3 -i ac vili animo. STAT. eccl. ant. p. 169, 52 ut -iores paenitentes tardius recipiantur. MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 5 p. 257^{extr.} *puri* non accipiunt gratiam *chrismatis* ..., ne altitudo muneris -iores efficiat (gr. p. 33^{extr.} ὀφθαλμοστέγονς). *al.* *subst.*: AVG. civ. 15, 25 p. 114, 7 ut *scriptura* et perterreat superbientes et excitet -es. doctr. christ. 1, 31 *Christus* iudex ... timorem incutit -bus, ut se ad diligentiam convertant. PRAEDEST. 1, 90 l. 6 dei iura vel ab studentibus custodiri vel a -bus violari. CAES. AREL. serm. 67, 1 statim ubi -s quisque peccata sua odio habere coeperit ... deo coniungitur. 145, 1 necesse nobis est quoscumque -es ... castigare. *al.*

II *sensu passivo, i. q. neglectus*: SEN. epist. 5, 2 asperum cultum et intonsum caput et -iorem barbam. PETRON. 128, 1 numquid alarum -s sudor *offendit*? QUINT. inst. 10, 7, 28 quod ... Ciceroni placet, nullum nostrum usquam -em esse sermonem (*nisi ad p. 469, 49, sed cf. Brut. 258* expurgandus est sermo). 11, 3, 147 -ior amictus et soluta ... toga. DIOM. gramm. I 467, 2 (*agitur de hiatu*) magis ... structura patet, cum in se longae vocales incidunt ...; sed habent quendam canorem pronuntiationis, quasi -em decorem. NOVELL. Valent. 32, 7 hac providentiā nihil -s et intutum potest urbis evenire.

Marchionni. **adv.** ⁸**neglegenter**. *scribitur neg- passim, nec- in codd. ant.* LIV. 41, 18, 12 SEN. amic. p. 27 et *hic illic in recc.*, necg- CLEDON. gramm. V 73, 5 (cf. p. 468, 15), -lig- *hic illic in codd. rec.* *compar.* -ius saepe *inde a RHET. Her.* (cf. magis -r p. 471, 14), *superl.* -issime SEN. epist. 63, 9 AVELL. 100, 16 ARNOB. IVN. in psalm. 148 l. 44 ORIG. in Matth. 17, 24 p. 652, 16. *legitur inde a TER.* (*bis*; *ceterum in versibus semel PHAEDR., bis MART.*), RHET. Her., CIC. [*in falsa var. l. pro neglegentia p. 454, 56, neglecte p. 472, 24; falso trad. pro neglegentur p. 465, 2.*]

i. q. modo neglegenti (consulto vel e proposito fit neglegentia e. g. p. 471, 2sq. 32. 40. 43. 50; gr. resp. e. g. ἀμελῶς l. 50. p. 471, 18. 472, 4. 11, παρῳγῶς l. 69; in lusu verborum c. intellegens p. 471, 71; saepius iungitur per litoten non -r sim.):

I *usu communi (pro syn. sunt vel iuxta ponuntur e. g. secure p. 471, 54, segniter l. 42. 43. 49. p. 468, 6, transitorie l. 67. al.; opp. diligenter sim. e. g. l. 48. 59. 65, ornate l. 56; disting. dolo p. 471, 2, fraudulenter sim. l. 45. p. 471, 68 et PAPIR. dig. 50, 8, 12, 1, furto l. 75, malitiose l. 46. 49):*

A *usu strictiore describitur actio personae neglegentis (animalis p. 471, 28, affectus p. 471, 46):* **1** *respicitur potius modus actionis parum diligentis:* **a** *quaelibet exempla:* **a** *in malam partem; iungitur verbum:* **①** *agendi, faciendi sim. (fort. huc verbo subaudiendo CIC. Att. 6, 6, 4 si qui iracundius aut contumeliosius aut -ius frater in provincia):* TER. Andr. 253 tantamne rem tam -r agere *patrem!* praeteriens modo mihi apud forum 'uxor tibi ducendast ... hodie' inquit ([EVGRAPH. ad 252 segniter et -r de filii nuptiis cogitare]. LIV. 2, 58, 7 *exercitus* segniter, otiose, -r, contumaciter omnia agere. 4, 37, 6 temere ac -r. 23, 37, 6 solute ac -r. COD. Iust. 5, 37, 12 [a. 241] in fraudem ... a tutore gesta vel -r acta a curatoribus. *al.*). CIC. S. Rosc. 111 si qui rem mandatam non modo malitiosius gessisset ..., verum etiam -ius (PAPIR. dig. 50, 8, 12, 1. *al.*). VARRO rust. 3, 16, 21 nec, si ... *apes sic* traicias, -r faciendum ([*antea*: diligenter]. NEP. Alc. 7, 2 -r aut malitiose. LIV. 27, 24, 4 segnius -iusque. VET. LAT. Ier. 31, 10 [Cypr. testim. 3, 30] maledictus, qui facit opera dei -r [gr. ἀμελῶς, Vulg. 48, 10 fraudulenter]. PORPH. Hor. carm. 4, 5, 24 [*antea*: non differetur poena *eqs.*] nihil gratiose aut -r fieri).

② *dicendi, scribendi (verbo subaudiendo l. 62):* RHET. Her. 2, 28, 45 de re *quadam* ... mentionem non facere aut -ius disputare. 3, 8, 15 nec hoc genus causae ... -ius commendandum est. CIC. inv. 1, 30 *male* narratur, cum ... id, quod *oratore* ipsum adiuvat, obscure dicitur et -r ([*opp. dilucide et ornate exponitur*]. SEN. contr. 10 praef. 2 *Scaurus* dicebat -r: saepe causam in ipsis subseiliis ... discebat. CASSIOD. inst. 1 praef. 3). Q. Rosc. 7 quid est ..., quod -r scribamus adversaria, ... quod diligenter conficiamus tabulas? (Att. 3, 12, 2 fam. 13, 19, 3. ad Q. fr. 3, 1, 10 de publicis negotiis ... -ius ad te ante scribebam, quod *eqs.*). orat. 36 omnes apud *Pacuvium* ... ornati elaboratique sunt versus, multa apud *Ennium* ... -ius. *al.* LIV. 8, 23, 4 -ius ea, quae ipsi obicerentur, purgabant. SEN. contr. 3 praef. 10 ille, qui optime argumetur, -ius narrat. *al.* **③** *considerandi, audiendi sim.*: RHET. Her. 3, 11, 19 quia nemo de ea re diligenter scripsit ..., non -r videtur tota res consideranda (RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 207, 4. *al.*). CIC. Cluent. 116 iudices ... -ius attendunt cetera (AVG. in Rom. imperf. 15, 1 transitorie ac -r. serm. 351, 5 p. 1541 si ... scripturarum speculum non -r attendat. ORIG. in Matth. 15, 28 p. 437, 1 [gr. παρῳγῶς]. *al.*). LIV. 39, 46, 7 *querimonias* ... de Philippo non -r ab Romanis audiri (SEN. epist. 108, 10. MART. 6, 42, 23 non attendis et aure me supina iam dudum quasi -r audis. QUINT. inst. 8, 2, 23. *al.*). *al.* **④** *servandi, custodiendi*: CIC. Caecin. 73 si *ius civile* ... -ius adservatum erit (Arch. 9 CVRT. 9, 7, 2 APVL. apol. 53, 9). LIV. 33, 4, 2 qui -r custodias servassent (CAES. AREL. serm. 15, 2 p. 72, 3 animalia [*disting. furto*]. cf. p. 471, 3). PS. QUINT. decl. 1, 3 p. 4,

4 *custodire* ferrum (GAIVS dig. 44, 7, 1, 5 *si* -r rem custoditam amiserit [*disting. dolo*]. VLP. dig. 9, 2, 27, 9. *al.* *petitur, ut custodia -r fiat*: MART. 12, 49, 8 (*ad custodem puerorum rerumque*) serves aliquando -r illos ... - non pueros, sed uniones. FRONTIN. strat. 1, 8, 5 *dux* iussit ... de industria -ius custodiri captivos (LACT. mort. pers. 30, 2 petit, cubiculum ... -ius c. sinat). ⑤ *quodlibet (exempla selecta)*: CIC. Planc. 13 (*populus ad candidatum*) reddam tibi istam aedilitatem etiam -r petenti (*cf. l. 42*). BELL. Afr. 18, 5 iam hoste[s] languide tela -rque mittente, (*i. temere iaciente, male dirigente*; ① *Klotz*, mittendi, mitterent *codd.*). LIV. 41, 18, 12 *militēs* haud -r ... corpus *ducis occisi* occultare. CELS. 5, 26, 31^A quod fere -r curato ulceri supervenit (7, 7, 6^A CHIRON 648. *al.*). SEN. dial. 4, 25, 1 mensa -ius posita. 9, 17, 2 multum interest, simpliciter vivas an -r (PLIN. epist. 1, 12, 12. *al.*). nat. 6, 30, 4 quaedam ... a fabris -ius soluti-usque composita (FACVND. defens. 3, 6, 14 [= 10, 1, 29] magis -r. *al.*). epist. 114, 7 haec verba *Maecenatis* tam improbe structa, tam -r abiecta *eqs.* COLVM. 4, 15, 3 *vitis* -r in summa terra resecta. PASS. Perp. 4, 3 *erant in illa scala gladii* ..., ut, si quis -r aut non sursum adtendens ascenderet, laniaretur ([*gr. ἀμελῶς*]. *item itur nimis solute, laxae, commode*: VLP. dig. 9, 2, 7, 2 si quis ... -ius per lubricum transierit. *passu licentiore*: HIER. reg. Pachom. 18 p. 59, 5 *monachus* non ambulet -r). *et saepe. adv. pertinet ad actionem anteriorem e verbo intellegendam*: TAC. Germ. 17, 1 *Germani* gerunt ... ferarum pelles, proximi ripae -r (*i. pelles -r comparatas et confectas*), ultiores exquisitius: ... eligunt feras et ... velamina spargunt maculis *eqs.*

⑥ *in neutram partem; de actione*: ① *corpus movendi vel disponendi sim. (simulatione tantum l. 32)*: TER. Haut. 291 *vidi eam* nulla mala re esse expolitam muliebri; capillus ... circum caput reiectus -r. PHAEDR. 4, 2, 13 *mustela* se ... obscuro loco abiecit -r (CAEL. AVR. acut. 2, 3, 16 *lethargus* lapsus ... ad inferiora *lecti* -r abiectis cruribus atque conversis [*cf. p. 462, 61*]. *sim.* SERV. Aen. 9, 327 [*ad 329 famulos temere inter tela iacentis*] temere: passim, fortuito, -r]. PS. QVINT. decl. 2, 19 p. 37, 11 *ut te dormire simules*, sufficit ... anhelitus -r egisse. ② *obiter aliquid dicendi vel transeundi (sc. tamquam parvi momenti)*: RVFIN. hist. mon. 31, 11 sermonem, quem *sancius* ille -r protulerat. CASSIAN. conl. 17, 29 *secretum temere proditum* magis ... latebit, si -r atque simpliciter transeatur. GREG. M. dial. 3, 20, 1 *quidam* mancipio suo -r loquens praecepit dicens 'veni, diabole, discalcia me'; ad cuius vocem *eqs.*

③ *accedunt colores quidam peculiares: morae, motus lenti (exempla potiora)*: CIC. Cluent. 74 (*ad iudices accessit quidam*) cum id ei per viatores consulto -ius agi videretur (VVLG. II par. 24, 5 'festinato ... hoc facite'; porro levitae egere -ius). QVINT. inst. 6, 3, 62 *quidam* pilam -r petenti 'sic' inquit 'petis tamquam Caesaris candidatus'. *indulgentiae, conivendi*: DON. Ter. Eun. 174, 3 ('faciam, ut iusseris') *Thais*, quia persistendo non perfecit, quod expectabat, docet Phaedriam etiam ipsum -ius negare, quod poscitur. *languoris sim.*: AVG. serm. 10, 7 l. 226 (*respic. Matth. 24, 12*) ita refrigescet caritas, ut -ius ferveat; non enim dictum est 'penitus exstinguetur'.

④ *respicitur potius animus agentis erga pericula sim. incauti, securi (adv. apponitur quasi vice praedicativi): cuiuslibet*: RHET. Her. 4, 8, 12 nequeo verbis consequi, iudices, indignitatem rei; sed -ius id fero, quia vos mei non egetis (CIC. Att. 6, 1, 25 qui haec, *sc. uxori amatorem esse*, tam -r ferat. *cf.* GREG. M. in euang. 14, 3 l. 64 *mercennarius* gregis damna -r patitur). PLIN. epist. 1, 4, 3 ut mei, *sc. servi*, expergiscantur ..., qui me secure ac prope -r expectant. *militum socordius agentium*: LIV. 5, 28, 7 eum *imperatorem* incomposito agmine -ius ab re bene gesta euntem adorti Aequi *eqs.* 23, 42, 10 (*queruntur Samnites*) *Romani* percursant totis finibus nostris -ius, quam si in Romano vagarentur agro. 25, 37, 11 in hostem -r atque incomposite venientem. 27, 28, 12 perfugas -r ex itinere suspensa ueris, ut inter pacatos, gerentes arma (*aliter l. 22*). 33, 14, 9 copiae ... agrum depopulabantur; ... oram ... vastabant; cum id effusius hostes et, ut fit ab nimia fiducia, -ius etiam facerent *eqs.*

⑤ *usu laxiore describitur actio: rei neglectae*: PS. QVINT. decl. 1, 8 *gladius* pendit in cubiculo ..., palam, in medio, -r, sic ut subtrahi possit (*cf. l. 1*). DON. Ter. Andr. 175, 2 ('mirabar, hoc si sic abiret', *i. sine ulla difficultate procederet*) 'sic' pro leviter et -r. MART. BRAC. ira 7 manibus servi -ius clavis elapsa (*subest Sen. p. 469, 26*). *homini neglecti illata*: CYPR. epist. 67, 5, 4 *non* tam culpandus est ille, cui -r obreptum est, quam hic execrandus, qui fraudulenter obrepsit.

⑥ *usu peculiari describitur actio verbi, quae e negligentia orta est: A iungitur verbum omittendi, relinquendi, ignorandi sim.*: CIC. Verr. II 2, 87 haec *artificia* ... Scipio non -r abiecerat, ut homo intellegens Verres auferre posset, sed Thermitanis restituerat. LIV. 30, 19, 11 *res est -r praetermissa a scriptoribus* (SEN. amic. p. 27. *al.*). QVINT. inst. 2, 4, 17 nec a nobis -r locus iste transibitur (AVG. in euang. Ioh. 100, 1 l. 11. *cf. l. 35*). IREN. 5, 4, 1 l. 20 '*pater*' *gnosticorum* non vivificans

benigne, sed relinquens illa *mortalia* -r in mortem (AVG. serm. 352, 4 p. 1553 quomodo *Moses populum* non relinquat passim et -r. GREG. M. in euang. 34, 6 l. 137). 5, 17, 4 l. 85 verbum dei, quod ... -r amiseramus ([*gr. ἀμελῶς*]. GREG. TVR. glor. mart. 43 p. 517, 13 sacculum pecuniae). EVSEB. GALLIC. hom. 55, 13 l. 156 *dominus* haec, quae geruntur in terris, non -r ignorat, sed patienter expectat (GREG. M. moral. 3, 60 l. 44). *al.* **B cetera exempla**: CIC. off. 1, 103 (101 ratio explanat, quid faciendum fugiendumque sit) ut ne quid temere ac fortuito, inconsiderate -rque agamus. PAVL. dig. 22, 1, 17, 7 in ea *pecunia*, quam redemptoribus commiserunt, etiamsi -r dederint. IREN. 4, 40, 3 (*illexit diabolus ad peccatum*) *Adam* -r ... accepit inobaudientiam ([*gr. ἀμελῶς*]. *cf.* PS. PHILO antiq. 64, 7 peccaveras ... -r deo). SVLP. SEV. epist. 3, 3 (*agitur de epistulis*) sine dilectu ullo familiariter scripta aut -r emissa. GREG. TVR. Mart. 1, 35 lignum, quod de lectulo ... Martini tulisti, -r tecum hoc retenis. *al.*

Spoth.
p. p. p. **neglēctus**, -a, -um. *pro adi. superl.*: STAT. Theb. 7, 164 (*loq. Bacchus*) e cunctis ego -issima natis progenies? *cf. usum fere pro adi. supra e. g. p. 464, 63 sqq. 465, 70 sqq. 466, 42 et iuncturam* -um habere *pro* neglexisse Ov. epist. 21, 234 p. 462, 71. FRONTO p. 183, 18. *pro subst. neutr. p. 465, 23 sq. (arcuimus -o. p. 453, 32 sqq.)*. *Marchionni.*
adv. neglēctē. compar. l. 24 sq. [in falsa var. l. ROMVL. fab. 69, 18 rec. gall. EDICT. Hunir. Vict. Vit. 3, 12.] i. q. modo negligentem (vix intellegas vim pass. l. 29): HIER. epist. 39, 1, 3 (*antea*: humilitas vestium) *domina ancillis* -ius incedebat (neglegentius var. l.). MART. BRAC. ira 7 si ... mensa -ius posita *eqs. (subest Sen. p. 471, 12; postea p. 471, 66)*. GREG. M. moral. 2, 2 *Mose in Sion morante populus* semetipsum ... -e vivendo laxavit. 2, 27 neque hoc -e praetereundum puto, quod *eqs.* (3, 23, 4, 72 l. 50. *ceterum item -e indicat causam actionis*: 26, 25 nec *deus* sinit -e perire, quod est [*vix iungas -e perire*]). 4, 1 non est -e disserendum, quod dicitur *eqs.*

[*adv. neglēctim* ANTH. 458, 5 (v. p. 465, 74) *affertur in lexicis e con. Scaligeri.*]

deriv.: neglectio, neglector, 2. neglectus (-ūs), neglegentia, ?neglegus. *compos.*: perneglegens (*cf. p. 459, 24*).

cf. Onom. (Neglecta).

?**neglegus**, (-ī) m. a neglegere, *cf. e. g. prodigus. i. qui neglegit*: MART. BRAC. form. vit. 4 l. 58 in reddenda officiositate neque -us, neque exactor appareas (① -lig- *codd. duo*; neglegas, neglegens var. ll.).

neglig- v. negleg-.

1. **negne** v. p. 278, 13.

2. **negne** v. p. 399, 5.

Spoth.

1. **negō**, -āvi, -ātum, -āre. [*derivatum a locut. e duabus particulis composita, sc. *né gó/e 'minime', cf. gr. ἐγώ γε 'ego quidem'; v. Walde-Hofmann II 157; Dunkel, Lex. der indogerm. Partikeln II, 2014, 281. Mei.*] NOT. Tir. 3, 9 -at. 3, 12 sq. nec -at. non -at. *de formis: con.* -assim PLAVT. Asin. 503. *de prosodia*: nēg- CARM. de resurr. 118. *de notione et differentia*: FEST. p. 165 'negumate' in carmine Cn. Marci vatis significat '-ate', cum ait: 'quamvis moventium duonum negumate'. *ibid. (suppl. e PAVLO)* 'negibundum' a(n)tiq(u) pro -ante dixerunt). ISID. diff. 1, 386 (279 C.) inter -amus et abnegamus: -amus, si quid obicitur, abnegamus, si quid petitur. GLOSS. infitior: -o. -at et recusat: ἀρνέσθαι. II 245, 35 ἀρνοῦμαι: -o, infitior. *al. legitur inde a NAEV. per totam fere latinitatem. [val. nega a serm. docto haud alienum, it. negare, raet. or. neā, francog. nier, prov., cat., hisp., port. negar. cf. M.-L. 5876 et Faré, Postille. Tiktin-Francis II 792. Battisti-Alessio IV 2563. Cortelazzo-Zolli² 1031. Wartburg VII 82 sqq. Coromines V 893 sqq. Coromines-Pascual IV 221. Houaiss² 2004. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. maxime cum necare (v. p. 399, 70 sqq.), ceterum e. g. cum denegare CYPR. epist. 65, 5, 2 HIER. epist. 22, 21, 8; dub. an recte trad. MART. 4, 54, 10 (secat Scriverius et edd. multi).]*

fere i. q. οὐ φάναι, ἀρνεῖσθαι.

materiam sic digerendam esse censuimus:
CAPVT PRIVS: respicitur actio, qua aliquid non esse, falsum vel non ita esse indicatur:

I generatim:

A strictius -ant consulto animantes:

1 reicitur opinio, affirmatio sim. aliena:

a quid -etur, non indicatur, saepius tamen subauditur: p. 473, 34 (accedente notione obsequii rupti p. 474, 7).

b quid -etur, indicatur per: α obi.: p. 474, 26. β struct. verbales: p. 476, 6 (acc. c. inf. p. 476, 6, enunt. secund. p. 477, 21).

2 notione reiciendi minus elucente fere i. q. 'dicere non' sim.: p. 477, 39.

B *laxius -are dicuntur res, ex quarum natura, statu sim. aliquid falsum esse intellegi potest: p. 477, 66.*

II *speciatim t. t. logicae: p. 478, 1.*

CAPVT ALTERVM: *respicitur actio, qua res rogata, desiderata sim. recusatur:*

I *strictius -ant animantes consulto voluntatem indicando:*

A *quid -etur, non indicatur: p. 478, 24.*

B *quid -etur, indicatur per:*

1 *obi.: a usu communi: p. 479, 6. b usu peculiari: p. 480, 8 (refl. p. 480, 8; -are dicitur, qui tribuere non vult p. 480, 26).*

2 *struct. verbales: p. 480, 33.*

II *laxius notione voluntatem significandi minus vigente indicatur aliquid (aliquem) actione, natura sim. non dare sim.:*

A *quid -etur, indicatur per: 1 obi.: p. 480, 70. 2 inf.: p. 482, 71. 3 acc. c. inf.: p. 483, 17. 4 enunt. secund.: p. 483, 19.*

B *quid -etur, non indicatur: p. 483, 21.*

appendicula syntactica et stilistica: p. 483, 35.

CAPVT PRIVS: *respicitur actio, qua aliquid non esse, falsum vel non ita esse indicatur. iuxta ponitur vel pro syn. est infitias ire* PLAVT. Bacch. 260 LIV. 6, 40, 4, 9, 9, 4, infitiasi CIC. Tull. frg. 1 part. 133 NVX 153 LIV. 40, 55, 7. *al.*, reclamare LVCR. p. 476, 65; *opp. e. g.* aio NAEV. l. 37. PLAVT. Capt. 567. *al.* TER. Andr. 909. *al.* CIC. Rab. Post. 34. *al.*, fateri PLAVT. p. 474, 34. CIC. Verr. II 2, 141. *al.*, autumare PLAVT. Pseud. 929, dicere TER. Eun. 251 CIC. Verr. II 5, 73. *al.* OV. ars 2, 200. *al.*, confiteri RHET. Her. 1, 10, 17 CIC. Tull. 29. *al.* VARRO ling. 8, 32 NEP. Epam. 8, 2 OV. Pont. 2, 3, 87. *al.*, concedere CIC. inv. 2, 150 ac. 2, 113 nat. deor. 2, 76. *al.*

I *generatim (accedit raro dat., v. l. 53. 67. p. 476, 67):* **A** *strictius, sc. -ant consulto animantes (fere verbis, sed vultu, gestibus sim. p. 474, 5. 53. 476, 72; -ant scripta p. 476, 72, res tamquam animantes descriptae p. 475, 74. 476, 64):* **1** *reicitur opinio, affirmatio sim. aliena (etiam voluntas, spes sim. aliena, v. e. g. p. 476, 15sq. 477, 2):* **a** *quid -etur, non indicatur, saepius tamen subauditur (accedit vox negationem confirmans, e. g. certe l. 71, hercle l. 50sq., inquam l. 49, prorsus l. 73, quin l. 53, vero l. 50sq.):* **a** *exempla varia (selecta inde a CIC.):* NAEV. com. 125 an nata est sponsa praegnas? vel ai vel -a. PLAVT. Amph. 687 (*Amphitruo Alcmeneae*) equidem te nisi nunc hodie nusquam vidi gentium. :: cur -as? (*item interrogat incredulus sim.*: Rud. 862 non avexi. :: cur -as? cf. Aul. 764 neque edepol ego dixi neque feci. :: -as? :: pernego immo [*sim.* Curc. 711. *al.* TER. Andr. 909 QVEROL. p. 55, 4]). Asin. 503 si esses percontatus me ex aliis, scio pol crederes, nunc quod fers. :: haud -assim. 922 nullus sum. :: immo es, ne -a, ... nequissimus (*item confirmatur sententia sim.*: Bacch. 566 TER. Haut. 564. cf. CIC. Cluent. 65 dico ... pecuniam ... dedisse; num quis -at? [*sim.* Catil. 1, 8 num -are audes? PROP. 1, 13, 14 -are potes? STAT. silv. 1, 4, 5 quis -et?]. ELEG. in Maecen. 1, 66 nec, puto, Bacche, -as. cf. l. 55sq.). Aul. 137 quis ea est nam optuma? :: tu. :: tune ais? :: si -as, -o (*sim.* TER. Eun. 252 -at quis: -o; ait: aio). Capt. 571 tun -as te Tyndarum esse? :: -o, inquam. Curc. 711 non commemini dicere. :: quid? -as? :: -o hercle vero (*item confirmatur negatio*: Men. 307. 631. 821 Mil. 830. cf. enim vero: Amph. 759; hercle solum: Capt. 11). Merc. 764 etiam -as? palam istaec fiunt, te me odisse. :: quin -o. Poen. 183 rogato, servos venerint ad eum tuos ...; continuo tibi -bit (*item accedit dat.*: CIC. Phil. 2, 32 Att. 2, 23, 3. *al.*). Truc. 390 adsimulavi me esse praegnatem: haud -o (*item confirmatur concessio negatione negata, e. g. non -o*: TER. Ad. 798 factumst, non -o. CIC. dom. 97. *al.*; -are non possum *sim.*: CIC. Font. 21 Cael. 48; nemo -at: CIC. fam. 7, 1, 3; *sim. per interrog.*: CIC. Verr. II 3, 183 'ordo est honestus'; quis -at? Font. 38. *al.* SEN. dial. 6, 7, 1 epist. 14, 15. cf. l. 43sq.). *al.* TER. Eun. 714 non potest sine malo fateri ... modo ait, modo -at. *al.* LVCIL. 770 piscium magnam ... vim interfecisti. :: at (ut *trad.*) -o. SEV. NICAN. sat. frg. Suet. gramm. 5, 1 (*opp.* docebit). SCAVR. or. frg. Ascon. Scaur. p. 25, 6 Q. Varius Hispanus M. Scaurum principem senatus socios in arma ait convocasse; M. Scaurus princeps senatus -at. CIC. S. Rosc. 82 de quibus quoniam verbo arguit, verbo satis est -are (*item accedit de c. abl.*: OV. trist. 2, 448 credere iuranti durum putat esse Tibullus, sic etiam de se quod -et illa viro. IVST. 22, 1, 15 saluti ei fuit, quod socii capti torture de illo -verunt. *al.*). Verr. II 1, 78 quaero abs te, circumsessusne sis Lampsaci ...? -are non potes (*item praecipitur responsum alienum*: 3, 39 non audebit -are, *sc. reus*. 3, 165 credo te -turum. parad. 27 quae est ... civitas? omnisne conventus etiam ferorum ...? certe -bis. *al.* HOR. sat. 2, 3, 162 recte est ... surgetque aeger? -bit medicus). Tusc. 5, 12 nempe -as ad beate vivendum satis posse virtutem? :: prorsus -o. HOR. epod. 9, 11 Romanus eheu -posterit -bitis -emancipatus feminae fert vallum ... miles. sat. 1, 2, 46 accidit, ut cuidam testis ... demeterent ferro; 'iure' omnes; Galba -bat. TIB. 1, 6, 7

Delia furtim nescio quem tacita callida nocte foveat; illa quidem [*iurata*], -at, sed credere durum est: sic etiam de me pernegat usque viro (C. Heyne, tam multa *trad.*; cf. p. 473, 66). OV. am. 2, 2, 57 credet ... ille -anti. LIV. 28, 27, 6 libenter credam -antibus. 40, 55, 5 -are inconstanter. 40, 55, 7 audacter -antem. PLIN. nat. 11, 138 et in his *superciliis* pars animi: (his) -amus, annuimus. *al.*

B *accedente notione obsequii rupti eorum, qui -ant:* ① *Christum (fere in persecutionibus):* TERT. nat. 1, 2, 3 nobis, si -verimus, statim creditis. 1, 3, 4 -are compellimur, dehinc -antes liberamur (*sim.* RVFIN. hist. 5, 1, 47 ut persistentes ... punirentur, -antes autem dimitterentur [*gr. εἰ δὲ τινες ἀποῖντο*]). NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 3, 1 qui fallaces in excusationem praestigias quaerit, -vit. PS. CYPR. ad Novat. 6, 1 -antium, hoc est sacrificatorum (*part. praes. fere pro subst. ut:* HIL. c. Const. 4 pugnaremus ... contra -antes, contra torquentes, contra iugulatores. LVCIF. Athan. 1, 6 l. 4 quem eramus, Constanti, damnaturi? illumne *Athanasium*, quem videmus dei filium confiteri, ... an te, qui sis -ans, ut -vit magister tuus Arrius?). OPTAT. 7, 3, 9 interrogatus *Petrus* primo -at, interrogatus iterum -at, tertio dixit se Christum omnino non nosse. COMM. apol. 590 nil morte proficiet, si vivus in Christo -vit. *al.* ② *deum veteris testamenti:* VVLG. prov. 30, 9 tribue tantum victui meo necessaria, ne forte saturatus inliciar ad -andum et dicam: 'quis est dominus?' Is. 63, 8 dixit 'verumtamen populus meus est, filii non -antes' et factus est eis salvator. ③ *votum religiosum:* HIER. tract. p. 558 l. 62 (*ad loq. monachum*) in nostra erat potestate promittere servitutem dei: non est in nostra potestate dimittere; promisisti? praemium habes; -asti? poenam habes.

b *quid -etur, indicatur per:* **a** *obi. (accedit de c. abl. e. g. l. 40. 41. 46):* ① *-antur res:* ② *quae alicui imputantur, sc.:*

① *facinora, crimina sim. (exempla selecta inde a CIC.):* PLAVT. Amph. 760 obsecro, etiamne hoc -bis, te auream pateram mihi dedisse dono hodie? (*item explicatur pron. neutr. per acc. c. inf.*: CIC. Verr. II 2, 81 illud -are posses aut nunc -bis, te consilio tuo dimisso ... de re iudicata iudicavisse? *al.* SEN. contr. 1, 2, 6 numquid hoc -as, concludatam te tamen cum viro? *al.*; *ceterum item pron. neutr. e. g.* PLAVT. Capt. 535 quid loquar? quid fabulabor? quid -bo aut quid fatebor? Men. 397. Rud. 1067 -as, quod oculis video?). CIC. inv. 1, 54 ratione rogationis imprudens ... ad id, quod non vult concedere, deducendus est; extremum autem aut taceatur oportet aut concedatur aut -etur; si -bitur, ... ostendenda similitudo est earum rerum, quae ante concessae sunt (cf. Caecin. 44 potestis ... principum -are, cum extrema conceditis?). Tull. 24 quid Fabius? horum nihil -at (de orat. 2, 106 consul n. de C. Gracchi nece -bat. *al.* NEP. Epam. 8, 2 SEN. contr. 7, 8, 4. VAL. MAX. 6, 1, 10 cum de stupro n. -ret. *al.*). Verr. II 1, 90 qui ... hoc tantum facinus non modo -are interrogati, sed ne producti quidem reticere poterunt (PS. QVINT. decl. 2, 4 MAR. VICTOR. aleth. 2, 254). 1, 144 eius modi fore hoc peccatum tuum, quod tu neque -are posses ..., neque ... confiteri (AMBR. apol. Dav. I 4, 15. 10, 51. *al.*). 3, 149 nisi forte omnia -are constituisti (de orat. 2, 105 de pecuniis repetundis, quae maximae sunt, -anda fere sunt o.). part. 44 aut totum est -andum, quod in argumentatione adversarius sumpserit ..., aut *eqs.* (AVG. epist. Divj. 28, 6, 2. *al.*). OV. epist. 4, 111 nisi si manifesta -amus (MART. 2, 8, 7. 14, 1, 8 CLAUD. 5, 504. *al.*). Pont. 1, 7, 39 ut cuperem culpam quoque posse -ari (AMBR. virg. 1, 4, 18 CASSIOD. in psalm. 93, 18 l. 254. *al.*). NVX 153 admissa. SEN. contr. 2, 7, 3 sic se in verecundiam pigneret, ut longe ante impudicitiam suam ore quam verbo -et. 2, 7, 5 si stuprum tantum -veris. QVINT. inst. 3, 6, 83 *elabi* ex crimine, quod neque -ari neque defendi potest (3, 6, 94 si quis duo crimina ... -et. 6, 5, 9 REPOS. 137 AMBR. parad. 14, 71. *al.*). *al.* ② *promissa, officia sim.:* TER. Phorm. 524 tibi quidem est olim dies, quam ad dares huic, praestituta ... :: num ego istud -o? HOR. sat. 1, 3, 95 quid faciam, ... si prodiderit commissa fide sponsumve -arit? HEGES. 1, 33 vicisti, Caesar, Antonium ... imperii Romani viribus, quod dereliquit et quod -vit. RVSTIC. Conc. I 4 p. 87, 29 qui ordinatus est -vit ordinationem suam dicens ... contra voluntatem se ordinatum fuisse.

③ *variae:* ① *vario respectu:* PLAVT. Men. 162 quid ais? :: egone? id enim, quod tu vis, id aio atque id -o (*item pron. neutr.*: MIL. 556 cur -em, quod viderim? TER. Eun. 251. CIC. inv. 2, 150 ut, qui hoc aequum esse concedat, illud -et, quod ... aequius ... sit. top. 54 cum id, quod adnexum est, -aris, ut id quoque, cui fuerit adnexum, -andum sit, secundus is appellatur concludendi modus. *et saepe*). CIC. dom. 12 difficultatem annonae summamque inopiam rei frumentariae ... nemo -at. top. 54 cum ... aliqua coniuncta -aris ..., is tertius appellatur conclusionis modus. div. 1, 33 (*ironice; antea prisca exempla divinationis exposuit*) -emus omnia, comburamus annales (AVG. epist. 143, 12 CASSIAN. c. Nest. 6, 9, 2). 2, 45 quasi ego artem aliquam istorum esse -em! divinationem -o (2, 74 quis -at augurum disciplinam esse? d. -o. cf. p. 476, 60). CATVLL. 86, 3 totum illud 'formosa' -o. SEN. nat. 1, 5, 4 illud -o, ex

stillicidiis constare nubem. *al.* *p. p. p. neutr. pro subst.*: HOR. epod. 17, 27 -tum vincor ut credam miser, Sabella pectus increpare carmina. ② *c. respectu doctrinae Christianae*: VET. LAT. I Tim. 5, 8 (cod. 77, *sim. al. et VVLG.*) si ... quis ... fidem -vit ([*gr. ῥηνῆται*, cod. 75. *al. denegavit*]. apoc. 2, 13 [cod. 51, *sim. al. et VVLG.*] non -asti ... f. meam [*gr. ῥηνῆσω*, *Primas. denegasti, ibid. abnegasti*]. LVCIF. Athan. 1, 20 l. 37 qui ... f. apostolicam -veras atque euangelicam. CONC.^S II 5 p. 51, 28 f. ... Chalcedonensis ... concilii. *al.*). apoc. 3, 8 (cod. 51 = VVLG., *sim. al.*) non -asti nomen meum ([*gr. ῥηνῆσω*, *Primas. denegasti*]. TERT. scorp. 12, 7 qui domini n. non -arat. HERM. vulg. sim. 8, 6 p. 107, 2 AMBR. in Luc. 6, 101 AVG. serm. 300, 2. *al.*). TERT. nat. 2, 3, 7 adversus -tam generationem dei. carn. 1, 2 Marcion, ut carnem Christi -ret, -vit etiam nativitatem (adv. Marc. 3, 8, 6 AMBR. epist. extra coll. 15, 13 RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 25 l. 44. *al.*). adv. Marc. 3, 8, 5 totum Christiani nominis et pondus et fructus, mors Christi, -atur (3, 8, 6 AMBR. epist. 9, 65, 6 AVG. serm. 173, 1). 5, 19, 7 carnis resurrectionem (PRISCILL. tract. 1, 35 FILASTR. 57, 1 AVG. civ. 13, 19 p. 583, 4. ORIG. in Matth. 17, 29 p. 665, 26 [*gr. ῥητέουν*]. *al.*). praescr. 35, 2 si ... -ant *haeretici* veritatem eius, *sc. nostrae disciplinae* (AMBR. fid. 1, 17, 114 AVG. serm. 318, 2 PROSP. in psalm. 118, 88. *al.*). CYPR. epist. 28, 2, 3 Christum confiteri velle et euangelium Christi -are (HIL. ad Const. 2, 7, 1 hoc sub nomine novitatis). 52, 1, 2 cum Christi confessor nec dici nec esse iam possit, qui ecclesiam Christi -vit (65, 5, 2 AVG. epist. 105, 17. *al.*). HIL. trin. 12, 36 Iudaeum ... -antem Christi ante saecula aeterna divinitatem (LVCIF. moriend. 7 l. 13 AMBR. fid. 1, 3, 21 spir. 1, 10, 112. *al.*; cf. l. 32. p. 480, 28). AVG. serm. 286, 2 ecce moritur Petrus: quid est enim aliud mori, quam vitam -are? -vit Christum, -vit vitam, mortuus est. *al.*

② -antur animantes: ① -antur omnino esse (*adesse* LVCAN.) *dei pagani*: SEN. epist. 123, 16 quid ... interest, utrum deos -es an infames? (TERT. nat. 2, 12 MIN. FEL. 7, 6, 12, 5. *al.*; cf. p. 476, 62. *al.*). LVCAN. 5, 141 patuere doli *Pythiae oracula destitisse dicentis* fecitque -tis numinibus metus ipse fidem. FIRM. math. 4, 12, 3 facit *luna* ... divinitatem -antes (cf. l. 24sq.). *al.*

② -atur homo domi esse (cf. e. g. p. 476, 11): CALP. ecl. 3, 33 (*amator derelictus queritur*) nunc penes Alcippen manet ac, ne forte -etur, ... vereor. MART. 2, 5, 5 saepe domi non es, cum sis quoque, saepe -aris.

③ *abnegant, denegant, -ant homines ad se pertinere*:

① *deum*: ① *apud Iudaeos*: VET. LAT. II par. 12, 2 (cod. 91) *Iudaei* -verunt dominum ([*gr. ῥηματιζον*, cod. 109 inique gessit in domino, *sc. Roboam, Vulg. peccaverunt domino*]. VVLG. Ier. 5, 12 -verunt d. et dixerunt: 'non est ipse neque veniet super nos malum'). psalm. 80, 16 (cod. 136) exodivit dominus -antes eum (*gr. ἐξέυσαντο αὐτῷ*, sed *redire vid. ad hebr. שׁוּבָה*, cod. 300. *al. et Vulg. mentiti sunt ei*, HIER. psalt. sec. Hebr. qui oderunt dominum, -bunt eum). *al.* ② *apud Christianos*; -atur: *Christus*: VET. LAT. Matth. 10, 33 (cod. 3 = VVLG., *sim. al.*) qui ... -verit me coram hominibus, -bo et ego eum, coram patre meo, qui est in caelis (*gr. ἀρνῆσθαι ... ἀρνῆσομαι*, ad l. 66sq.). 26, 34 (cod. 4. *al.* = VVLG.) antequam gallus cantet, ter me -bis (*gr. ἀπαρνῆσθαι*, cod. 3. 5 abnegabis). act. 3, 13 (cod. 5, *sim. al. et VVLG.*) quem tradidisti in iudicio et -astis eum ante faciem Pilati (*gr. ῥηνῆσασθε*, cod. 50. *al. abnegastis*). Iudas 4 (Lucif. non conv. 15 l. 31. *al.*) qui est ... dominus Iesus Christus, eum -antes (*gr. ἀρνόυμενοι*, VVLG. dominum ... -antes). HIL. c. Const. 4 qui *persecutores* ad -andum te, *omnipotens deus*, poenis ferro igni compellerent. OPTAT. 7, 3, 4 qui *Petrus* -verat magistrum et dei filium dominum (VVLG. l. 52. AVG. epist. 265, 3 Petrus -vit d. *al.*). *al. persona trinitatis*: TERT. ieiun. 12, 4 quid ... cessatis paracletum, quem in Montano -atis, in Apicio credere? (monog. 2, 1. LVCIF. Athan. 1, 43 l. 30 sq. cum sis -ans deum patrem, -ans unicum filium eius, -ans sanctum p. spiritum. cf. -are spiritum sanctum: AMBR. epist. 10, 77, 21. HIER. epist. 121, 6, 21 [*Theophil.*]. PETR. CHRYS. serm. 62, 14. *al.*). VET. LAT. I Ioh. 2, 22 (cod. 55 = VVLG., *sim. al.*) qui -at patrem et filium ([*gr. ἀρνόυμενος*]. OPTAT. 5, 1, 9 qui *Praxeas* ex toto f. -at et patrem passum esse contendit. LVCIF. l. 58. DIDASC. apost. 46, 20 gentes f. hominis et crucem -ant. *al.*). HIL. in Matth. 12, 17 si deus -etur in Christo. 16, 9 eiusdem periculi res est vel corpus -are sine deo, vel deum -are sine corpore. *al.*

② *hominem (animal p. 476, 3)*: TERT. carn. 7, 8 quae ratio responsi matrem et fratres ad praesens -antis? (*spectat ad Luc. 8, 21* 'mater mea et fratres mei hii sunt, qui verbum dei audiunt' ut: 7, 11 cum indignatio parentes -at, non -at, sed obiurgat. adv. Marc. 4, 19, 12. HIER. hom. Orig. in Luc. 7 p. 43, 24 ut *haeticus quidam* assereret -tam fuisse Mariam a salvatore [*gr. ῥηνῆσαστο*]. *al.*). VET. LAT. Matth. 10, 33 l. 46. act. 7, 35 (cod. 5, *sim. al. et VVLG.*) hunc ipsum Moysen, quem -verunt dicentes: 'quis te constituit principem?' (*gr. ῥηνῆσαστο*, cod. 51 abnegaverunt). VVLG. deut. 33, 29 -bunt te, *Israel*, inimici tui. Iob 8, 18 -bit *locus eius* eum, *i. dei oblitum*, et dicet: 'non novi te'. RVFIN. Adamant. 1, 8 et tu Socraticus es. ::

ego Socratis nomen abnuo et denego ...; ego nescio, quis sit Socrates; -et et ipse *Megethius Marcionita* ita Marcionem (*gr. ἀρνεῖται*). EVSTATI. Basil. hex. 8, 6, 2 duobus *pullis* ... procreatis *aquila* unum ... proicit in terram ...; ita propter ... inopiam cogitur -are quem genuit (*gr. p. 177^c ἀποποιούμενος*). ANON. Vales. 12, 62 *mulier* coepit -are filium, *sc. suum esse*. *al.*

β *structuras verbales*: ① *acc. c. inf.* (cf. p. 474, 29sq. 475, 2; *nom. in structura pass.* l. 35sq. p. 477, 10; *subaudiendus est inf. e. g. l. 26. 68. p. 477, 55, acc. e. g. l. 11. 14sq.; exempla selecta inde a CIC.*):

① *praes. vel perf.*: PLAVT. Amph. 434 vincon argumentis, te non esse Sosiam? :: tu -as med esse? Asin. 452 si domi est, Damaenetus volebam. :: -at esse intus. 650 servos tuos nos esse non -amus. Bacch. 422 -o tibi hoc annis viginti fuisse primis copiae, digitum longe a paedagogo pedem ut efferres aedibus. Cas. 573 rogare oportet ..., adsitne ei animus necne ...; si -et adesse, exanimatum amittat domum. 583 -vit posse ... mittere, *sc. uxorem*. Curc. 597 -o me [dicere], (*praes. pro fut.*; cf. Persa 432 id tibi suscensui, quia te -bas credere argentum mihi. Rud. 1292 ego, qui in mari prehendi rete ... vidulum, ei darei -atis quicquam. Stich. 393. CIC. Att. 5, 21, 11 multa de syngrapha, de Scapti iniuriis; -vi me audire. 7, 26, 2 ego me ducem in civili bello, quoad de pace ageretur, n(eg)avi esse. VELL. 2, 1, 5. *al.*). Most. 1079 -at novisse vos. :: -at? :: nec vos sibi numquam umquam argenti dedisse. Poen. 1155 dico, ne dictum -es: tuam mihi maiorem filiam despondeas (*sim. Pseud. 119 hoc, ne dictum tibi -es, dico prius: si eqs. 125 ne quis dictum sibi -et. cf. Liv. 2, 29, 1 ne praedictum -etis ...*, adest ingens seditio. PRIAP. 59, 1 praedictum tibi ne -are possis *eqs.*). *al. TER. Phorm. 383* proinde expiscare, quasi non nosses. :: nossem? :: ita. :: ego me -o; tu, qui ais, redige in memoriam. *al. PACVV. trag. 372* sunt ... philosophi, qui ... Fortuna -ant ullam miseriam esse. FAV. or. frg. Gell. 15, 8, 2 praefecti popinae ... -ant cenam lautam esse, nisi *eqs. ibid.* qui -ant ullam avem praeter ficedulam totam comesse oportere. LVCIL. 864 qui in nuptiis [volvisse] -es te (l. vel sese *trad.*; *corr. Charpin, alii alia*). POMPON. Atell. 147 pater adest. :: -to esse hic me. 185 -as nuptam quaquam. QVADRIG. hist. 41 (*consules ad Pyrrhum*) *quidam praemium petiit*, si te clam interfecisset; id nos -vimus velle. SCAVR. or. frg. Val. Max. 3, 7, 8. RHET. Her. 1, 17, 27 ratio, qua re fecerit, non quaeritur: fecisse enim -atur (*item nom. in struct. pass.* : 2, 20, 33 vitiosa expositio est, cum id, quod raro fit, fieri omnino -atur. CIC. Caecin. 44 haec ubi conceduntur esse facta, ibi vis facta -bitur? *al. Ov. fast. 4, 321* casta -or. *al.*). *al. VARRO Men. 45* τρόπον τρόπων qui non modo ignorasse me clamat, sed omnino omnis herosas -at nescisse (*accedit negotio redundans* [cf. *Non. p. 530, 17 sq.*] ut: ling. 9, 75 -ant habere rectos, ut in hoc frugis frugi frugem ..., obliquos non habere, ut in hoc Diespiter Diespitri Diespitrem. cf. l. 46sq.). rust. 2, 11, 5 non -arim ... ideo ... satam ficum (*item litotes* non -verim *sim.* : *Ov. Pont. 2, 2, 86* his Messalinus ... primum laetitiae non -at esse locum. Liv. 24, 8, 5. 30, 30, 27 haud -verim ... suspectam esse vobis Punicam fidem. *al. SEN. contr. 1* praef. 2 SEN. benef. 3, 1, 2 epist. 90, 44. *al.*). CIC. inv. 1, 60 qui *tripertitam putant esse argumentationem*, -ant ... neque a propositione neque ab adsumptione adprobationes earum separari oportere, neque *eqs.* (2, 91 cum id, quod datur crimini, -at n. ad se n. ad officium suum reus pertinuisse. fin. 3, 48 ac. 2, 96. *al.*). Quinct. 74 quis est, qui absentem defensum -et esse Quinctium? (*item* quis est, qui -et: Planc. 24 rep. 6, 28 Tusc. 1, 54. cf. e. g. Catil. 3, 21 quis potest esse ... tam mente captus, qui -et ... hanc urbem deorum immortalium nutu ... administrari? Tusc. 5, 7 sapientiam ... quis -are potest *eqs.* off. 3, 99 quis haec -at esse utilia? HOR. carm. 1, 29, 10 quis -et ... relabi posse rivos? *al.*). Q. Rosc. 43 -a, -a ... equiti Romano ... credi oportere. dom. 18 rem maximam fuisse ... nemo -at (fin. 2, 25). Sest. 127 mihi -as optandum redditum fuisse (*item c. gerund.* : fin. 2, 70 -at ... luxuriosorum vitam reprehendendam. fam. 13, 18, 2 Liv. 5, 4, 3. 36, 43, 4 Polyxenidas -bat cessandum et utique prius conflendum, quam *eqs. al.*; cf. p. 477, 45sq.). leg. 2, 32 non video, cur esse divinationem -em. fin. 2, 30 ut, quid praeterea sit bonum, -et se posse ne suspicari quidem (2, 87 ac. 1, 7. cf. p. 477, 19. 48). nat. deor. 1, 85 quid dubitas -are deos esse? (cf. 1, 87 non audes ... -are esse deos. cf. p. 475, 29sq.). CATVLL. 4, 6 hoc -at *phaselus* minacis Adriatici -are litus (*inde* VERG. catal. 10, 6). LVCR. 1, 623 quod quoniam ratio reclamant vera -atque credere posse animum, victus fateare necessest *eqs.* NEP. Dion 8, 4 -at a Callicrate fieri sibi insidias, sed illa, quae agerentur, fieri praecepto suo. Phoc. 2, 4 huic ... Phocion -vit esse periculum. VERG. Aen. 2, 78 cuncta ... fatebor vera ... neque me Argolica de gente -bo (cf. e. g. Ov. met. 10, 25 posse pati volui nec me temptasse -bo. 13, 315 nec me suasisse -bo. trist. 2, 29 nec me meruisse -bo). HOR. sat. 1, 6, 7 referre -as, quali sit quisque parente natus, dum ingenuus. Ov. am. 1, 12, 2 infelix hodie littera posse -at. epist. 17, 89 credere me tamen hoc oculo renuente -avi. Pont. 4, 10, 58 cedere Danuvius se tibi, Nile, -at. Liv. 35, 45, 5 Thoas -are paci studere Phaeneam, sed discutere apparatus belli velle. 41, 22, 2 legatos in Macedoniam missos et rex adfirmaverat et ipsi parum con-

stanter -verant. SEN. Phoen. 266 quod esse factum nulla non aetas -et. al. **⑤ fut. (sunt quae ad caput alterum vergant, e. g. l. 4sq. 11; exempla selecta inde a LIV.):** PLAVT. Bacch. 592 me misit miles ..., ut hinc in Elatiam hodie eat secum semul meretrix. :: non it; -at[o] esse ituram. Pseud. 1314 quid ... dubitas dare mi argentum? :: ius petis, fateor; tene. :: at -bas daturum esse te mihi. TER. Andr. 149 ita tum discedo ab illo, ut qui se filiam -et daturum. 405 hic nunc non dubitat, quin te ducturum -es. LVCIL. 538 nupturum te nupta -as, quod vivere Vlixen speras. CIC. Quinct. 19 assem sese -at daturum, nisi prius de rebus ... societatis omnibus decidisset. top. 93 -antur ... ea futura, quae ab aliquo in sententia dicta sunt fore. CATVLL. 42, 4 moecha ... -at mihi ... reddituram pugillaria. CAES. civ. 1, 2, 5 Lentulus consul sententiam Calidi pronuntiaturum se omnino -vit. VARRO rust. 3, 7, 10 quas columbas nuper cum mercator tanti emere vellet a L. Axio ..., minoris quadringentis denarii daturum -vit. LIV. 3, 13, 5 tribunus supplicium -at sumpturum se de indemnato; servaturum tamen in vinculis esse ad iudicii diem. 4, 60, 3 tribuni plebis ... -are ... id laetum patribus universis nec prosperum fore. 23, 7, 7 cum is ferociter -asset se iturum nec enim Hannibali ius esse in civem Campanum. MART. 8, 81, 9 his unionibus si quo careat misella casu, victurum -at esse se nec horam (cf. p. 476, 61). PRIAP. 50, 3 puella ... nec dat mihi nec -at daturam. al.

⑥ enunt. secund. (quod continet negationem redundantem l. 29. 35. 36): **① interrog.:** CAECIL. com. 43 quam duriter vos educavit ..., non -at. **② c. coniunctione:** quin: LIV. 40, 36, 2 -are non posse, q. rectus sit ... exercitum mitti. LACT. inst. 3, 11, 9 -ari non potest, q. ... bonum sit. 5, 22, 3 HIL. syn. 19 trin. 11, 3 BOETH. cons. 3, 10, 3. al. quod: PS. QVINT. decl. 19, 1 utinam, iudices, -are possem, q. occidi. HIL. myst. 2, 14, 3 q. duo unum sint ..., non -ret. AMBR. epist. 10, 73, 21. GREG. TVR. Franc. 7, 23 p. 343, 20 multum -ante Iniurioso, q. in hac causa non fuerit inquinatus. 10, 19 q. fuerim amicus regis Chilperici, -are non potero. al. quia: VET. LAT. I Ioh. 2, 22 (cod. 55. al., v. l. 37). OPTAT. 1, 5, 5 quamvis et vos ipsi non -etis, q. non debet iterari baptisma. 5, 1, 4 non possis -are, q. duo sunt. FAVSTIN. trin. 1, 13 non video, quomodo -are possis, q. et substantia et divinitate et potestate unum sunt pater et filius. AMBR. spir. 3, 11, 76. GREG. TVR. Franc. 6, 40 p. 312, 6 -a ..., q. nec crucifixus est. al. quoniam: VET. LAT. I Ioh. 2, 22 (Iren. 3, 16, 5 = VVLG., sim. al.) qui -at, q. Iesus non est Christus? (gr. ὁ ἀπολύεσθαι, ὅτι ... οὐκ, cod. 55. al. quia). AMBR. hex. 1, 3, 11 cum ... non possint -are, q. ... necesse est eqs.

2 notione reiendi minus elucente fere i. q. 'dicere non' sim. (acc. [nom.] c. inf. passim; exempla potiora): PLAVT. Cas. 323 obsecrat, ne Casinam uxorem ducam. :: quid tu postea? :: -vi enim ipsi me concessurum Iovi, si is mecum oraret. RHET. Her. 1, 6, 9 si -bimus nos de adversariis ... dicturos, et tamen occulte dicemus (cf. CIC. inv. 1, 24 oportet -are quicquam de adversariis esse dicturum). CIC. inv. 1, 83 hic ... concedendum hoc putat, ut -es esse accusandum (item c. gerund.: LIV. 3, 28, 5 Romani ... ultro ex stationibus ac vigiliis territant hostem; consul differendum -at. 4, 54, 7 -are ... liberos tollendos esse. CVRT. 8, 7, 2 insanientem ultra -at audiendum. al.). ad Q. fr. 2, 16, 5 ut -et se ne graeca quidem meliora legisse. CAES. Gall. 6, 32, 2 Caesar ..., ad se ut reducerentur fugitivi, imperavit; si ita fecissent, fines eorum se violaturum -vit. VARRO ling. 5, 66 quidam -ant sub tecto per hunc Dium Fidium deierare oportere. NEP. Cim. 1, 4 Elpinice -vit se passuram Miltiadiis progeniem in vinclis publicis interire ... seque Calliae nupturam, si ea, quae polliceretur, praestitisset. PROP. 1, 8, 32 illi carus ego et per me carissima Roma dicitur, et sine me dulcia regna -at. LIV. 1, 57, 7 certamine de moribus uxorum accenso Collatinus -at verbis opus esse. 3, 48, 1 decemvir ... -at ex hesterno tantum convicio ..., sed certis quoque indicibus compertum se habere ... coetus in urbe factos esse ad movendam seditionem. 3, 55, 8 hac lege iuris interpretes -ant quemquam sacrosanctum esse, sed eum, qui eorum cui nocuerit, sacrum sanciri. VAL. MAX. 1, 1, 20 -atur Flaccus ... post hoc factum mente constitisse (item nom. c. inf.: SEN. epist. 97, 8 quo Catone sedente populus -atur permissis sibi postulare Florales iocos. COLVM. 8, 14, 6 -atur anser aliena excudere ova, nisi subiecta sua quoque habuerit. PLIN. nat. 8, 141 lacertae ... -antur semenstrem vitam excedere. 8, 216 hoc animal -atur vivere in alio quam Aethiopiae ... caelo. al.). al.

B laxius, sc. -are dicuntur res, ex quarum natura, statu sim. aliquid falsum esse intellegi potest (accedit acc. c. inf. praeter APVL.): VERG. Georg. 2, 215 tofus scaber et nigris exesa chelydri creta -ant alios aequae serpentibus agros dulcem ferre cibum. 2, 234 (230 sqq. iubebis ... puteum demitti omnemque repones rursus humum) si in sua posse -bunt ire loca et scrobibus superabit terra repletis, spissus ager. Ov. am. 3, 5, 44 livor et ... maculae ... pectus adulterii labe carere -ant. ars 1, 307 crede ... speculo, quod te -at esse iuvenam. STAT. Theb. 4, 747 te vultusque pudorque mortali de stirpe -ant. APVL. apol. 102, 8 -ant tabulae dotis, -ant tabulae donationis, -ant tabulae testamenti.

II speciatim term. techn. logicae (ceterum adhibetur vox in re logica e. g. p. 474, 67. 70): CIC. top. 49 sunt ... illa valde contraria, quae appellantur -antia; ea ἀποφαντικά graece, contraria aientibus: si hoc est, illud non est. ac. 2, 97 contraria ... ea dico, cum alterum aiat, alterum -et. fat. 37 contraria ... ea dico, quorum alterum ait quid, alterum -at. MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 42 p. 105, 13 sub disparato ... Aristoteles duas species posuit, privantia et -antia: privantia sunt, ut 'visio, caecitas'. ibid. p. 105, 18 -antia porro sunt, quae negatione separantur, ut 'sapit, non sapit'. MART. CAP. 4, 342 quae sint aientia, quae -antia. al.

CAPVT ALTERVM: respicitur actio, qua res rogata, desiderata sim. recusatur (recusationem, quae per praedicationem futuri fit, supra tractavimus, v. p. 473, 33). iuxta ponitur e. g. recusare CIC. parad. 36 NEP. Hann. 12, 3 HOR. sat. 2, 3, 259. al., renuere Ov. am. 2, 8, 25; opp. e. g. promittere PLAVT. l. 27sq. Q. CIC. pet. 48 SEN. contr. 2, 3, 2. al., aio PLAVT. l. 30. p. 479, 9, profiteri CIC. l. 36, dare CIC. Verr. II 5, 58 Att. 7, 17, 2. NEP. p. 481, 74. Ov. am. 1, 10, 64. al. LIV. 30, 27, 2. 37, 1, 5. al., accipere CIC. l. 45, polliceri CIC. fam. 6, 8, 1. Q. CIC. l. 49. al., recipere Q. CIC. pet. 46 MAX. TAVR. 31, 1, concedere CAES. civ. 1, 84, 2 LIV. 39, 53, 8, donare HOR. p. 479, 32, tribuere LIV. p. 479, 21. PHAEDR. 3, 16, 19; disting. e. g. differre LIV. 32, 40, 6. 35, 24, 5. 36, 39, 6, pernegare MART. 4, 81, 5.

I strictius, sc. -ant animantes consulto voluntatem indicando (fere verbis, sed lacrimis SEN. contr. exc. 8, 6, 2, vultu p. 479, 66, silentio l. 52; -ant scripta l. 72; -at, qui non accipit l. 46. 58. p. 479, 27sq. 481, 72; -atur munus ei, qui iam possidet p. 479, 54): **A quid -etur, non indicatur (accedit dat. e. g. l. 30. 53. 70):** **1 exempla varia (selecta inde a CIC.):** PLAVT. Asin. 377 (servi colloq.; 371 sq. pugno malam si tibi percussuero ..., caveto, ne suscenseas) ne -a. :: quin promitto, inquam, hostire contra. CURC. 705 qui promisi, sc. argentum? :: lingua. :: eadem nunc -o. Rud. 1331 eloquere, quantum postules. :: ... talentum magnum ..., proin tu vel aias vel -es. Stich. 182 nulli -are soleo, siquis me essum vocat (item -at, qui ad cenam vocatur: HOR. epist. 1, 7, 63 LIV. 40, 7, 1. 40, 13, 7 MART. 5, 44, 3. al.). 715 bibendum hercle hoc est; ne -a. TER. Andr. 384 numquam faciam. :: ne -a. Eun. 619 militem rogat, ut illum admitti iubeat; ille continuo irasci neque -are audere. Phorm. 116 (antea p. 480, 11) si uxorem velit, lege id licere facere; sin aliter, -at. CIC. Verr. II 2, 85 a Sthenio petere coepit, ut ... operam suam profiteretur ...; Sthenius vero non solum -vit, sed etiam ostendit fieri id nullo modo posse. de orat. 1, 99 me ... semper a genere hoc toto sermonis refugisse et tibi cupienti atque instanti saepissime -asse ... paulo ante dixisti. orat. 140 me M. Bruto -are roganti noluiss. 238 verecundia -andi scribendi me imprudentiam suscepisse (QVINT. inst. 1 proem. 3 HIER. epist. 77, 7, 3). Att. 1, 1, 1 prensat unus P. Galba, sc. consulatum petens; sine fuco ac fallacis more maiorum -atur (item -atur candidato: ibid. illi ita -ant vulgo, ut mihi se debere dicant). 8, 4, 2 numquam reo cuiquam ... tam praecise -vi. 9, 2^a, 1 'et de triumpho erit', inquis, 'integrum'; quid si hoc ipso premar? accipiam? quid foedius? -em? 16, 1, 5 Pindaro de Cumano -aram. fam. 4, 4, 3 Caesar dixit se senatui roganti de Marcello ne ominis quidem causa -turum. Q. CIC. pet. 45 belle -andum est. 46 ut sibi te mentiri malint quam -are. 47 se operam suam ... polliceri solere omnibus, impertire paucis ...; ideo se nemini -are, quod eqs. PVBIL. sent. C 4 cui semper dederis, ubi -es, rapere imperes. M 25 minus decipitur, cui -atur celeriter. N 10 -andi causa avarum numquam deficit. S 12 sapiens, cum petitur, si tacet, graviter -at. CAES. Gall. 5, 27, 6 non facile Gallos Gallis -are potuisse. NEP. Cim. 4, 2 semper eum pedisequi cum nummis sunt secuti, ut ... haberet, quod statim indigenti daret, ne differendo videretur -are. Hann. 12, 3 his legatis Hannibalem tradi poscentibus Prusia -are ausus non est; illud recusavit, ne id a se fieri postularent. HOR. sat. 2, 3, 259 porrigis irato puero cum poma, recusat; 'sume, catelle'. -at. Ov. epist. 3, 112 (Briseis Achilli) si tibi nunc dicam 'fortissime, tu quoque iura nulla tibi sine me gaudia facta', -es. met. 10, 47 nec regia coniunx sustinet oranti nec, qui regit ima, -are. LIV. 1, 22, 4 Tullus praeceperat suis, ne quid prius quam mandata agerent; satis sciebat -turum Albanum. 45, 10, 6 diu -antes perpulerunt, ut eqs. SEN. contr. 1, 2, 16 putemus tres sacerdotum petere, unam, quae capta est, alteram, quae prostitit, tertiam, quae hominem occidit: omnibus -o. PHAEDR. 2 prol. 14 attende, cur -are cupidus debeas, modestis etiam offerre, quod non petierint. al. **2 in re amatoria:** TIB. 1, 4, 15 te ne capiant, primo si forte -arit, taedia: paulatim sub iuga colla dabit puer. 2, 6, 27 spes facilem Nemesim spondet mihi, sed -at illa. PROP. 2, 14, 20 contemnite, amantes; sic hodie veniet, si qua -vit heri. 2, 32, 60 aerato Danae circumdata muro non potuit magno casta -are Iovi. 3, 21, 7 semel admittit, cum saepe -arit. al. Ov. am. 1, 12, 8 -turis cera referta notis. 2, 19, 20 saepe rogata -a. ars 1, 344 sq. vix erit e multis, quae -et, una, tibi; quae dant, quaeque -ant, gaudent tamen esse rogatae. met. 13, 741 potes his procis impune -are. SEN. contr. 1, 2, 2 age, si quis, ne -are posses, ferrum attulit. 2, 7 them. ter illam appellavit de stupro adiectis

preitiis; -vit illa. *al.* CIL IV 10197 nul(l)i -ant, *sc. puellae*. MART. 1, 106, 7 numquid pollicita est tibi beatam noctem Naevia ...? suspiras ...: -vit. 2, 25, 2 das numquam, semper promittis, Galla, roganti; si semper fallis, iam rogo, Galla, -a. *al.*

B *quid -etur, indicatur per:* **1** *obi.* (*accedit gerund. p. 480, 12*): **a** *usu communi:* **a** *exempla varia (selecta inde ab Ov.):* PLAVT. Capt. 937 lingua nullast, qua -em, quidquid roges (*suppletur obi. ex enunt. relat. ut:* Rud. 427 nunc, quam ob rem huc sum missa, amabo, vel tu mi aias vel -es. CIC. Att. 7, 2, 7 quod postulabam, -vit. 10, 13, 2. PVBLIL. sent. P 20 pars benefici est, quod petitur, si belle -es. *al.*). CIC. Verr. II 5, 58 ut Mamertini populo Romano nihil darent, Verri nihil -rent (Planc. 84 qui miseris ... -are n. possumus. *al.* PROP. 1, 9, 22. *al.*). Cluent. 50 qui neque illis talibus viris ... rem possem ullam -are neque *eqs.* (Ov. fast. 4, 266 LIV. 23, 10, 10. *al.*). Flacc. 49 (48 cum iudicatum non faceret) frater meus ... decrevit, ut, si iudicatum -ret, in duplum iret. Sest. 45 si id vectores -rent *eqs.* (Q. CIC. pet. 45. *al.*; *item pron. e. g.* quicquam: CIC. Phil. 8, 25 SEN. contr. 7, 2, 11. *al.*; quod: CIC. Att. 6, 1, 6 fam. 13, 16, 4. *al.*; hoc: VERG. Aen. 10, 614 [*loq. Iuno*] si mihi, quae quondam fuerat ..., vis in amore foret, non h. mihi namque -res, omnipotens, quin ... pugnae subducere Turnum ... possem. *al.*). off. 3, 88 omnia publicanis -are (Att. 5, 21, 5 LIV. 10, 8, 11. 45, 19, 6 o. et huic tribuere et illi ... -are. SEN. contr. 1, 1, 11 nisi quod isti daturus o. eram, illi -turus. *al.*). MAT. Cic. fam. 11, 28, 6. CATVLL. 61, 128 nec nuces pueris -et ... concubinus. VERG. ecl. 10, 3 pauca meo Gallo ... carmina sunt dicenda; -et quis carmina Gallo? Aen. 3, 171 (*loq. penates in somnio*) Dictaea -at tibi Iuppiter arva. HOR. sat. 2, 5, 67 tabulas socero dabit *gener* atque, ut legat, orabit; multum Nasica -tas accipiet tandem et tacitus leget (*item -at, qui non accipit:* epist. 1, 18, 92 oderunt porrecta -antem pocula. IVVENC. 4, 468 [*loq. Petrus*] si credere fas est, quod *alii* tua labanter possint praecepta -are. HIL. in Matth. 16, 11 -anda sunt haec omnia, ut melioribus abundemus. CARM. de aegr. Perd. 136 undas Cereremque -at). epist. 2, 1, 181 valeat res ludicra, si me palma -ta macrum, donata reducit opimum. PROP. 3, 15, 18 ieiunae saepe -vit aquam. Ov. am. 3, 4, 17 nitimur in vetitum semper cupimusque -ta (*item p. p. neutr. pro subst.:* AMBR. Nab. 9, 41 utinam alienum non petas, -tum praetermittas). epist. 3, 96 patriae rigida mente -vit opem *Achilles* (Pont. 1, 10, 40. *al.* SIL. 16, 13 LEO M. serm. 94, 2. *al.*; *cf. p. 481, 9*). ars 1, 127 si qua repugnat nimum comitemque -arat (*cf. p. 480, 41*). met. 7, 376 praemia (LIV. epit. Oxyrh. 8, 202 Ps. QVINT. decl. 4, 6 HIST. AVG. Gord. 24, 3. *al.*). 11, 214 operis mercede -ta (LACT. inst. 1, 9, 10 AMB. epist. 9, 62, 3 VVLG. deut. 24, 14). 13, 35 (*loq. Aiax*) an quod in arma prior ... veni, arma -anda mihi? (13, 254. 14, 527 LIV. 7, 31, 2. GRAT. 157 magna indocilis dat proelia Medus ...; a. -ant contra Martemque odere Geloni. SIL. 17, 193. *al.*). 15, 648 pars ... -andum non putat auxilium (LIV. 4, 24, 2. *al.* SCRIB. LARG. praef. 6 aegris. *al.*). fast. 6, 203 Pyrrho ... pace -ta (LIV. 10, 5, 12 pax -ta, indutiae biennii datae. SEN. Herc. O. 1821. *al.*). trist. 1, 3, 63 uxor in aeternum vivo mihi viva -atur. 3, 4, 76 fidam proiecto ne ... -ate manum (SEN. contr. 1, 4, 3 EPIST. pontif. 322 Aug. epist. 182, 1. *al.*). 5, 8, 13 qui ... miseris alimenta -rat (SEN. contr. 1, 1, 10 TAC. ann. 6, 25, 1 DAMAS. carm. 21, 6. *al.*). LIV. 1, 9, 14 qui *Sabini* conubium finitimis -assent. 2, 22, 5 de foedere, quod prope in perpetuum -tum fuerat (MANIL. 2, 524 Aries, Leo et Arcitenens ... -ant Chelis f. totique trigono). SEN. contr. exc. 3, 9, 1 inutiles cibos desideranti -vit (SVET. Tib. 73, 2 desideranti. AMBR. off. 3, 7, 46 morienti. *al.*). 4, 2 them. Metellus pontifex ... oculos perdidit; sacerdotium illi -atur. SEN. dial. 4, 34, 4 quam saepe veniam qui -vit petit (PLIN. epist. 9, 2, 5 APVL. met. 2, 18, 1 TERT. pudic. 13, 20. *al.*). *al.* COLVM. 5, 10, 1 homini transitum -are (HEGES. 1, 11, 2 AVG. quaest. hept. 4, 44. *al.*). ASCON. Scaur. p. 24, 24 ob sociis -tam civitatem. LVCAN. 1, 349 arma tenenti omnia dat, qui iusta -at. PLIN. nat. 6, 91 aversantibus cunctis et commercia etiam sermonis -antibus. TAC. ann. 14, 42, 1 -ta libertate (SVET. Vesp. 16, 3. AMBR. epist. 10, 74, 2 dicendi. *al.*). FIRML. Cypr. epist. 75, 25, 1 ut venientibus non solum pax et communio, sed et tectum et hospitium -retur (OPTAT. 7, 1, 14 AMBR. epist. 50, 2. *al.*). *al.* **β** -atur amor, concubitus *sim.* (*femina l. 70sq.*): CATVLL. 61, 145 nupta, tu quoque, quae tuus vir petet, cave, ne -es. HOR. carm. 2, 12, 26 cum *puella* ... facili saevitia -at, quae poscente magis gaudeat eripi. PROP. 2, 22, 11 quae si forte aliquid vultu mihi dura -arat. Ov. am. 1, 8, 73 saepe -a noctes (fast. 4, 109). ars 3, 88 gaudia nec cupidis vestra -ate viris (CALP. ecl. 1, 14 amplexus nocturnaque *g.* *cf. p. 481, 8*). SEN. Herc. O. 420 virginum thalamos petit *Hercules*; si qua est -ta, rapitur (*item -atur homo:* MART. 3, 33, 1 ingenuam malo, sed si tamen illa -etur, libertina mihi proxima condicio est). MART. 4, 12, 2 hoc saltem pudeat, Thai, -are nihil (11, 49, 12. *al.*). *al.* **γ** -atur honos *sim.*: LIV. 3, 63, 8 cum ingenti consensu patrum -retur triumphus (3, 70, 15. *al.* FLOR. epit. 2, 11, 3 VIR. ill. 45, 6. *al.*). 10, 36, 19 cui de triumpho agentis -tus honos (35, 24, 5 dilatatum viro tali, non -tum

h. 36, 39, 6 non -andum Scipioni, sed differendum h. triumphus censebat. 39, 32, 6 quia primo -tus erat [*leg. trad.*]. VAL. MAX. 7, 5, 6 CVRT. 10, 5, 11. *al.*). 40, 37, 6 quod iam ei tertium -tus consulatus petenti esset (42, 32, 4 patres, cui c. populus Romanus non -asset, (ei) ab se provinciam -ari superbum rati. VAL. MAX. 7, 5, 4 FLOR. epit. 4, 2, 16. *al.*). VAL. MAX. 7, 5, 6 non Catoni ... praetura, sed praeturae Cato -tus est (SEN. benef. 5, 17, 2 Catoni populus Romanus p. -vit, consulatum pernegavit). *al.*

b *usu peculiari:* **a** *refl. (c. dat. rei l. 15):* TER. Hec. 120 (116 pater, uxorem ut ducat, orare occipit) ille primo se -are (*nisi inf. subaud., ut fort.* Phorm. 113 obsecrat *iuvenis anum*, ut sibi eius *puellae* faciat copiam; illa enim se -at. Ov. met. 1, 771 [*loq. Phaethontis mater*] tibi iuro ... te ... Sole satum; si ficta loquor, -et ipse videndum se mihi). CIC. Att. 11, 22, 2 qui *militis* se -ant usquam, nisi acceperint. CATVLL. 55, 14 (*ad amicum frustra quaesitum*) tanto te in fastu -as amice? TIB. 2, 3, 80 non ego me vinculis verberibusque -o. LYGD. 6, 10 *ne* -et quisquam me duce se comitem (*cf. l. 41. p. 479, 37*). Ov. epist. 21, 151 cum me tibi firma -vi (*in re amatoria ut:* met. 9, 752 non se -at ipsa roganti. ROMVL. fab. 58, 13 rec. vet. femina nulla -bit se importuno viro). *al.* se sibi, *sc. contemptis rebus humanis Christum sequi* (*cf. vol. I 111, 52 sqq.*): VET. LAT. Matth. 16, 24 (Hier. epist. 22, 21, 8) qui vult venire post me, -et se ipsum s. et tollat crucem suam et sequatur me (*gr. ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, cod. 3. al. et Vulg. abneget, cod. 2 deneget*). HIL. in Matth. 17, 1 *ut homines* -rent ... se s., id est, quod esse coepissent, esse se nollent. LEO M. serm. 51, 2. SALV. ecl. 2, 14 quid, si *quis professus sit* coniugium sine opere coniugali, -ans se ipsum s. et habens se quasi non habens. **β** -are dicitur, qui mente, opinione *sim.* tribuere recusat: BVC. Eins. 2, 22 -at huic aevo stolidum pecus aurea regna? TERT. carn. 21, 6. NOVATIAN. trin. 21, 6 ut neque homo Christo subtrahatur neque divinitas -etur (*cf. p. 475, 32*). AVG. mus. 1, 4, 8 si tales esse istos theatricos operarios ratio demonstraverit, nihil erit ..., cur dubites eis -are scientiam (serm. 301, 7 non -vit deo s.). Ps. FVLG. RVSP. pro fid. 7 l. 281 qui -at filio perfectionem dei, antichristus est. *al.*

2 *structuras verbales:* **a** *inf.;* -atur actio eius: qui -at (*cf. p. 482, 71sqq.*; *exempla selecta inde a VAL. FL.*): PLAVT. Cas. 698 exoret, *sc. Casinam, ut gladium ponat.* :: orat; -at ponere alio modo ullo profecto, nisi *eqs.* TER. Andr. 379 si tu -aris ducere, *sc. virginem*. LVCIL. 876 *Agamemnon* Chrysi ... -at signatam (natam) reddere. CALP. hist. 27 qui comitia habebat, -at accipere, neque sibi placere, qui scriptum faceret, eum aedilem fieri. LEX repetund. (CIL I² 583) 49 (iudice)s, quei iudicare -arint, semovant(ur). CIC. fam. 2, 17, 7 ut alariis Transpadanis uti -rem. VERG. Aen. 4, 428 cur mea dicta -at duras demittere in auris? TIB. 1, 4, 41 *ne* comes ire -es, quamvis via longa paretur (*cf. l. 15*). PROP. 2, 10, 13 iam -at Euphrates equitem post terga tueri Parthorum et Crassos se tenuisse dolet. 2, 22, 46 speranti subito si qua venire -at. Ov. epist. 3, 40 quae dare debueras, accipere illa -as? rem. 231 ut valeas animo, quicquam tolerare -bis? met. 14, 250 memores ... Cyclopi ire -bamur et tecta ignota subire. Pont. 3, 6, 20 nec, quia Neptunus navem lacerarat Vlixis, Leucothea nanti fere -vit opem. *al.* SEN. Herc. f. 493 sin copulari pertinax taedis -at, vel ex coacta nobilem partum feram. PERS. 5, 157 nec tu, cum obstititeris semel instantique -aris parere imperio, 'rupi iam vincula' dicas. VAL. FL. 3, 736 urit amor solisque -at *Hercules* decedere silvis. SIL. 2, 51 cur ... servitium perferre -em? STAT. Theb. 3, 572 superum clausus -at acta fateri *Amphiaras*. AVG. serm. 80, 7 ecce ... filius tuus ... plorans, ut des illi cultrum ...; -as te dare, non das, contemnis fletum, ne plangas morientem. *al.* *cui -atur, sc. fere i. q. vetare, non permittere* (*cf. p. 483, 8sqq.*): SIL. 1, 295 Poenis urbi *Sagunto* imperitare -tum (*item impers.* : TAC. hist. 4, 65, 4 coram adire adloquique Veledam -tum *est legatis*). CASSIOD. hist. 1, 9, 5 cunctis sacrificare -batur [*gr. Sozom. l. 8, 5 ἀπειρητο*]. 11, 359 ense extorquere -tum morte mea eripiam. **b** *enunt. secund. c.* quin (*cf. p. 479, 19*): NEP. Dion 2, 1 qui quidem *Dionysius*, cum Platonem Tarentum venisse fama in Siciliam esset perlata, adulescenti -are non potuerit, q. eum accerseret. **c** *acc. c. inf. (cf. p. 483, 17):* MARCELL. dig. 11, 8, 2 -at lex regia mulierem, quae praegnas mortua sit, humari, antequam partus ei excidatur (vetat *temptat Mommsen in app.*, fas esse *post regia addit Fraenkel, Hermes 60, 1925, 426*).

3 *praepos.* de: LIV. 6, 17, 8 non -tum ... tantum de captivis, sed ... denuntiaturum *eqs.* 9, 20, 3 de foedere -tum.

II *laxius, sc. notione voluntatem significandi, exprimendi minus vigente indicatur aliquid (aliquem) actione vel natura ipsa sim. non dare, non promittere sim.:* **A** *quid -etur, indicatur per:* **1** *obi.* (*accedit gerund. p. 481, 34. 52*): **a** -ant animantes: **a** *dei, fatum sim.* (*exempla selecta inde a LVCANO*): LABER. mim. 107 ipsi di -are cui nil potuerunt, hominem me denegare quis posset pati? VERG. Aen. 10, 435 hinc Pallas instat ..., hinc contra Lausus ..., egregii forma, sed quis fortuna -arat in patriam reditus (Ov. met. 9, 677 vires f. -at. SEN. epist. 110,

19 quid refert, quantum sit, quod tibi possit -are f.? LVCAN. 6, 159. CE 404, 4 [saec. II/III]. 12, 914 Turno, quacumque viam virtute petivit, successum dea Dira -at. LYGD. 3, 35 si fata -ant reditum tristesque sorores (Ov. met. 10, 38 [log. Orpheus] quod si f. -ant veniam pro coniuge eqs. al. CE 1066, 3 [saec. I^a] quattuor huic cursus Phoebeos f. -arun(t). SEN. Tro. 511 f. si vitam -ant, habes sepulcrum. SIL. 6, 116 ni tristia letum ut quondam patri nobis quoque f. -assent. CE 1041, 8 [saec. I/II] f. animam derant f. eademque -ant. al.). Ov. am. 2, 9, 50 (ad Cupidinem) gaudia ... ambigua dasque -asque fide (cf. p. 479, 68sq.). epist. 11, 55 opem Lucina -bat (cf. p. 479, 35sq.). met. 1, 541 hic deus spe celer, illa virgo timore; qui tamen insequitur pennis adiutus Amoris oclor est requiemque -at (cf. l. 47). 2, 385 officium ... -at mundo Sol. 8, 98 (Minos Scyllae) di te submoveant ... orbe suo tellusque tibi pontusque -etur (sim. 10, 487 [Myrrha numinibus] ambobus pellite regnis mutataeque mihi vitamque necemque -ate). 10, 619 tanti ... putat conubia nostra, ut pereat, si me fors illi dura -rit (TAC. ann. 3, 5, 2). PHAEDR. app. 3, 10. SEN. Herc. O. 13 quid astra, genitor, quid -as? 263 (log. Deianira; 257 mitte, Iuno, in Alciden feram) si ferae -antur. 1416 (log. Alcmene) favete, superi; si mihi gnatum inclutum miserae -astis eqs. Phaedr. 224 clausurit regnum licet Pluto ..., solus -tas invenit Theseus vias (cf. l. 28). al. SIL. 14, 99 tumulum ... -bat Erinys. PRIAP. 78, 2 di deaeque dentibus tuis escam -ent. PLIN. epist. 8, 10, 2 tibi ... pronepotes -verunt dii (sim. IVVENC. 1, 30 senibus fetus non poterit contingere fessis, quem deus avertens primaevio in flore -vit). PETR. CHRYS. serm. 38, 5 dominus palmis faciem non -vit. GREG. M. moral. 9, 71 malignorum spirituum temptationibus carnem iusti Iob prodidit deus, animam -vit. al. in struct. pass. non elucet, quis -et (cf. p. 482, 34sq.; cf. l. 54?); HOR. carm. 3, 2, 22 virtus recludens immeritis mori caelum -ta temptat iter via (cf. l. 20 et CLAUD. 26, 69 in astra -tas ... munire vias). LIV. 22, 9 (8 primum esse virum, qui ipse consulat, quid in rem sit, secundum eum, qui bene momenti oboediat) nobis quoniam prima animi ingenique -ta sors est eqs. MANIL. 4, 20 (14 sqq. fata regunt orbem ...; hinc et opes et regna fluunt) nemo carere dato poterit nec habere -tum. SEN. Oed. 76. LVCAN. 4, 804 ante iaces, quam dira duces Pharsalia confert, spectandumque tibi bellum civile -tum est. 5, 102 hoc ... expositum cunctis nullique -tum numen ab humani solum se labe furoris vindicat. 5, 657 si gloria leti est pelago donata mei bellisque -amur. MART. 6, 10, 12 (log. Minerva) quae nondum data sunt, stulte, -ta putas? al. β homines (haud raro accedit dat. rei, e. g. l. 40sq. 43. 45sq.; exempla selecta inde ab Ov.): CIC. fam. 5, 19, 2 si feceris id, quod ostendis, magnam habeo gratiam; si non feceris, ignoscant et alterum timori, alterum mihi, te -are non potuisse arbitror (l. pertinet ad IB1). PVBLIL. sent. N 52 necessitati sapiens nihil umquam -at. VERG. georg. 3, 131 (129 macie tenuant armenta) frondesque -ant et fontibus arcent. Ov. met. 7, 833 indicio ... fidem -at et, nisi viderit ipsa, damnatura sui non est delicta mariti Procris. 11, 487 properant alii subducere remos, pars munire latus, pars ventis vela -are (sim. LVCAN. 8, 560 vento vela -arat Magnus. cf. p. 482, 24). 12, 135 attonito hosti ... -at requiem miles (cf. l. 11). SEN. epist. 53, 8 omnibus aliis rebus te -a, fortiter, aperte (item refl.: PANEG. 2, 30, 3 non ultro lacesebat ille te bello, sed ulterius non poterat se -are supplicio. PRISCILL. tract. 10, 135 ut se deo ... non -ret. AVG. c. Pelag. 2, 3, 5 p. 465, 5 se subtraxit et -vit examini). LVCAN. 5, 305 non illis militibus urbes spoliandaque templa -asset Caesar Tarpeiamque Iovis sedem matresque senatus passurasque infanda nurus. 6, 626 pererrat corpora caesorum tumulus proiecta -tis (nisi ad l. 26sq.). 8, 863 Tarpeis qui ... deis sua tura -runt. 9, 1045 qui sicco lumine campos viderat Emathios, uni tibi, Magne, -are non audet gemitus. PLIN. nat. 8, 68 (respic. cameli) castrandi genus etiam feminas, quae bello praeparentur, inventum est: fortiores ita fiunt coitu -to. SIL. 11, 305 iuvenis non digne sileri, non tramittam tua coepta libens famamque -bo ... ausis. STAT. Theb. 9, 678 stat cuneo defixa acies hostique cruento dant animas et terga -ant. MART. 12, 57, 4 -ant vitam ludi magistri mane, nocte pistores. PETR. CHRYS. serm. 101, 4 siccarunt lacrimas, suspiria sustulerunt, -verunt gemitus. al. -at homo eiusve qualitates sibi suaevae naturae sim.: HOR. sat. 1, 1, 75 adde, quis humana sibi doleat natura -tis. 1, 2, 112 cupidinibus statuatur natura modum quem, quid latura sibi, quid sit dolitura -tum, quaerere. carm. 3, 16, 21 quanto quisque sibi plura -verit, ab dis plura feret. Ov. fast. 2, 830 (log. Lucretia) quam ... veniam vos datis, ipsa -o. LIV. 37, 54, 27 -are Eumenis cupiditati, quod iustissimae irae vestrae -astis (l. ad p. 479, 7sq.). SEN. contr. 2, 1, 11 ne quid ventri -etur libidinique. SEN. nat. 1 praef. 6 avaritia, quae, quidquid omnibus abstulit, sibi ipsi -et. epist. 116, 7. 119, 2 nec illud praecipio, ut aliquod naturae -es. al. PETRON. 33, 1. al. γ animalia: CLAUD. 7, 80 catulus leonis iam grandis iam -at imbelles epulas. δ -ant res (exempla selecta inde ab Ov.): α exempla varia: NEP. frg. 58 Marsh. locuples ac divina natura ... neque uni omnia dare nec rursus cuiquam omnia voluit -are (HOR. sat. 1, 10, 57 num rerum dura

-arit versiculos n. magis factos, sc. Lucilio. Ov. epist. 15, 31 si mihi difficilis formam n. -vit. ars 3, 797 cui Veneris sensum n. -vit. met. 15, 63 quae n. -bat visibus humanis. MANIL. 5, 160 quo sidere natis vix alas n. -at volucrisque meatus. al.; sim. 5, 380 verba avibus ... praecipiet naturae lege -ta. cf. l. 34sq.). HOR. carm. 2, 16, 31 mihi forsitan, tibi quod -arit, porriget hora (cf. VAL. MAX. 7, 3, 3 quod temporis angustiae -bant, sagacitate consilii adsecutus est Scipio). Ov. ars 3, 134 non sint sine lege capilli; admotae formam dantque -antque manus. rem. 802 utilius sumas acuentes lumina rutas et quicquid Veneri corpora nostra -at. met. 6, 187 cui Latonae maxima quondam exiguum sedem pariturae terra -vit (7, 445 sparsis ... latronis t. -at sedem, sedem -at ossibus unda). 10, 331 quod natura remittit, invida iura -ant (suppletur obi. ex enunt. relat. ut: PLIN. nat. 2, 162 quo cadat orbis terrarum, -ante natura. MART. 9, 36, 8 non ego, quod poscis, res -at ipsa tibi). trist. 1, 3, 47 morae spatium nox praecipitata -bat. LIV. 27, 9, 5 si veteres milites non redeant in patriam, novi legantur, brevi neminem superfuturum; itaque quod propediem res ipsa -tura sit, ... -andum populo Romano esse (HEGES. 5, 26, 2 res fractae priores successus -arunt. adde l. 14). SEN. Ag. 888 mortifera vinctum perfidae tradit neci induta vestis: exitum manibus -a(n)t caputque laxi et invii cludunt sinus. Oed. 68 dest terra tumulis, iam rogos silvae -ant. epist. 55, 7 illum Favonium adeo excipit villa, ut Bais -et. COLVM. 4, 23, 2 ubi ruris vastitas electionem nobis temporis -at. 4, 28, 1 medium ... eorum dierum spatium, quo acini formantur, vinearum nobis aditum -at. LVCAN. 9, 326 frustra ... rudentibus ausis vela -are noto (cf. p. 481, 45sq.). 10, 328 hinc montes natura vagis circumdedit undis, qui Libyae te, Nile, -ent. SIL. 9, 18 ni sors alterni iuris, quo castra reguntur, arbitrium pugnae properanti in fata -asset. STAT. Theb. 2, 537 rogat; nec reddita contra vox fidamque -ant suspecta silentia pacem. TERT. adv. Marc. 1, 1, 3 ad Pontum amnes glacie -antur, montes pruina exaggerantur. AVIEN. ora 668 cum nostro obtutui iubar -ari(t) sol. DRAC. Romul. 8, 430 venere rates recedente procella et Cyprum tenuere simul; ... una fretis ... acta -atur puppis in Ionium rabidis conlisa procellis. VEN. FORT. carm. 1, 9, 2 sancti Vincentii toto sonus exiit orbe nec locus est, ubi se gloria celsa -et (cf. p. 481, 48sq.). al. in struct. pass. non indicatur, quid -et (fere intelleges naturam -are; cf. p. 481, 26sq.). HOR. carm. 1, 22, 22 pone me sub curru nimium propinqui solis, in terra domibus -ta. SEN. suas. 3, 1 -tis imbribus sidera exurunt solum. VAL. MAX. 9, 1, 3 graviorum operum -ta adfectatio, sc. feminis. CELS. 8, 1, 14 sic, uno flexu modico in promptum dato, ceteris -tis, homo e(t) rectus insitit, et aliquid ad necessaria opera curvatur. PERS. prol. 11. PLIN. nat. 10, 192 cui hominum primo -tus est auditus. 11, 97 his scarabaeis -tus aculeus. 16, 95 hoc -tum plerisque arboribus; non enim omnes florent. SIL. 17, 501 -tas gressibus humanis Alpes. ARATOR act. 2, 164 (respic. claudus ex utero) pedibus ... -tis longius ire vales. al. β -at terra vel herba, arbor sim. (tempus anni l. 54) fructus (cf. e. g. p. 483, 28): VERG. georg. 1, 149 Ceres ferro mortalis vertere terram instituit, cum iam glandes ... deficerent ... et victum Dodona -ret (Aen. 3, 142 arebant herbae et v. seges aegra -bat). Ov. epist. 17, 140 quid bibulum curvo proscindere litus aratro spemque sequi coner, quam locus ipse -at? trist. 3, 10, 73 poma -at regio (vetat var. l.). MANIL. 4, 825 arva continuos ... -ant partus effeta creando. COLVM. 1 praef. 23 iam ipsa terrae varietas ... quid nobis -et, quid promittat, paucorum est discernere. 5, 9, 16 solent ... vitio soli fructum oleae -are (PALLAD. 4, 9, 9 fructus, qui possint et inter frigora non -ari. EVSEB. GALLIC. hom. 5, 3 l. 59 vinea f. -bat). 6, 17, 3 si hanc herbam viridem tempus anni -at. 10, 17 terra -at elleboros ..., nec patitur taxos. LVCAN. 1, 647 segetes tellus infida -bit. PLIN. nat. 21, 5 terra flores -at. al. γ -at res naturalis viam sim. navigantibus, euntibus (cf. e. g. p. 483, 31): VERG. Aen. 7, 9 adspirant aurae in noctem nec candida cursus luna -at. Ov. epist. 7, 170 nota mihi freta sunt Afrum frangentia litus: temporibus certis dantque -antque viam (sim. 10, 64 [scribit Ariadne] accessus terra paterna -at). 18, 53 (Leander Heroni) dum cuncta -ant ventique fretumque. LVCAN. 5, 559 vel litora tangam iussa, vel hoc potius pelagus flatusque -bunt. CLAUD. 15, 503 si mihi tempestas Libyam ventique -bunt. δ -at pars corporis officium sim. (cf. e. g. infra p. 483, l. 4. 27sq. 30): Ov. epist. 21, 246 manus officium longius aegra -at, sc. scribenti. met. 12, 568 rupti vulnere nervi deficiunt motumque -ant viresque volandi (trist. 3, 3, 86 vox mihi fessa loquendo dictandi v. siccae lingua -at. VAL. MAX. 8, 7 ext. 1 quas corporis habitus v. -verat, a labore mutatus est Demosthenes). SEN. Phaedr. 995 vocem dolori lingua luctificam -at. HOMER. 972 toto languescunt corpore vires auxiliumque -ant. HIER. epist. 39, 2, 6 si auditum ... surdae aures -verint. al. 2 inf.; -atur actio eius: qui -at (cf. p. 480, 33sq.; exempla selecta inde a SIL.): VERG. georg. 3, 207 equi -bunt verbera lenta pati et duris parere lupatis (item -ant animalia: PROP. 2, 25, 6 grandaevi ... -ant ducere aratra boves. SIL. 7, 697 -at obvisus ire et trepidat cassa sonipes exterritus umbra. 13, 146 STAT. Theb. 5, 233. cf. p. 483, 24sq.). TIB. 1, 4, 50

ne umeri retia ferre -ent. PROP. 2, 28, 37 luna -at totiens descendere caelo. OV. am. 2, 15, 19. MANIL. 3, 39 *ne* dulcia carmina quaeras: ornari res ipsa -at contenta doceri. SEN. Tro. 903 quamvis ... flecti -et magnus dolor *eqs.* CLAVD. 18, 128 caedere ligna culinae membra -ant. PAVL. NOL. carm. 21, 723 locus ... iumentis etiam penetrabilis esse -bat. CYPR. Gall. Ios. 303 vina ... consuti multo cum vulnere folles vix retinent, dum plaga -at vincire liquorem. RVST. HELP. benef. 9 nec cedere luci astra -ant. *al.* *cui aliquid non licet* (cf. p. 480, 55sq.; *saep* -at *fatum sim.*, sed homo l. 14): OV. ars 2, 243 si tibi per tutum planumque -bitur ire atque erit opposita ianua fulta sera. LVCAN. 1, 70 invida fatorum series summisque -tum stare diu. 7, 676 tu quoque, coniunx, causa fugae Pompei voltusque tui fatisque -tum parte absente mori. SIL. 1, 107 si fata -arint dedecus id patriae nostra depellere dextra. 1, 520 iuventus procurrit, nota arma viri corpusque superbo victori spoliare -ant. PLIN. epist. 2, 8, 2 numquamne hos ... laqueos, si solvere -atur, abrupam? 3, 13, 3 figurare varie nisi eruditus -tum est. OPTAT. 5, 4, 8 hoc homini scire -tum est.

3 acc. c. inf.: SIL. 9, 534 (*loq. Minerva*) Hannibalem ... pelli ... vita atque exstingui primordia tanta -bam.

4 enunt. secund.: VEN. FORT. carm. 1, 7, 10 sic, Martine, tuus honor amplius ubique meretur, ut loca nulla -ent, quo tibi festa sonent.

B quid -etur, non indicatur: PVLIL. sent. N 39 -at sibi ipse, qui quod difficile est petit (cf. *supra* e. g. p. 481, 63sq.). LIV. 5, 17, 8. LVCAN. 6, 59 tot potuere manus aut iungere Seston Abydo ..., aut aliquem mundi, quamvis natura -asset, in melius mutare locum. 8, 3 cornipedem exhaustum cursu stimulisque -antem Magnus agens (*item -at animal*: MART. 1, 104, 10 nigro belua non -at magistro. cf. p. 482, 72sq.). STAT. Theb. 2, 669 illi Tydeo membra -ant lassusque ferit praecordia sanguis. 3, 458 pavidis maculosa bidentum corda -ant. 4, 124 dexter Iaccho collis, at Hen-naeae Cereri -at. 6, 553 (*respic. ars currendi*) nec inutile bellis subsidium, si dextra -et. silv. 3, 1, 124 praecipuus ... labor est excindere ... rupes et saxa -antia ferro. 5, 2, 54 -antem fluctibus ... Thulen. Ach. 1, 549 grande quidem armatum castris inducere Achillem, sed si fata -ent, quam foedum ac triste reverti. *al.* VEN. FORT. carm. 4, 26, 50 animam generans puerpera anima spoliare et ipsa, spem peperit luci luce -ante sibi.

appendicula syntactica et stilistica: **1 accedit abl. instr. e. g.** p. 473, 65. 474, 5. 53. 478, 28. 479, 7. **2 accedit adv. e. g.** belle p. 478, 48. 479, 10, constanter LIV. 41, 22, 2 LACT. inst. 2, 5, 10, inconstanter p. 474, 4, valde CIC. Att. 14, 17^a, 2 fam. 9, 14, 2 GREG. M. dial. 3, 29, 2. **3 verbum -andi ad res complures pertinet:** *si negatio pergit, iungitur altera res per nec* e. g. p. 476, 20. 477, 17, per aut CIC. inv. 2, 125 (aut ... aut LIV. 27, 21, 10), *per et vel* -que p. 480, 46. 57, *per asyndeton* CIC. Cluent. 113 (*negationem pergere negat Stroh, Taxis und Taktik*, 1975, 218). *si negatio non pergit, ita ut e verbo -andi merum verbum dicendi sim. intellegatur, iungitur altera res per et*, -que, sed e. g. p. 476, 58. 66. 74. 477, 53. 480, 38, *per asyndeton* LIV. 4, 2, 1. **4 negatio duplex:** *abundat* p. 476, 39sq. 477, 21. *fit affirmatio e. g.* p. 473, 55sq. 480, 47 (*litotes e. g.* p. 476, 42sq. 477, 23; *notio universalitatis acuitur e. g.* nihil -are *sim.* p. 474, 39sq. 479, 11sq. 480, 72, nemo -at *sim.* p. 473, 57. 474, 69. 476, 56).

p. p. p. neutr. pro subst. p. 475, 1. 479, 33sq. 481, 32; *part. praes. masc. fere pro subst.* p. 474, 12sq. 475, 58.

deriv.: negabilis, negantia, negatio, negativus, negator (-trix), negatorius, 2. negatus (-ūs), negibundus, negito, negumo.

compos.: ab-, ?ad-, de-, per-, re-, subnego; innegatus. Hajdú.

2. nego v. neco.

negōciātor, negōtātor v. negotiator.

***negōtiālis**, -e. a negotium. legitur inde a CIC., saepius apud rhetores (deest versibus).

i. q. ad negotium pertinens, πραγματικός (cf. p. 484, 1. 15. 48. 56): **1 respicitur genus sim. orationis, litterarum:** **a** de statu rhetorico eiusve partibus *sim.* (*ad rem* cf. Calboli Montefusco, *La dottrina degli status*, 1986, 99 sq.; *fere in definitionibus, explicationibus; opp.* iuridicialis l. 68sq. p. 484, 14. 26 et saepe, ceterum e. g. deliberativus l. 67 [*aliter* p. 484, 35], absolutus l. 74. p. 484, 30sq. *al.*): **α exempla varia** (*subst. saepe e contextu intellegitur, sed fort. intellegas usum pro subst.* p. 484, 21): **① pars -is:** CIC. inv. 1, 12 huic constitutionis generi Herma-goras partes quattuor subposuit, deliberativam, demonstrativam, iuridicialem, -em (*postea opinionem Hermagorae reicit: deliberatio et demonstratio genera sunt causarum*). 1, 14 haec ... constitutio, quam generalem nominamus, p. videtur nobis duas habere, iuridicialem et -em. *ibid.* -is est, in qua, quid iuris ex civili more et aequitate sit, consideratur. 2, 62 huius constitutionis generalis primas esse p. duas nobis videri diximus, -em et iuridicialem; -is est, quae in ipso negotio iuris civilis habet implicatam controversiam. 2, 69 absoluta *pars iuridicialis generis* est, quae ..., non ut -is implicite et abscondite, sed patentius ... recti et non recti quaestionem

continet. 2, 100. QVINT. inst. 3, 6, 57 -em -πραγματικὴν vocat *Herma-goras* - in qua de rebus ipsis quaeritur remoto personarum complexu, ut 'sitne liber qui est in adsertione' (*ceteris definitionibus discrepat praeter l. 15; v. Calboli Montefusco, op. cit. 100 sq.*). *al.* **② aliae iuncturae:** CIC. inv. 2, 70 in hanc absolutam partem argumentationes ex isdem locis sumendae sunt atque in causam -em (SCHOL. Iuv. 7, 123, 1 pragmaticorum: iurisperitorum, qui -es c. agunt [*nisi ad 21*]). QVINT. inst. 3, 6, 58 (*antea l. 1*) nec me fallit in primo Ciceronis rhetorico aliam esse loci -is interpretationem (SVLP. VICT. rhet. 47 p. 342, 17). MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 14 p. 51, 24 -is qualitas talis est, cum aliquid generatim iure cautum ad speciem devocamus (DON. Ter. Hec. 577, 1 in hac scaena velut q. -is in disputationem venit, iustumne sit repudiari coniugem causa matris, et omnino (ab eo) quod fieri deceat. *al.*). 2, 62 p. 175, 9 cuius generalis constitutionis species esse duas dixit, iuridicialem et -em (IVL. VICT. rhet. p. 9, 30 pragmatica s., id est -is p. 10, 2 -is est, in qua infinite et ... citra personae complexum de re ipsa quaeritur, qualis ipsa sit [cf. l. 1]). GRILL. in Cic. inv. 1, 14 l. 73 quando generaliter lege cautum est, vocatur in s. -em. *al.*) SCHOL. Cic. Bob. p. 106, 25 quaestiunculam -em. Gron. D p. 286, 28 ubi ... de qualitate poenarum quaeritur, -is status est (SVLP. VICT. rhet. 10 p. 318, 25 IVL. VICT. rhet. p. 11, 4. *al.*; cf. l. 39sq.). PRISC. rhet. 12, 34 p. 559, 39 (*ex Hermogene*) in -i (*sc. statu?*) et lationes legum et accusationes (incidunt) (cf. l. 40 in -i circumstantia est, in praeexercitatione vero non est; *gr. utrobique πραγματικῆ*). *al.*

β qualitas sim. -is ad futurum (iuxta praesens l. 37) vel ad id, quod debet fieri, pertinere dicitur: MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 14 p. 51, 2 iuridicialis semper de praeterito est, -is semper de futuro. *ibid.* p. 51, 27 in -i qualitate ex aequitate praecedentis iuris nova iura firmantur ..., et ideo de futuro est. 2, 68 p. 179, 1 in -i ... haec iura proferuntur, ut possit constitui, quo iure esse debet id, de quo negotium est, quia eius constitutionis ad futurum spectat intentio. 2, 69 in -i quaeritur, quid esse debeat iuris, in absoluta, quid sit iuris. 2, 70 hoc ... distat absoluta a -i, quod illa ius adsumit, ut probet quemadmodum novum ius esse possit, de quo quaeritur, absoluta autem ipsa iura adsumit, ut probet factum. SVLP. VICT. rhet. 49 p. 344, 5 GRILL. in Cic. inv. 1, 12 l. 23. MART. CAP. 5, 467 licet in deliberativo quidam qualitatem -em consistere, quod de futuro deliberat, aestimarint. BOETH. diff. top. 4, 7, 18 p. 1209^p si in praeteritum, iuridicialis constitutio nuncupatur; si praesentis vel futuri temporis teneat quaestionem, -is dicitur. *al.*

γ dividitur status sim. -is: FORTVN. rhet. 1, 18 -is status quot modis fit? principalibus duobus: in scripto et extra scriptum. SVLP. VICT. rhet. 46 p. 342, 3 cuius qualitatis primus status ex omnibus est, ... -is; hic aut legalis est aut rationalis. *ibid.* p. 342, 7 dividitur -is legalis legitimo, iusto, utili, possibili, honesto, ita ut et in contrarium ex parte diversa per singulos locos disputetur. IVL. VICT. rhet. p. 25, 15 reliquas -es, quae nec in legum neque rogationum lationibus erunt, dividemus locis his: ab initio ad finem, definitione, consilio, qualitate, comparatione qualitatum. *al.*

δ cetera exempla: QVINT. inst. 3, 7, 1 genus laudativum videtur Aristoteles atque eum secutus Theophrastus a parte -i, hoc est πραγματικῆ, removisse totamque ad solos auditores relegasse. IVL. VICT. rhet. p. 105, 11 sq. epistolarum species duplex est; sunt enim aut -es aut familiares; -es sunt argumento negotioso (-sa trad.) et gravi. MART. CAP. 5, 550 narrationum genera sunt quattuor: historia, fabula, argumentum, -is vel iudicialis assertio.

2 respiciuntur actiones variae: QVINT. inst. 2, 21, 3 alii ... rhetorice ... dicunt in una aliqua parte ponendam, eique locum in ἡθικῇ -em adsignant, id est πραγματικόν. EVSTATH. Basil. hex. 1, 7, 1 artium omnium aliae factrices, aliae -es appellantur, aliae contemplatoriae, et contemplatoriarum quidem finis est sola mentis intentio, -ium autem motus ipse corporis, qui, cum desierit, nihil reliqui est (*gr. p. 17^A πρακτικαί*).

negōtiāns v. negotior.

Koike.

***negōtiatio**, -ōnis f. a negotiari. de origine: AVG. in psalm. 70, serm. 1, 18 a negato otio (cf. p. 486, 53). de nota neg v. p. 490, 20 sqq. de notione et differentia (cf. p. 486, 15): OP. imperf. in Matth. 41 p. 863^{im}. quando ... non labore manuum nostrarum, sed aliter lucra ... consequimur ..., omne hoc -o appellatur. CASSIOD. in psalm. 70, 15 l. 290 quid est ... aliud -o nisi, quae possunt vilius constare, carius velle distrahere? ISID. orig. 18, 15, 3 v. p. 495, 66. GLOSS. -o: πραγματεία. *legitur non nisi in orat. soluta inde a CIC., LIV., saepius apud SEN. philos., TERT., FIRM. math. nec non in sacr. script. et sermone iuris.* [*confunditur in codd. c. negatio* (v. p. 447, 46sq.; e con. vix recta PASS. Montan. 14, 4), negotium VVLG. prov. 31, 18 Ezech. 27, 15 (*restit.* CALL. dig. 50, 6, 6, 8), ne(c) cogitatio VET. LAT. Is. 45, 14 (Cypr. testim. 2, 6). AMBR. off. 2, 21, 111 VVLG. Is. 23, 18 (*restit.* Walter sine cogitatione pro s. -e PS. QVINT. decl. 17, 18).]

fere i. q. actio negotiandi (metonymias v. sub IB; pro syn. accedit [Spath])

negotium e. g. l. 20. 28. 32. 58, cf. -um negotia l. 74; maxime sing., sed plur. e. g. l. 26. 53. p. 486, 11. 58; per gen. vel pron. poss. indicatur, quis vel quid negotietur, e. g. l. 46. p. 486, 8. 49): **I** c. respectu emendi, vendendi sim. (veneunt operae, officia sim. e. g. l. 51. 59; c. gen. mercis l. 66. p. 486, 18. 37, instrumenti Ps. ALEX. c. Dind. coll. 5, 3 navigii, c. adi. indicante regionem l. 12. 14. 26 et peregrina FIRM. math. 4, 9, 3. 5, 5, 6, mercem l. 48sq.; saepe c. colore lucri improbe faciendi, ut l. 61sq. p. 486, 2sq.; gr. resp. ἐμπορία, nisi aliud indicavimus): **A** usu communi: **1** proprie respiciuntur: **a** negotia iterata, solita: **u** varia exempla (selecta inde a PLIN. nat.; respic. plerumque negotia singulorum negotiantium, sed multorum vel omnium e. g. l. 14. 20): CIC. fam. 6, 8, 2 ut ad reliquias Asiaticae -is proficiscare, Caecina (13, 66, 2 [ad proconsulem] ut Caecinam ... in r. veteris -is colligendis iuues). LIV. 39, 25, 9 Philippum regem ... -em maritimam omnem eo, i. Demetriadem, avertisse. PAVL. FEST. p. 84 'forum' intellegitur -is locus. S. C. de aedif. (CIL x 1401) 9 (a. 44/7) cum ... deberent ... abstinerere se omnes cruentissimo genere -is (sc. aedificia lucri causa diruendi; postea p. 492, 20; sim. 41 [a. 56]. de eadem re: 19 [a. 44/7] non -is causa [31, a. 56]). PETRON. 76, 9 (loq. Trimalchio) sustuli me de -e et coepi (per) libertos faenerare (cf. in eodem contextu p. 491, 27 et 76, 10 negotium meum agere). PLIN. nat. 6, 157 in quo(d) oppidum -o omnis convenit. QVINT. inst. 12, 7, 11 advocatorum imponentium periculis (sc. reorum) pretia procul abominanda -o. IAVOL. dig. 5, 3, 48 (ex Cassio) si ea hereditas -is causa veniit (VLP. dig. 24, 1, 45 FIRM. math. 8, 29, 12. adde l. 18). NERAT. dig. 33, 7, 23 interest, quod genus -is in ea taberna exerceri solitum sit (cf. -em exercere: SVET. Vesp. 16, 1 -es ... vel privato pudendas propalam exercuit. GAIUS dig. 40, 9, 10 transmarinas -es ... per servos atque liberos. SCAEV. dig. 26, 7, 58 pr. per quosdam ... liberos [postea: ut negotium ... exerceretur]. VLP. dig. 14, 3, 11, 3 in quo loco -o exercetur. al.; v. etiam l. 51. 71). GAIUS inst. 4, 71 cum quis tabernae aut cuilibet -i filium ... praeposuerit. dig. 40, 9, 10 adtriti(s) istis -bus longo tempore (antea l. 26). TERT. apol. 23, 1 quanto magis ea potestas daemonum ... pro suo negotio studeat ... operari, quod alienae (sc. magorum) praestat -i? VET. LAT. Ioh. 2, 16 (cod. 3, sim. al. et VVLG.) Iesus vendentibus columbas dixit '... nolite facere domum patris mei domum -is' (gr. οἶκον ἐμπορίου, [gen. epexeg.]). INSCR. Année Épigr. 2009 n. 988 (Iuvavi, saec. II²/III) pro salute Mari Aniceti et -i(s) eius (sunt qui dat. -i intellegant). et saepe. -o est societatis: SCAEV. dig. 26, 7, 47, 6 fratribus sociis bonorum et -is. ibid. venditis omnibus communis -is mercibus (postea: negotium). VLP. dig. 17, 2, 5 pr. societates contrahuntur sive universorum bonorum sive -is alicuius eqs. 17, 2, 52, 4 quidam sagariam -em coierunt. al. **β** agit de occupatione, qua aliquis sibi victum comparat (exempla selecta inde a PETRON.): SEN. contr. exc. 5, 1, 1 sine spe nemo infeliciter experta -e alios appetit quaestus. VAL. MAX. 4, 8, 3 qui ... -e delectantur, cum pecuniam domum cruentam retulerunt (sc. faeneratores). SEN. benef. 6, 38, 2 (respic. 6, 38, 1 qui necessaria funeribus venditabat) cum constet -o eius ex empto et vendito (eodem spectat ibid. omnes ..., qui in ista -e sunt). COLVM. 1, 8, 13 (antea p. 491, 48; cf. p. 488, 4) haec enim -o curam vilici advocat. 8, 1, 1 pecuariae, -is ... ratio (i. pecuniar. var. l.; adi. indicat mercem ut l. 53 et CIL VI 18, 3 [saec. IV] -is fabariae. HIST. AVG. Pert. 1, 1 lanariae -is [ita Mommsen, lignar. trad.]. cf. l. 40). PETRON. 38, 14 quam honestam -em exercuit ... libitarius fuit (SCAEV. dig. 38, 1, 45 libertus negotiatoris vestiarii an eandem -em ... exercere possit. VLP. dig. 14, 4, 5, 15 duas -es ..., puta sagariam et lineariam. AMBR. in psalm. 43, 42 vendendis mancipiis. al.; cf. l. 25sq.). QVINT. decl. 340, 11 novimus istam -em, sc. mangonum pueros vendentium. TERT. idol. 11, 1 -o servo dei apta est? VLP. dig. 1, 12, 1, 13 urbe interdicere ... et -e et professione eqs. (47, 11, 6 pr. [v. p. 493, 48]. 48, 19, 9, 10 -e ... vel -bus). 3, 2, 4, 2 sive leno ... principaliter hoc negotium gerat sive alterius -is (ac)cessione utatur, ut puta si caupo fuit eqs. CYPR. epist. 15, 3, 2 qui ... inlicitae -is nundinas aucupantur (laps. 6 -is quaestuosae). HIL. in Matth. 21, 4 quibus sacerdotibus corruptis ministerium a deo commissum -o est. AMBR. off. 2, 21, 111 quosdam a sordidis -is aucupii retrahere. HIER. in Ezech. 8, 27, 15 l. 1082 -is ardor (postea: lucri cupiditate). COD. Theod. 13, 1, 9 omnes ... studio -is intenti, seu conchylioleguli seu ex aliquolibet corpore mercatores. IUST. 12, 57, 12, 3 (a. 436) cunctos, qui diversarum rerum -bus detinentur, trapezitas scilicet vel gemmarum ... venditores eqs. al. **disting. aliae occupationes sim.**: COLVM. 1 praef. 8 -is alea (disting. e. g. ibid. faeneratio, 7 militia). TERT. idol. 11, 8 nulla ... ars, nulla professio, nulla -o, quae quid formandis idolis administrat, carere poterit titulo idololatriae (12, 3 de artibus et -bus et de p. relinquendis. COD. Iust. 3, 13, 7 pr. [a. 502] p. aliquas seu -es exercere. al.; cf. l. 57). MARCIAN. dig. 32, 65 pr. (antea: negotii exercendi causa) cubicularios ... non videri -is appellatione contineri. FIRM. math. 3, 7, 3 vectigalium aut -um aut mensarum et fenerationis, negotia (cf. l. 68). 3, 7, 11 (disting. advocacione). al.

b negotia ad certum contractum, certam emptionem vel venditionem sim. pertinentia (exempla probabiliora, cetera ad a): **a** disting. -o lucri causa facta a beneficio sim. vero: SEN. benef. 2, 31, 2 qui beneficium dat, non ... in vicem aliquid sibi reddi voluit, aut non fuit beneficium, sed -o (6, 12, 2 multum, ut ait Cleanthes, a beneficio distat -o). epist. 9, 10 (disting. amicitia). **β** cetera exempla: SEN. dial. 9, 13, 2 -o mihi respondebit, nisi si quid intervenerit. 12, 10, 6 cum bene cesserit -o. Ps. QVINT. decl. 12, 3 p. 233, 23 (ironice) multum hercule -e tua actum est. IAVOL. dig. 18, 4, 10 (ex Plautio) ut, quemadmodum emolumentum -is, ita periculum ad emptorem pertineret. VLP. dig. 14, 4, 5, 4 omnis -o cum eo servo facta. ARNOB. nat. 2, 8 p. 74, 5 peractis -bus vestris. VRAN. epist. 6 p. 863^A una ... pietatis -e et planctus debitorum extersit et eqs. al.

2 in imagine, sc. apud Christianos, significantur actiones, condiciones sim., unde gignuntur lucra vel damna spiritalia: TERT. mart. 2, 6 si fidei causa aliqua amisistis vitae gaudia, -o est aliquid amittere, ut maiora lucraris. VET. LAT. I Tim. 6, 6 (Tycon. reg. 7 p. 84, 22) est -o magna pietas (gr. ποιοσιμός, Hier. Orsies. doct. 27 p. 129, 4. al. et Vulg. quaestus). TYCON. reg. 7 p. 84, 17 sicut ... spiritalis iustitiae -o est thesaurus, ut dominus dicit (inter alios locos script. sacrarum affert l. 16) ..., (p. 84, 23) ita spiritalis nequitia -o est, thesaurus peccatorum. CHROMAT. serm. 4, 3 dicitur ... et ecclesia 'domus -is' (cf. p. 485, 34), sed -is spiritalis, ubi ... caelestis pecunia feneratur. CASSIAN. conl. 23, 12, 2 cuius Adae praevaricatione atque, ut ita dicam, -e damnosa ... venditi sumus. MAX. TAVR. 27, 1 l. 20 vide ..., si non -o est elemosyna: ... non tibi perit, mendico quod dederis. 27, 2 l. 26 (cf. l. 25 mercimonium). al.

B metonymice (exempla certiora); significari videtur: **1** locus, ubi homines negotiantur: FRONTIN. aq. 115, 3 has fistulas ... passim convulnerat omnibus in transitu -bus prae-buisse peculiaribus fistulis aquam. VET. LAT. Is. 23, 17 (Hier. ad l.) Tyrus erit ... -o omnibus regnis (gr. ἐμπορίων, Vulg. aliter. de eadem civitate: VVLG. Is. 23, 3 facta est -o gentium. Ezech. 27, 3 Tyro ... -i populorum ad insulas multas. cf. l. 34. 42sq.). Matth. 22, 5 (cod. 4. al., sim. al. et VVLG.) abierunt alii in villam suam, alii vero ad -em suam. **2** lucrum: VET. LAT. Is. 23, 18 (Tycon. reg. 4 p. 46, 25. al., sim. VVLG.) erit -o eius Tyri et merces sancta domino ...; omnis -o eius edere et bibere ... in conspectu domini (negotia var. l. utrobique). PHILO quaest. in gen. 4, 206 -em ... acquisitam. VVLG. prov. 3, 14 melior est [acquisitio, eius sapientiae] -e, argenti (i. vertitur bis eadem vox hebr.). **3** is, qui negotiatur (sive universitas negotiantium sive civitas): VVLG. Is. 23, 2 tacete, qui habitatis in insula, -o Sidonis. CASSIOD. var. 4, 5, 1 in Gallia victualium cognovimus caritatem, ad quam -o semper prompta festinat lucri faciendi causa. **4** merx: VVLG. Ezech. 26, 12 hostes vastabunt opes tuas, diripient -es tuas, Tyre. 27, 33 in exitu -um tuarum de mari implesti populos multos, Tyre.

II sine respectu emendi, vendendi sim. significatur quodlibet negotium (c. gen. agentis l. 49, rei, ad quam pertinet -o, l. 60sq.; gr. resp. πραγματεία, nisi aliud indicavimus): **A** occupatio, actio, res agenda: FEST. p. 166 (v. p. 131, 67). TERT. nat. 2, 5, 17 cui dominationi apparere, i. oboedire, videatur (uni)versa -o mundialis (cf. 8 operatio rerum). patient. 13, 2 quae ... -o patientiae in corpore? inprimis afflictatio carnis eqs. (nisi spectat ad l. 13sq. [cf. l. 15 et v. Fredouille, ed. 1984, 241 ad l.]). VET. LAT. psalm. 70, 15 (cod. 300. al.) non cognovi -es (cf. vol. VII 2, 1531, 71sq.). Ps. CYPR. spect. 8, 1 illa ... dementia luctatorum est manifesta [otiosis hominibus; -o (i. spectantibus; cf. 5, 4 otiosum negotium). QVODV. symb. 1, 12, 7 nulla ibi, sc. in vita aeterna, erit -o, nulla servitus, nullum opus. al. **B** eventus: apud aeonas gnosticorum: IREN. 1, 3, 1 haec ... est, quae intra pleroma ipsorum gnosticorum dicitur -o. 2, 24, 1. in vita hominum: IVLIAN. epit. in psalm. 56 praef. [de isdem -bus, et in praesenti carmine prophetat] (i. q. περί τῶν αὐτῶν. respic. 55 praef. quae Machabaeorum sunt acta temporibus). PROCL. laud. Mar. 5 non erubuit ... muliebres partus, vitae enim erat -o quae agebatur (gr. Conc. I 1, 1 p. 104, 2 τὸ πραγματευόμενον. respic. vita Christi ut: Ps. ATHAN. c. Apoll. 1, 6 l. 161 totius nativitatis et mortis -o). Spoth.

negōtiātivē adv. a negotiari. i. q. modo negotiantis, sc. in malam partem: NOVELL. Iust. 97, 1 (de dotibus) si -e alterutros circumveniant vir et mulier et videantur quidem aequas facere stipulationes, pro vero autem eqs. (gr. ἐμπορικῶς).

***negōtiātor**, -ōris m. a negotiari. scribitur -tat- CIL XIII 8354 (saec. II), negoc- CHART. lat. ant. I 11, 27 (saec. II/III; si recte suppl. Nicole), negut- INSCR. christ. Diehl 675 (saec. IV²/V¹). CIL V 7417 (a. 535). al., neguc- CE 1621, 2 (a. 601), negott- INSCR. Année Épigr. 1931 n. 27; litteris gr. ναγοῦχατο CHART. lat. ant. XXI 717, 83 (Ravennae, ca. a. 600). abbreviatur in titulis (v. etiam p. 490, 20sq. 493, 31sq.) n CIL XIV 4549, 34, neg INSCR. Année Épigr. 2005 n. 484 (saec. I¹). TAB. Lond. 7 (a. 65/80). CIL III 14216, 11 (saec. II²). al., e. g. p. 488, 56. 489, 4, negot CIL VI 5197 (a. 14/37). 29722, 5 (saec. II). al. (cf. III 5308 negat), negotiat

[Marchionni]

CIL VI 9675 (a. 14/69). V 1047 (saec. II). al., ceterum ng NOT. laterc. gramm. IV 283, negt *ibid.* 297. NOT. Tir. 44, 38 -r. de *notione* (v. etiam vol. X I, 237, 27): GLOSS. -r: *πραγματευτής*. II 564, 15 actor: -r. *legitur apud auctores inde a* CIC., CAES., BELL. Afr., SALL., LIV., in *titulis saec. I a. Chr. p. 488, 34. 60 et saepius inde a saec. I, in poesi non nisi apud MART. (bis) et CE 1621, 2.* [fortasse val. vet. negușător, negușitor, negoșitor et rec. neguștór. cf. M.-L. 5880. Tiktin-Miron³ II 794. Schd.-Cr.]

i. qui negotiatur (Mercurius deus -um ipse -r appellatur p. 489, 32 sqq.): I usu communi c. respectu quaestus causa agendi, maxime emendi vel vendendi sim. (ad rem v. Andreau, *Der neue Pauly* 8, 783 sqq.; distig. e. g. agricola p. 488, 5. 26, lixa l. 38. 56, mercator vol. VIII 788, 64 sq. [sed fere pro syn. est infra l. 53. 69], publicanus apud CIC., v. l. 21 et e. g. Flacc. 38 ad Q. fr. 1, 1, 7 [cf. l. 30]; cf. SCHOL. Hor. epod. 17, 20 duo sunt genera -um: institores et exercitores. gr. resp. ἔμπορος l. 39. p. 488, 9. 489, 29. 42, μεγάλῃμπορος p. 489, 43, μετáβολος l. 66): A proprie: 1 de hominibus (meton. pro tabernis eorum p. 488, 6):

a vario modo negotiantibus: a exempla varia: ① -es peregre negotiantur (navigationis pericula commemorantur l. 44. 48. 70; exempla certiora):

② de Romanis vel Italicis, qui in Italia vel provinciis negotiantur: CIC. Verr. II 2, 7 Siculi sic ... nostros homines diligunt, ut iis solis neque publicanus neque -r odio sit. 5, 8 cum nihil tam coniunctum sit quam -es nostri cum Siculis usu, re, ratione eqs. (PLIN. nat. 6, 140 Characen abesse a litore CXX legati Arabum n. que -es, qui inde venere, adfirmant [-es auctores sunt, ut 6, 146. al. in eodem libro]. cf. CIC. Font. 15 utrum colonis vestris, -bus vestris ... consulere malitis an eqs.). 5, 140 Servilium, civem Romanum e conventu Panhormitano, veterem -em. Font. 11 referta Gallia -um est, plena civium Romanorum. Att. 1, 18, 8 (proverbialiter) sub lustrum ... censeri germani -is est. al. CAES. civ. 3, 103, 1 homines armatos Pompeius partim ... ex familiis societatum, sc. publicanorum, delegerat, partim a -bus coegerat. BELL. Afr. 36, 2 in Thysdram oppidum tritici modium milia CCC comportata fuerant a -bus Italicis aratoribusque. 90, 1 Caesar Vicensis incolas cohortatus gratias pro eorum erga se studio agit, cives autem Romanos -es ... Varo ... accusatos (accusat Schneider) eqs. SALL. Iug. 26, 3 Iugurtha ... omnis puberes Numidas atque -es ... interficit. 65, 4 equites Romanos, milites et -es ... impellit Gauda, uti Romam ad suos necessarios ... scribant. al. LIV. 1, 30, 5 Tullus ad Feroniae fanum mercatu frequenti -es Romanos comprehensos querebatur (TAC. hist. 4, 15, 3 lixas -esque R. ann. 3, 42, 1 caesis -bus R. RVFIN. hist. 10, 9 p. 972, 27. CASSIOD. hist. 11, 15, 3 [gr. Socrat. 7, 18, 4 ἐμπόρων]. cf. SVET. Iul. 49, 2 urbicis -bus). VELL. 2, 110, 6 (de bello Pannonico) oppressi cives Romani, trucidati -es. CIL XIII 4481 (a. 20) (n)eg(otiatores) qui co(n)sistunt vico (...) (v. Wierschowski, *Fremde in Gallien, 2001, 389 n. 548*). SVET. Claud. 18, 2 -bus certa lucra proposuit Claudius suscepto in se damno, si cui quid per tempestates accidisset.

③ exempla cetera: VITR. 9, 5, 4 stellam Canopi renuntiant ... -es, qui ad extremas Aegypti regiones ... fuerunt (sim. -es auctores sunt l. 23 sq.). PETRON. 116, 4 hospites, si -es estis, ... in hac urbe aliud ... vitae praesidium quaerite. PLIN. nat. 12, 88 (87 mercantes) ab Ocilia vix ... reverti -es et multos interire. QVINT. decl. 320 them. (de multis sociis) exacta est pars a praesente -is absentis (scripsi, -e trad.; locus plerisque corruptus vid., v. quae exposui Riv. Fil. Class. 146, 2018, 172 sqq.). 363 them. quidam pauper ... a peregrino vicino -e eqs. (363, 1. SEN. contr. exc. 2, 7 tit. [sed de eodem contr. 2, 7 them. mercator]. COD. Iust. 4, 63, 6 pr.). 363, 2. PS. QVINT. decl. 12, 22 ad illam civitatem potuit frequenter accedere -r, saepius adplicari onusta clas-sis. FRONTIN. strat. 3, 2, 8 milites -um specie inobservati portas aperuerunt suis (3, 2, 10). TAC. ann. 2, 62, 3 nostris e provinciis lixae ac -es ..., quos ius commercii, dein cupido augendi pecuniam ... suis quemque ab sedibus hostilem in agrum transtulerat. 2, 87 Tiberius saevitiam annonae incusante plebe statuit frumento pretium ... binosque nummos se additurum -bus in singulos modios (de frumentariis annonam praebentibus ut: 13, 51, 2 temperata apud transmarinas provincias frumenti subvectio, et, ne censibus -um naves adscriberentur ..., constitutum. CALL. dig. 50, 6, 3 v. p. 223, 25. CASSIOD. var. 2, 26, 2 frumenta, quae per ... -es publico comparantur). al. APVL. met. 2, 12, 4 qui dies ... -i commodus ..., navigiis oportunus (cf. 2, 13, 3 -r ... diem commodum peregrinationi cupiens). 2, 14, 4. VET. LAT. Is. 23, 2 (Hier. ad l.) -es Phoenicis transfretantes mare (gr. μετáβολοι, Vulg. negotiatio). FIRM. math. 8, 27, 12 -es, ... qui ad occidentem navigent (SCHOL. Iuv. 14, 267, 2. AVG. serm. 335, 2 navigant ad periculum. cf. SCHOL. Iuv. 6, 153 'mercator ... clausus' -em ... [dicit], qui iam navigare non posset). SERV. Aen. 6, 596 -es, qui semper tempestatibus turbabinusque voluntur. AVG. in psalm. 70, serm. 1, 17 ait ... -r: '... affero ... ex longinquo merces ad ea loca, in quibus non sunt'. al.

④ respectu peregrinandi minus dilucido: a quaelibet exempla: CIC. Verr. II 2, 188 mercator an -r an arator an pecuarius (sim. in enumeratione: Font. 12. al. QVINT. inst. 5, 10, 27 rusticus, forensis, -r,

miles, navigator, medicus aliud atque aliud efficiunt. FIRM. math. 8, 20, 10 nautae, gubernatores, -es. al.). VITR. 5, 1, 4 ut ... sine molestia tempestatium se conferre in eas basilicas -es possint. 5, 1, 5. COLVM. 11, 1, 24 (vilicus nihil emat) haec ... res avocat vilici curam et eum -em potius facit quam agricolam. TAC. hist. 2, 8, 1. PLIN. epist. 8, 2, 1 vendideram vinde-mias certatim -bus ementibus. SVET. Nero 32, 3 praeculit cunctos -es, tamquam purpuram vendidissent (v. vol. X 2, 493, 67 sqq.). APVL. met. 1, 5, 5 omne caseum ... Lupus -r magnarius coemerat. VET. LAT. Matth. 13, 45 (cod. 11. al. et VVLG.) simile est regnum caelorum homini -i, quaerenti bonas margaritas (i. gr. ἀνθρώπου ἐμπόρου, cod. 4. al. h. negotianti). SYMM. rel. 14, 1 corporatos -es (cf. COD. Theod. 12, 6, 29 ex corpore -um [ibid. iterum. addas l. 68]. v. etiam l. 38). ROMVL. fab. 68, 1 rec. vet. -r quidam ... in via cum asello festinavit nundinas ingredi citius. COD. Iust. 4, 59 rubr. de monopolis et de conventu -um illicito. al. ⑤ exempla existimationem vel mores -um illustrantia (in malam partem e. g. l. 19. 26. 28): PLIN. nat. 18, 225 (antea: vestis institores) ex casu Vergiliarum ... de hieme augurantur, quibus est cura insidiandi, -es avari (Mayhoff, avaritia codd.). MART. 11, 66, 2 (in compar.) delator es et calumniator, et fraudator es et -r. PS. QVINT. decl. 12, 20 prosit mihi, quod apud -es solet: in antecessus dedi. 12, 25 solent ... -es praeter haec aperta pretia privatum aliquid ac proprium stipulari, utique cum alienam rem vendunt. APVL. met. 9, 6, 4 (ironice) strenuum -em ..., qui rem paucis denariis ... distrahit (PS. VARRO sent. 126 non s. appellabis -em, qui in nullo rem auxit). DON. Ter. Phorm. 79, 1 -es, qui ... secundum annonam fori ... consilium de vendundis aut non vendundis mercibus sumunt. PS. HIL. libell. 14 p. 88, 12 moneatur ... miles ne concutiat ..., -r ut non peieret, agricola ut annonam non capteret. FVLG. myth. 1, 18 quod -i linguarum sit disertio necessaria. SALV. gub. 4, 69 consideremus solas -um ... turbas, ... si aliud est vita istorum omnium quam meditatio doli et tritura mendacii. al.

β cum additamentis (selectis), quibus indicatur: ① locus, ubi -r negotiatur vel unde merx venit (cf. PAVL. FEST. p. 61 Romanenses et Hispanenses et Sicilienses -es dicimus, qui in alienis civitatibus negotiantur. aliter, sc. indicatur unde -es venerint, p. 487, 31. 37 sqq. 51 sq.): ② urbs vel regio: ① per adi.: CIL IX 62 (saec. I ex. a. Chr./I²) Bithynus -r. INSCR. Année Épigr. 1991 n. 786 (Aquilaiae, saec. I) -r vicanalis (i. per vicos, cf. p. 489, 7). CIL V 5911 (saec. I²) (negotio)ris Cisalpin(i) et Transalpin(i) (INSCR. Année Épigr. 2000 n. 632 vestiarii). cf. CIL XIII 2029 [saec. II] -i corporis splendidissimi Cisalpinorum et Transalpinorum). INSCR. Année Épigr. 1986 n. 530 (Brigantii, saec. I/II) cives L(a)tin(i) negotiatores Brig(a)ntiens(es). CIL XIII 634 civi Trevero negotiatori Britan(niciano) (saec. II²/III¹ ut: 8164^a -r B. moritex [i. nauta, v. Adams, Zeitschr. Pap. Epigr. 143, 2003, 275 sq.]. 8793 cretariu(s). INSCR. Année Épigr. 1975 n. 651 [e Germania inf.]. al.). XI 5068 -r Gallicanus et Asiaticus. al. ② per gen. vel locat. (abl. l. 50): CIC. Verr. II 3, 45 Metellus ab Siculis, qui Romam frequentissimi convenerant, -busque Siciliae doctus est. Font. 32 omnes -es eius provinciae (46. CIL III 1500 [saec. II²] -es p. Apul(ensis). CASSIOD. var. 2, 26, 3). INSCR. Année Épigr. 1973 n. 362 (saec. II²/III¹) cives Trever -r salarius (coloniae) C(laudiae) A(rae) Agrippinensium). CIL XIII 2448, 16 (saec. II ex./III in.) -i Luguduni et prov(incia) Aquitan[ac]ica. al. ③ per praepos. ex vel ab: CIC. Verr. II 1, 14 Herennium -em ex Africa. CIL XIV 397, 3 (saec. I) -i ex Hispania Citeriore. INSCR. Dessau 7603 (Aquilaiae, saec. I) -r margaritar(ius) ab Roma (Année Épigr. 1946 n. 230 [Amphipoli, saec. III] -r ab R. ex horreis Cornificianis). cf. CIL XIV 409, 11 [saec. II¹] negotiator(um) vinari(um) ab urbe). CIL V 5925 (saec. I ex./II) -i sagario ex Apulia. VI 1625^b, 11 (a. 147) -es ole(ari(i)) ex Baetica. III 2086 (saec. III) negotiator ex pro(vincia) Dacia (XIII 6851. 7300 [e suppl.]). ④ per enunt. relat.: CIC. Verr. II 2, 153 ab -bus, qui ... Lilybaei negotiantur.

⑤ quilibet (fort. huc p. 489, 27): ① per praepos. (cf. p. 489, 61): CIL I² 810 (Ostiae, a. 50/28 a. Chr.) -es ex area Saturni. CIL VI 9662 (saec. I) -r de sacra via. 33886, 2 (saec. I) -r marmorarius de Galb(ae) (i. horreis Galbae, cf. l. 54). XIII 11179 (saec. I ex./II in.) in canab(is) (cf. l. 71). VI 9671, 2 (saec. II¹) -r penoris et vinorum de Velabro a IIII Scaris. 9664, 3 (saec. II) -r aerarius et ferrarius sub aede Fortunae ad lacum Aretis. IX 4680, 3 (saec. II) -r vinarius a Septem Caesaribus.

② per gen.: MART. 10, 87, 9 Agrippae (i. saeporum Iuliorum) tumidus -r ... ferat lacernas. CIL VI 9660 -r ca(m)pi pecuari(i). INSCR. Année Épigr. 1974 n. 123bis, 4 (saec. I²/III¹) in corpore negotiatorum) fo(r)i) vinari Osti-ae. ③ per struct. verbalem c. part.: CIL XIII 1911, 9 (saec. I ex./II in.) -es vinari(i) Lugud(uni) consistentes (sim. VI 29722, 5 [saec. II] in canabis. XIII 1954, 2 et 13 [saec. II]. al.; cf. p. 487, 42).

④ merx, qua -r negotiatur: ① per adi. (per appos. p. 489, 11; respic. collegia, corpora sim. -um; exempla selecta): CIL XIII 6797 (a. 43) cives Romani, manticulari -es (7222, 5 [a. 198]). VI 9675 (a. 14/69) negotiator) sagar(ius) (V 5925 l. 55. X 1872 [saec. II¹]. al.). PLIN.

nat. 7, 54 suarii -is (21, 10. CIL IX 1506, 3 [saec. II/III]. cf. l. 18). 8, 175 frumentarii -es (al., v. vol. VI 1, 1407, 30 sqq.). CIL VI 33927 (saec. I) negotiatorum) vinariorum (III 2131 [saec. I/II¹]. al., e. g. p. 488, 55. 65. 70). III 2936 (saec. I/II¹) negotiatori) oleario (al., v. vol. IX 2, 540, 57). LEX colleg. eborar. (CIL VI 33885) 4 -r eborarius aut citriarius (CIL XI 3948). SCAEV. dig. 38, 1, 45 libertus -is vestiarii (CIL XIII 8568 [saec. II/III] <n>egotiatori v. <i>importatori. VI 33889 v. urbico. al., e. g. p. 488, 37; cf. l. 18). INSCR. Année Épigr. 1973 n.364 (saec. II²/III¹) -r salarius (e Germania inf. ut: n.378. 2001 n.1464. adde p. 488, 48). CIL XIII 6744 (a. 225) <d>eo Mercur<io ... et ge<nio negotiatorum pann<ariorum>. 8351 (saec. II/III) -r lanio (an lanio<nus>?). INSCR. Année Épigr. 1928 n.183 (saec. III) neg<o>tiator cervesarius artis effectur<a>e. al. ⑤ per gen. (adde p. 488, 63): QVINT. inst. 1, 12, 17 sordidae mercis -r (MARCIAN. dig. 34, 9, 1 illicitae m. HIER. adv. Rufin. 3, 10 orientalium m.). 5, 12, 17 mancipiorum -es. CIL X 1931, 3 (saec. II?) -i rerum ferrariarum et vinarariae. XIII 2018, 4 (saec. II/III) -is artis macellariae (8352 [saec. II/III] a. lapidariae. III 5833 a<rti>s cretaria<e et fla>turariae. al.; subauditur a.: III 5800 negotiator<es> vestiariae et <lint>iariae. VI 33887, 9 -i ... suariae et pecuariae). SYMM. epist. 5, 62 ursorum -es. al.

⑥ negotia aliena procurantibus (exempla certiora; cf. l. 44sq.): CIL VI 5197, 6 (a. 14/37) Musico ... ex vicariis eius ... Venustus negot<iator>, Decimianus sump<tuarius>, ... Facilis pedissequ<us> (item -es servi sunt: 30902 dispensator it nego<tiator>). VLP. dig. 17, 2, 49 si socius ... -em servum ... occidit. MARCIAN. dig. 32, 65 pr. legatis servis exceptis -bus; Labeo scripsit eos legato exceptos videri, qui praepositi essent negotii exercendi causa). XII 727 (saec. I ex.) -r familiae gladiatoriae. V 5932 (saec. II) -is lentiari et castr<e>nsiari (nisi ad p. 488, 59sq.). XIII 642 (saec. III¹) scaenici -is. VET. LAT. II par. 1, 16 (cod. 109, sim. al. et VVLG.) pretium -um regis, qui ibant et emebant (gr. τὼν ἐμπόρων). SIDON. epist. 6, 4, 2 in -is nostri domo dominioque.

2 de Mercurio (cf. vol. VIII 789, 20): CIL XIII 7360 (saec. II²/III¹) Mercurio -i ... p<osuerunt>. 11644^a Mercurio ne<gotiatori> merc<ator> donavit. XII 5687, 10 <Mercur>rius Felix n<egotiator>. INSCR. suppl. Ital. n. s. 25 p. 112 n. 4.

⑦ in imagine vel translate: TERT. apol. 46, 18 philosophus et Christianus ..., famae -r et vitae. CYPR. eleem. 7 -em caelestis gratiae et comparatorem salutis aeternae ... margaritam, hoc est vitam aeternam, ... debere mercari (subest p. 488, 9, ut e. g. RVFIN. Basil. hom. 5, 16 l. 794 [postea: possessionem nobis regni caelestis acquirimus]). RVFIN. hist. 2, 14, 6 Petrus Romam adveniens ex orientis partibus, ut caelestis quidam -r mercimonia divini luminis ... advexit. hist. mon. 16, 3, 3 regni dei ... -r efficere (sim. -r regni caelorum: Greg. Naz. orat. 6, 7, 2 [gr. 17, 7 ἐμπορος]. 7, 5, 1 [gr. 6, 5 μεγάλἐμπορος]. AVG. serm. 37, 3 l. 117. al.). CHROMAT. serm. 26, 4 quidam pro saeculi -e -r dei repertus est; ... quasi -r dei contemptis lucris terrenis sola coepit caelestia cogitare (sim. -es Christi [cf. l. 20sq.]: CAES. AREL. serm. 1, 1 [de episcopis]. VEREC. in cant. 6, 8 l. 42 [spectat ad Matth. 25, 14 sq.]). GREG. M. in euang. 5, 2 l. 32 sancti -es nostri perpetuam angelorum vitam datis retibus et navi mercati sunt (sc. Petrus et Andreas, cf. Matth. 4, 18 sq.). al.

⑧ usu deflexo de homine actuoso, qui operibus suis gloriatur: AVG. in psalm. 70, serm. 1, 18 l. 4 -es actuosi, quasi ex eo, quod agunt, praesumunt (explanatur p. 486, 51, ut ibid. l. 15 -es, id est qui de actu suo et operibus gaudent. l. 33 haec requies contra -es praedicatur, ... contra eos, qui oderunt otium. al. in eodem sermone, cf. etiam p. 487, 71). VITAE patr. 5, 8, 6 (loq. abbas) non dicebam ei fratri sermonem, quoniam -r est, alienis verbis vult gloriari (gr. 8, 9 πραγματευτής).

f. negotiatrix, -icis. i. quae negotiatur (vi adi. vel in appos. l. 70. 72): ① proprie (indicatur, qua merce -x negotietur, per adi. l. 61. 63, gen. l. 63, unde merx veniat, per praepos. l. 63, ubi -x tabernam habeat, per praepos. l. 61): de mulieribus: CIL VI 9683, 7 (saec. I/II) Abudiae M<arci> lib<ertae> ... -i frumentariae et legumenaria<e> ab scala mediana. INSCR. Année Épigr. 1973 n.71 (saec. II) <... ne>gotiatric<i> olearia<e> ex provincia<a> Baetic<a> item vini. PAVL. dig. 34, 2, 32, 4 cum testatrix -x fuerit, an non solum argentum, quod in domo ... fuit, legato cedit, sed etiam quod in basilica fuit muliebre. CIL XII 4496 (corr. p. 847) <...>enoni negotia<trici> ... uxori (an negotia<tori> ...?). XIV 2465, 12 Octavia -x mater (cognomen esse putat Kajanto, Lat. Cognomina, 1965, 321). de civitate: HIER. hom. Orig. in Ezech. 11, 2 p. 424, 25 (affere<ns> Ezech. 17, 4; sim. 11, 4 p. 430, 5) in terram Chanaan, in civitatem sive negotiatorum sive -em sive translatorum (cf. Aquil. ἐμπόρων, Symm. sec. vers. Syriacam ἐμπορικὴν, Theodot. μεταβόλων). ② in imagine: TERT. adv. Marc. 2, 3, 3 bonitate creatoris, apparituri boni -em. SALV. eccl. 1, 6 (ad ecclesiam) maxima ... filiorum tuorum portio miferarum rerum -x est, propolisque et cauponibus similis ... perdentibus studet nundinis. deriv.: negotiatorius.

compos.: connegotiator (sc. INSCR. Année Épigr. 1946 n.230).

negōtiātōrius, -a, -um. a negotiator. i. q. ad negotiatorem pertinens (gr. resp. ἐμπορικὸς in NOVELL.): HIST. AVG. Alex. 32, 5 aurum -um, et coronarium Romae remisit (<... sc. collationem lustralem, cf. e. g. Pack, Der neue Pauly 3, 64 sq.). quatt. tyr. 3, 3 naves ... ad Indos negotia<to>rias saepe misit. NOVELL. Iust. 106, 1 in <naulericis>, aut -is ... litibus (<... idem iuxta ponitur ibid. ter, v. p. 211, 23 sqq.).

negōtiātrīx v. negotiator.

negōtinummius v. negitanummius.

negōtiolum, -ī n. a negotium diminutive (item PRISC. gramm. II 111, 5). i. q. parvum negotium: PLAUT. Cist. 373 vos datores -i bellissimi <senicis>, soletis esse (v. app. crit.; locum trad. Prisc. gramm. II 111, 8. 280, 2; <... i. senes, v. Stockert, comm. 2012, ad l.). CIC. Att. 5, 13, 2 tua -a Ephesi curae mihi fuerunt (negotia var. l.). 16, 11, 8 me ... <de> Torquati -o sciturum puto. per ironiam de negotio magno: CIC. ad Q. fr. 3, 4, 6 erit nescio quid -i; nam Cato et Servilius praetores prohibitu<ros> se minantur.

*negōtiōr, -ātus sum, -ārī. a negotium. scribitur nec- VET. LAT. Luc. 19, 15 (cod. 13), -gu- in var. l. LEX Sal. Merov. 27, 33.

abbreviatur -ante, siquidem haec forma recte suppl., neg CIL XV 649a-b (ca. a. 123) Fl<avio> V<...> neg<otiante> (ita Steinby, Indici complementari, 1987, 118; flu<viatili> neg<otiatione> Dressel). 415 (= INSCR. Dessau 8661c; aet. fere Commodi) neg<otiante> Aurelia Antonia (sim. 416 sq. 419 = INSCR. Dessau 8661d. b. e; ita Dessau coll. p. 491, 38, vario modo suppl. Dressel); ceterum cf. p. 486, 72sq. p. 493, 31sq. de genere et formis: multo praevalent deponentia sive intrans. sive trans.; formae act. intrans. saepius in LEGE Sal. Merov., e. g. 47, 2 -asset et p. 491, 40sq., trans. p. 492, 55. 493, 23; pass. impers. p. 491, 8. 70, fort. etiam p. 491, 62sq. de notione (adde p. 492, 37sq.): SYNON. Cic. p. 423, 28 emit. ... commercatur. nundinatur. -atur. adipiscitur eqs. GLOSS. -or: πραγματεύομαι. legitur in titulis inde a saec. I a. Chr., apud auctores inde a CIC. (28^{ies}), CAES. (quater), BELL. Alex. et SALL. (singulis locis), LIV. (bis), saepius apud iuris consultos et Christianos; raro in versibus, v. p. 491, 28. 50 et AVIEN. ora 100. 114 (noli addere p. 491, 35). [de vers. dubia VET. LAT. Sirach 23, 11 (Chromat. in Matth. 24, 2, 2) iurans et -ans (gr. 23, 10 ὀνομάζων, rec. Vulg. al. nominans) v. Thiele, ed. Beuron p. 646.]

I intrans. i. q. negotium gerere (-antur fere homines sive liberi sive servi eorumve coetus; -atur navis pro navigantibus posita p. 491, 10, anima p. 491, 47, res per prosopop. p. 491, 28. 492, 6). accedit adv. modi p. 491, 29 et VIR. ill. 83, 3 foedissime. LEX Sal. Merov. 47, 2 publice ... et idoniter, acc. q. d. adverbialis aliquid p. 491, 40sq. indicatur, cum quo aliquis -etur, l. 66. p. 491, 40sq.; cui bono, per dat. domino p. 492, 11, refl. sibi p. 491, 37. 48 (cf. pro suis commodis p. 491, 43; v. etiam p. 492, 43sq.); qua merce, per abl. nudum vel praepos. c. abl., v. sub A1b. saepius in iunctura -andi causa, v. e. g. l. 75. p. 491, 1sq. 25. 492, 20sq. in lusu verborum iuxta otiani l. 75.

A praevalente respectu emendi vel vendendi sim. (disting. a lucrum facere p. 491, 12. 72. 492, 14; gr. resp. imprimis ἐμπορεύεσθαι, quod infra omisimus, ceterum e. g. πραγματεύεσθαι p. 491, 34, ὄνασθαι ORIG. in Matth. 18, 23 p. 287, 4): ① proprie: a non definitis mercibus vel genere negotii (quae tamen e contextu colligi possunt e. g. p. 491, 17): a indicatur vel e contextu facile intellegitur, ubi (cf. p. 494, 9sq.):

① in titulis occurrit forma qui certo loco -antur (cf. e. g. l. 66. 71): CIL I² 738 (cf. ibid. p. 943; a. 88/7 a. Chr.?) Italicei et Graecei, quei Delei negoti<antur> ([gr. οἱ κατ'οικοῦντες]). 830 sq. [a. 88/7 a. Chr.]. cf. 714 [ca. a. 85 a. Chr.] in insula [sc. Deli]). 2955 (ante a. 74 a. Chr.) Italicei, quei Aegei -antur (746 quei Argeis -a<ntur> [ca. a. 67 a. Chr., ut 747]. 2710 [post a. 61 a. Chr.] qui Agrigenti negoti<antur>. fort. addas 3448 <I. qu>ei Mallei <negotiantu>r). 2958 (a. 67 a. Chr.?) <... qui Cyre>nis -antur. 836 (a. 66 a. Chr.) M. Sabidio ... leg<ato> cives Romani in Sicilia Panhormi qui -antur (INSCR. Année Épigr. 1990 n.938 [a. 36 a. Chr.] conventus c<ivium> R<omanorum>, quei Ephesi -antu<r>). CIL III 7160 [a. 34 a. Chr.] Mytilineis. al.; cf. l. 66). X 1797 (aet. Aug.) mercatores, qui Alexandr<ia> Asiai Syriai -antur. al. ② cetera exempla; respic. negotiatio exercita: in regione, urbe, oppido sim.: CIC. Verr. II 1, 69 cives Romani, qui Lampsaci -bantur (2, 15 in Sicilia. 4, 93 cum ipsis Agrigentinis vivunt ac -antur. al. CAES. Gall. 7, 3, 1. al.; cf. VAL. MAX. 9, 2 ext. 3 octingenta milia civium Romanorum in Asia per urbes -andi gratia dispersa). 2, 6 Sicilia locupletiores Romanos partim ... dimittit, partim retinet, ut arare, ut pascere, ut -ari libeat (-are var. l.). 2, 153 ab negotiatoribus, qui Syracusis ..., qui Lilybaei -antur (cf. p. 491, 14. 492, 68). 5, 161 cum ... equite Romano, qui Panhormi -retur (Deiot. 26 in Asia). Manil. 18 homines ... industrii partim ipsi in Asia -antur ..., partim eorum in ea provincia pecunias magnas collocatas habent. off. 3, 58 cum se Syracusas otiandi ..., non -andi causa contulisset eques quidam. fam. 12, 26, 1 in

[Marchionni]

Africa. *al.* CAES. Gall. 7, 42, 5 qui -andi causa ibi constiterant. 7, 55, 5 qui ... eo -andi aut itineris causa convenerant. SALL. Catil. 40, 2 in Gallia. LIV. 5, 8, 3 *militēs* per agros vicinasque urbes -bantur. PAVL. FEST. p. 61 in alienis civitatibus (v. p. 488, 32). SEN. contr. 2, 7, 8. QVINT. decl. 388, 6 peregre -andi causa. SCAEV. dig. 37, 14, 18 an libertus prohiberi potest a patrono in eadem colonia, in qua ipse -atur, idem genus negotii exercere. VLP. dig. 14, 1, 1, 12 plerosque *exercitores navium* mandare scio ..., ut certa regione et certo mari -etur (*pass. impers.*). VET. LAT. gen. 42, 34 (cod. 101) in hac terra -amini (*Aug. loc. hept. 1, 172* mercamini, *Vulg.* emendi ... habeatis licentiam). prov. 31, 14 (*Aug. serm. 37, 6*) tamquam navis, quae -atur a longe (-at, -tura *al. var. II*; cf. *Vulg.* navis institoris). Iac. 4, 13 (cod. 66, *sim. al.*) ibimus in illam civitatem et ... -amur et lucrum faciemus (*cod. 67* conmercemur, *Vulg.* mercabimur). *al.* in foro *sim.*: CIC. Verr. II 3, 137 negotiatores sibi putant esse turpe id forum sibi iniquom eierare, ubi -entur (cf. VLP. frg. Vat. 236 in foro suario [PAVL. frg. Vat. 237]). SEN. dial. 2, 13, 4 qui ad Castoris -antur nequam mancipia ementes vendentesque. ASCON. Pis. p. 17, 2 plateam esse Capuae ..., in qua unguentarii -ari sint soliti (p. 17, 3 in ea p.). LEX arae urb. (CIL VI 30837b; *aet. Dom.*) 15 ne cui liceat intra hos terminos *areae* aedificium exstruere, manere, -ari *eqs.* INSCR. Année Épig. 1975 n. 803 (*Ephesi; ca. a. 100*) in statario. CIL XIV 2793, 6 (a. 169) tabernariis intra murum -antibus. *al.*

β non indicatur, ubi: ① *varia exempla (fort. addas p. 490, 20 sqq.):* CIC. Flacc. 70 quo usque -bere *eqs.*? 71 -ari libet; cur non Pergami *eqs.*? ad Q. fr. 1, 1, 6 *quidam* ita -antur, ut locupletes sint. LIV. 33, 29, 4 *Romani* -andi ferme causa argentum in zonis habentes. SEN. epist. 119, 1 ut -ari possis, aes alienum facias oportet. 119, 5 circumspiciebam, in quod me mare -turus inmitterem. PETRON. 76, 3 (*loq. Trimalchio*) concupivi -ari. MART. 7, 86, 9 (*per prosopop.*) non est sportula, quae -atur (*i. fere quae luci causa datur*). QVINT. decl. 345, 8 bene. 388 pr. dispensator manu-missus ... -tum profectus. IAVOL. dig. 40, 7, 39, 2 si heres servo pecuniam ad -andum dedisset *eqs.* (*item -antur servi* [cf. e. g. l. 65]: VLP. dig. 14, 4, 5, 1. VET. LAT. Luc. 19, 13 [cod. 13. *al.* = VVLG., *sim. al.*] *homo dives* dedit illis *servis* decem mnas et ait ad illos '-amini, dum venio' [*gr. πραγματεύσασθε*]). *al.* SVET. Dom. 9, 3 scribas quaestorios -antis ... contra Clodiam legem. CE 1583, 3 (*Romae; saec. II?*) *quidam* -ando locupletem se speravit esse futurum. CALL. dig. 17, 2, 64 cum ... unusquisque eorum *sociorum* sibi -etur, ... ius societatis dissolvitur. CIL XV 879 (*saec. III?*) opus doliare -ante Aur(elio) Felicissim(o). Ps. AVG. quaest. test. 102, 5 dignitoso ... homini -ari deforme est. LEX Sal. Merov. 10, 5 (rec. C) si homo ingenuus ... aliquid cum ipso *servo alieno* -at *eqs.* (27, 33 [recc. A, C] si quis c. servo alieno aliquid -verit. 47, 2 ille, qui c. eo -vit. ORIG. in Matth. 18, 23 p. 293, 23 qui -antur c. servis [*gr. οἱ τοῖς δούλοις συμπραγματεύμενοι*]). PALLAD. hist. mon. I 40, 4 p. 314^A omnes ... -ari pro suis commodis volunt (cf. *gr. p. 126, 15 κατηλεύονοι τα πράγματα*). *al.* ② *in contextu indicantur aliae occupationes sim. vel varia genera -andi:* SEN. epist. 13, 17 occurrent tibi senes, qui se ... ad peregrinationes, ad -andum parent (cf. TERT. anim. 43, 12 *anima in somno* terra mari peregrinatur, -atur, agitur, laborat *eqs.*). COLVM. 1, 8, 13 neve -etur sibi pecuniamque domini aut animalibus aut rebus aliis promercalibus occupet (*seq. p. 485, 48; agitur de vilico ut:* AVSON. 27, 20^b [415 S.], 22 terram ... *non* feracem criminans -ari maluit). 12 praef. 2 vel rusticari vel navigare vel etiam genere alio -ari. QVINT. decl. 261, 5 aliqui -buntur, aliqui acquirunt, aliqui frugaliter vivant. MOD. dig. 12, 1, 33 ne *rectores provinciae* ... -entur mutuamve pecuniam dent faenusve exerceant. COD. Theod. 7, 20, 9 veteranis nostris ... licere emere, vendere, -ari. *al.*

β indicatur merx vel pecunia, qua aliquis -atur (merx intellegitur e nomine negotiatorum l. 17): **α per abl. nudum** (cf. p. 492, 5, 7): FEST. p. 173 (*suppl. e* PAVLO p. 172) (Numi)das dicimus ... <...>, sive quod id genus) hominum pecoribus n(egotiatur, sive quod *eqs.*). PLIN. nat. 32, 10 Iuba ... tradit ... cetos *ingens* ... in flumen Arabiae intrasse pinguique eius mercatores -tos. GAIUS inst. 4, 74^a tertia ... vel etiam minore parte peculii -ari (*sim.* INST. Iust. 4, 7, 5^a). dig. 14, 4, 11 in mercibus ..., quibus -atur (*sc. servus, nisi pass. impers.; sim. dubites* de PAVL. dig. 14, 4, 2 merx, qua peculiariter -etur). 15, 1, 27 pr. (*ex Iuliano*) si peculiari merce sciente patre dominove -entur *ancillae filiaeve familias* (VLP. dig. 14, 4, 1 pr. servum p. m. -ari. *al.* *apud iurisconsultos*; cf. l. 64. 70. p. 492, 1). APVL. met. 5, 15, 4 magnis pecuniis. **β per praepos. c. abl.** (cf. cum p. 492, 15, de p. 492, 8, 13. 18. 70): *ex (aliter p. 492, 29):* POMPON. dig. 7, 8, 16, 2 servo ... potest et a nobis quid donari vel etiam ex pecunia nostra -tum esse (*pass. impers.*). GAIUS inst. 4, 72 cum filius servusve ex peculiari merce ... -etur (, *ita pap. saec. III*, in *cod. V*). PAVL. dig. 19, 1, 21, 3 ex vino ... -ari et lucrum facere. PALLAD. hist. mon. I 20, 2 p. 279^D *monachus quidam* non ex quacumque re -tus est umquam (cf. *gr. p. 62, 19 sq. οὐκ ἔργον ἦπατο, οὐ πράγματος*). in (cf. l. 71. p. 492, 36): GAIUS inst. 4, 74^a in, quibus *mercibus* -atur filius servusve (, *del. pars edd.*). VLP. dig.

14, 1, 1, 20 in merce peculiari (14, 4, 3, 1. INST. Iust. 4, 7, 3 in p. m.). EXPOS. mundi rec. D 60 haec provincia in vestibus -atur (-at *var. l.*) et in mancipiis (cf. l. 57).

2 in imagine: PLIN. nat. 29, 11 *non* dubium est *medicos* ... famam novitate aliqua aucupantes anima statim nostra -ari. TERT. cult. fem. 2, 11, 1 (*per prosopop.*) pompae in publicum proferuntur, aut ut luxuriā -etur aut gloriā insolescat. patient. 16, 3 maritos dote venales aut lenociniis -antes. EVSEB. GALLIC. hom. 62, 3 (*nisi ad B*) *Christus* fenerator noster est, de mantica domini nostri -amur (-amus *var. l.*). *respic. alterutra parabolarum similitum Matth. 25, 14 sqq. et Luc. 19, 12 sqq.* (cf. l. 59. p. 491, 33): RVFIN. Orig. in gen. 8, 10 p. 134, 10 H. videtur quidem domino -ari, sed nobis cedunt negotiationis lucra. CHROMAT. serm. 4, 3 (*antea:* verbi divini pecunia) bene de ea -amur, si eam cum lucro ... fidei domino repraesentamus. 41, 1 quibus *servis* dominus *Christus* talenta distribuit ad -andum lucrumque faciendum. ORIG. in Matth. ser. 68 p. 159, 10 p. 161, 12 cum quibus *verbis dominicis* poteramus -ari.

B praevalet respectu lucri faciendi, fructum capiendi sim. (indica-tur, unde lucrum veniat, per praepos. de l. 23. 26sq. 32; graece resp. πραγματεύομαι, nisi aliud indicavimus; cf. l. 57sq.): S.C. de aedif. (CIL X 1401) 10 (a. 44/7) si quis -andi causa emisset quod aedificium, ut diruendo plus acquireret quam quanti emisset, tum *eqs.* (*eodem spectat ibid.* 26 [a. 56]. COD. Iust. 8, 10, 2 [a. 222]. *al.*; cf. p. 485, 15sq.). VVLG. II Petr. 2, 3 *magistri mendaces* in avaritia fictis verbis de vobis -buntur (*gr. ὑμᾶς ἐμπορεύσονται*). ASTER. ad Renat. 41 eos ..., apud quos minima -andi occasio facta est. HESYCH. in lev. 25, 14 p. 1116^D de pauperum necessitatibus -ari (*sim.* 25, 35 p. 1128^A -ari de paupertate. *aliter, sc. in imag. et in bonam partem:* FAVST. REI. epist. 9 p. 211, 17 consolatores nostri de pauperculis -antur et de egenis lucra perpetua consequuntur). CASSIOD. hist. 12, 2, 6 eis, qui propter vitae ventrem magis -antur ex talibus (*locus male versus est e Socrat. 7, 25, 7 τοῖς ἐμποσίαι διὰ βίον τὴν γαστέρα προτεθεικόσι*, v. Lundström, *Übersetzungstechn. Untersuch.*, 1955, 216). RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 18, 25 nolite -ari de calamitatibus alienis. *al.*

C sine respectu commercii vel lucri, sc. mero respectu agendi (potius cogitandi l. 41, qui respectus accedere potest l. 35sq.): PS. VARRO sent. 61 ut ab his *libris* -andi principia sumat animus. 76 res ipsas consule; in his -ari oportet, si verum vis eluceat. BOETH. herm. 18b32 non oportebit neque consiliari neque -ari (*gr. πραγματεύεσθαι. vox definitur* in herm. comm. sec. 3, 9 p. 221, 12 actu aliquid et negotio agere, non lucrum, sed aliquam causam vel actum. p. 222, 8 actum incipere atque negotium gerere). top. Arist. 105b30 ad philosophiam quidem secundum veritatem de his *propositionibus* -andum est, dialectice autem ad opinionem (*gr. πραγματευτέον. cf. IIB2*).

II trans. fere i. q. (aliquid) tractare, agere sim. (accedit sibi)met l. 54. 61. p. 493, 11, alius dat. commodi p. 493, 11. 18, cf. p. 490, 42; gr. resp. maxime πραγματεύεσθαι, quod infra omisimus): **A c. respectu commercii faciendi:** **1 proprie;** -atur aliquis: **a res emendas, vendendas, permutandas** (*mulierem conductam l. 52; exempla certiora*): CALL. dig. 50, 2, 12 eos, qui utensilia -antur et vendunt. FIRM. math. 8, 10, 6 humidus merces (cf. l. 64). INST. Iust. 4, 7, 5^a in hac actione totius peculii ratio habetur, at in tributaria eius tantum, quod -atur (*sc. servus; cf. Theophil. πραγματεύεται ... ὁ οἰκέτης*). CASSIOD. hist. 2, 24, 3 *haeretici quidam* mulierem ... prostantem mercede -antes (*gr. Theodoret. I, 21, 5 ἀπεμπολοῦν μισθωσάμενοι*). IORD. Get. 267 *Gothi minores* ex vicina loca, sibi vinum -antes (, *abl. plur. in var. l.*). GREG. TVR. Mart. 4, 29 dum *negotiator quidam* Mettis salem -asset *eqs.* EXPOS. mundi 41 *Galatia provincia* -atur vestem plurimam ([*rec. D 41* emens ac vendens]. 60 *Mau- retania* provincia v. et mancipia -atur. cf. l. 2). **b lucrum:** VET. LAT. Luc. 19, 15 (cod. 4. *al. et VVLG., sim. al.*) *dominus* iussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret, quantum quisque -tus esset (*gr. τί διεπραγματεύσαντο, cod. 10* lucratus esset. *huc alludit l. 70*). CONC.^S II 3, 3 vers. ant. p. 32, 8 episcopus ... -ans et ex hoc, sibi lucrum (, hoc *var. l.*, hinc Rustic.). *al.*

2 in imag. vel in interpr. allegorica, sc. potius c. notione: ob-tinendi, lucrandi: AMBR. Ioseph 9, 48 qui ... filii (*i. Christi*) mercem -atur. HIER. in Abd. 201. 745 (*antea:* Chanaan ... negotiator ... appellatur) -bitur de multis margaritis unam pretiosissimam margaritam (*sc. recepta fide christiana; respic. Matth. 13, 45 sq. [v. p. 488, 9] ut:* RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 167, 8 negotiator regni caelorum ... plures m. -atur *eqs.* in Rom. 1, 15 l. 72 PAVL. NOL. epist. 34, 2). CHROMAT. serm. 4, 3 (*antea l. 13; alludit ad l. 59*) apostoli de hac pecunia tantum -ti sunt, ut totum mundum deo lucrarentur. MVTIAN. Chrysost. hom. 13, 5 p. 327^{med}. non -emur a deo, salutem (cf. p. 493, 18) ad ... negligentiam, sed nundinemur eam et multiplicemus (, adeo ed., *corr. Wilhelmsson, Studien zu Mutian., 1944, 33 coll. gr. p. 109^{med} τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ σωτηρίαν*). *vendendi:* CANON. Turner I 2, 3 p. 650 (*alludit ad II Cor. 2, 17*) *Arriani quidam* -ti sunt verbum

veritatis (*altera versio Hil. coll. antiar. p. 124, 8 adulterare, cf. Athan. Migne gr. 25, 336^B διὰ τὸ κακαπληνέκναι*).

B cetera exempla; significatur quaelibet actio: **1** *obtinendi, consequendi, affectandi sim.*: TERT. castit. 10, 1 per continentiam ... [-beris magnam substantiam sanctitatis] (*postea*: adquies. [-verimus m. s. necessitatis *pars codd.*]). pudic. 3, 5 *paenitentia* redit plus (uti)que (*corr. Vrsinus*) -ta, compassionem scilicet quam communicationem. scorp. 6, 4 quantum livores illi et cruores ... *in agone* -antur, intende[t]: coronas scilicet et gloriam *eqs.* PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 283 p. 677 si defectio-nem *Iudaeorum* -tus fuisset *Florus procurator*. CONC.^S I 5 p. 280, 5 *Christus* sibimet et patri fidei nostrae -tus confessionem. CASSIOD. hist. 1, 14, 6 *haeretici quidam* omnia ..., quae contra nos possunt derisiones afferre, -antur ([*vix recte post possunt interpungit ed.*]). MVTIAN. Chrysost. hom. 16, 4 p. 345^{med.} quid o. ad praesentem vitam -amur, quam crastina derelin-quimus? [*gr. p. 128^{med.} ἐμπορευόμεθα*]. cf. l. 24). Ios. antiq. 4, 1 eo quod *Moses eorum Hebraeorum* -retur inopiam. ORIG. in Matth. ser. 66 p. 156, 30 (*ad Matth. 25, 15 sqq.*) *Christus apostolos* dimisit aptos ad -andum animarum salutem (cf. p. 492, 72). PROCL. laud. Mar. 13 *Christus* aliis -tus est immortalitatem, ipse enim erat immortalis. *al.* **2 tractandi** (cf. p. 492, 41): BOETH. top. Arist. 106a2 -andum *est* non solum quaecum-que dicuntur secundum diversum modum, sed et rationes eorum temp-tandum assignare. **3 agendi**: MVTIAN. Chrysost. hom. 21, 4 p. 371^{med.} si sic [-emus] vitam nostram, ... non peccabimus ([-i si recte editur; idem ceteris locis formas depon. praebet]). 22, 3 p. 375^{med.} omnia -amur, ut inveniamus quod quaerimus (cf. l. 12 sqq. et 24, 1 p. 383^{med.} ita cuncta in hac vita -amur). ORIG. in Matth. ser. 105 p. 225, 17 'seniores' (*Matth. 26, 57*) ... nihil amplius -ari volentes.

part. praes. ***negōtiāns**, -antis *pro subst. masc. vel adi. scribitur* nec- INSCR. Année Épigr. 1932 n. 37 (cf. l. 32), -gu- GREG. TVR. Franc. 6, 32^a p. 303, 13. 8, 33^a p. 401, 11, *nom. sing. -as in inscr. e. g. l. 74. p. 494, 5. 14. abbreviatur* negotian l. 66; neg, negot *etiam ad vocem q. e. negotiator referri possunt, v. p. 486, 73 sqq.*: Diza -a(ns) *pro Dizane cotia coni. Mommsen* CIL VI 2933. *de formis: gen. plur. -tum* FVLG. myth. 1, 18 p. 29, 11 (*pars codd.; alibi passim -tium*). *legitur locis singulis apud* CIC., VITR., VELL., SVET., *binis apud* SEN. epist., PETRON., *hic illic apud Christianos, saepius in titulis inde a saec. I.*

i. qui negotiatur (*gr. resp. ἐμποροῦς, nisi aliud indicavimus; iuncturae notabiliores*: -ium collegium l. 47. p. 494, 10, corpus l. 73. p. 494, 3 [cf. *etiam* l. 65. p. 488, 11 sqq.], *genius* l. 49 [cf. l. 73]): **1 varia exempla**: **a quaelibet** (*selecta post* PETRON.): CIC. Att. 5, 21, 10 negavi me cuiquam -i *praefecturam* dare. VITR. 5, 1, 8 uti, qui apud magistratus starent, -es in basilica *Coloniae Iuliae Fanestris* ne impedirent. PETRON. 43, 6 nunquam ... recte faciet, qui cito credit, utique homo -s (VET. LAT. gen. 37, 28 [cod. 100. *al.*] transiebant h. Madianei -es [Vulg. negotiatoribus]. Matth. 13, 45 [cod. 4. *al.*, v. p. 488, 10]). 101, 4 dominus ... fundorum ... et familiae -is. CIL VI 37807 (*saec. II*) Successo -i porto (*sic*) vinario lago-nari. III 10430 (*saec. II*) optimo collegio -ium. VLP. dig. 47, 11, 6 pr. *dardanarii* si -es sunt, negotiatione eis ... interdicitur. CIL III 4288 (*saec. II²/III*) genio commercii et -ium. 11045 (*saec. III*) -i splendido. VET. LAT. III reg. 10, 28 (cod. 91. *al.*) -es regis (Vulg. negotiatores). Sirach 26, 28 (Ps. Aug. spec. 63) difficile exuetur -s, a mendacio, ([rec. Vulg. a negligentia]. *item vituperantur -es* [cf. p. 488, 15]: FVLG. myth. 1, 18 p. 30, 10 -is rapinam atque perurium. p. 31, 3 -is ... astuta falcataque cautela. SALV. gub. 3, 50 quid ... aliud est cunctorum -ium vita quam fraus atque per-urium?). IREN. 4, 30, 1 l. 21 quis ... -s non propterea negotiatur, ut inde alatur? IVST. 9, 1, 9 *Philippus* more -ium impensas belli alio bello refec-turus. RVFIN. hist. mon. 16, 3, 1 (*syn. 2 negotiatori*). *al.* **b iuxta-po-nuntur genera -ium vel occupationes**: VELL. 2, 11, 2 per publicanos aliosque in Africa -es. SEN. epist. 36, 5 ad ... aes alienum solvendum opus est -i navigatione prospera. 94, 14 alia ... *praecepta* dare debemus faene-ranti, alia colenti agrum, alia -i *eqs.* SVET. Aug. 42, 3 (*iuxta* aratorum). CIL IX 5438 (*a. 119*) ex conlatione manipretii possessorum circa forum et -ium (XI 4209, 14 [a. 240] possessores, inquilini, -es, viae strat(ae cultor-es). INSCR. Année Épigr. 1940 n. 64 (*Ostiae; post Hadr.*) Aemilianus ... corporatus in templo fori vinari inportatorum -ium. CIL XIV 4549, 15 (*a. 190/200*) navicular(i) et negotiant(es) de suo (4549, 16 -es de suo. cf. p. 494, 16). VIII 11813 (*saec. II²/III¹*) inter mancip(es) XL Galliarum et -is.

2 cum additamentis selectis, quibus indicatur: **a merx, qua -s negotiatur** (*fere per adi., sed per gen. obi. p. 494, 2*): CIL XI 1621 (*saec. I¹*) seplasiari -is. 363 (*saec. I*) -s materiari(us) (1620 [*saec. I²/II¹*]). III 12924 [*saec. II²/III¹*]). VI 9672 (= INSCR. Zeitschr. Pap. Epigr. 126, 1999, 256; *saec. I/II*) -i perticario. INSCR. Année Épigr. 1955 n. 165 (*post Hadr.*) genio corporis ... importantum et -ium vinariorum (1968 n. 119 [*saec. II*] (<ne>gotians vina(r)ius). CIL VI 712 [*saec. II*] -a(n)s v. *al.*; cf. l. 65. p. 494, 11 sq. et VI 9676 [*saec. II*] -s salsamentarius et vinarius Maurarius.

INSCR. Année Épigr. 1984 n. 707 [*saec. II/III¹*] -i vinario. CIL VI 1101 [a. 251] -es vini supernat(is) et Arimin(ensis). CIL VI 9673 (*saec. II*) pigmentario -i. 9677 (*saec. II²*) -s salsarius, (quin)quennalis corporis -ium Malacitanorum. II 1199 (*saec. II/III*) -is ferrari (VI 9665). X 3947 (*saec. II²/III*) -a(ns) calcararius. VI 1035 (*a. 204*) argentari et -es boari huius loci. 1065 (*a. 213*) -es vasculari. 9667 (*non post saec. III*; *perit textus sequens*) -a(ns) coriariorum (<...). INSCR. Ital. X 1, 163 (*non post saec. III*) civi Gallo, -i vestiario (COD. Iust. 10, 48, 7 v. vol. X 2, 2705, 58).

al. **b locus, ubi -s negotiatur** (*per adi. vel gen.*): *quilibet* (*adde* l. 6): CIL VI 8826 (*a. 102*) collegio Liberi patris et Mercuri -ium cellarum vinarium. XIV 430 (*saec. II*) curat(or) -ium fori vinari. INSCR. Année Épigr. 1916 n. 127 (*Mogontiaci; a. 161/70*) -es c(on)forani. CIL VI 9661 (*saec. II/III*) -i cast(rorum) pr(aetoriorum). 9663 (*saec. IV*) viae Appiae multorum annorum -a(ns). *urbs vel regio* (*indicare potest etiam origo -ium; adde* l. 4. p. 493, 75 et cf. l. 2): CIL X 7612 (*saec. II*) Ponticlo -i Gallicano. XIV 4549, 21 (*a. 190/200*) navicul(ari) et -es Karalitani. INSCR. Année Épigr. 1932 n. 37 (*e Maur. Caes.; inscr. christ.*) memoria Venusti -is Mesarfeltensis.

deriv.: negotiatio, negotiative, negotiator (-trix); cf. otior.

compos.: innegotiatus.

negōtiōsītās, -ātis *f.* a negotiosus. *i. q. habitus morum eius, qui multa negotia agit*: GELL. 11, 16, 3 (*de tit. libri Plutarchi περὶ πολυπραγμοσύνης*) non satis commode opinabar interpretaturum (me) esse, si dicerem librum scriptum 'de -e'. *Marchionni.*

***negōtiōsus**, -a, -um. a negotium (*item* CHAR. gramm. p. 105, 5). *scribitur* -oss- PLAVT. p. 495, 12 (*cod. A, qui alibi -os- praebet*), -oci- *hic illic codd. rec.* NOT. Tir. 44, 38^a -us. *compar.* -ior p. 495, 16. 26 (cf. magis -us p. 495, 27), *superl.* -issimus *apud* AVG. solum, e. g. l. 55. p. 495, 29 (cf. maxime -us l. 59, multum -us AVG. op. monach. 14, 15). *de notione*: SCHOL. Hor. epist. 1, 1, 16 'agilis': -us, accinctus, paratus ad laborem. GLOSS. II 414, 64 *πραγματικός*: -us, forensis, rerum peritus. V 544, 46 negiosus: -us, laboriosus (cf. Pokrowskij, Arch. Lat. Lex. 15, 1908, 577). *legitur in versibus apud* PLAVT. (*sexies*), MART. (*se-mel*), *in orat. soluta inde a* CIC. (*semel, ut apud* SALL., SEN. rhet., CELS. *al.*), *maxime apud* Christ. [*confunditur in codd. c. nec otiosus p. 495, 4 (restit. p. 495, 2), negotium e. g. l. 50 (in falsa var. l. AVG. conf. 6, 14, 24); e coni. dub. pro †mocosam†* QVINT. inst. 11, 3, 183, *non necessaria pro otiosis* APVL. flor. 17, 1.].

1 i. q. negotii plenus (*masc. pro subst. l. 61 sq. 64; pro syn. vel iuxta ponitur actuosus p. 495, 7. 21, difficilis p. 495, 22. 29, opp. otiosus l. 59. p. 495, 16. al.*): **a de omnino actuosus vel in negotio quodam occu-patis**: **a de hominibus** (*de eorum partibus* l. 56, anima l. 68, *de deo* l. 53): **① pendet locutio indicans, quo negotium pertineat**:

① enunt. secund.: PLAVT. Asin. 599 (*ironice de adolescente*) esse -um, ... Solonem, leges ut conscribat ([-i Müller, est -us trad.]). **② casus nudus**: *abl.* (cf. l. 74. p. 495, 1): PLAVT. Merc. 191 (*in figura etym.*) -i eramus nos nostris negotiis: armamentis complicandis, componendis stu-duimus (*an dat.?*). HIL. in psalm. 62, 1 divinis studiis. 118 koph (= 19) 5 patriarcharum ... gestis (*syn. occupatus et intentus*). *gen.*: SIDON. epist. 8, 8, 1 ruralium operum -us urbana fastidis (negotio suburbana var. l.). **③ praepos.** ad, in (cf. p. 495, 7. 29; *vix huc* l. 61): HIL. in psalm. 134, 12 l. 25 cum solent mutationes ventorum ... contrariae com-moveri, totiens -us ad haec, deus ipsos istos ..., ut dissideant, ex secreto divitiarum suarum product? ([-i nisi indicat locum]). AVG. epist. 153, 1 -issimum in re publica virum.

② exempla cetera: PLAVT. Mil. 447 (*iocose*) nil moror -um mihi esse tergum, *sc. vapulando*. Pseud. 645 illic nunc -ust: res agitur apud iudicem. Truc. 140 si rem, *i. pecuniam*, servassem, fuit ubi -us essem (*opp. 136 et 142 otios-*). SALL. Catil. 8, 5 prudentissimus quisque maxime -us erat: ingenium nemo sine corpore exercebat. SEN. suas. 4, 2 nascentem ... an ad bella Mars militem an -um in quaestus Mercurius exceperit (cf. FIRM. math. 3, 7, 9 *Mercurius sic positus* faciet ... -os). COLVM. 9, 2, 5 studiosis ... litterarum graviora sunt ista *de apibus tradita* in otio legentibus quam -is agricolis. TAC. dial. 7, 3 *oratores* inlustres sunt ... apud -os et rebus intentos. GELL. 19, 8, 14 (*verba Frontonis*) *quaeri grammaticalia* ab hominibus -is in civitate tam occupata non queunt. APVL. met. 2, 19, 6 *Hypatā* -o ... advenae Romana frequentia, modesto vero hospiti quies vil-latica. TERT. anim. 45, 1 quam *animam* ediximus (sc. 43, 5 et 12) -am et exercitam semper ex perpetuitate motationis. *al.*

β de locis, temporibus, quibus homines -i sunt: TERT. anim. 30, 3 *in orbe* omnia ... pervia, omnia nota, omnia -a, ... silvas arva domuerunt *eqs.* AMM. 16, 2, 1 *Julianus* agens ... -am hiemem. 17, 3, 1 per indutias, licet -as et breves. EVSEB. GALLIC. hom. 35, 8 *episcopus quidam* petit amica sibi ac -a otio suo condensa silvarum (-o otio vel negotio var. ll.).

γ de actione, vita, statu: HIL. in psalm. 14, 7 l. 8 cuius *carnalis*

hominis vita corporis famula sit, -a cibo, ... libidine. ZENO 1, 6 (*per prosopop.*) -o cursu ... dies salutaris, sc. *paschae*, advenit (*Perazzini*, nec otioso [*vel -se*] *codd.*; cf. 1, 44, 1 *pernicibus plantis*). AMBR. off. 1, 3, 9 est ... et -um (nec ot- *cod. unus*) silentium, ut erat Susannae, quae plus egit tacendo, quam si esset locuta (*antea opp.* otioso s.). AVG. civ. 19, 2 p. 351, 8 *in vitae genere* uno ... non segniter, sed in ... inquisitione veritatis otioso, altero in gerendis rebus humanis -o, tertio *eqs.* (p. 351, 23 *actuoso*). epist. 159, 1 curam atque operam -issimam. PETR. CHRYS. serm. 7bis, 2 (*per oxymoron* [cf. p. 494, 74]; *loco mutilo*) inquieta quies, otium -um.

b de eis, quae (multa) negotia, labores, difficultates praebent:

a *quolibet respectu*: PLAVT. Stich. 356 araneas de foribus deiciam et de pariete. :: edepol rem -am! (MART. 10, 30, 27 quot Formianos inputat dies annus -is rebus urbis haerenti? [-ae *Heinsius*; nisi ad 2]). CIC. Mur. 18 habuit hic *quaestor* ... provinciam tacitam et quietam, tu illam ... Ostiensem ... -am et molestam. SEN. dial. 4, 13, 2 quid est clementia remissius, quid crudelitate -ius? (*antea opp.* otiosius, *syn.* laboriosius). PAVL. dig. 27, 1, 31, 4 (*pr.* onus ... tutelae) si *tutela* tam diffusa et -a sit, ut pro pluribus cedat. TERT. adv. Marc. 2, 18, 3 *legis Iudaicae* operationum ... -as scrupulositates nemo reprehendat (cf. AVG. in psalm. 143, 2 *oneratum populum Iudaeorum* circumcissione, -o illo quodam sacerdotio *eqs.*). ARNOB. nat. 2, 8 operis ... -um aliquod atque actuosum genus. PASS. Mar. Iac. 9, 4 *martires* transmissi ad praesidem -um ac difficile iter ... properabant. AMBR. in psalm. 118 serm. 1, 5, 3 (*ad cant. 1, 1 sqq.*) simplex est ... osculum, -um autem cubiculi secretum. **β** *de dictis, scriptis (de eorum significatione l. 26)*: RVFIN. Orig. in num. 13, 4 p. 111, 23 historia *quaedam* plena negotiis; interior vero intellectus multo -ior. AVG. in psalm. 10, 3 l. 51 in ... obscuritatibus magis -is quam fructuosis exercere animum. 51, 1 *psalmi* titulum ... -um. retract. 1, 18, 1 (*respic. gen. ad litt. imperf.*) in hoc ... -issimo ac difficillimo opere. *pendet praepos.* ad: AVG. nupt. et concup. 1, 35, 40 p. 252, 9 librum ..., quam mihi fuit ad dictandum, tam tibi ad legendum -um.

2 i. q. ad negotium, officium, munus sim. quoddam pertinens, eius proprius: **a** *de actionibus, virtutibus (hucine l. 13?)*: CELS. 4, 32, 1 delectationis causa ... ambulare circumcisa omni -a, actione, (cogitatione vel a. *var. l.*). AVG. in euang. Ioh. 57, 3 (*ad cant. 5, 2 vaco*) requiesco a -is actibus et animus meus divinis se intendit affectibus. MACR. somn. 1, 8, 12 alios otiosus, alios -is virtutibus fieri beatos (*hinc pendet* 2, 17, 4 alias otiosas, alias -as esse v.). **b** *de diebus*: TAC. ann. 13, 41, 4 oportere dividi sacros et -os dies. **c** *de epistulis (de earum argumento l. 40)*: IVL. VICT. rhet. p. 105, 12 *epistulae* negotiales sunt argumento -o et gravi (v. p. 484, 51). ENNOD. epist. 3, 19 p. 86, 4 *deus*, ne aliquando ab scriptione temperem, -a facit esse conloquia (5, 24, 1 p. 144, 18. 6, 16, 1 p. 158, 3). 4, 28, 1 p. 117, 24 non -is operam paginis potius quam obsequentibus exhiberem (5, 1, 5 p. 124, 14. 5, 5, 1 p. 127, 26).

deriv.: negotiositas.

Monaco.

***negōtium**, -ī n. [*compositum e partic. neg-* (< *né gó/e, v. p. 461, 12. 472, 42) *et subst. ōtium, de cuius origine non liquet. Mei.*] *de origine* (v. *etiam* l. 65): FEST. p. 177 (*suppl. e* PAVLO) -um, quod n(on sit otium). SCAVR. gramm. VII 28, 14 -um, cuius primae syllabae g debet adungi, non sequenti, quod dictum est quasi nec otium. AVG. in psalm. 70, serm. 1, 18 l. 20 merito ... -um dictum est, quod, negat otium (i. quia *edd.*). *scribitur -gut- in cod. vet.* STAT. eccl. ant. p. 164, 3. *cum apice*: ORAT. imp. Claud. (Chart. lat. ed. X 418) 3, 9 *negōtium litteris gr.*: GLOSS. iurispr. *ᾄδεν Ν 17 νεγοτιόουμ. abbreviatur* NOT. laterc. gramm. IV 279 *ngtii. nga. 297 neg.* NOT. Tir. 44, 37 -um. 44, 39 in -o[ne] (in negotiatione *var. l.*). *de genere*: c. *attrib.*, quod *neutrali non congruit*, SORT. Sangall. p. 498, 7. ARNOB. IVN. p. 503, 3. *de formis*: *gen. sing.* -ti *passim metro firmatur apud poetas, legitur fere in codd. vet.* PLAVT (-tei Persa 315) *et TER. (sed -tii contra metrum Andr. 953 Eun. 404. al.) et in inscr. LEX Tarent. (CIL I² 590) 21. 23. dat. plur.* -tis AVSON. 26, 26 (300, 8 S.). *definitur* (cf. p. 496, 58. 499, 4. 501, 9): DON. Ter. Andr. 842, 3 -um sollicitudo est. EXC. Bob. gramm. I 554, 19 -um *πραγματεία*. ISID. orig. 18, 15, 3 -um multa significat: modo actum rei alicuius, cui contrarium est otium; modo actionem causae, quod est iurgium litis; et dictum -um quasi nec otium, id est sine otio; -um autem in causis, negotiatio in commerciis dicitur, ubi aliquid datur, ut maiora lucentur. GLOSS. I p. 147 *venalitas* -um. GLOSS.^L Corp. N 79 -um: opus. N 95 -o: labor[ar]e. GLOSS. -um: *πράγμα, ἀσχολία, δίκη*. -a ecclesiastica: actum rei alicuius. ne(go)tia forensia (-ses *cod.*): *πράγματα ἀγοραία*. -um liberale: *πράγμα ἐλεύθερον*. sui -i: *ιδιοπράγμων*. *al. legitur inde a* PLAVTO (ca. 140^{ies}), ENN., TER., CATONE, *raro apud poetas inde a saec. I a. Chr., sc. fere singulis locis* LABER., HOR. (11^{ies}), PRIAP., MANIL. (bis), PHAEDR., PETRON., IVV. (bis). *al. [val. negot. prov. neotz; sec. vim corporalem infra sub IIC illustratam sard. mer. (usu rustico) neóttu, nióttu, nóttu, núttu 'pars frumenti, quae solvitur pro operarum remuneratione vel pro ele-*

*mosina datur pauperibus' et it. vet. et sept. negotsa, negosso, nagosa, ligursa, angossa et var. dial. 'rete piscatorium' fort. voce nassa intercedente. cf. M.-L. 5881 et Faré, Postille. Tiktin-Miron³ II 793. Battisti-Alessio IV 2564. Wagner II 162. Wartburg VII 89 sqq. Schd.-Cr.] [*loco obscuro* PAVL. FEST. p. 68 dicebant antiqui ... dapaticum -um amplum ac magnum (*subestne iocus? cf. l. 43*).]*

indicatur absentia otii sim., ita ut -um fere id significet, quo homo occupatur, sive munus, partem agendam sive rem novam, cui occurrere oportet sim.: **I** *notiones quaedam usitatae, quae strictius c. necessitate agendi coniunctae videntur; respicitur*: **A** *eventus sim., qui fort. necessitate agendi affert*: **1** *varia exempla*: PLAVT. Curc. 283 ita nunc subito, propere et celere obiectum est mihi -um. SCIP. min. or. frg. Fest. p. 261 uti -um natum erat. RHET. Her. 3, 22, 36 *naturam* vulgari ... re non exsuscitari, ... insigni quodam -o commoveri. CIC. leg. agr. 1, 26 si status hic rei publicae maneat neque aliquod -um existerit, quod honeste subterfugere non possit. BELL. Hisp. 32, 5 cognito hoc -o. SALL. Iug. 6, 2 postquam hominem ... magis magisque crescere intellegit, vehementer eo -o permotus multa ...olvebat. 56, 1 id, quod -um poscebat. MELA 1, 60 ubi -um exegerat. *al.* **2** *locutio quid -i est? sim. (aliter p. 497, 12 sqq. et sub D1a)*: PLAVT. Amph. 825 nescio, quid istuc -i dicam, nisi si quispiam est Amphitruo alius, qui *eqs.* (Asin. 308 quid i. est -i? Cas. 654 possum scire ego i. ex te quid -i est? *al.*). Aul. 296 quid -ist? :: quid -i sit, rogas? Bacch. 1121^a quid hoc est -i? (Capt. 660 quid h. est -i? quid ego deliqui? 698 nunc scio, quid h. sit -i: meus sodalis Philocrates in libertate est. Cas. 636 [638] timeo h. -i quid siet. *al.* TER. Ad. 707. PRIAP. 51, 1 quid h. -i est quave suspicer causa venire in hortum ... fures? [*nisi ad l. 36*]). Capt. 669 quid -i est? quam ob rem suscenses mihi?, (*fortasse enunt. relat., ut ad l. 32 sqq. pertineat*). Epid. 101 ego cesso ire obviam adulescenti, ut, quid -i sit, sciam. 713 quid est -i? :: iam ipsa res dicit tibi. 715 quid illuc, Epidice, est -i? (Men. 606). Men. 432 accede huc. :: quid -i est? Merc. 121 curaest, -i quid sit aut quid nuntiet. 137 loquere id -i quicquid est. *al.* CIC. Att. 13, 9, 2 cum ... intellexero ..., quid -i sit. *accedunt structurae, quae eventum indicant (addere possis l. 27)*: PLAVT. Amph. 502 quid istuc est, mi vir, -i, quod tu tam subito domo abeas? (Bacch. 415 quid hoc -i est, Pistoclerum Lydus q. erum tam ciet? Cist. 774 Men. 762 Rud. 559). Asin. 407 quid hoc sit -i neminem meum dictum magni facere? (*acc. c. inf. fort. etiam l. 26*).

B *occupatio sim.*: **1** *locutio mihi -um est sim. (huc vergit p. 500, 6)*: PLAVT. Amph. 1035 ego abeo, mihi -umst. Aul. 369 verba hic facio, quasi -i nil siet (Men. 458 quibus -i nihil est). Merc. 279 -um mihi esse in urbe. 287 (288 occupatus). Mil. 816 nisi -umst, progredere ante aedis. Most. 844 apud forum. Persa 21 non te visitabam. :: -um edepol — :: [*ferreum fortasse?*] (*ironice, i. nempe compedes te detinuerunt*). QVEROL. p. 28, 4 nescioquid aliud mihi est -i. **2** *cetera exempla*: PLAVT. Pseud. 380 iamne abis? :: -i nunc sum plenus. :: paullo post magis. 548 ne quo te ad aliud occupes -um. :: quin rus ut irem ... constitueram. TER. Haut. 498 paullum -i mihi obstat (500 vicini me cepere arbitrum). AFRAN. com. 73 nunc est distentus animus ut -is (CIC. S. Rosc. 22. *al.*). RHET. Her. 1, 1, 1 -is familiaribus impediti vix satis otium studio suppeditare possumus (CIC. leg. agr. 2, 24 magistratus ... aliis -is ac legibus impeditus. Mur. 39 ab delectatione communi -is impedimur. *al.*). 1, 17, 27 quod temporis -o deminutum fuerit, exaequabimus industria. 3, 24, 40 cum aliquo maiore -o detinemur (cf. CIC. inv. 2, 132 quare in alienis detineantur -is). CIC. fin. 4, 12 confectis rebus necessariis vacui -is (off. 1, 13 cum sumus necessariis -is curisque v.). Tusc. 1, 75 cum a re publica, cum a -o omni sevocamus animum. fam. 4, 4, 5 a quo studio te abduci -is. *al.* HOR. epod. 2, 1 beatus ille, qui procul -is ... paterna rura ... exercet (PORPH. -a ... hic molestias urbanae vitae vult intellegi). *al. in locut. adversariali*: PLAVT. Poen. 1398 quid lenonem vis inter -um? (Stich. 679 i. illud ... -um). Rud. 121 dabitur opera atque in -o (ENN. scaen. 235 otio qui nescit uti, plus -i, habet quam, cum est -um, in -o [*i. ad C*]). Q. CIC. pet. 37 qui per aetatem ac -um poterunt (*paulo aliter* TAC. ann. 6, 32, 2 ut ... Sinnacen ... per -a moraretur).

C *difficultas, molestia sim. (accedit cum e. g. l. 71 sqq. 75. p. 497, 47, adversus p. 497, 46; c. inf. l. 69 sq. p. 497, 5 sqq. 13 sqq. 65. 70, acc. c. inf. p. 497, 8 sq., quin p. 497, 3)*: **1** *generatim*: **a** *usu originali*:

a *locut. usitatae*: **①** est -um vel est -i *sim.*: **②** *variae iuncturae*: PLAVT. Poen. 225 -i quantum in muliere una est. CIC. p. red. ad Quir. 22 superiorem esse contra improbos minus est -i quam bonis exaequari (*item c. inf.*: MIN. FEL. 5, 2 nullum -um est patefacere *eqs.*). de orat. 2, 99 in quibus plusculum -i est (cf. plus -i: fin. 2, 44 cum Epicuro autem hoc p. est -i, quod *eqs.* [*item cum aliquo*: Liv. 2, 43, 6 Fabio aliquanto p. -i cum civibus quam cum hostibus fuit. VAL. MAX. 7, 7, 2. *al.*]). LABER. mim. 63 duas uxores - hercle hoc p. -i est. CELS. 4, 13, 4). fam. 10, 28, 1 cum iis tantum -i est, ut *eqs.* *al.* CAEL. Cic. fam. 8, 8, 9 ut existi-

[Ramminger-N.H.]

marent homines Pompeio cum Caesare esse -um (*nisi pertinet ad p. 499, 48 sqq.*). *al.*

⑥ nihil -i est *sim.*: ① *cum structuris*: quin: PLAVT. Capt. 525 (*ironice*) omnis res palam est neque de hac re -um est, q. male occidam. *inf.*: CIC. Mil. 45 stata sacrificia nosse -i n. erat. de orat. 2, 100 n. est -i ... causam cognoscere. fin. 2, 54 fam. 12, 2, 1. CAES. Gall. 2, 17, 2 non esse quicquam -i ... hanc legionem sub sarcinis adoriri. AVG. c. acad. 2, 11, 25. *acc. c. inf.*: CAES. Gall. 5, 38, 4 n. esse -i ... legionem ... interfici. civ. 1, 66, 4 ab hoc hostem prohiberi (-re *fere trad.*) n. esse -i. ② *sine struct.*: CIC. Tusc. 1, 16 istuc ... n. -i est ...: quomodo hoc n. -i est? Att. 10, 13, 3 n. -i futurum. 12, 14, 1 n. esse -i arbitror. *al.*

③ quid est -i? *sim. (aliter sub A2, D1a)*: CIC. div. in Caec. 27 in mentem tibi non venit, q. -i sit causam publicam sustinere? (*item c. inf.*: Flacc. 18 faecem civitatum q. est -i concitare? leg. 2, 17 q. ... -i est eadem prope verbis isdem conversa dicere? Tusc. 1, 11 q. -i est haec poetarum ... portenta convincere? *al.*). Phil. 6, 8 q. -i fuit?

④ *adverbiales*: *abl. -o c. adi. (quantitatis praeter l. 29sq.)*: ENN. scaen. 236 (*antea p. 496, 61*) nam, cui, quod agat, institutumst, non ullo -o id agit. CIC. S. Rosc. 20 cum pater ... nullo -o sit occisus, per facile hunc ... de medio tolli posse (28 ut hic n. -o tolleretur. 80 hoc ... n. -o facere potuisti. Cael. 22 quae voluntas facillime fingi, n. -o flecti ... potest. *al.* POLLIO Cic. fam. 10, 31, 6. BELL. Afr. 18, 5 hostibus n. -o campo pulsus. *al.*). Verr. II 5, 175 beneficia populi Romani non minore -o retinentur quam comparantur (Liv. 6, 18, 13 CELS. 7, 26, 2^F. cf. parvo -o: CLAVD. MAM. anim. 1, 11 p. 51, 17 FAVST. REI. grat. 1, 8 p. 24, 26. *nota c. gen.*: AVG. civ. 4, 5 p. 151, 14 non parvo -o devitandae ... cladis). fam. 2, 10, 3 oppugnabam oppidum ... tantis opibus tantoque -o, ut *eqs.* (*nisi ad b*). VARRO rust. 3, 13, 1 nec magno -o (CELS. 7, 5, 1^A. 8, 4, 7). AVR. VICT. Caes. 39, 38 Achilles facili -o pulsus (AMBR. epist. 9, 62, 22 f. -o nullo labore obtruncati. HEGES. 1, 11, 2 -o f. repletas foveae. 1, 30, 3. *al.*). AMM. 16, 12, 22 rectorem ... levi -o trucidandum (20, 10, 2 superavit. 27, 10, 10 HEGES. 2, 15, 8. *al.*). *sine -o* (cf. l. 70): NEP. Ages. 5, 4 s. -o, cum vulerint, nos opprimunt. SEN. benef. 5, 12, 2 s. ullo -o (*opp. difficilis*). PLIN. nat. 21, 60 non s. -o (cf. *Theophr. hist. plant. 6, 7, 3 χαλεπῶς*). HIL. in Matth. 5, 9 s. aliquo -o quaerendi.

⑤ *varia exempla (selecta inde a CIC.)*: PLAVT. Amph. 894 (893 ofuit) illi dudum meus amor -um insonti exhibuit (*al.*, v. vol. V 2, 1428, 8 sqq., cf. *gen. part.*, e. g. exhibere plus -i, *ibid. l. 14 sqq.*). Merc. 740 nimium -i repperi (cf. Rud. 483 repperi -um. Trin. 389 hoc repperi -um. SYMM. epist. 8, 25 -um pro otio repperi). Most. 1100 quid tu porro serere vis -um? Poen. 210 -i sibi qui volet vim parare, navem et mulierem ... comparato. 212 nullae magis res duae plus -i habent (ENN. p. 496, 61. *al.*; cf. e. g. CIC. off. 3, 102 deum nihil habere ipsum -i dicunt, nihil exhibere alteri. Att. 5, 17, 6 satis ... habeo -i in sanandis vulneribus. fam. 2, 10, 2 tantum modo ut haberem -i, quod esset ad laureolam satis. *iunctura -um habere*: POMP. TROG. hist. Iust. 38, 5, 1 ne ... adversus vacuos ... maius -um habeat. SEN. epist. 21, 1 maximum -um tecum habes; tu tibi molestus es). Trin. 847 viden egestas quid -i dat homini misero mali? CIC. Verr. II 3, 1 (*antea*: oneris) quantum in omnem vitam -i suscipere conentur (cf. fam. 2, 14 eius -um sic velim suscipias, ut si esset res mea). rep. 1, 30 quae eos ... et cura et -o solverent. ad Q. fr. 1, 1, 4 ut ultro occurras -is. 1, 1, 7 aliquantum -i sustinere. Q. CIC. pet. 49 studiose inservire -is ac periculis amicorum. CAEL. Cic. fam. 8, 8, 10 Curio ... mihi suo munere -um imposuit. SEN. dial. 5, 9, 4 ad res agendas maioris -i. epist. 90, 18 tecta ... et cibi et quae nunc ingens -um facta sunt obvia erant (cf. facere -um: TERT. coron. 1, 4 qui de habitu interrogatus nomini *Christiano* -um fecerit. adv. Marc. 1, 25, 5 [*opp. salutem*]. pudic. 14, 13 ipse fornicator aliis quoque -um fecit. *al.*). 117, 1 multum mihi -i concinnabis (cf. PS. ATHAN. Lucif. epist. 4 l. 90 singulis -a concinnant). PLIN. nat. 26, 9 neque ipsi ... homines pauciora sibi operā suā -a inportant. AMBR. hex. 3, 2, 7 desinant ... nobis dialecticis disputationibus movere -a (cf. *Basil. hex. 4, 2 p. 80^D πράγματα*). RVFIN. hist. 6, 2, 9 qui ... -a patri de scripturae sensibus ... commoveret inquirens *eqs.* (gr. *πράγματα*). *al.*

⑥ *usu deflexo respicitur potius impensa laboris sim.*: CIC. Att. 5, 12, 1 -um magnum est navigare atque id mense Quintili (*nisi ad a*). *item c. inf.*: PANEG. 5, 9, 3 non parvi -i est imperatorem ... rogare. CLAVD. MAM. anim. 3, 17 p. 188, 6. cf. p. 496, 65). CAES. Gall. 5, 11, 2 ut amissis ... tot navibus reliquae tamen refici posse magno -o viderentur. BELL. Alex. 8, 4 magno -o impetus hostium ... sustineri. SVET. Caes. 23, 2 in magno -o habuit obligare ... magistratus. GELL. 1, 15, 2 quosdam scaterere verbis sine ullo iudicii -o. MIN. FEL. 14, 7 quod utrimque omni -o disseratur. AVG. conf. 2, 3, 5 multorum ... civium ... nullum tale -um pro liberis erat. *al.*

⑦ *speciatim respicitur difficultas, incommodum accusati sim. (exempla selecta inde ab HOR.)*: CIC. Verr. II 2, 135 quod cuique -i conflare volebat. 4, 142 cum audissent ei -um facessitum (*al.*, v. vol. VI 1, 39,

53 sqq.). Catil. 4, 9 an amplius mihi -i contrahatur. Flacc. 14 ad hoc -um conficiendum. off. 3, 112 -um exhiberi patri. Att. 2, 19, 4 impendit -um. 3, 9, 3 fratris miseri -um. fam. 2, 13, 2. HOR. sat. 2, 1, 80 ne forte -i incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum. ORAT. imp. Claud. (Chart. lat. ant. X 418) 3, 9 c(alumniae) caussa -um f(a)l(sum fe)cisse (QVINT. inst. 5, 12, 13. VLP. dig. 3, 6, 1 pr. ut calumniae causa -um faceret. *al.*). SORT. Sangall. 99, 8 -um capitale habes (*eadem verba* 99, 9; cf. 99, 10 causa).

al. accedit interrog. obliq.: EVSEB. EMES. serm. 19, 16 medicus ducebatur ad iudicem et -um habebat, cur loqueretur is, cui incisa fuerat lingua.

⑧ *munus, officium, mandatum sim.*: ① *locutiones usitatae*: a quid tibi -i est in loco vel cum homine? *sim. (sine dat. l. 17)*:

PLAVT. Amph. 350 q. apud hasce aedis -i est tibi? Aul. 427 in aedibus q. tibi meis nam erat -i me absente? Cas. 97 q. tibi -i est mecum? 673 q. cum ea -i tibi? Epid. 499 q. tibi -i est meae domi igitur? Men. 370 q. mecum tibi fuit umquam aut nunc est -i? Mil. 425 quis tu homo es? aut mecum q. est -i? 441 dic mihi, q. hic tibi in Epheso est -i? Most. 945 q. vobis est -i hic? Trin. 1001 q. illi -i fuerit ante aedis meas. Truc. 281 q. apud nostras -i ... est aedis tibi? *al.* TER. Ad. 642 mirabar, q. hic -i esset tibi. *al.* TRIVS or. frg. Macr. Sat. 3, 16, 16 q. mihi -i est cum istis nugatoribus? CIC. Tull. 20 q. vobis ... <i>stic -i in meo est? Att. 10, 12, 1 huic nihil suspicabamur cum hoc mari -i fore. CAES. Gall. 1, 34, 4 q. in sua Gallia ... Caesari ... -i esset.

② *ita -um est sim.*: PLAVT. Bacch. 755 facito ... cum amica sua uterque accubitus eatis, i. -umst (*item loq. is, qui iubet vel praecipit*: Mil. 523 cito transcurrere ... ad nos, i. -umst, [i] -is *fere trad.*). Pseud. 993). Persa 693 i. -umst: mandatae quae sunt, volo deferre epistulas. Poen. 925 (*loco spurio*) i. -um institutumst, non datur cessatio.

③ *cetera exempla*: a usu sollempni; -a imponunt homines hominibus: a sine structuris: in vita privata: PLAVT. Aul. 439 ibi ubi tibi erat -um, ad focum si adesses. Cas. 100 quin potius quod legatum est tibi -um id curas? Cist. 595 perfectum ego hoc dabo -um. Merc. 191 (*loq. servus*) negotiosi eramus nos nostris -is. Mil. 956 hoc -i clandestino ut agerem, mandatum est mihi. TER. Andr. 521 id mi da -i (cf. dare -um [*aliter l. 31*]: CIC. Verr. II 4, 50 sibi istum -um dedisse. *al.* Liv. 1, 9, 11 CVRT. 10, 1, 36. *al.*). 953 Davo ego istuc dedam iam -i. CATO agr. 145, 1 qui custos id -um oleae faciundae curabit. RHET. Her. 1, 1, 1 hoc -um, sc. libri scribendi, suscepimus (*item de scribendo*: 3, 15, 27 quantum suscepimus -i. 3, 21, 34 plus -i suscipiemus [*si recte huc*]. Liv. praef. 11. *alio contextu*: CIC. Verr. I 34 suscepto -o. Cluent. 22. *al.* NEP. Att. 15, 2 numquam suscepti -i eum pertaesum est. *al.*). CIC. div. in Caec. 5 (*antea*: onus huius laboris, i. *accusatoris*) quo in -o. fam. 13, 6, 2 cum maximis societatis -is praesesset. *al. in vita publica*: CATO orat. 162 equis ... publicis -is liberi atque otiosi. CIC. inv. 2, 87 id, quod publice vobis erat -i datum (cf. e. g. LEX Tarent. [CIL I² 590] 1, 21 sqq. quod ... <quoi>que neg(oti) publice ... de s(enatus) s(ententia) datum erit -ive [22] publice gesserit ..., is quoi ita -um [23] datum erit -ive quid publice gesser(it) *eqs.* Vrron. [CIL II² 5, 1022] 80, 8 sq. quot cuique -i publice in colonia) ... datum erit, is cui -um erit *eqs.* -um dare: CIC. Verr. II 1, 130 praetores, quibus erat -um datum. dom. 52 utraque de re. *al.*). Verr. II 4, 92 prae-fuisse huic -o publice legatum Poleam (Balb. 14 cum ... maximis -is praesis. fam. 13, 75, 2 LEX Irnit. 8 C 34). 5, 38 (*antea*: cum esses praetor renuntiatus) quantum -i, quid oneris haberes, numquam cogitasti? 5, 40 ut -um suscipere (Catil. 3, 5 praetores -um suscepunt. Att. 16, 11, 6 fam. 16, 12, 5. *al.*). Mur. 43 provincialium -orum. dom. 23 in eo -o, quod gessit. de orat. 2, 24 quando ages -um publicum? rep. 1, 3 omnis -i publici expertes. Tusc. 3, 57 qui privatum otium -is publicis antetulerunt. Att. 10, 3 quem cuique ... -o Caesar praefecisset (16, 16^a, 5). fam. 3, 8, 9 ne quid mihi ad hoc -i aut oneris accedat. 4, 4, 2 hoc Achaicum -um non recusavisse (13, 29, 3 tantum attigit -i, quantum recusare non potuit. 15, 1, 4). 13, 4, 4 isti -o praepositum esse (CAEL. Cic. fam. 8, 5, 1 SVET. Aug. 33, 3). *al.* SALL. Iug. 85, 3 (*Marius consul factus ad populum*) quantum ... -i sustineam (cf. HOR. epist. 2, 1, 1 cum tot sustineas et tanta -a solus). 85, 28 mihi summum honorem et maximum -um imposuistis. *al. in re militari*: QVADRIG. hist. 47 ut omnes simul suum quisque -um adorti essent (cf. SALL. Catil. 43, 1 eo signo ... cetera multitudo coniurationis suum quisque -um exequeretur). CIC. Manil. 29 (*antea*: virtutes imperatoriae) labor in -is, fortitudo in periculis, industria in agendo. leg. agr. 2, 46 labori et -o praeponi (VERVS Fronto p. 108, 8). Att. 7, 11, 5 -o prae-sum non turbulento (fam. 13, 29, 4 ut non praesesset ulli -o. CAES. Gall. 5, 2, 3 iis, qui -o praefuerant. civ. 3, 61, 3). 7, 17, 4 me ... neque dilectum ullum neque -um suscepisse (BELL. Alex. 9, 2). 8, 3, 5 habui nihil omnino -i. 8, 11^b, 2 illa -a tueri. *al.* CAES. Gall. 7, 61, 2 quos ei -o prae-fecerat (civ. 1, 87, 4 LEP. Cic. fam. 10, 34, 2 HEGES. 3, 3, 2). LENT. Cic. fam. 12, 14, 2 durius vobis efficere -um. NEP. Con. 4, 1 suadere Pharna-

bazo id -i daret. LIV. 23, 31, 8 confecto, quod mandatum est, -o. *al.*
β *accedunt structurae, quae genus mandati indicant:* ut: TER. Andr. 2 poeta ... id sibi -i credidit solum dari, populo ut placerent, quas fecisset fabulas (DON. 'um' modo pro molestia et cura, non labore). Eun. 544 hoc -i ceteri dedere, ut illum quaeram. GRACCH. or. frg. Gell. 10, 3, 3 quaestori ... datum est -um, uti balneis exigerentur, qui lavabantur (RHET. Her. 4, 51, 64 puero -um dederat, ut *eqs.* CIC. Verr. II 2, 173 dat amico ... -um, ... ut *eqs.* 4, 93 -um datur quaestoribus ..., ut *eqs. al.* LENT. Cic. fam. 12, 14, 4 [antea l. 18] ut ... mihi dent -um, ut Asiam obtineam. CAES. Gall. 2, 2, 3 dat -um Senonibus ..., uti *eqs.* BELL. Alex. 9, 1 dat centurionibus -um, ut *eqs. al.* CIC. fam. 15, 4, 10 Quintum fratrem -o praeposui, ut in vicis ... captis ... exercitus collocaretur. S. C. Frontin. aq. 104, 1 (*a. 11 a. Chr.*) ii, quibus -um a senatu est imperatum, ut inspicerent aquas publicas. TAC. dial. 3, 4 si non novum tibi ipse -um importasses, (ut) ... *aliquid* adgregares (adgregare [sine ut] *pars edd.; vix ad l. 21 sqq.*). GELL. 1, 25, 10 non id fuit Varroni -um, ut indutias superstitione definiret. qui (*ubique post iuncturam* dare -um): CIC. Att. 13, 8 velim ... alicui des -um, qui quaerat *eqs.* ad Q. fr. 2, 5, 3. LENT. Cic. fam. 12, 14, 4 ut *consules* ... darent -um, qui Asiam obtineat. BRVT. Cic. fam. 11, 26 videte, quibus hominibus -um detis, qui ad me legiones adducant. NEP. Dion. 8, 2 SVET. Nero 34, 2. *coni. nudus:* NEP. Dion. 9, 3 his ... dat -um, ad Dionem eant inermes. LIV. 3, 4, 9 ut ... alteri consulum -um daretur, videret, ne *eqs.* 4, 45, 4 Tusculanis -um datum, adverterent animos *eqs.* TAC. ann. 3, 73, 3. *inf.:* TAC. ann. 6, 12, 3 dato ... sacerdotibus -o ... vera discernere. *gen. gerund.:* SVET. Tib. 34, 1 dato aedilibus -o popinas inhibendi. TERT. resurr. 39, 1 apostolis nullum aliud -um fuit ..., quam veteris testamenti resignandi et novi consignandi. HIST. AVG. Comm. 4, 2 peragenda ne-cis. *al.* ne: SVET. Aug. 40, 5 -um aedilibus dedit, ne quem ... pate-
rentur *eqs.*

β *usu deflexo:* **α** *i. q. pars agenda, quae alicui rei datur:* RHET. Her. 4, 35, 47 distributio est, cum in plures res aut personas -a quaedam certa dispertiuntur. CIC. off. 1, 79 exercendum ... corpus et ita afficiendum est, ut oboedire consilio ... possit in exsequendis -is. AT. CAP. Macr. Sat. 7, 13, 13 usus anulorum exemptus dexterae, quae multum -orum gerit. SEN. clem. 1, 3, 5 (*antea:* corpus animo deservit) manus, pedes, oculi -um illi gerunt. nat. 1, 17, 2 in nulla re illa *natura* luxuriae -um gessit. epist. 90, 19 omnes istae artes, quibus ... civitas ... strepit, corpori -um gerunt. TERT. adv. Hermog. 15, 3 quid *deo* necesse erat suo opere prolatum etiam materiae -um curare? spect. 8, 8 quae *causa* non pertineat ad proprium eius loci -um vel officium. AVSON. 18 epist. (350 S.) 1.4 solae memoriae -um sparsa colligere, *sc. ut fiat cento.* *al.* **β** *fere i. q. alicuius (rei) commodum, usus sim. (cf. p. 500, 11 sqq.):* TERT. apol. 23, 1 pro suo -o (v. p. 485, 32). anim. 2, 4 ex -o curiositatis. praescr. 36, 1 curiositatem melius exercere in -o salutis tuae.

II *notiones variae (fere minus praevalent respectus necessitatis agen-di):* **A** *proprie:* **1** *usu vario:* **a** *spectat potius ad ea, quae ali-quis agit:* **α** *opera singula:* **①** *indicatur relatio per praepos. vel coniunctionem:* **α** *cum (cf. p. 496, 64):* *respicitur pactio, foedus sim. (sunt qui addant p. 497, 1):* PLAVT. Aul. 461 qui cum opulento pauper homine rem habet aut -um. Cist. 587 mulierem ..., commune quacum id esset sibi -um. Most. 1017 sq. quod ... tecum filius -i gessit.:: mecum ut ille ... gesserit ... -i? ALF. dig. 46, 3, 35 qui cum servo -um contraheret ([*locum delendum censet Mommsen*]). CELS. dig. 12, 1, 32 siquidem nullum -um mecum contraxisti. *al.* *respicitur contentio, certamen sim.:* CIC. Att. 7, 3, 5 cum homine audacissimo ... -um esse. fam. 9, 25, 1 nescis, quo cum imperatore tibi -um sit. 13, 57, 2 ut suum -um, quod habet cum populo Sardiniano, ... conficiat (*cf. 13, 55, 1* contro-versiam). NEP. Dat. 7, 1 intellegebat sibi cum viro forti ac strenuo -um esse. SEN. benef. 2, 17, 4 (*illustratur beneficii dandi usus*) si cum exercitato ... -um est, audacius pilam mittemus. dial. 10, 18, 5 (*ad praefectum an-
nonae*) cum ventre tibi humano -um est. epist. 98, 14 fortunae dicere: 'cum viro tibi -um est; quare, quem vincas'. *al.* **β** *inter:* IVLIAN. dig. 12, 6, 33 quia nullum -um i. nos contraheretur (GAIVS dig. 44, 7, 2, 2. *al.*). HIST. AVG. Pius 9, 8 audito i. ipsum et Eupatorem -o. **γ** *et:* APVL. apol. 32, 1 dixi, cur non arbitrer quicquam -i esse magis et pisci-bus. **δ** *adversus:* TERT. nat. 2, 1, 7 a. haec ... nobis -um est. VET. LAT. I Cor. 6, 1 (Cypr. testim. 3, 44, *sim. cod. 75. al. et VVLG.*) audet quisquam vestrum a. alterum -um habens disceptare apud iniustos (*gr. πρᾶγμα*).

② *cetera exempla:* **α** *in qualibet locutione:* **①** *in vita privata vel quolibet contextu:* **a** *generatim:* PLAVT. Bacch. 229 -um hoc ad me adtinet aruarium. 761 insanum magnum molior -um. Capt. 795 ne quis in hac platea -i conferat quicquam sui. Cist. 783 omnes intus conficient -um (*al., v. vol. IV 196, 44 sqq.; cf. Most. 531* quid ego hodie -i confeci mali!). Epid. 427 si adlegassem aliquem ad hoc -um

minus hominem doctum (*nisi ad ID*). Men. 115 quam rem agam, quid -i geram (*cf. e. g. Persa 714* ille ... scit, quid -i gesserit, qui mihi furtivam ... vendidit. Truc. 383 quod tu hic me absente novi -i gesseris [*agitur de partu infantis*]. gerere -um: CIC. Verr. II 3, 55 eam *uxorem* ipsam suum -um gerere. *al., cf. vol. VI 2, 1946, 21 sqq.*). Merc. 326 ad portum propero: nam ibi mihi -um est. 328 mihi quoque etiamst ad portum -um. Mil. 873 di hercle hanc rem adiuvant; ... lepide hoc succedit sub manus -um (1143 -um omne iam succedit sub manus). 929 insistite hoc -um sapienter. Persa 115 mane quod tu occeperis -um agere, id totum procedit diem (CIC. Verr. II 3, 149. *al.* SEN. dial. 6, 6, 1 [*antea attulit consolationem Liviae oblata*]) tuum illic, Marcia, -um actum [*item c. gen. vel pron. poss. eius, qui vel quod alienae actionis lucrum accipit*: epist. 8, 2 posteriorum -um ago. *al.* AVG. in psalm. 86, 9 -um ventris agitur, non religionis. *al.*]; *al.; cf. PLAVT. Trin. 578* dic, hoc -i quo modo actumst). Poen. 403 detinet nos de nostro -o. Pseud. 423 occisa est haec res, haeret hoc -um. Trin. 795 in huius modi -o diem sermone terere segnitias merast. TER. Phorm. 710 ante brumam ... novi -i incipere. CATO agr. 156, 4 agat, -i siquid habebit (*aliter* CIC. Att. 12, 22, 3 habe tuum -um [*i. tracta tamquam tuum; sim. 13, 49, 2 habuit suum -um Gallus*]). CIC. Quinct. 76 qua ratione Naevius susceptum -um non transegerit (Verr. II 1, 140 ut suscipiant ipsi -um. Att. 12, 19, 4 suscipe totum -um. *al.*). Q. Rosc. 16 socium fallere, qui se in -o coniunxit. Tull. 16 eum -i totius et emptionis suae paenitebat. Verr. II 1, 131 optatum -um sibi in sinum delatum esse. 2, 169 in ... transigendis ... -is *Verris*. Cluent. 71 conditor totius -i. Manil. 34 obeundi -i. *al.* VARRO ling. 5, 95 dicitur ..., qui -um instituit, pedem posuisse. **β** *speciatim respicitur negotiatio quaedam, quae quaestus causa ministeria sim. praestat, res vendit:* SCAEV. dig. 37, 14, 18 v. p. 491, 6. PAPIN. dig. 14, 3, 19, 1 si dominus, qui servum institorem apud mensam pecuniis accipien-dis habuit, ... *postea* idem per libertum -um exercuit. 14, 3, 19, 2 -o tabernae. 31, 77, 16 mensae -um. VLP. dig. 4, 9, 3, 2 tenentur caupones et stabularii, quo exercentes -um suum recipiunt; ... si extra -um recepe-runt, non tenebuntur. PAVL. sent. 2, 8, 1 qui servum ... praeposuit -o. *al.*

② *in re militari vel in vita publica (exempla selecta inde a CIC.):* CATO orig. 83 hostes ... uno ... illo -o sese alligabant. CALP. hist. 8 Ro-mulum ... non multum bibisse, quia postridie -um haberet. COEL. hist. 47 uti ... nihilo minore -o acto gratia minor esset (LIV. 4, 8, 3 id -um, *i. census*, agere. *al.*). CIC. Verr. II 5, 40 ut -um susciperes (Att. 9, 2^a, 2. *al.*). Sest. 66 cuius -i publici curatio *eqs.* Att. 5, 20, 5 multis sauciis nostris incolumi exercitu -um confecimus (11, 16, 1. *al.* PLANC. Cic. fam. 10, 17, 1. *al.*). POMP. Cic. Att. 8, 12^e, 3 possumus ... rem publicam erigere, si communi consilio -um administrabimus. CAES. Gall. 1, 45, 1 quare *Caesar* -o desistere non posset (civ. 3, 112, 12. *cf. BELL. Afr. 45, 4* ut de -o desistas). 3, 18, 5 -i bene gerendi (civ. 3, 97, 1 reliqui -i gerendi. LIV. 3, 26, 3). *al.*

β *adhibetur in locut. brevissima (saepae enuntiato apposita) c. adi. (gen. l. 50) ad iudicium exprimendum (cf. B1):* CIC. har. resp. 17 an ta-cuissem? desertum -um. fin. 2, 1 audax -um, dicerem impudens, nisi *eqs.* Tusc. 1, 86 volgo ... gratulabantur: ineptum sane -um et Graeculum, sed tamen fortunatum. Att. 7, 18, 2 si bellum futurum est, -um utile. 16, 12 de *Ἡρακλειδεῖω* Varronis -a salsa. fam. 3, 12, 1 non horum temporum ... -um.

β *opera complura vel indefinita:* **①** *in qualibet locut.:* **α** *varia exempla (selecta inde a CIC.):* PLAVT. Mil. 71 ut tuo non liceat dare operam -o. 481 non erili -o plus curat, quasi non servitutum serviat? Persa 12 quin *erus* me imperet, quin me suis -is praevalcat. Rud. 89 vos a vestris abduxi -is. Trin. 331 qui eam *rem* perdidit *adulescens?* publicisne affinis fuit an maritumis -is? TER. Haut. 418 filium meum amico ... video inservire et socium esse in -is. CATO orig. 117 ne quid neg(oti) publici ... gere)retur. RHET. Her. 3, 2, 3 appellatur prudentia ... usus complurium -orum. 4, 11, 16 qui magna -a volunt agere. VARRO Men. 338 in foro atque in -is agendis. CIC. Quinct. 62 eques Romanus locuples, sui -i bene ge-rens (Sest. 97 quis ... iste optumus quisque? ... sunt principes consili publici ..., sunt municipales ..., sunt -i gerentes *eqs.* Vatin. 12). div. in Caec. 41 tempus, quod mihi ab amicorum -is datur. Verr. II 2, 6 *provincia*, ubi *cives nostri* libenter -um gerant (5, 157 -i gerendi spes). 2, 108 con-fector -orum. SALL. Iug. 71, 3 -orum curator. 76, 1 -i gratia properare. HOR. epist. 1, 7, 59 *praeconem* gaudentem ... post decisa -a campo. PAVL. FEST. p. 81 homo multis -is exercitus. p. 124 Mercurius a mercibus est dictus; hunc etenim -orum omnium aestimabant esse deum. MELA 1, 57 forum ac -um feminae *Aegyptiae*, viri pensa ac domus curant. *al.*

respicitur id, quod aliquis quaestus causa possidet: PLAVT. Stich. 5 quo-rum *virorum* ... nos -is apsentum ... sollicitae ... sumus. Truc. 139 (*ad ancillam meretricis*) rem perdidit apud vos, vos meum -um abstulistis (*post-
ea p. 494, 58*). CIC. Verr. II 1, 28 qui tum in Sicilia -is Dionis interfuisse. Caecin. 13 ut ... -a mulieris, si qua acciderent, ... susciperet (*cf. 15 illius ... ad omnia mulieris -a parati*). Cluent. 198 qui in agro Larinati praedia, qui

-a ... habent (fam. 1, 3, 1 *Trebonius* in tua provincia magna -a et ampla et expedita habet. 13, 30, 1 habet ... -a vetera in Sicilia. *al.* HOR. sat. 1, 7, 4). rep. 1, 4 in ... studiis vel officiis vel vero etiam -is. Att. 1, 20, 7 Paeti tibi -a commendo (fam. 12, 27 cuius tibi -a, quae sunt in Africa, ... commendo. 13, 33. 13, 44. *al.*). fam. 12, 24^a is procurat rationes -aque Dionysi nostri (*al.*, v. vol. X 2, 1586, 31 sqq.). *al.* ② *significatur genus quaestum, victum petendi sim. (exempla selecta inde a COLVM.)*: CIC. inv. 1, 35 quo in -o, quaestu, artificio sit occupatus (MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 34 p. 90, 13 actus in vita aliquid agentium triplex est, nam aut -um est, ut mercatura, ut militia, ut agricultura et cetera, aut quaestus est ... aut artificium). SALL. Catil. 2, 9 qui aliquo -o intentus praeclari facinoris aut artis bonae famam quaerit. Iug. 4, 1 ex aliis -is, quae ingenio exercentur. 35, 5 Bomilcar ... per homines talis -i artifices itinera egressusque eius ... explorat. *al.* COLVM. 1 praef. 20 rem rusticam ... id esse -um, quod nullius egeat magisterio. 12 praef. 9 *fastidiosas* sordidissimum ... -um ducere ... in villa moram. PLIN. epist. 1, 3, 3 quin tu ... te ... studiis adseris? hoc sit -um tuum, hoc otium. SVET. Aug. 40, 2 ne plebs frumentationum causa frequentius ab -is avocaretur. GELL. 1, 12, 5 cuius parentes ... in -is sordidis versantur. TERT. nat. 1, 10, 27 easdem statuis inducitis formas, ut cuique ... -um ... fuit (*postea*: miles in Marte et in Vulcano faber ferri consecratur). *al.*

② *adhibetur ad continentiam sim. eius, qui se alienis rebus non inmiscet*: *indicandam, sc. c. pron. poss. refl.*: CIC. Lael. 86 qui suum -um gerunt otiosi. off. 1, 29 sunt ..., qui ... suum se -um agere dicant nec facere cuiquam videantur iniuriam (1, 125 peregrini ... officium est nihil praeter suum -um agere. SEN. apocol. 10, 1 ex quo deus factus sum, nullum me verbum fecisse: semper meum -um ago. dial. 9, 8, 7. *al.*). SEN. epist. 14, 11 forensis eloquentia ... adversarios habet; haec *philosophia* queta et sui -i contemni non potest (*item gen.*: DOCTR. apost. 3, 8 esto patiens et tui -i [gr. *ἡσυχός*]). STAT. eccl. ant. p. 164, 3. *cf.* p. 495, 70). *negandam, sc. c. alienus*: HOR. sat. 2, 3, 19 a. -a curo excussus propriis. SEN. dial. 9, 12, 2 a. se -is offerunt, semper aliquid agentibus similes. epist. 70, 10 quid te ... delectat a. -um agere? *al.*

b *spectat potius ad statum vel eventum*: **a** *respicitur status sim. definitus*: ① *in litibus respicitur id, de quo litigatur, vel ipsa actio sim. (cf. l. 61sq. p. 497, 73sq.; exempla selecta inde a CIC.)*: TITIVS or. frg. Macr. Sat. 3, 16, 16, quorum -um est, narrant (i. *item*: CIC. div. in Caec. 20 ad alienam causam, invitis iis quorum -um est, accedere. de orat. 1, 250 QVINT. inst. 12, 8, 7). CIC. Quinct. 42 quid est hoc iudicium in quo iam biennium versamur? quid -i geritur, in quo ille tot ... viros defatigat? 47 nihil hoc tanto -o, nihil tam invidioso iudicio ... uterer. Verr. I 24 instabat iudicium, ei quoque -o fisci Sicilienses minabantur. Cluent. 149 se re ipsa et gesto -o, non lege defendi. Cael. 1 omnibus forensibus -is intermissis (*al.*, v. vol. VI 1, 1052, 83 sqq.). HOR. carm. 3, 5, 53 si clientum longa -a diiudicata lite relinqueret. VAL. MAX. 2, 8, 2 *iudex* in manifesto -o tempus teri passus non est. TAC. dial. 38, 2 apud quos *praetores* quanto maiora -a olim exerceri solita sint. PLIN. epist. 2, 14, 1 raro incidit *causa* vel personarum claritate vel -i magnitudine insignis. 5, 9, 4 qui quid -i haberent (*postea*: ob advocacionem). *ibid.* peractis ... -is. SVET. Cal. 40 si quis composuisse vel donasse -um convinceretur. rhet. 30, 5 *orator ineptus* -um afflixit. CALL. dig. 1, 18, 9 quotiens princeps ad praesides provinciarum remittit -a. VET. LAT. II Macc. 4, 47 (rec. M) si apud Scitas -um dixissent (gr. *ἔλεγον*, rec. L, V, *sim.* al. causam dixissent). VLP. dig. 1, 16, 10 pr. esse aliquem, per quem -a sua provinciales explicant: ergo in adventum successoris debebit ius dicere *proconsul*. SCHOL. Cic. Bob. p. 138, 31 ad res iudiciales et -orum sollemnia. VVLG. exod. 23, 3 pauperis ... non misereberis in -o. CONC.^s I 3 p. 93, 7 papa ... de praesenti -o ... decrevit (gr. I 1, 3 p. 53, 28 τῆς ... ὑποθέσεως, quae vox vertitur etiam I 3 p. 176, 21. *al.*).

② *in scriptis, orationibus sim. respicitur id, quod exponitur, tractatur sim.*: **A** *in doctrina rhet. (cf. l. 35sq.)*: RHET. Her. 1, 8, 13 id *genus narrationis*, quod in -orum expositione positum est (*antea* p. 502, 4). 2, 30, 49 omnia, quae in -o gerundo acta sunt ..., exponemus. 3, 20, 33 cum summam ipsorum -orum imagines conparamus. *al.* CIC. inv. 1, 10 quia et de vi et de genere -i controversia est. 1, 20 difficilioribus ad cognoscendum -is. 1, 30 ab iis, qui audiunt, ita tenetur -um, ut *eqs.* 1, 37 -is ... quae sunt attributa, partim sunt continentia cum ipso -o, partim in gestione -i considerantur, partim adiuncta -o sunt, partim gestum -um consequuntur (*al.*, v. vol. VI 2, 1959, 33 sqq.). 1, 42 eventus est exitus alicuius -i. 1, 43 res ..., quae gestum -um consequuntur. 2, 39 quae sint continentia cum ipso -o, hoc est, quae ab re separari non possint. 2, 45 gesti -i ... narrationem. 2, 62 vis et natura et genus ipsius -i. 2, 86 rem non ex nomine ipsius -i, sed ex consilio eius, qui fecerit, ... considerari oportere. Cael. 55 in crimine ipso nulla suspicio est, ... in -o, quod actum esse dicitur, nullum vestigium sermonis, loci, temporis. part. 121 narratio ...

accusatoris erit quasi membratim gesti -i suspiciosa explicatio. *al.* MART. CAP. 5, 474 nunc argumenta tractentur, quae ... in -o, de quo agitur, posita sunt. *al.* *opp.* persona (homo l. 8): RHET. Her. 1, 8, 13 unum *genus narrationis*, quod in -is, alterum, quod in personis positum est. CIC. inv. 1, 27 eius *generis narrationum* partes sunt duae, quarum altera in -is, altera in personis ... versatur. 1, 34 omnes res argumentando confirmantur aut ex eo, quod personis, aut ex eo, quod -is est attributum. 1, 49 exemplum est, quod rem auctoritate aut casu alicuius hominis aut -i confirmat. 2, 38 suspiciones partim ex -o separatim, partim communiter ex personis atque ex -o proficiscuntur. 2, 42 et ex -orum et ex personarum attributionibus. part. 34 ea *membra narrationis* sunt in personis, in locis, in temporibus, in factis ..., in rerum ipsarum -orumque naturis (*in simili serie*: top. 80). *al.* QVINT. inst. 3, 5, 17 sq. ipsum deinde -um *Apollodorus* sic finit: '-um est congregatio personarum locorum temporum causarum modorum casuum factorum instrumentorum sermonum scriptorum et non scriptorum'; (18) causam nunc intellegamus *ὑπόθεσιν*, -um *περίστασιν*. sed et ipsam causam quidam similiter finierunt, ut Apollodorus -um. BOETH. diff. top. 4, 9, 4 p. 1212^A persona est, quae in iudicium vocatur ...; -um factum dictumve personae, propter quod in iudicium vocatur. *al.* **B** *cetera exempla*: EVANTH. de com. 3, 9 quod *Tarentius* locupletiora argumenta ex duplicibus -is delegerit. HIL. trin. 5, 12 alterius quaestionis -o inmorantes. SERV. Aen. 9, 1 et personae et loca alia sunt et aliud -um incipitur. CLAVD. DON. Aen. 1, 160 p. 38, 27 fit loci descriptio non superflua, sed -o ipsi necessaria. *al.*

③ *quovis contextu*: CIC. Verr. II 1, 101 datam ... esse *pecuniam* tum inter omnes recenti -o facile constabat (5, 15). 2, 108 ne qui forte dubitet, cuiusmodi hoc totum sit -um (4, 77 ignari t. -i. de orat. 1, 164 formam t. -i. *al.* SALL. Iug. 51, 1 facies t. -i varia incerta). 5, 60 in illo omni -o. *al.* SALL. Iug. 98, 1 neque in eo tam aspero -o Metellus territus ... fuit. *al.*

B *respicitur status sim. minus definitus vel eventus complures*: **①** *hominis res agentis (sunt quae ad IB trahere possis; exempla selecta inde a CIC.)*: TER. Hec. 26 ut in otio esset *poeta* potius quam in -o. Eun. 404 eum *regem* ... -i siquando odium ceperat, requiescere ubi volebat. Ad. 20 quorum *nobilium* opera in bello, in otio, in -o suo quisque tempore usust. CIC. Verr. II 4, 137 cum diutius in -o curaue fueram, ut requiescerem *eqs.* Flacc. 92 hominem a -o abducere. off. 1, 156 ut *sapienter* otium suum ad nostrum -um contulisse videantur. CELS. 1, 2, 2 *imbecillius* neque labori se neque exercitationi neque -is credere *debet* (*cf.* e. g. 3, 22, 9 a -is abstinendum est). SEN. dial. 9, 6, 2 his *hominibus* utilior -o quies est. 9, 6, 4 quaedam ... non tam magna sunt -a quam fecunda multumque -orum, ferunt (i. *pertinet ad IC*). PETRON. 56, 7 iam etiam philosophos de -o deiciebat. *al.*, e. g. PS. VARRO sent. 40 ex -o semper otium sumendum. **②** *rerum (exempla selecta)*: CIC. Att. 5, 18, 2, haec, -a sic se habent (i. *ubi scribit, ut*: fam. 2, 5, 1 haec -a quo modo se habeant. 13, 41, 2). 14, 4, 1 tument -a. fam. 14, 7, 2 eius modi spero -a esse, ut *eqs.* 14, 17 nunc, quae sint -a, vides. SALL. Catil. 29, 2 quod plerumque in atroci -o solet. Iug. 1, 4 suam quisque culpam auctores ad -a transferunt. 64, 3 ubi primum potuisset per -a publica. HOR. carm. 3, 29, 49 Fortuna saevo laeta -o. LIV. 5, 16, 2 nec intra muros quietiora -a esse certaminibus patrum ac plebis. MANIL. 3, 162 athla vocant Grai, quae cuncta -a rerum in genera ... coercent. VAL. MAX. 4, 7 praef. laeta ... et prospera -a ... *suffragatione* humana minus indigent. 5, 1, 10 sic mortalium -a fortuna versat. *al.*

2 *opp. consilium, verba, ut -um ad rem veram spectet*: CAES. Gall. 5, 33, 1 quod plerumque iis accidere consuevit, qui in ipso -o consilium capere coguntur (*cf.* SVET. Otho 5, 2 in ipso -o pluris adfuturos). MIN. FEL. 26, 11 magorum et eloquio et -o primus Hostanes ... verum deum ... prosequitur. HIER. hom. Orig. in Is. 7, 1 p. 280, 22 sq. non veritatis -a, sed umbras -orum conspiciebant. EVSEB. EMES. serm. 3, 8 non ... ex his, quae dicimus, efficiuntur -a rerum; sed si confessi fuerimus, ut se res habere videntur, salvabimur *eqs.* *al.*

B *translate*: **1** -um c. *adi. adhibetur ad iudicium exhibendum (cf. p. 500, 45sq.; c. contemptu praeter l. 71)*: *de re corporea*: CIC. Verr. II 4, 32 luteum -um esse *scyphos Pamphili*, non dignum, quod in suo argento Verres haberet. *de homine (vix huc* CIC. Att. 14, 8, 1 Baiana -a): CIC. p. red. in sen. 14 cum hoc homine an cum stipite in foro constitisses, nihil crederes interesse: ... elinguem *hominem*, tardum, inhumanum -um ... diceret. Att. 1, 12, 1 Teucris illa lentum sane -um (*fere eadem verba*: 1, 13, 6). 5, 18, 4 sunt ... -a et lenta et inania. 6, 1, 13 Scrofa vellem haberet ubi posset; est enim lautum -um. 15, 12, 2 o -a non ferenda! quae feruntur tamen (*si recte huc*). ad Q. fr. 2, 12, 4 Callisthenes quidem vulgare et not(h)um (*Shackleton Bailey*) -um, quem ad modum aliquot Graeci locuti sunt.

2 *de daemone*: VET. LAT. psalm. 90, 6 (cod. 300. *al.* = VVLG.) non

timebis ... a -o perambulante in tenebris (gr. *πράγματος*, sc. falso hebr. *דִּבְרִי* ‘-um’ pro *דִּבְרִי* ‘pestis’ vertens, cf. Hier. psalt. sec. Hebr. a peste; inde ARNOB. IVN. ad Greg. 17 l. 120 non timere -um perambulantem in tenebris).

C metonymice de mercibus (collective l. 10): VITA Mauril. (BHL 5730) 9 naves necessaria[e] humanis usibus -a deportantes. EXPOS. mundi 40 -a ... haec optima ... mittere. 51 Macedonia -um ... eicit ferrum et plumam. 57 terra dives in omnibus, fructibus quoque et iumentis et -is. 58 Arelatum ... ab omni mundo -a accipiens. GREG. TVR. Franc. 9, 22 navis ab Hispania una cum -o solito ad portum eius Massiliae adpulsus est. ISID. orig. 14, 3, 28 Aegyptus ceterorum quoque -orum adeo copiosa, ut impleat necessariis mercibus etiam orbem terrarum. al.

appendix stilistica: 1 additamenta selecta, quae indicant:

a quis (quid) -um agat vel habeat sim.: per pron. poss.: PLAVT. Mil. 71 tuo. Persa 12 suis. Rud. 89 vostris. et passim (pron. poss. refl. c. acumine v. p. 500, 18. 501, 24 sqq.). per pron. demonstr. vel relat.: PLAVT. Bacch. 229 hoc. Cas. 100 quod. Cist. 587 id. et saepe. per adi.: PLAVT. Mil. 481 erili. RHET. Her. 1, 1, 1 familiaribus (al., v. vol. VI 1, 247, 64 sq.). CIC. inv. 2, 132 alienis (top. 66 HOR. sat. 2, 6, 33. al.; cf. p. 501, 31 sqq.). leg. agr. 1, 8 privatum (al., v. vol. X 2, 1395, 64 sqq.). SALL. Iug. 105, 1 communibus (SEN. dial. 8, 3, 5. al.). VAL. MAX. 6, 6 ext. 1 humana (CVRT. 5, 11, 10 IVV. 14, 264 CALP. decl. 52 ARNOB. nat. 3, 19. al.). per gen.: CIC. div. in Caec. 41 amicorum (de orat. 1, 78 fam. 4, 6, 2. 5, 8, 5 SVLP. RVF. Cic. fam. 4, 5, 3 SALL. Catil. 54, 4. al.). Verr. II 1, 28 Dionis (item nomen proprium: Att. 1, 20, 7 Paeti. fam. 12, 29, 2. al.). Caecin. 13 mulieris (15). de orat. 3, 131 privatorum (3, 135 SEN. epist. 110, 2. al.). al.

b ad quem (quid) -um pertineat: per adi.: PLAVT. Trin. 331 publicis ... an maritumis -is? (al., v. vol. X 2, 2454, 49 sqq.). CIC. off. 1, 135 domesticis (Att. 1, 17, 6 fam. 5, 8, 5). Att. 2, 21, 4 propter Clodianum -um (cf. 12, 27, 1 de Siliano -o. 12, 28, 3 de Castriciano -o. 13, 30, 1 [2] confecto -o Faberiano. 14, 20, 2 in Albiano -o. al.). 11, 24, 5 Africanum -um, i. bellum (item c. adi. loci: 14, 17, 2 de Buthrotio -o. al.). al. PS. SALL. rep. 2, 2 urbanis (LIV. 1, 55, 1 PLIN. epist. 7, 30, 2 AMM. 28, 4, 1. al.). COLVM. 11, 1, 16 agrestis (PLIN. nat. 18, 274). PLIN. nat. 10, 21 nuptialibus. al. per gen.: CIC. S. Rosc. 121 rei familiaris -o. Font. 18 rei publicae (Pis. 82 TAC. ann. 4, 40, 6 PLIN. epist. 7, 15, 2. al.). Att. 2, 6, 2 de Quinti fratris -o (cf. 6, 3, 5 in Appi -o. al.). al.

c genus sim. mercis: materies (cf. iocum p. 496, 43 et fortasse p. 496, 5): PLAVT. Bacch. 229 aurarius (v. p. 499, 72). PAVL. FEST. p. 27 abietaria (v. vol. I 94, 19). VIR. ill. 72, 1 pater ... carbonarium -um exercuit. origo: HOR. epist. 1, 6, 33 cave, ne portus occupet alter, ... ne Bithyna -a perdas.

2 persaepe gen. part.: v. supra sub IA2, D1a et e. g. p. 496, 68 sq. 71 sqq. 497, 48 sq. 500, 1 sqq.

3 synonyma et opposita selecta: a pro syn. est vel iuxta ponitur: cura: CIC. Verr. II 4, 137 Tusc. 4, 74 off. 1, 13 fam. 9, 10, 3. al. COLVM. 12 praef. 7 IVV. 11, 183 ARNOB. nat. 5, 12 p. 263, 18. 5, 17. al. negotiatio: v. p. 485, 74. onus: CIC. div. in Caec. 5 Verr. II 1, 62, 2, 1. 5, 38. al. VELL. 2, 114, 1 GELL. 16, 13, 7. al. res: PLAVT. Aul. 461 Epid. 428 Mil. 873 Pseud. 423 RHET. Her. 3, 22, 36. al. CIC. inv. 1, 10 Cluent. 149 de orat. 2, 141. al. MARCELL. Cic. fam. 4, 11, 1 HOR. sat. 2, 3, 19. al. sollicitudo: CIC. Cluent. 169 Tusc. 4, 74 CELS. 3, 23, 3 ARNOB. nat. 5, 17. al. b opp. vel disting.: otium: v. vol. IX 2, 1186, 81 sq. persona: v. p. 502, 3 sqq.; ceterum: SEN. dial. 5, 6, 5 epist. 93, 1 PLIN. epist. 2, 14, 1. COD. Iust. 1, 14, 2 (a. 426). al.

deriv.: negotialis, negotiolum, negotior, negotiosus.

negr- v. etiam necr- vel nigr-.

Ramminger-N. H.

?negritu in auguris significat egritudo FEST. p. 165. obscurum, nisi corruptum (subesse vocem c. ritus compositam vel a niger derivandam putant plerique, v. Pieroni, comm. 2004, 68).

negumo, -äre. [a negare, quod amplificatum est sec. verbum oppositum autumare ‘asserere’ (i. quasi ‘autem dicere’), v. Dunkel, Lex. der indogerm. Partikeln II, 2014, 344. Mei.] fere i. q. negare: MARCIUS carm. frg. 3 quamvis (noventium duonum) -ate (i. i. ‘nuntium bonum’, si recte coni. Bücheler, Kl. Schr. I 415, mov-cod.; explicat FEST. p. 165 ‘-ate’ ... significat ‘negate’).

negūt- v. negot-.

nei v. 4. ne, sc. p. 283, 7 sq., et ni.

neiasar. nomen peregrinum herbae q. e. artemisia monoclona: PS. APVL. herb. 10 l. 18 Aegyptii appellant (aneses, alii -r) (codd. HaVγ, aliter cett.). Spoth.

neio v. neque.

neive v. neve.

[nelanteria ORIBAS. eup. 2, 1 N 2 Aa p. 491. nomen speciei cuiusdam errore fictum sec. rec. La ibid. (sc. sub littera N) melantheria, cui gr. N 3 subest compar. μελαντέρα, sc. νάρκος, versiones lat. addunt virtutes, quae gr.

N 4 tribuuntur radici narcissi. locum fusius explicat Fischer, Galenos 12, 2018, 61 sqq.] Bk.

[nelatrofium i. sentexin GLOSS.; cf. ibid. marasmus: -um (‘vel atrophia?’ Goetz). corruptum; ad rem cf. Theod. Prisc. log. 68 syntexis vel atrofia.]

nēma, (-atis) n., vñµa. [e coni. dub. TERT. pall. 3, 6 a -e (animata trad., v. Turcan, 2007, ad l.).]

i. quod netum est, filum sim.: MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7 (inter species pertinentes ad vectigal) vestis serica ..., -a sericum.

nemecon. nomen Aegyptium herbae sceleratae: PS. APVL. herb. interpol. 8 adn. 15 Aegyptii senecon, idem -n (cod. Ha solus variando addit Aegyptii sinechon, idem nenechon. i. rec. orig., ubi sedne-, enne- var. ll.).

nēmen, -inis n. a nere sec. stamen et gr. vñµa. [restit. e coni. in versibus quibusdam (quos enumerat Liberman, Rev. Phil. 78, 2004, 68 sq.), receperunt edd. rec. l. 18.]

i. quod netum est: rete: MANIL. 5, 663 incautos ... trahent malarum -e thynnos (Housman, nom-, num-codd., cetera v. Hübner, ed. et comm. 2010, ad l.). filum: CE 436, 11 (Romae, saec. II²; cf. 8 Parcae nevere super vobis vitalia fila) nobis ... alia est trino de -e fati dicta dies leti.

[nemenepsa v. vol. VIII 645, 53.]

nemesiacus v. Onom.

[nemicat scribitur pro inimicet TAB. devot. Année Épigr. 2007 n. 618 (Altini; saec. II/III).]

nēmīrum v. nimirum.

?nemis v. nimis.

Spoth.

***nēmo**, -inis pron. indef. [vox composita e particula *ne- et forma varia substantivi homo, -inis, sc. hemō (cf. Paul. Fest. p. 100 ‘hemonem’ hominem dicebant) < *h₂m-ōn- < *d^hg^h-m(m)-ō/on- (v. de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 288; cf. got. guma ‘vir’, lituan. vet. žmuō ‘homo’); aliter, sc. a *ne homō, derivat Livingston, A Linguistic Comm. on Liv. Andr., 2004, 34. Mei.] de origine: FEST. p. 162 ‘-o’ compositum videtur ex ‘ne’ et ‘homo’: quod confirmatur magis, quia in persona semper ponitur, nec pluraliter formari solet, quia intellegitur pro ‘nullo’ (sim. al., v. p. 282, 52 sqq.). PRISC. gramm. II 207, 2 ‘-o’ ..., sive ex hoc, sc. ‘homine’, compositum, ut quibusdam videtur, seu non, communis est generis. scribitur litteris gr. p. 514, 25. notatur ne(mini) CIL III 8438 (saec. I).

NOT. Tir. 90, 64 -o. de genere: pronomen esse testantur CHAR. gramm. p. 203, 13 (sim. DIOM. gramm. I 333, 27 EXC. Bob. gramm. I 561, 11). CLEDON. gramm. V 50, 26. PS. ASPER gramm. V 550, 37 pronomina privativa, ut nequis, neuter, -o. communis generis esse testantur AVG. gramm. p. 31, 3 M. (sed Martorelli -o delet). CLEDON. gramm. V 50, 26 c. g. esse non ambigendum est; denique feminino lectum est apud Terentium, ‘ut illum -o nostrarum quisquam vidit’ (falso legit Eun. 678 nostrarum numquam quisquam vidit). PRISC. l. 35. de formis: desunt formae plur. (cf. l. 32); sing. occurrit saepissime nom., saepe acc. (praecipue in orat. soluta), ceterum dat. -i (-e p. 510, 46) inde a PLAVTO, rarius aliae formae (pro quibus vox q. e. nullus adhibetur). gen. -is testantur FEST. p. 162 (afferens CATO orat. 197. ENN. p. 514, 22). NON. p. 143, 14 -is positum pro nullius (afferens PLAVT. p. 505, 49. LVCIL. p. 505, 62; utrumque locum affert PRISC. gramm. II 207, 4, PLAVTI locum afferunt CHAR. gramm. p. 175, 10 [ex Romano]. 203, 13 DIOM. gramm. I 333, 27 EXC. Bob. gramm. I 561, 11). GLOSS. -is: nullius. apud auctores praeter locos supra laudatos: COMM. apol. 359 -is, restit. PLAVT. Bacch. 1201 ne(min)is (Leo; alii alia). gen. -i testatur MAR. VICTORIN. gramm. 4, 8 genetivum casum aliter quam nos veteres extulerunt. abl. -e: PLAVT. Cist. 87 Mil. 1062 TAC. hist. 2, 47, 3 ann. 16, 27, 2 SVET. Aug. 45, 4. al. CE 112, 4 (saec. II²). TERT. paenit. 11, 6 CYPR. laps. 33. al., saepius inde a saec. IV. vocativo caret sec. PRISC. gramm. III 23, 10. de prosodia: primum -ō, sed -ō saepe inde ab Ov., e. g. am. 1, 8, 43 met. 15, 600. de notione: fere i. q. nullus (v. etiam l. 33. 52): DON. Ter. Andr. 506, 3 est ‘-em’ n. hominem. SYNON. Cic. p. 435, 33 -o. n. (n)ullus quisquam. cf. differentias: CHAR. gramm. p. 401, 11 n. est tam in re quam in persona; -o in persona dicitur. DIFF. Suet. p. 312, 28 -o ad personam pertinet praesentem, at n. in utroque genere, id est n. equus, n. homo. ISID. diff. 1, 387 -em ad hominem referimus, n. ad omnia. sim. al. cetera: MAR. VICTORIN. gramm. 4, 8 ad homines solos pertinet (aliter PRISC. gramm. II 207, 15 non solum de hominibus dicitur [affert VERG. p. 508, 5]). GLOSS. -o: οὐδείς ἔπ’ ἀνθρώπων. οὐδείς. μηδείς. -em: μηδένα. sim. al. legitur inde a LIV. ANDR. per totam fere latinitatem, sed paulo rarius apud poetas epicis, e. g. VERG. quater, LVCAN. et VAL. FL. nusquam, SIL. ter, STAT. quater; in versibus frequentant maxime SEN. trag. (38^{ies}), MART. (32^{ies}), IVV. (35^{ies}).

[val. nimeni, tusc. vet. et rust. nim(m)o et cors. nim(m)u cum syn. niuno confusa, sard. centr. nēmos et mer. nēmus. cf. M.-L. 5886. Tiktin-Miron³ II 813 sq. Battisti-Alessio IV 2586. Wagner II 161. Wartburg VII 92. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. memini p. 514, 43. 48. 515, 34, [Sx.]

50 utrumque locum affert PRISC. gramm. II 207, 4, PLAVTI locum afferunt CHAR. gramm. p. 175, 10 [ex Romano]. 203, 13 DIOM. gramm. I 333, 27 EXC. Bob. gramm. I 561, 11). GLOSS. -is: nullius. apud auctores praeter locos supra laudatos: COMM. apol. 359 -is, restit. PLAVT. Bacch. 1201 ne(min)is (Leo; alii alia). gen. -i testatur MAR. VICTORIN. gramm. 4, 8 genetivum casum aliter quam nos veteres extulerunt. abl. -e: PLAVT. Cist. 87 Mil. 1062 TAC. hist. 2, 47, 3 ann. 16, 27, 2 SVET. Aug. 45, 4. al. CE 112, 4 (saec. II²). TERT. paenit. 11, 6 CYPR. laps. 33. al., saepius inde a saec. IV. vocativo caret sec. PRISC. gramm. III 23, 10. de prosodia: primum -ō, sed -ō saepe inde ab Ov., e. g. am. 1, 8, 43 met. 15, 600. de notione: fere i. q. nullus (v. etiam l. 33. 52): DON. Ter. Andr. 506, 3 est ‘-em’ n. hominem. SYNON. Cic. p. 435, 33 -o. n. (n)ullus quisquam. cf. differentias: CHAR. gramm. p. 401, 11 n. est tam in re quam in persona; -o in persona dicitur. DIFF. Suet. p. 312, 28 -o ad personam pertinet praesentem, at n. in utroque genere, id est n. equus, n. homo. ISID. diff. 1, 387 -em ad hominem referimus, n. ad omnia. sim. al. cetera: MAR. VICTORIN. gramm. 4, 8 ad homines solos pertinet (aliter PRISC. gramm. II 207, 15 non solum de hominibus dicitur [affert VERG. p. 508, 5]). GLOSS. -o: οὐδείς ἔπ’ ἀνθρώπων. οὐδείς. μηδείς. -em: μηδένα. sim. al. legitur inde a LIV. ANDR. per totam fere latinitatem, sed paulo rarius apud poetas epicis, e. g. VERG. quater, LVCAN. et VAL. FL. nusquam, SIL. ter, STAT. quater; in versibus frequentant maxime SEN. trag. (38^{ies}), MART. (32^{ies}), IVV. (35^{ies}).

[val. nimeni, tusc. vet. et rust. nim(m)o et cors. nim(m)u cum syn. niuno confusa, sard. centr. nēmos et mer. nēmus. cf. M.-L. 5886. Tiktin-Miron³ II 813 sq. Battisti-Alessio IV 2586. Wagner II 161. Wartburg VII 92. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. memini p. 514, 43. 48. 515, 34, [Sx.]

minime p. 510, 70 (-o falso trad. CIC. Att. 7, 3, 8, corr. Watt), ne CIC. fam. 10, 31, 5 PLIN. nat. 20, 1 (restit. PLAVT. Pseud. 805), nullus p. 507, 40. 509, 54 et MART. 9, 67, 2 (in falsa var. l. CIC. Cael. 56 de orat. 2, 278); restit. pro nominare ASCON. tog. cand. p. 71, 13 (cf. var. l. CIC. Caecin. 79); in falsa var. l. pro modo PLIN. nat. 7, 83. GELL. 4, 1, 5 (-o codd. plerique, v. Holford-Strevens, Class. Quart. 43, 1993, 294 sq.).]

materiam sic digerendam esse censuimus:

I exempla sec. notionem et usum digesta; -o pertinet ad: **A** hominem, sc. masc. vel utriuslibet generis l. 46 (in responso p. 506, 53), fem. generis p. 506, 75. **B** deum: p. 507, 12. **C** animal: p. 507, 35. **D** rem: p. 507, 41.

II grammatica et stilistica:

A definitur extensio negationis, sc.:

1 ad quem negatio pertineat; definitur: **a** multitudo, sc. per gen. p. 507, 55, praepos. p. 508, 37. **b** homo, sc. per vocem appositam p. 509, 15, enunt. relat. p. 510, 18, gen. qual. p. 510, 39.

2 plenitudo sim. negationis: **a** augetur: p. 510, 42. **b** restringitur: p. 510, 61.

B adhibetur pro adi.: p. 510, 68.

C cum enunt. relat. consec. q. d., quod inducit: **1** qui: p. 511, 4 (c. verbis variis p. 511, 4, esse p. 511, 25). **2** quin: p. 511, 55.

D de modo, quo enuntiata eorumve partes iunguntur:

1 post negationem per -o expressam inducuntur nova, in quibus: **a** negatio pergit: p. 511, 69 (iunguntur partes eiusdem enunt. p. 511, 70; iunguntur enunt. sequentia per coniunctionem p. 512, 5, per asyndeton p. 512, 36, altero pron. addito p. 512, 39). **b** negatio tollitur: p. 512, 63 (seq. coniunctio p. 512, 63, asyndeton p. 513, 35).

2 exponitur expresse aliquid, quod iam negatio per -o expressa continet: **a** respic. homo, de quo negatio fit: p. 513, 56. **b** cetera exempla: p. 514, 11.

E de negationibus duplicatis: **1** negatio abundat: p. 514, 19 (accedit particula vel pron. negativum p. 514, 20, verbum negativum p. 514, 55). **2** negatio per alteram tollitur: p. 514, 59 (iunctura non -o p. 515, 16).

F de congruentia numerorum: p. 515, 36.

G de generibus enuntiati, in quibus -o rarius occurrit: **1** in iusso sim.: p. 515, 55. **2** in enunt. secund. c. ut: p. 515, 64.

H de vocibus oppositis et similibus: **1** opp. pronomina: p. 515, 73. **2** variat c. voce q. e. nullus: p. 516, 27. **3** adhibetur -o in contextu minus usitato: p. 516, 36.

i. q. nullus (homo), οὐδείς (quod fere gr. respondet, sed μηδείς sim. p. 508, 35. 74. 509, 64. 513, 3):

I exempla sec. notionem et usum digesta; -o pertinet ad: **A** hominem: **1** masculini vel utriuslibet generis: **a** quolibet contextu: **a** usu vario (exempla selecta inde a LVCIL.): LIV. ANDR. trag. 8 -o haec vostrorum ruminetur mulieri. NAEV. trag. 58 p. 511, 5. PLAVT. Capt. 764 -is miserere certumst, quia mei miseret -em. 808 sues, quarum odore praeterire -o pistrinum potest (Pseud. 808 me -o p. minoris quisquam nummo ut surgam subigere. TER. Eun. 487 p. 510, 21. CVRIO avus or. frg. Cic. inv. 1, 80 [= Rhet. Her. 2, 20, 33] -o p. uno aspectu neque praeteriens in amorem incidere. et saepe). Cas. 697 -o audet prope accedere (CATO erat. 42 p. 509, 29. QVADRIG. hist. 10^b CAES. Gall. 1, 18, 3. al.). al. ENN. scaen. 244 quod est ante pedes, -o spectat (CIC. Q. Rosc. 28 p. 512, 65). al. CAECIL. com. 120 meae morti remedium reperibit -o (TAC. ann. 14, 3, 2). TER. Hec. 237 heri -o voluit ... te intro admittere (CALP. hist. 27 CIC. Cato 32. al.). Phorm. 338 -o satis pro merito gratiam regi refert (PETRON. 77, 1. al.). al. CATO orat. 183 testimonium adversus clientem -o dicit (RHET. Her. 2, 10, 14 CIC. S. Rosc. 58. al.). al. SCIP. min. or. frg. Gell. 5, 19, 16 ut ad censum -i necessus sit venire. TVRPIL. com. 199. LVCIL. 1010 -is ingenio tantum confidere oportet. 1219 -o hic vindicias neque sacra veretur (AFRAN. com. 31 [ego] si non verear, -o vereatur tui. al.). AFRAN. com. 78 cur nimium adpetimus? :: -i nimium bene est. POMPON. Atell. 81 si eum -o vocat, revortit maestus (CIC. dom. 88. al.). CIC. S. Rosc. 65 -o ... putabat eqs. (Caecin. 21. al.). Verr. II 1, 147 -o dubitat, quin eqs. ([item c. quin: 2, 33 Cluent. 98. al.]. NEP. Hann. 1, 1. al.). 2, 30 dubium -i est, quin eqs. ([item c. quin: Manil. 43. al.]. 4, 91 ut de istius facto d. esse -i possit. al. NEP. Con. 1, 3. al.; cf. QVINT. inst. 10, 1, 12 pro 'scio' ... dicimus '-i d. est'). al.

β iuxta locut. exceptionem sim. indicantes: ① exempla varia: PLAVT. Amph. 833 ut mihi extra unum te mortalis -o corpus corpore contigit (CIC. Verr. II 3, 142. Catil. 1, 13 in qua urbe -o est e. istam coniurationem perditorum hominum, qui te non metuat. dom. 108). 855

nunc quidem praeter nos -o est (al., v. vol. X 2, 992, 31 sqq.; addas e. g. R. GEST. div. Aug. 12). CATO agr. 5, 3 duas aut tres familias habeat vilicus, unde utenda roget ..., praeterea -i (al., v. vol. X 2, 1008, 29 sq.). orat. 160 -o antea fecit (CIC. Mur. 8 cum praemia mihi tanta ... sint data, quanta a. -i. al. CVRT. 7, 7, 7. al.). CIC. leg. agr. 2, 3 quo modo pauci nobiles in hac civitate consules facti sunt, novus ante me -o (Catil. 4, 5 qui honos togato habitus a. me est -i. al. CAES. civ. 3, 61, 2 a. id tempus. al.). Att. 14, 1, 1 in sermonem se ... praeterquam Lepido venisse -i (CATVLL. 81, 1 Liv. 23, 8, 5. CIL VI 37156, 6 [saec. I a. Chr.] in hoc sepulchrum inferetur -o p. quorum nomina supra inscripta sunt). ANTON. Cic. Att. 10, 8^a, 1 mihi -em esse cariorum te excepto Caesare meo (Ov. met. 8, 867 SEN. suas. 6, 14. al.; cf. SEN. contr. exc. 4 praef. 10 hoc exemplo). al. ② in structura c. nisi (aliter p. 514, 71 sqq.): PLAVT. Bacch. 369 quo -o advenit, n. quem spes reliquere omnes (CIC. Brut. 23 dicere ... bene -o potest, n. qui prudenter intellegit. al. VARRO rust. 2, 1, 5 p. 515, 2. CIL I² 1813, 6 n. quorum nomina ins(c)ripta s(unt), inferetur -o. al.). Rud. 970 dominus huic ... n. ego -o natust. al. TER. Andr. 697 hanc n. mors mi adimet -o. Hec. 141 -o ad te venit n. cupiens tui (item c. part. vel adi.: RHET. Her. 4, 4, 7 n. eruditus. CIC. inv. 1, 3 profecto -o, n. gravi ac suavi commotus oratione, ... ad ius voluisset sine vi descendere. Verr. II 3, 219. Pis. 43 quod accidere -i potest n. nocenti. al. PVBLIL. sent. I 24. al.). RHET. Her. 2, 6, 9. CIC. Phil. 9, 3 hunc honorem statuae -i tribuendum censuit, n. ei, qui ferro esset in legatione interfectus (de orat. 3, 223 verba ... -em movent, n. eum, qui eiusdem linguae societate coniunctus est. Lael. 97 IAVOL. dig. 41, 8, 7. al.). al. CIL I² 1212, 6 in hoc monumento -em inferri ... licet, n. eos lib(ertos), quibus hoc testamento dedi. PVBLIL. sent. P 11 perdendi finem -o n. egestas facit. Liv. 3, 31, 8 daturum leges -em n. ex patribus aiebant (27, 8, 2. cf. CIL XIV 553 [saec. I/III] (hic -e(m) liceat poni n. de meis). al. c. alius: PLAVT. Pseud. 26 has litteras ... n. Sibulla legerit, interpretari alium posse -em. RHET. Her. 2, 4, 6. CIC. Verr. II 3, 56 quod n. mulieri et decumano patebat alii -i. Pis. 94 admonebit ... -o alius n. rei publicae tempus. al.

γ in locut. praestantiam, perfectionem sim. indicantibus, sc. in comparatione (v. etiam p. 511, 40 sqq.): PLAVT. Bacch. 616 nequior nemost neque indignior, quod di bene faciant neque quem quisquam homo ... amet (item c. adi. compar.: Cas. 244 p. 507, 73. Persa 648 -o quisquam acceptior. al. TER. Eun. 226 hoc -o fuit minus ineptus, magis severus quisquam nec magis continens. al. LVCIL. 496 AFRAN. com. 250 CIC. Quinct. 97. al.). Truc. 340 me -o magis respiciet quasi ... fuerim mortuos. al. ENN. ann. 373 quem -o ferro potuit superare nec auro. scaen. 428. TER. Hec. 281 -i plura acerba credo esse ex amore homini umquam oblata quam mi. al. ACC. trag. 465 quid si ex Graecia omni illius par -o reperiri potest? (CIC. de orat. 1, 122 tibi par ... -o umquam fuit in dicendo. Brut. 126 eloquentia ... nescio, an habuisset p. -em. Att. 4, 15, 6. al. BELL. Hisp. 25, 3. al.). CORNELIA epist. frg. 2 -em inimicum tantum molestiae ..., quantum te ob has res, mihi tradidisse (CIC. de orat. 2, 122 iudico -em omnium oratorum tot et tanta, q. sint in Crasso, habuisse ornamenta dicendi. al.). QVADRIG. hist. 7 virtute bellica -i concedebat (CIC. Deiot. 28 quam -i in illa causa studio et cupiditate concedere solebat! al.). RHET. Her. 4, 20, 28 -em prae se ducit hominem (CIC. S. Rosc. 135 ut hominem p. se -em putet). CIC. Quinct. 31 ita ... excellunt, ut -o nostro loco natus assequi possit. al.

δ in responso negantis; respondetur quaerenti: **a** num aliquis sit sim. (cf. p. 507, 2): PLAVT. Cist. 87 tu enumquam cum quiquam viro consuevisi? :: nisi quidem cum Alcesimarcho, -e. Most. 474 numquis est, sermonem nostrum qui aucupet? :: tutum probest. :: circumspecte etiam. :: -ost (Trin. 70 n. est hic alius praeter me atque te? :: -o est. TER. Eun. 549 n. hic est? -ost; n. hinc me sequitur? -o homost. CIC. S. Rosc. 107 numquisnam praeterea? -o est, iudices. al.). TER. Hec. 66 utine eximium -em habeam? -em (CIC. Verr. II 4, 143 -o erat ... laudator ...? -o. Brut. 186. Tusc. 1, 9 -o ergo non miser. :: prorsus -o. VET. LAT. Ioh. 8, 11 [cod. 5. al. et VVLG.; gr. οὐδείς]). Eun. 1032 ecquis me hodie vivit fortunator? -o hercle quisquam (CATO orig. 95^d CIC. Tusc. 1, 87). CIC. Verr. II 4, 146 magistratus aliqui? -o; senator? ne id quidem. Sest. 105. PETRON. 139, 3 quaerere ... coepi, num aliquis me quaesisset; '-o' inquit 'hodie'. QVEROL. p. 11, 1 nulli ... mortem optasti? :: -i. **β quis sit sim.:** PLAVT. Amph. 382 qui nunc vocare? :: -o, nisi quem iusseris. LVCIL. 836 quis tu homo es? -o sum homo. CIC. Quinct. 74 quis est, qui fraudationis causa latuisse dicat ...? -o invenitur. Q. Rosc. 14 quis spondisse me dicit? -o. al. LVCR. 5, 6 p. 509, 67. SEN. contr. 7, 1, 23 quis accusator fuit? '-o'; quis testis, immo qui testes ...? '-o' inquit; quis de te pronuntiavit? '-o'. VAL. MAX. 7, 2 ext. 12 Anaxagoras interroganti cuidam quisnam esset beatus '-o' inquit 'ex iis, quos tu felices existimas'. PERS. 1, 2 'quis leget haec?' ... -o hercule; '-o?' vel duo vel -o. al.

2 feminini generis (disting. femina: Ov. rem. 747 cur -ost, Hecalen,

nullast, quae ceperit Iron?): PLAVT. Cas. 181 vicinam -em. Curc. 26 num tu pudicae cuiquam insidias locas ...? :: -i. Merc. 520 de lanificio -em metuo, una aetate quae sit. TER. Andr. 506 hoc ego scio unum, -em peperisse hic (DON. *ad loc.* 1 '-em' dicendo maiorem confirmationem fecit: non solum Glycerium non peperisse, sed -em. 4 nota in feminino genere etiam '-em' positum). TITIN. com. 158 quod rogas -em decet bonam (...) (bonum var. l.). VET. LAT. Luc. 4, 26 (cod. 5; *antea*: multae viduae erant) ad -em eorum missus est Helias nisi *eqs.* (gr. *οὐδέμιν*, cod. 8. *al. et Vulg.* nullam). CE 1823, 1 p. 509, 69. CAES. AREL. reg. virg. 15, 1 ut -o per otium somno gravetur (*item in regula virginum*: 17, 1 sq. [*pendet a regula monachorum* Ps. AVG. reg. II 4 sq.]).

B deum (cf. *angelos* p. 509, 6. 513, 66): LVCIL. 20 (*loq. deus*) ut -o sit nostrum, quin aut pater optimus divum, aut Neptunus pater, ... Quirinus pater siet. CIC. nat. deor. 1, 121 -em deo nec deum nec hominem carum (cf. -o deus: VET. LAT. I Cor. 8, 4 [cod. 75. *al.*] -o d. nisi unus [gr. *οὐδείς*, *Vulg.* nullus]. TERT. apol. 10, 6 ante Saturnum d. penes vos -o est. adv. Marc. 2, 1, 2 quod -o sit d. ille, qui creatori superducitur. 4, 18, 5 Iohannes ... certus erat -em d. praeter creatorem). VERG. Aen. 9, 6 quod ... divum promittere -o aunderet (*explicit*. CHAR. gramm. p. 124, 1 pro 'nullus divum'. SERV. '-o' pro 'nullus' posuit; et est acyrologia: nam 'divum -o' non possumus dicere, cum proprie '-o' sit 'ne [nec var. l.] homo'. cf. -o deorum p. 508, 6sq. et IREN. 2, 1, 5 -em ... horum d. omnium esse deum). SEN. rem. fort. 2, 5 -o mihi istud, sc. *mori*, minari immortalis potest (CIL VI 9657 [*christ.*]). TERT. nat. 2, 12, 9 *Terra et Caelum* ante Saturnum -em procreaverunt. adv. Val. 12, 1 facti omnes quod unusquisque, -o aliud (*de aeonibus ut*: IREN. 2, 13, 6). IREN. 2, 1, 2 quemadmodum ... poterit super hunc *deum* alia plenitudo aut ... alius deus esse, cum oporteat deum ... omnia circumcontinere et circumcontineri a -e? 3, 6, 2 -o ... alius ... deus nominatur ..., nisi qui est omnium deus. *al. apud* TERT. et IREN. *iuxta* nisi deus *sim.*: CIC. div. 1, 127 quod cum -o facere n. deus possit. VET. LAT. gen. 31, 44 (cod. 100) -o nobiscum est, n. deus (gr. *οὐδείς*, om. *Vulg.*). Matth. 19, 17 (cod. 12, *sim. al.*) -o est bonus, n. unus deus (gr. var. l. *οὐδείς*, *Vulg. aliter*). IREN. 2, 28, 6 p. 513, 65. 5, 17, 3 -o potest remittere peccata, n. solus deus.

C animal: HYG. astr. 2, 27 quod -o centaurus sagittis sit usus (*item subst. apponitur vel -o pro adi. ponitur*: QVEROL. p. 32, 13 -em vidi cygnum). TERT. resurr. 13, 2 iterum phoenix, ubi -o iam. virg. vel. 5, 4 omnibus animalibus Adam nomina imposuit et -i ex futura condicione, sed ex praesentis institutione. PASS. Theclae A 35 -o *bestiarum* eam tetigit. CASSIOD. var. 12, 14, 5 ut ei -o piscium comparatur (nullus var. l.).

D rem (*hic illic per prosopop.*; *fortasse huc* p. 514, 7; cf. *rem exceptam post nisi sim.* p. 506, 17. 27. 32 et TERT. virg. vel. 3, 4 -em ... nisi malam mentem. COMM. apol. 73 -o ... nisi solus ignis): TERT. resurr. 63, 5 quid, anima, invides carni? -o tam proximus tibi, quem post deum diligas; -o magis frater tuus, quam quae tecum etiam in deo nascitur. PORPH. Hor. carm. 1, 3, 14 -em magis Noto vento saevire. PRVD. perist. 10, 744 -em excepit diem. PS. AVG. quae. test. 106, 18 (*antea*: aqua et arida et tenebrae) -o harum (horum var. l.) statum ... sibi ausa est vindicare. VEN. FORT. epist. (carm. 5, 6) 9 *dubium erat*, quam inter omnes litteram meditullio conlocarem, quae sic reciperet omnem litteram, ut offenderet -em.

II grammatica et stilistica: **A definitur extensio negationis**, sc.: **1 ad quem negatio pertineat**: **a definitur multitudo** (*saepe e contextu perluet*, e. g. Liv. 34, 44, 4 tres omnino senatores, -em curuli honore usum, praeterierunt. 38, 28, 2 quattuor soli praeteriti sunt, -o curuli usus honore. cf. *etiam* p. 515, 41sq.): **a per gen. partit.** (cf. *pron. omisum, ut vid.*, GELL. 2, 20, 8 -em ferme, sc. *eorum*, qui incorrupte locuti sunt. LACT. inst. 7, 26, 11 -o, sc. *nostrum*, ... qui *eqs.*): **1 pron. nudi**: LIV. ANDR. trag. 8 -o ... vobrorum ([*voster trad.*]). PLAVT. Stich. 673 vestrum. RHET. Her. 4, 39, 51. CIC. S. Rosc. 154 p. 511, 64. Verr. II 1, 1 p. 514, 74. *al.*) PLAVT. Aul. 720 -o habet horum? (CIC. Catil. 1, 15. dom. 132 qui ... auctoritate antecellunt. off. 3, 16. *al.* SEN. dial. 10, 14, 5. *al.*; cf. harum l. 48). Mil. 761 -em eorum haec adseverare audias (CATO orig. 98 p. 510, 59. CIC. S. Rosc. 59 invenit -em e., qui possunt [*item c. enunt. relat.*: Brut. 231 e., qui viverent. *al.* S. C. Cic. fam. 8, 8, 6 Liv. 2, 28, 8. *al.*]. Q. Rosc. 35. *al.* LEX Iul. munic. p. 508, 60. CAES. civ. 3, 93, 6. *al.*). Poen. 540 nostrorum (861. LVCIL. 20 l. 13. GRACCH. or. frg. p. 514, 66. *al.*). 766 tuorum (CIC. Sest. 111. *al.*). TER. Hec. 67 illorum (CIC. de orat. 3, 65. fam. 9, 15, 1 -o est i. omnium mihi te iucundior. *al.*). CIC. div. in Caec. 63 quorum -o ... repudiatus est (Verr. II 3, 69 Mur. 74. *al.* CAES. Gall. 5, 43, 7. *al.*). *al.*

II subst.: **A plur.**: **1 exempla varia** (*pauca selecta post HOR.*): PLAVT. Amph. 146 ea signa -o horum familiarium videre poterit. Cas. 244 te sene omnium sen(um homin)em -em esse ignaviorem. Mil. 1370 dicant servorum praeter me esse fidelem -em (PAPIN. dig. 40, 4, 51 pr. TRYPH. dig. 41, 1, 63, 3. *al.*). Trin. 543 Syrorum (v. p. 511, 7; *item c.*

nomine populi: CIC. Font. 11 Gallorum. *al.* NEP. Epam. 8, 3 Boeotorum. Liv. 24, 30, 7 l. 5. *al.*). TER. Haut. 574 amicorum (v. p. 511, 26). CIC. Verr. II 3, 63 Liv. 44, 43, 5. *al.*). CIC. Brut. 161 eum ... magistratum -o umquam Scaevolarum petivit. *al.* CAES. civ. 3, 53, 3 militum (Liv. 24, 30, 7 Leontinorum m. que aliorum. VAL. MAX. 2, 7, 2. *al.*). VERG. Aen. 9, 6 divum ... -o (cf. *deorum*: Liv. 3, 67, 5 -o d. nec hominum sit, qui vestra puniat peccata. 8, 34, 8 -o hominum, -o d. IREN. 1, 14, 1 genesim, quam -i umquam neque d. neque hominum revelavit [gr. *οὐδενί*]. PRVD. perist. 10, 237 c. Symm. 2, 572). HOR. epist. 2, 2, 13 -o hoc mangonium faceret tibi. FRONTO p. 88, 1 omnium hominum, quos ego cognoverim (GELL. 19, 8, 18 doctorum h. APVL. Socr. 11 p. 144. AVG. c. Iulian. op. imperf. 6, 34, 2 [*quater*] aliorum h. cf. *vi elativa l. 19sq.*). APVL. Socr. 11 p. 145 *Minerva* soli *Achilli* perspicua est, aliorum -o tuetur (cf. *Hom. A 198 τὸν ... ἄλλων οὐ τις*). *al.* **2 universitas hominum abundanter nominatur, sc. ut negatio amplius praedicetur**: TER. Andr. 963 -o est, quem mallem omnium videre (CIC. dom. 88 cum me in iudicium populi -o o. vocarit. de orat. 2, 122 p. 506, 46. Tusc. 1, 30 [hominum var. l.]. fam. 4, 1, 1 SALL. Iug. 54, 4. 10 PS. SALL. rep. 2, 8, 3 Liv. 10, 26, 3. *al.*; cf. l. 19. 22. p. 507, 68). Eun. 561 hominum (v. p. 511, 42). 757 p. 511, 43. CIC. Att. 8, 2, 4 omnium h. -em. APVL. met. 5, 3, 5. VET. LAT. I Tim. 6, 16 [cod. 75, *sim. al.*] *deus*, quem vidit -o h. nec videre potest [gr. *οὐδείς ἀνθρώπων*, *Vulg.* nullus h.]. *al.*; *opp. dei l. 6sq.*). CIC. Verr. II 2, 107 si omnium mortaliu Sthenio -o inimicior quam hic ... fuit (Liv. 6, 11, 5 omnium m. 29, 25, 4 CELS. 1 prooem. 17 SEN. nat. 4 praef. 11. *al.*). MAR. VICTOR. aleth. 1, 355 -o animantum.

B sing. (*sunt quae ad by trahere possis*): CIC. div. in Caec. 41 ut eiusdem aetatis aut -o aut pauci plures causas defenderint (cf. QVINT. inst. 10, 1, 54 -em sui temporis in numerum redegerunt). Balb. 58 -em umquam alterius rationis ac partis ... offendit. Att. 4, 1, 5 -o ullius ordinis homo (8, 11^b, 1 nostri o. fam. 13, 13. INSCR. Année Épigr. 1922, 89 [*Falerione; saec. I ex./II in.*]. NOVELL. Theod. 25, 3 cuiuslibet loci vel o.). Liv. 39, 31, 5 eius exercitus. FEST. p. 177 eius centuriae. PAVL. FEST. p. 125 patriciae familiae. TAC. ann. 6, 31, 2 -em gentis Arsacidarum (PS. AVR. VICT. orig. 8, 2). CONC.⁵ II 2, p. 22, 8 -o ... vel clericus vel militans et alterius cuiuslibet condicionis ([gr. II 1, 3 p. 120, 24 *μηδέως*]. COD. Iust. 12, 50, 23 pr. [a. 491/518] cuiuscumque scholae ... vel militiae seu c.).

β per praepos.: **1 ex** (*una cum eorum l. 60; accedit adi. vel adv. magnitudinem numeri indicans e. g. magnus l. 47, omnis l. 41. 48. 54sq.*, tantus l. 42. 43. 44. 46. 52, tot l. 53. 61. 62. *al.*): **A c. subst. vel adi. pro subst. adhibito indicante**: **1 coetum** (*exempla selecta post LIV.*): PLAVT. Most. 30 quo -o adaeque iuventute ex omni Attica antehac est habitus parvus (SEN. dial. 10, 17, 2 ex tanta i. Liv. perioch. 8, 6). QVADRIG. hist. 10^b e tanto exercitu -em prodire (IVST. 24, 8, 16). CIC. Tull. 55 ex quorum numero saucius factus est -o (Verr. II 3, 224 ex tanto n. aratorum. Font. 15 HIRT. Gall. 35, 5 VERG. Aen. 5, 305 COD. Theod. 7, 13, 8). leg. agr. 2, 13 tanta ex frequentia inveniri -o potuit, qui *eqs.* Sull. 82 Phil. 13, 10. Att. 1, 18, 1 reperire ex magna turba -em possumus, quocum ... suspirare familiariter possumus. fam. 9, 21, 3. 13, 64, 1 ex omni nobilitate. Liv. 4, 49, 12 ex collegio tribunorum militum (5, 29, 3). 6, 37, 5 ex plebe. TAC. ann. 3, 72, 2 e familia (INSCR. Année Épigr. 1940 n. 94, 10 [*Ostiae; saec. I/II*]. TRYPH. dig. 38, 2, 50, 5 ex f. patroni). SVLP. SEV. chron. 1, 34, 4 ex tanto agmine. *al.* **2 homines singulos**: CIC. Quinct. 76 cur ex tot creditoribus alius ad istam rationem -o accesserit (88). Rab. perd. 31 -em esse dico ex his omnibus ..., quin arma ceperit (POMPON. dig. 1, 2, 2, 35 ex o., qui scientiam nancti sunt. RVFIN. Orig. in lev. 8, 3 p. 396, 22 ex o. sanctis. cf. l. 65sq.). Balb. 27 aut -em ex sociis civem fieri posse aut etiam posse ex foederatis (Liv. 37, 53, 27 GAIVS dig. 17, 2, 68 pr.). leg. 3, 24 collegium, in quo -o e decem sana mente sit. *al.* LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 10 sei ex eis co(n)s(ulibus) et praetoribus), ad quos ... professiones fieri oportebit, -o eorum Romae erit *eqs.* BELL. Hisp. 25, 3 ex adversariis. Liv. 9, 18, 7 ex tot proceribus Romanis. SEN. contr. 10, 5, 10 -o ... ex Olynthiis miserius servit. suas. 6, 25 ex tot disertissimis viris (SEN. dial. 11, 14, 3). VAL. MAX. 7, 2 ext. 12 p. 506, 72. *al.* **abundanter nominatur universitas hominum, sc. ut negatio amplius praedicetur**: CIC. epist. frg. 4, 4 ex omnibus (SEN. dial. 9, 12, 6. 11, 15, 3 ex o. mortalibus. LACT. inst. 3, 4, 9. *aliter l. 54sq.*). IREN. 3, 19, 2 ex filiis Adae. FAVSTIN. trin. 2, 8 ex natis mulierum.

B c. pron.: CIC. Quinct. 89 servos complures, ex quibus iste possederit -em. fin. 1, 11 -i e nostris (BELL. Hisp. 23, 8 PRISCILL. tract. 2, 42). Brut. 213 -em ex his quidem, qui aliquo in numero fuerunt, cognovi ... tam indoctum (SEN. nat. 3, 18, 6. *al.*; cf. l. 54). Att. 1, 1, 2 ex iis, qui *eqs.* (Liv. 22, 60, 18. VELL. 2, 87, 2 [his var. l.]. *al.*). ALF. dig. 5, 1, 76 ex illis (VET. LAT. III reg. 18, 40 [Lucif. Athan. 1, 17] -o sit salvus ex i. [gr. *μηδέως*, *Vulg.* ne unus quidem]. VEREC. in cant. 2, 5 l. 63). VELL. 2, 114, 1 e nobis (SEN. benef. 6, 13, 5 epist. 121, 13). *al.*

② de: Cic. de orat. 1, 191 ut ei ... -o de iis, qui peritissimi sunt, anteponatur. Tusc. 5, 105 l. 63. fam. 1, 7, 3 de consularibus. Liv. 4, 4, 1 -o ... de plebe consul fuit. MELA 1, 117 ipsos -o de tam feris gentibus violat. APVL. met. 10, 12, 1 -o de curia, de optimatibus -o ac ne de ipso quidem populo quisquam. TERT. adv. Iud. 13, 3 de genere Israelis. FAVSTIN. trin. 2, 13 l. 18 de angelis. 7, 2 l. 11 de creaturis. *al.*

③ *quamlibet (quae plerumque ad enuntiatum pertinet):* in: v. vol. VII 1, 777, 67 sq.; *addas e. g.* Cic. ad Brut. 18, 3 ut -o tribunus plebis, -o alio (in) magistratu, -o privatus auctor existeret. Ov. trist. 5, 7, 53 l. 64. VET. LAT. I Macc. 8, 14 (rec. V, *sim.* L) in omnibus istis -o portabat diadema (*gr. ἐν πάσι τοῖς ... αὐτῶν οὐδὲ εἷς*). inter: CVRT. 6, 10, 5 i. coniuratos -o me nominat. APVL. met. 3, 2, 4 i. tot milia. *al.* apud: PLIN. nat. praef. 14 p. 511, 36. AMM. 21, 13, 4 a. Persas -o consiliorum est conscius. 31, 2, 10 -o a. eos arat.

b definitur homo: **a. p. vocem appositam:** ① *subst.:* **A** homo: PLAVT. Amph. 566 p. 510, 44. Asin. 756 alienum h. intro mittat -em. Cas. 244 p. 507, 73. 294 certumst concedere homini nato -i. Merc. 141 h. ego iracundiorem quam te novi -em. Mil. 1411 p. 514, 21. *al.; ceterum v. vol. VI 3, 2884, 42 sqq., ubi addas e. g.* Cic. Verr. I 1 pecuniosum h., quamvis sit nocens, -em posse damnari. **B** *quodlibet (exempla selecta inde a Liv.:* -o deus v. p. 507, 15 sqq.): PLAVT. Cas. 181 vicinam -em amo ... magis quam te (*cf.* HEMINA hist. 33 -o vicinus con-sedo). Persa 209 puerum peiorem quam te novi -em (Cic. Phil. 2, 45. MART. 7, 29, 2 quo -o est toto notior orbe p.). ENN. frg. var. 19 cui Scipioni -o civis neque hostis quivit pro factis reddere opis pretium (Cic. Verr. II 5, 83 c. Romanus dignus isto negotio -o fuit. Font. 46. Pis. 45 p. 510, 30. *al.* Ps. Cic. in Sall. 1, 3 NEP. Att. 19, 3. *al.*). TER. Ad. 529 cliens, amicus ... -o est vobis? (Cic. fam. 1, 5^b, 2. 11, 27, 2 SEN. contr. exc. 4, 1, 3 SEN. amic. p. 28. *al.; cf.* p. 513, 60). CATO orat. 42 -o hoc rex ausus est facere (RHET. Her. 4, 16, 23 bene maiores hoc comparaverunt, ut -em r., quem armis cepissent, vita privarent. *al.*). CORNELIA epist. frg. 2 -em inimicum (Cic. Verr. II 5, 74 Deiot. 9. *al.*). SCAVR. or. frg. Ascon. Scaur. p. 25, 6 testis -o est (Cic. Cael. 55. *al.*). VARRO frg. Non. p. 67, 24 adsiduo -em vindicem voluerunt. rust. 1, 13, 2 si ostiarius est -o. 3, 17, 4 hos piscis -o cocus in ius vocare audet. Cic. Quinct. 68 illud opinor concedant, non procuratorem P. Quincti -em fuisse, sed gratiosum fuisse (*vix ad p. 515, 25*). Verr. II 2, 27 -o umquam reus tam nocens adducetur, qui ista defensione non possit uti (Cael. 29 CAEL. Cic. fam. 8, 8, 1. *al.*). 2, 36 eum praeter Marcellos patronum, quem suo iure ... appellare posset, habere -em. 2, 106 invenire -em Siculum potuit, qui pro se cognitor fieret? (2, 113 Liv. 27, 5, 4. *cf.* Cic. Planc. 22 p. 515, 6. SALL. Iug. 54, 4 -o omnium Numida [Numidarum var. l.]. NEP. Epam. 2, 1 ut -o Thebanus magis [5, 1]. *al.*). 2, 188 clamare omnes ex conventu -em umquam in Sicilia fuisse Verrucium (*item c. nom. propr.*: Att. 6, 1, 18 cum post eum consulem -o Cornelius illo vivo censor fuerit. Liv. 45, 41, 12 Paullus ... -o. INSCR. pariet. Palat. II 19 Norbanus hic -o scrips(it)). 5, 81 ut vir accumberet -o praeter ipsum (har. resp. 37 -o v. aspicere non horruit. leg. 2, 41 quom v. -o bonus ab improbo se donari velit. *al.* Liv. 9, 16, 19 -o unus erat v., quo eqs. VAL. MAX. 5, 3 ext. 2. SEN. epist. 39, 2 -em excelsi ingenii v. humilia delectant. *al.*). *al.* BELL. Alex. 74, 4 quem in locum -o sanus hostis subiturus esset (Liv. 24, 15, 5 -em stantem iam vulnerari h. 36, 40, 6. *al.; cf.* l. 25). Liv. 3, 66, 5 -o vindex. LEX Quinctia (Frontin. aq. 129, 5) si curator aquarum -o erit. de Germ. tab. Heb. 33 si qua (in) tribu senator (ne)mo er(it) a)ut si -o eques) erit eqs. (VAL. MAX. 2, 2, 1 -o s. [nullus var. l.]). COD. Iust. 7, 63, 5, 6 -i parti licere. *al.*

② *adi. vel part. pro subst. adhibitum (hic illic fort. praedicative):* **A** *abundanter sim., ut negatio amplius praedicetur:* PLAVT. Amph. 833 ut mihi extra unum te mortalīs -o corpore corpore contigit (VARRO Men. 426 Cic. rep. 2, 17. Tusc. 3, 59 [vers.] m. -o est, quem non attingat dolor [*cf.* Eur. frg. 757, 2 οὐδεις ... βορῶν]. Lael. 18 Ivv. 13, 76. *al.*). Most. 402 tamquam si intus natus -o in aedibus habitet (451 p. 513, 57. Pseud. 297. Rud. 970 p. 506, 17. *cf.* l. 17; *aliter* p. 510, 11. 513, 72). Cic. Tusc. 5, 105 -o de nobis unus excellat [*vertit Heraclit. frg. 121 ἡμέων μὴδὲ εἷς ὁνήστος ἔστω*]. Ov. trist. 5, 7, 53 u. in hoc -o est populo, qui forte latine ... reddere verba queat. Liv. 2, 6, 3 quia -o u. satis dignus regno visus sit. 3, 12, 4 -em u. esse, cuius magis opera eqs. *al.*). LVCR. 5, 6 quis ...? -o, ut opinor, erit mortali corpore cretus (*opp.* 8 deus. *cf.* DRAC. laud. dei 1, 750 -o valet narrare creatus ... facientis opus). CE 1823, 1 (*saec. II/III*) -o mihi fuit formosior ulla (Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 3, 473 p. 731 nostras ... manus -o umquam toto orbe hostis ullus evasit [*gr. οὐδὲν εἰς τοῦτο τῶν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης*]). **B** *cetera exempla:* PLAVT. Artem. frg. 1 -o hic adest superstes. Cist. 370 quem ... ego amem, alius -o est (Pseud. 26 [c. nisi, ut *al.*, v. p. 506, 29 sqq.]). 120 TER. Andr. 750 Eun. 680 Ad. 353. CATO orig. 83 si a. ... -em repperis, me licet ad hoc periculum utare. Cic. inv. 2, 24 si demonstrare poterit a. -i causam fuisse faciendi.

Quinct. 76 p. 508, 53. *al.* Cass. Cic. fam. 11, 2, 2 Liv. 3, 45, 2. *al.; plur.* alii v. p. 515, 53). Most. 1072 alter hoc Athenis -o doctior dici potest (VELL. 1, 16, 5 PLIN. nat. 2, 91 IREN. 1, 11, 4. HIER. p. 514, 27. *al.*). Stich. 208 curiosus -o est, quin sit malevolus (TER. Eun. 553 p. 511, 8). Trin. 946 pudicum -em. VARRO Men. 122 -o aegrotus quicquam somniat tam infandum. rust. 1, 2, 8 -o ... sanus debet velle impensam ... facere in culturam (2, 3, 5 Cic. dom. 83. SEN. benef. 4, 19, 1 p. 512, 53. COLVM. 1, 3, 2. *al.*). frg. Gell. 13, 17, 3 Praxiteles, qui ... -i est paulum modo humaniori ignotus. RHET. Her. 4, 4, 6 isto modo selegere rudis quidem -o potest, sed sine summo artificio multi (Innonemo var. l.]. 4, 4, 7 bis). Cic. Quinct. 31 nostro loco natus (lv. p. 506, 51]. SVLP. Sev. chron. 1, 21, 6 ultra xx annos n.). Verr. II 1, 38 -o umquam sapiens proditori credendum putavit (fam. 6, 3, 3 SALL. Catil. 11, 3 TERT. adv. Marc. 1, 4, 6. *al.*). Font. 35 cum laedat -o bonus (Pis. 45 l. 30. *al.* SALL. Catil. 33, 4. *al.*). *al.*

③ *pron. relat.:* TERT. apol. 11, 12 quicumque similes sunt aliqui dei vestri, quem -em integrum a crimine ... probare poteritis, nisi hominem negaveritis.

β per enunt. relat. (fere c. indicativo; enunt. relat. consec. v. p. 511, 3 sqq.): PLAVT. Aul. 196 -i credo, qui large blandust dives pauperi. Merc. 520 p. 507, 2. Poen. 1338 decipitur -o ..., qui suis amicis narrat recte res suas. TER. Eun. 487 -o posset, sat scio, qui haberet qui (*abl.*) pararet alium servum, hunc perpeti. TRAG. inc. 147 -o pius est, qui pietatem (colit infortuni metu) (*suppl. Bothe*). LVCL. 345 -o, qui culpata Homerum, perpetuo culpata, neque quod dixi ante 'poesin'. RHET. Her. 3, 5, 8 virtutibus uti -em posse, qui suas rationes in tuto non conlocarit (Cic. Verr. II 5, 65 iudex esse bonus -o potest, qui suspicione certa non movetur. Caecin. 91 dei ci -o potest, qui non possidet. *al.* VAL. MAX. 5, 10 ext. 3 mori -em solere, qui non vixerit. *al.; cf.* p. 511, 11 sqq. 29 sqq. 49 sqq.). Cic. Flacc. 97 -o erit tam iniustus, qui me audierit, sit modo liber et civis, (quin eqs. (*ad p. 511, 55*)). Pis. 45 -o bonus, -o denique civis est - qui modo se civem esse meminerit-, (qui vos non oculis fugiat, (*ad p. 511, 25*)). Q. Cic. pet. 27 -o erit, ... - in quo m. aliquid sit-, (qui hoc tempus ... praetermittat, (*ad p. 511, 25*)). BELL. Alex. 49, 3 -o erat, qui m. aliquam iacturam facere posset, (quin [qui var. l.] ... in reos referretur, (*ad p. 511, 55*)). off. 2, 38 -o ... iustus esse potest, qui mortem ... timet. *al.* Q. Cic. pet. 51 excitanda nobis sunt, quae adhuc habuit -o, qui (qui(n) Manutius) idem splendidorum hominum voluntates haberet. PVBLIL. sent. N 44 -o in mature moritur, qui moritur miser. *al.*

γ per gen. qual. (cf. p. 508, 26): SEN. dial. 12, 13, 7 sciebat -em id ausurum puri oris. COD. Iust. 6, 15, 1 (*a. 224*) si bona ad prioris necessitudinis -em iure pertinuerunt eqs.

2 plenitudo sim. negationis: **a augetur (v. etiam p. 508, 14 sqq. 63 sqq. 509, 16 sqq. 57 sqq.):** **α per adverbium:** PLAVT. Amph. 566 quod -o umquam homo antehac vidit (*item seq.* umquam continuo: TVRPIL. com. 199 Cic. Quinct. 99. Verr. II 1, 38 l. 12. 2, 27 p. 509, 37. *al.* CE 67, 4 [*saec. I a. Chr.*] -e [*dat.*] u. debui. et saepe; separatur umquam: PLAVT. Persa 211 -o homo u. ita arbitratust. TER. Hec. 281 p. 506, 41. Cic. Cluent. 41 -o illum ... tutorem u. ... scripsit. Phil. 2, 36 -o credet u. de orat. 3, 52 -o enim u. eqs. *al.*). Asin. 111 profecto -o est, quem ... metuum (*al.*, v. vol. X 2, 1675, 48 sqq.). Cic. Verr. II 3, 218 omnino ego -em video praeter istum (*al.*, v. vol. IX 2, 601, 3 sqq. 29 sqq.). Tusc. 1, 9 -o ergo non miser. :: prorsus -o (*al.*, v. vol. X 2, 2157, 19 sqq.). Att. 15, 20, 4 utique alii -i (TERT. adv. Hermog. 17, 1 [2] -o u. PORPH. Hor. sat. 1, 6, 10 -o est u. *al.*). IREN. 2, 14, 5 in totum (3, 19, 2). PEREGR. Aeth. 41 penitus -o ieiunat (*al.*, v. vol. X 1, 1081, 30 sq.). **β per pron. quisquam:** PLAVT. Cas. 1008 lepidiorem uxorem -o q., quam ego habeo, hanc habet (q. -o uxorem A). Persa 648 p. 506, 36. Pseud. 808 p. 505, 51. TER. Hec. 67 p. 514, 60 (DON. ad loc. 1 abundat 'quisquam'). Eun. 226 p. 506, 38. 1032 p. 506, 63. CATO orig. 98 quod eorum -o q. quicquam mihi ignotus est. SVET. Cal. 3, 1. GELL. 9, 10, 4 -em q. alium. *al.*

b restringitur: PLAVT. Men. 264 -o ferme huc sine damno devortitur (GELL. 2, 20, 8 SIDON. epist. 4, 13, 4). Cic. Verr. II 4, 115 -o fere vestrum est, quin eqs. (*al.*, v. vol. VI 1, 496, 2 sqq.). Pis. 55 dico venisse paene -em (SEN. contr. 9, 2, 16. suas. 6, 12 [*add. Gertz, fere Håkanson*]). 7, 1). PLIN. epist. 1, 13, 5 prope (*al.*, v. vol. X 2, 1965, 12 sq., ubi deleas Ivv. 9, 106). CELS. dig. 41, 2, 18, 2 quamquam id, quod emerim, -o dum attigerit. PAUL. NOL. epist. 5, 14 -o propemodum.

B adhibetur pro adi.: **1 usu vario:** v. p. 507, 35 sq. 46. 509, 15 sqq.; *dub. an agnoscendum sit* Cic. Verr. II 2, 106 cognitorem adscribit Sthenio; quem? ... Siculum, in quo aliquis splendor ... esset? -em (minime *recc.*). **2 c. acumine indicatur aliquis nullius momenti esse, sc. deus -o:** TERT. nat. 2, 2, 8 Epicurei d. existimant otiosum et inexercitum et, ut ita dixerim, -em (*sim. sed c. additamento:* apol. 47, 6 -em rebus humanis). adv. Marc. 1, 8, 1 quem d. Marcionitarum tantis retro saeculis -em et ipsa ignorantia antiquum quidam Iesus Christus ... revelaverit (*de*

eodem: 1, 28, 1 o d. usquequaque perversum, ... in omnibus vanum, atque ita -em! 2, 1, 2 quod -o sit d. ille, qui creatori superducitur).

C cum enunt. relat. consec. q. d. (c. coniunctivo praeter l. 40; aliter p. 510, 18sq.), quod inducit: **1** qui: **a** c. verbis variis (praecipue reperiendi, existendi sim.; cf. p. 513, 57sq.): NAEV. trag. 58 -em vidi, qui numero sciret *eqs.* PLAVT. Poen. 1348 miratus fui -em venire, qui istas adsereret manu. Trin. 543 Syrorum ... -o exstat, qui ibi sex menses vixerit. TER. Eun. 553 -emne curiosum intervenire nunc mihi, qui me sequatur *eqs.* POMPON. Atell. 9 -o, qui a te recipiat, reperibitur. CIC. Quint. 62 -em extitisse, qui Quintium iudicio defenderet. 98 quem praeter te appellet, habet -em. Verr. II 1, 68 inventus est -o, cuius non haec et sententia esset et oratio *eqs.* (Cluent. 193 -o ex tot hospitibus inventus est, qui non contagionem aspectus fugeret. Planc. 2 video ... hoc in numero -em, cui mea salus non cara fuerit. *al.* LIV. 5, 11, 15 -em in contione stare, qui illo die non caput *quorundam* ... sit exsecratus. *al.*; cf. p. 510, 25sq.). 2, 36 et 106 p. 509, 39sq. *al.* CAES. civ. 3, 20, 4 hoc qui postulare, reperiatur -o. HIRT. Gall. 8, 36, 1 -em ... refugisse in castra, qui de accepta calamitate nuntium Drappeti perferret. PROP. 2, 30, 31 si -o exstat, qui vicerit Alitis arma *eqs.* LABEO dig. 22, 2, 9 quamvis eo die ... -o vixerit, qui eam pecuniam deberet. *al.* **accedit tam c. praedic.** (cf. etiam l. 44sq. 58 sqq.): CIC. Verr. II 4, 7 quorum -o sibi t. vehemens ... visus est, qui ex illo sacrario quicquam ... attingere auderet. 4, 44 -o inventus est t. amens, qui illud argentum ... eriperet, -o t. audax, qui posceret, -o t. inpudens, qui postulare, ut venderet. *al.*

b c. esse (supplendo l. 36sq.): **a** exempla varia (selecta inde a CIC.): PLAVT. Asin. 111 p. 510, 49. TER. Haut. 574 -o est meorum amicorum hodie, apud quem expromere omnia mea occulta ... audeam. CATO orig. 95^b si -o esset homo, quem vereremur, quidquid luberet, faceremus. RHET. Her. 4, 24, 33 -o est, qui sibi non turpe putet istius amicum nominari (CIC. inv. 1, 48 -o est, qui non liberos suos ... beatos esse cupiat. *al.* OV. trist. 5, 7, 15 in quibus est -o, qui non coryton ... gerat. LIV. 21, 43, 17. *al.*; cf. p. 510, 25sq.). *al.* CIC. S. Rosc. 130 -o est ..., qui nesciat *eqs.* (Cluent. 187 quod -o est Lariatium qui n. Catil. 1, 15 QVINT. inst. 9, 4, 32. *al.*, v. etiam l. 39). Q. CIC. pet. 7 ut -o sit, qui audeat dicere *eqs.* CATVLL. 81, 1 -one in tanto potuit populo esse ... bellus homo, quem *eqs.*? PLIN. nat. praef. 14 -o apud nos, qui idem temptaverit, -o apud Graecos, qui unus omnia ea tractaverit (sc. est *suppl. ut:* CAEL. AVR. acut. 3, 15, 122 'canes' non fuisse -o, qui[s] dicere audeat. MAX. TAVR. 9, 2 -o [est *add. pars codd.*], qui nesciat [sim. 81, 3. 85, 3]). VLP. dig. 5, 3, 20, 9 -o est, qui ambigit. *al.* **in comparatione:** PLAVT. Cist. 370 p. 509, 72. ENN. frg. var. 22 -o est, qui factis aequiperare queat. TER. Andr. 963 p. 508, 15. Eun. 561 -ost [hominum], quem ego nunc[iam] magis cuperem videre quam te (i. om. A ante corr., omnium *ctt.*). 757 -ost hominum, qui vivat minus. *al.* **β** -o tam, tantus, adeo c. praedic. (vel gen. vel abl. qual.) esse, qui (cf. l. 20sq.): CATO orat. 186 -o opinor tam insanus esset, qui iudicaret meliorem esse Gellium quam Turium. CIC. inv. 2, 27 demonstrandum erit defensori -em tantae esse stultitiae, qui tali in re possit veritatem ignorare. Cluent. 64 -o erit tam iniquus Cluentio, qui mihi non concedat *eqs.* (Catil. 1, 30 intellego ... -em tam stultum fore, qui non videat coniurationem esse factam, -em tam improbum, qui non fateatur. *al.* NEP. Milt. 8, 4 ut -o tam humilis esset, cui non ad eum aditus pateret. *al.* LIV. 32, 20, 6 cum ... -o tam hebes sit, qui ignorare possit *eqs.* QVINT. decl. 251, 1 -em adeo fore alienum a bonis moribus credo, qui dubitet *eqs.* *al.*

2 quin usu relat., ut valeat fere i. q. 'qui non' (sed paulo aliter l. 58), sc. c. verbo esse (reperiri l. 65, adesse l. 66; aliter p. 514, 60sq.; cf. Fleck, *Lalies* 28, 2008, 255 sqq.): PLAVT. Stich. 208 p. 510, 4. ENN. scaen. 25 -o est tam firmo ingenio ..., q. refugiat timido sanguen atque exalbescat metu (VARRO Men. 236 -o est t. neglegens, q. summa diligentia eligat asinum, qui suam saliat equilam. CIC. leg. agr. 3, 8 -o est t. impudens istorum, q. agi secum praeclare arbitretur. *al.* CAES. Gall. 6, 39, 3 SALL. Iug. 63, 7. *al.*; cf. CAES. civ. 1, 69, 3 -o erat adeo tardus ..., q. statim castris exeundum ... putaret). LVCIL. 20 p. 507, 13. CIC. S. Rosc. 55 -o nostrum est ..., q. sciat tibi inimicitias cum Sex. Roscio nullas esse. 154 vestrum -o est, q. intellegat *eqs.* Verr. II 2, 88 repertus est -o, q. mori diceret satius esse. de orat. 1, 116 adest ... -o fere, q. (qui (non) *var. ll.*) acutius ... vitia in dicente quam recta videat. *al.* Q. CIC. pet. 13. *al.*

D de modo, quo enuntiata eorumve partes iunguntur: **1** post negationem per -o expressam inducuntur nova, in quibus: **a** negatio pergit: **a** iunguntur partes eiusdem enunt. per coniunctiones tam negativas quam affirmativas: *passim.* nota neque (nec) praepositam: TER. Haut. 64 agrum in his regionibus meliorem n. preti maioris -o habet (aliter explicat SERV. Aen. 2, 247 duae negativae facerent unam confirmativam, licet Terentius graeco more dixerit: '...'. v. etiam SCHOL. Ter. Bemb. ad loc. -o: pro quisquam). Eun. 1078 magis opportunus nec magis

ex usu tuo -o est (aliter explicat DON. ad loc. 1077, 1 locutio est ex negativis tertia [affert p. 511, 72]).

β iunguntur enunt. sequentia, in quibus: **①** is, de quo negatio fit, ex enunt. priore intellegitur; iunctura fit: **Ⓐ** per coniunctionem: **①** negativam: nec, neque (neque ... neque v. p. 513, 56 sqq.): PLAVT. Amph. 238 fugam in se ... -o convertitur nec recedit loco, quin statim rem gerat (item seq. persona tertia sing.: Curc. 33 -o hinc prohibet nec vetat, quin *eqs. al.* ENN. frg. var. 17 -o me lacrimis decoret nec funera fletu faxit. *al.*). SEN. nat. 1, 3, 10 -o nostrum solem moveri videt nec ire crederemus, nisi appareret isse (item seq. persona prima plur.: PLIN. nat. 10, 61 -o vidit agmen discedentium ciconiarum, cum discessurum appareat, nec venire, sed venisse cernimus). VET. LAT. Matth. 9, 16 (cod. 3, *sim. al. et* VVLG.) -o ... committit commissuram panni rudis in vestimentum vetus ..., neque mittunt vinum novum in utres veteres (gr. οὐδέεις). IV Esdr. 14, 36 ad me ... -o accedat nunc neque requirent (-rat *var. l.*) me. non modo ..., sed ne ... quidem (cf. l. 50): CIC. ac. 2, 77 -o umquam superiorum non m. expresserat, sed ne dixerat q. *eqs.* Tusc. 2, 34 quorum non m. -o exclamavit umquam, sed ne ingemuit q. sed nec: VET. LAT. I Tim. 6, 16 (Tert. adv. Prax. 15, 2) deum, quem -o vidit hominum, sed nec videre potest (gr. οὐδέεις ἀνθρώπων οὐδέ, Vulg. nullus hominum).

② aliam: **Ⓐ** aut, vel, -ve (cf. p. 513, 69sq.): CIC. part. 104 -o ... eius, quod negat factum, potest aut debet aut solet reddere rationem. fin. 1, 32 -o ... ipsam voluptatem ... aspernatur aut odit aut fugit. TAC. ann. 14, 43, 2 quas insidias -o prohibuit aut prodidit. TERT. adv. Marc. 4, 29, 7 -o sua furatur aut suffodit. VLP. dig. 37, 1, 3, 4 si -o petat vel adgnoverit bonorum possessionem *eqs. al.* aut ... aut: LIV. 24, 5, 14 consciorum -o ... aut latuit aut fugit. 24, 20, 14 p. 515, 43. SEN. dial. 11, 14, 3 -o non ex istis ... viris aut desiderio suorum tortus est aut a suis ... desideratus est. epist. 7, 2 -o non aliquod nobis vitium aut commendat aut inprimit aut nescientibus adlinit. TAC. dial. 36, 6. *al.* **Ⓑ** -que, atque *sim.* (cf. l. 44sq.): AETNA 10 cum domitis -o Cererem iactaret in arvis venturisque malas prohiberet fructibus herbas. PLIN. paneg. 38, 3 -o recentem ... orbitatem ad computationem vocet cogatque patrem, quid reliquerit filius, scire. PORPH. Hor. epist. 1, 20, 9 -o te amabit atque describet. *al.* **Ⓑ** per asyndeton: PLIN. nat. 7, 83 Milonem athletam, cum constitisset, -o vestigio educebat, malum tenenti modo (-o *var. l.*) digitum corripiebat.

Ⓐ alterum pron. additur: **Ⓐ** vox -o iterata: CIC. leg. agr. 2, 19 quod -o imminuit, -o mutavit. har. resp. 37 quod quidem sacrificium -o ante P. Clodium omni memoria violavit, -o umquam adiit, -o neglexit, -o vir aspicere non horruit. *al.* NEP. Hann. 5, 4 -o ei in acie restitit, -o adversus eum ... castra posuit. SEN. contr. 1 praef. 13 -o plus ingenio suo imperavit, -o plus indulsit. *al.* et -o: VET. LAT. Luc. 5, 36 sq. (cod. 2, *sim. al. et* VVLG.) -o commissuram a vestimento novo addit in vestimentum vetus ... et -o mittit vinum novum in utres veteres (gr. *bis* οὐδέεις). Rom. 14, 7 (cod. 75, *sim. al. et* VVLG.) -o ... nostrum sibi vivit et -o sibi moritur (gr. *bis* οὐδέεις). *al.* **Ⓑ** quisquam c. negatione (quis l. 56; cf. etiam p. 509, 4): CIC. inv. 1, 2 -o nuptias viderat legitimas, non certos q. aspexerat liberos. Verr. II 1, 111 non modo -o edixit, sed ne metuit quidem q., ne quis ediceret (CAES. Gall. 5, 43, 4. cf. l. 16). fin. 1, 32 -o ... ipsam voluptatem ... aspernatur ..., neque porro q. est, qui *eqs.* (SEN. benef. 4, 19, 1 deos -o sanus timet ... nec q. amat, quos timet. 7, 30, 2. VET. LAT. Matth. 22, 46 [cod. 3, *sim. al. et* VVLG.] -o poterat respondere ei verbum n. ausus est q. ... eum amplius interrogare [gr. οὐδέεις]. *al.*) quis (cf. LIV. 26, 34, 7 ita ut -o eorum civis Romanus ... esset, neve q. *eqs.*): VET. LAT. Matth. 11, 27 (cod. 3 = VVLG., *sim. al.*) -o novit filium, nisi pater, neque, (et cod. 8) patrem q. novit, nisi filius (gr. οὐδέεις). **Ⓒ** nullus: AMBR. hex. 6, 8, 48 -o tendit retia, laqueum n. abscondit. VVLG. Ier. 8, 6 -o, quod bonum est, loquitur, n. est, qui agat paenitentiam super peccato suo. AVG. serm. 301A, 9 coll. Morin p. 89, 11 -o ibi intrat in theatrum, n. ibi turpis remansit. *al.*

b negatio tollitur, corrigitur *sim.*; sequitur: **a** coniunctio: **①** sed: **Ⓐ** exempla varia: seq. tertia persona sing.: CIC. Q. Rosc. 28 -o ... illum ex trunco corporis spectabat, sed ex artificio comico aestimabat. Verr. II 1, 20 ut ... -o istum comperendinatum, sed condemnatum iudicaret. Sull. 63 -o iudicium reprehendit ..., sed legem. *al.* NEP. Eum. 13, 2 -o Eumene vivo rex appellatus est, sed praefectus. LIV. 8, 32, 17 -em id Q. Fabio ... vitio versurum, sed dictatori. 10, 19, 3 -em quae siturum, quae verba Appi, sed quae fortuna exercitus fuerit. *al.* seq. tertia persona plur.: LIV. 38, 6, 9 -o eruptionibus ... in stationes hostium, sed dispositi per muros ... ex tuto pugnabant. VITR. 8, 3, 6 e quibus salientibus bibit -o ..., sed lavationibus ... untur. COD. Theod. 8, 5, 66 pr. -o ducum ... itineribus faciendis cursu adque angariis ipse sive suum utatur officium, sed expeditionem militarem iumentis propriis exsequan-

tur. *seq. alia persona*: VET. LAT. Tim. I 4, 12 (cod. 75, *sim. al. et VVLG.*) -o tuam adulescentiam contemnat, sed figura esto fidelibus (*gr. ὑπὸ εἰς*). HIER. hom. Orig. in Luc. 7 p. 46, 13 -o vestrum formidet ..., sed sequimini ... Iesum. ② *post sed pronomen sim. ponitur*: CIC. inv. 2, 6 ut -o illorum praecepta ex ipsorum libris cognoscat, sed omnes ... ad hunc ... revertantur (SEN. contr. 1, 2, 1 -o ... mihi virginitatem eripuit; sed o. quasi erepturi venerunt, sed o. quasi eripuissent recesserunt. PETRON. 44, 17 -o ... caelum caelum putat, -o ieiunium servat, -o Iovem pili facit, sed o. operis oculis bona sua computant. VET. LAT. II Tim. 4, 16 [cod. 75, *sim. al. et VVLG.*] -o adfuit mihi, sed o. me dereliquerunt [*gr. ὑπὸ εἰς*]. *al.*) CYPR. epist. 64, 2, 1 -o consensit, sed universi potius iudicavimus *eqs.* (HIST. AVG. Pesc. 10, 3 iussit vinum in expeditione -em bibere, sed aceto u. esse contentos). PEREGR. Aeth. 28, 4 -o ... exigit, quantum debeat facere, sed unusquisque, ut potest, id facit (COD. Theod. 1, 9, 1 ad ducenam ... -o suffragio, sed per laborem u. perveniat. 12, 1, 111. *al.*). *al.*

② -que, ac, et: CAES. civ. 3, 93, 6 ut eorum -o consisteret omnesque conversi ... loco excederent. HOR. sat. 1, 1, 108 -on, ut avarus, se probet ac potius laudet diversa sequentis? (*sic codd. plerique, def. e. g. Rudd, The satires of Horace, 1966, 274 sq.*; qui -o, ne non var. ll., -o est *Shackleton Bailey, alii alia*). LIV. 44, 38, 5 *id* -em vestrum nec ante ignorasse, et hesterno die explicatam intuentes aciem animadvertisse certum habeo. SEN. benef. 6, 41, 1 -o ... libenter reddit, quod invitus debet, et, quod apud se esse non vult, onus iudicat esse.

③ at, autem, tamen: LVCR. 4, 610 cernere -o saepe supra potis est, at voces accipere extra. SEN. epist. 83, 9 ebrio secretum sermonem -o committit, viro autem bono committit. *ibid. iterum. in enunt., quod coniunctio inducit, pron. sim. ponitur*: VARRO ling. 8 frg. Gell. 2, 25, 9 'sentior' ... -o dicit ..., 'adsentior' tamen fere omnes dicunt. APVL. flor. 17, 3 cupere -o nisi vere [putem] potest, potest autem quivis falso gloriari. AVG. c. acad. 1, 5, 14 -o sapiens miser; omnis autem homo aut miser aut beatus. *al.*

④ aut: CIC. Balb. 27 p. 508, 56. Att. 14, 20, 3 ducem ... aut -o sequetur aut ii sequentur, qui facile vincantur.

⑤ *asyndeton adversativum (specimina pauca)*: ① *seq. pron. sim.*: PLAVT. Cist. 783 -o exhibit, omnes intus conficiunt negotium (CIC. Cluent. 41 -o *illum* convivio dignum iudicabat; o. aspernabantur. Sest. 111 te -o tuorum videre vult, o. ... congressum tuum fugiunt. *al.*; cf. l. 5sq. 17. 29. 31). Rud. 980 quom ... pisces prolatis sient, -o emat: suam quisque partem piscium poscant (*Priscianus, poscat codd.*) sibi. AVG. serm. 32, 6 verba numerare -o potest; litteras quivis potest.

② *seq. verbum tantum*: ③ *plur.*: ENN. scaen. 244 quod est ante pedes, -o spectat, caeli scrutantur plagas. CIC. Planc. 44 respuerent aures, -o agnosceret, [repudiarent], (-retur, audiretur var. ll., *del. Wunder*). Tusc. 1, 30 -o ... maeret suo incommodo: dolent fortasse et anguntur. LIV. 26, 2, 10 ut -o eorum *servorum* generis ... sui memor in acie esset, [praesidio,] (<ut> p. *Walsh*) sociis, hostibus terrori essent. SEN. contr. exc. 4, 1, 3 -o sibi ipse finem flendi facit; pudet illos desinere, cogi volunt. SEN. dial. 10, 8, 2 congiaria homines carissime accipiunt ...; -o aestimat tempus; utuntur illo laxius quasi gratuito. *al.* ④ *sing.*: HOR. sat. 1, 1, 1 qui fit ..., ut -o ... illa *sorte sua* contentus vivat, laudet diversa sequentis? SEN. benef. 1, 14, 3. dial. 10, 15, 1 p. 516, 32. epist. 123, 3 quidquid vult habere -o potest, illud potest, nolle, quod non habet. TAC. hist. 2, 52, 2 -o privatim expedito consilio, inter multos societate culpaet tutor. *al.*

⑤ *2 exponitur expresse aliquid, quod iam negatio per -o expressa continet*: *a respicitur homo, de quo negatio fit*: *a* neque (nec) ... neque (nec): PLAVT. Most. 451 natus -o in aedibus servat, n. qui recludat n. [quis] respondeat (*item c. pron. rel.*): TER. Ad. 291 -em habeo, ... nec quem ad obstetricem mittam, nec qui accersat Aeschinum). TER. Eun. 147 habeo hic -em n. amicum n. cognatum. CIC. S. Rosc. 22 qui -em n. servum n. libertum improbum habeat. nat. deor. 1, 121 p. 507, 14. *al.* LIV. 9, 1, 7 -em n. populum n. privatum fugio. VELL. 2, 37, 4 praefatus -em alium n. Romanum n. ullius gentis virum futurum fuisse *eqs.* SEN. epist. 108, 33 ait ... Ennius (v. p. 509, 25) -em potuisse Scipioni n. civem n. hostem reddere operae pretium. IREN. 2, 28, 6 prolationem istam ... -o novit, [non Valentinus, non Marcion,] n. Saturninus, n. Basilides, n. angeli, n. archangeli, n. principes, n. potestates, nisi solus *deus* (i. ad p. 514, 9). COD. Iust. 7, 33, 12, 3^b -o posthac dubitet n. inter praesentes n. inter absentes *eqs.* *al.* ⑥ *aut ... aut (vel ... vel l. 74)*: CIC. Quinct. 49 non -o aut ignominia affectus aut iudicio turpi convictus bonis ... suis utitur. CAES. civ. 3, 61, 2 -o aut miles aut eques a Caesare ad Pompeium transierat. BELL. Alex. 53, 5 -o ... aut in provincia natus ... aut diuturnitate iam factus provincialis ... non ... consenserat. EDICT. Theodor. 34 -o aut Romanus aut barbarus rem petat alienam. COD. Iust. 1, 3, 53, 4 -e vel iudice vel alia quacumque persona hoc audente contemnere. *γ* ne ...

quidem: CIC. Sull. 6 -o, ne hic q. Q. Hortensius. dom. 105 -em, ne illum q., qui caecus est factus. Pis. 55 dico venisse paene -em, ne de officiosissima q. natione candidatorum. *al.* LIV. 3, 6, 7 cum obvis -o ne inermis q. fieret. SEN. dial. 1, 4, 3 -o sciet quid potueris, ne tu q. ipse.

5 *al.* ⑦ non ... non: TERT. praescr. 26, 6 *apostoli* -em ... verebantur, non Iudaeorum vim, non ethnicorum (*nisi enunt. expanditur per non, ut fort. virg. vel. 1, 1 veritatem, cui -o praescribere potest, non spatium temporum, non patrocinia personarum, non privilegium regionum*). IREN. 2, 28, 6 p. 513, 66. ANTH. 412, 3 -o tuos fugiet, non vir non femina, dentes. 10 AMBR. obit. Valent. 48. *al.*

10 *b cetera exempla*: *a* neque ... neque: CIC. Verr. II 1, 16 -i meus adventus labori aut sumptui n. publice n. privatim fuit. *al.* NEP. Att. 6, 3 -em n. suo nomine n. subscribens accusavit. LIV. 38, 50, 11 *constabat* -em unquam n. melius n. verius laudatum esse. ASCON. Mil. p. 33, 21 Pompeium respondisse -i se n. petendi n. desistendi auctorem esse.

15 *al.* ⑧ non ... non: CIC. Balb. 58 -em unquam alterius rationis ac partis non re, non verbo, non vultu denique offendit. LIV. 3, 11, 6 ut -o non lingua, non manu promptior in civitate haberetur.

E de negationibus duplicatis: ① *negatio abundat; accedit*: *a particula vel pron. negativum*: non: PLAVT. Mil. 1411 iura te [non] nociturum esse homini de hac re -i (i. *om. A*). ENN. scaen. 139 lapideo sunt corde multi, quos non miseret -is. VET. LAT. IV Esdr. 3, 31 l. 43. CE 112, 4 (*saec. II?*) post tantos sumptus non fructus -e funeravit natos. TAB. devot. Audollent 252, 38 (*Carthagine; saec. II/III*) *vov ληγερ νημυμεν*. OPTAT. 1, 8, 2 -o non est, qui, non habeat carnem (i. *om. cod. ant.*). app. 1 p. 195, 32 non vidi accipere -em. HIER. tract. in psalm. I p. 207 l. 181 ex ista civitate, nisi dominus, victor non exiit -o alter.

al. nec, neque (cf. *explic. antiquas p. 511, 72sq.*): PLAVT. Vid. 81 egentiorum (...) -em neque (*Studemund*; atque *cod.*, aequae *Lindsay*) esse cred(o neque fuisse) neque f(o)re (*item* neque [nec] ... neque [nec]: CIC. Quinct. 88 qua ratione ex tot creditoribus -o nec tum idem fecerit neque nunc contra dicat omnesque pro P. Quinctio pugnent. *al.* ALF. dig. 28, 5, 45 respondit -em ex alterius facto hereditati n. alligari n. exheredari posse. *al.*; *aliter, sc. negatione plenius exposita, l. 11sq. p. 513, 56sq.*). FLOR. epit. 2, 15, 14 qua -o illos nec evadere posse credebatur. VET. LAT. Is. 63, 3 (Tert. adv. Marc. 4, 25, 11 [10]) nec de nationibus ... -o (*gr. οὐκ, Vulg. non est vir; fort. elliptice*). COD. Iust. 3, 37, 1, 1 (a. 213) ut post litis contestationem -o nec (*om. pars codd.*) partem suam ... alienare possit. TAB. devot. Audollent 221, 7 (*Carthagine; saec. II/III*) nec (*sic dub. Kropp*) -o potes(t) illos (*i. illos?*) venire. VEN. FORT. arm. 6, 8, 26 si -o foris, -o nec intus erat. 9, 2, 64 ibimus hinc omnes, -o nec inde redit. nihil: LVCIL. 551 proprium ... nil -em habere. PETRON. 42, 7 -em n. boni facere oportet. 76, 3 -i ... n. satis est. VET. LAT. IV Esdr. 3, 31 non significasti n. -i (memini var. l.), quomodo debeat derelinqui via haec. VLP. dig. 39, 2, 24 pr. -e n. faciente.

45 OPTAT. app. 1 p. 195, 2 pauperes non acceperunt? dixerunt: '-o n. accepit' (*sim. p. 196, 28. 37.*). nullus: CIC. Verr. II 2, 60 debebat Epicrates nummum [nullum,] -i (i. *om. cod. vet.*). Q. CIC. pet. 20 quem ad modum -i (memini var. l.) illorum molestus nulla (ulla *Muretus*) in re umquam fuisti. ne: TIB. 3, 13, 8 ne legat id -o (venio *codd. meliores*) quam meus ante velim. QVEROL. p. 12, 24 ne credideris -i. numquam: SCAVR. gramm. VII 25, 11 -o ... n. (um- *edd. plerique*) tam insulse per u artubus dixerit. VET. LAT. IV Esdr. 7, 105 n. -o pro aliquo rogabit. CARM. inscr. Tun. Merlin 1107, 3 (*saec. II/III*) pue(r) disciplina -i n. inrever(e)ns. CHIRON 451 quam *causam* n. -o scripsit. SYMPH. 94, 2 quod n. -o negavit.

55 *b verbum negativum*: VARRO frg. Non. p. 532, 12 quod a rege munera eorum noluerit -o accipere (*Non. ad l. negativas duas pro negativa una accipiendas Varro monstravit*). VET. LAT. II par. 18, 30 (cod. 109) nolite debellare -em nisi regem Israel tantum (*gr., Vulg. aliter*).

② *negatio per alteram tollitur*: *a usu vario*: *a exempla varia selecta*: TER. Hec. 67 -o illorum quisquam ... ad te venit, quin ita paret sese, abs te ut ... suam voluptatem expleat (CIC. Verr. II 4, 7 -o Messanam cum imperio venit, q. viderit *signa quaedam* Vatin. 39 si -o aspicit, q. ingemescat, -o mentionem facit, quin exsecratur. fin. 5, 49 [vers.] -o haec umquam est transvectus caerulea cursu, q. prius adstiterit [vertit *Hom. μ 186 οὐ ... πῶ τις*]. *al.*; cf. p. 505, 67sq. 69. 511, 55sq.). GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 2 -em nostrum invenietis sine pretio huc prodire (CIC. S. Rosc. 84 ut ad maleficium -o conetur s. spe atque emolumento accedere. *al.* CAES. Gall. 1, 36, 6 -em secum s. sua pernicie contendisse. *al.*). NOVIVS Atell. 20 puerum mulieri praestare (-o <ne>scit, [*Bothe, noenu scis Ribbeck*]). CIC. Verr. II 3, 63 Ov. trist. 1, 1, 112 Pont. 1, 7, 40. *al.*) CIC. Q. Rosc. 18 quod -o nisi aut honestissimum aut amicissimo facere consuevit (dom. 59 quem ... -o n. lacrimantem ... vidit. *al.* VARRO ling. 9, 47, rust. 1, 62 -o fructus condit, n. ut promat. *al.*; cf. p. 506, 13sq.). Verr. II 1, 1 -em vestrum ignorare arbitror, iudices, *eqs.* (2, 111 Cluent. 46. *al.* LIV. 22, 59, 1 PLIN. nat. 25, 113. *al.*). dom. 77 ut civis Romanus

libertatem -o possit invitatus amittere (78 Pis. 94. *al.*). Brut. 214 -o in aliqua parte earum omnino nihil poterat. VARRO rust. 2, 1, 5 de subus -i ignotum, nisi qui apros non putat sues vocari (BELL. Alex. 71, 1). SALL. Catil. 34, 1 ut -o umquam ab eo frustra auxilium petiverit (PRVD. perist. 1, 13 Ps. AVG. quæst. test. 111, 11). *al.* **β iunctura** -o (...) non (*cf. supra p. 510, 25sq. 511, 29sq.*): CIC. Planc. 22 -o Arpinas non Plancio studuit, -o Soranus, -o Casinas, -o Aquinas (*item interponuntur aliquot verba*: Mil. 50 -o ei neganti non credidisset. Phil. 9, 4 -o virtutem non honorabat. *al.* VARRO rust. 1, 4, 2 BELL. Alex. 53, 5. *al.*). Lael. 99 aperte ... adulantem -o non videt, nisi qui *eqs.* CAES. Gall. 7, 56, 2 ut -o (non) tunc, quidem necessario faciendum existimabat ((non) -o *Meusel*, *l.* ne metu *var. l.*). NEP. Att. 10, 1 -o non magno in periculo Atticum putarat. PROP. 2, 19, 32 absenti, *sc. mihi*, -o non (iam, ne *var. ll.*) nocuisse velit (*sunt qui ad I trahant*). SEN. contr. 10, 4, 4 -o non nostrum *eqs. al.* SEN. Phoen. 152 eripere vitam -o non homini potest. *al.*

β iunctura non -o (*scribitur nonnemo in edd. quibusdam; passim per figuram q. d. litotes complures homines indicantur, sed hic illic fort. re vera de singulo cogitur, e. g. l. 23sq.*): RHET. Her. 2, 20, 33 cum n. -o devenerit in amorem uno aspectu *eqs.* 4, 33, 45 in Italia ... n. -o sensit idem togatus (*postea: plures ... togati*). CIC. Quinct. 49 p. 513, 70. Verr. II 2, 15 quod fortasse [n. -o] (*o var. l.*) vestrum audierit *eqs.* 2, 39 non istum, ut n. -em, provincia corruptit. Caecin. 79 conveni[ti] ego ex isto genere consultorum n. -em, ut opinor, istum ipsum, quo vos auctore rem istam agere ... vos dicitis (*loco obscuro et fort. gravius corrupto; sunt qui c. acumine putent n. -em i. q. hominem gravem significare, e. g. Manthe, Gnomon 56, 1984, 143, qui affert etiam p. 509, 36. l. 27, sed haec notio non invenitur*). Catil. 4, 10 video de istis, qui se popularis haberi volunt, abesse n. -em (*explicit SCHOL. Cic. Gron. D p. 289, 19 Quintum Metellum dicit*). Mur. 84 n. -o etiam in illo sacratio rei publicae, in ipsa, inquam, curia n. -o hostis est. Sest. 45 quod forsitan n. -o vir fortis ... dixerit. *al.* VARRO rust. 2, 11, 7 tonsas oves recentes ... perungunt vino et oleo, n. -o admixta cera alba. BELL. Afr. 3, 4. NEP. Dat. 3, 3 fuit n. -o, qui agnosceret Thuy. PLIN. nat. 14, 51 cucurrit ... n. -o (-o n. *Gronovius* ad spectandas uvarum in iis vineis strues. 19, 133 adpositas *betas n. -i* (memini *var. l.*) degustare etiam religio est. PLIN. epist. 10, 96, 6 HYG. astr. 4, 1, 2.

F de congruentia numerorum: **1** in enuntiato, quod sequitur: *passim tertia persona sing. ponitur (sed aberrantia ab usu solito v. p. 507, 56sq. 512, 9sq. 71sq. 513, 42sq.)*. **2** in eodem enunt. ponitur: *tertia persona sing.: passim. plur. (addere possit var. l. PORPH. Hor. sat. 1, 4, 21): CALP. hist. 27 hi adulescentes continententes eum assurgere ei -o voluit (item in appositione: VARRO rust. 2, 4, 2 proavos ac superiores de Tremeliis -o appellatus Scrofa)*. LIV. 24, 20, 14 cum eorum -o, qui ad lacum Averni se adissent, aut ipsi venirent aut nuntium ... mitteret. VELL. 1, 16, 5 adeo ... artatum angustiis temporum, ut -o memoria dignus alter ab altero videri nequiverint (-verit *Aldus*). APVL. met. 4, 29, 3 Paphon -o, Cnidon -o ac ne ipsa quidem Cythera ... navigabant. IREN. 1, 31, 1 *Sodomitas sim.* a factore impugnatos, -em ex eis male acceptos, (*def. Lundström, Überlieferung, 1985, 35, malum accepisse Grabe*). 4, 2, 4 docuit -em oportere deliciis uti neque in saecularibus oblectamentis ... degentes *eqs.* HIST. AVG. Alex. 46, 5 ut -o nisi annum complerent. PS. ASCON. Verr. p. 211, 13 -o solebant precari veniam veteres (non solebant *ed. Baiter*, -o solebat ... [apud] veteres *ed. Beraldina*). PS. ORIG. tract. 12, 36 -o alii salutis et vitae aeternae servandi sunt, nisi intra domum ecclesiae ... fuerit inventus.

G de generibus enuntiati, in quibus -o rarius occurrit: **1** in iusso vel adhortatione c. coniunctivo (*exempla selecta*): LIV. ANDR. trag. 8 p. 505, 48. PLAVT. Asin. 756 p. 509, 17. 768. ENN. frg. var. 17 p. 512, 8. CATO agr. 5, 3 bis. LVCIL. 840 -o hos ancipites ferro effringat cardines. CIC. de orat. 2, 280 adversario meo da istum patronum, deinde mihi -em dederis. Tusc. 5, 105 p. 509, 63. PROP. 2, 30, 25 mi -o obiciat. LIV. 5, 44, 1 -o vestrum condicionis meae oblitum me huc processisse putet. 9, 11, 4 -o quemquam deceperit. 9, 11, 13. SEN. benef. 1, 14, 1 -o haec ita interpretetur, tamquam *eqs.* 1, 14, 3, 2, 4, 3 -o illa interceptat, -o detineat. PLIN. nat. 20, 1 -o (ne *var. l.*) id parvum ... existimaverit. *al.* **2** in enunt. secund. finali c. ut (*sed haud raro in enunt., quod fere pro subst. ponitur, e. g. p. 509, 30. 513, 51, persaepe in enunt. consec. q. d., e. g. p. 506, 51*): APVL. apol. 65, 6 hoc eo prohibet *Plato*, ut delubra -o audeat privatum constituere. VET. LAT. Col. 2, 4 (cod. 75, *sim. al. et VVLG.*) hoc ... dico, ut -o vos circumveniat in subtilitate sermonis (*gr. ἵνα μηδέις*). ZENO 1, 54, 5 qui ... ideo carnem est dignatus induere, ut -o se possit per carnem ... excusare. GAVDENT. serm. praef. 28 illa ... idcirco memoravi, ut -o nostrum scandalizetur. AVG. grat. 4, 6. *al.*

H de vocibus oppositis et similibus: **1** opp. pronomina *sim. (exempla potiora)*: aliquis: BRVT. or. frg. Quint. inst. 9, 3, 95 praestat ... -i imperare quam alicui servire. VELL. 2, 84, 1 hinc ad Antonium -o,

illinc ad Caesarem cotidie a. transfugiebat. SEN. benef. 6, 8, 1 beneficium a. nesciens accipit, -o a nesciente. *al.* aliquot: CIC. Pis. 38 a. praetorio imperio, consulari quidem -o rediit. LIV. 6, 37, 9 patricios a. ..., -em plebeium. multi: RHET. Her. 4, 4, 6 p. 510, 10. 4, 44, 57 navi ... fracta m. incolumes evaserunt; ex naufragio patriae salvus -o potest enatare. CIC. Verr. II 1, 25 causa cognita possunt m. absolvi, incognita quidem condemnari -o potest. 1, 74 cum illum miserum m. accusarent, -o defenderet. *al.* SALL. Iug. 54, 10 l. 18. NEP. Thras. 1, 3 cum eum -o anteiret his virtutibus, m. nobilitate praecurrerunt. Dat. 11, 5 ille vir, qui m. consilio, -em perfidia ceperat. CE 185 (*saec. I a. Chr.*) Fortuna spondet multa multis, praestat -i. *al.* nonnulli: CIC. de orat. 1, 94 disertos me cognosce n., eloquentem adhuc -em. TERT. adv. Marc. 1, 21, 3 n. ... de spe resurrectionis disceptabant, de deo -o. *al.* omnes: *saepius, v. supra e. g. p. 513, 5sq. 36sq.* pauci: CIC. div. in Caec. 41 p. 508, 27. Mur. 46 unum sustinere p. possunt, utrumque -o. *al.* NEP. Them. 1, 1 adeo ut anteferatur huic -o, p. pares putentur. LIV. 38, 25, 16 p. ... effugerunt; captus est -o, maior multo pars *eqs. al.* plerique: SALL. Iug. 54, 10 eorum p. inermes cadunt, multi capiuntur, -o omnium intactus profugit. COLVM. 3, 3, 4 in explorandis seminibus -o adhibet diligentiam et ideo pessimi generis p. vineta conserunt. *al.* plures: CIC. har. resp. 35 spes maior esset salutis, si praeter te -o esset impurus; p. sunt. LIV. 31, 43, 3. *al.* unus quisque: SEN. contr. 1, 6, 3 si possent homines facere sibi sortem nascendi, -o esset humilis, -o egens: u. q. felicem dumtaxat invaderet. VAL. MAX. 4, 3, 14 inveniri -o potuit, qui civili luctu praedam peteret: u. enim q. se ab his ... abstinent. SEN. dial. 10, 3, 1 -o invenitur, qui pecuniam suam dividere velit: vitam u. q. quam multis distribuit. *al.* **2** variat c. voce q. e. nullus pro subst. adhibita (*sc. quae plerumque in casibus obliquis ponitur; v. etiam p. 512, 59sq.*): CIC. Mur. 87 si iniuste -em laesit, si nullius auris voluntatemve violavit. SEN. benef. 6, 29, 1 ipse nulli inplacabilis sit, ipsi -o placandus. dial. 6, 20, 2 haec est, in qua -o humilitatem suam sensit; haec est, quae nulli non patuit. 10, 15, 1 horum -o annos tuos conteret, suos tibi contribuet; nullius ex his sermo periculosus erit. *al.* ASCON. Pis. p. 18, 26 ('quod antea -i') multis aetatibus ... nulli id contigisse verum est, -i vero umquam antea videamus, ne parum caute dicat. PS. QVINT. decl. 16, 7 nulli umquam, mater, plus commisit fides, -em magis obligaverunt expectationes. *al.* **3** adhibetur -o in contextu minus usitato, ubi aliam vocem exspectes: et -o (*pro nec quisquam*): v. vol. V 2, 905, 51 sq. ut -o (*ubi exspectes ne quis*): v. p. 515, 65sq.

compos. nonnemo v. p. 515, 16sq.

nemomenus, -a, -um, νεμόμενος. formas corruptiores exhibet ORIBAS. fere i. q. latius serpens, *sc. de ulceribus (cf. Liddell-Scott-Jones s. v. νέμω B2c)*: ORIBAS. syn. 8, 45, 1 La p. 254 quod amplius igitur computriscit (cum putriscit *Fischer in plagulis*), ut etiam nemominim sit (*gr. νεμόμενον, Aa nomodis*). 9, 15, 1 La p. 298 limnia sfragis iam enemomina u. intestina sanat (*gr. νεμόμενην, Ab cancerosas*). ALEX. TRALL. 1, 110 diuturna u. et -a (*gr. II 77 νεμόμενον*). 1, 115 (*gr. II 89 νεμόμενα*). *Sx.*

[nemōn GLOSS. I Ansil. PA 330 sq. (med. p. 51) falso pro anemone, v. Ps. Apul. herb. 53 l. 12.] Spoth.

?nēmonicum forma plebei sermonis fere tradita fort. doctius quam rectius mutata est in mnem- vol. VIII 1197, 7 sq. (*cf. Marx in ed. maiore Rhet. Her., 1894, 166 sq. et Nachmanson, Glotta 4, 1913, 245 sq. [de gr. μν]*), ita ut nemosinum in mnemosynum ibid. 13 sq.

[nemonipsa v. vol. VIII 645, 53.] Bk.

nemorālis, -e. a nemus. de notione *cf. l. 72*. [confunditur in codd. c. memorialis OV. met. 14, 331 CALP. ecl. 4, 5 AVIEN. orb. terr. 936; e con. dub. loco corrupto PACVV. trag. 56 Tegiae nunc -is (*Ribbeck, alii alia*; regi ut memorabis nunc trad.)]

i. q. ad nemus pertinens: **1** de rebus: **a** adi.; respiciuntur: **a** quae in nemore sunt vel ibi oriuntur, nascuntur: varia: OV. am. 2, 6, 57 psittacus mortuus has aves inter -i sede receptus, *sc. in nemore Elysio*. 3, 1, 5 hic ego dum spatior tectus -bus umbris. AVIEN. orb. terr. 936 vellera per silvas Seres -ia carpunt (*[gr. aliter]*). AVSON. 25, 11 [345 S.], 6 v. depectit -ia ... Ser). spectat ad nemus sacrum (*sc. Dianae prope Ariciam situm [cf. l. 72sq. p. 517, 14sq. 528, 12sq.] praeter l. 67. 68*): OV. ars 1, 259 templum -e Dianae (STAT. Theb. 4, 288 t. ... Aleae -e Minervae). met. 3, 157 vallis ... nomine Gargaphie ... sacra Dianae, cuius in extremo est antrum -e recessu. 14, 331 stagnum -e Dianae. GRAT. 484 sacrum ad -e, Dianae (*Turnebus, nemora alta trad.*). **β** quae nemora habent, nemoribus plena sunt (*pleonastice l. 75*): OV. fast. 6, 59 -is Aricia (LVCAN. 6, 75 sacra Dianae ... -is A. [ADNOT. ad l. nemoribus occupata]. MART. 13, 19, 1 LVX. anth. 304, 1 extollit celsas -is A. sedes, sternit ubi famulas casta Diana feras. *cf. l. 65sq.*). AVSON. 27, 21 (418 S.), 67 -bus abdita lucis ... echo (*nisi ad a*).